GEORGI DIMITROV

Egységfront, népfront, szocializmus

KOSSUTH

Georgi Dimitrov

EGYSÉGFRONT, NÉPFRONT, SZOCIALIZMUS

Válogatott beszédek és írások

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ / 1974

VÁLOGATTA, SZERKESZTETTE
ÉS A JEGYZETEKET KÉSZÍTETTE:
DR. BORSI EMIL

ISBN 963 09 0048 3

Hungarian translation:
© JUHÁSZ PÉTER – KARIG SÁRA / 1974

ELŐSZÓ

A baloldali szocialistából kommunistává fejlődött Georgi Dimitrov nemcsak a lipcsei per hőse, hanem a bolgár és a nemzetközi kommunista mozgalom egyik irányítója, nagy politikus, szervező és teoretikus is volt. A XX. század elejétől a Bolgár Szociáldemokrata Munkáspártban különböző funkciókat töltött be, majd pedig mind jelentősebb feladatokat látott el a kommunista mozgalomban. Az 1920-as évek elején a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja, a bolgár Általános Munkás Szakszervezeti Szövetség titkára, a Szakszervezeti Szövetségek Nemzetközi Tanácsa, majd a Vörös Szakszervezeti Internacionálé szervezője és Központi Tanácsának tagja; az 1923. szeptemberi bulgáriai antifasiszta fegyveres felkelést irányító forradalmi katonai bizottság egyik vezetője; 1923 végétől a Bolgár KP Külföldi Bizottságának vezetője, a Komintern Balkáni Kommunista Föderációjának titkára; 1929-től a Komintern Nyugat-európai Irodájának vezetője; 1934. februártól a Komintern Végrehajtó Bizottsága Elnökségének tagja; 1935 augusztusától a Komintern főtitkára, Bulgária felszabadulása után a Bolgár Kommunista Párt főtitkára és 1946-tól miniszterelnök. E tisztségeiben kiemelkedő szerepe volt a bolgár és a nemzetközi kommunista mozgalom stratégiájának, taktikájának alakításában és győzelemre vitelében.

Az 1920-as években Dimitrov munkásságának központi kérdése a Bolgár Kommunista Párt politikai vonalának lenini szellemű átformálása, a bolgár burzsoázia katonai-fasiszta erői elleni harc volt. A Komintern III. kongresszusán elfogadott egységfronttaktika bulgáriai érvényesítéséért küzdött. A Komintern és a Bolgár Kommunista Párt más vezetőivel együtt elemezte a bolgár

fasizmus természetét és az 1923. júniusi fasiszta puccs okait.* Harcolt a párt taktikájának megváltoztatásáért, a Népi Földművesszövetség elleni harc helyett az együttműködésért és azért, hogy a Sztambolijszki-kormány és a burzsoá katonai fasiszta erők között folyó harcban tanúsított „semleges" magatartást az antifasiszta munka-egységfront megvalósítása váltsa fel. A nemzetközi munkásmozgalomban elsőként végrehajtott antifasiszta fegyveres felkelés, a legendás szeptemberi felkelés leverése után Dimitrov azt a következtetést vonta le, hogy az egységfronttaktika a vereség ellenére is helyes. A kudarc fő oka az volt, hogy a Földművesszövetség, a Szociáldemokrata Munkáspárt és a nemzetiségi csoportok vezetői elutasították az együttműködést a munkásosztállyal, a kommunista párttal. Az új forradalom győzelmének egyik fő feltétele a munka egységfrontjának létrejötte, a tömegek közös harcának megszervezése – mondotta Georgi Dimitrov.**

1923 után, a Bolgár Kommunista Pártban ismét felerősödött szektás csoportok által hirdetett „ellenterror"-taktikával szemben, Dimitrov síkraszállt az új helyzetnek megfelelő, lenini szellemű taktikáért, a tömegharc alkalmazásáért. „Csak a dolgozó nép szervezett harcával győzhetünk" – írta 1923 októberében. Ugyanebben a szellemben nyilatkozott a lipcsei perben a fasiszta bíróság előtt, a kommunista pártok taktikáját védelmezve. „Tömegmunka, tömegharc, tömegellenállás, semmiféle kaland. Ez a kommunista taktika alfája és ómegája."

A tömegmozgalom megszervezésének szükségességéről vallott nézetei, amelyek töretlenül fejlődtek, különös figyelmet érdemelnek. A húszas évek második felében, a harmincas évek elején a kommunista mozgalomban növekvő szektásság ellenére egymást követték ilyen értelmű írásai, beszédei.

* 1920 májusától Bulgáriában a Népi Földművesszövetség kormánya volt hatalmon Alekszandâr Sztambolijszki vezetésével. 1923. június 9-én a bolgár nagyburzsoázia katonai puccsal megdöntötte ezt a kormányt, és fasiszta diktatúrát vezetett be az országban. Az új kormány élén Cankov állt.

** Dimitrov a húszas évek elejéről származó írásaiban a munkás-egységfront (a munkásosztály egységfrontja) mellett a dolgozó tömegek széles körű tőkeellenes, fasisztaellenes egységfrontját a munka egységfrontjának nevezi. Az 1930-as években az utóbbi helyett a népfront terminológiát használja.

Dimitrov mind a jobboldali, mind a baloldali csoportokkal szemben küzdött az illegális és legális harci eszközök egyidejű alkalmazásáért. Figyelmet érdemelnek a legális munkáspárt megalakítására és annak az illegális párthoz való viszonyára tett javaslatai is.

A kötetbe felvett írások bemutatják, hogyan fejlődtek Dimitrovnak a fasizmusról és a fasizmus elleni harcról vallott nézetei. A fasizmus elleni tömegmozgalom kibontakoztatásának szükségessége nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy Dimitrov a Kominternben 1922-ben elfogadott burzsoáziaellenes egységfronttaktikától, a bolgár fasizmus elleni harcban 1923-ban kifejtett munkaegységfront-taktikán keresztül, a VII. kongresszuson ismertetett népfrontpolitikáig eljusson.

A nemzetközi kommunista mozgalom stratégiája az 1930-as évek elejéig lényegében a szocialista forradalom közvetlen megvalósítására irányult. A fasizmus németországi hatalomra jutása és előretörése Ausztriában, Franciaországban, Spanyolországban, Japánban és másutt, megváltoztatta a belső és nemzetközi politikai viszonyokat. Stratégiai váltásra volt szükség a kommunista mozgalomban. Ehhez azonban le kellett küzdeni az addigra megerősödött dogmatizmust és szektásságot, elemezni kellett az új körülményeket. Nagy lépést jelentett e vonatkozásban a Komintern Végrehajtó Bizottságának 1933 november–decemberében megtartott XIII. plénuma, amely a fasizmust úgy határozta meg, mint a finánctőke legreakciósabb, legsovinisztább, legimperialistább elemeinek nyílt, terrorista diktatúráját. Az új stratégia kialakításában nagy jelentősége volt Dimitrov levelének, amelyet 1934-ben intézett a Komintern Végrehajtó Bizottságához és az SZK(b)P-hez, valamint a VII. kongresszust előkészítő bizottság ülésére beterjesztett előadói beszédvázlatának. Ez volt az alapja a kongresszuson elhangzott előadói beszédnek.

Dimitrov közreműködésével megváltozott a nemzetközi kommunista mozgalom stratégiája és taktikája. Közvetlen cél a fasizmus megdöntése lett, tehát forradalmi demokratikus feladat, majd a népfrontkormány létrehozásán keresztül következett a második stratégiai szakasz, a szocialista forradalom megvalósítása. Ez az új stratégia a demokratikus és a szocialista forra-

dalom közötti dialektikus összefüggés lenini eszméjének mesteri alkalmazása volt a harmincas évekre kialakult helyzetben. Valóra váltása elvezetett a népi demokratikus forradalmakhoz, a szocialista világrendszer kialakulásához. Az új stratégia új taktikát is követelt: a szociáldemokráciához való új viszonyt, a munkás-egységfront, az antifasiszta népfront kiépítését stb. A fasizmus megdöntésének, a népi demokratikus forradalmak kibontakozásának döntő tényezője volt a Szovjetunió katonai győzelme a fasizmus felett.

Georgi Dimitrov életművének része a népi demokratikus forradalom irányítása Bulgáriában. Hazatéréséig tanácsaival a távolból segítette a Bolgár Kommunista Pártot a forradalom győzelmében és megszilárdításában. Huszonkét évi emigráció után, 1945. november elején visszatért hazájába. A Bolgár Kommunista Párt és az állam élén állva felbecsülhetetlen szerepet vállalt a belső reakciós ellenzék és a külső imperialista erők terveinek meghiúsításában, a megkezdett forradalom továbbfejlesztésében a teljes győzelemig.

Ez a kötet megismertet Dimitrov azon legfontosabb beszédeivel, cikkeivel is, amelyek a felszabadulás után, a népi demokratikus forradalom időszakában, a Bolgár Kommunista Párt politikai stratégiájának és taktikájának fő vonalát és jelentősebb állomásait világítják meg. Figyelmének középpontjában a párt belső életének megszervezése, rugalmas, a realitásokon nyugvó politika érvényesítése, a párt és a tömegek közötti kapcsolat megerősítése, a Szovjetunióval és a népi demokratikus országokkal kiépítendő szoros együttműködés állt. Kiemelkedő jelentőségűek Dimitrovnak azok a tanácsai, amelyeket a kollektív vezetés megvalósítására, a tömegpárt megszervezésére, a fasizmus maradványainak kiirtására és a népi demokratikus hatalom felépítésére adott. A párt titkárához, Trajcso Kosztovhoz intézett levelében hangsúlyozta, hogy a Központi Bizottság munkájában valóban kollektív, nem pedig formális vezetésnek kell érvényesülnie. A párt legyen tömegpárt, de a minőségnek döntő szerepe van. Óvta a pártot a nehézségek előtti megtorpanástól és a sikerek részegítő hatásától. Egyfelől a munkásosztály, a nép, másfelől az ellenség erejének reális felmérésére intette munkatársait. Írásaiban, beszédeiben hangsú-

lyozta, hogy a kommunista pártnak mindenkor a nép számára hasznos politikát kell folytatnia.

Kötetünk megvilágítja Georgi Dimitrov politikai tevékenységét a belső és külső osztályellenség elleni harcban. Nagy figyelmet érdemelnek a munkásosztálynak a népi demokratikus rendszerben betöltött szerepéről és a szövetségesekhez való viszonyáról készült beszédei és cikkei. A Bolgár Kommunista Párt V. kongresszusán elhangzott beszámoló, amelyet Dimitrov politikai végrendeletének tekinthetünk, felvázolta a szocializmus alapjai megteremtésének feladatait, megvalósításuk bulgáriai és nemzetközi feltételeit, a marxizmus–leninizmus helyes alkalmazását a gyakorlatban, valamint hangsúlyozta a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal való szoros, internacionalista együttműködés fontosságát.

Dimitrov, a bolgár és a nemzetközi munkásmozgalom neves szervezője és vezetője nagymértékben hozzájárult a marxizmus–leninizmus elméletének gazdagításához. Nagy szerepe volt a népi demokratikus forradalom jellegének elemzésében és a szocializmus építése során adódó feladatok elméleti kidolgozásában. (A proletárdiktatúra funkcióinak alkalmazása népi demokratikus formában; a népfronttal kapcsolatos elméleti kérdések; a gazdasági elmaradottság leküzdésének útja, módszere és üteme; a szocialista iparosításnak és a mezőgazdaság szocialista átszervezésének bulgáriai feladatai, ezek elméleti kidolgozása; a kialakuló szocialista országok közötti új típusú kapcsolatok kérdései.)

Dimitrov életműve napjaink harcaihoz is sok segítséget ad. Nemcsak a történelmi út megértését teszi könnyebbé, hanem betekintést nyújt a munkásosztály, a párt, a nemzetközi kommunista mozgalom politikájának alkotóműhelyébe is. Dimitrovnak mind a Kominternben a fasizmus és a háború elleni harc stratégiájáról és taktikájáról kifejtett álláspontjára, mind pedig a népi demokratikus forradalom idején és a szocialista építés kezdetén képviselt nézeteire a dogmatizmus és a revizionizmus elleni következetes fellépés, a körülmények reális, sokoldalú, a munkásosztály álláspontjáról történő elemzése a jellemző. Állásfoglalását, az általa kidolgozott politikai vonalat áthatotta a munkásosztály győzelmébe vetett szilárd hit. Elvi és politikai következetessége a politikai taktikában nagyfokú rugalmassággal párosult. Ha valamely elképzelése, tö-

rekvése a belső és a nemzetközi feltételek alapján nem bizonyult helyesnek vagy időszerűnek, volt bátorsága korrigálni azt.

Mindenkor tudatában volt annak, milyen nagy fontosságú a kommunista pártok elvi-politikai-cselekvési egysége, és ezért következetes harcot folytatott. Munkásságát mélységes internacionalizmus jellemezte. Ennek alapján a bel- és külpolitika kérdéseit, a párt és a kormány mindkét irányú tevékenységét, lépéseit, intézkedéseit a legszorosabb kölcsönhatásban vizsgálta. A nacionalizmus minden formáját a proletariátus nemzeti és nemzetközi érdekeivel ellentétesnek tekintette. „A nacionalizmus, bármilyen álarc mögé rejtőzik is, a kommunizmus ellensége" – mondotta. Hangsúlyozta, hogy az internacionalizmus egyik alapkérdése a Szovjetunióval való szoros barátság és együttműködés. Ez a népi demokrácia létrejöttének és további fejlődésének is feltétele. Minden olyan irányzat, amely a Szovjetunióval való együttműködést gyengíti, a népi demokrácia létének alapjai ellen irányul. A népi demokratikus állam a Szovjetunió vezette egységes demokratikus, imperialistaellenes tábor tagjaként biztosíthatja függetlenségét, szuverenitását az imperializmus agresszív politikájával szemben. Közösen cselekedjenek, ne csak saját érdekükben, hanem minden szocialista ország, a forradalmi világmozgalom érdekében. Dimitrov szüntelenül ennek megvalósításáért tevékenykedett.

A bolgár munkásosztály vezére fellépett a múltból örökölt nagybolgár nacionalizmus ellen. Már a forradalom győzelmének másnapján figyelmeztetett arra, hogy a nagybolgár sovinizmus könyörtelen megsemmisítése nélkül nem lehetséges az új Bulgária felépítése: még az emlékét is ki kell irtani a nagybolgár ideológiának és kalandorpolitikának – mondotta. Egyidejűleg harcolt a Balkánon jelentkező nagygörög nacionalizmus, a nagyszerb nacionalizmus maradványai és más nacionalista jelenségek ellen is.

Egy kötet nem képes bemutatni teljes részletességgel Georgi Dimitrov életművét, mindamellett tükrözi gazdag munkásságának fő vonásait és eredményeit.

*

Kötetünk – amelyet hasznosan forgathat pártmunkás, történész, propagandista és minden érdeklődő, aki közelebbről akar megismerkedni az 1919–1949 között eltelt három évtized nemzetközi és bolgár munkásmozgalmának kérdéseivel – nagy hiányt pótol. Az elmúlt évtizedekben különkiadásokban, 1952-ben pedig egy válogatott kötetben Georgi Dimitrov több írása és beszéde napvilágot látott. A több mint húsz évvel ezelőtt megjelent kötet sem kapható ma már. Jelen válogatás tartalmazza a korábban kiadottak legfontosabbjait. A művek többségét azonban a magyar olvasó számára ez a könyv teszi először hozzáférhetővé; magában foglalja azokat az írásokat, beszédeket is, amelyek a bolgár–magyar kapcsolatok fejlesztését szorgalmazták.

Az anyagokat az 1972. évi nyolckötetes bolgár válogatott kiadás alapján tesszük közzé. A helyenkénti rövidítések is a bolgár kiadásból származnak. Néhány írást más bolgár, illetőleg szovjet kiadványból vettünk.

Dr. Borsi Emil

NEVE – A NEMZETKÖZI PROLETÁRFORRADALOM JELKÉPE*

Előszó „Lenin Európa és Amerika munkásaihoz" című röpiratához

[1919. május]

Leninnek, az Orosz Szovjet Szövetséges Szocialista Köztársaság legtekintélyesebb vezérének neve világszerte ismertté vált. Ma már a régi, megingott burzsoá rendszer támogatói minden országban félelemmel és remegve ejtik ki, a proletariátus és az egész elnyomott emberiség pedig csodálattal, sőt vallásos áhítattal. Marx és Engels, a tudományos szocializmus nagy megalapítói és a Kommunista Kiáltvány szerzői mellett Lenin a felszabadító munkásmozgalom történetében az orosz szocialista forradalom hatalmas ügyével, a Kommunista Kiáltvány elveinek gyakorlati alkalmazásával, a proletár szovjetállam megteremtésével vált halhatatlanná. Neve szimbóluma lett a nemzetközi proletárforradalomnak, amely győzedelmeskedett Oroszországban, elárasztotta Magyarországot, megrázta Németországot, és feltartóztathatatlanul terjed, hogy hullámaival elborítsa az egész kapitalista világot.

Éppen ezért minden, amit Lenin írt és mondott, ma óriási jelentőségű az egész világ harcoló proletariátusa számára.

Bár éjjel-nappal lefoglalta őt az Orosz Szovjet Szövetséges Szocialista Köztársaság felépítése, a belső és külső ellenforradalom szétzúzása és a proletárforradalom útjának egyengetése más országokban, Lenin időt szakított arra, hogy elküldjön két nevezetes levelet: egyet az *amerikai munkásoknak* 1918. augusztus 20-án, egy másikat az *európai és amerikai munkásoknak* 1919. január 21-én.

Lenin első levelét az Amerikában megjelent „Munkásképzés" című szociáldemokrata lapból vettük, amelyben az amerikai cen-

* A bolgár szerkesztőség által adott cím.

zúra által alaposan megcsonkítva látott napvilágot. Hiányoznak belőle, amint ez kiderül, azok a bekezdések, amelyek az amerikai viszonyokat és az amerikai proletariátus jelenlegi forradalmi feladatait érintik.

A második levelet az orosz eredeti szövegből fordítjuk le szó szerint.

Az első levélben Lenin ragyogóan megvédi az orosz szocialista forradalmat, a szovjetköztársaságot és annak békés politikáját, valamint a proletárdiktatúrát.

Második levelében, megállapítva a forradalmi proletariátus jelentős sikereit a különböző országokban a politikai hatalomért folytatott harcban, bejelenti a Kommunista Internacionálé tényleges megalakulását, és a rá jellemző világossággal és határozottsággal felvázolja a világ proletárforradalmának útjait és módozatait.

Mi, bolgár kommunisták (szűkelvű szocialisták),* megelégedéssel mondhatjuk, hogy teljes mértékben egyetértünk Leninnel, hogy a Kommunista Internacionálé elvei és taktikája, valamint a mi elveink és taktikánk azonosak.

Leninnek a burzsoá demokráciával és parlamentarizmussal szemben elfoglalt álláspontjáért a leghatározottabban síkraszáll a mi pártunk is, amelyet sohasem káprázttattak el a parlamentáris illúziók, és amely mindig távol tartotta magát a burzsoá demokráciával kapcsolatos tévedésektől és előítéletektől. A Bolgár Kommunista Párt, elutasítva a burzsoá demokráciát és parlamentarizmust, felkészíti a proletariátust és a dolgozó tömegeket a forradalomra, amelynek célja a politikai hatalom megszerzése; a párt a választási harcot és az országgyűlést mint szószéket, más eszközök mellett, csupán erre a felkészülésre használja fel, és csak addig, amíg be nem következik országunkban is az a pillanat, amelyről Lenin második levelében beszél: amikor is pártunk véglegesen elhagyja parlamenti pozícióit, hogy talpig fegyverben támadásra induljon a kapitalista állam megdöntéséért és azért, hogy ennek helyébe állítsa a szovjet proletárállamot, a proletárdiktatúrát.

* Tesznyák – szűkelvű – szocialistáknak nevezték 1903-tól a bolgár szociáldemokraták forradalmi szárnyán állókat, akik 1919 májusában megalapították a Bolgár Kommunista Pártot.

A proletariátusnak minden országban megfigyelhető három fő irányzata, amelyet Lenin oly jól jellemez második levelében, Bulgáriában is létezik. Az első két irányt, a szociálsoviniszta és a mérsékelt, úgynevezett Kautsky-féle irányt a siroki, tágelvű szocialista párt képviseli, amely szélsőséges szociálpatriótáival (Szakâzov, Dzsidrov, Pasztuhov, Szakarov, A. Cankov stb.) és a Kautsky-követő mérsékeltekkel (Romanov, Rasenov és mások) teljes egészében a burzsoá ellenforradalom táborában van.

A forradalmi irány képviselője a Bolgár Kommunista Párt (szűkelvű szocialisták), amely programjával és kommunista jelszavaival, tevékenységével és forradalmi tömegmozgalmával lényegében az *egyetlen kommunista párt* nálunk, és egymagában teljes joggal képviseli a Kommunista Internacionálé bolgár szekcióját.

Ebben a tényleges helyzetben világos mindenki előtt, hogy nemcsak értelmetlen, hanem káros és áruló tevékenység is az, ha a Bolgár Kommunista Párton kívül különféle „kommunista csoportokat", „szervezeteket" és „pártocskákat" hoznak létre, amelyeknek most odaadó pártfogói jelentkeznek néhány féktelen, nagyravágyó ember, mindenféle felsőbbrendű emberkék, javíthatatlan individualisták, sőt a proletárforradalom hátán élősködők személyében.

Minden munkás, minden dolgozó ember, minden harcos és forradalmár országunkban, aki valóban kész elsajátítani a Kommunista Internacionálé elveit és taktikáját – de jelenleg különböző okokból még nem tagja a Bolgár Kommunista Pártnak és a befolyása alatt álló szakszervezeteknek, kívül van a forradalmi munkásmozgalmon –, meg kell hogy hallja Lenin hatalmas erejű felhívását, és magába kell fogadja eszméit, amelyeket ez a két levél tartalmaz, és tétovázás nélkül csatlakoznia kell a Bolgár Kommunista Párthoz és a szakszervezetekhez a kommunizmus zászlaja alatt.

A „jobboldali" és „baloldali" ellenforradalmárok ma gyors ütemben szervezkednek, és megfeszítik minden erejüket. Egyesek Todorov–Pasztuhov–Sztambolijszki új „baloldali" kormánya körül egyesültek, mások meg a demokratikus és liberális burzsoá pártok körül, azok „katonai szövetségeiben", a macedónkodó és hazafiaskodó bandákban tömörültek.

A szervezkedő ellenforradalommal szemben fel kell kelnie a bolgár proletariátus és a bolgár dolgozó tömegek hatalmas forradalmi tömbjének, amelyet a Bolgár Kommunista Párt és munkás szakszervezetei képviselnek.

A történelem élére állítja a kérdést: vagy az ellenforradalommal a kapitalizmus megmentéséért – vagy a proletárforradalommal a kapitalizmus megdöntéséért, proletárdiktatúra útján a szocializmus megteremtéséért és a kommunizmus teljes diadaláért. *Középút nincs!*

Mindenkinek döntenie kell, hol a helye! Mindenkinek teljesítenie kell a kötelességét!

Nem szabad megosztani a proletariátus forradalmi erőit! Nem szabad szétbontani szeparatista csoportokra és szervezetekre! Nem szabad a kommunizmussal és a kommunista forradalommal üzérkedni.

Minden munkásnak és dolgozónak, aki kész a döntő harcra, teljes forradalmi egységben a kommunista pártot és a szakszervezeteket kell követnie.

Ez a mai történelmi pillanat legfőbb parancsa.

Ez voltaképpen a tartalma annak a nagy gyakorlati jelentőségű két Nyílt levélnek, melyet az Orosz Szovjet Szövetséges Szocialista Köztársaság és a proletár világforradalom nagy vezére írt. Ezeket a legmelegebben ajánljuk a bolgár munkásoknak, a városok és a falvak minden dolgozójának.

G. Dimitrov

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija v oszem toma.
Partizdat 1972. 2. köt. 15–20. old.

NAGY LÉPÉS ELŐRE

[1920. december 6.]

Az imperialista háború gazdasági, társadalmi és politikai következményei egyrészről, valamint a szociális forradalom kezdete másrészről, az egész világ proletariátusa elé e pillanat legfőbb feladataként a kapitalizmus és a bérmunka kizsákmányolásának megszüntetését állította a nemzetközi proletárdiktatúra forradalmi megteremtése által.

Ez a harc az egész világ jól szervezett, még mindig rendkívül erős tőkéje ellen folyik, s nem korlátozódhat az egyes országok szűk nemzeti keretei közé. Sikerét csupán az biztosíthatja, ha a harcot nemzetközi méretekben szervezik meg és folytatják.

A proletariátus nemzetközi szolidaritását, amelyet az imperialisták hűséges eszközeik – az egyes országok szociálárulói – segítségével leromboltak, helyre kell állítani, de már új és szilárdabb alapokon.

Az imperialista háború előtt a II. Internacionálé, meg a Legien, Gompers, Appleton, Jouhaux vezette Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség* által támogatott nemzetközi proletárszolidaritás általában ünnepélyes kongresszusokon és konferenciákon nyilvánult meg, amelyek kétes, úgynevezett kaucsuk-határozatokat fogadtak el; ezek a határozatok még azok számára sem voltak kötelezők, akik megszavazták őket, és igen ritkán érvényesültek a gyakorlatban, legfeljebb a nagy sztrájkok idején jelentéktelen anyagi segélyek formájában. Mindezzel szemben most meg kell valósítani

* Más néven Amszterdami Internacionálé vagy Amszterdami Szövetség. 1919-ben alakult, és reformista vezetés alatt állt.

a proletariátus nemzetközi összefogását, közvetlenül a forradalmi osztályharc, a proletárdiktatúráért folytatott küzdelem céljából.

A III., Kommunista Internacionálé a polgárháború tüzében jött létre, és nagyszerűen fejlődik tovább a szemünk láttára a proletariátus *forradalmi* tevékenységét irányító nemzetközi szervezetként, a proletár világforradalom vezető szerveként.

A Kommunista Internacionálé azonban nem teljesíthetné nagy történelmi hivatását, maga a szociális forradalom nemzetközi méretekben nem valósulhatna meg a világ szakszervezeteinek forradalmi tömörülése nélkül, valamint anélkül, hogy a hatalmas szervezett munkástömegeket kiszakítsuk a „sárga" Amszterdami Szövetség befolyása alól, amely mögött az imperializmus áll, és amelyet felhasznál céljaira.

Szerencsére az új körülmények között, a kapitalista termelés teljes csődje és a kapitalizmus egész politikai, társadalmi, termelési rendszerének bukása mellett, a szakszervezetek harca a munkástömegeket elkerülhetetlenül a proletárforradalom útjára és Moszkva irányába taszítja. Előttük már nem az az egykori korlátozott feladat áll, hogy apró vívmányokért és reformokért harcoljanak a kapitalista rendszer keretein belül – ez a korszak már lezárult és túlhaladottá lett. A szakszervezet soraiba tömörült szervezett munkásoknak létérdekük, hogy részt vegyenek a kapitalista rendszer megdöntésére irányuló forradalmi osztályharcban, ez pedig összeegyeztethetetlen az Amszterdami Szövetség áruló és ellenforradalmi politikájával.

Ezért is járt olyan gyors és ragyogó sikerrel az orosz szakszervezetek kezdeményezése, hogy a szakszervezeti mozgalom számára a Kommunista Internacionálé mellett létrehozzanak Moszkvában egy nemzetközi központot, a Szakszervezeti Szövetségek Nemzetközi Tanácsát.* Zászlaja alatt már több mint tízmillió szervezett munkás sorakozott fel. Az Amszterdami Szövetséghez csatlakozott szakszervezetekben ma minden országban kivétel nélkül elkeseredett eszmei harc dúl a következő kérdésben: *Moszkváért* vagy *Amszterdamért.* Nap mint nap érkeznek a hírek, hogy újabb szak-

* 1920-ban alakult meg. Előkészítette a Vörös Szakszervezeti Internacionálé, a Profintern 1921. évi I. kongresszusát.

szervezetek szakadtak el az Amszterdami Szövetségtől és csatlakoztak a moszkvai Nemzetközi Tanácshoz és a Kommunista Internacionáléhoz. A munkásszakszervezetek kommunista orientációjának erősödése sokkal gyorsabban történik mindenhol, mint ahogy várni lehetett a Nemzetközi Tanács ez év júliusi megalakításakor Moszkvában.

A proletariátus nemzetközi tömörülésének általános tendenciája mellett azonban azok az országok, amelyek sok tekintetben *egységes* területeket alkotnak és *sajátos* szerepet fognak játszani a nemzetközi proletárforradalomban – így például a Balkán és a Duna-medence országai –, *különleges helyzetben* is vannak, és meg kell teremteni a legszorosabb kapcsolatot és a teljes egységet proletariátusuk szervezeteiben és küzdelmeiben.

E tekintetben az első fontos lépést a Balkáni és a Duna menti Államok Kommunista Föderációjának* megalakulása jelenti, a Kommunista Internacionálé szerves részeként.

Újabb lépést jelentett ugyanebben az irányban a *balkáni és a Duna menti államok szakszervezeti konferenciája,* amely az év november elején Szófiában ült össze a Bolgár Szakszervezeti Szövetség szeptemberi kongresszusának döntése alapján. A balkáni és Duna menti államok szakszervezeti szövetségeinek ezen az I. konferenciáján megjelent a Szakszervezeti Szövetségek Nemzetközi Tanácsának képviselője is.

Részt vettek a konferencián Jugoszlávia, Románia, Bulgária küldöttei, és határozott egyetértését fejezte ki a Görögországi Általános Munkásszövetség, amelynek küldötteit a Szófiába utazásban megakadályozták az ugyanarra az időre kitűzött görög parlamenti választásokra hivatkozva. A kétnapos ülés folyamán sokoldalúan megvizsgálták a nemzetközi szakszervezeti mozgalom mai helyzetét, különösen a balkáni és Duna menti országokét, s megelégedéssel állapították meg, hogy a Balkánon a szakszervezeti szövetségekben legyőzték a szociálpatriotizmust, az Amszterdami

* Az 1909-ben alakult Balkáni Szociáldemokrata Föderáció forradalmi többsége 1920-ban csatlakozott a Kominternhez, és megalakította a Balkáni Kommunista Föderációt. Tagja volt: a bolgár, görög, jugoszláv, román kommunista párt. 1933-ban szűnt meg. Főtitkára V. Kolarov, majd G. Dimitrov volt.

Szövetségnek semmiféle befolyása sincs a proletariátusra. A konferencia egységesen, a Nemzetközi Tanács programjának szellemében és a Kommunista Internacionálénak a szakszervezeti mozgalomra vonatkozó tézisei alapján, felvázolta a proletárdiktatúráért folytatott közös harc elvi irányvonalát a szakszervezetek számára a Balkánon és a Duna menti országokban a jelenlegi történelmi időszakban.

A konferencia ugyanakkor megteremtette a szükséges szervezeti kapcsolatokat is azzal, hogy a Balkáni és Duna menti Államok Kommunista Föderációja mellett a Szakszervezeti Szövetség Nemzetközi Tanácsának szerveként, szófiai székhellyel felállította a Balkáni és Duna menti Szakszervezeti Szövetség Ideiglenes Titkárságát, amelynek közvetlen vezetése a Bolgár Szakszervezeti Szövetségre hárult. Az Ideiglenes Titkárság magára vállalta a Nemzetközi Tanács feladatait a balkáni és a Duna menti országokkal kapcsolatban, és azon munkálkodik, hogy elősegítse ezekben az országokban a szakszervezetek forradalmi tömörülését.

A konferencia munkájának nagy jelentősége van a Balkán proletariátusának eljövendő forradalmi osztályharcában. Ez a munka egészséges alapokon nyugszik, és a jövőben csupán tovább kell fejlesztenünk, eredményeit meg kell szilárdítanunk.

A balkáni és a Duna menti országok burzsoáziájának az antantimperializmus égisze alatt ellenforradalmi célokkal létrehozott egyesülésével, az úgynevezett kisantanttal szemben tömörül és erősödik az *egységes forradalmi proletárfront.*

A munkástömegek *a mélyben* baráti kezet nyújtanak egymásnak, és *hidat* építenek a balkáni és Duna menti népeket elválasztó *szakadék* fölött, amelyet saját burzsoáziájuk és az európai imperialisták nacionalista és hódító háborúi vájtak ki.

Így tehetünk új, határozott és nagy lépést előre a nemzetközi proletárforradalom végső győzelméhez.

Aláírás: *G. Dimitrov.*

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
2. köt. 98–103. old.

MUNKÁS-EGYSÉGFRONT

[1923. május 1.]

A proletariátus egysége az első világháborúig a világ fontos országaiban még nem volt teljes. A II. Szocialista Internacionálé és a Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség, reformista politikájával, az osztályok közötti együttműködést szorgalmazó taktikájával és nacionalista ideológiájával képtelen volt megteremteni az egységes munkásfrontot a kapitalizmussal szemben, sem az egyes országokban, sem nemzetközi méretekben.

E két nemzetközi proletárszervezet és a bennük részt vevő pártok és szakszervezetek legfőbb vezetői azután az imperialista háború megindulásakor és a háború alatt szégyenletes árulást követtek el az úgynevezett *társadalmi béke* meghirdetésével és támogatásával, vagyis azzal, hogy együtt haladtak országuk burzsoáziájával, és szervezeteiket a *kapitalista haza* szolgálatába állították. Ezzel végleg szétrombolták a munkástömegeknek azt a gyenge egységét is, amely addig kiformálódott.

A háború befejezése után pedig, az oroszországi proletárforradalom győzelme után, ahelyett, hogy gyorsan helyreállították volna a sokat szenvedett, forrongó munkástömegek egységfrontját, hogy biztosítsák a forradalom győzelmét egész Európában, az áruló szocialista vezérek és szakszervezeti bürokraták újra a nemzeti burzsoázia oldalára álltak, segítettek osztályuralmának megőrzésében és abban, hogy a háború során alapjaiban megingott és megrozzant kapitalizmust helyreállítsa, s még nagyobb mértékben kizsákmányolhassa és elnyomhassa a kimerült és legyengült proletariátust.

A reformisták és az amszterdami bürokraták már öt esztendő óta szövetségben állnak (ilyen vagy olyan formában) saját országuk

burzsoáziájával. Az pedig abban a pillanatban, amint magához tér, mozgósítja erőit, és veszett harcot indít a munkanap meghosszabbításáért, a reálbérek csökkentéséért, az összes háború előtti munkásvívmányok eltörléséért, és újabb imperialista, háborús kalandokba bocsátkozik. Ezek a hősök, akik bombasztikus frázisokat pufogtatnak a kapitalizmus és a háború ellen, minden lehető módon támogatják a tőke előretörését, előkészítik a fasizmus útját, igazolják nemzeti imperializmusuk hódító tevékenységét, és akadályozzák a kapitalizmus és az imperializmus, a fasizmus és a háború elleni egységes munkásfront megteremtését.

Hangos tiltakozásokat és hosszú határozatokat szavaznak meg nemzetközi kongresszusaikon Rómában és Hágában a francia imperialisták ellen, akik meg akarják szállni Németország legfontosabb ipari területét (Ruhr), és azzal fenyegetőznek, hogy egy ilyen megszállás és háborús veszély esetén nemzetközi általános sztrájkot szerveznek. Az Amszterdami Szövetség vezetői viszont nemcsak hogy nem vesznek részt annak az első és elengedhetetlen feltételnek a megteremtésében, amely biztosítaná az ilyen komoly akció sikerét – ez a feltétel a *munkás-egységfront* –, hanem ellenkezőleg, előidézték az Általános Munkásszövetség szakadását Franciaországban és a Nemzetközi Általános Szakszervezeti Szövetség felbomlását Csehszlovákiában, és módszeresen előkészítik a Német Általános Szakszervezeti Szövetség széthullását is az ellenzéki elemek és szekciók üldözésével és kizárásával a szakszervezeti szövetségből.

Ugyanakkor makacsul elutasították a Vörös Szakszervezeti Internacionálé és a Kommunista Internacionálé minden javaslatát egy közös nemzetközi konferencia összehívására vagy egy nemzetközi munkáskongresszus megrendezésére minden munkáspárt és szakszervezet képviselőinek részvételével, a Ruhr-vidék megszállása elleni akció sikeres megszervezése érdekében, a tőke támadása ellen, a fasizmus és a világot fenyegető új imperialista háború ellen.

A reformisták és az amszterdami vezetők minden vonalon és minden országban olyan buzgalommal dolgoznak, ami nemesebb célokhoz jobban illene. Támadják a proletariátus egységét, a munkás-egységfront megteremtését azzal a céllal, hogy biztosítsák kapcsolataikat és barátságos együttműködésüket a burzsoáziával.

A II., Szocialista Internacionálé és az Amszterdami Szövetség hősei készek egységes frontot alkotni Mussolinival és fasiszta bandájával Olaszországban, Poincaréval Franciaországban, Cuno–Stinnes kormányával Németországban, a burzsoá reakcióval Csehszlovákiában, a szerb egyeduralkodó burzsoáziával és rendőrségével Jugoszláviában, a gyárosok, bankárok és üzérek tömbjével Bulgáriában (egy és ugyanazokon a választási listákon a néppárti és a demokratikus fejesekkel, mint nemrégiben) és így tovább, de semmiképpen sem hajlandók elfogadni az egységfrontot a kommunista forradalmi proletariátussal, a kapitalizmus és a háború ellen, a béke érdekében.

S amikor a francia imperializmus hadserege betört a Ruhr-vidékre és Európát új háború fenyegette, amikor tehát valóra kellett volna váltani a nemzetközi általános sztrájkra hozott hangoskodó határozatokat, az amszterdamiak az antant oldaláról ténylegesen átálltak a francia megszállók és elnyomók oldalára, és az Amszterdami Szövetség titkára elcsukló hangon közölte a világgal: a Szövetségnek *nincs ereje* arra, hogy határozatait végrehajtsa. Felülmúlhatatlan cinizmussal *emiatt a munkástömegeket vádolta, amelyek közömbösek, amelyeket elfoglalják saját önző, mindennapi gondjaik és nem kívánnak nagy feladatokért küzdeni.*

Holott az egész világon a proletariátus *legközelebbi érdekei:* az önfenntartás és az önvédelem, a tőke veszett támadásának visszaverése, a kenyér, az otthon és a szabadság biztosítása, valamint *alapvető osztályérdeke,* a kapitalista kizsákmányolás láncaitól való végérvényes megszabadulás – mindez *elkerülhetetlen szükségszerűséggel megköveteli az egységfront minél előbbi megteremtését a szakszervezeti és politikai harcban nemzeti és nemzetközi méretekben.*

Minden ország és az egész világ proletariátusa elé a történelem azt a dilemmát állítja: vagy megteremti saját egységfrontját a tőke támadása elleni harcban, vagy ha nem képes ezt megtenni, teljesen védtelenül kiszolgáltatja magát a kapitalisták és az imperialisták őrült és megvadult bandáinak, és évtizedekre igavonó állattá válik.

S az utóbbi elkerülhetetlenül be is következett volna, ha nem él az egészséges osztályösztön a proletariátusban, ha a proletariátus képtelennek bizonyult volna levonni eddigi keserű és véres tapasztalatainak tanulságait, ha nem létezne a Kommunista és a

Vörös Szakszervezeti Internacionálé, ha nem lennének a kommunista pártok és a forradalmi szakszervezetek, meg a reformista szakszervezetekben az ellenzéki áramlatok, amelyek olyan erőteljesen, odaadóan és makacsul dolgoznak a munkás-egységfront megteremtésén.

S valóban, meg kell állapítanunk, hogy ebben az irányban minden új nap új és jelentős eredményeket hoz.

Már a szociáldemokrata pártokban és a reformista szakszervezetekben is kialakulnak hatalmas munkásellenzéki irányzatok, amelyek határozottan az egységfront oldalán állnak. A tömegek lent testvéri kezet nyújtanak egymásnak, politikai irányra és szervezeti hovatartozásra való tekintet nélkül, szövetkeznek a közös harcra Németországban és Franciaországban, Olaszországban és Csehszlovákiában és egy sor más országban a gyári munkástanácsokban.

Ez év márciusában Frankfurtban (Németország) a proletariátus egységes nemzetközi akciójának megszervezésére nemzetközi munkáskonferenciát hívtak egybe a Ruhr-vidék megszállása ellen, a fasizmus ellen és az új imperialista háború előkészítése ellen. Ezt a konferenciát a II. Internacionálé és az Amszterdami Szövetség vezérkara ismét bojkottálta, de a Kommunista Internacionálé, a Vörös Szakszervezeti Internacionálé és a különböző országok kommunista pártjai és forradalmi szakszervezetei mellett részt vettek rajta Németország, Franciaország, Anglia és más országok gyári munkástanácsainak képviselői is, *közöttük számos szociáldemokrata és az Amszterdami Szövetséghez tartozó szakszervezeti tag is.* Igen szemléletesen megmutatta ez, milyen nagy sikert ért el már a munkás-egységfront eszméje.

A szociáldemokrata párt és a szászországi burzsoázia koalíciójának felbomlása és egy szocialista kormány megalakulása a kommunisták támogatásával és munkásprogrammal, amelyet a szászországi gyári munkástanácsok dolgoztak ki, szintén azt bizonyította, hogy a munkás-egységfront jelszóból egyre inkább *valóságos ténnyé* vált, és alapvető tényezője lett Németország politikai fejlődésének. E fejlődés gyorsan halad a szociáldemokrácia és a burzsoá pártok közötti szövetség végleges széttörése és egy *munkáskormány* létrehozása felé, amely *egyedül* lenne képes leküzdeni a

szörnyű válságot, amelybe a burzsoázia és a reformista vezetők bűne következtében került a német nép, miután a Ruhr-vidéket a francia imperializmus hadserege megszállta.

Ma már bátran mondhatjuk, hogy a nemzetközi proletariátus körében nincs más eszme, amely népszerűbb lenne az egységfront eszméjénél, mert a munkástömegek egyre világosabban felismerik, hogy minden probléma – a kenyér, a béke, a szabadság és a dolgozó emberiség jövőjének problémája – megoldásának kulcsa *éppen a proletariátus munkás-egységfrontjának megvalósításában rejlik Európa minden egyes országában és az egész világon.*

Munkás-egységfront nélkül, a városok és a falvak minden proletárjának és dolgozójának a kapitalizmus ellen vívott közös harca nélkül *nem lehetséges* sem a tőke arcátlan támadásának visszaverése, sem a vadállati fasizmus megsemmisítése, sem az új imperialista háború elhárítása, sem pedig, végül, a felszabadító proletárforradalom diadala.

Ezért az idei május elsejei felvonulás első nagy és történelmi jelszava minden országban a *munkás-egységfront* lesz.

A bolgár proletariátus, amely a kommunista párt és az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetség vezetésével bátran és következetesen alkalmazza a munkás-egységfront taktikáját harcának minden területén, és amely megteremti mindennapi törhetetlen szövetségét a többi falusi és városi dolgozókkal, május elsején ismét megvetéssel utasítja el az eszmeileg és politikailag csődbe jutott burzsoázia minden bomlasztási kísérletét, a felbőszült parasztpárti demagógok és zsarolók, a teljes egészében a burzsoáziát kiszolgáló tágelvű szocialista kalandorok és a maroknyi megzavarodott anarchista elem kísérletét, és erőteljesen kifejezésre juttatja kemény és hajthatatlan akaratát, hogy *egységes, erős és tartós szövetséget* kössön a falusi és a városi kisemberek tömegével *a városi és falusi burzsoázia elleni harcban, az önfenntartás, az önvédelem és a munkás-paraszt kormány megteremtése érdekében, Bulgária dolgozó népének igazi hatalmáért.*

Aláírás: *G. Dimitrov.*

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
3. köt. 10–18. old.

AZ EGYSÉGFRONT ÉS A TŐKE TÁMADÁSA

[1923. augusztus 22.]

A dolgozó tömegek egységfrontjának eszméje már nem pusztán az elméleti fejtegetések és az általános politikai propaganda tárgya, hanem közeleg gyakorlati megvalósításának ideje is.

Ami ma az egységfront megvalósítását szükségszerűvé teszi, az mindenekelőtt a tőke erősödő támadása. A június 9-én bekövetkezett politikai változás, bárhogyan is értékeljük, mindenki számára nyilvánvalóan és vitathatatlanul azt jelenti, hogy elszabadult ennek a támadásnak pusztító ereje. A kapitalisták úgy érezték, hogy a kizsákmányolás különböző területein teljesen szabad kezet kaptak: az iparban és a kereskedelemben, a bank- és a részvényügyletekben, létfontosságú árukkal való üzérkedésben, a nagy bérházakkal és a földbirtokokkal kapcsolatban. Lázasan dolgoznak, hogy minden törvényes és más akadályt ledöntsenek, amely útjukat állja, és erőteljesen tevékenykednek annak előkészítésén, hogy az adó- és jóvátételi terheket a városi és falusi dolgozók tömegeire hárítsák.

Már tapasztalhatók a tőke erősödő támadásának első nyilvánvaló következményei. A munkások reálbére csökken, miközben a drágaság növekszik. A bolgár munkásokat az utcára dobják munka és kenyér nélkül, és a vállalatokat egyre inkább idegen elemekkel töltik meg, főleg a szétvert Vrangel-hadsereg* embereivel. A munkanapot önkényesen meghosszabbítják, és arcátlanul lábbal taporják a jelenleg érvényben levő Munka Törvénykönyv rendeleteit.

* Még a Sztambolijszki-kormány engedélye alapján Bulgáriában telepedett le Vrangel báró Szovjet-Oroszországban szétvert ellenforradalmi fehérgárdista csapatainak egy része.

A kiskereskedők és a házalók szabadságát korlátozzák, és a kisipar támogatása is háttérbe szorul, ugyanakkor azonban a nagykereskedelem és a tőzsde üzérkedésének legkisebb korlátozásait is eltörlik. A földhöz juttatott parasztoktól elveszik a földet, a nagybirtokosoknak pedig az érvényben levő földreform-törvény ellenére lehetőséget adnak arra, hogy a parasztok földjéről elhordják a kévéket, bár a földművesek nehéz munkával, arcuk verejtékével művelték meg nemrég kapott földdarabkájukat. Ahelyett, hogy kibővítenék és megjavítanák a lakástörvényt a dolgozó lakosság és a kis háztulajdonosok védelmére, mindent elkövetnek, hogy elérjék a törvény visszavonását. Az élelmiszerek, ruházati cikkek, fűtőanyagok kapitalista monopóliumát a bankok, a részvénytársaságok és a magántőkések irányítják, akik az egész országban akadálytalanul kiépítik hálózatukat, hogy a tél folyamán még jobban felemeljék a tömegek számára létfontosságú cikkek amúgy is magas árát. Az élelmiszer kivitelét és a vámpolitikát nem az ország gazdasági helyreállítása és a belső fogyasztás tartalékainak biztosítása szempontjából alakítják, hanem kizárólag az exportvállalatoknak és az érdekelt üzéreknek gyors és nagy nyereség utáni telhetetlen vágyától vezérelve.

Egyébként ma a kapitalista kisebbség önző érdekei és mohó vagyonszerzése miatt minden eddiginél nagyobb veszély fenyegeti a bolgár dolgozó nép, a dolgozó értelmiség és az ország összes, tőkével nem rendelkező elemeinek mindennapi táplálékát, létezését és jövőjét.

Maradhat-e ebben a helyzetben karba tett kézzel a hatalmas, nyomorgó tömeg, és viselje-e közömbösen, részvétlenül tovább a sorsát? Bele kell-e törődnie abba, hogy tehetetlen zsákmány legyen a kapitalisták karmaiban és áldozatul essen veszett támadásuknak a munkásság körében jelenleg tapasztalható eltérő program, politika és taktika miatt? Melyik igazi népvezér engedhetné meg magának, hogy könnyelműen ezt javasolja?

A dolgozó tömegek és a dolgozó értelmiség valóban nincs megszervezve és nem tömörül egy egységes politikai pártba. A dolgozók nagy része a Bolgár Kommunista Pártban sorakozik fel és a párt zászlaja alatt halad, másik, szintén jelentős része a Népi Földművesszövetségben tömörül, a harmadik rész a Szociáldemokrata

Munkáspártban, a negyedik, elég kis rész pedig a Radikális Párt kétségtelen többségét alkotja.

Ezek a pártok különböznek egymástól és különösen a kommunista párttól programjuk végső céljában és követeléseikben, általános felfogásukban, valamint politikai taktikájukban; ebből erednek háborúskodásaik is. Mivel azonban mindegyikük a dolgozó tömegek pártja, ellentéteik csak végső céljukat és az odavezető utakat illetően kibékíthetetlenek; köztük és a tőke pártjai között áthidalhatatlan a szakadék: egyrészről a proletariátus és a kispolgárság, másrészről a kapitalista burzsoázia érdekei között a kizsákmányolt és a kizsákmányoló, a rab és a rabszolgatartó közötti szakadék húzódik.

Ezért a dolgozó tömegek pártjai, ha hűek akarnak maradni a tömegek érdekeihez, feltétlenül a kapitalista pártok kérlelhetetlen ellenzékévé válnak, és haladéktalanul keresni fogják az érintkezési pontokat egymás között a közös munka és harc jegyében.

Ki lenne hajlandó ma azt állítani, hogy amikor a dolgozó tömegek és az egész dolgozó értelmiség ilyen nyomorúságos helyzetben van és ennyire súlyos megpróbáltatásoknak és szörnyű veszélyeknek van kitéve, pártjaik nem nyújthatnának kezet a közös harcra, hogy egységfrontot teremtsenek a tőke támadásával szemben egységes, konkrét program alapján, amely a bérek, a munkaidő, az élelem, a föld, a lakásszükséglet, az adók, a jóvátételek kérdésére és más egyéb létfontosságú kérdésekre vonatkozik.

A dolgozó tömegek pártjainak eltérő követelései és végső céljai nem akadályozhatják meg a közös munkát és harcot, az egységfront megalakítását a dolgozó tömegek védelmére a mostani sorsdöntő időben, ha a kommunista párthoz hasonlóan a többi pártot is a dolgozók érdeke vezérli, és ha felszámolják népellenes koalíciójukat a kapitalista pártokkal, a Demokratikus Szövetséggel és a nemzeti liberálisokkal.

A kommunista párt, amely anélkül javasolja az egységfrontot, hogy bármit is engedne nagy céljaiból a harc folyamán, anélkül, hogy mint önálló párt feladná függetlenségét és anélkül, hogy ezt kérné a szociáldemokratáktól, a Földművesszövetség tagjaitól és a radikálisoktól, mélyen meg van győződve arról, hogy ez a legbiztosabb eszköz a jelenlegi időpontban a tőke támadásának visz-

szaverésére, a dolgozó tömegek megmentésére a nyomortól és azoktól a veszélyektől, amelyeknek ki vannak téve, és ez az egyetlen lehetőség arra, hogy az ország kijusson a zsákutcából, amelybe a kapitalista burzsoázia belevitte.

Az egységfront a gyakorlatban egyáltalában nem jelent lemondást az általános pártelvekről, s azt sem jelenti, hogy a pártok elveszítenék jellegüket, de jelenti a közös, konkrét, kapitalistaellenes platform elfogadását és megvalósítását a dolgozó tömegek megvédelmezése érdekében.

Június 9-e előtt, amikor a Földművesszövetség teljes egészében az uralkodó falusi burzsoázia kezében volt, s elkeseredett küzdelmet folytatott a városi és falusi dolgozó tömegekkel, nyilvánvalóan nem lehetett megvalósítani a munka egységfrontját. Ez az akadály ma már elhárult, mint ahogyan számos más akadály is megszűnt időközben. A történtek után a Földművesszövetség már semmiképpen sem lehet a falusi burzsoázia eszköze, és elkerülhetetlenül a dolgozó tömegekkel halad együtt; vagy ha ezt képtelen megtenni, visszavonhatatlanul és véglegesen elpusztul.

Az egységfront előtt megnyílt az út. És a munkának ez a tőke elleni egységfrontja megvalósul, mivel ezt követeli az élet és a dolgozó tömegek acélos akarata.

Jaj azoknak a pártoknak és pártvezéreknek, akik a bolgár dolgozó nép képviselői akarnak lenni, de elég esztelenek ahhoz, hogy pártjuk vagy saját elképzelésük alapján, a kapitalistákkal fennálló koalíció megőrzése kedvéért szembefordulnak a munka-egységfronttal!

Ezzel ők maguk írják alá politikai halálos ítéletüket!

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
3. köt. 30–35. old.

AZ EGYSÉGFRONT ÉS A POLITIKAI VÁLSÁG

[1923. augusztus 24.]

A június 9-i puccs elmélyítette a politikai válságot, amelynek kezdetét mi már az 1918. évi, szeptemberi katasztrófa után megfigyeltük,* de amelyet a parasztpárti rendszer idején ideiglenesen lefojtottak, mint valami izzó parazsat a hamu alatt, hogy most újra fellángoljon.

A nagy kérdés, amelyet ez az egyre élesedő politikai válság most közvetlen döntés végett napirendre tűz, *a hatalom kérdése.* Kié legyen a hatalom ebben az országban: *a kapitalista kisebbségé-e* vagy *a dolgozó nép hatalmas többségéé?* Vagy, más szavakkal, ki irányítsa a nép és az ország sorsát és ki vezesse a társadalom fejlődését: *a tőkésosztály* vagy *a dolgozó nép?*

Természetesen ezt a sorsdöntő kérdést nem lehet elintézni sem úgy, ahogyan néhány tábornok úr eddig megoldotta a kérdéseket a kaszárnyában, sem ahogyan a professzor urak egyetemi szemináriumaikat vezetik. A politikai kérdések és a társadalmi problémák megoldása végső soron az élet valóságos szükségleteitől és az adott pillanatban egymással küzdő társadalmi erők reális, kölcsönös viszonyától függ.

A jelenlegi politikai válságban két megoldás lehetséges. Az egyik, a válság *kapitalista* megoldása, a másik, a *népi* megoldás, azaz a dolgozó tömegek által javasolt megoldás. *Közbülső* lehetőség ma nincs és nem is lehet.

De milyen az a megoldás, amelyre a kapitalista kisebbség akar

* 1918. szeptember közepén az antantcsapatok a bolgár fronton áttörést hajtottak végre. A vereség hatására fegyveres felkelések robbantak ki a bolgár hadseregben.

jutni? Már elég világosan kitűnik ez a jelenlegi kormány tevékenységéből. A válság kapitalista megoldása kizárólag a kapitalistáknak abból a kívánságából fakad, hogy mindenáron megtartsák maguknak a hatalmat, anélkül hogy egyáltalán számításba vennék a tömegek és az ország szükségleteit. A kapitalistákat csupán a saját nyereségük és vagyonuk érdekli, osztályuralmuk megerősítése és annak a lehetőségnek a biztosítása, hogy a hatalom birtokában akadálytalanul kizsákmányolják és megrabolják a dolgozók tömegét. Azt akarják, hogy az országban csak egy államhatalom legyen, amelyet teljes egészében a bankok és a részvénytársaságok irodái, a tőzsde és a gyáriparosok szövetségének hivatalai, a „Balkán"-társaság, a dohánykereskedelmi exporttársaság és más kapitalista cégek irodái irányítanak. Arra törekednek, hogy a hatalom segítségével a tőke érdekei alá rendeljék az egész ország gazdasági, kulturális és politikai életét.

És mivel a nép hatalmas többsége nyilvánvalóan ellenzi a politikai válság ilyen megoldását, a bolgár kapitalisták és pártjaik, amelyek a parlamenten kívüli eszközökkel ragadták magukhoz a hatalmat, azt ma sem parlamenti eszközökkel igyekszenek megőrizni, sőt egyáltalában ügyet sem vetnek ezekre.

Már majdnem három hónap telt el a puccs óta, de azok, akik a népet „megmentették" a parasztpárti zsarnokoktól, még mindig nem szánták rá magukat, hogy kitűzzék a parlamenti választásokat, és továbbra is bitorolják a hatalmat. Mindent elkövetnek annak érdekében, hogy a Földművesszövetséget kirekesszék az eljövendő választásokból, és ha valamiféleképpen sikerül nekik, a kommunista pártot is, a nép két legnagyobb politikai pártját. Az a szándékuk, hogy nem az arányos választási rendszer alapján folytatják le a választásokat, hanem annak durva, még parasztpárti meghamisítása alapján. Lázasan készítik elő a választási gépezetet, és már most bevezetik a választások előtti terrort a tömegekkel szemben, hogy olyan választásokat folytassanak le, amelyek nem fejezik ki a nép szabad akaratát, hanem mindenáron az országban jelenleg hatalmon levő kapitalista kisebbség parlamenti többségét biztosítják.

A politikai válság kapitalista megoldása tehát elkerülhetetlenül *katonai vagy fasiszta diktatúrához* vezet, ami a nép és az ország szá-

mára töméntelen belső bajjal, valamint a szabadságunkat, függetlenségünket, békénket fenyegető külső veszéllyel jár.

A politikai válság másik, *népi* megoldása azt jelenti, hogy a hatalom a dolgozó tömegek, a többség kezébe kerül, amelynek egyedül van joga rá, hogy önmagát és az országot kormányozza és sorsával rendelkezzék. Ez a megoldás azt is jelenti, hogy az ország gazdasági, kulturális életét, valamint a társadalmi fejlődést a dolgozó nép érdekében a szükségletek kielégítésének, a jogok biztosításának, a szabadság, az élet, a jólét és a béke megőrzésének útjára irányítsuk, és e nagy cél alá rendeljük a tőke és a kapitalista kisebbség önző érdekeit.

S a dolgozó tömegek, az egész dolgozó értelmiség és az összes nem tőkés elemek szempontjából, valamint az ország nemzeti függetlensége, a Balkán elnyomott lakosságának felszabadítása és a szomszédos népekkel és országokkal létesítendő tartós békés viszony szempontjából is ez a jelenlegi politikai válság egyetlen helyes megoldása.

A mai viszonyok között egyébként a politikai válságnak ez a népet és az országot megmentő megoldása csak a munka egységfrontja által lehetséges, amelyet a kommunista párt javasol; ebben részt vennének a kommunistáktól kezdve a becsületes, tisztességes radikálisokig mindnyájan, akik még nem adták el magukat a Demokratikus Szövetségnek.

A Szociáldemokrata Munkáspárt és a Radikális Párt előtt, amelyek továbbra is részt vesznek a kormányban a kapitalista pártokkal együtt, most az a feladat áll, hogy elhatározzák magukat és válasszanak a politikai válság két lehetséges megoldása között; vagy azt választják, amely a Nemzeti Liberális Párttal* és a Demokratikus Szövetséggel** kötendő koalíció által elkerülhetetlenül katonai vagy a fasiszta diktatúrához vezet, vagy a másik megoldást, amely a munka egységfrontja révén biztosítja az országban az igazi népi hatalmat, a munkás-paraszt kormányt.

* A Nemzeti Liberális Párt 1919-ben alakult kisebb pártokból a burzsoázia haladó része, a Földművesszövetség és általában a forradalmi mozgalom ellen.

** A Demokratikus Szövetség – más néven Demokratikus Egyezség – 1923. augusztus elején alakult fasiszta blokk; a legreakciósabb elemeket tömörítette.

Hogy a szociáldemokraták és a radikálisok pontosan melyiket választják, az hamarosan kiderül.

Az azonban már ma is kétségtelen, hogy az egész dolgozó nép, beleértve a Szociáldemokrata Munkáspárt és a Radikális Párt híveinek tömegét, egyhangúan a munka egységfrontja oldalára áll, és ez a front minden, bárhonnan jövő és bármilyen természetű reakció ellenére is, végül megvalósul a nép, az ország javára.

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
3. köt. 42–46. old.

FÉLELEM A MUNKA EGYSÉGFRONTJÁTÓL

[1923. augusztus 27.]

A munka egységfrontjára vonatkozó javaslatunk, amelyet a Szociáldemokrata Munkáspárthoz intéztünk, nagy aggodalmat keltett a burzsoá pártok és szerkesztőségek főhadiszállásán.

Most tanúi lehetünk a legkülönfélébb, sőt nevetséges jóslatoknak azzal kapcsolatban, hogy milyen szándékokkal tette meg javaslatát a kommunista párt. E szándékok kiderítéséért mind a régi politikai javasasszonyok, mind a burzsoá szerkesztőségek fiatal jövendőmondói tovább gyötrik egyébként sem különösen egészséges agyukat.

Egyesek megállapították, hogy a kommunista javaslat nem őszinte, hanem csupán „ügyes manőver" a „jó taktikusok" kezében abból a célból, hogy zavart keltsenek a Szociáldemokrata Munkáspártban és szétzilálják sorait.

Mások bizonyítékot keresnek ebben a javaslatban arra, hogy a kommunisták lemondtak eddigi alapelveikről, maximális programjukról, „bolsevista" módszereikről, és ezt azért tették, hogy megőrizzék pártjukat a „szétbomlástól" és megmentsék „fejüket és bőrüket".

Megint mások – mint a félreállított demokratikus pénzügyi szakértő Ljapcsev – a kommunista párt javaslatában még a bolgár kommunisták „erkölcsi hanyatlását" is felfedezték.

S kialakult egy csodásan furcsa és vidám kép. A kommunista párt halálos ellenségei, akik fáradhatatlanul szervezik összeesküvéseiket a kommunista párt elpusztítására, mélységes sajnálkozásukat fejezik ki a kommunizmus „erkölcsi hanyatlása" felett és amiatt, hogy a kommunizmus képviselői ennek következtében a munka egységfrontjának taktikáját hirdetik!

Ezzel egyidejűleg a bolgár kapitalizmus ideológusai és szócsövei a tucatnyi burzsoá újság szerkesztőségében minden erejükkel azon voltak, hogy „megmentsék" a Szociáldemokrata Munkáspártot, nehogy valamiképpen, legnagyobb elkeseredésükre, bekapja a „kommunista horgot" és elpusztuljon, mert akkor nem játssza tovább a segítő és cinkos szerepét a kapitalista osztály hóhértámadásában a dolgozó bolgár nép ellen.

A feloszlott demokrata párt „Praporec" („Zászló") című lapja nemhiába jelentette ki mélyértelműen, megvizsgálva a Szociáldemokrata Munkáspárt eddigi szerepét politikai életünkben és hangsúlyozva értékes szolgálatait, amelyeket ez a párt a burzsoáziának a múltban és a június 9-i eseményekkel kapcsolatban tett: ha a Szociáldemokrata Munkáspárt nem létezne nálunk, *a burzsoázia maga, saját érdekében, kénytelen lenne gondoskodni megteremtéséről.*

A jelenlegi aggodalom a burzsoá körökben természetesen teljesen érthető. A munka-egységfront halálos fegyver a reakciós kapitalista beszivárgási törekvések és a burzsoázia osztályuralma ellen; a burzsoá úgy érzi, hogy ezt a fegyvert egyenesen a szívének irányítják. Az egységfront valóban szörnyű veszedelem a kapitalisták, a bankárok és az üzérek, a nagy bérháztulajdonosok és a nagybirtokosok, valamint mindenki számára, aki parazita elemként akar élni és meggazdagodni a nagy népi többség munkájának gyümölcséből.

Itt egyébként teljesen feleslegesek a régi politikai javasasszonyok jövendölései és a tőke ifjú jövendőmondóinak jóslatai azokkal a szándékokkal kapcsolatban, amelyek a kommunista pártot vezérlik egységfront-taktikájában, mert ezek a szándékok nem titkosak, és nem is lehetnek azok senki számára.

Igen egyszerű és világos a dolog, bölcs tudós és professzor urak, a világ legegyszerűbb dolgainál is egyszerűbb!

A munka egységfrontja szükséges a kenyér, az élet, a jog, a szabadság és a dolgozó nép jövőjének biztosításához. Az egységfrontra szükség van, hogy megóvjuk a dolgozó tömegeket, a dolgozó értelmiséget és minden nem tőkés elemet a kizsákmányolástól, a kapitalista kisebbség fosztogatásától és elnyomásától, hogy meghiúsítsuk az utóbbiaknak a katonai vagy fasiszta diktatúráról szőtt ter-

veit, és megteremtsük saját, igazi néphatalmunkat. Az egységfront kell azért is, hogy elhárítsuk a fenyegető új háborús kalandokat és veszélyeket, és biztosítsuk a politikai szabadságot, a nemzeti függetlenséget és békét az egész országban, valamint a testvéri kapcsolatokat a szomszédos népekkel. A dolgozó tömegek egységfrontja végül még azért szükséges, hogy előrelendítse a társadalmi fejlődést a nép és az ország teljes felszabadulásáig a kapitalizmus igája alól.

A kommunista párt, amely ma az ország legnagyobb és leghűbb néppártja, amely a dolgozó bolgár nép élcsapata, csupán az önmaga, a nép és az ország iránti kötelességét teljesíti. Csupán saját történelmi hivatásának tesz eleget, amikor elsőnek kezdeményezi a munka egységfrontját, és oly fáradhatatlanul és odaadóan dolgozik megvalósításán, azon, hogy országunkban a dolgozó tömegeknek minden politikai pártja és gazdasági szervezete egy közös frontban sorakozzon fel a tőke és a reakció ellen.

A kommunista párt a néptömegek pártjaként egyáltalában nem érzi szükségét annak, hogy a színfalak mögött cselekedjék, a sötétben, a rejtett zugokban, a nép háta mögött, mint ahogyan azt ma a tömegek által gyűlölt régi burzsoá pártok bukott vezérkarai teszik, új köntösbe bújva, a Demokratikus Szövetség leple alatt.

A kommunista párt nyíltan javasolja az egységfrontot, és az egész világ szeme előtt dolgozik megvalósításáért; nem tesz semmiféle sötét, népellenes dolgot, mint kényszeredett helyzetükben és a néptől félve az egy fedél alá gyűlt „szövetségiek" és társaik a Nemzeti Liberális Pártból.

Hogyan lehet hát a kommunista párt őszinteségét kétségbe vonni, ha szavait mindig a megfelelő tettekkel kíséri?

A dolgozó tömegek szükségletei és felszabadító mozgalmuk érdekei szabják meg a kommunista párt legfőbb törvényét. Éppen ezek a szükségletek és érdekek jutottak kifejezésre elméletileg és politikailag a párt alapelveiben, minimális és maximális programjában, és változatlanul ezek adják meg taktikájának tartalmát. A kommunista taktikának csupán formái változnak, a változó politikai helyzettől és a harc újonnan kialakult feltételeitől függően.

Hogy a kommunista párt helyes taktikát folytat, és az egységfront megteremtésére tett konkrét javaslata időszerű, annak leg-

jobb bizonyítéka éppen a kapitalista burzsoáziának a munkaegységfront elleni közös üvöltése és az egységfront gyakorlati megvalósítása miatt érzett páni félelme.

Valamikor Bebel, a német proletariátus feledhetetlen vezére azt mondta, hogy a legjobban éppen abból tudja, helyes úton jár-e, amit róla és az általa képviselt irányról a proletariátus osztályellenségei beszélnek.

A kommunista párt is elégedetten állapíthatja meg, hogy a munka egységfrontjára vonatkozó taktikájával helyes úton jár, hiszen a kapitalisták pártjai, ideológusai, professzorai és ügyvédei ellenzik és nagy aggodalommal figyelik.

A munka egységfrontja, bár számtalan ellensége van, meg fog valósulni, mert ezt követeli maga az élet.

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
3. köt. 47–52. old.

EGYSÉGFRONT VAGY OSZTÁLY-EGYÜTTMŰKÖDÉS

[1923. augusztus 29.]

A proletariátus és a burzsoázia közötti osztály-együttműködés ismert ideológusait és apostolait nálunk a múltban számos vereség és keserű kiábrándulás érte. S most ezek az emberek ritka önteltséggel akarják bebizonyítani a világ előtt, hogy a kommunisták javaslata a munka egységfrontjára a gyakorlatban éppen az osztály-együttműködés taktikájának helyességét támasztja alá, sőt azt remélik, hogy ez a javaslat feledteti mindazt, amit ők a dolgozó tömegek érdekei ellen a burzsoá pártokkal szövetkezve elkövettek.

Hiábavaló és rendkívül elhamarkodott a felületes politikusok diadala; nyilvánvalóan semmi újat nem tanultak az életből, és semmit sem felejtettek a burzsoáziával való, régi kedvelt együttműködésből.

Világos, hogy az urak következtetései ez esetben a kommunista párt által javasolt egységfront és az osztály-együttműködés taktikájának megengedhetetlen összekeverésén és azonosításán alapulnak.

Ennél nagyobb eltévelyedés, az egységfront eszméjének ennél durvább kiforgatása azonban nem is lehetséges: hiszen – rögtön hangsúlyoznunk kell – *az egységfront és az osztály-együttműködés* nemcsak hogy nem azonosítható, hanem ellenkezőleg, *mélységesen ellentétes, teljesen összeegyeztethetetlen és egymást kölcsönösen kizáró,* két különböző taktika.

És valóban, a munka egységfrontja a dolgozó tömegeknek és politikai pártjaiknak, gazdasági szervezeteiknek közös munkáját és harcát jelenti a meghatározott, konkrét követelések és célok érdekében, amelyek megvalósítása csak a burzsoázia, a kapitalizmus

és azok pártjai *ellen* vívott harcban lehetséges, és nem valamiféle *együttműködésben* azokkal.

Az osztály-együttműködés pedig, vagy ahogy nálunk nevezik, az együttműködés a burzsoáziával, még legjobb megnyilvánulásában sem más, mint hogy a dolgozó tömegek szükségleteit és érdekeit alárendelik a burzsoázia osztálypolitikájának, cserében bizonyos pártoknak, csoportoknak, sőt csupán egyes személyeknek juttatott átmeneti és csekély ellenszolgáltatásokért.

A munka egységfrontjának az a feladata, hogy egyesítse a proletariátus és az összes dolgozó tömegek, csoportok és elemek erőfeszítéseit az adott pillanatban azonos érdekeik és jogaik védelmében a kapitalista burzsoázia és reakciója ellen; ezzel szemben az osztály-együttműködés szétzülleszti a dolgozókat, felbomlasztja pártjaikat és szervezeteiket, megkönnyíti a burzsoázia kizsákmányoló és elnyomó terveinek megvalósítását, segíti osztályuralmának fenntartását a dolgozó nép hatalmas többsége fölött.

Az egységfront konkrét platform alapján jön létre, a kenyér, az élet, a jog, a szabadság és a dolgozó nép jövőjének biztosítására, az osztály-együttműködés pedig váltópénzként használja fel a tömegeket a számukra idegen célok és érdekek eléréséért.

A munka egységfrontja felszabadítja a tömegeket a kapitalista burzsoázia politikai befolyása és fennhatósága alól, a tőkének és pártjainak teljes elszigeteléséhez vezet, és ezzel előkészíti a munka teljes felszabadításának útját a kapitalizmus járma alól.

Az osztály-együttműködés viszont alárendeli a dolgozó tömegeket a kapitalista burzsoáziának, megszilárdítja a burzsoázia osztályhelyzetét, kimenti válságos helyzetéből, amelyben az adott pillanatban van a népi többség elégedetlensége miatt, hogy azután újult erővel és még nagyobb kegyetlenséggel folytassa kizsákmányoló, rabló és elnyomó politikáját.

Az osztály-együttműködés minden körülmények között a proletariátus és a városi és falusi kisbirtokos tömegek létérdekeinek, önállóságának voltaképpeni eladását jelenti „egy tál lencséért" a burzsoázia és a kapitalizmus céljai érdekében.

Mint más országokban, úgy nálunk is az osztály-együttműködés gyakorlata cáfolhatatlanul megmutatja, hogy a burzsoá pártok és a szociáldemokrata párt vagy más kispolgári pártok koalíciós kor-

mányai *mindig* ideiglenes kormányok, amelyek azért alakulnak, hogy *megvédjék és megmentsék a burzsoáziát* az adott időpontban őket fenyegető népmozgalmaktól.

A burzsoázia mindenütt éppen ilyennek tekintette és tekinti ma is az osztály-együttműködés szociáldemokrata taktikáját, és csupán akkor és olyan mértékben folyamodik hozzá, amikor és amennyire szorult helyzetbe kerül a politikája és osztályuralma ellen irányuló népi mozgalmak következtében.

Mihelyt a burzsoázia túljut a nehézségeken és a veszélyeken, és újra biztosan áll a lábán, azonnal lemond az együttműködésről a szociáldemokrata párttal, és miután megszőtte a vásznat, minden teketória nélkül felrúgja a már feleslegessé vált zubolyt.

Erre annyi közismert idegen és saját példát idézhetnénk, hogy szükségtelen most felsorolnunk őket.

A Bolgár Kommunista Párt által javasolt egységfront tehát az osztály-együttműködés taktikájának teljes tagadása, tagadása annak az együttműködésnek, amelyet oly makacsul űz a Szociáldemokrata Munkáspárt. A munka egységfrontjának egyáltalában semmi köze sincsen sem a választási kompromisszumokhoz, sem a burzsoá pártok és a szociáldemokraták kormánykoalíciójához. Sőt mi több, a kommunista párt és a többi munkás- vagy kisbirtokos földműves-pártok és szervezetek által alakítandó egységfront létrejöttének első feltétele, hogy ezek a pártok szakítsák meg kapcsolataikat a burzsoáziával és annak pártjaival, mondjanak le a velük való együttműködésről.

A munka egységfrontjának alapja nem az osztály-együttműködés eszméje, hanem a dolgozó tömegeknek a burzsoázia és a kapitalizmus iránti *kérlelhetetlensége*, amely összefügg a kenyér, a ruházat, a lakás, az adók és a jóvátételek, a politikai jog és szabadság, a béke vagy a háború kérdéseivel.

S ezért a munka egységfrontja nemcsak hogy nem mond ellent a munka és a tőke közötti kérlelhetetlen osztályharcnak, hanem valójában az adott körülmények között e harc egyik megjelenési formája.

A munka egységfrontja a tőke és pártjai ellen, és nem osztály-együttműködés a burzsoáziával – ez ma a pillanat és a dolgozó tömegek létérdekének legfőbb parancsa! És az egységfront megvaló-

sításának éppen az az első és elkerülhetetlen feltétele, hogy *határozottan visszautasítsuk az osztály-együttműködést a burzsoáziával, és megszűnjön a kormánykoalíció a Demokratikus Szövetség és a Nemzeti Liberális Párt között.*

Azok, akik ezt nem tudják vagy nem akarják megérteni, és akiknek nem érdekük ennek elfogadása, kétségtelenül az egységfront ellenségei maradnak, szabotálják és megkísérlik mindenféleképpen megakadályozni gyakorlati megvalósítását.

A Szociáldemokrata Munkáspárt ezért van ma választúton és áll szemben a belső megrázkódtatás nehézségeivel, mert választania kell saját eddigi, az osztály-együttműködést szolgáló taktikája és a munka egységfrontjának új taktikája között.

Néhány szociáldemokrata vezérnek talán rendkívüli mértékben megfelelne a burzsoá pártokkal való együttműködés taktikája, amely a színfalak mögött osztozkodik a miniszteri tárcákon, a képviselői mandátumokon, meg a soron következő választások hozományának „arányos felhasználásán", amint azt a parasztpárti „Mir" című újság cinikusan tanácsolja, de a kommunista párt tömegei, amelyek eddig nemegyszer tapasztalták már ennek a taktikának kárát és szégyenét, könnyen megértik, milyen nagy a különbség az egységfront és az osztály-együttműködés között, s az egységfront egyedül megmentő taktikáját alkalmazzák, amely a kapitalista burzsoázia elleni kérlelhetetlen osztályharcon alapszik.

A dolgozó tömegek e sorskérdéseinek eldöntésekor van ami fontosabb az egyéni kívánságoknál, felfogásnál és a vezetők számításánál – *ez a néptömegek szükséglete és parancsa.*

S a kommunista párt, amikor javaslatot tesz a munka egységfrontjára, és minden erejével azon munkálkodik, hogy megvalósítsa azt, mindenekelőtt legnagyobb szövetségesére számít: *az eleven, megvesztegethetetlen és kérlelhetetlen életre.*

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
3. köt. 53–59. old.

NYÍLT LEVÉL
BULGÁRIA MUNKÁSAIHOZ ÉS PARASZTJAIHOZ

[1923. október 27.]

Kedves Elvtársak!

A nagy forradalmi harcok* után, amelyek a nép számára egyelőre sikertelenül végződtek, kénytelenek voltunk, sok más harcossal együtt, elmenni közületek, hogy tovább szolgáljuk népünk nagy ügyét. Bár ideiglenesen távol vagyunk tőletek, az a szerep, amelyet ebben a harcban vállalnunk kell, arra késztet bennünket, hogy ezzel a Nyílt levéllel forduljunk hozzátok.

S első szavaink, amelyek felétek szállnak, ezek:

„Fel a fejjel! A hatalmáért rettegő fehérgárdista csőcselék véres bosszújának nem sikerül megtörnie Bulgária dolgozóinak harcos szellemét! A vereség megtanít bennünket, hogyan győzzünk! Mindennek ellenére lesz munkás-paraszt kormány Bulgáriában!"

Éppen a kapitalisták és a nagygazdák pártjai, akik jobbra-balra kiabálnak a „rendről és a törvényességről", voltak azok, akik június 9-én *fegyveres puccsot hajtottak végre,* és ezzel *elindították a polgárháborút,* amelynek a szeptemberi események csak egyik *hatalmas epizódját alkotják,* és amely nem végződhet másként, csupán *a dolgozó nép végső győzelmével* véres elnyomói, kizsákmányolói és kifosztói fölött.

A dolgozó parasztoknak és munkásoknak Bulgáriában két nagy politikai szervezetük volt létérdekeik védelmére: a Bolgár Népi Földművesszövetség és a Bolgár Kommunista Párt.

A fehérgárdista kormány arra használta fel június 9-i, aránylag

* Az 1923. szeptember 23-i antifasiszta fegyveres felkelésről van szó, amelyet a Bolgár Kommunista Párt szeptember 20-i KB-plénuma határozott el, figyelembe véve az ország egyes körzeteiben folyó fegyveres összecsapásokat. Az antifasiszta fegyveres felkelést szeptember 29–30-án leverte a kormány.

könnyű győzelmét, hogy nagy csapást mérjen a Földművesszövetségre. Összes vezetőit letartóztatták a városokban és a falvakban, közülük sokakat aljas módon, vadállati kegyetlenséggel meggyilkoltak, a munkások és parasztok ezreit nyilvánították lázadónak, irgalmatlanul összeverték, börtönbe vetették, és az osztálybosszú bíróságainak kezére juttatták őket. A Földművesszövetséget pedig – Bulgária legnagyobb létszámú pártját – feloszlottnak nyilvánították, lapjait betiltották, vagyonát lefoglalták, és minden politikai tevékenységtől eltiltották.

Miután úgy vélték, hogy a Földművesszövetség részéről már nem fenyeget veszély, a tábornokok és bankárok kormánya a dolgozó nép másik tömegszervezetére fordította figyelmét – *a Bolgár Kommunista Pártra.* A kormány már június 9-e után nagyszámú kommunistát tartóztatott le, mivel részt vettek a puccsisták elleni harcban, és sokkal kegyetlenebbül bánt el velük, mint a Földművesszövetség tagjaival. S a kormány, tiszti ligáival és összeesküvő bandáival, folytatta szüntelen támadásait ellenük. Ismeretes, hogyan tartóztatták le a hatóságok és hurcolták el a kaszárnyákba az összes tirnovói kommunistát, hogy a polgári ruhába öltözött tisztek félholtra verjék őket. Ismeretes a fasiszta banda támadása Berkovicában, ahol egy egész héten át tombolt a terror a hatóságok támogatásával a város és a környék kommunista lakossága ellen. Ismeretes számtalan ehhez hasonló támadás más városok és falvak ellen. Az egész dolgozó lakosság, amely nem akarta elfogadni az új, erőszakos rendszert, szüntelen kínzás, fenyegetés és erőszak közepette élt. Egy falu sem érezhette magát biztonságban, egy munkás és paraszt sem érezhette biztosnak az életét.

Ugyanakkor előbukkantak a mohó és ragadozó burzsoázia ügynökei, akik rabló céljaikra használták fel a hatalmat. *Előbukkantak a földbirtokosok, hogy visszavegyék a tőlük elvett földet,* üvöltöztek a nagy bérháztulajdonosok, hogy szabadon megnyúzhassák a szegény bérlőket, a nagy üzérek és exportálók rátették kezüket a bankok készleteire, hogy kifoszthassák a munkásokat és a szegényparasztokat, a dolgozók munkáját egyre veszettebbül kizsákmányolják – egyszóval, a városi kapitalisták és a falusi nagygazdák a nép és az ország teljhatalmú urai lettek. Mindez arra kényszerítette a dolgozó népet, hogy még inkább lázadozzék az új rendszer

ellen. S különösen erősen nyugtalanította a néptömegeket az *a külpolitika, amelyet a régi nacionalista pártok és elemek kormánya folytatott, a népet két háborús katasztrófába taszítva.* Az új kormány szüntelen konfliktusai Szovjet-Oroszországgal és a szomszédos államokkal azt a félelmet keltette a néptömegekben, *hogy Bulgária bármikor egy újabb, még katasztrofálisabb háborúba sodródik.*

Ilyen körülmények között a rendszer köré tömörülő burzsoáziának választásokat kellett volna lefolytatnia, hogy „törvényesítse" helyzetét. *De nem volt semmi reménye arra, hogy megnyerje a nép többségének bizalmát,* amíg a kommunista párt szilárdan áll őrhelyén és férfiasan védelmezi Bulgária összes dolgozóinak érdekeit és jogait. A burzsoázia veszélyes tevékenysége annyira fokozódott, hogy a kommunista párt, meghirdetve a városok és falvak dolgozóinak egységfrontját, testvéri kezet nyújtott az egyesült földműveseknek, segített helyreállítani szétzúzott szövetségeiket, és ily módon gyakorlatban is kinyilvánította a városi munkások és a falusi dolgozók közötti szövetséget. És valóban, a városi és a falusi dolgozó nép azonos érdeke és közös nyomora *ténylegesen szövetségbe tömörítette a Földművesszövetséget és a kommunista pártot az egész országban.* A tábornokok, bankárok, professzorok kormánya ekkor elhatározta, hogy provokálja a kommunista pártot és leszámol vele úgy, ahogyan már leszámolt a Földművesszövetséggel. *A kormány* e célból *koholt vádat emelt a kommunista párt ellen,* azt állítva, hogy az szeptember 16-án puccsot akart végrehajtani, és mintha a puccs meghiúsítása érdekében tenné, a kormány szeptember 12-én *tömegesen letartóztatta* a kommunistákat az egész országban.

Mi, akik felelős és vezető posztot töltünk be a Bolgár Kommunista Pártban, a jelenlegi történelmi pillanatban *kijelentjük, hogy a kommunista párt semmiféle általános vagy részleges fegyveres akciót nem tervezett a kormány ellen szeptember 16-án vagy 17-én, vagy bármely más későbbi időpontban.* Ellenkezőleg, a kommunista párt buzgón készült a választási harcra, mert mindenki tudta, hogy a szabad választásokon az ország dolgozó többsége, a Földművesszövetséggel és a kommunista párttal az élen, különben is megbuktatta volna a jogbitorló kormányt, és megteremtette volna saját munkás-paraszt hatalmát. A kormány, amely minden pártirattárra

rátette a kezét, sehol sem tudott bizonyítékot találni a fegyveres akció szándékára, és soha nem is fog ilyet találni, hacsak nem tákol össze maga ilyet, mert egyszerűen nem létezik. A kormánynak azonban ürügyre volt szüksége, hogy leszámoljon a kommunista párttal, és ezt az ürügyet találta meg *egy koholmányban,* anélkül hogy gondolt volna *azokra a szörnyű következményekre, amelyeket provokációja az egész népnek okoz.*

A kommunista párt elleni támadás, a városi és falusi pártmunkások ezreinek letartóztatása, a munkásklubok, szakszervezeti és szövetkezeti klubok bezárása, irattáraik elkobzása, az egész kommunista és munkássajtó betiltása, mindenféle kommunista agitáció megakadályozása, a kommunisták és általában a munkások mozgásszabadságának korlátozása a falvakban végsőkig feszítette a húrt. *Mindenki számára nyilvánvaló lett, hogy a kormány semmiféle törvényes küzdelmet nem enged meg. Nem csupán a kommunisták, hanem a néptömegek is érezték, hogy veszély fenyegeti őket.* A körözött és bántalmazott kommunisták közül sokan a falvakból az erdőkbe menekültek, és sok velük rokonszenvező ember követte őket. A fehérgárdista kormány minden teketória nélkül rablóknak nyilvánította őket, és katonaságot küldött üldözésükre és elpusztításukra.

A kommunista párt elhatározta, hogy e csapásra *huszonnégy órás tüntető tömegsztrájkkal válaszol, a városokban és az egész országban tömeges tiltakozó gyűléseket tart.* A kormány egyébként minden emberét bevetette, hogy ezt a tiltakozást elfojtsa. Véres összecsapások zajlottak le Szófiában és másutt, amelyeket a hatóság brutalitása idézett elő. A Bulgáriában addig soha nem ismert, rendkívüli terror szüntelenül növelte az általános felháborodást, fokozta a véres összecsapásokat, míg végül azok a népfelkelés jellegét öltötték az egész dolgozó nép ellen háborút folytató, őrjöngő hatalom ellen.

Ezekben a válságos pillanatokban, amikor a kormány a legális küzdelem minden lehetőségét elnyomta és *a tömegek sok helyen ösztönösen fellázadtak,* a kommunista pártnak választania kellett: *magára hagyja-e a fellázadt tömegeket, hogy külön-külön szétverjék őket, vagy melléjük álljon és megkísérelje összefogni a megmozdulást, egyesítve, megszervezve és politikai vezetést adva neki?* A kommu-

nista párt, bár tudatában volt a harc minden nehézségének és a szervezés fogyatékosságainak, *a dolgozó nép pártjaként* nem tehetett mást, mint hogy magáévá tegye a nép ügyét, és a legnehezebb viszonyok között kiadja a jelszót az általános felkelésre az egész országban – a Földművesszövetséggel együtt –, szeptember 23-ra.

Mi volt ez a jelszó? Mint a nép is tudja, kimondta a jogbitorló, puccsista és elnyomó kormány megdöntésének, és helyette a munkás-paraszt kormány felállításának szükségességét.

A harc nem azért folyt, hogy Bulgáriában megteremtsék a diktatúrát és bevezessék a szovjethatalmat, mint ahogyan azt tudatosan hazudja a jelenlegi kormány, hanem éppen a tomboló katonai diktatúra ellen, és egy demokratikus, a népből származó kormányért, amely a bolgár nép nagy többségét képviseli, a dolgozó többséget. S a harc során ott, ahol a fölkelt nép a kezébe vette a hatalmat, sehol sem vezették be a szovjetrendszert, mint ahogyan azt a kormány félrevezetően állítja, csupán a munkás-paraszt kormány általános forradalmi tanácsait hozták létre.

Ha a kommunista párt ki is adta a jelszót, arra a vele együtt haladó tömegek ösztönözték, nemkülönben a parasztok, akik a Földművesszövetséget követték, és az egész dolgozó nép. A dolgozó tömeg egy emberként állt ki, és rendkívüli lelkesedéssel indult harcba politikai szabadságáért, létérdekei védelméért és saját rendszerének megteremtéséért.

A szeptemberi forradalmi harcokat a szó legteljesebb értelmében *általános népi mozgalomnak* tekinthetjük, és azok magukon hordták az ilyen mozgalom megkülönböztető jegyeit. Egy eszme megvalósítására törekedő nép *sohasem engedi meg a túlkapásokat, rablásokat és a személyes bosszúállást.* A bankokat a legszigorúbb felügyelet alá helyezték, a vagyont mindenhol őrizték, a forradalom maroknyi ellenségét lefegyverezték, egyes helyeken letartóztatásokat hajtottak végre, de sehol sem bántalmazták és gyilkolták a foglyokat – egyetlen hajszála sem görbült meg senkinek sem. *Rágalom az, hogy rögtönbíráskodást vezettek be és halálos ítéleteket hoztak.* A foglyok életben maradtak, mindkét fél sebesültjeit a legnagyobb gonddal ápolták, még a fogságba esett Vrangel-banditák életét is nagylelkűen meghagyták, noha őket a kormány a felkelt nép ellen küldte.

A népi megmozdulást, majdnem kéthetes hősies harcok után, a kormány leverte, mivel bőségesen rendelkezett tüzérséggel és gépfegyverekkel, és sikerült mozgósítania a tartalékos tisztek, altisztek és a Vrangel-hadsereg ellenforradalmi bandáit; ugyanakkor a népfelkelőknek nem volt elég fegyverük.

Mihelyt a helyzet ura lett, az előzőleg halálra rémült burzsoázia szabadjára engedte szörnyű haragját és gyűlöletét a dolgozó nép ellen, amely arra vetemedett, hogy alapjaiban megingassa uralmát.

A burzsoázia felbőszült bandái a szemünk előtt kezdték el a népfelkelők tömeges lemészárlását. Nem kímélték még a sebesülteket, a békés lakosságot, a nőket és a gyermekeket sem. Rátörtek a falvakra és a fellázadt dolgozók vagyonára is.

De mi most nem a diadalmaskodó fehérgárdisták véres bosszújáról akarunk beszélni; ti, akik csapásaik alatt nyögtök, ezt nálunk sokkal jobban ismeritek. Ez a bosszú kegyetlen, barbár, vadállati lesz, ez túl fogja szárnyalni szörnyűségében a fehérgárdisták kegyetlenkedéseit a többi országban. De éppen ezért még mélyebb, *véres barázdát* húz az elnyomók, a kizsákmányolók és a dolgozó nép között.

És soha, soha többé nem lesz közöttük béke!

Csupán a bankárok és a tábornokok monarchista hatalmának összeomlása és a munkás-paraszt kormány felállítása elégítheti ki és nyugtathatja meg az ország népét.

Kedves Elvtársak!

Mi együtt harcoltunk egy nagy, népi ügyért. Szétvertek bennünket. A harc azonban nem fejeződött be, és a végső győzelem közelebb van, mintsem ellenségeink gondolják. A bolgár dolgozó nép sohasem fogadja el egy jelentéktelen, ragadozó és erőszakos kisebbség fehérgárdista uralmát, bármilyen hangzatos szólamokkal ékesítse is fel magát, és bármilyen „demokratikus" reformokkal hivalkodjék is. Mi tanulunk vereségünkből, és holnap erősebbek leszünk, mint tegnap voltunk, ellenségeink viszont mind jobban elveszítik a talajt lábuk alól.

Mélységesen hiszünk ügyünkben, amely *szent népi ügy*, és mi, dolgozók, valamennyien hősiesen elviseljük a vereség okozta fájdalmakat és szenvedéseket, még nagyobb eréllyel és lelkesedéssel szolgáljuk a nép ügyét, és nem nyugszunk, amíg nem győzünk.

Újra összegyűjtjük és tömörítjük szétszórt és megritkult sorainkat. Gyorsan hozzáfogunk a sebeink gyógyításához.

Közös erőfeszítéssel és áldozatokkal segítünk a magukra maradt özvegyeken és árvákon, a nyomorgó családokon és a külföldre űzött elvtársakon.

Nem fecséreljük erőnket különféle terrorista cselekedetekre, mert jól tudjuk, hogy csak a dolgozó nép szervezett harcával győzhetünk, és hogy a nép hóhérainak legkegyetlenebb büntetése a fehérgárdista kormány megdöntése és a munkás-paraszt kormány végleges győzelme lesz.

Különösen ápoljuk és erősítjük *a városok és falvak összes dolgozóinak szövetségét*, amelyet a szeptemberi harcokban a közös ügyért elesett sok ezer harcos kiontott vére pecsételt meg.

Ne csüggedjetek, ne essetek kétségbe, ne legyetek kishitűek!
Fel a fejjel, dicső harcosok!
Éljen a munkás-paraszt kormány!
Éljen a dolgozó Bulgária!

Vaszil Kolarov, Georgi Dimitrov

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
3. köt. 91–101. old.

LEVÉL A BOLGÁR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁHOZ A LEGÁLIS PÁRT LÉTREHOZÁSÁNAK SZÜKSÉGESSÉGÉRŐL ÉS JELLEGÉRŐL, AZ ILLEGÁLIS KOMMUNISTA PÁRT VEZETŐ SZEREPÉRŐL

[1924. január 12.]

Előző leveleinkben, amelyeket már bizonyára megkaptatok, szerepel válaszunk a január 2-i leveletekben feltett kérdésekre.

Most, miután az államvédelmi törvényt megszavazták, és teljesen világos, hogy a kommunista párt mint forradalmi párt semmilyen körülmények között és semmiféle formában nem létezhet legálisan, egy legális párt megalakításának kérdése *egyre inkább* előtérbe kerül. Megalakításához feltétlenül hozzá kell fognunk. E tekintetben az egész Központi Bizottságnak egyet kellene értenie. Már nem az a kérdés, *vajon* megalakuljon-e és *mikor* alakuljon meg a legális párt, hanem az, *mit* kell tennünk, hogy a legális párt, amely megalakul, *proletár osztálypárt legyen,* határozott és világos proletár ideológiával és programmal, a mi biztos vezetésünkkel. Olyan párt legyen, amely betartja a törvényes formákat és alkalmazkodik az újonnan kialakult helyzethez, *valóban* tömörítse a dolgozó tömegek tevékeny részét, folytassa a munkások és parasztok egységfrontjának kialakítását és szervezését mind a saját soraiban, mind a dolgozók más szervezeteiben, és vezesse harcba a tömegeket a jelenlegi bitorló rendszer megdöntéséért, a munkás-paraszt hatalom megteremtéséért.

Voltaképpen most ez *a legfontosabb pártprobléma,* amit meg kell oldanunk.

És itt két körülményre kell a legkomolyabban figyelni.

Először: legális pártunknak nem az lesz a célja, hogy a proletariátus és a kispolgári tömegek *közös pártjaként* lépjen fel, és teljesen kiszorítsa a Földművesszövetséget és más kispolgári pártokat és szervezeteket. *Egy ilyen közös pártnak a gondolatát határozottan el kell vetni.* Legális pártunk nevétől függetlenül *proletárpárt* lesz,

amely egyesíti a proletariátuson kívül még a dolgozóknak azt a tevékeny részét is, amely kész követni a proletariátust *osztályharcában.*

A munka egységfrontja nem jelenti *egy egységes* párt megteremtését az összes dolgozók számára, mivel egy ilyen párt csupán egy (...),* és tevékenységre képtelen kispolgári párt lenne.

Másodszor: a megsemmisítésére hozott minden törvény ellenére a Bolgár Kommunista Párt gyakorlatilag továbbra is létezik. Újjászervezték vállalati sejtjeit és helyi szervezeteit, megtisztították az idegen elemektől, és *belső vezető tényező* a legális pártban, magasra emeli a kommunizmus zászlaját, kijelöli és megvilágítja a nagy célokat a tömegek harcában, előkészíti és vezeti a burzsoá-fasiszta diktatúra megdöntéséért és a munkás-paraszt kormány megteremtéséért vívott harcot.

A tömegeknek tudniuk kell, hogy a legális párt megalakulása nem semmisíti meg a kommunista pártot, sőt ennek szerepe és jelentősége még inkább növekszik.

E cél érdekében a kommunista párt a saját lapja által, valamint röplapok és brosúrák állandó terjesztésével és minden lehető úton és módon állandó kapcsolatban marad a tömegekkel, és szüntelenül emlékezteti őket létezésére.

A feladat természetesen nagyon nehéz, de feltétlenül gyorsan és helyesen kell megoldani, és meg vagyunk győződve róla, hogy a Központi Bizottság a kommunizmushoz hű elvtársak segítségével sikeresen meg is oldja.

Ami pedig a „Rabotnicseszki Vesztnik"-et illeti, az itt jelenik meg, legalább február közepéig. Az itteni *utolsó* megjelenéséről időben értesítést küldünk. *Addig a Központi Bizottságnak az újság számára, mint saját lapjába, anyagokat kell küldenie.*

Még nem kaptuk meg a Központi Bizottság téziseit. Mindennap várjuk. Ha sajnálatos módon még nem küldtétek volna el, úgy *siessetek!*

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
3. köt. 139–142. old.

* Itt a szöveg olvashatatlan. – *A bolgár szerk. megjegyzése.*

A BOLGÁR KÉRDÉS ÉS A KOMINTERN

[1924]

I

A Bolgár Kommunista Párt, amelyet korábban a szűkelvű szocialisták Szociáldemokrata Munkáspártjának hívtak, a bolgár munkásmozgalomtól idegen mensevizmus és más irányzatok elleni állandó és szakadatlan harcban nőtt fel és fejlődött. Tántoríthatatlanul haladt a forradalmi marxizmus útján, és 1903-ban sajnálatos szakadás következett be soraiban a tágelvű szocialisták, a bolgár mensevikek kiválásával, akik meglengették az osztály-együttműködés zászlaját, és a proletariátus pártját közönséges kispolgári reformista párttá akarták átalakítani. A Bolgár Kommunista Párt még két komoly válságot élt át – 1905-ben és 1907-ben –, amelyek következtében soraiból kizárták az úgynevezett liberálisokat (1905-ben) és a progresszistákat (1907-ben), akik a párt centralizált jellege ellen léptek fel, és elvetették szilárd és szigorú proletárfegyelmét.

A szűkelvű szocialisták pártja, miután sorait megtisztította a reformista elemektől, a Balkán-háború idején (1912—1913) kérlelhetetlen harcot folytatott a bolgár burzsoázia hódító, nacionalista politikája és az imperialista háború ellen; ezzel megnyerte a bolgár dolgozók nagy tömegének rokonszenvét és támogatását, és rendkívüli módon növelte tekintélyét az országban.

A példás szervezettséggel működő kommunista párt a városi és a falusi dolgozó tömegek körében végzett rendszeres agitációs és propagandatevékenységének, valamint annak következtében, hogy az első világháború után a dolgozók közvetlen érdekeiért folytatott harcot ügyesen összekötötte a proletariátusnak a kapitalizmus ellen

vívott harcával, még inkább kiszélesítette és elmélyítette befolyását, és a szó igazi értelmében tömegpárt lett. Az ötmilliósnál nem nagyobb lélekszámú országban a pártnak 1922—1923-ban majdnem 40 000, viszonylag szigorúan megválogatott tagja volt. A pártnak olyan kiterjedt kapcsolatai voltak a falusi tömegekkel, hogy *tagságának kétharmada a dolgozó parasztok közül került ki.*

A kegyetlen üldöztetések ellenére a párt a választásokon forradalmi programjával *200 000 választónál többet* tömörített saját jelöltjei köré (összesen 900 000-ből). A munkásszakszervezeti mozgalom és az egész országban folyó sztrájkharcok kizárólag a párt befolyása és vezetése alatt álltak. A párt munkásszövetkezeteket hozott létre, amelyek három év leforgása alatt 70 000 tagot szerveztek. A bolgár pártsajtó és marxista irodalom mennyiségileg és minőségileg messze túlszárnyalta valamennyi más kommunista párt sajtóját és irodalmát, természetesen az oroszországi párt kivételével.

A Bolgár Kommunista Párt, miközben megvédte a dolgozó tömegek érdekeit és mindennapi harcukat összekötötte a szovjethatalomért vívott harccal, 1922-ben még jobban és még mélyebben behatolt a parasztság közé, és egyesítette a városi proletariátussal.

A párt befolyásának a dolgozó parasztok között tapasztalható állandó erősödése szörnyű zavart keltett a Sztambolijszki vezette földművespárti kormány köreiben, amely egyre inkább elszakadt a paraszti tömegektől. Ez a kormány fokozta a kommunista párt és a munkásmozgalom üldözését, különösen az 1923-as év első felében lefolytatott országgyűlési választások idején. Sztambolijszki kormánya hallatlan győzelmet aratott, a burzsoá pártok katasztrofális vereséget szenvedtek. A kommunista párt megőrizte erejét és befolyását. Sztambolijszki úgy vélte, hogy már véglegesen leszámolt a burzsoáziával, és hogy hatalmának egyetlen ellensége, amelyre megsemmisítő csapást kell mérni, a Bolgár Kommunista Párt. Törvénytervezetet készített hát elő a „mezőgazdasági kommunákról"; ebben a tervezetben kilátásba helyezte, hogy az összes kommunista parasztok vagyonát elkobozzák, ha nem hajlandók kilépni a kommunista pártból. A kormány dühödt kampányt indított a munkásszakszervezetek ellen, és ugyanakkor megszervezte saját munkásszakszervezeteit. Felmerült az Oszvobozsdenie (Felszaba-

dulás) elnevezésű munkásszövetkezet feloszlatásának kérdése is. A börtönök megteltek üldözött kommunistákkal. A rendszer megfosztotta a tömegeket a fegyverektől. A kormány még azokat a fegyvereket is visszavette, amelyeket előzőleg a Földművesszövetség hívei között osztottak szét. Ugyanakkor Sztambolijszki kormánya a hadsereget és a csendőrséget, valamint az egész államapparátust valójában a burzsoáziához hű tisztek kezében hagyta.

Így teremtették meg a kedvező lélektani pillanatot, valamint a szükséges anyagi feltételeket is az 1923. június 9-i burzsoá-katonai puccshoz.

A Bolgár Kommunista Párt, bár nem feledkezett meg a bankárok és üzérek oldaláról fenyegető veszélyről, a földművespárti kormány munkásellenes politikája és brutális üldözései ellen küzdve *észrevétlenül gyengítette a harcot a burzsoázia ellen.* Az 1923-as év tavaszán lebonyolított országgyűlési választások után, amelyeken a burzsoá pártok alig 20 képviselői helyet kaptak, a kommunista párt vezetői annyira Sztambolijszki választási győzelmének hatása alá kerültek, hogy hosszú időre kizártnak tartották a burzsoázia puccsát, és minden erőfeszítésüket a Sztambolijszki-kormány elleni harcra összpontosították, úgy vélvén, hogy az véglegesen a falusi burzsoázia kormányává alakult át.

Jóllehet a Bolgár Kommunista Pártnak, ébersége következtében, kétszer is sikerült az 1922. évben időben mozgósítania a tömegeket, hogy megakadályozzák a burzsoá-katonai puccskísérleteket, amikor a voltaképpeni puccsot megindították, *a kommunista párt vezetőit ez az esemény teljesen váratlanul érte.*

A Bolgár Kommunista Párt 1922-ben helyes álláspontot foglalt el a készülő puccsal szemben. Annak ellenére, hogy a földművespárti kormány ellenségesen viselkedett a munkásosztállyal, a Bolgár Kommunista Párt kész volt együtt haladni a Földművesszövetséggel, sőt még Sztambolijszki kormányával is, hogy fegyveresen harcoljon a burzsoázia bármiféle puccsa ellen. A burzsoázia katonai szövetsége, a vrangelisták segítségével, 1922-ben kétszer is kitűzte a puccs napját, de az utolsó pillanatban mindkét esetben arra kényszerült, hogy lemondjon a tervezett puccsról. Sztambolijszki hatalmas parlamenti győzelme után azonban, 1923 tavaszán, a kommunista párt valójában *lebecsülte* a Földművesszövetség

jelentőségét és erejét, mindenekelőtt azzal magyarázva győzelmét, hogy az kizárólag a kormány közigazgatási apparátusának tulajdonítható; a párt ugyancsak *lebecsülte* Sztambolijszki kormányának kapcsolatait a falusi tömegekkel. A kommunista párt nem tett meg minden szükséges lépést annak érdekében, hogy megteremtse az egységfrontot a Földművesszövetség tömegeivel, és teljes egészében semmibe vette a Szociáldemokrata Munkáspártot, amelynek mégiscsak volt bizonyos hatása a hivatalnokok és a dolgozó értelmiség körében, meg a kispolgárság egy részében is. A kommunista párt a macedón kérdéssel kapcsolatban sem alakított ki időben világos és határozott álláspontot – az egységes, független Macedónia védelmében –, és hagyta, hogy a macedón autonóm szervezet a burzsoázia kezébe kerüljön és annak eszközévé váljon a puccs végrehajtásakor.

Ahelyett, hogy a Földművesszövetséggel közösen mozgósította volna minden erejét, sőt szövetkezett volna annak kormányával is a burzsoázia elleni harcban, *a párt vezetősége fokozta a harcot a Sztambolijszki-kormány és a Földművesszövetség ellen.*

Mi, a Bolgár Kommunista Párt vezetői, ezzel a hibás taktikával *nagymértékben magunk segítettük elő a kedvező körülmények kialakulását a puccs sikeres végrehajtásához.*

Ily módon a június 9-i puccs a párt vezetőségét úgy érte, mint derült égből a mennykőcsapás, *abban a pillanatban, amikor egyáltalában nem számított rá.*

Ahelyett, hogy azonnal fegyveres harcba szólította volna a befolyása alatt levő tömegeket a Földművesszövetség tömegeivel együtt, hogy megbénítsák a puccsot, *a pártvezetőség passzív álláspontot foglalt el, és a felkelő parasztokat sorsukra hagyta.*

A pártvezetőség a Sztambolijszki-kormány munkásellenes politikájának hatása alatt *nem vette észre a fától az erdőt.* A pártvezetőség látta azt a tényt, hogy a földművespárti kormány kompromittálta magát a munkásosztály szemében, de nem ismerte fel és nem értékelte azt a másik, nagy történelmi tényt – *a hatalomért vívott elszánt harcot a dolgozók és a burzsoázia között.*

A forradalmi párt, a Bolgár Kommunista Párt, még nem szabadult meg szociáldemokrata múltjának örökségétől, és nem volt elegendő forradalmi tapasztalata, nem teljesítette a döntő pillanat-

ban saját legfőbb forradalmi kötelességét – *hogy mindig és mindenütt a burzsoázia ellen harcoló dolgozó tömegek élén álljon.*

A Bolgár Kommunista Párt passzív magatartása június 9-én *végzetes hiba* volt, amely sorsdöntő következményekkel járt magára a pártra és az egész dolgozó bolgár népre.

Ezért a hibáért *fizettünk a júniusi és különösen a szeptemberi események idején sok ezer, az emberiség számára értékes áldozattal, a munkások és parasztok vérének áradatával.*

II

Mihelyt a Bolgár Kommunista Párt végzetesen hibás álláspontjáról az első hírek megérkeztek, a Komintern Végrehajtó Bizottsága közbelépett, és határozottan elítélte azt. A Bolgár Kommunista Párt vezető körei és a párt többsége akkor a Kominternnek ezt az elmarasztaló bírálatát *igazságtalannak* tartotta, és annak tulajdonította, hogy a Végrehajtó Bizottság *nem volt kellően tájékoztatva* a valóságos bulgáriai helyzetről.

Ez az éles bírálat azonban segített a pártnak, hogy helyesbítse egységfronttaktikáját a Földművesszövetséggel szemben, és erőit a június 9-i rendszer megdöntésére irányuló döntő harc előkészítésére fordítsa. A kommunisták határozott lépéseket tettek, hogy megteremtsék az egységfrontot a Földművesszövetséggel, valamint a kispolgárság és a dolgozó értelmiség azon részével, amely a Szociáldemokrata Munkáspárt befolyása alatt állt. Minden erőfeszítést megtettek, hogy megvilágítsák a párt álláspontját a nemzeti kérdésben – különösen a macedón kérdésben –, és hogy kiszakítsák a burzsoázia befolyása alól a sok ezer főnyi macedón emigrációt, elszakítsák Cankov kormányától Todor Alekszandrov autonóm macedón fegyveres szervezetét (VMRO). A tömegek lázasan készültek minden területen az előttük álló, elkerülhetetlen fegyveres harcra. *Az egész dolgozó nép tekintete a Kommunista Párt felé fordult.*

A burzsoázia azonban, amely kezébe ragadta az államapparátust, gyorsan mozgósította erőit, és heves támadásba lendült a Kommunista Párt és a dolgozó tömegek ellen. Szeptember 12-re

tervezték az ellenforradalmi támadást, és általános csapást mértek a pártra központi és vidéki vezetőinek váratlan letartóztatásával, klubjai bezárásával, sajtója betiltásával, s végül városi és falusi híveinek brutális üldözésével. A kommunista párt vezette dolgozó tömegek elkerülhetetlen válasza volt a *szeptemberi felkelés*. A kormány támadása azonban felkelésre provokálta a tömegeket, még mielőtt befejeződött volna a legelemibb felkészülés. A június 9-i helyzettől eltérően a kommunista párt bátran és határozottan állt a felkelés élére, és pozitív politikai célt tűzött elé: *a júniusi puccskormány megdöntését, amely a bankárok és a kizsákmányolók kormánya volt, és a munkás-paraszt hatalom megteremtését Bulgáriában*. A felkelők határtalan hősiessége és áldozatkészsége ellenére azonban *a szeptemberi felkelést leverték, és vértengerbe fojtották*.

Ily módon maguk az események világították meg, mint valami bengáli tűz, a párt június 9-én elkövetett történelmi tévedését, és *feltétlenül igazolták a Komintern bírálatának helyességét*.

Ez év januárjában a Komintern Végrehajtó Bizottsága újra alaposan elemezte a júniusi és a szeptemberi eseményeket a Bulgáriában kialakult új helyzettel és a Bolgár Kommunista Párt feladataival kapcsolatban. A Végrehajtó Bizottság megerősítette előző állásfoglalását június 9-re vonatkozólag, jóváhagyta a párt taktikáját a szeptemberi felkelésben és megállapította, hogy a párt leküzdötte szociáldemokrata örökségét és képes volt áttérni az agitációról és a propagandáról a bátor, forradalmi tevékenységre.

A párt maga a júniusi és a szeptemberi vereség után a belső újjászületés hosszan tartó időszakát élte át. Az elkövetett hibákat világosan felismerték, a júniusi és a szeptemberi események tanulságait teljes mértékben levonták, s helyesbítették a taktikát a parasztkérdésben, a nemzeti kérdésben és az egységfront vonatkozásában. Egyszóval az egész kommunista párt *egyhangúlag* elfogadta a helyes, forradalmi irányt. A párt Központi Bizottságának tagjai, akik tisztségüket a júniusi és a szeptemberi események előtt is betöltötték, *mindnyájan, kivétel nélkül* elfogadták a Komintern bírálatának helyességét. A párt megtisztította sorait a likvidátor és renegát elemektől, és az illegális, rendkívüli körülmények között folytatott munka hallatlan nehézségei ellenére, a Földművesszövetség forradalmi elemeivel együttműködve mozgósította

és felkészítette a tömegeket a burzsoá-fasiszta diktatúra elkerülhetetlen fegyveres megdöntésére, a munkás-paraszt hatalom megteremtésére az országban.

A Bolgár Kommunista Párt utolsó konferenciáján* egyhangúlag elfogadta a júniusi és a szeptemberi eseményekkel kapcsolatban a következő határozatot:

„A Bolgár Kommunista Párt konferenciája, miután tanulmányozta a Komintern Végrehajtó Bizottságának határozatát a bolgár kérdésről, különösen a júniusi puccsról, a szeptemberi felkelésről, a pártban levő nézeteltérésekről, az egységfronttal és a munkás-paraszt kormánnyal kapcsolatban, elhatározta: teljes mértékben és tudatosan szolidaritást vállal a Komintern Végrehajtó Bizottságának értékelésével a párt tevékenységéről és taktikájáról a fenti határozat által megvizsgált időszakban.

A konferencia kijelenti, hogy a párt most teljes egészében, beleértve a Központi Bizottság minden egyes, Bulgáriában és a határokon kívül tartózkodó tagját, elismeri: *1.* június 9-ig a párt súlyos hibákat követett el az egységfront taktikájának alkalmazásában és *2.* június 9-én a párt sorsdöntő történelmi hibát követett el a Központi Bizottság bűnéből; ahelyett, hogy határozottan a felkelő parasztok oldalára állt volna a munkás-paraszt kormány jelszavával, passzív taktikát követett a fellángoló polgárháborúban, és ezzel hatalomra segítette a burzsoáziát. A pártnak még akkor sem kellett volna félreállnia és akkor is be kellett volna avatkoznia, ha világos volt is előtte, hogy részvétele a dolgozók fegyveres frontjában csak a Sztambolijszki-kormány visszaállítását eredményezi.

A konferencia tökéletesen helyesnek találja a fegyveres felkelésre vonatkozó irányvonalat, amelyet a párt augusztus elején fogadott el, de elítéli a Központi Bizottság és a párttanács többségének makacs ragaszkodását a június 9-i taktikához szeptember előtt és után, jóllehet a Komintern Végrehajtó Bizottsága e kérdésben ellentétes álláspontot alakított ki; a Központi Bizottság hibás álláspontjának igazolása nagymértékben akadályozta a párt tudatos irányvételét a fegyveres felkelésre.

A konferencia helyesli és büszke arra, hogy a néptömegek által

* Ez volt az 1924. április végén megtartott első illegális pártkonferencia.

alulról elindított fegyveres felkelés idején, amikor a fasiszta kormány pusztító csapást készített elő a Bolgár Kommunista Párt megsemmisítésére, a párt a felkelés élére állt, és meghatározta a felkelés célját, a munkás-paraszt kormányt; hogy a párt megkísérelte, bár szörnyű nehézségek között, hogy megszervezze a felkelést, hogy egyesítse és kiszélesítse sorait. A párt nemcsak azt mutatta meg, hogy képes áttérni a forradalmi propagandáról és agitációról a forradalmi tevékenységre, hanem azt is, hogy igazi kommunista párt, amely méltóan teljesíti az eléje tűzött feladatokat: felkészíti és vezeti a dolgozókat az új fegyveres felkelésre a munkás-paraszt kormány felállításáért és a proletár osztálydiktatúráért.

A konferencia megállapítja: ma már a párt egész tevékenysége azt mutatja, hogy levonta a múlt tanulságait, és szilárdan tartja magát ahhoz az irányvonalhoz, amelyet szeptemberben elfogadott.

A konferencia kijelenti, hogy az egész Kommunista Internacionálé által folytatott egységfront-taktika teljesen helyes. Ezt bizonyítja nálunk való alkalmazása is. Egységfront mindenekelőtt a tömegekkel, de ugyanúgy a parasztok szervezeteivel is abból a célból, hogy létrejöjjön a munkás-paraszt kormány – ez a taktika a jelenlegi kispolgári bolgár körülmények között is az egyetlen helyes taktika, amelyet a Bolgár Kommunista Pártnak mindenkor következetesen és okosan kell alkalmaznia, hogy a proletariátust és a dolgozókat a végső győzelemre vezesse.

A konferencia a múltba visszapillantva megállapítja, hogy a párt számára elengedhetetlenül szükséges a legszorosabb kapcsolat és a teljes egyetértés a Kommunista Internacionáléval. Éppen ezért kötelezi a Központi Bizottságot, hogy szigorúan ellenőrizze a Kommunista Internacionálé és Végrehajtó Bizottsága által hozott határozatok pontos végrehajtását, és a Külföldi Iroda, a Bolgár Kommunista Párt Elnöksége és a Komintern Végrehajtó Bizottságában levő képviselője által tartsa velük az állandó és rendszeres kapcsolatot."

Megállapíthatjuk, hogy ma már a Bolgár Kommunista Párt nem csupán szavakkal, hanem tettekkel is bizonyítja, hogy az egyedül helyes forradalmi úton halad, anélkül hogy félne akár a hihetetlenül nagy nehézségektől, akár a hatalmas áldozatoktól, amelyek ezt a harcát kísérik.

Ily módon úgy vélhetjük, hogy a Komintern értékes támogatásának segítségével a *bolgár kérdést* a kommunista mozgalom számára Bulgáriában *gyakorlatilag megoldottuk*.

A Komintern V. kongresszusa* végleg kimerítette ezt a kérdést, amikor megerősítette a Végrehajtó Bizottság határozatának helyességét a bolgár kérdésről, amikor jóváhagyta és megerősítette a Bolgár Kommunista Párt jelenlegi irányvonalát, és amikor azt javasolta a Kominternben tömörült összes testvéri pártnak, hogy a lehető legnagyobb mértékben hasznosítsák a *bolgár tanulságot*, amely oly sokba került a bolgár munkásoknak és parasztoknak.

Georgi Dimitrov: Szocsinenija.
8. köt. Szófia 1953. 1–11. old.

* A kongresszust 1924. június 17-én nyitották meg Moszkvában.

A BÍRÓSÁG ELŐTT AZ UTOLSÓ SZÓ JOGÁN MONDOTT VÉDŐBESZÉD GYORSÍRÓI SZÖVEGE

Elhangzott 1933. december 16-án a lipcsei perben

Dimitrov: A bűnvádi perrendtartás 258. §-a alapján jogom van védőként és vádlottként is beszélni.

Elnök: Joga van az utolsó szóra, s ezzel most élhet.

Dimitrov: A bűnvádi perrendtartás alapján jogom van arra, hogy a vádlókkal vitába bocsátkozzam, s azután elmondjam végszavamat.

Bíró urak, vádló urak és védő urak! Még e pör elején, három hónappal ezelőtt, vádlottként, levelet intéztem a bíróság elnökéhez. Ebben a levélben sajnálatomat fejeztem ki, hogy felszólalásaim vitákat váltottak ki. Határozottan tiltakoztam azonban az ellen, hogy úgy értelmezzék magatartásomat, mint aki propagandacélokból szándékosan visszaél kérdésfeltevési és nyilatkozattételi jogával. Minthogy ártatlanul vádoltak, magától értetődik, hogy igyekeztem magamat minden rendelkezésemre álló eszközzel védelmezni.

„Elismerem – írtam –, hogy néhány kérdést jogilag nem mindig helyesen tettem fel. Ez azonban csak azzal magyarázható, hogy nem ismerem a német jogot. Azonkívül életemben először veszek részt ilyen bírósági tárgyaláson. Ha *választott védőm* lett volna, az ilyen, saját védelmem szempontjából határozottan hátrányos incidenseket egész biztosan el tudtam volna kerülni.

Emlékeztetnem kell azonban arra, hogy a birodalmi törvényszék az általam javasolt védőket (Decsev, Giafferi, Campinchi, Torrès, Grigorov, Leo Gallagher [Amerika] és dr. Lehmann [Saarbrücken] ügyvédeket) ilyen vagy olyan ürüggyel elvetette, Decsev úrtól pedig, úgy látszik, még a tárgyalásra szóló belépőjegyet is megtagadták.

Nem érzek semmiféle, még személyes bizalmatlanságot sem Paul Teichert úr személyével vagy ügyvédi tevékenységével szemben. Németország mai viszonyai közt azonban Teichert mint hivatalból kirendelt védő iránt nem érezhetek kellő bizalmat, s ezért igyekszem magam védelmezni magamat, ami feltétlenül azt eredményezi, hogy olykor jogilag helytelen lépéseket teszek.

A törvényszék előtti védelmem érdekében, valamint, azt hiszem, a tárgyalás normális lefolyása érdekében is, még egyszer – és utoljára – a birodalmi bírósághoz fordulok azzal a kéréssel, adják meg az engedélyt a nővérem által most megbízott ügyvédnek, Marcel Willard úrnak, hogy védelmemben részt vegyen.

Ha sajnálatos módon ezt az utolsó indítványomat is elutasítják, úgy nem marad más hátra számomra, mint hogy saját magam védelmezzem magamat, amennyire tudásom és képességem engedi."

Miután ezt az indítványomat is elutasították, elhatároztam, hogy magam fogom védeni magamat. A rám erőszakolt védő ékesszólásának sem mézét, sem fullánkját nem akarván élvezni, egész idő alatt ügyvédi segítség nélkül védekeztem.

Nyilvánvaló, hogy most sem érzem semmi tekintetben sem kötve magamat dr. Teichert védőbeszéde által. Védelmem szempontjából csak annak van jelentősége, amit a bíróság előtt eddig mondottam, s annak, amit most mondani fogok. Nem szeretném ugyan Torglert megbántani, mert véleményem szerint védője már elég bosszúságot okozott neki, de őszintén meg kell mondanom: inkább hagynám magamat a német törvényszék által ártatlanul halálra ítéltetni, mintsem olyan védelem segítségével érni el felmentésemet, mint amilyennel dr. Sack előállt Torgler érdekében.

Elnök (félbeszakítja): Nem az ön dolga kritikát gyakorolni.

Dimitrov: Elismerem, hogy éles és kemény szavakat használok. Harcom és életem szintén éles és kemény volt. De beszédem nyílt és őszinte beszéd. Megszoktam, hogy a dolgokat nevükön nevezzem. Én nem vagyok ügyvéd, aki itt ügyfelét kötelességszerűen védelmezi.

Védelmezem magamat mint vádlott kommunista.

Védelmezem saját kommunista forradalmi becsületemet.

Védelmezem eszméimet, kommunista meggyőződésemet.

Védelmezem életem értelmét és tartalmát.

Ezért minden mondat, amelyet a bíróság előtt kimondok, ahogy mondani szokás, *vér a véremből, hús a húsomból.* Minden szó – legmélyebb felháborodásom kifejezése az igaztalan váddal szemben, hogy ilyen kommunistaellenes bűncselekményt a kommunisták számlájára akarnak írni.

Gyakran szememre vetették, hogy nem veszem komolyan a német Legfelsőbb Bíróságot. Ez teljesen alaptalan.

Igaz, hogy számomra, mint kommunista számára, legfőbb törvény a Kommunista Internacionálé programja, és legfőbb bíróság – a Kommunista Internacionálé Nemzetközi Ellenőrző Bizottsága.

Számomra, mint vádlott számára azonban a birodalmi bíróság olyan fórum, melyet nagyon is komolyan kell venni. Éspedig nemcsak azért, mert tagjai különösen magas képesítéssel bíró emberek, hanem azért is, mert ez a bíróság az államhatalom, az uralkodó társadalmi rend egyik igen fontos szerve – olyan fórum, melynek jogában áll a legnagyobb büntetést végleges formában kimérni. Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy én a bíróság előtt – s ezzel a nagy nyilvánosság színe előtt minden kérdésben csak az igazat mondtam. Illegalitásban levő pártomra vonatkozólag minden vallomást megtagadtam. Mindig komolyan és a legmélyebb meggyőződéssel beszéltem.

Elnök: Nem tűröm, hogy itt, ebben a teremben, kommunista propagandát űzzön. Az egész idő alatt ezt tette. Ha ebben a szellemben folytatja, megvonom öntől a szót.

Dimitrov: Határozottan vissza kell utasítanom azt az állítást, hogy én propagandacélokat követtem. Lehetséges, hogy a bíróság előtti védekezésem propagandahatást váltott ki. Hogy a bíróság előtti magatartásom vádlott kommunisták számára mintaképül szolgálhat – ezt is fel lehet tételezni. De nem ez volt védelmem célja. Célom annak a vádnak a megcáfolása volt, hogy Dimitrovnak, Torglernek, Popovnak és Tanevnek, Németország Kommunista Pártjának és a Kommunista Internacionálénak bármi köze is lett volna a tűzhöz.

Tudom, hogy Bulgáriában senki sem hisz a Reichstag felgyújtásában való állítólagos részvételünkben. Tudom, hogy általában külföldön is aligha hisz benne valaki, Németországban azonban mások a viszonyok, itt ilyen furcsa állításoknak esetleg hitelt ad-

hatnak. Ezért kívántam bebizonyítani, hogy a kommunista pártnak egy ilyen bűncselekményben való részvételhez semmi köze nem volt és nincsen.

Ha már propagandáról beszélünk, hát az itt tett nyilatkozatok közül soknak volt propagandajellege. Közvetve Goebbels és Göring beszédeinek is propagandahatásuk volt a kommunizmus javára, de senki sem vonhatja őket felelősségre azért, hogy beszédeik ilyen propagandahatást gyakoroltak. *(Mozgás és derültség a teremben.)*

A sajtó nemcsak engem szidalmazott minden elképzelhető módon – ez számomra közömbös volt –, de rajtam keresztül bolgár népemet is „vadnak", „barbárnak" nevezték, engem „sötét balkáni figurának", „vad bolgárnak", s emellett nem mehetek el szótlanul.

Igaz, hogy a bolgár *fasizmus* vad és barbár. De a bolgár munkásosztály és parasztság, a bolgár népi értelmiség egyáltalán nem vad és nem barbár. Az anyagi kultúra a Balkánon kétségtelenül nem áll oly magas színvonalon, mint a többi európai országban, szellemileg és politikailag azonban néptömegeink nem állnak alacsonyabb nívón, mint a többi európai ország tömegei. Politikai harcunk, politikai törekvéseink Bulgáriában nem állnak alacsonyabb színvonalon, mint más országokban. Az a nép, amely 500 évig idegen járom alatt élt és nem vesztette el nyelvét és nemzeti jellegét, munkásosztályunk és parasztságunk, amelyek a bolgár fasizmus ellen és a kommunizmusért harcoltak és harcolnak – ez a nép nem vad és nem barbár. Csak a fasiszták vadak és barbárok Bulgáriában. Kérdem azonban öntől, elnök úr: *mely országban nem barbárok és nem vadak a fasiszták?*

Elnök (félbeszakítja Dimitrovot): Csak nem a németországi politikai viszonyokra céloz?

Dimitrov (gúnyos mosollyal): Természetesen nem, elnök úr... Jóval korábban annál az időpontnál, amikor V. Károly német császár azt mondotta, hogy németül csak a lovaival beszélget, amikor a német nemesek és a német tanult emberek csak latinul írtak, és szégyelltek németül beszélni, a „barbár" Bulgáriában Cirill és Metód apostolok megteremtették és elterjesztették az óbolgár írásbeliséget.

A bolgár nép minden erejével, rendkívüli szívóssággal harcolt az idegen iga ellen. Ezért tiltakozom, hogy a bolgár nép ellen ilyen támadásokat intézzenek. Semmi okom arra, hogy szégyelljem bolgár voltomat, és büszke vagyok arra, hogy a bolgár munkásosztály fia vagyok.

Mielőtt a fő kérdésre áttérnék, még a következőt kell kijelentenem: dr. Teichert szemünkre vetette, hogy mi magunk hoztuk magunkat abba a helyzetbe, hogy a Reichstag épületének felgyújtásával vádolnak. Erre azt kell válaszolnom, hogy március 9-től amikor letartóztattak, a jelen pör megkezdéséig sok idő telt el. Ez alatt az idő alatt minden gyanút keltő körülményt ki lehetett volna vizsgálni. Az előzetes nyomozás során beszéltem a Reichstag felgyújtásával kapcsolatban kiküldött, úgynevezett tűzbizottság felelős tisztviselőivel. Ezek a tisztviselők azt mondták nekem, hogy a bolgárok nem bűnösök a gyújtogatásban. Csak azt vetették szemünkre, hogy hamis útlevéllel, álnéven, bejelentő nélkül stb. élünk.

Elnök: Amiről most beszél, arról a pörben nem volt szó, s ezért nincs joga itt erről beszélni.

Dimitrov: Elnök úr! Ez alatt az idő alatt az összes adatokat meg kellett volna vizsgálni, hogy bennünket ez alól a vád alól idejében tisztázzanak. A vádiratban az áll, hogy Dimitrov, Popov és Tanev kijelentették, miszerint ők bolgár emigránsok. Ennek ellenére azonban a vádirat szerint bebizonyítottnak kell tekinteni, hogy illegális munka céljából tartózkodtak Németországban! „A kommunista párt küldte őket ide Moszkvából – mondja a vádirat – a fegyveres felkelés előkészítésére."

A vádirat 83. oldalán az áll, hogy bár Dimitrov kijelentette, hogy február 25–28-ig nem volt Berlinben, ez mit sem változtat a dolgok állásán, és Dimitrovot nem mentesíti a Reichstag felgyújtásában való bűnrészesség vádja alól. Ez kitűnik – folytatódik a vádiratban – nemcsak Hellmer vallomásából, de más tények is amellett szólnak, hogy...

Elnök (félbeszakítja): Ne olvassa fel itt az egész vádiratot, valamennyien jól ismerjük.

Dimitrov: Meg kell mondanom, hogy háromnegyed része mindannak, amit az ügyész és a védők itt a bíróság előtt mondtak, már

régen közismert volt. Mégis újra elmondták. *(Derültség és mozgás a teremben.)* Helmer kijelentette, hogy Dimitrov és van der Lubbe együtt voltak a Bayernhof vendéglőben. Továbbá ezt olvasom a vádiratban:

„Ha Dimitrovot nem is érték tetten a bűncselekmény elkövetésének színhelyén, a Reichstag felgyújtásának előkészítésében ő is részt vett. Münchenbe azért utazott, hogy alibit biztosítson a maga számára. A Dimitrovnál talált brosúrák igazolják, hogy részt vett a németországi kommunista mozgalomban."

Így indokolták ezt az elsietett, halva született vádiratot.

Elnök (félbeszakítja): Ilyen kifejezéseket a vádirattal kapcsolatban nem szabad használnia.

Dimitrov: Majd keresek valami más kifejezést.

Elnök: De ne ilyen megengedhetetlen szavakat.

Dimitrov: Most más dologgal kapcsolatban térek vissza a vád módszereihez és a vádirathoz.

E pör jellegét az a tétel határozta meg, amely szerint a Reichstag épületének felgyújtása Németország Kommunista Pártja, sőt a világkommunizmus műve volt. Ezt a kommunistaellenes cselekedetet, a Reichstag épületének felgyújtását, a kommunisták számlájára írták, a kommunista felkelésre adott jelnek, a német alkotmány megváltoztatására adott jelnek nyilvánították. E tétel segítségével az egész pörnek kommunistaellenes jelleget adtak. A vádiratban ez áll:

„Ezért van a vád azon az álláspontón, hogy ezt a bűncselekményt jeladásnak szánták az állam ellenségei számára, akik ezzel akarták megkezdeni a német állam elleni általános támadásukat, hogy a német államot szétzúzzák, s annak helyére a proletariátus diktatúráját – a III. Internacionálé kényétől-kegyétől függő szovjetállamot – állítsák..."

Bíró urak! Nem első ízben történik, hogy hasonló merényleteket a kommunistáknak tulajdonítanak. Nem sorolhatom fel itt az összes ilyenfajta példákat. Emlékeztetek arra a vasúti merényletre, amely itt, Németországban, Jüteborgnál történt, s amelyet egy elmebajos kalandor és provokátor követett el. Akkoriban nemcsak Németországban, de más országokban is heteken át tartotta magát az a nézet, hogy a merényletet Németország Kommunista

Pártja követte el, hogy az kommunisták terrorcselekedete volt. Aztán kiderült, hogy az elmebajos és kalandor Matuska volt a tettes. Le is tartóztatták és elítélték.*

Emlékeztetek egy másik példára, a francia köztársasági elnök meggyilkolására; a merényletet Gorgulov követte el. Akkor is minden országban azt írták, hogy a kommunisták műve! Gorgulovot kommunistának, szovjet ügynöknek nyilvánították. És mi derült ki? Kiderült, hogy a merényletet fehérgárdisták szervezték, és hogy Gorgulov provokátor, aki a Szovjetunió és Franciaország közötti kapcsolatok megszakítását akarta előidézni.

Emlékeztetek a szófiai székesegyház elleni merényletre is.** Jóllehet, nem a Bolgár Kommunista Párt szervezte a merényletet, mégis a kommunista pártot üldözték miatta. 2000 munkást, parasztot és értelmiségit gyilkoltak le bestiális módon a fasiszta bandák azzal az ürüggyel, hogy a kommunisták röpítették a levegőbe a székesegyházat. A szófiai székesegyháznak ezt a provokációs felrobbantását a bolgár rendőrség szervezte meg. Prutkin, szófiai rendőrfőnök már 1920-ban, a vasutassztrájk idején, provokációs céllal maga szervezett bombamerényletet a bolgár munkásság ellen.

Elnök (félbeszakítja Dimitrovot): Ez nem tartozik a pörhöz.

Dimitrov: Heller rendőrtisztviselő itt kommunista gyújtogató propagandáról stb. beszélt. Én megkérdeztem, nem tud-e olyan esetekről, amikor kapitalisták maguk követtek el gyújtogatást, s aztán a kommunisták terhére rótták? A „Völkischer Beobachter" október 5-i számában az áll, hogy a stettini rendőrség...

Elnök: Ezt a cikket a tárgyaláson nem mutatták fel. *(Dimitrov tovább akar beszélni.)*

Elnök: Ne merjen itt erről beszélni, ha a pörben erről nem volt szó.

Dimitrov: A gyújtogatások egész sora...

Elnök: (ismét félbeszakítja.)

* A biatorbágyi merénylőről, az egykori fehérterrorista Matuska Szilveszterről van szó, aki Ausztriában és Németországban is robbantott.

** 1925. április 16-án a Bolgár Kommunista Párttól elszakadt baloldali kalandorok a szófiai székesegyházban merényletet követtek el a kormány terrorja elleni tiltakozásul. Az „ellenterror"-taktikának ezt a megnyilvánulását a Cankov-kormány a terror további fokozására használta ki.

Dimitrov: Ez vizsgálat tárgyát képezte, mert itt a gyújtogatások egész sorát róták a kommunisták terhére. Aztán kitűnt, hogy a kapitalisták maguk követték el a gyújtogatásokat – „munkaszerzés céljából"! Emlékeztetek még egy momentumra: az okirathamisításokra. Nagy mennyiségű hamis okiratot használtak fel a munkásosztály ellen. Sok ilyen eset történt. Például az úgynevezett Zinovjev-levélre emlékeztetek. Ezt a levelet hamisították. Ezt a hamisítványt az angol konzervatívok a munkásosztály ellen használták fel. Emlékeztetek egész sor hamisított okiratra, amelyek itt, Németországban szerepeltek.

Elnök: Ez kívül esik a tárgyalás alatt levő ügy keretein.

Dimitrov: Itt azt állították, hogy a Reichstag épületének felgyújtása jeladás volt fegyveres felkelésre. Ezt a következőképpen igyekeztek megalapozni:

Göring itt, a bíróság előtt kijelentette, hogy Németország Kommunista Pártja akkor, amikor Hitler hatalomra jutott, kényszerítve volt tömegeit feltüzelni és valamit kezdeni. Göring ezt mondotta: „A kommunisták kénytelenek voltak valamit kezdeni – most vagy soha." Azt mondta, hogy a kommunista párt már előzőleg éveken keresztül harcra szólította a tömegeket a nemzetiszocializmus ellen, és hogy Németország Kommunista Pártja számára a hatalomnak a nemzetiszocialisták által történt megragadása pillanatában nem maradt más hátra, mint – most vagy soha – megindítani a harcot. A főügyész megkísérelte ennek a tételnek szabatosabb és még „okosabb" megfogalmazását.

Elnök: Nem fogom eltűrni, hogy ön itt a főügyészt sértegesse.

Dimitrov: Amit Göring állított, azt a főügyész mint fővádló, továbbfejlesztette. Dr. Werner főügyész ezt mondotta:

„...A kommunista párt számára akkor az a helyzet állt elő, hogy vagy visszavonul harc nélkül, vagy felveszi a harcot annak ellenére, hogy az előkészületeket nem tette meg teljes mértékben. Ez volt az egyedüli lehetőség a kommunista párt számára az adott körülmények között. Vagy harc nélkül lemondani céljáról, vagy bizonyos kétségbeesett cselekedetre, *va banque** játékra szánni rá

* *Va banque* – mindent megkockáztatni, mindent egy lapra feltenni. A hazárdjátékból vett kifejezés.

magát, ami adott körülmények között még megmenthetné a helyzetet. Rosszul is kiüthet a dolog, de ez sem lenne rosszabb a kommunista párt számára, mint a harc nélküli visszavonulás."

Az itt felállított és a kommunista pártnak tulajdonított tétel nem kommunista tétel. Az elmondottak feltételezése azt mutatja, hogy Németország Kommunista Pártjának ellenségei ezt a pártot rosszul ismerik. Aki helyesen akar harcolni ellenfele ellen, annak ezt az ellenfelet jól kell ismernie. A párt betiltása, a tömegszervezetek feloszlatása, a legalitás elvesztése – mindez természetesen súlyos csapás a forradalmi mozgalomra. *Ez azonban még távolról sem jelenti azt, hogy ezzel minden elveszett.*

1933 februárjában Németország Kommunista Pártját a betiltás veszélye fenyegette. A kommunista sajtót betiltották, s a kommunista párt betiltása várható volt. Németország Kommunista Pártja számolt ezzel. Erről szóltak a röplapok és az újságok. Németország Kommunista Pártja jól tudta, hogy a kommunista párt számos országban be van tiltva, s hogy ennek ellenére folytatja munkáját és harcát. Lengyelországban, Bulgáriában, Olaszországban és több más országban a kommunista párt be van tiltva.

Én a Bolgár Kommunista Párt tapasztalatai alapján beszélhetek arról, hogy ez mit jelent. Az 1923. évi felkelés után a Bolgár Kommunista Pártot betiltották. A párt azonban tovább dolgozott, és bár ez sok áldozatba került, még erősebb lett, mint 1923 előtt volt. Ezt minden kritikusan gondolkodó ember megérti.

Németország Kommunista Pártja, ha illegális is, megfelelő helyzetben keresztülviheti a forradalmat. Mutatják ezt az *Oroszországi Kommunista Párt* tapasztalatai. Oroszországban a kommunista párt illegális volt, és véres üldözéseknek volt kitéve; aztán a munkásosztály, élén a kommunista párttal, mégis hatalomra jutott. Németország Kommunista Pártjának vezetői nem gondolkozhattak úgy, hogy minden elveszett, hogy a kérdés úgy áll: vagy-vagy, vagy felkelés, vagy pusztulás. A kommunista párt vezetőségének nem lehettek ilyen ostoba gondolatai. Németország Kommunista Pártja pontosan tudta, hogy az illegális munka sok áldozatba fog kerülni, hogy ez a munka önfeláldozást és bátorságot követel, de azt is tudta, hogy a forradalmi erők növekedni fognak, s hogy a maga elé tűzött feladatokat meg tudja valósítani. Ezért teljesen

kizárt dolog az, hogy Németország Kommunista Pártja abban az időszakban va banque játékot űzött volna. *A kommunisták szerencsére nem olyan rövidlátók, mint ellenfeleik, és még a legnehezebb helyzetekben sem vesztik el a fejüket.*

Hozzá kell tennem, hogy Németország Kommunista Pártja és a többi kommunista párt a Kommunista Internacionálé szekciói. Mi a Kommunista Internacionálé? Idézem a Kommunista Internacionálé szervezeti szabályzatát. Íme a szabályzat első szakasza:

„A Kommunista Internacionálé – a munkások nemzetközi szövetsége – a különböző országok kommunista pártjainak egyesülése, egységes kommunista világpárt. A Kommunista Internacionálé, mint a nemzetközi proletariátus forradalmi mozgalmának vezére és szervezője, mint a kommunizmus elveinek és céljainak hordozója, a munkásosztály többségének és a szegényparasztság széles rétegeinek megnyeréséért, a proletariátus világdiktatúrájának megteremtéséért, a szocialista köztársaságok világszövetségének létrehozásáért, az osztályok teljes megszüntetéséért és a szocializmusnak, a kommunista társadalom eme első fokának megvalósításáért harcol."

A Kommunista Internacionálénak ebben a milliókat számláló világpártjában a legerősebb párt a Szovjetunió Kommunista Pártja. Ez a párt a Szovjetuniónak, a világ legnagyobb államának uralkodó pártja. A Kommunista Internacionálé, ez a kommunista világpárt, a politikai helyzetet valamennyi ország kommunista pártjainak vezetőségével együttesen ítéli meg.

A Kommunista Internacionálé, amelynek az összes szekciók közvetlenül felelősek, nem összeesküvők szervezete, hanem világpárt. *Ilyen világpárt nem játszik a felkeléssel és a forradalommal.* Ilyen világpárt nem teheti azt, hogy követői millióinak hivatalosan *egy bizonyos dolgot* mond, és ugyanakkor titokban éppen az *ellenkezőjét csinálja.* Ilyen párt, kedves jó dr. Sack, nem ismer kétféle könyvvitelt.

Dr. Sack: Szép, szép, csak folytassa kommunista propagandáját.

Dimitrov: Ilyen párt komolyan és felelősségének teljes tudatában cselekszik, amikor a proletariátus milliós tömegeihez fordul, amikor taktikáját és legközelebbi feladatait illetően határozatokat hoz. Idézek a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságá-

nak XII. teljes ülésén hozott határozatokból. Minthogy ezeket a határozatokat itt a tárgyaláson idézték, jogom van felolvasni őket.

E határozatok értelmében Németország Kommunista Pártjának fő feladata a következő volt:

„Mozgósítani a dolgozók milliós tömegeit létérdekeik védelmére, a monopoltőke fosztogatása ellen, a fasizmus ellen, a kivételes rendeletek ellen, a nacionalizmus és sovinizmus ellen, s gazdasági és politikai sztrájkok kirobbantása útján, a proletár internacionalizmusért folytatott harc útján, tüntetések útján elvezetni a tömegeket az általános politikai sztrájkhoz, meghódítani a szociáldemokrata tömegek zömét, erélyesen kiküszöbölve a szakszervezeti munka hiányosságait. A fő jelszó, amelyet Németország Kommunista Pártjának a fasiszta diktatúra jelszavával (»Harmadik Birodalom«) éppen úgy, mint a szociáldemokrata párt jelszavával (»Második Köztársaság«) szembe kell állítania, az a *munkás-paraszt köztársaság,* vagyis a szovjet szocialista Németország jelszava, amely az osztrák nép és más német területek önkéntes csatlakozásának lehetőségét is biztosítja."

Tömegmunka, tömegharc, tömegellenállás, egységfront, semmiféle kaland! Ez a kommunista taktika alfája és ómegája.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának egy felhívását találták nálam. Feltételezem, hogy azt is idézhetem. Ebben a felhívásban különösen fontos két pont. Szó van benne a németországi eseményekkel kapcsolatban a különböző országokban szervezendő tüntetésekről. Szó van benne a kommunista párt feladatairól a nemzetiszocialista terror elleni küzdelemben, valamint a munkásosztály szervezeteinek és sajtójának megvédéséről. Ebben a felhívásban többek között ez áll:

„A kommunista és a szociáldemokrata munkások harci egységfrontjának kiépítésében a szociáldemokrata pártoknak a burzsoáziával való együttműködési politikája a fő akadály. Ezek a pártok a nemzetközi proletariátust ez idő szerint az osztályellenség csapásainak szolgáltatták ki. A burzsoáziával való együttműködésnek ez a politikája, amely a „kisebbik rossz" politikájának neve alatt ismeretes, vezetett a gyakorlatban Németországban a fasiszta reakció diadalához.

A Kommunista Internacionálé és az összes országok kommu-

nista pártjai nemegyszer kinyilvánították, hogy készek közösen harcolni a szociáldemokrata munkásokkal a tőke támadása, a politikai reakció és a háborús veszély ellen. A kommunista pártok voltak a kommunista, szociáldemokrata és párton kívüli munkások közös harcának szervezői, a szociáldemokrata pártvezérek ellenére, akik a munkástömegek egységfrontját rendszeresen felborították.

Németország Kommunista Pártja még múlt év július 20-án, miután von Papen szétzúzta a porosz szociáldemokrata kormányt, javaslatot tett Németország Szociáldemokrata Pártjának és a Német Általános Szakszervezeti Szövetségnek a fasizmus elleni közös sztrájk szervezésére. Németország Szociáldemokrata Pártja és a Német Szakszervezeti Szövetség azonban – az egész II. Internacionálé jóváhagyásával – ezt a közös sztrájk szervezésére vonatkozó javaslatot provokációnak minősítette. Mikor Hitler megragadta a hatalmat, Németország Kommunista Pártja megismételte felhívását a közös akcióra, felszólította Németország Szociáldemokrata Pártjának Központi Bizottságát és a Német Szakszervezeti Szövetség vezetőségét a fasizmus elleni közös fellépésre, de ezúttal is elutasító választ kapott. Sőt mi több, amikor múlt év novemberében a berlini közlekedési munkások a bérleszállítások ellen egyöntetűen sztrájkba léptek, Németország Szociáldemokrata Pártja meghiúsította a harci egységfrontot. A nemzetközi munkásmozgalom gyakorlata tele van hasonló példákkal.

Ugyanakkor ez év február 19-én a Szocialista Munkásinternacionálé Irodája nyilatkozatot tett közzé, hogy az ezen Internacionáléhoz tartozó szociáldemokrata pártok készek a németországi fasiszta reakció elleni harcban a kommunistákkal egységfrontot alkotni. Ez a nyilatkozat a legélesebb ellentétben áll a Szocialista Internacionalálé és a szociáldemokrata pártok egész eddigi viselkedésével. A Szocialista Internacionálé egész eddigi politikája és tevékenysége feljogosítja a Kommunista Internacionálét és a kommunista pártokat arra, hogy ne higgyenek a Szocialista Munkásinternacionálé Irodája által tett nyilatkozatok őszinteségében, tekintve hogy ezt a javaslatot oly időben tette, amikor az országok egész sorában, és főleg Németországban, a munkástömegek már maguk vették kezükbe a harci egységfront megszervezését.

Ennek ellenére a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága, a németországi munkásosztály ellen támadó és a világreakció összes erőit szabadjára engedő fasizmusra való tekintettel, felszólít minden kommunista pártot, tegyenek még egy kísérletet, hogy a szociáldemokrata pártokkal közösen megteremtsék az egységfrontot a szociáldemokrata munkástömegekkel. A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága ezt a kísérletet abban a szilárd meggyőződésben teszi, hogy a munkásosztály egységfrontja a burzsoázia ellen vissza tudná verni a tőke és a fasizmus támadását, és rendkívüli mértékben meg tudná gyorsítani azt a folyamatot, amely előbbre hozza mindennemű kapitalista kizsákmányolás elkerülhetetlen végét.

A viszonyok sajátossága, valamint az egyes országokban a munkásosztály előtt álló konkrét harci feladatok különbözősége következtében a kommunista és a szociáldemokrata pártok között a burzsoázia elleni meghatározott akciókra kötött megállapodás legeredményesebben az egyes országok keretei között vihető keresztül. Ezért a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága azt ajánlja az egyes országok kommunista pártjainak, hogy tegyenek javaslatot a Szocialista Internacionáléhoz tartozó pártok illetékes Központi Bizottságának a fasizmus és a tőke támadása elleni közös akciókra. A tárgyalások alapjául a tőke és a fasizmus támadása elleni közös harc elemi előfeltételeinek kell szolgálniuk. A burzsoázia elleni konkrét akcióprogram nélkül a pártok közötti bármiféle megállapodás a munkásosztály érdekei ellen irányulna.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága, amely az egész nemzetközi munkásosztály színe előtt ezeket a javaslatokat teszi, felhív minden kommunista pártot és elsősorban Németország Kommunista Pártját, hogy azonnal, anélkül hogy a szociáldemokráciával a közös harcról folytatott tárgyalások s a kötött megállapodások eredményét kivárnák, kezdjék meg mind a szociáldemokrata munkásokkal, mind az összes többi irányzathoz tartozó munkásokkal a közös harci bizottságok szervezését.

A kommunisták sokévi harcukkal bebizonyították, hogy nem szavakkal, de tettekkel álltak és állnak mindenkor a burzsoázia elleni osztályakciók egységfrontjáért folyó harc legelső soraiban.

A Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának szilárd

meggyőződése, hogy a szociáldemokrata és párton kívüli munkások, függetlenül attól, hogy a szociáldemokrata vezérek milyen álláspontot foglalnak el az egységfront létesítésével szemben, minden akadályt legyőznek, s az egységfrontot a kommunistákkal együtt nem szavakkal, de tettekkel teremtik meg.

Éppen most, amikor a német fasizmus a németországi munkásmozgalom szétzúzására hallatlan provokációt szervezett (a Reichstag épületének felgyújtása, felkelésre vonatkozó hamis okmány stb.), minden munkásnak fel kell ismernie osztálykötelességét a tőke és a fasiszta reakció támadása elleni harcban..."

Ebben a felhívásban egy szó sincs közvetlen harcról a hatalomért. Ezt a feladatot sem Németország Kommunista Pártja, sem a Kommunista Internacionálé nem tűzte maga elé. De megmondhatom, hogy a Kommunista Internacionálé programja előirányozza a fegyveres felkelést a jövőben.

A bíróság ebből azt a következtetést vonta le, hogy ha egyszer a kommunista párt céljául a fegyveres felkelést tűzi ki, ezt a felkelést közvetlenül elő is készítették, s annak ki is kell törnie. Ez azonban illogikus és helytelen következtetés – hogy többet ne mondjak. Igaz természetesen, hogy a proletariátus diktatúrájáért vívott harc a világ valamennyi kommunista pártjának feladata. Ez a mi elvünk, ez a mi célunk. Ez azonban egy meghatározott program, melynek megvalósításához nemcsak a munkásosztály, de a dolgozók többi rétegének erőire is szükség van.

Mindenki tudja, hogy Németország Kommunista Pártja a proletárforradalom mellett volt, azonban nem ez az a kérdés, amelyet a jelen pör eldönteni hivatott. A kérdés itt az, hogy tényleg ki volt-e tűzve február 27-re a hatalom megragadására irányuló felkelés a Reichstag épületének felgyújtásával kapcsolatban.

Mit állapított meg a bírósági vizsgálat, bíró urak? Az a legenda, hogy a Reichstag épületének felgyújtása a kommunisták műve volt, teljesen szertefoszlott. Én nem fogom itt a tanúvallomásokat idézni, mint ahogy azt a többi védő tette. Ezt a kérdést minden józan eszű ember számára tisztázottnak lehet tekinteni. A Reichstag épületének felgyújtása semmiféle összefüggésben sem áll Németország Kommunista Pártjának működésével, nemcsak a felkeléssel nem, de semmiféle tüntetéssel, sztrájkkal vagy más ilyen akció-

val sem. A bírósági vizsgálat ezt teljesen bebizonyította. A Reichstag épületének felgyújtását senki – gonosztevőkről és őrültekről nem beszélek – nem fogta úgy fel, mint felkelésre adott jelet. Senki a Reichstag épületének felgyújtásával kapcsolatban nem vett észre semmi felkelésre irányuló cselekményt, akciót, kísérletet. Senki ilyesmiről akkor nem is hallott. Az erről szóló mesék jóval későbbi keletűek. A munkások abban az időben védekező helyzetben voltak a támadó fasizmussal szemben. Németország Kommunista Pártja megkísérelte a tömegek ellenállásának, védekezésének a megszervezését. Bebizonyosodott azonban, hogy a *Reichstag épületének felgyújtása ürügy volt csupán az előre kitervelt irtóhadjárat megkezdésére a munkásosztály és annak élcsapata, Németország Kommunista Pártja ellen.*

Megcáfolhatatlanul beigazolódott, hogy a felelős kormányképviselők február 27-én és 28-án egyáltalán nem is gondoltak egy küszöbönálló kommunista felkelésre. Számos kérdést tettem fel erre vonatkozólag az itt kihallgatott tanúknak. Mindenekelőtt Hellernek, a híres Karwahnénak (nevetés a teremben), Freynek, Helldorf grófnak és a rendőrtisztviselőknek. A különböző variációk ellenére valamennyien azt válaszolták, hogy küszöbönálló kommunista felkelésről semmit sem tudtak, semmit sem hallottak. Ez azt jelenti, hogy a kormánykörök részéről egyáltalán semmiféle intézkedés nem történt.

Elnök: A bírósághoz azonban beérkezett erre vonatkozólag a nyugati kerület rendőrfőnökének egy jelentése.

Dimitrov: A nyugati kerület rendőrfőnöke nyilatkozatában arról beszél, hogy Göring őt magához rendelte, és utasításokat adott neki a kommunista párt elleni harcra, vagyis a kommunista gyűlések, sztrájkok, tüntetések, választási kampányok stb. elleni harcra. De még ebben a jelentésben sincs szó arról, hogy intézkedéseket foganatosítottak volna egy közvetlenül küszöbönálló kommunista felkelés ellen.

Tegnap itt Seuffert ügyvéd is beszélt erről a kérdésről. Seuffert azt a következtetést vonta le, hogy a kormánykörökben abban a pillanatban senki sem várt felkelést. Goebbelsre hivatkozott, és rámutatott arra, hogy Goebbels kezdettől fogva nem adott hitelt

annak a jelentésnek, amely a Reichstag épületének felgyújtásáról szólt. Hogy ez tényleg így volt-e, az más kérdés.

Ebben a vonatkozásban bizonyítékul szolgál a német kormánynak 1933. február 28-i kivételes rendelete is a rendkívüli állapot bevezetéséről. Ezt a rendeletet rögtön a tűzeset után bocsátották ki. Olvassák el ezt a rendeletet. Mi áll benne? Az áll benne, hogy az alkotmány egyes pontjait, éspedig a szervezkedési szabadságról, a sajtószabadságról, a személyek és lakások sérthetetlenségéről stb. szóló pontokat felfüggesztik. Ez ennek a rendkívüli állapotról szóló rendeletnek, a rendelet második szakaszának a lényege – hadjárat a munkásosztály ellen...

Elnök: Nem a munkások, hanem a kommunisták ellen...

Dimitrov: Meg kell mondanom, hogy e kivételes rendelet alapján nemcsak kommunistákat tartóztattak le, hanem szociáldemokrata és kereszténységi szocialista munkásokat is, és szervezeteiket feloszlatták. Hangsúlyozni kívánom, hogy ez a rendkívüli állapotról szóló rendelet nem csupán Németország Kommunista Pártja ellen irányult, bár természetesen elsősorban ellene, hanem a többi ellenzéki párt és csoport ellen is. Ez a törvény a rendkívüli állapot bevezetéséhez volt szükséges, és közvetlen, szerves kapcsolatban áll a Reichstag épületének felgyújtásával.

Elnök: Ha a német kormányt támadja, meg fogom vonni a szót.

Dimitrov: Egy kérdés ebben a pörben teljesen tisztázatlanul maradt.

Elnök: Beszéljen a bírákhoz, ne pedig a teremnek, máskülönben beszéde propagandának tekinthető.

Dimitrov: Egy kérdést sem a vád képviselői, sem a védők nem tisztáztak. Nem csodálkozom, hogy nem tartották ezt szükségesnek. Nagyon félnek ettől a kérdéstől. Arról a kérdésről van szó, hogy milyen volt a politikai helyzet Németországban 1933 februárjában. Nekem itt foglalkoznom kell ezzel a kérdéssel. Február végén a politikai helyzet olyan volt, hogy a nemzeti front táborán belül harc folyt...

Elnök: Most olyan területre lép, melynek érintését ismételten megtiltottam.

Dimitrov: Emlékeztetni kívánom a bíróságot arra az indítványomra, amelyben egész sor tanú – úgymint: Schleicher, Brüning,

Papen, Hugenberg, a Stahlhelm másodelnöke, Deusterberg és mások kihallgatását javasoltam.

Elnök: A bíróság azonban ezeknek a tanúknak a kihallgatását elutasította. Önnek tehát ezzel a kérdéssel nem kell foglalkoznia.

Dimitrov: Tudom ezt – és azt is tudom, hogy miért.

Elnök: Kellemetlen számomra, hogy végszavát folyton félbe kell szakítanom, de ön köteles magát utasításaimhoz tartani.

Dimitrov: Ez a belső harc a nemzeti táborban azzal a harccal függött össze, amely Németország gazdasági köreiben a színfalak mögött folyt. Az egyik oldalon küzdöttek Thyssen és Krupp (a hadiipar) körei, melyek sok éven át pénzelték a nemzetiszocialista mozgalmat, a másik oldalon pedig konkurrenseik, akiket a háttérbe akartak szorítani.

Thyssen és Krupp be akarták vezetni az országban az egyeduralom, az abszolút uralom elvét saját gyakorlati irányításuk alatt, jelentősen csökkenteni akarták a munkásosztály életszínvonalát, s ehhez arra volt szükség, hogy a forradalmi proletariátust elnyomják. A kommunista párt ebben az időben az egységfront megteremtésén fáradozott, hogy egyesítse az erőket a munkásmozgalom megsemmisítését célzó nemzetiszocialista kísérletek elleni védekezésre. A szociáldemokrata munkások egy része érezte a munkásság egységfrontjának szükségességét. Ezek a munkások megértették a helyzetet. A szociáldemokrata munkások ezrei léptek át Németország Kommunista Pártjába. Februárban és márciusban azonban az egységfront megteremtésének feladata egyáltalán nem jelentette a fegyveres felkelést vagy annak előkészítését, hanem csak a munkásosztály mozgósítását jelentette a tőkések rablóhadjárata és a nemzetiszocialisták alkalmazta erőszak ellen.

Elnök (félbeszakítja Dimitrovot): Ön mindig azt hangoztatta, hogy csak Bulgária politikai helyzete érdekli. Ezek a fejtegetései azonban azt mutatják, hogy igen nagy érdeklődéssel viseltetett Németország politikai kérdései iránt is.

Dimitrov: Ön szemrehányást tesz nekem, elnök úr. Erre azt válaszolhatom önnek: én mint bolgár forradalmár, érdeklődöm minden ország forradalmi mozgalma iránt. Így például érdeklődöm a dél-amerikai politikai kérdések iránt is, és ismerem is ezeket a kérdéseket, talán nem kevésbé, mint a németországiakat, bár

soha Amerikában nem jártam. Egyébként ez nem jelenti azt, hogy ha Dél-Amerikában véletlenül leégne egy parlamentépület, annak a felgyújtója én lennék. Itt, a bírósági vizsgálat során, a pörben sokat tanultam, és minthogy jó politikai érzékem van, sok részletkérdésben tiszta képet nyertem.

Abban az időszakban a politikai helyzetnek két fő tényezője volt: az első – a nemzetiszocialisták törekvése az egyeduralomra, s a második – az előbbinek mintegy ellensúlyozója – a kommunista párt tevékenysége, amely a munkások egységfrontjának megteremtésére irányult. Véleményem szerint ez itt a pörben a bírósági vizsgálat során is megmutatkozott.

A nemzetiszocialistáknak szükségük volt valami diverziós manőverre, hogy a nemzeti táboron belüli nehézségekről a figyelmet eltereljék és a munkások egységfrontját meghiúsítsák. A „nemzeti kormánynak" szüksége volt valami hatásos ürügyre a február 28-i, a rendkívüli állapot bevezetéséről szóló rendelet kibocsátásához, amely eltörölte a sajtószabadságot, a személyi sérthetetlenséget, és bevezette a rendőri üldözések, a koncentrációs táborok és más harci eszközök rendszerét a kommunisták ellen.

Elnök (félbeszakítja Dimitrovot): Most már túllépett minden határt, célzásokat tesz!

Dimitrov: Én csak meg akarom világítani a német politikai helyzetet közvetlenül a Reichstag épületének felgyújtása előtt úgy, ahogy azt én látom.

Elnök: Itt nincs helye a kormányra vonatkozó célzásoknak, sem olyan állításoknak, amelyeket már régen megcáfoltak.

Dimitrov: A munkásosztálynak teljes erővel védenie kellett magát, ezért kísérelte meg Németország Kommunista Pártja az egységfront megszervezését Wels és Breitscheid ellenállása ellenére, akik ma külföldön olyan hisztériásan kiabálnak.

Elnök: Most már saját védelmére kell áttérnie, ha egyáltalán szándéka van védekezni, mert különben nem marad rá ideje.

Dimitrov: Már előzőleg kijelentettem, hogy egy pontban egyetértek a vádirattal. Most meg kell ismételnem ezt a kijelentésemet. Arról van szó, hogy *egyedül* követte-e el van der Lubbe a gyújtogatást vagy voltak segítőtársai? A vád képviselője, Parrisius, itt kijelentette, hogy a vádlottak sorsa attól függ, voltak-e van der

Lubbénak bűntársai vagy sem. Erre azt feleltem: nem, és ezerszer nem, a vádlónak ez a következtetése nem logikus. *Az én véleményem az, hogy van der Lubbe valóban nem egyedül gyújtotta fel a Reichstag épületét.* A szakértői vélemények és a bírósági vizsgálat adatai alapján arra a következtetésre jutok, hogy az a tűz, amely a Reichstag üléstermében pusztított, más természetű volt, mint amely az étteremben, az alsó emeleten stb. égett. Az üléstermet mások és másképpen gyújtották fel. Lubbe gyújtogatásai és az ülésterem égése csak *időben* egyeznek, máskülönben azonban *alapjában különböznek.* Legvalószínűbb az, hogy Lubbe csak ezeknek az embereknek öntudatlan eszköze volt, eszköz, amellyel visszaéltek. Van der Lubbe itt nem mondott el mindent. Most is makacsul hallgat; e kérdés megoldása nem dönti el a vádlottak sorsát. Van der Lubbe nem egyedül volt, de nem Torgler és nem Popov, nem Tanev és nem Dimitrov voltak vele.

Valószínű, hogy van der Lubbe február 26-án Hennigsdorfban találkozott egy emberrel, akinek beszélt a Városháza épületében és a palotában eszközölt gyújtogatásairól. Ez az ember azt mondta neki, hogy mindezek a gyújtogatások gyerekjátékok. Felgyújtani a Reichstag épületét a választások idején – az lenne az igazi! Így történt meg a Reichstag épületének felgyújtása a politikai őrület és politikai provokáció közötti titkos szövetség útján. A szövetségnek az a tagja, aki a politikai őrületet képviseli, itt ül a vádlottak padján. A szövetségnek azok a tagjai azonban, akik a politikai provokációt képviselik, szabadon járnak. Az együgyű van der Lubbe nem tudhatta, hogy ugyanakkor, amikor ő az étteremben, a folyosón és az alsó emeleten végezte ügyetlen gyújtogatási kísérleteit, ismeretlen egyének azt a folyékony gyújtóanyagot felhasználva, amelyről dr. Schatz beszélt, felgyújtották az üléstermet.

(Van der Lubbe nevetni kezd. Egész teste hangtalan nevetőgörcsben rángatózik. Ebben a pillanatban az egész terem figyelme, bíráké és vádlottaké egyaránt, van der Lubbéra összpontosul.)

Dimitrov (Lubbéra mutatva): Az ismeretlen provokátor mindent gondosan előkészített a gyújtogatáshoz. S ez a Mefisztó nyomtalanul el tudott tűnni, és most itt ül az együgyű eszköz, a szánalmas Faust. Mefisztónak azonban nyoma veszett. A hidat Lubbe és a provokáció képviselői, a munkásosztály ellenségeinek

ügynökei között minden valószínűség szerint Hennigsdorfban verték.

Werner főügyész itt azt mondta, hogy van der Lubbe kommunista. A továbbiakban kijelentette, hogy ha Lubbe nem is kommunista, de tettét a kommunista párt érdekében és azzal összeköttetésben követte el. Ez helytelen állítás.

Kicsoda van der Lubbe? Kommunista? – Semmi esetre sem! Anarchista? – Nem. Deklasszált munkás, lázongó lumpenproletár, szánalmas teremtés, akivel visszaéltek, akit felhasználtak a munkásosztály ellen. Nem, Lubbe nem kommunista. Nem is anarchista. A világ egyetlen kommunistája, egyetlen anarchistája sem viselné magát úgy a bíróság előtt, ahogy van der Lubbe viselkedik. Az igazi anarchisták esztelen dolgokat követnek el, a bíróság előtt azonban felelnek tetteikért és megmagyarázzák céljaikat. Ha egy kommunista valami ilyesmit elkövetne, nem hallgatna a bíróság előtt, amikor ártatlanok ülnek a vádlottak padján. Nem, van der Lubbe nem kommunista és nem is anarchista, van der Lubbe egy eszköz, amellyel a fasizmus rútul visszaélt.

Ehhez az emberhez, ehhez az eszközhöz, amellyel visszaéltek, akit a kommunizmus rovására használtak fel, sem a Reichstag kommunista frakciója elnökének, sem a bolgár kommunistáknak semmi közük nem lehet.

Emlékeztetnem kell itt arra, hogy Göring február 28-án reggel közzétett egy közleményt a tűzről. Ebben a közleményben az állt, hogy Torgler és Könen este 10 órakor kiszaladt a Reichstag épületéből.

Ezt az egész országban terjesztették. A közleményben az állt, hogy a gyújtogatást kommunisták követték el. Ugyanakkor van der Lubbe nyomait Hennigsdorfban meg sem vizsgálták. Azt az embert, aki van der Lubbéval a hennigsdorfi rendőrségi menedékhelyen együtt töltötte az éjszakát, elő sem kerítették...

Elnök (félbeszakítja Dimitrovot): Mikor szándékszik befejezni a beszédét?

Dimitrov: Még egy fél óráig kívánok beszélni. Meg kell mondanom a véleményemet erről a kérdésről...

Elnök: Nem beszélhet vég nélkül.

Dimitrov: A pör három hónapja alatt ön, elnök úr, számtalan-

szor kényszerített hallgatásra, azt ígérve, hogy majd a pör végén részletesen elmondhatom, amit védelmemre mondani akarok. A pör vége íme elérkezett, ön azonban ígérete ellenére korlátozni akar abban a jogomban, hogy beszéljek.

A hennigsdorfi kérdés rendkívül fontos. Azt az egyént, aki van der Lubbéval együtt éjszakázott, Watschinskit, nem találták meg. Indítványomat, hogy ezt az embert kutassák fel, céltalannak minősítették. Az az állítás, hogy van der Lubbe Hennigsdorfban kommunistákkal volt együtt, hazugság, melyet itt egy nemzetiszocialista tanú, Grawe fodrászmester agyalt ki. Ha van der Lubbe Hennigsdorfban kommunistákkal lett volna együtt, azt már régen kivizsgálták volna, elnök úr! Azzal azonban, hogy Watschinskit felkutassák, senki sem törődött.

Azt a polgári egyént, aki a brandenburgi őrszobán elsőnek jelentette, hogy ég a Reichstag épülete, nem keresték meg, ez az ember máig is ismeretlen. A nyomozást hamis irányban vezették. Dr. Albrecht nemzetiszocialista képviselőt, aki a Reichstag épületéből közvetlenül a tűz kitörése után távozott, nem hallgatták ki. A gyújtogatókat nem ott keresték, ahol azok tényleg voltak, hanem ott, ahol nem voltak. A kommunista párt soraiban keresték őket, pedig ez helytelen volt. Ezzel lehetőséget adtak az igazi gyújtogatóknak arra, hogy eltűnjenek. S úgy határoztak: minthogy az igazi gyújtogatókat nem találták meg és nem merték megtalálni, helyükre másokat kell állítani, úgymond, a Reichstag épületének pótgyújtogatóit.

Elnök: Megtiltom, hogy ilyeneket mondjon. Még tíz percet adok.

Dimitrov: Jogom van megtenni és megokolni indítványaimat az ítéletre vonatkozólag. A főügyész beszédében valamennyi kommunista tanúvallomását hitelt nem érdemlőnek minősítette. Én nem helyezkedem hasonló álláspontra. Nem állíthatom például, hogy valamennyi nemzetiszocialista tanú hazudik. Én hiszem, hogy a nemzetiszocialisták milliói között akadnak becsületes emberek is...

Elnök: Megtiltom az ilyen rosszindulatú támadásokat.

Dimitrov: De nem jellemző-e, hogy a vád összes főbb tanúi nemzetiszocialista képviselők, újságírók és a nemzetiszocializmus hívei? Hiszen Karwahne nemzetiszocialista képviselő mondta azt,

hogy Torglert együtt látta van der Lubbéval a Reichstag épületében. Frey nemzetiszocialista képviselő jelentette ki, hogy Popovot együtt látta Torglerrel a Reichstag épületében. Helmer nemzetiszocialista pincér vallotta azt, hogy van der Lubbét együtt látta Dimitrovval. Weberstädt nemzetiszocialista újságíró látta együtt Tanevet Lubbéval. Mi ez? Véletlen? Az itt tanúként kihallgatott dr. Dröscher, akit mint a „Völkischer Beobachter" munkatársát Zimmermannak hívnak...

Elnök (közbekiált): Ez nincs bebizonyítva!

Dimitrov: ...állította azt, hogy Dimitrov szervezte a szófiai székesegyház elleni merényletet, amit azóta megcáfoltak, és állítólag együtt látott engem a Reichstag épületében Torglerrel. Százszázalékos bizonyossággal kijelentem, hogy Dröscher és Zimmermann egy és ugyanaz a személy...

Elnök: Ezt visszautasítom, ez nincs bebizonyítva.

Dimitrov: Heller rendőrtisztviselő idézett itt egy kommunista verset, egy 1925-ben megjelent könyvből, annak bizonyítására, hogy a kommunisták 1933-ban felgyújtották a Reichstag épületét. Én is megengedem magamnak, hogy egy költeményt idézzek mégpedig a legnagyobb német költő, Goethe versét:

Élj okosan, élj, ne álmodj,
jó, ha ezt korán megérted,
íme, itt egy jó tanács:
ing a nagy szerencse-mérleg,
nincsen nyugtonmaradás,
föl kell szállnod, vagy leszállnod,
nyerned kell és úrrá válnod,
vagy szolgálni, hogyha vesztesz,
döntened kell – győzz vagy reszkess,
üllő légy vagy kalapács.

[Vas István fordítása]

Igen, így van ez: aki nem akar üllő lenni, annak kalapácsnak kell lennie!

Ezt az igazságot a német munkásosztály a *maga egészében* sem 1918-ban, sem 1923-ban, sem 1932. július 20-án, sem 1933 január-

jában nem értette meg. Ebben a szociáldemokrata vezérek, a Welsek, Severingek, Braunok, Leipartok és Grassmanok a hibásak. Most azonban a német munkások ezt meg fogják érteni!

Sok szó esett itt a német jogról és törvényességről, s én is meg akarom mondani ezzel kapcsolatban a véleményemet. A bírói döntéseket kétségtelenül mindenkor befolyásolják az adott helyzet politikai körülményei, valamint az uralkodó politikai irányzatok.

Kerrl igazságügyminiszter mértékadó tanú a bíróság számára. Őt idézem:

„A formálisan liberális jog abból az előítéletből indul ki, hogy az igazságszolgáltatásnak bálványoznia kell a *tárgyilagosságot*. Ezzel eljutottunk a *nép* és az *igazságszolgáltatás* elidegenedésének *forrásához is*, s ebben az elidegenedésben végeredményben *mindig az igazságszolgáltatás a hibás*. Mit jelent a tárgyilagosság egy nép élethalálharca idején? Ismer-e *tárgyilagosságot* a harcoló katona, a küzdő hadsereg? A katona és a hadsereg csak egyet ismer, *egy elvet*, egy kérdést: hogy mentem meg a szabadságot és a becsületet, hogy mentem meg a nemzetet?

Ezért magától értetődik, hogy egy élethalálharcot vívó nép *igazságszolgáltatása nem engedheti meg magának a* lélektelen *tárgyilagosság imádását. A bírói, ügyészi és ügyvédi intézkedéseket egyetlen elvnek kell vezetnie: mi hasznos a nemzet életére, mi menti meg a nemzetet?*

Nem irány nélküli tárgyilagosságnak kell uralkodnia, ami szélcsendet, ezzel megcsontosodást, a néptől való elidegenedést jelent, nem; az összességnek és az egyeseknek minden cselekedetét, minden intézkedését a nép létérdekeinek, a nemzet érdekeinek kell alárendelni!"

A jog tehát viszonylagos fogalom...

Elnök: Ez nem tartozik a tárgyhoz. Most már tegye meg indítványait.

Dimitrov: A főügyész azt indítványozta, hogy a bolgár vádlottakat bizonyítékok hiányában mentsék fel. Ez azonban engem egyáltalában nem elégít ki. A dolog korántsem ilyen egyszerű. Ez nem oszlatná el a gyanút. Nem! A pör folyamán bebizonyosodott, hogy nekünk a Reichstag épületének felgyújtásához semmi közünk, tehát semmiféle gyanúnak itt helye nincs. Bennünket,

bolgárokat, valamint Torglert nem bizonyítékok hiányában kell felmenteni, hanem azért, mert nekünk, kommunistáknak, ehhez a kommunistaellenes cselekedethez semmi közünk nincs és nem is lehetett.

Indítványozom a következő döntés meghozatalát:

1. a Legfelsőbb Bíróság ismerje el a cselekményben való ártatlanságunkat és a vád alaptalanságát; ez vonatkozik rám, Torglerra, Popovra és Tanevra;

2. van der Lubbét tekintse eszköznek, akit arra használtak fel, hogy ártson a munkásosztálynak;

3. az ellenünk emelt alaptalan vád bűnös kezdeményezőit vonják felelősségre;

4. e bűnösök terhére ítéljen meg a bíróság számunkra kártérítést: elveszett időnkért, megrongált egészségünkért és az elviselt szenvedésekért.

Elnök: Ezeket az úgynevezett indítványait a bíróság az ítélet meghozatalánál tekintetbe fogja venni.

Dimitrov: Eljön az az idő, mikor ezeket az indítványokat kamatostul megvalósítják. Ami a Reichstag felgyújtásának tisztázását és az igazi gyújtogatók felkutatását illeti – ez természetesen az eljövendő proletárdiktatúra népbíróságának *feladata* lesz.

A XVII. században Galileo Galilei, a tudományos fizika megalapítója, az inkvizíció szigorú bírósága előtt állt, ahol rá mint eretnekre, halálos ítélet várt. Mély meggyőződéssel és eltökéltséggel ezt kiáltotta:

„És mégis mozog a Föld!"

S ez a tudományos tétel később az egész emberiség közkincsévé lett.

Elnök: (éles szavakkal félbeszakítja Dimitrovot, feláll, veszi az iratokat, és menni készül).

Dimitrov (tovább beszél): Mi, kommunisták, ma nem kevésbé eltökélten, mint az öreg Galilei, mondhatjuk:

„És mégis mozog a Föld!"

A történelem kereke előremozog – Szovjet-Európa felé, a szovjetköztársaságok világszövetsége felé!

S ezt a kereket, amelyet a proletariátus forgat a Kommunista Internacionálé vezetésével, semmiféle pusztító rendszabállyal, bör-

tönbüntetéssel, halálbüntetéssel mozgásában feltartóztatni nem lehet. Ez a kerék forog, és forogni fog a kommunizmus végső győzelméig!

(A rendőrök megragadják Dimitrovot, és erőszakkal leültetik a vádlottak padjára.

Az elnök és a bíróság tanácskozásra vonul vissza abban a kérdésben, hogy szabad-e Dimitrovnak tovább beszélnie. A tanácskozás után ismét megjelenik, és kihirdeti, hogy Dimitrovtól végleg megvonják a szót.)

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
4. köt. 148–188. old.

DIMITROV TOLLÁBÓL SZÁRMAZÓ DOKUMENTUMOK A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ VII. KONGRESSZUSÁRA VALÓ ELŐKÉSZÜLETEK IDEJÉN

1
G. M. DIMITROV LEVELE A KONGRESSZUS MÁSODIK NAPIRENDI PONTJÁT ELŐKÉSZÍTŐ BIZOTTSÁGHOZ*

[1934. július 1.]

Az előadói beszéd vázlatának mellékelt fogalmazványából láthatják, hogyan képzelem el a kongresszus második napirendi pontjához elmondandó beszéd jellegét. Ezenkívül szeretném még feltenni a következő kérdéseket:

I. A SZOCIÁLDEMOKRÁCIÁRÓL

1. Helyes-e a szociáldemokráciát minden esetben úgy jellemezni, mint szociálfasizmust? Ezzel a megállapítással gyakran elre-

* E levelet 1962-ben nyomtatták ki először a „Georgi Dimitrov: Piszma 1905–1949" címmel Szófiában kiadott könyvben. Keltezése azon a napon történt, amikor az előadói beszéd vázlatát szétküldték a bizottság tagjainak.

A Komintern VII. kongresszusának második napirendi pontját előkészítő bizottság összetételét a Komintern Végrehajtó Bizottságának Politikai Titkársága 1934. június 3-án a következőképpen hagyta jóvá: G. M. Dimitrov (a bizottság vezetője), I. A. Pjatnyickij, G. B. Szmoljanszkij, A. A. Kosztanjan, F. Heckert, M. Maddalena, B. Šmeral, Sz. I. Gopner.

1934. július 2-án a bizottság ülésén részt vett: G. M. Dimitrov, Sz. A. Lozovszkij, I. A. Pjatnyickij, V. G. Knorin, O. V. Kuusinen, F. Heckert, A. A. Kosztanjan, Varga Jenő, M. Maddalena, P. A. Subin. – *Az SZKP Központi Bizottsága Marxizmus–Leninizmus Intézetének megjegyzése.*

kesztjük magunk előtt a szociáldemokrata munkásokhoz vezető utat.

2. Helyes-e a szociáldemokráciát mindenütt és minden helyzetben a burzsoázia fő támaszának tekinteni?

3. Helyes-e minden baloldali sz(ociál)-d(emokrata) csoportosulást minden körülmények között fő veszélynek tekinteni?

4. Helyes-e minden esetben az az értékelés, amely szerint a sz(ociál)-d(emokrata) pártok és a reformista szakszervezetek valamennyi vezető kádere a munkásosztály tudatos árulója? Nem lehet-e azt várni, hogy a harc folyamatában a sz(ociál)-d(emokrata) munkásokkal együtt áttér a forradalmi útra a sz(ociál)-d(emokrata) pártok és reformista szakszervezetek nem kevés jelenlegi felelős funkcionáriusa is; a mi érdekünk az, hogy mindenképpen megkönnyítsük számukra ezt az áttérést, és ilyen módon is gyorsítsuk a sz(ociá)l-d(emokrata) munkások átállását a mi oldalunkra.

5. Nincs-e itt az ideje annak, hogy abbahagyjuk a hiábavaló beszédet a reformista szakszervezetek meghódításának lehetőségéről vagy lehetetlenségéről, s ehelyett inkább világosan meghatározzuk tagjaiknak azt a feladatát, hogy szakszervezeteiket a proletariátus osztályharcának eszközévé változtassák.

6. A forradalmi és a reformista szakszervezetek egyesítésének kérdése anélkül, hogy előzetes feltételként a kommunista párt hegemóniájának elismerését szabnánk.

II. AZ EGYSÉGFRONTRÓL

1. A helyzet megváltozása következtében meg kell változtatnunk egységfront-taktikánkat is. Ahelyett, hogy ezt kizárólag a szociáldemokraták leleplezésének eszközeként alkalmaznánk anélkül, hogy komolyan megkísérelnénk létrehozni a munkások tényleges harci egységét, inkább át kell alakítanunk úgy, hogy a fasizmus elleni tömegharc kifejlesztésének valódi tényezője legyen.

2. El kell vetni azt az irányelvet, amely szerint az egységfront csupán alulról valósítható meg, és fel kell hagyni azzal a szemlé-

lettel, amely a sz(ociál)-d(emokrata) pártok vezetőségét egyoldalúan csak opportunistának tekinti.

3. Szükség van a tömegek harci kezdeményezésének kifejlesztésére, anélkül hogy az egységfront szervezeteihez való viszonyban a kommunista pártok kicsinyes gyámkodása érvényesülne: *ne deklaráljuk* a kommunista pártok hegemóniáját, hanem érvényesítsük a kommunista pártok vezetését a *valóságban.*

4. Gyökeresen meg kell változtatnunk a sz(ociál)-d(emokratá)khoz és a párton kívüli munkásokhoz való viszonyunkat egész tömegmunkánkban, agitációnkban és propagandánkban. Ne szorítkozzunk csupán a szociáldemokrata árulással kapcsolatos általános kijelentésekre, hanem konkrétan, türelmesen, nyomós érvekkel magyarázzuk meg a munkásoknak, hová vezet és már eddig is hova vezetett a burzsoáziával való együttműködés szociáldemokrata politikája. Ne hárítsunk mindent a sz(ociál)-d(emokrata) vezetőkre, hanem mutassunk rá maguknak a sz(ociál)-d(emokrata) munkásoknak a felelősségére is; rá kell szorítanunk őket arra, hogy elgondolkozzanak saját felelősségükről és keressék a harc helyes útját stb.

III. A KOMINTERN VEZETÉSÉRŐL

Okvetlenül változtatni kell a Komintern vezetési és munkamódszerén, mert lehetetlen Moszkvából operatívan irányítani minden kérdésben a Kominternnek mind a 65 szekcióját, amelyek a legkülönbözőbb feltételek között működnek (pártok az anyaországban és a gyarmatokon, pártok a fejlett ipari országokban és a döntően paraszti országokban, legális és illegális pártok stb.).

Figyelmünket a következőkre kell összpontosítanunk: a kommunista mozgalom általános politikai vezetésére, a kommunista pártok segítésére a legfontosabb politikai és taktikai kérdésekben, a kommunista pártok szilárd bolsevik vezetésének kialakítására helyileg, és a kommunista pártok munkásokkal történő megerősítésére – mindezzel egyidejűleg pedig csökkentenünk kell a Komintern Végrehajtó Bizottságának hatalmas bürokratikus apparátusát.

Szükség van a bolsevik önkritika erőteljesebb fejlesztésére, nehogy az ettől való félelem következtében időnként nagy politikai kérdések tisztázatlanul maradjanak (a válság jelenlegi szakaszának és úgynevezett katonai-inflációs konjunktúrának a kérdései, az ausztriai események értékelése és tanulságai* stb.).

A Komintern vezetési és munkamódszerének megváltoztatása lehetetlen a Komintern káderapparátusának részleges felfrissítése nélkül.

Különösen fontos, hogy a Komintern vezetősége szoros kapcsolatban álljon a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának Politikai Bizottságával.

Voproszi Isztorii KPSZSZ, 1965. 7. sz. 83–85. old.

2
ELŐADÓI BESZÉDVÁZLAT: „A FASIZMUS TÁMADÁSA ÉS A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ FELADATAI A MUNKÁSOSZTÁLY EGYSÉGÉÉRT, A FASIZMUS ELLEN FOLYTATOTT HARCBAN"**

[1934. július 1.]

I. A FASIZMUS JELLEMZÉSE

1. A fasizmus, mint kísérlet arra, hogy kivezető utat találjanak az általános kapitalista válságból, mint eszköz a proletárforradalom elleni harcra és az imperialista háború előkészítésére. Fasizmus és polgári demokrácia.

* Az ausztriai proletariátus 1934. februári antifasiszta fegyveres harcáról van szó, amikor a barikádokon együtt harcoltak a kommunisták és szociáldemokraták.

** Dimitrovnak a Komintern VII. kongresszusát előkészítő bizottsághoz küldött 1934. július 1-i levelét és az előadói beszéd vázlatát 1934. július 2-án vitatta meg és hagyta jóvá a bizottság. Dimitrov levele és felszólalása a második napirendi pontot előkészítő bizottság ülésén (lásd alább!), részvétele a bi-

2. Mire támaszkodik a fasizmus; előretörésének és uralomra kerülésének okai az egyes országokban (olasz fasizmus, német fasizmus, a fasizmus Lengyelországban és a Balkánon, a fasiszta mozgalom Franciaországban, Angliában, az Egyesült Államokban és Japánban).

3. A fasizmus nacionalista és szociális demagógiája. Nacionalizmus, „nemzeti egység", a háború felmagasztalása, kapitalistaellenes jelszavak, korporativizmus, „nemzeti forradalom", „nemzetiszocializmus", antiszemitizmus.

4. A fasizmus arra irányuló politikája, hogy gazdasági és szociális intézkedésekkel megvesztegesse a dolgozók egy részét (legfőképpen a hatalomátvétel időpontjában). A fasizmus politikája a munkássággal, a munkanélküliekkel, az ifjúsággal, a kispolgársággal, a parasztsággal és az értelmiséggel kapcsolatban.

5. A fasizmus szervezetei. Párt, harci szervezetek, militarizált sportegyesületek stb.

6. Miért nem elkerülhetetlen a fasizmus győzelme?

II. A TÖMEGEK HELYZETE A FASISZTA URALOM ELŐTT ÉS A FASIZMUS RENDSZERÉBEN

A fasizmus támadásának konkrét formái a munkásosztály és szervezetei, a paraszttömegek, a kispolgárság és az értelmiség ellen. A fasizmus mint társadalmi, politikai és kulturális reakció.

zottság munkájában, nagy szerepet játszott a VII. kongresszus politikai vonalának – az antifasiszta népfront és a proletár egységfront megteremtésére irányuló harci taktikának – kidolgozásában.

Az előadói beszédvázlatot és Dimitrovnak az előkészítő bizottság ülésén elmondott beszédét 1965-ben publikálták először eredeti formában, az SZKP Központi Pártarchívumában megőrzött anyag alapján.

III. A FASIZMUS NÉMETORSZÁGI GYŐZELMÉNEK NEMZETKÖZI HATÁSA

1. A fasizmus németországi győzelme mint a fasizmus támadását erősítő tényező más országokban.
2. A németországi fasiszta rendszer mint szemléltető példa, amely valamennyi ország proletariátusa előtt felfedi, milyen veszélyekkel jár a fasizmus fenyegetése.
3. A munkásosztály körében végbement fordulat, a szociáldemokrácia válsága és a munkástömegek egységtörekvéseinek rendkívüli megerősödése.

IV. A PROLETARIÁTUS EGYSÉGFRONTJA – A FASIZMUS FÖLÖTTI GYŐZELEMHEZ VEZETŐ ÚT

1. Mi az egységfront és hogyan valósítható meg? Hogyan és miért következett be a szakadás?
2. Az egységfront taktikájának alkalmazása közben szerzett tapasztalatok kritikai elemzése. Miért nem tudtuk megteremteni a német fasizmus elleni harcunkban a munkásosztály egységfrontját még Hitler hatalomra jutása előtt?
3. Szociáldemokrácia és fasizmus. A szociálfasizmus problémája. Viszonyunk a szociáldemokráciához a fasizmus támadásának időszakában. A burzsoázia legfőbb társadalmi támaszának kérdése. A sz(ociál)-d(emokrácia) soraiban végbemenő differenciálódás és a különböző csoportjaihoz való viszonyunk. Differenciáltan kell megközelítenünk a különböző sz(ociál)-d(emokrata) pártokat és szervezeteket, értékelnünk az egyes sz(ociál)-d(emokrata) vezető káderek. Viszonyunk a „baloldali" sz(ociál)-d(emokrata) csoportokhoz: mikor lehet ezeket fő veszélynek tekinteni. Az egyesülés lehetősége azokkal a sz(ociál)-d(emokrata) szervezetekkel, amelyek elvetik a burzsoáziával való megalkuvás kísérletét és áttérnek a forradalmi harc útjára.
4. Viszonyunk az anarcho-szindikalista és egyéb nem kommunista munkásszervezetekhez.

5. Az egységfront taktikája fenn és lenn. Az egységfront feltételei, gazdasági és politikai platformja és szervezeti formái.

6. Egységfront a szakszervezeti mozgalomban. A közös harc, valamint a forradalmi és a reformista szakszervezetek egyesítésének lehetősége és feltételei a fasizmus támadása elleni harc platformja alapján.

7. Taktikánk a dolgozók sz(ociál)-d(emokrata) és egyéb nem kommunista szervezeteivel kapcsolatban a választási harcokban. A közös listák lehetősége, és milyen konkrét feltételek mellett.

8. Viszonyunk a kispolgárság különböző rétegeihez.

9. A proletár egységfronttól a munkásosztály egységéig. Milyen alapon lehetséges a munkásosztály egysége?

V. A KOMMUNISTA PÁRTOK FELADATAI A FASIZMUS TÁMADÁSA ELLENI HARCBAN

1. A proletariátus forradalmi pártjának döntő jelentősége a fasizmus elleni harcban.

2. A kommunista pártok fő jelszavai a fasizmus elleni harcban.

3. A fasizmus ideológiájának, nacionalista és szociális demagógiájának konkrét leleplezése.

4. A kommunista pártok egész tömegmunkájának, agitációjának és propagandájának átalakítása a fasizmus elleni harc érdekében. A k(ommunista)-p(ártok) és a proletariátus tömegszervezeteiben (különösen a szakszervezetekben) végzett munka mint az egységfront eszköze az osztályok együttműködése elleni harcban és a fasizmus elleni harc szervezetei.

5. Harc az ifjúság megnyeréséért.

6. A fasiszta szervezetekben végzendő munka.

7. A tömegek önvédelmi szervezetei.

Voproszi Isztorii KPSZSZ, 1965. 7. sz. 85–86. old.

3

G. M. DIMITROV BESZÉDE 1934. JÚLIUS 2-ÁN A KONGRESSZUS MÁSODIK NAPIRENDI PONTJÁNAK ELŐKÉSZÍTÉSÉRE ALAKÍTOTT BIZOTTSÁG ÜLÉSÉN

Elvtársak! Rossz egészségi állapotom miatt kissé megkéstem ennek a bizottságnak az összehívásával. Voltaképpen azonban mindannyian tettünk már néhány lépést a VII. kongresszuson elhangzó referátumom anyagának előkészítésére.

Hogy milyennek képzelem el referátumom jellegét, azt bizonyára megértették abból a vázlatból, amelyet eljuttattak önökhöz. Igaz, hogy előzetes tervezet, mégis tartalmazza azokat a döntő kérdéseket, amelyeknek szerepelniük kell, amelyeket meg kell világítanunk és amelyekről döntenünk kell a VII. kongresszuson a második napirendi pontban. Azt gondolom, hogy nézeteinket ki kell cserélnünk erről a vázlatról, valamint a referátumot és a határozatot előkészítő munka módszereiről.

Szeretnék néhány magyarázó megjegyzést fűzni ehhez a vázlathoz. Úgy látom, az alapvető politikai kérdés, amely most a Kommunista Internacionálé előtt áll, következésképpen a Komintern VII. kongresszusa előtt is, az a fasizmus támadása elleni harcban a proletár egységfront kérdése, a munkásosztály egységéért folytatott harc problémája. Véleményem szerint éppen ezt a kérdést kell a Komintern VII. kongresszusán a tanácskozások és a határozatok központi kérdésévé tenni, és a figyelmet legfőképp ennek sokoldalú megvitatására és helyes megoldására kell összpontosítani. A Kommunista Internacionálénak ezért minden vonalon és minden fronton kezdeményeznie kell a munkásosztály számára nélkülözhetetlen egység megteremtését a fasizmus támadása ellen, a háborús veszély ellen, a kapitalizmus elleni harcban.

Ha az első napirendi pontban főként a helyzetet elemezzük, a helyzet konkrét elemzése alapján tanulmányozzuk a változásokat, amelyek a Komintern VI. kongresszusa óta bekövetkeztek, és kialakítjuk a Komintern általános politikai vonalát, akkor, úgy gondolom, hogy a kongresszus második napirendi pontja keretében a legfőbb kérdés legyen a taktikai irányvonal, a taktika kérdé-

se, a Kommunista Internacionálé és kommunista pártjaink taktikája, annál is inkább, mert – amint ismeretes, s ezzel egyet fognak érteni önök is – pártjaink leggyengébb pontja éppen a taktika területe; nézetem szerint a taktikai kérdések terén uralkodik a legnagyobb zűrzavar.

Úgy látom, hogy a megváltozott helyzettel kapcsolatban, különösen a fasizmus németországi győzelme után és a VI. kongresszus óta szerzett tapasztalataink figyelembevételével, felül kell vizsgálnunk és meg kell változtatnunk néhány megfogalmazásunkat, taktikai irányelvünket és valószínűleg néhány nem egészen világos tételünket.

Mit kell megváltoztatnunk? Hogyan és milyen irányban kell ezt tennünk? Nézetem szerint ez pártjaink s egyéb tömegszervezeteink tényleges helyzetének és állapotának konkrét tanulmányozásától függ, a tömegmozgalomban a kommunista pártok vezetőségének, tömegmunkánk módszerének és taktikánk kérdéseinek konkrét tanulmányozásától, függ továbbá azoknak a tapasztalatoknak a tanulmányozásától, amelyeket a VI. kongresszus óta, főként az utóbbi években, de különösen a németországi fasizmus győzelmével és a német fasizmus győzelmének más államokra gyakorolt hatásával kapcsolatban szereztünk.

Úgy vélem, hogy ezért taktikánk, irányelvünk, munkamódszereink értékelését a legutóbbi események tapasztalatai alapján bátran, minden érzékenykedés nélkül felül kell vizsgálnunk, tekintet nélkül a már meglevő, kezet-lábat megkötő taktikai irányelvekre. Amin változtatni kell, azt meg kell változtatni. Amit meg kell semmisíteni, azt gyorsan meg kell semmisíteni. Más szóval: az utóbbi időkben és a legutóbbi események folyamán szerzett tapasztalatokat – mind a pozitívakat, mind a negatívakat – sokoldalúan fel kell használni.

Mindenekelőtt a szociáldemokráciához, a reformista szakszervezetekhez és egyéb nem kommunista munkásszervezetekhez, a dolgozók szervezeteihez való viszonyunkra gondolok. Gondolok itt közeledésünkre a szociáldemokrata munkástömegekhez és más, nem kommunista szervezetekhez. Még konkrétabban egységfronttaktikánkra gondolok, és ennek a taktikának a különböző országokban való alkalmazására.

Úgy vélem, hogy egyet fogunk érteni abban is, saját tapasztalataink alapján látjuk, hogy munkánkban gyakran a sablonosság és a sematizmus váltotta fel a marxista elemzést. Általános sémákkal és formulákkal helyettesítettük, nem véve tekintetbe az egyes országok, pártok és szervezetek sajátosságait. Ebből nagy károk származtak, s ez igen nagy mértékben gátol bennünket a munkások és dolgozók tömegeinek a forradalmi harcba való bevonásában saját vezetésünk alatt.

Egyébként a VII. kongresszusnak teljes tekintélyével, világosan és egyértelműen ki kell mondania az újat, hogy pártjaink és minden ország munkásosztálya megértse, miképpen kell viszonyulni a kommunista mozgalom problémáihoz.

Úgy vélem, hogy a kongresszus napirendi pontjait előkészítő első* és második bizottságnak igen sok közös kérdése van, és azt gondolom, hogy ebben az előkészítő munkában a legszorosabb kapcsolatot kell teremteni az első és a második bizottság között.

Ezek az én észrevételeim, elvtársak, ezekről kérem a véleményüket.

Voproszi Isztorii KPSZSZ, 1965. 7. sz. 86–88. old.

* Arra a bizottságra gondol, amelyet O. V. Kuusinen vezetésével a Komintern VII. kongresszusa első napirendi pontjának, a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága tevékenységéről szóló tájékoztatónak előkészítésére hoztak létre. A Komintern Végrehajtó Bizottságának Politikai Titkársága 1934. június 3-án ebbe a bizottságba a következőket hívta meg: O. V. Kuusinen, W. Pieck, V. G. Knorin, Vang Ming, D. Z. Manuilszkij, I. A. Pjatnyickij, G. M. Dimitrov, Varga Jenő, Sz. A. Lozovszkij, Kun Béla, B. Bronkowski (B. B. Bortnowski), A. Vassard, R. Makilon, P. A. Subin, G. Lorenzo (Sz. E. Scsukin), Magyar Lajos, G. Sinani (G. B. Skalov). A bizottság munkájában részt vett Ercoli (P. Togliatti) és F. Heckert is. – *Az SZKP Központi Bizottsága Marxizmus–Leninizmus Intézetének megjegyzése.*

4

G. M. DIMITROV ÉSZREVÉTELEI A „LEGKÖZELEBBI FELADATOK" CÍMŰ FEJEZETHEZ*

A kommunista pártok egyre súlyosbodó feladatai – főként a munkásosztály egységéért, a tőke támadása ellen, a fasizmus és a háborús veszély ellen folytatott harcban – parancsolólag megkövetelik:

a) a Kommunista Internacionálé központi szervei valamennyi ország kommunista mozgalmában erősítsék az általános ideológiai-politikai vezetést, nagy figyelmet fordítva a legfontosabb politikai és taktikai kérdésekre;

b) helyileg, az egyes szekciókat tekintve, a kommunista pártok önállóan és szilárdan vezessék a tömegek harcát, a pártvezetés mindenütt operatívan, helyesen és időszerűen irányítsa a pártot.

A Kommunista Internacionálénak mint a proletariátus világpártjának azon kell lennie, hogy vezető szervei munkájának súlypontját teljesen a kommunista mozgalom alapvető politikai és taktikai kérdéseinek a megoldására helyezze, s ennek során a legnagyobb erőfeszítéseket kell tennie az egyes szekciók vezetésének megerősítésére, hogy azok, a Kommunista Internacionálé fő irányelveitől vezérelve, önállóan is meg tudják oldani a konkrét politikai, taktikai és szervezési kérdéseiket, és hogy a kommunista mozgalom mindennapi vezető munkáját következetesen érvényesítsék a helyi körülmények között.

Az egyes szekciók kezdeményezőkészségének és felelősségének erősítésére a Kommunista Internacionálé vezető szervei mindenekelőtt:

a) rendszeresen támogassák mindenütt az igazi bolsevik vezetés kialakítását és megerősítését, a szekciókban pedig a pártkáderek számának növelését, kiemelését és nevelését;

* Dimitrov ezeket az észrevételeit a VII. kongresszusnak a nemzetközi helyzetről és a Kommunista Internacionálé feladatairól szóló első napirendi pontja téziseinek eredeti tervezetéhez tette meg. Ezt a tervezetet 1935. január 4-én készítette elő a tézisek kidolgozására létesitett bizottság. – *Az SZKP Központi Bizottsága Marxizmus–Leninizmus Intézetének megjegyzése.*

b) nyújtsanak hatékony segítséget a pártoknak az agitációs és a propagandamunkában, valamint a politikai ellenség elleni ideológiai harcban;

c) segítsék a pártokat abban, hogy saját tapasztalataikat és a nemzetközi kommunista mozgalom tapasztalatait kölcsönösen felhasználják, hogy elkerüljék e tapasztalatok mechanikus alkalmazását és ne engedjék meg, hogy a kérdések konkrét marxista elemzését, komoly, gondos kimunkálását sablonos megoldásokkal és általános tételekkel, formulákkal helyettesítsék.

A Kommunista Internacionálé központi szervei az egyes szekciók ideológiai-politikai irányítását gondos, sokoldalú tanulmányozás alapján, a konkrét körülmények, valamint az egyes országok munkásmozgalmi sajátosságainak figyelembevételével végezzék, főleg a felvilágosítás, a meggyőzés és a tanácsadás módszereit alkalmazva, és kerülve az adott pártvezetésnek a Kommunista Internacionálé központi szervei részéről történő közvetlen irányítását.

Figyelembe véve a szilárd bolsevik káderek döntő jelentőségét a tömegharc szervezésében és vezetésében, a Kommunista Internacionálé vezető szerveinek különös figyelmet kell fordítaniuk a már meglevő és az új káderek nevelésére, kiválasztására a munkások előléptetése útján; ezek valóban szoros kapcsolatban vannak a tömegekkel, a munkásosztály ügyéhez való hűségüket állandóan bizonyítják a tömegek körében végzett munkájukkal, a harcban megedződve és helytállva rendíthetetlenül követik a Kommunista Internacionálé irányvonalát, és tudnak önállóan tájékozódni az adott helyzetekben, vállalják a felelősséget a szükséges döntésekért és cselekvésekért.

A Kommunista Internacionálé központi vezetésének megerősítése és a szekciókkal való szorosabb kapcsolat biztosítása érdekében a Kommunista Internacionálé vezető szerveinek fokozniuk kell az együttműködést a legjelentősebb szekciók tekintélyes képviselőivel.

Voproszi Isztorii KPSZSZ, 1969. 4. sz. 81–82. old.

A FASIZMUS TÁMADÁSA ÉS A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLÉ FELADATAI A MUNKÁSOSZTÁLY EGYSÉGÉÉRT, A FASIZMUS ELLEN FOLYTATOTT HARCBAN

Előadás a Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusán

[1935. augusztus 2.]

I. A FASIZMUS ÉS A MUNKÁSOSZTÁLY

Elvtársak! Már a Kommunista Internacionálé VI. kongresszusa figyelmeztette a nemzetközi proletariátust az új fasiszta támadás kibontakozására, és harcra szólította ellene. A kongresszus megállapította, hogy „fasiszta törekvések és a fasiszta mozgalom csírái többé-kevésbé fejlett formában csaknem mindenütt megvannak".

A gazdasági válság elmélyülése, a kapitalizmus általános válságának rendkívüli kiéleződése és a dolgozó tömegek forradalmasodása közepette a fasizmus széles fronton támadásba ment át. Az uralmon levő burzsoázia egyre inkább a fasizmusban keres kiutat, hogy megvalósíthassa a dolgozók határtalan kifosztására irányuló intézkedéseit, előkészíthessen egy imperialista rablóháborút, előkészíthesse a Szovjetunió megtámadását, leigázhassa és feloszthassa Kínát, s mindezeknek az alapján megakadályozhassa a forradalmat.

Az imperialista körök a válság *egész* terhét a dolgozók vállára igyekeznek rakni. *Ezért van szükségük a fasizmusra.*

A piacok problémáját a gyenge népek leigázásával, a gyarmati járom súlyosbításával és a világnak háború útján történő újrafelosztásával igyekeznek megoldani. *Ezért van szükségük a fasizmusra.*

Igyekeznek *megelőzni* a forradalmi erők növekedését, mégpedig a munkások és a parasztok forradalmi mozgalmának szétverése és a Szovjetuniónak – a világ proletariátusa támaszának – háborús megtámadása útján. *Ezért van szükségük a fasizmusra.*

Több országban, különösen Németországban, sikerült ezeknek az imperialista köröknek – még *mielőtt* a tömegek döntő fordulatot tettek volna a forradalom felé – vereséget mérni a proletariátusra és megteremteni a fasiszta diktatúrát.

A fasizmus győzelmét azonban éppen az a körülmény jellemzi, hogy ez a győzelem egyfelől a proletariátus gyengeségéről tanúskodik, amelyet dezorganizált és megbénított a burzsoáziával való osztály-együttműködés szociáldemokrata, egységbontó politikája, másfelől magának a burzsoáziának a gyengeségét is tükrözi, amely retteg a munkásosztály harci egységének megvalósításától, és már nem tudja a tömegek feletti diktatúráját fenntartani *a polgári demokrácia és a parlamentarizmus régi módszereivel.*

„Ezzel kapcsolatban a fasizmus németországi győzelmében – mondotta Sztálin elvtárs a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának XVII. kongresszusán – nemcsak a munkásosztály gyengeségének jelét és annak következményét kell látni, hogy a szociáldemokrácia a munkásosztályt elárulta és a fasizmus számára az utat egyengette. A fasizmus németországi győzelmében a burzsoázia gyengeségének jelét is kell látni, annak a jelét, hogy a burzsoázia már nem képes a parlamentarizmus és a polgári demokrácia régi módszereivel uralkodni, s emiatt kénytelen a belpolitikában a kormányzás terrorisztikus módszereihez folyamodni – annak a jelét, hogy békés külpolitika útján már nem képes többé megtalálni a jelen helyzetéből a kivezető utat, s emiatt kénytelen a háború politikájához folyamodni."*

A fasizmus osztályjellege

A hatalmon levő fasizmus, elvtársak, mint ahogy a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának XIII. plénuma helyesen jellemezte, *a finánctőke legreakciósabb, legsovinisztább, legimperialistább elemeinek nyílt, terrorista diktatúrája.*

A fasizmus legreakciósabb válfaja a *német típusú* fasizmus. A német fasizmus arcátlanul nemzetiszocializmusnak nevezi ma-

* *Sztálin* Művei. 13. köt. Szikra 1952. 311. old.

gát, holott semmi köze sincs a szocializmushoz. A német fasizmus nemcsak burzsoá nacionalizmus, hanem vadállati sovinizmus. Ez a politikai banditizmus kormányrendszere, a munkásosztállyal, a parasztság, a kispolgárság és az értelmiség forradalmi elemeivel szemben alkalmazott provokációk és kínzások rendszere. Ez középkori barbárság és vadállatiasság. Ez féktelen agresszió más népekkel és országokkal szemben.

A német fasizmus úgy lép fel, mint a *nemzetközi ellenforradalom rohamcsapata, mint az imperialista háború fő bujtogatója, mint keresztes hadjárat kezdeményezője a Szovjetunió, az egész világ dolgozóinak nagy hazája ellen.*

A fasizmus nem olyan államforma, amely „mindkét osztály: a proletariátus és a burzsoázia felett áll", amint ezt például Otto Bauer állította. A fasizmus nem „a fellázadt kispolgárság, amely birtokába kerítette az államgépezetet", mint Brailsford angol szocialista mondja. Nem. A fasizmus nem osztályok felett álló hatalom és nem a kispolgárság vagy a lumpenproletariátus hatalma a finánctőke felett. A fasizmus magának a finánctőkének a hatalma. A fasizmus a munkásosztállyal, a parasztság és az értelmiség forradalmi részével való terrorista leszámolás szervezete. A fasizmus a külpolitikában a legdurvább formájú sovinizmus, amely vadállati gyűlöletet szít más népek ellen.

Különösen erősen kell hangsúlyozni a fasizmusnak ezt az igazi jellegét, mert a fasizmusnak, szociális demagógiába burkolózva, sikerült néhány országban a válság által rendes kerékvágásukból kivetett kispolgári tömegeket, sőt a proletariátus legelmaradottabb rétegeinek egyes részeit is maga mellé állítania, amelyek sohasem követték volna a fasizmust, ha megértették volna igazi osztályjellegét, igazi természetét.

A fasizmus fejlődése és maga a fasiszta diktatúra a különböző országokban különböző alakot ölt, aszerint, hogy milyenek az illető ország történelmi, társadalmi és gazdasági viszonyai, nemzeti sajátosságai és nemzetközi helyzete. Egyes országokban, elsősorban ott, ahol a fasizmusnak nincsen kiterjedt tömegbázisa, és ahol magának a fasiszta burzsoáziának a táborában elég erős az egyes csoportok egymás elleni harca, a fasizmus nem szánja rá magát rögtön, hogy megszüntesse a parlamentet, és a többi bur-

zsoá pártnak, valamint a szociáldemokrata pártnak bizonyos legalitást hagy meg. Más országokban, ahol az uralmon levő burzsoázia a forradalom *közeli* kirobbanásától fél, a fasizmus vagy azonnal megteremti a maga korlátlan politikai egyeduralmát, vagy egyre jobban fokozza a terrort és az összes vele versengő pártokkal és csoportokkal való leszámolást. Ez nem zárja ki azt, hogy a fasizmus, helyzetének *különösen* erős kiéleződése pillanatában, megkísérli bázisát kiszélesíteni, és anélkül, hogy osztálylényegét megváltoztatná, *összeegyezteti* a nyílt terrorista diktatúrát a parlamentarizmus durva meghamisításával.

A fasizmus hatalomra jutása nem az egyik burzsoá kormány *egyszerű felcserélése* egy másikkal, hanem a burzsoá osztályuralom egyik államformájának, a burzsoá demokráciának *felváltása* a burzsoázia osztályuralmának másik formájával, a nyílt, terrorista diktatúrával. Ez előtt a különbség előtt szemet hunyni súlyos hiba volna. Ez a hiba megakadályozná azt, hogy a forradalmi proletariátus mozgósítsa a városi és falusi dolgozók legszélesebb rétegeit a fasisztá hatalomra jutásának veszélye ellen, valamint hogy kihasználja magának a burzsoáziának a táborán belüli ellentéteket. Nem kevésbé komoly és veszélyes hiba azonban az is, ha *lebecsüljük* a fasiszta diktatúra létrejötte szempontjából azoknak *az egyre fokozódó reakciós intézkedéseknek a jelentőségét, amelyeket a burzsoázia jelenleg a burzsoá-demokratikus országokban életbe léptet,* és amelyeknek segítségével lábbal tiporja a dolgozók demokratikus szabadságjogait, meghamisítja és megnyirbálja a parlament jogait, fokozza a forradalmi mozgalom ellen irányuló megtorló intézkedéseket.

Nem szabad, elvtársak, a fasizmus hatalomra kerülését olyan leegyszerűsítve és olyan simán elképzelni, hogy a finánctőke valamilyen bizottsága elhatározza, miszerint egy meghatározott napon bevezeti a fasiszta diktatúrát. A valóságban a fasizmus rendszerint a régi burzsoá pártokkal vagy azoknak bizonyos részével folytatott kölcsönös, néha éles harcban, sőt magában a fasiszta táboron belül folytatott harcban kerül hatalomra. Ez a harc néha egyenesen fegyveres összeütközésekhez vezet, mint ahogy ezt Németországban, Ausztriában és más országokban láttuk. Mindez azonban nem csökkenti annak a ténynek a jelentőségét, hogy a fasiszta

diktatúra megteremtéséig a burzsoá kormányok rendszerint egész sor előkészítő szakaszon mennek keresztül, és számos reakciós intézkedést valósítanak meg, amelyek közvetlenül elősegítik a fasizmus hatalomra kerülését. Aki nem harcol ezen előkészítő szakaszok során a burzsoázia reakciós intézkedései és a növekvő fasizmus ellen, *az nem tudja megakadályozni, az – ellenkezőleg – megkönnyíti a fasizmus győzelmét.*

A szociáldemokrácia vezérei takargatták és rejtegették a tömegek előtt a fasizmus igazi osztályjellegét, és nem hívtak harcra a burzsoázia fokozódó reakciós intézkedései ellen. Ők viselik a nagy *történelmi felelősséget* azért, hogy a fasiszta támadás döntő pillanatában Németországban és egy sor más fasiszta országban a dolgozó tömegek jelentékeny része nem ismerte fel a fasizmusban a legvérszomjasabb rabló finánckapitalistát, a leggonoszabb ellenségét, és hogy ezek a tömegek nem voltak felkészülve arra, hogy a támadást visszaverjék.

Mi hát a fasizmus tömeghatásának a forrása? A fasizmus azért tudja vonzani a tömegeket, mert demagóg módon *különösen égető szükségleteiket és igényeiket* hangsúlyozza. A fasizmus nemcsak a tömegekben mély gyökeret vert előítéleteket szítja fel, hanem a tömegek legjobb érzéseivel, igazságszeretetével, sőt néha még forradalmi hagyományaival is csalárd játékot űz. Miért igyekeznek a német fasiszták, a nagyburzsoáziának ezek a lakájai és a szocializmus halálos ellenségei a tömegek szemében „szocialistáknak" látszani, és miért tüntetik fel hatalomra jutásukat „forradalomként"? Azért, mert igyekeznek kiaknázni a forradalomba vetett hitet, a németországi dolgozó tömegek szívében a szocializmus iránt élő vonzódást.

A fasizmus a szélsőséges imperialisták érdekében cselekszik, de a tömegek előtt a megbántott nemzet védelmezőjének álarcában lép fel. Megsértett nemzeti érzésükhöz fordul, mint például a német fasizmus, amely a „Versailles ellen" jelszóval nyerte meg a tömegeket.

A fasizmus arra törekszik, hogy a legféktelenebbül kizsákmányolja a tömegeket, azonban ügyes kapitalistaellenes demagógiával környékezi meg őket: kiaknázza a dolgozók mélységes gyűlöletét a rabló burzsoázia, a bankok, a trösztök és a finánccmágnások

ellen. Olyan jelszavakat ad ki, amelyek az adott pillanatban a politikailag éretlen tömegek számára leginkább csábítóak. Ilyen jelszavak például Németországban: „a közös érdek a magánérdek felett áll"; Olaszországban: „a mi államunk nem kapitalista, hanem korporatív állam"; Japánban: „a kizsákmányolás nélküli Japánért"; az Egyesült Államokban: „a gazdagság felosztásáért" és így tovább.

A fasizmus a legkorrumpáltabb, a legkönnyebben megvásárolható elemeknek dobja oda martalékul a népet, de ugyanakkor a tömegek előtt „a becsületes és megvesztegethetetlen hatalom" igényével lép fel. A fasizmus számol azzal, hogy a tömegek mélyen kiábrándultak a burzsoá demokrácia kormányaiból, és képmutatóan felháborodik a korrupción (például a Barmat- és a Sklarek-botrány Németországban, a Staviski-ügy Franciaországban és sok egyéb).

A fasizmus a burzsoázia legreakciósabb köreinek érdekében hálójába keríti a régi burzsoá pártokban csalódott, azokat faképpnél hagyó tömegeket. Azzal imponál ezeknek a tömegeknek, hogy *élesen támadja* a burzsoá kormányokat, és kérlelhetetlen a burzsoázia régi pártjaival szemben.

A *fasizmus*, cinizmusával és hazug voltával felülmúlva a burzsoá reakció minden egyéb válfaját, demagógiáját *hozzáidomítja* minden egyes ország nemzeti *sajátosságaihoz*, sőt egy és ugyanazon országon belül a különböző társadalmi rétegek sajátosságaihoz. A kispolgárság tömegei – sőt a munkások egy része is –, akiket a nélkülözés, a munkanélküliség és a megélhetés bizonytalansága a kétségbeesésbe kergetett, a fasizmus szociális és soviniszta demagógiájának áldozataivá válnak.

A fasizmus úgy kerül hatalomra, mint a forradalmi munkásmozgalom elfojtásának, a forrongásban levő néptömegek *leverésének a pártja*, de hatalomra jutását úgy hajtja végre, mintha az „forradalmi" mozgalom volna az „egész nemzet" nevében, a „nemzet megmentéséért", a burzsoázia ellen. (Emlékezzünk Mussolini Róma elleni „vonulására", Piłsudski Varsó elleni „vonulására", Hitler nemzetiszocialista „forradalmára" Németországban stb.)

Bármilyen álarcot öltsön is azonban magára a fasizmus, bár-

milyen formában lépjen is fel, bármilyen utakon jusson is hatalomra:

a fasizmus – a tőke legdühödtebb támadása a dolgozó tömegek ellen;

a fasizmus – fékevesztett sovinizmus és hódító háború;

a fasizmus – dühödt reakció és ellenforradalom;

a fasizmus – a munkásosztály és valamennyi dolgozó leggonoszabb ellensége!

Mit hoz a fasizmus győzelme a tömegeknek?

A fasizmus a munkásoknak „igazságos munkabért" ígért, a valóságban azonban még alacsonyabb, még nyomorúságosabb életszínvonalat hozott. A munkanélkülieknek munkát ígért, a valóságban azonban az éhség még gyötrőbb kínjait, a rabszolgák kényszermunkáját hozta. A valóságban a munkásokat és a munkanélkülieket a kapitalista társadalom legjogfosztottabb páriáivá teszi, szétrombolja szakszervezeteiket, megfosztja őket a sztrájk jogától és a munkássajtótól, erőszakkal fasiszta szervezetekbe kergeti őket, elrabolja szociális biztosítási alapjaikat, a gyárakat és gyártelepeket pedig kaszárnyákká változtatja át, ahol a kapitalisták féktelen önkénye uralkodik.

A fasizmus azt ígérte a dolgozó ifjúságnak, hogy fényes jövőhöz vezető, széles utat nyit neki. A valóságban az ifjúságnak az üzemekből történt tömeges elbocsátását hozta, munkatáborokat és a hódító háború célját szolgáló szakadatlan katonai kiképzést.

A fasizmus *az alkalmazottaknak, a kishivatalnokoknak és az értelmiségnek* azt ígérte, hogy biztosítja megélhetésüket, megsemmisíti a trösztök mindenhatóságát és a banktőke spekulációját. A valóságban még nagyobb reménytelenséget és még nagyobb bizonytalanságot hozott nekik, alárendeli őket a legengedelmesebb híveiből álló új bürokráciának, megteremti a trösztök tűrhetetlen diktatúráját, hihetetlen mértékben fokozza a korrupciót és a züllést.

A fasizmus azt ígérte az elszegényedett, koldusbotra jutott *parasztoknak,* hogy megszünteti az eladósodás jármát, hogy felmenti őket a bérletfizetéstől, sőt még azt is ígérte, hogy kártala-

nítás nélkül kisajátítja a földesúri földet a föld nélküli és koldusbotra jutott parasztok számára. A valóságban páratlan méretekben a trösztök és a fasiszta államgépezet igája alá hajtja a dolgozó parasztságot, és a végsőkig fokozza a parasztság döntő tömegeinek kizsákmányolását a nagybirtokosok, a bankok és az uzsorások által.

„Németország parasztország lesz vagy egyáltalán nem lesz" – jelentette ki ünnepélyesen Hitler. De mit kaptak a parasztok Németországban Hitler alatt? A moratóriumot, amelyet már megszüntettek? Vagy a paraszttelek öröklésérőt szóló törvényt, amely a parasztfiúk és leányok millióit szorítja ki a faluból és koldusokká teszi őket? A mezőgazdasági munkások féljobbágyokká váltak, akiket még a szabad költözködés elemi jogától is megfosztottak. A dolgozó parasztságtól megvonták azt a lehetőséget, hogy gazdaságának terményeit a piacon eladhassa.

És Lengyelországban?

„A lengyel paraszt – írja a „Czas" című lengyel újság – olyan módszerekkel és olyan eszközökkel dolgozik, amilyeneket talán csak a középkorban használtak: megőrzi kemencéjében a tüzet és kölcsönadja szomszédjának, a gyufát több részre osztja el, piszkos szappanos vizet kölcsönöz a másiknak, kifőzi a heringes hordót, hogy sósvizet kapjon. Ez nem mese, hanem a tényleges helyzet a falun, amiről mindenki meggyőződhet."

És ezt, elvtársak, nem kommunisták írják, hanem egy lengyel reakciós újság!

De ez még korántsem minden.

A fasiszta Németország koncentrációs táboraiban, a Gestapo pincéiben, a lengyel tömlöcökben, a bolgár és a finn titkosrendőrségen, a belgrádi Glavnyacsában, a román Sigurancán, az olasz szigeteken a munkásosztály legjobb fiait, forradalmár parasztokat, az emberiség ragyogó jövőjének harcosait nap-nap után olyan aljas erőszaknak és megalázásnak vetik alá, amely mellett elhalványulnak a cári ohrana leggyalázatosabb cselekedetei is. Az aljas német fasizmus az asszonyok szeme láttára veri össze férjüket véres hústömeggé, anyáknak postacsomagokban küldik el meggyilkolt fiaik hamvait. A sterilizáció politikai harci eszközzé vált. Az elfogott antifasisztáknak a kínzókamrákban erőszakkal mér-

gező anyagokat fecskendeznek a bőrük alá, eltörik a kezüket, kiszúrják a szemüket, kikötik őket, vizet szivattyúznak beléjük, az élő testbe fasiszta horogkeresztet vágnak.

Előttem vannak a Nemzetközi Vörös Segély statisztikai adatai azokról, akiket meggyilkoltak, megsebesítettek, letartóztattak, megnyomorítottak és megkínoztak Németországban, Lengyelországban, Olaszországban, Ausztriában, Bulgáriában, Jugoszláviában. Egyedül Németországban a nemzetiszocialisták hatalomra kerülése óta megöltek több mint 4200, letartóztattak 317 000, megsebesítettek és rettenetes kínzásoknak vetettek alá 218 600 antifasiszta munkást, parasztot, alkalmazottat, értelmiségit, kommunistákat, szociáldemokratákat, az ellenzéki keresztény szervezetek tagjait. Ausztriában a „keresztény" fasiszta kormány a múlt évi februári harcok óta megölt 1900, megsebesített és nyomorékká tett 10 000, letartóztatott 40 000 forradalmár munkást. És ezek az adatok, elvtársak, korántsem teljesek.

Nehéz szavakat találnom, hogy kifejezhessem felháborodásunkat, ha azokra a kínzásokra gondolunk, amelyeket a fasiszta országokban most a dolgozók elszenvednek. A számok és a tények, melyeket felsorolunk, *egy századrészét sem tükrözik vissza igazában* annak a kizsákmányolásnak és a fehérgárdista terror okozta kínszenvedéseknek, amelyek a különböző kapitalista országok munkásosztályának mindennapi életét betöltik. Sok-sok kötetben sem lehetne világos képet adni arról a megszámlálhatatlan gazságról, amelyet a fasizmus a dolgozókkal elkövet.

Mély megilletődéssel és a fasiszta hóhérok iránti gyűlölettel eltelve hajtjuk meg a Kommunista Internacionálé zászlaját John Scheer, Fiete Schulze, Lüttgens (Németország), Koloman Wallisch és Münichreiter (Ausztria), Sallai és Fürst (Magyarország), Kofardzsiev, Lutibrodszki és Vojkov (Bulgária) felejthetetlen emléke előtt, az ezer és ezer kommunista, szociáldemokrata és párton kívüli munkás, paraszt és haladó értelmiségi emléke előtt, akik életüket áldozták a fasizmus ellen folytatott harcban. Üdvözöljük erről a szószékről a németországi proletariátus vezérét és kongresszusunk díszelnökét, Thälmann elvtársat. *(Viharos taps, a teremben felállnak.)* Üdvözöljük Rákosi, Gramsci *(viharos taps, a teremben mindenki feláll)*, Antikainen elvtársakat. Üdvözöljük

Tom Mooneyt, aki már 18 éve sínylődik a börtönben, s a tőke és a fasizmus többi sok ezer foglyát. *(Viharos taps.)* És azt mondjuk nekik: „Testvéreink a harcban, fegyvertársaink! Nem felejtettünk el benneteket! Veletek vagyunk! Életünk minden óráját, minden csepp vérünket odaadjuk a ti kiszabadításotokért és valamennyi dolgozó felszabadításáért a szégyenletes fasiszta uralom alól." *(Viharos taps, mindenki feláll a teremben.)*

Elvtársak! Már Lenin figyelmeztetett bennünket arra, hogy a burzsoázia kegyetlen terrorral rátámadhat a dolgozókra, és rövid időközökre megakadályozhatja a forradalom növekvő erejének támadását, de semmiképpen sem menekülhet meg a pusztulástól.

„Az élet eléri, amit akar. Hadd tobzódjék a burzsoázia, hadd dühöngjön az eszeveszettségig, hadd vesse el a sulykot, kövessen el ostobaságokat, álljon előre bosszút a bolsevikokon és igyekezzék (Indiában, Magyarországon, Németországban stb.) lemészárolni a holnapi vagy a tegnapi bolsevikok újabb százait, ezreit, százezreit; amikor a burzsoázia így jár el, csak azt teszi, amit a történelem által pusztulásra ítélt minden osztály tett. A kommunistáknak tudniuk kell, hogy a jövő minden esetre az övék, és ezért a nagy forradalmi harcban a legnagyobb szenvedélyességet a burzsoázia eszeveszett kapkodásainak leghidegvérűbb és legjózanabb figyelembevételével párosíthatjuk (és kell is párosítanunk)." *

Igen, ha mi és az egész világ proletariátusa szilárd léptekkel haladunk a Lenin által megjelölt úton, akkor a burzsoázia elpusztul, bármi történjék is. *(Taps.)*

Elkerülhetetlen-e a fasizmus győzelme?

Miért és hogyan tudott néhány országban a fasizmus győzni?

A fasizmus a munkásosztály és a dolgozók leggonoszabb ellensége. A fasizmus a német nép kilenctized részének, az osztrák nép kilenctized részének és a többi fasiszta ország népei kilenctized részének az ellensége. Hogyan, milyen módon tudott ez a leggonoszabb ellenség győzni?

* *Lenin* Művei. 31. köt. Szikra 1951. 93–94. old.

A fasizmus *mindenekelőtt* azért tudott hatalomra kerülni, mert a szociáldemokrata vezéreknek a burzsoáziával való osztályegyüttműködési politikája következtében a munkásosztály *kettészakadt, politikailag és szervezetileg fegyvertelenül állt* a támadó burzsoáziával szemben. A kommunista pártok viszont *nem voltak eléggé erősek ahhoz,* hogy a szociáldemokrácia nélkül, illetve annak ellenére mozgósítsák és döntő harcra vigyék a tömegeket a fasizmus ellen.

És valóban! Gondolják csak meg a szociáldemokrata munkások milliói, akik most kommunista testvéreikkel együtt a fasiszta barbárság rémségeit szenvedik: ha az osztrák és a német proletariátus 1918-ban, amikor Németországban és Ausztriában kitört a forradalom, nem követte volna Ausztriában Otto Bauer, Adler és Renner, Németországban Ebert és Scheidemann szociáldemokrata vezetését, hanem az orosz bolsevikok útjára, Lenin útjára lépett volna, akkor most nem volna fasizmus sem Ausztriában, sem Németországban, sem Olaszországban, sem Magyarországon, sem Lengyelországban, sem a Balkánon. Nem a burzsoázia, hanem a munkásosztály volna már régen a helyzet ura Európában. *(Taps.)*

Vegyük például az *osztrák* szociáldemokráciát. Az 1918-as forradalom hallatlan magasságra emelte fel. A hatalom a kezében volt, erős támaszai voltak a hadseregben, az államgépezetben. Ezek segítségével csírájában elfojthatta volna a fasizmust. A szociáldemokrácia azonban a munkásosztály egyik hadállását a másik után adta fel, minden ellenállás nélkül. Lehetővé tette a burzsoáziának, hogy megerősítse a maga hatalmát, eltörölje az alkotmányt, megtisztítsa a szociáldemokrata funkcionáriusoktól az államgépezetet, a hadsereget és a rendőrséget, elvegye a munkásoktól a fegyvereket. Lehetővé tette a fasiszta banditáknak, hogy büntetlenül legyilkolják a szociáldemokrata munkásokat, elfogadta a hüttenbergi egyezmény feltételeit, amelyek megnyitották a fasiszta elemek előtt az üzemekhez vezető utat. Ugyanakkor a szociáldemokrata vezérek a linzi programmal bolondították a munkásokat. Ez a program egyik eshetőségként felvette pontjai közé a burzsoázia elleni fegyveres erőszak és a proletárdiktatúra megvalósításának lehetőségét. A szociáldemokrata vezérek arról biztosították a munkásokat, hogy a párt általános sztrájkra és fegyveres

harcra szólító felhívással fog felelni, ha az uralkodó osztályok a munkásosztállyal szemben erőszakot alkalmaznak. Mintha az az egész politika, amely a munkásosztály elleni fasiszta támadást előkészítette, egyéb lett volna, mint az alkotmányos köntösbe bújtatott, erőszakos munkásellenes lépések hosszú láncolata! Az osztrák szociáldemokrata vezetők még a februári harcok előestéjén, sőt a harcok folyamán is hagyták, hogy a hősiesen harcoló Schutzbund elszigetelődjék a tömegektől, és vereségre kárhoztatták az osztrák proletariátust.

Elkerülhetetlen volt-e a fasizmus győzelme *Németországban?* Nem, a német munkásosztály ezt megakadályozhatta volna.

Ehhez azonban az kellett volna, hogy megteremtse az egységes antifasiszta proletárfrontot, hogy kényszerítse a szociáldemokrata vezéreket: szüntessék be a kommunisták elleni hadjáratot és fogadják el a kommunista párt által a fasizmus ellen jó néhányszor felajánlott akcióegységet.

Akkor, amikor a fasizmus támadásba ment át, amikor a burzsoázia fokról fokra megszüntette a polgári demokratikus szabadságjogokat, a német munkásosztálynak nem lett volna szabad megelégednie a szociáldemokrácia semmitmondó határozataival, hanem igazi tömegharccal kellett volna felelnie, amely megnehezítette volna a német burzsoázia fasiszta terveinek megvalósítását.

Nem lett volna szabad megengednie, hogy a Braun–Severing-kormány betiltsa a Vörös Frontharcos Szövetségét; a szövetség és a csaknem egymilliós Reichsbanner* között harci kapcsolatot kellett volna létesítenie, s kényszerítenie kellett volna Braunt és Severinget, hogy a fasiszta bandák visszaverésére és szétzúzására felfegyverezze mindkét szervezetet.

Kényszerítenie kellett volna a szociáldemokrata vezetőket, akik a porosz kormány élén állottak, hogy tegyenek intézkedéseket a fasizmus elleni védelemre, tartóztassák le a fasiszta vezéreket, tiltsák be sajtójukat, kobozzák el anyagi eszközeiket és a fasiszta mozgalmat támogató tőkések vagyonát, oszlassák fel a fasiszta szervezeteket, vegyék el tőlük a fegyvereket stb.

* *Reichsbanner* – a Birodalmi Zászló Szövetsége, a szociáldemokrácia félig katonai tömegszervezete.

Továbbá el kellett volna érnie, hogy visszaállítsák és kiszélesítsék a társadalmi segély minden formáját, hogy a bankok és a trösztök megadóztatása útján moratóriumokat és segélyeket vezessenek be a válság hatására tönkremenő parasztok részére, s ily módon biztosítsa magának a dolgozó parasztság támogatását. A német szociáldemokrácia hibájából ez nem történt meg, és ezért *lehetővé vált* a fasizmus győzelme.

Elkerülhetetlenül diadalmaskodniuk kellett-e a burzsoáknak és a földesuraknak Spanyolországban, egy olyan országban, ahol a proletárfelkelés és a parasztháború erői oly előnyös összhangban állanak egymással?

A spanyol szocialisták a forradalom első napjaitól kezdve benn voltak a kormányban. Létesítettek-e harcos kapcsolatot a legkülönbözőbb politikai irányzatokhoz tartozó munkásszervezetek között, beleértve a kommunistákat és az anarchistákat is? Tömörítették-e egységes szakszervezetben a munkásosztályt? Követelték-e az összes földesúri, egyházi, kolostori földek elkobzását a parasztok részére, hogy megnyerjék őket a forradalomnak? Próbáltak-e harcolni a katalánok, a baszkok nemzeti önrendelkezéséért, Marokkó felszabadításáért? Megtisztították-e a hadsereget a monarchista és a fasiszta elemektől, hogy előkészítsék átállását a munkások és a parasztok oldalára? Feloszlatták-e a nép által gyűlölt Guardia Civilt,* az összes népmozgalmak hóhérát? Lecsaptak-e Gil Robles fasiszta pártjára, a katolikus egyház hatalmára? Nem, mindezt nem csinálták meg. Visszautasították a kommunisták ismételt akcióegység-javaslatait a burzsoá-földesúri reakció és fasizmus előretörése ellen. Olyan választási törvényeket hoztak, amelyek lehetővé tették a reakciónak, hogy a kortezben (a parlamentben) megszerezze a többséget, olyan törvényeket hoztak, amelyek büntetik a népmozgalmakat, olyan törvényeket, amelyeknek alapján ítélkeznek most a hős asztúriai bányászok felett. A Guardia Civillel lövették agyon azokat a parasztokat, akik a földért harcoltak stb.

Ily módon a szociáldemokrácia a munkásosztály sorainak meg-

* *Guardia Civil* – polgárőrség, a forradalmi mozgalmak elfojtására létesített burzsoá karhatalom.

bontásával és szétszakításával megtisztította a fasizmus előtt a hatalomhoz vezető utat mind Németországban, mind Ausztriában, mind Spanyolországban.

Elvtársak, a fasizmus *azért is* győzött, mert a proletariátus el volt szigetelve természetes szövetségeseitől. A fasizmus azért győzött, mert sikerült a maga oldalára vonnia a *parasztság nagy tömegeit,* annak következtében, hogy a szociáldemokrácia a munkásosztály nevében lényegében parasztellenes politikát folytatott. A paraszt számos szociáldemokrata kormányt látott hatalmon, amelyek az ő szemében a munkásosztály hatalmát személyesítették meg, de egyikük sem szüntette meg a parasztnyomort, egyikük sem adott földet a parasztságnak. A szociáldemokrácia Németországban még a földesurakat sem bántotta; ellenállást tanúsított a mezőgazdasági munkások sztrájkjaival szemben, s ennek következtében a németországi mezőgazdasági munkások már jóval Hitler uralomra jutása előtt otthagyták a reformista szakszervezeteket, s a legtöbb esetben átmentek a Stahlhelm-szervezetbe vagy a nemzetiszocialistákhoz.

A fasizmus azért is győzött, mert sikerült behatolnia az *ifjúság* soraiba ugyanakkor, amikor a szociáldemokrácia a munkásifjúságot elvonta az osztályharctól, a forradalmi proletariátus pedig nem folytatott kellő nevelő munkát az ifjúság körében, s nem fordított kellő figyelmet az ifjúság külön érdekeiért és kívánságaiért folytatott harcra. A fasizmus kihasználta az ifjúság különösen erős harci kedvét, és az ifjúság jelentékeny részét bevonta harci osztagaiba. Az ifjúság új nemzedéke nem élte át a háború borzalmait. A maga vállán érzi a gazdasági válság, a munkanélküliség és a burzsoá demokrácia szétesésének egész terhét. Nem látva a jövő perspektíváját, az ifjúság jelentékeny rétegei különösen fogékonyak voltak a fasiszta demagógia iránt, amely csalogató jövőt festett nekik a fasiszták győzelme esetén.

Ezzel kapcsolatban nem mehetünk el szó nélkül *a kommunista pártok jó néhány hibája* mellett, amelyek akadályozták a fasizmus ellen folytatott harcunkat. Sorainkban előfordult, hogy megengedhetetlenül lebecsülték a fasiszta veszélyt, és ez még ma sem szűnt meg mindenütt. Ilyen például az az álláspont, hogy „Németország nem Olaszország". Ezen azt értik, hogy a fasizmus győzhetett

ugyan Olaszországban, de Németországban semmiképpen sem, mert Németország iparilag magasan fejlett, magas kultúrájú ország, ahol a munkásmozgalom negyvenéves tapasztalatokra tekinthet vissza, és ahol lehetetlen a fasizmus; vagy az a ma is elterjedt álláspont, hogy a „klasszikus" burzsoá demokrácia országaiban nincs talaja a fasizmusnak. Az ilyen álláspontok is elősegítették és elősegíthetik ma is az éberség csökkenését a fasiszta veszéllyel szemben, és megnehezíthetik a proletariátus mozgósítását a fasizmus elleni harcra.

Sok példát lehetne felhozni arra is, hogy a kommunistákat rajtaütésszerűen érte a fasiszta államcsíny. Emlékezzünk Bulgáriára, ahol pártunk vezetősége „semleges", a valóságban opportunista álláspontot foglalt el az 1923. június 9-i puccsal kapcsolatban; Lengyelországra, ahol 1926 májusában a kommunista párt vezetősége, mivel helytelenül ítélte meg a lengyel forradalom mozgatóerőit, nem tudta felismerni a Piłsudski-puccs fasiszta jellegét, és az események uszályában kullogott; Finnországra, ahol pártunk helytelenül értékelte a lassú, fokozatos fasizálást, és nem vette észre, hogy a burzsoázia vezető csoportja fasiszta puccsot készít elő, amely rajtaütésszerűen érte a pártot és a munkásosztályt.

Amikor a nemzetiszocializmus Németországban már fenyegető tömegmozgalommá vált, egyes elvtársak, akiknek már a Brüning-kormány is a fasiszta diktatúra kormánya volt, nagyhangúan kijelentették: „Ha valamikor létrejönne a hitleri Harmadik Birodalom, akkor csak másfél méterre a föld alatt jöhet létre, a föld felett pedig ott lesz a győzelmes munkáshatalom."

Elvtársaink Németországban hosszú ideig nem értékelték kellőképpen a tömegek megbántott nemzeti érzését és felháborodását Versailles ellen, megvetően kezelték a parasztság és a kispolgárság ingadozásait, elkéstek a szociális és nemzeti felszabadítás programjával. Amikor pedig létrehozták, akkor nem tudták a tömegek konkrét szükségleteihez és színvonalához alkalmazni, sőt még széles körben népszerűsíteni sem tudták.

Több országban a fasizmus elleni tömegharc szükséges kifejlesztését meddő *bölcselkedéssel* cserélték fel a fasizmus jellegéről „általában", és *szektás szűkkeblűséggel* a párt időszerű politikai feladatainak kitűzése és megoldása tekintetében.

Elvtársak! Mi nemcsak azért beszélünk a fasizmus győzelmének okairól, nemcsak azért mutatunk rá a szociáldemokrácia történelmi felelősségére a munkásosztály vereségéért, nemcsak azért említjük meg saját hibáinkat is, amelyeket a fasizmus elleni harcban elkövettünk, mert a múltat akarjuk felhánytorgatni. Mi nem vagyunk élettől elszakadt történészek. Mi, a munkásosztály aktív harcosai, kötelesek vagyunk felelni arra a kérdésre, amely a munkások millióit gyötri: *lehetséges-e és milyen módon lehet megakadályozni a fasizmus győzelmét?* És mi ezt feleljük a munkások millióinak: igen, elvtársak, a fasizmus előtt el lehet zárni az utat. Ez teljesen lehetséges. Ez tőlünk, munkásoktól, parasztoktól, valamennyi dolgozótól függ!

A fasizmus győzelmének megakadályozása *mindenekelőtt* magának a munkásosztálynak harcos aktivitásától, erőinek egyesítésétől függ a tőke és a fasizmus támadása ellen. Ha a proletariátus megteremti harcos egységét, akkor megbéníthatja a fasizmus hatását a parasztságra, a városi kispolgárságra, az ifjúságra és az értelmiségre, ezeknek egyik részét semlegesítheti, másik részét a saját táborába hozhatja át.

Ez, *másodszor*, attól függ, van-e erős forradalmi párt, amely helyesen vezeti a dolgozók harcát a fasizmus ellen. Az a párt, amely rendszeresen arra szólítja fel a munkásokat, hogy vonuljanak vissza a fasizmus elől, és megengedi a fasiszta burzsoáziának, hogy megerősítse hadállásait – egy ilyen párt elkerülhetetlenül vereségbe viszi a munkásokat.

Ez, *harmadszor*, attól függ, hogy helyes politikát folytat-e a munkásosztály a parasztsággal és a városi kispolgári tömegekkel kapcsolatban. Ezeket a tömegeket olyanoknak kell vennünk, mint amilyenek, és nem olyanoknak, amilyeneknek látni szeretnénk őket. Csak a harc folyamán fogják ezek a tömegek leküzdeni kétségeiket és ingadozásaikat, csak akkor fognak a forradalmi öntudat és aktivitás magasabb fokára emelkedni, ha türelmesek leszünk elkerülhetetlen ingadozásaik iránt, ha a proletariátus politikai segítséget nyújt nekik.

Ez, *negyedszer*, a forradalmi proletariátus éberségétől és jól időzített fellépéseitől függ. Nem szabad megvárni, míg a fasizmus meglepetésszerűen ránk tör; nem szabad átengedni neki a kezde-

ményezést, hanem döntő csapást kell rá mérni, amíg erőit még nem tudta összegyűjteni; nem szabad megengedni, hogy megerősödjék; minden lépésénél, bárhol mutatkozzék is, vissza kell verni; lehetetlenné kell tenni, hogy új hadállásokat foglaljon el úgy, ahogy ezt a francia proletariátus sikeresen igyekszik megvalósítani. *(Taps.)*

Ezek a legfőbb feltételei annak, hogy elébe vágjunk a fasizmus növekedésének és hatalomra jutásának.

A fasizmus dühödt, de nem szilárd hatalom

A burzsoázia fasiszta diktatúrája dühödt, de nem szilárd hatalom.

Miben rejlenek a fasiszta diktatúra gyengeségeinek fő okai?

A fasizmus, amely le akarta küzdeni a burzsoázia táborán belüli nézeteltéréseket és ellentéteket, még jobban kiélezi ezeket.

A fasizmus a többi politikai párt erőszakos megsemmisítésével politikai egyeduralomra törekszik. De magának a kapitalista rendszernek a fennállása, különböző osztályok létezése, az osztályellentétek kiéleződése, mindez elkerülhetetlenül a fasizmus politikai monopóliumának megingásához és bukásához vezet. Ez nem szovjetország, ahol egy párt monopolhelyzete mellett megvalósul a proletariátus diktatúrája, ahol azonban ez a politikai egyeduralom megfelel a dolgozó milliók érdekeinek, és célja az osztály nélküli társadalom felépítése. Fasiszta országban a fasiszták pártja nem tarthatja fenn sokáig monopóliumát, mert nem képes az osztályok és az osztályellentétek megszüntetésének feladatát maga elé kitűzni. A fasiszta párt betiltja a polgári pártokat; ezek közül néhány fenn tud maradni illegálisan. A kommunista párt pedig az illegális viszonyok között is halad előre, edződik, és vezeti a proletariátus harcát a fasiszta diktatúra ellen. Ily módon a fasizmus politikai monopóliumának az osztályellentétek csapásai alatt szét kell esnie.

A fasiszta diktatúra ingatag voltának másik oka az, hogy a fasizmus tőkeellenes demagógiája és a monopolista burzsoázia tisztán rablásszerű meggazdagodásának politikája közötti ellentét megkönnyíti a fasizmus osztályjellegének leleplezését, s ez a fasizmus tömegbázisának szűküléséhez vezet.

Továbbá, a fasizmus győzelme a tömegek mélységes gyűlöletét és felháborodását váltja ki, elősegíti a tömegek forradalmasodását, s hatalmas lökést ad a proletariátus fasizmus elleni egységfrontjához.

A fasizmus, azáltal, hogy a gazdasági nacionalizmus, az autarkia politikáját folytatja és a nemzeti jövedelem nagy részét a háború előkészítésére használja fel, aláássa az ország egész gazdaságát, s kiélezi a gazdasági háborút a kapitalista országok között. A burzsoázián belül keletkező konfliktusoknak éles és gyakran véres összeütközések jellegét kölcsönzi, s ez a nép szemében megrendíti a fasiszta államhatalom szilárdságát. Az a hatalom, amely a saját híveit legyilkolja, mint ahogy ez a múlt év június 30-án Németországban történt, a fasiszta hatalom, amely ellen fegyvert ragadva harcol a fasiszta burzsoázia másik része (nemzetiszocialista puccs Ausztriában, egyes fasiszta csoportok éles fellépése a fasiszta kormány ellen Lengyelországban, Bulgáriában, Finnországban és más országokban) – az ilyen hatalom nem tarthatja fenn tekintélyét hosszú ideig a kispolgári tömegek körében.

A munkásosztálynak értenie kell ahhoz, hogy kihasználja a burzsoázia táborán belüli ellentéteket és konfliktusokat, de nem szabad olyan ábrándokat táplálnia, hogy a fasizmus önmagát emészti fel. A fasizmus nem dől össze magától. A munkásosztályt csak forradalmi aktivitása segítheti abban, hogy kihasználja a burzsoázia táborán belül elkerülhetetlenül fellépő konfliktusokat a fasiszta diktatúra aláásására és megdöntésére.

A fasizmus megszünteti a burzsoá demokrácia maradványait, és a nyílt erőszakot teszi a kormányzás rendszerévé; ezzel kétségessé teszi a dolgozó tömegek szemében a demokratikus illúziókat és a törvényesség tekintélyét. Ez különösen azokban az országokban történik, ahol a munkások fegyvert ragadtak a fasizmus ellen, mint például Ausztriában és Spanyolországban. Ausztriában a Schutzbund és a kommunisták hősies harca, vereségük ellenére, kezdettől fogva megingatta a fasiszta diktatúra szilárdságát.

Spanyolországban nem sikerült a burzsoáziának a dolgozókra fasiszta szájkosarat rakni. Ausztriában és Spanyolországban a fegyveres harcok eredményeként a munkásosztály egyre nagyobb tömegei ismerik fel a forradalmi osztályharc szükségességét.

Csakis olyan szörnyű filiszterek, a burzsoáziának olyan lakájai, mint Karl Kautsky, a II. Internacionálé legöregebb teoretikusa, vethetik a munkások szemére, hogy Ausztriában és Spanyolországban – úgymond – nem kellett volna fegyverhez nyúlni. Hogyan festene most a munkásmozgalom Ausztriában és Spanyolországban, ha ezeknek az országoknak a munkásosztálya a Kautskyk áruló tanácsait követte volna? A munkásosztály soraiban mély demoralizálódás következne be.

„A polgárháború iskoláját – mondja Lenin – pedig a népek nem járják ki hiába. Nehéz iskola ez, s a teljes tananyag *feltétlenül* magában foglalja az ellenforradalom győzelmeit, a felbőszült reakciósok őrjöngését, a régi hatalom barbár megtorlásait a lázadókkal szemben stb. De csak megrögzött vaskalaposok és szenilis múmiák siránkozhatnak azon, hogy a népek beiratkoznak ebbe a gyötrelmes iskolába; az elnyomott osztályok ebben az iskolában megtanulják, hogyan kell polgárháborút viselni, megtanulják, hogyan kell győzni a forradalomban, ez az iskola koncentrálja a modern rabszolgák tömegeiben azt a gyűlöletet, mely titokban örökké benne él az elgyötört, tanulatlan, tudatlan rabszolgákban, s amely a rabszolgasorsuk szégyenletes voltát felismerő rabszolgák legnagyobb történelmi hőstetteihez vezet."*

A fasizmus győzelme Németországban, mint ismeretes, a fasiszta támadás újabb hullámát vonta maga után, amely Ausztriában Dollfuss provokációjára, Spanyolországban az ellenforradalomnak a tömegek forradalmi vívmányai ellen irányuló újabb támadásaira, Lengyelországban az alkotmány fasiszta reformjához vezetett, Franciaországban pedig arra buzdította a fegyveres fasiszta csoportokat, hogy 1934 februárjában államcsínyt kíséreljenek meg. A fasiszta diktatúrának ez a győzelme és dühöngése azonban a fasizmus elleni proletár egységfront mozgalmát váltotta ki nemzetközi méretekben. A Reichstag felgyújtása, amely megadta a jelt a fasizmus általános támadására a munkásosztály ellen, a szakszervezetek és más munkásszervezetek elfoglalása és kirablása, a megkínzott antifasisztáknak a fasiszta kaszárnyák pincéiből és a koncentrációs táborokból kihallatszó hörgése szemléltetően mu-

* *Lenin* Összes Művei. 17. köt. Kossuth Könyvkiadó 1968. 162. old.

tatja a tömegeknek, hová vezetett a német szociáldemokrácia vezéreinek reakciós, egységbontó szerepe, hová vezetett az, hogy a német szociáldemokrácia vezérei elvetették a kommunistáknak a támadó fasizmus elleni közös harcra vonatkozó indítványait. Mindezek a tények meggyőzik a tömegeket arról, hogy a fasizmus megdöntésére feltétlenül egyesíteni kell a munkásosztály minden erejét.

Hitler győzelme ugyancsak döntő lökést adott a francia munkásosztály fasizmus elleni egységfrontjának megteremtéséhez. Hitler győzelme nemcsak felébresztette a munkásokban azt a félelmet, hogy a német munkások sorsára juthatnak, nemcsak gyűlöletet keltett bennük német osztálytestvéreik hóhérai ellen, de meg is erősítette bennük azt az elhatározást, hogy semmi körülmények között sem engedik meg, hogy országukban megtörténjék az, ami Németországban történt a munkásosztállyal.

Az egységfronthoz való hatalmas vonzódás valamennyi kapitalista államban azt mutatja, hogy a vereségek tanulságai nem vesznek kárba. A munkásosztály *új módon* kezd cselekedni. A kommunista párt kezdeményezése az egységfront megszervezése terén és a kommunisták, forradalmi munkások példátlan önfeláldozása a fasizmus elleni harcban a Kommunista Internacionálé tekintélyének hallatlan növekedését eredményezte. Ugyanakkor mindjobban kibontakozik a II. Internacionálé mély válsága, amely különös élességgel nyilvánult meg és fokozódott a német szociáldemokrácia csődje után. A szociáldemokrata munkások egyre kézzelfoghatóbban győződhetnek meg arról, hogy a fasiszta Németország – minden rémségével és barbárságával – végeredményben *a burzsoáziával való osztály-együttműködés szociáldemokrata politikájának a következménye*. Ezek a tömegek egyre inkább belátják, hogy azt az utat, amelyen a proletariátust a német szociáldemokrata vezetők vezették, nem szabad megismételni. Sohasem volt még a II. Internacionálé táborában olyan ideológiai zűrzavar, mint jelenleg. Valamennyi szociáldemokrata pártban differenciálódás megy végbe. Soraikban *két fő tábor* alakul ki: a reakciós elemek meglevő tábora mellett, amely elemek mindenképpen iparkodnak fenntartani a szociáldemokráciának a burzsoáziával kötött blokkját, és dühödten utasítják el a kommunistákkal kialakítandó egységfrontot,

kezd kialakulni a forradalmi elemek tábora, azoké az elemeké, amelyek kételkednek a burzsoáziával való osztály-együttműködés politikájának helyességében, a kommunistákkal kialakítandó egységfront mellett vannak, és egyre nagyobb mértékben kezdenek áttérni a forradalmi osztályharc álláspontjára.

A fasizmus tehát, amely a kapitalista rendszer hanyatlásának következtében jött létre, végeredményben e rendszer *további bomlásának* tényezőjeként működik. A fasizmus tehát, amely azt hirdeti magáról, hogy eltemeti a marxizmust, a munkásosztály forradalmi mozgalmát, az élet és az osztályharc dialektikája következtében saját maga *fejleszti* tovább *azokat az erőket,* amelyek szükségszerűen a fasizmus sírásóivá, a kapitalizmus sírásóivá válnak. *(Taps.)*

II. A MUNKÁSOSZTÁLY EGYSÉGFRONTJA A FASIZMUS ELLEN

Elvtársak! A kapitalista országok munkásainak és dolgozóinak milliói kérdezik: hogyan lehet megakadályozni a fasizmus hatalomra jutását, és hogyan lehet megdönteni a győztes fasizmust? A Kommunista Internacionálé azt feleli: *az első, amit tenni kell, amivel kezdeni kell, az egységfront megteremtése, a munkások akcióegységének megteremtése minden egyes üzemben, minden egyes járásban, minden egyes országrészben, minden országban, az egész világon. A proletariátus akcióegysége nemzeti és nemzetközi méretekben – ez az a hatalmas fegyver, amely a munkásosztályt képessé teszi nemcsak az eredményes védekezésre, hanem az eredményes ellentámadásra is a fasizmus ellen, az osztályellenség ellen.*

Az egységfront jelentősége

Vajon nem világos-e, hogy a két Internacionálé – a Kommunista és a II. Internacionálé – pártjaiban és szervezeteiben tömörülők közös akciói megkönnyítenék a tömegek ellenállását a fasiszta nyomással szemben és növelnék a munkásosztály politikai súlyát?

A két Internacionálé pártjainak közös akciói a fasizmus ellen azonban nem korlátozódnának csupán jelenlegi híveikre, a kommunistákra és a szociáldemokratákra; hatalmas befolyást gyakorolnának a *katolikus, anarchista és szervezetlen munkások soraira is, még azokra is, akik ideiglenesen a fasiszta demagógia áldozatai lettek.*

Sőt, a proletariátus hatalmas egységfrontja óriási hatással volna *a dolgozó nép valamennyi többi rétegére:* a parasztságra, a városi kispolgárságra, az értelmiségre. Az egységfront az ingadozó rétegekben felkeltené a munkásosztály erejébe vetett hitet.

De még ez sem minden. Az imperialista államok proletariátusának nemcsak saját országa dolgozói lehetnek a szövetségesei, hanem *a gyarmatok és félgyarmatok elnyomott nemzetei is.* Minthogy a proletariátus nemzeti és nemzetközi méretekben szét van szakítva, és minthogy egyik része a burzsoáziával való osztály-együttműködés politikáját támogatja, különösen annak a gyarmatokon és félgyarmatokon bevezetett elnyomó rendszerét, ez a körülmény eltaszítja a gyarmatok és félgyarmatok elnyomott népeit a munkásosztálytól, és gyengíti az imperialistaellenes világfrontot. Minden lépés az akcióegység útján, amely az imperialista anyaországok proletariátusa részéről a gyarmati népek felszabadító harcának támogatására irányul, azt jelenti, hogy a gyarmatok és félgyarmatok a világproletariátus egyik legfontosabb tartalékává válnak.

Ha végül tekintetbe vesszük, hogy a proletariátus nemzetközi akcióegysége a Szovjetunió, a szocializmus országa, a proletárállam állandóan növekvő erejére támaszkodik, akkor látjuk, hogy milyen széles perspektívát nyit meg a proletariátus akcióegységének megvalósítása nemzeti és nemzetközi méretekben.

Az egész munkásosztály akcióegységének megteremtése, függetlenül attól, hogy tagjai milyen párthoz és szervezethez tartoznak, feltétlenül szükséges, *még mielőtt a munkásosztály többsége egyesül a kapitalizmus megdöntéséért és a proletárforradalom győzelméért folytatott harcra.*

Meg lehet-e teremteni a proletariátus akcióegységét az egyes országokban és az egész világon? Igen, meg lehet teremteni, mégpedig akár azonnal. A Kommunista Internacionálé *semmiféle feltételhez nem köti az akcióegységet. Csupán egyetlen elemi feltétele*

van, amelyet bármely munkás elfogadhat. És ez a feltétel az, *hogy az akcióegység a fasizmus ellen, a tőke támadása ellen, a háború veszélye ellen, az osztályellenség ellen irányuljon.* Ez a mi feltételünk.

Az egységfront ellenfeleinek fő érveiről

Milyen érveket hoznak és hogyan vetik fel azok, akik az egységfront ellen vannak?

„A kommunisták számára az egységfront jelszava csak manőver" – mondják egyesek. – De ha ez manőver lenne – feleljük mi –, akkor miért nem leplezik le ezt a „kommunista manővert" az egységfrontban való becsületes részvételükkel? Mi nyíltan kijelentjük: azért akarjuk a munkásosztály akcióegységét, hogy a proletariátus megerősödjék a burzsoázia elleni harcában, hogy míg ma mindennapi érdekeiért száll síkra a támadó tőke ellen, a fasizmus ellen, holnapra képes legyen megteremteni végleges felszabadításának előfeltételeit.

„A kommunisták támadnak bennünket" – mondják mások. De figyeljenek csak ide, mi már nemegyszer kijelentettük: mi senkit sem fogunk támadni, sem egyeseket, sem szervezeteket, sem pártokat, amelyek a munkásosztálynak az osztályellenség elleni egységfrontja mellett vannak. Egyidejűleg azonban kötelesek vagyunk a proletariátus és a proletariátus ügyének érdekében bírálat tárgyává tenni azokat az egyéneket, szervezeteket és pártokat, amelyek gátolják a munkások akcióegységét.

„Mi nem léphetünk egységfrontra a kommunistákkal, mert nekik más programjuk van" – mondják ismét mások. De hiszen önök azt állítják, hogy programjuk különbözik a burzsoá pártok programjától, ez azonban nem zavarta és nem zavarja önöket abban, hogy koalícióra lépjenek ezekkel a pártokkal.

„A polgári demokratikus pártok jobb szövetségesek a fasizmus ellen, mint a kommunisták" – mondják az egységfront ellenfelei és a burzsoáziával való koalíció védelmezői. De miről tanúskodnak a németországi tapasztalatok? Hisz a szociáldemokraták blokkot

alkottak ezekkel a „jobb" szövetségesekkel. És milyenek az eredmények?

„Ha mi egységfrontra lépünk a kommunistákkal, akkor a kispolgárok megijednek a »vörös veszedelemtől«, és átszaladnak a fasisztákhoz" – halljuk nemritkán. De vajon fenyegeti-e az egységfront a parasztokat, a kiskereskedőket, a kisiparosokat, a dolgozó értelmiséget? Nem, az egységfront a nagyburzsoáziát, a finánctőkéseket, a junkereket és egyéb kizsákmányolókat fenyegeti, akiknek uralma az előbb említett rétegeknek teljes koldusbotra jutását hozza magával.

„A szociáldemokrácia a demokrácia, a kommunisták pedig a diktatúra mellett vannak, ezért nem tudunk egységfrontra lépni a kommunistákkal" – mondja a szociáldemokrácia több vezére. De vajon mi most a proletárdiktatúra kikiáltására ajánlunk-e egységfrontot? Hisz ezt egyelőre nem ajánljuk.

„Ismerjék el a kommunisták a demokráciát, lépjenek fel a demokrácia védelmében, akkor készek vagyunk az egységfrontra." Erre mi ezt feleljük: mi a szovjetdemokrácia hívei vagyunk, a dolgozók demokráciájáé, a világ legkövetkezetesebb demokráciájáé. De védelmezünk és védelmezni fogunk a kapitalista államokban minden arasznyi polgári demokratikus szabadságjogot, amelyre kezet emel a fasizmus és a burzsoá reakció, mert ezt követelik a proletariátus osztályharcának érdekei.

„De a kicsiny kommunista pártok részvételükkel semmivel sem növelik azt az egységfrontot, amelyet a Labour Party valósít meg" – mondják például a munkáspárti vezérek Angliában. Emlékezzenek csak, hogy ugyanezt mondták az osztrák szociáldemokrata vezérek is a kis osztrák kommunista pártot illetően. És mit mutattak az események? Nem az Otto Bauer és Renner vezette osztrák szociáldemokráciának lett igaza, hanem a kis osztrák kommunista pártnak, amely idejében jelezte a fasiszta veszélyt Ausztriában, és harcba hívta ellene a munkásokat. Hisz a munkásmozgalom összes tapasztalatai azt mutatják, hogy a kommunisták, még ha viszonylag kevesen vannak is, a proletariátus harcos tevékenységének a motorjai. Ezenkívül nem kell elfelejteni, hogy az osztrák vagy az angol kommunista párt nemcsak azt a néhány tízezer munkást jelenti, akik a párt hívei; ezek a pártok *részei* a kommunista világ-

mozgalomnak, *szekciói a Kommunista Internacionálénak*, amelynek az a párt a *vezető pártja*, amely a már győzedelmeskedett és a Föld egyhatod részén uralkodó proletariátus pártja.

„Az egységfront azonban nem akadályozta meg a fasizmus győzelmét a Saar-vidéken" – hozzák fel mint ellenérvet az egységfront ellenfelei. Különös logikájuk van ezeknek az uraknak. Először mindent elkövetnek, hogy biztosítsák a fasizmus győzelmét, azután pedig kárörvendeznek, hogy az egységfront, amelyhez az utolsó pillanatban csatlakoztak, nem vezetett a munkások győzelméhez.

„Ha egységfrontra lépnénk a kommunistákkal, akkor ki kellene lépnünk a koalícióból, s akkor a kormányba a reakciós és fasiszta pártok kerülnének be" – mondják a különböző országok kormányaiban ülő szociáldemokrata vezérek. Jó. Bent volt-e a német szociáldemokrácia a koalíciós kormányban? Bent volt. Bent volt-e a kormányban az osztrák szociáldemokrácia? Ugyancsak bent volt. Egy kormányban voltak-e a spanyol szocialisták a burzsoáziával? Ők is ott voltak. Gátolta-e a fasizmusnak a proletariátus ellen intézett támadását ezekben az országokban az, hogy a szociáldemokrácia részt vett a burzsoá koalíciós kormányokban? Nem, nem gátolta. Világos tehát, mint a nap, hogy szociáldemokrata miniszterek részvétele a burzsoá kormányban *nem* gördít akadályt a fasizmus útjába.

„A kommunisták diktatorikus módon cselekszenek, ők akarnak nekünk mindent előírni és diktálni." Nem, mi semmit sem írunk elő és semmit sem diktálunk. Mi csak megtesszük indítványainkat, amelyekről meggyőződésünk, hogy megvalósításuk megfelel a dolgozó nép érdekeinek. Ez nemcsak joga, hanem kötelessége is mindazoknak, akik a munkások nevében lépnek fel. Félnek a kommunisták „diktatúrájától"? Mutassuk be hát közösen a munkásoknak az összes indítványokat, mind az önökéit, mind a mieinket, tárgyaljuk meg őket közösen, együtt az összes munkásokkal, és válasszuk ki azokat az indítványokat, amelyek a leghasznosabbak a munkásosztály ügyére!

Így tehát az egységfront elleni érvek közül *egyetlenegy sem állja ki a kritikát*. Ezek az érvek jobbára a szociáldemokrácia reakciós

vezéreinek kifogásai, akik inkább választják a burzsoáziával való egységfrontjukat, mint a proletariátus egységfrontját.

Nem, ezt a csűrést-csavarást mi nem vesszük be! A nemzetközi proletariátus megszenvedett a munkásmozgalom kettészakadásáért, és egyre inkább meggyőződik arról, hogy *az egységfront, a proletariátus* akcióegysége nemzeti és nemzetközi méretekben feltétlenül szükséges is és teljesen lehetséges is. *(Taps.)*

Az egységfront tartalma és formái

Mi az egységfront alapvető tartalma, és mi legyen az a jelen szakaszban?

A munkásosztály közvetlen gazdasági és politikai érdekeinek védelme, a fasizmus elleni védekezés kell hogy az egységfront *kiindulópontja* és *fő tartalma* legyen valamennyi kapitalista országban.

Mi nem elégedhetünk meg csupán üres felhívásokkal a proletárdiktatúráért folytatandó harcra, hanem olyan jelszavakat és harci formákat kell találnunk és alkalmaznunk, amelyek a tömegek életszükségleteiből, jelenlegi harcképességük színvonalából fakadnak.

Meg kell mutatnunk a tömegeknek, mit kell *ma* tenniük, hogy megvédjék magukat a kapitalista rablástól és a fasiszta barbárságtól.

Meg kell teremtenünk a legszélesebb körű egységfrontot a különböző irányzatú munkásszervezetek közös akciója segítségével, a dolgozó tömegek létérdekeinek védelmére.

Ez *először:* közös harcot jelent abból a célból, hogy a válság következményeit ténylegesen az uralkodó osztályok vállára, a kapitalisták, a földesurak, egyszóval a gazdagok vállára rakjuk át.

Másodszor: közös harcot a fasiszta támadás minden formája ellen, a dolgozók vívmányainak és jogainak védelmére, a polgári demokratikus szabadságjogok megszüntetése ellen.

Harmadszor: közös harcot az imperialista háború közeledő veszélye ellen, olyan harcot, amely megnehezíti ennek a háborúnak az előkészítését.

Fáradhatatlanul elő kell készítenünk a munkásosztályt *a harci*

formák és módszerek gyors megváltoztatására, ha a helyzet változik. Amilyen mértékben növekedik és erősödik a munkásosztály egysége, olyan mértékben kell továbbmennünk: elő kell készítenünk az átmenetet a *védelemből a tőke elleni támadásra, szem előtt tartva a politikai tömegsztrájk szervezésének fontosságát.* Az ilyen sztrájknak okvetlenül kötelező előfeltétele az, hogy részt vegyenek benne az illető ország legfontosabb szakszervezetei.

A kommunisták természetesen nem mondhatnak le és nem is kell hogy lemondjanak egy percre sem *önálló munkájukról* a tömegek kommunista nevelése, szervezése és mozgósítása terén. Abból a célból azonban, hogy biztosítsuk a munkásoknak az utat az akcióegységhez, egyidejűleg rövidebb vagy hosszabb tartalmú megegyezéseket kell kötni a *szociáldemokrata pártokkal, a reformista szakszervezetekkel és a dolgozók egyéb szervezeteivel* a proletariátus osztályellenségei elleni *közös akciókra.* A fő figyelmet ennek során az olyan helyi *tömegakciókra* kell fordítani, amelyeket az *alsóbb szervezetek hajtanak végre,* helyi megegyezések útján. Mi lojálisan teljesíteni fogjuk az összes velünk kötött egyezségek feltételeit, de kérlelhetetlenül le fogunk leplezni a közös akció szabotálására irányuló minden kísérletet az egységfrontban részt vevő bármilyen személy és szervezet részéről. Az egyezségek felrúgásának minden kísérletére – ilyen kísérletek valószínűleg lesznek majd – azzal fogunk felelni, hogy a tömegekhez fordulunk, és folytatjuk a fáradhatatlan harcot a megbontott akcióegység helyreállításáért.

Magától értetődik, hogy az egységfront konkrét megvalósítása a különböző országokban *különböző* lesz, különböző formákat ölt majd aszerint, hogy milyen a munkásszervezetek helyzete és jellege, milyen a politikai színvonaluk, milyen az illető ország konkrét helyzete, milyen változások mennek végbe a nemzetközi munkásmozgalomban stb.

Ilyen formák lehetnek például: a munkások *esetről esetre,* konkrét alkalomból, egyes követelésekért vagy általános platform alapján végrehajtott, egymással összeegyeztetett akciói *egyes üzemekben* vagy *iparágakban;* összeegyeztetett akciók *helyi, területi, országos* vagy *nemzetközi* méretekben; összeegyeztetett akciók a munkások *gazdasági harcának* megszervezése ügyében, *politikai* tömegakciók végrehajtására, fasiszta támadások elleni közös *önvédelem* szerve-

zésére; összeegyeztetett akciók *a bebörtönzöttek és családjaik segélyezése* ügyében, *a szociális téren mutatkozó reakció* elleni harcban; közös akciók *az ifjúság és a nők érdekeinek* védelmében, a *szövetkezetek, kultúra, sport* stb. terén.

Nem elégedhetünk meg azonban azzal, hogy egyezséget kötöttünk közös akciókra, bizottságokat szerveztünk az egységfrontban részt vevő pártokkal és szervezetekkel való kapcsolatokra, ahogy az most például Franciaországban történik. Ez csak az első lépés. A megegyezés – segédeszköz közös akciók megvalósítására. A megegyezés azonban magában véve még nem egységfront. A kommunista és a szocialista párt vezetőségei közötti kapcsolatot tartó bizottság azért szükséges, hogy megkönnyítse a közös akciók végrehajtását. De magában véve még korántsem elegendő az egységfront valódi kifejlesztéséhez, a legszélesebb tömegek bevonásához a fasizmus elleni harcba.

A kommunistáknak és az összes forradalmi munkásoknak arra kell törekedniük, hogy választott (a fasiszta diktatúra országaiban pedig az egységfrontmozgalom legtekintélyesebb résztvevőiből kiválogatott) *pártokon kívüli egységfront-osztályszervezeteket* teremtsenek *az üzemekben, a munkanélküliek körében, a munkáskerületekben, a városi kisemberek körében és a falvakban.* Csak ilyen szervek lesznek képesek egységfrontmozgalommal átfogni a dolgozók hatalmas szervezetlen tömegeit is, csak ilyen szervek lesznek képesek a tömegkezdeményezés fejlesztésével közreműködni a tőke támadása, a fasizmus és a reakció elleni harcban, s ennek alapján megteremteni az *egységfronthoz szükséges kiterjedt munkásaktívát,* megteremteni a kapitalista országokban a párton kívüli bolsevikok százait és ezreit.

A *szervezett* munkások közös akciója: ez a kezdet, ez az alap. Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk, hogy a szervezetlen tömegek alkotják a munkások túlnyomó többségét. Így *Franciaországban* a szervezett munkások száma – kommunisták, szocialisták, a különféle irányzatú szakszervezetek tagjai – összesen körülbelül *egymillió,* a munkások száma pedig összesen *11 millióra rúg. Angliában* a szakszervezetekben és a különböző pártokban körülbelül *ötmillió* munkás van. Az összes munkások száma ezzel szem-

ben *14 millió*. Az *Egyesült Államokban* körülbelül *ötmillió* szervezett munkás van, az összes munkások száma pedig *38 millió*. Körülbelül hasonló az arány sok más országban is. „Normális" időben ez a tömeg alapjában véve a politikai életen kívül áll. Most azonban ez a hatalmas tömeg egyre inkább mozgásba jön, bevonódik a politikai életbe, és a politikai színtérre lép.

A pártokon kívüli osztályszervek megteremtése a *legjobb formája* az egységfront létrehozásának, kiszélesítésének és megerősítésének a legszélesebb tömegek körében. Ezek a szervek lesznek egyúttal a legjobb támpontok az egységfront ellenségeinek minden olyan kísérlete ellen, amely a munkásosztály akcióegységének megbontására irányul.

Az antifasiszta népfrontról

A dolgozó tömegeknek a fasizmus elleni harcra történő mozgósítása terén különösen fontos feladat a *széles körű antifasiszta népfront* megteremtése *a proletár egységfront alapján*. A proletariátus egész harcának sikere szorosan kapcsolódik a proletariátus harci szövetségének létrejöttéhez a dolgozó parasztsággal és a városi polgárság döntő tömegeivel, amelyek még az iparilag fejlett országokban is a lakosság többségét alkotják.

A fasizmus ezeket a tömegeket meg akarja hódítani, és ezért agitációja során megkísérli szembeállítani a város és a falu dolgozó tömegeit a forradalmi proletariátussal; a „vörös veszély" rémével akarja elrettenteni a kispolgárt. Nekünk *vissza kell fordítanunk a fegyvert,* és meg kell mutatnunk a dolgozó parasztoknak, a kisiparosoknak és a dolgozó értelmiségieknek, hogy honnan fenyegeti őket a tényleges veszély, *meg kell mutatni,* ki rakja a parasztra az adók és a kényszerszolgáltatások terhét, ki sajtolja ki belőle az uzsorakamatokat, ki a legjobb föld és minden gazdagság birtokosa, ki kergeti el a parasztot meg a családját a telkéről, ki kárhoztatja munkanélküliségre és nyomorúságra. Konkrétan meg kell magyarázni, türelmesen és kitartóan kell megmagyarázni, hogy ki juttatja koldusbotra a kisiparosokat az adókkal, kényszerszolgáltatások-

kal, magas bérletösszegekkel és a számukra elviselhetetlen konkurrenciával; ki dobja ki az utcára és fosztja meg a munkától a dolgozó értelmiség tömegeit.

De ez még nem elegendő.

Az antifasiszta népfront megteremtésének alapja, legdöntőbb eszköze a *forradalmi proletariátus határozott fellépése* e rétegek és különösen a dolgozó parasztság követeléseiért, oly követelésekért, amelyek a proletariátus legközvetlenebb érdekeivel egy irányúak, s amelyek a harc során összekapcsolódnak a munkásosztály követeléseivel.

Az antifasiszta népfront megteremtésénél nagy jelentősége van annak, hogy helyesen közeledjünk azokhoz a szervezetekhez és pártokhoz, amelyekbe a dolgozó parasztságnak és a városi kispolgárság alapvető tömegeinek jelentékeny része tartozik.

A kapitalista országokban ezeknek a pártoknak és szervezeteknek – mind a politikai, mind a gazdasági szervezeteknek – a többsége még a burzsoázia hatása alatt áll és a burzsoáziát követi. Ezeknek a pártoknak és szervezeteknek a szociális összetétele nem egynemű. A gazdag zsírosparasztok mellett vannak bennük föld nélküli parasztok, a nagy üzletemberek mellett kis boltosok, de a vezetés az előbbiek – a nagytőke ügynökei – kezében van. Ez arra kötelez bennünket, hogy *megkülönböztetett módon* közeledjünk ezekhez a szervezetekhez, mivel tagjaik tömege gyakran nem ismeri vezetőségének igazi politikai arculatát. Bizonyos körülmények között erőnket arra fordíthatjuk, és arra is kell fordítanunk, hogy burzsoá vezetőségük ellenére megnyerjük ezeket a pártokat és szervezeteket vagy egyes részeiket az antifasiszta népfront számára. Ilyen például jelenleg a helyzet Franciaországban a radikális pártot illetően, az Egyesült Államokban a különböző farmerszervezeteket, Lengyelországban a Stronnictwo Ludowet, Jugoszláviában a Horvát Parasztpártot, Bulgáriában a Földművesszövetséget, Görögországban az agráriusokat stb. illetően. De függetlenül attól, van-e esély arra, hogy az ilyen pártokat és szervezeteket megnyerjük a népfront számára, taktikánknak *minden körülmények között* arra kell irányulnia, hogy bevonjuk az ezekben a szervezetekben levő kisparasztokat, kisiparosokat stb. az antifasiszta népfrontba.

Látják tehát, hogy itt az egész vonalon véget kell vetni annak

a munkánkban nemritkán előforduló jelenségnek, hogy lenézzük, semmibe se vegyük a parasztok, a kisiparosok és a városi kispolgári tömegek különböző szervezeteit és pártjait.

Az egységfront fő kérdései az egyes országokban

Minden országban vannak olyan *fő kérdések,* amelyek az adott szakaszban a legnagyobb tömegeket foglalkoztatják. E kérdések körül kell kifejleszteni a harcot az egységfront megteremtéséért. Ezeknek a csomópontoknak, ezeknek a fő kérdéseknek a felismerése az egységfront megteremtésének biztosítékát és siettetését jelenti.

a) Amerikai Egyesült Államok

Vegyük például a kapitalista világ olyan fontos országát, mint az *Amerikai Egyesült Államok.* A válság itt a tömegek millióit hozta mozgásba. Meghiúsult a kapitalizmus meggyógyításának programja. Óriási tömegek kezdenek hátat fordítani a burzsoá pártoknak, és most választúton vannak.

A most születő amerikai fasizmus igyekszik reakciós, fasiszta mederbe terelni ezeknek a tömegeknek a kiábrándulását és elégedetlenségét. Emellett az amerikai fasizmus fejlődésének sajátossága, hogy a jelen szakaszban egyenesen a fasizmus ellenzékeként, e „nem amerikai", külföldről betelepített irányzat ellenzékének köntösében lép fel. A német fasizmustól eltérően, amely alkotmányellenes jelszavakkal lépett fel, az amerikai fasizmus igyekszik az alkotmány és „az amerikai demokrácia" harcosaként feltűnni. Még nem jelent közvetlenül fenyegető erőt. De ha sikerül behatolnia a tömegekbe, amelyek kiábrándultak a régi burzsoá pártokból, akkor komoly veszéllyé válhat a legközelebbi jövőben.

Mit jelentene a fasizmus győzelme az Egyesült Államokban? A dolgozó tömegek számára, magától értetődően, a kizsákmányolás rendszerének féktelen fokozását és a munkásmozgalom szétzúzását jelentené. És mi lenne a fasizmus e győzelmének nemzetközi jelentősége? Az Egyesült Államok tudvalevőleg nem Magyarország, nem is Finnország, se nem Bulgária vagy Lettország. A fasiz-

mus győzelme az Egyesült Államokban igen lényegesen megváltoztatná az egész nemzetközi helyzetet.

Megelégedhet-e ilyen viszonyok között az amerikai proletariátus csak a saját osztálytudatos élcsapatának megszervezésével, amely kész a forradalmi úton haladni? Nem.

Az amerikai proletariátus érdekei félreérthetetlenül azt követelik, hogy haladéktalanul minden erejét határolja el a kapitalista pártoktól. Feltétlenül meg kell találnia a megfelelő formákat és utakat, amelyeken haladva idejében megakadályozhatja, hogy a fasizmus magához ragadja a dolgozók elégedetlen tömegeit. És itt azt kell mondani: a dolgozók tömegpártjának, egy munkás- és farmerpártnak a megalakítása ilyen megfelelő forma lehetne az amerikai feltételek között. *Ilyen párt sajátos formája lenne a tömegek népfrontjának Amerikában.* Ezt a népfrontot szembe kell állítani a trösztök és bankok pártjaival, valamint a növekvő fasizmussal. Egy ilyen párt természetesen nem lesz sem szocialista, sem kommunista párt. De antifasiszta párt *kell* hogy legyen, és *nem szabad,* hogy kommunistaellenes párt legyen. E párt programjának a bankok, trösztök, monopóliumok, a nép fő ellenségei ellen kell irányulnia, akik a nép nyomorúságára spekulálnak. Egy ilyen párt csak abban az esetben felelhet meg rendeltetésének, ha síkraszáll a munkásosztály életbevágó követeléseiért, ha harcol a valódi szociális törvényhozásért, a munkanélküliség esetére való biztosításért; ha harcol a földért a fehér és fekete részes bérlők számára és az adóterhek alóli felszabadításukért; ha küzd a farmerek adósságának törléséért; ha harcol a négerek egyenjogúságáért; a háború veteránjainak követeléseiért; a szabad foglalkozásúak, a kiskereskedők és a kisiparosok érdekeinek védelméért és így tovább.

Magától értetődik, hogy egy ilyen párt harcolni fog azért, hogy beküldje képviselőit a helyi önkormányzatokba, az egyes államok képviseleti szerveibe, valamint a kongresszusba és a szenátusba.

Elvtársaink az Egyesült Államokban helyesen jártak el, amikor egy ilyen pártnak a megteremtését kezdeményezték. De még hatékony intézkedéseket kell tenniük avégett, hogy egy ilyen pártnak a megteremtése maguknak a tömegeknek az ügye legyen. A munkás- és farmerpárt megszervezésének kérdését és programját népgyűléseken kell megtárgyalni. A legszélesebb körökre kiterjedő

mozgalmat kell indítani ennek a pártnak a megteremtéséért, és ezt a mozgalmat vezetni kell. Semmiképpen sem szabad megengedni, hogy a párt megszervezésében a kezdeményezés azoknak az elemeknek a kezébe menjen át, akik a mindkét burzsoá pártból, a demokrata és a köztársasági pártból egyaránt kiábrándult milliós tömegek elégedetlenségét arra akarják kihasználni, hogy az Egyesült Államokban egy „harmadik" pártot teremtsenek, amely kommunistaellenes, vagyis olyan párt legyen, amely a forradalmi mozgalom ellen irányul.

b) Anglia

Angliában Mosley fasiszta szervezete az angol munkások tömegtüntetései eredményeképpen ideiglenesen háttérbe szorult. Nem szabad azonban szemet hunynunk az olyan tény felett, hogy az úgynevezett „nemzeti kormány" egy sor, a munkásosztály ellen irányuló reakciós intézkedést tesz. Ezeknek az intézkedéseknek a segítségével Angliában is olyan viszonyok jönnek létre, amelyek megkönnyítik azt, hogy a burzsoázia szükség esetén a fasiszta rendszerre térhessen át. A fasiszta veszély elleni harc ma Angliában mindenekelőtt harcot jelent a „nemzeti kormány" ellen, annak reakciós intézkedései ellen, a tőke támadása ellen, harcot a munkanélküliek érdekében, a munkabér csökkentése ellen, minden olyan törvény megszüntetéséért, amelynek segítségével az angol burzsoázia csökkenti a tömegek életszínvonalát.

A munkásosztály növekvő gyűlölete a „nemzeti kormány" ellen azonban egyre nagyobb tömegeket egyesít Angliában egy *új munkáspárti kormány* létesítésének jelszavával. Szabad-e a kommunistáknak semmibe venniük ezt a hangulatát azoknak a tömegeknek, amelyek még bíznak egy munkáspárti kormányban? Nem, elvtársak. Meg kell találnunk az utat ezekhez a tömegekhez. Mi megmondjuk nekik nyíltan, amint ezt Nagy-Britannia Kommunista Pártjának XIII. kongresszusa tette: mi, kommunisták, a szovjethatalom híve vagyunk, az egyetlen hatalomé, amely képes felszabadítani a munkásokat a tőke igája alól. Ti munkáspárti kormányt akartok? Jó. Mi harcoltunk és vállvetve harcolunk veletek együtt a „nemzeti kormány" vereségéért. Mi készek vagyunk arra, hogy támogassuk harcotokat egy új, munkáspárti kormány meg-

teremtéséért, bár az előző két munkáspárti kormány egyike sem teljesítette azokat az ígéreteket, amelyeket a Labour Party tett a munkásosztálynak. Mi nem várjuk ettől a kormánytól azt, hogy szocialista intézkedéseket valósítson meg. De a munkások milliói-nak nevében *követeljük tőle,* hogy védje meg a munkásosztály és valamennyi dolgozó leglényegesebb gazdasági és politikai érdekeit. Tárgyaljuk meg együtt az ilyen követelések közös programját, és valósítsuk meg azt az akcióegységet, amelyre szüksége van a proletariátusnak ahhoz, hogy visszaverje a „nemzeti kormány" reakciós támadását, a tőke és a fasizmus támadását, az új háború előkészítését. Az angol elvtársak ezen az alapon készek a Labour Party szervezeteivel közösen fellépni a küszöbönálló parlamenti választásokon a „nemzeti kormány" ellen és Lloyd George ellen is, aki a maga módján igyekszik maga mögé állítani a tömegeket a munkásosztály ügye ellen, az angol burzsoázia érdekeiért.

Az angol kommunistáknak ez az álláspontja helyes. Megkönnyíti a harci egységfront megteremtését az angol szakszervezetek és a Labour Party milliós tömegeivel. A kommunisták mindig a harcoló proletariátus első soraiban maradnak, megmutatják a tömegeknek az egyedüli helyes utat: a burzsoá uralom forradalmi megdöntésének és a szovjethatalom megteremtésének harci útját. Ugyanakkor azonban nem szabad arra törekedniük, hogy időszerű politikai feladataik meghatározásánál átugorják a tömegmozgalom ama szükséges szakaszait, amelyek során a munkástömegek a saját tapasztalataik alapján felszámolják illúzióikat és a kommunizmushoz csatlakoznak.

c) Franciaország

Franciaország az az ország, ahol, mint ismeretes, a munkásosztály példát mutat a nemzetközi proletariátusnak arra, hogyan kell harcolni a fasizmus ellen. A Francia Kommunista Párt a Komintern valamennyi szekciójának példát mutat arra, hogyan kell megvalósítani az egységfront taktikáját. A szocialista munkások példát mutatnak arra, mit kell tenniük most a többi kapitalista ország szociáldemokrata munkásainak a fasizmus elleni harcban. *(Taps.)*

Az ez évi július 14-i párizsi félmilliós antifasiszta tüntetésnek és a más francia városokban lefolyt számos tüntetésnek óriási a

jelentősége. Ez már nemcsak a munkás-egységfront mozgalma, ez a fasizmus elleni széles általános népfrontnak a kezdete Franciaországban. Ez az egységfrontmozgalom fokozza a munkásosztály hitét saját erejében, megerősíti benne a parasztsággal, a városi kispolgársággal, az értelmiséggel kapcsolatos vezető szerepének a tudatát. Kiszélesíti a kommunista párt befolyását a munkástömegekre, vagyis a proletariátust még erősebbé teszi a fasizmus elleni harcban. Idejében mozgósítja a tömegek éberségét a fasiszta veszély ellen. És követendő például szolgál az antifasiszta harc kibontakoztatására más kapitalista országokban, bátorítóan hat a fasiszta diktatúra által elnyomott német proletárokra.

A győzelem nagy, akárhogyan is nézi az ember, de még nem dönti el az antifasiszta harc kimenetelét. A francia nép túlnyomó többsége kétségkívül a fasizmus ellen van. A burzsoázia azonban a fegyveres erő segítségével erőszakot követhet el a népek akaratán. A fasiszta mozgalom teljesen szabadon fejlődik tovább a monopoltőke, a burzsoá államgépezet, a francia hadsereg vezérkara és minden reakció védoszlopa: a katolikus egyház reakciós vezetőinek aktív támogatása mellett. A legerősebb fasiszta szervezet – a Tűzkereszt – ma 300 000 felfegyverzett emberrel rendelkezik, akiknek magját 60 000 tartalékos tiszt alkotja. Erős támaszai vannak a rendőrségen, a csendőrségen, a hadseregben, a légierőnél, az egész államgépezetben. A legutóbbi községi választások azt mutatják, hogy Franciaországban nemcsak a forradalmi erők, de a fasizmus erői is nőnek. Ha a fasizmusnak sikerül széles körben behatolnia a parasztok közé és biztosítani a hadsereg egyik részének támogatását a másik rész semlegessége mellett, akkor a francia dolgozó tömegek nem akadályozhatják majd meg a fasizmus uralomra jutását. Ne felejtsük el, elvtársak, a francia munkásmozgalom szervezeti gyengeségét, amely megkönnyíti a fasiszta támadás sikerét. Semmi oka sincs a francia munkásosztálynak és valamennyi francia antifasisztának arra, hogy beérje az elért eredményekkel.

Milyen feladatok előtt áll a francia munkásosztály?

Először: meg kell teremtenie az egységfrontot nemcsak politikai, hanem gazdasági téren is, a tőke támadása elleni harc megszervezése érdekében; meg kell törnie a reformista szakszervezeti szövet-

ség vezető rétegének az egységfronttal szemben tanúsított ellenállását.

Másodszor: meg kell teremtenie a szakszervezeti egységet Franciaországban; egységes szakszervezeteket kell létrehozni az osztályharc alapján.

Harmadszor: be kell vonnia az antifasiszta mozgalomba a széles paraszttömegeket, a kispolgárság tömegeit, különös figyelmet fordítva az antifasiszta népfront programjában ezeknek a tömegeknek a legégetőbb követeléseire.

Negyedszer: szervezetileg meg kell erősítenie és bővítenie kell a kibontakozó antifasiszta mozgalmat az antifasiszta népfront választott, párton kívüli szerveinek tömeges kialakítása útján. E szervek befolyásának jóval nagyobb tömegekre kell kiterjednie, mint amekkora tömegeket a francia dolgozók ma fennálló pártjai és szervezetei képviselnek.

Ötödször: erejének súlyával ki kell vívnia a fasiszta szervezeteknek – mint a köztársaság elleni összeesküvők és Hitler franciaországi ügynökei szervezeteinek – feloszlatását és lefegyverzését.

Hatodszor: ki kell vívnia az államgépezet, a hadsereg, a rendőrség megtisztítását az összeesküvőktől, akik fasiszta államcsínyt készítenek elő.

Hetedszer: széles körű harcot kell folytatnia a francia fasizmus egyik legfontosabb támasza, a katolikus egyház reakciós klikkjeinek vezetői ellen.

Nyolcadszor: be kell kapcsolnia a hadsereget az antifasiszta mozgalomba. E célból köztársaság- és alkotmányvédő bizottságokat kell szerveznie a hadseregben azok ellen, akik a hadsereget alkotmányellenes államcsínyre akarják felhasználni. *(Taps.)* Meg kell akadályoznia, hogy a franciaországi reakciós erők felborítsák a francia–szovjet egyezményt, amely a béke ügyét védi a német fasizmus agressziójával szemben. *(Taps.)*

És ha Franciaországban az antifasiszta mozgalom olyan kormány megalakulásához vezet, amely valóban nem szavakkal, hanem tettekkel fog harcolni a francia fasizmus ellen, ha ez a kormány végre fogja hajtani az antifasiszta népfront követeléseinek programját, akkor a kommunisták – noha *továbbra is* engesztelhetetlen ellenségei maradnak minden burzsoá kormánynak és to-

vábbra is a szovjethatalom hívei maradnak –, a fasizmus növekvő veszélyére való tekintettel *készséggel fognak egy ilyen kormányt támogatni. (Taps.)*

Az egységfront és a fasiszta tömegszervezetek

Elvtársak! Az egységfront megteremtéséért folytatott harc azokban az országokban, ahol a fasiszták hatalomra kerültek, talán a legfontosabb előttünk álló probléma. Ott ez a harc, magától értetődően, sokkal súlyosabb feltételek között folyik, mint azokban az országokban, ahol a munkásmozgalom legális. Mindamellett a fasiszta országokban is megvan minden előfeltétele annak, hogy a fasiszta diktatúra elleni harc során egy valódi antifasiszta népfront jöjjön létre, mivel a szociáldemokrata, katolikus és egyéb munkások, például Németországban, közvetlenebbül fel tudják ismerni a kommunistákkal együtt folytatott közös harc szükségességét a fasiszta diktatúra ellen. A kispolgárság és a parasztság népes rétegeit, amelyek már megízlelték a fasiszta uralom keserű gyümölcsét, egyre nagyobb elégedetlenség és csalódás fogja el; ez megkönnyíti e rétegek bevonását az antifasiszta népfrontba.

A fasiszta országokban, különösen Németországban és Olaszországban, ahol a fasizmusnak sikerült tömegbázist teremtenie, s ahol a fasizmus erőszakos úton bekergette a maga szervezeteibe a munkásokat és a többi dolgozót, a fő feladat az, hogy össze tudjuk kapcsolni a fasiszta diktatúra elleni kívülről folytatott harcot a fasiszta tömegszervezetek és testületek belülről történő aláaknázásával. Tanulmányozni, elsajátítani és alkalmazni kell ezeknek az országoknak a konkrét viszonyai alapján azokat a külön módszereket és módokat, amelyek elősegítik a fasizmus tömegbázisának leggyorsabb szétrombolását és előkészítik a fasiszta diktatúra megdöntését. Ezt kell tanulmányozni, elsajátítani és alkalmazni, s nemcsak azt kiabálni: „Le Hitlerrel!" és „Le Mussolinival!". Igen, tanulmányozni, elsajátítani és alkalmazni!

Ez nehéz és bonyolult feladat. Annál nehezebb, mert igen korlátozott tapasztalataink vannak a fasiszta diktatúra elleni eredményes harc területén. Olasz elvtársaink például már 13 éve harcolnak

a fasiszta diktatúra feltételei között, de még mindig nem sikerült igazi tömegharcot kifejleszteniük a fasizmus ellen, és éppen ezért, sajnos, e téren keveset tudtak segíteni pozitív tapasztalatokkal más fasiszta országok kommunista pártjainak.

A német és az olasz kommunisták, valamint a többi fasiszta ország kommunistái, meg a kommunista ifjúsági szövetségek tagjai a hősiesség csodáit művelték, óriási áldozatokat hoztak és hoznak nap-nap után. Ez előtt a hősiesség és ezek előtt az áldozatok előtt mindnyájan fejet hajtunk. De a hősiesség egymagában – kevés. *(Taps.)* Ezt a hősiességet a tömegek körében folytatandó mindennapos munkával kell összekapcsolni, a fasizmus elleni olyan konkrét harccal, hogy itt a legkézzelfoghatóbb eredményeket érjük el. A fasiszta diktatúra ellen folytatott harcunkban különösen veszélyes, ha azt, amit kívánunk, már meglevőnek tekintjük. A tényekből kell kiindulni, a valóságos, konkrét helyzetből.

Milyen ma a valóság például Németországban?

A tömegekben egyre nő az elégedetlenség, egyre jobban kiábrándulnak a fasiszta diktatúra politikájából. Ez már részleges sztrájkokban és egyéb akciókban is kifejezésre jut. A fasizmusnak minden igyekezete ellenére sem sikerült politikailag meghódítania a munkások döntő tömegeit. Sőt, régi hívei is elpártolnak, és a jövőben egyre többen fognak elpártolni tőle. Mégis számot kell vetnünk azzal, hogy azok a munkások, akik meggyőződtek a fasiszta diktatúra megdöntésének *lehetőségéről* és készek is már ma aktívan harcolni ezért, egyelőre még kisebbségben vannak – ezek mi vagyunk, kommunisták, és a szociáldemokrata munkások forradalmi része. A dolgozók többsége viszont egyelőre még nem ismerte fel a fasiszta diktatúra megdöntésének ezeket a reális és konkrét lehetőségeit és útjait, s még várakozó álláspontot foglal el. Ezt tekintetbe kell venni, amikor a németországi fasizmus elleni harcban feladatainkat megjelöljük, s amikor keresni, tanulmányozni és alkalmazni fogjuk azokat a különleges módszereket, amelyek Németországban a fasiszta diktatúra megingatására és megdöntésére alkalmasak.

Ahhoz, hogy érezhető csapást mérhessünk a fasiszta diktatúrára, ismernünk kell leginkább sebezhető pontját. Hol van a fasiszta diktatúra Achilles-sarka? Szociális bázisában! Ez utóbbi roppant

tarka képet mutat. A társadalom különböző osztályait és különböző rétegeit öleli fel. A fasizmus valamennyi osztály és réteg egyedüli képviselőjének nyilvánította magát: a gyáros és a munkás, a milliomos és a munkanélküli, a junker és a kisparaszt, a nagytőkés és a kisiparos képviselőjének. Azt a látszatot kelti, mintha ezeknek az *összes* rétegeknek érdekeit, a nemzet érdekeit védené. Minthogy azonban a fasizmus a nagyburzsoázia diktatúrája, ezért elkerülhetetlenül összeütközésbe kell kerülnie szociális tömegbázisával, annál is inkább, mert éppen a fasiszta diktatúra alatt ütköznek ki a legélesebben az osztályellentétek a finánctőkések bandája és a nép túlnyomó többsége között.

A tömegeket csakis akkor lehet döntő harcra vinni a fasiszta diktatúra megbuktatásáért, ha azokat a munkásokat, akiket erőszakkal kergettek be a fasiszta szervezetekbe, vagy akik öntudatlanságuk folytán léptek oda be, bevonjuk az ő gazdasági, politikai és kulturális érdekeik védelmére indított *legelemibb mozgalmakba*. Éppen ezért a kommunistáknak ezekben a szervezetekben a tagok mindennapi érdekeinek legjobb védelmezőiként kell dolgozniuk. Szem előtt kell tartaniuk, hogy minél gyakrabban kezdik az e szervezetekbe tartozó munkások jogaikat követelni és érdekeiket védeni, annál elkerülhetetlenebbül összeütközésbe kerülnek a fasiszta diktatúrával.

A városi és a falusi dolgozó tömegek mindennapi, eleinte egészen elemi érdekei védelmének talaján aránylag könnyebb közös nyelvet találni nemcsak az öntudatos antifasisztákkal, hanem azokkal a dolgozókkal is, akik ugyan még a fasizmus hívei, de csalódottak és elégedetlenek politikájával, zúgolódnak és alkalmat keresnek elégedetlenségük kifejezésére. Általában számolnunk kell azzal, hogy a fasiszta diktatúra országaiban egész taktikánknak olyan jellegűnek kell lennie, hogy ne taszítsa el a fasizmus egyszerű híveit, ne dobja őket újra a fasizmus karjába, hanem mélyítse el a szakadékot a fasiszta vezetők és a dolgozó rétegekből származó egyszerű emberek között, akik a fasizmus hívei voltak, de kiábrándultak belőle.

Ne jöjjünk zavarba, elvtársak, ha azok az emberek, akiket mindennapi érdekeik alapján mozgósítottunk, azt hiszik magukról, hogy közömbösek a politikai kérdésekben, vagy akár a fasizmus

híveinek tekintik magukat. Fontos, hogy bevonjuk őket a mozgalomba, amely kezdetben ugyan még nem folyik nyíltan a fasizmus elleni harc jelszavaival, de objektíve már antifasiszta mozgalom, amely szembeállítja ezeket a tömegeket a fasiszta diktatúrával.

A tapasztalatok arra tanítanak bennünket, hogy káros és helytelen az a nézet, miszerint a fasiszta diktatúra országaiban *egyáltalában nem lehet* legális vagy féllegális munkát kifejteni. Ha az ilyen nézethez ragaszkodnánk, ez azt jelentené, hogy passzivitásba esünk, hogy teljesen lemondunk a valódi tömegmunkáról. Igaz, hogy a fasiszta diktatúra körülményei között a legális és féllegális tevékenység formáit és módszereit megtalálni nehéz, bonyolult feladat. De, mint sok más kérdésben is, maga az élet és a tömegek kezdeményezése mutatja meg az utat. A tömegek már számos példát adtak, amelyeket általánosítanunk, szervezetten és célszerűen alkalmaznunk kell.

Teljes határozottsággal véget kell vetni a fasiszta tömegszervezetekben folytatott munka lebecsülésének. Mind Olaszországban, mind Németországban, valamint más fasiszta államokban is, elvtársaink passzivitásukat és gyakran a fasiszta tömegszervezetekben végzendő munka egyenes megtagadását azzal leplezték, hogy szembeállították az üzemekben folytatott munkát a fasiszta tömegszervezetekben folytatandó munkával. A valóságban éppen ez a sematikus szembeállítás vezetett arra, hogy a munka igen gyengén és néha egyáltalában nem is folyt, sem a fasiszta tömegszervezetekben, sem az üzemekben.

Pedig a fasiszta országokban különösen fontos, hogy a kommunisták mindenütt ott legyenek, ahol tömegek vannak. A fasizmus elvette a munkásoktól saját legális szervezeteiket. Rájuk kényszerítette a fasiszta szervezeteket, és a tömegek *ott vannak* – kényszerből vagy részben önkéntesen. A fasizmusnak ezek a tömegszervezetei munkánk legális és féllegális területei lehetnek, és azzá is kell lenniük; itt fogunk érintkezésbe jutni a tömegekkel. Ezek lehetnek és ezeknek kell lenniük legális vagy féllegális kiindulópontjainknak a tömegek mindennapi érdekvédelmére. Ahhoz, hogy a kommunisták kihasználhassák ezeket a lehetőségeket, a fasiszta tömegszervezetekben választott tisztségekre kell szert tenniük, hogy kapcsolatot tarthassanak a tömegekkel. Egyszer s mindenkorra le kell tenni

arról az előítéletről, hogy az ilyenfajta tényked és nem való és méltatlan forradalmi munkáshoz.

Németországban például fennáll az úgynevezett gyári megbízottak rendszere. De hol van az előírva, hogy ezekben a szervezetekben az egyeduralmat át kell engednünk a fasisztáknak? Vajon nem kísérelhetjük-e meg, hogy az üzemben egyesítsük a kommunista, szociáldemokrata, katolikus és egyéb antifasiszta munkásokat abból a célból, hogy a szavazásnál a gyári megbízottak listájából kihúzzák a tulajdonos nyílt ügynökeit és más jelölteket írjanak be, olyanokat, akik a munkások bizalmát élvezik? A gyakorlat már megmutatta, hogy ez lehetséges.

Vajon a gyakorlat nem azt mutatja-e, hogy lehet a szociáldemokrata és egyéb elégedetlen munkásokkal közösen követelni a gyári megbízottaktól a munkások érdekeinek igazi védelmét?

Vegyük a Német *„Munkafrontot"* vagy a fasiszta szakszervezeteket Olaszországban. Vajon nem lehet-e követelni, hogy válasszák és ne kinevezzék a „munkafront" funkcionáriusait, vajon nem lehet-e ragaszkodni ahhoz, hogy a helyi csoportok vezető szervei beszámoljanak a szervezetek tagjainak gyűlésein, vajon nem lehet-e a csoport határozatából ezekkel a követelésekkel fordulni a tulajdonosokhoz, az úgynevezett munkavédnökökhöz, a „munkafront" felsőbb szerveihez? Ez abban az esetben lehetséges, ha a forradalmi munkások valóban dolgoznak a „munkafrontban" és ott tisztségeket töltenek be.

Hasonló munkamódszerek lehetségesek és szükségesek a többi fasiszta tömegszervezetben is: a hitlerista ifjúsági szövetségben, a sportegyesületekben, a Kraft durch Freude szervezetben, a Dopolavoróban Olaszországban, a szövetkezetekben stb.

Elvtársak, gondoljunk Trója bevételének ókori regéjére!

Trója a támadó hadsereg ellen bevehetetlen falakkal vette magát körül. És a támadó hadsereg, amely nem kevés áldozatot hozott, mindaddig nem tudott győzelmet aratni, amíg a híres trójai faló segítségével be nem hatolt az ellenség kellős közepébe.

Nekünk, forradalmi munkásoknak, azt hiszem, nem kell restellnünk ugyanezt a taktikát alkalmazni fasiszta ellenségünkkel szemben, amely a pribékek eleven falával védekezik a nép ellen. *(Taps.)*

Az, aki nem érti meg az ilyen taktika alkalmazásának szükséges-

ségét a fasizmussal szemben, aki az ilyen módszert „lealacsonyítónak" tartja, az talán a legnagyszerűbb elvtárs, de bocsánat a szóért, az szószátyár és nem forradalmár, az nem képes a tömegeket a fasiszta diktatúra megdöntésére vezetni. *(Taps.)*

Az egységfront tömegmozgalma, amely Németországban, Olaszországban és más, többé-kevésbé fasiszta befolyás alatt álló országokban a fasiszta szervezeteken kívül és azokon belül születőfélben van, amely a legelemibb igények védelméből indul ki, s harci formáit és jelszavait a harc kiszélesedésének és erősödésének megfelelően változtatja – ez a mozgalom lesz az a *faltörő kos,* amely szétrombolja a fasiszta diktatúra ma még sokak előtt bevehetetlennek látszó erődjét.

Az egységfront azokban az országokban, ahol szociáldemokraták vannak a kormányban

Az egységfront megteremtéséért folyó harc egy másik, igen fontos problémát is felvet: az egységfront problémáját azokban az országokban, ahol szociáldemokrata kormányok vannak hatalmon vagy koalíciós kormányok a szocialisták részvételével, mint például Dániában, Norvégiában, Svédországban, Csehszlovákiában és Belgiumban.

Ismeretes a mi abszolút elutasító álláspontunk a szociáldemokrata kormányokkal szemben, amelyek a burzsoáziával való megalkuvás kormányai; de ennek ellenére a *szociáldemokrata kormányban* vagy a szociáldemokrata pártnak polgári pártokkal alkotott kormánykoalíciójában nem látjuk *elháríthatatlan* akadályát annak, hogy konkrét kérdésekben megteremtsük a szociáldemokratákkal az egységfrontot. Mi úgy tartjuk, hogy ebben az esetben is teljesen *lehetséges és szükséges* az egységfront a dolgozó nép létérdekeinek védelmére és a fasizmus elleni harcra. Magától értetődik, hogy azokban az országokban, ahol a szociáldemokrata pártok képviselői részt vesznek a kormányban, a szociáldemokrata vezetés a legerősebb *ellenállást* tanúsítja a proletár egységfronttal szemben. Ez teljesen érthető, hiszen meg akarják mutatni a burzsoáziának, hogy éppen ők azok, akik mindenkinél jobban és ügyesebben

tudják kordában tartani az elégedetlen munkástömegeket és megóvni őket a kommunizmus befolyásától. Az a tény azonban, hogy a szociáldemokrata miniszterek elutasító magatartást tanúsítanak a proletár egységfronttal szemben, egyáltalán nem szolgálhat igazolásául annak, hogy a *kommunisták semmit sem tesznek a proletariátus egységfrontjának megteremtése érdekében.*

Elvtársaink a skandináv államokban gyakran azt az utat választják, ahol a legkisebb ellenállást találják, azaz *csupán arra szorítkoznak, hogy propagandájukkal leleplezzék a szociáldemokrata kormányt.* Ez hiba. Például *Dániában* a szociáldemokrata vezérek már tíz éve ülnek a kormányban, és a kommunisták tíz éve nap-nap után ismételgetik, hogy ez burzsoá, kapitalista kormány. Fel kell tételeznünk, hogy a dán munkások már ismerik ezt a propagandát. Az a tény, hogy a jelentős többség mégis a kormányon levő szociáldemokrata pártra adja le a szavazatát, csupán azt mutatja, hogy a kormány propaganda útján történő leleplezése a kommunisták részéről *nem elegendő*, de *nem* mutatja azt, hogy a munkásoknak ezek a százezrei elégedettek a szociáldemokrata miniszterek minden kormányintézkedésével. Nem, *elégedetlenek* ők amiatt, hogy a szociáldemokrata kormány a maga úgynevezett válságpaktumával a *nagytőkéseknek és a földesuraknak,* nem pedig a munkásoknak és a falusi szegénységnek nyújt segítséget; elégedetlenek azzal, hogy a szociáldemokrata kormány 1933 januárjában kibocsátott rendeletével elvette a munkásoktól a *sztrájkjogot;* elégedetlenek azzal, hogy a szociáldemokrata vezetés egy veszélyes, *antidemokratikus választási reformot* tervez (a képviselők számának jelentős csökkentésével). Aligha tévedek, elvtársak, ha azt állítom, hogy Dánia munkásainak 99 százaléka *nem helyesli* a szociáldemokrata vezérek és miniszterek ilyen politikai lépéseit.

Vajon a kommunisták nem szólíthatják-e fel Dániában a szakszervezeteket és a szociáldemokrata szervezeteket arra, hogy tárgyaljanak meg egy vagy más időszerű kérdést, hogy mondják meg a véleményüket és közösen lépjenek fel a proletár egységfrontért a munkáskövetelések végrehajtása érdekében? Tavaly októberben, amikor dán elvtársaink azzal a felhívással fordultak a szakszervezetekhez, hogy lépjenek fel a munkanélküli-segély leszállítása ellen

és a szakszervezetek demokratikus jogaiért, körülbelül 100 helyi szakszervezet csatlakozott az egységfronthoz.

Svédországban harmadszor van szociáldemokrata kormány uralmon, de a svéd kommunisták a gyakorlatban hosszú időn keresztül lemondtak az egységfront-taktika alkalmazásáról. Miért? Vajon az egységfront ellen voltak? Nem, magától értetődik, elvben az egységfront mellett voltak, az egységfront mellett *általában,* de nem értették meg, hogy milyen alkalomból, milyen kérdésekben, milyen követelések érdekében lehetett volna eredményesen kiépíteni a proletár egységfrontot, hol kell megfogni a dolgot, és hogyan kell megfogni. Néhány hónappal a szociáldemokrata kormány megalakítása előtt, a választási harc során, a szociáldemokrata párt egy platformot dolgozott ki, amely számos olyan követelést tartalmazott, amelyet fel lehetett volna venni a proletár egységfront platformjába. Ez a platform többek között a következő jelszavakat tartalmazta: *„A vámok ellen", „A militarizálás ellen",* „Véget vetni a huzavonának a *munkanélküliség elleni biztosítás* kérdésében", *„Megélhetésre elegendő öregségi nyugdíjat* biztosítani", *„Megtiltani az olyan szervezetek fennállását, mint a Munch-Corps"* (fasiszta szervezet), „Le a burzsoá pártok által követelt, *szakszervezetek elleni osztálytörvényhozással".*

Svédországban több mint egymillió dolgozó szavazott 1932-ben ezekre a szociáldemokraták által felállított követelésekre, és üdvözölte 1933-ban a megalakult szociáldemokrata kormányt abban a reményben, hogy most ezeknek a követeléseknek a megvalósítása következik. Mi sem lett volna természetesebb ebben a helyzetben, és mi sem felelt volna meg jobban a munkásosztály kívánságának mint az, ha a kommunista párt felhívással fordul az összes szociáldemokrata és szakszervezeti szervezetekhez és azt javasolja nekik, hogy lépjenek közös akcióba *ezeknek a – szociáldemokrata párt által felállított – követeléseknek a végrehajtása érdekében.*

Ha sikerült volna valóban mozgósítani a tömegeket ilyen – a szociáldemokraták által felállított – követelések megvalósítására, ha sikerült volna egységfrontba tömöríteni a szociáldemokrata és a kommunista munkásszervezeteket, akkor kétségtelen, hogy *Svédország munkásosztálya* ebből csak nyerhetett volna. A svéd szociáldemokrata miniszterek természetesen nem nagyon örültek volna

ennek, mert ebben az esetben a kormány mégiscsak kénytelen lett volna bizonyos követeléseket teljesíteni. Mindenesetre nem történt volna meg az, ami most történt, amikor is a kormány a vámok eltörlése helyett egyes vámokat *felemelt*, a militarizmus korlátozása helyett emelte a hadügyi költségvetést, és a szakszervezetek ellen irányuló minden törvény elvetése helyett *maga* nyújtott be a parlamentnek ilyen törvényjavaslatot. Igaz, hogy az utóbbi kérdéssel kapcsolatban a Svéd Kommunista Párt jó tömegkampányt folytatott a proletár egységfront szellemében, és elérte azt, hogy végeredményben még a szociáldemokrata parlamenti frakció is kénytelen volt a kormány törvényjavaslata ellen szavazni, és a törvényjavaslat egyelőre megbukott.

A *norvég* kommunisták helyesen jártak el, amikor május elsején a munkáspárt szervezeteit közös tüntetésekre hívták, és számos követelést állítottak fel, amelyek alapjában véve egybeestek a Norvég Munkáspárt választási platformjának követeléseivel. Habár ezt az egységfront érdekében tett lépést gyengén készítették elő és a Norvég Munkáspárt vezetősége ellenezte, mégis *30 helységben voltak egységfront-tüntetések*.

Azelőtt sok kommunista attól félt, hogy opportunista hibát követ el, ha a szociáldemokraták *bármilyen* részletkövetelésével nem állít szembe külön, kétszer olyan radikális követelést. Ez naivság, tévedés volt. Ha a szociáldemokraták például a fasiszta szervezetek feloszlatásának követelését tűzik ki, akkor nincs értelme, hogy mi hozzáfűzzük: „és az államrendőrség feloszlatása" (mert ezt a követelést más helyzetben célszerű felállítani), hanem azt kell mondanunk a szociáldemokrata munkásoknak: mi készek vagyunk elfogadni pártotoknak ezt a követelését mint a proletár egységfront követelését, és készek vagyunk mindvégig harcolni a megvalósításáért. Menjünk együtt a harcba.

Csehszlovákiában is fel lehet és fel kell használni a munkásosztály egységfrontjának megteremtésére bizonyos, a cseh és a német szociáldemokrácia, valamint a reformista szakszervezetek által kitűzött követeléseket. Amikor a szociáldemokrácia például munkát követel a munkanélküliek számára, vagy pedig mint 1927 óta teszi, követeli a községi önkormányzatokat korlátozó törvények megszüntetését, akkor az a feladat, hogy az adott helyen és minden

kerületben konkretizálják ezeket a követeléseket, és a szociáldemokrata szervezetekkel vállvetve harcoljunk ezek tényleges megvalósításáért. Vagy amikor a szociáldemokrata pártok „általában" támadják a fasizmus képviselőit az államgépezetben, akkor az a feladat, hogy minden egyes kerületben lerántsuk a leplet a fasizmus *konkrét* szóvivőiről, és a szociáldemokrata munkásokkal együtt szálljunk síkra az állami intézményekből történő eltávolításukért.

Belgiumban a szocialista párt vezérei, Vanderveldével az élükön, beléptek a koalíciós kormányba. Ezt a sikert két fő követelésért folytatott hosszan tartó és széles körű kampányuk alapján érték el: *1. a szükségrendeletek megszüntetése,* és *2. de Man tervének megvalósítása.* Az első kérdés igen fontos. Az előző kormány együttvéve 150 reakciós szükségrendeletet bocsátott ki, amelyek roppant súlyos teherként nehezednek a dolgozó népre. Felvetődött ezek azonnali megszüntetésének követelése. Ezt követelte a Szocialista Párt. De vajon hányat szüntetett meg ezekből a szükségrendeletekből az új kormány? Egyetlenegyet sem szüntetett meg, csupán néhány rendkívüli törvényt enyhített egy kicsit azért, hogy valamiféle „szimbolikus" megváltást rójon le a belga szocialista vezérek fűt-fát ígérgetése fejében (hasonlóan ahhoz a „szimbolikus dollárhoz", amelyet egyes európai hatalmak ajánlottak fel Amerikának milliós hadikölcsöneik megfizetése fejében).

Ami de Man nagydobra vert, sokat ígérő tervének megvalósítását illeti, úgy ez a szociáldemokrata tömegek részére teljesen váratlan fordulatot vett. A szocialista miniszterek kijelentették, hogy *előbb le kell gyűrni a gazdasági válságot,* és de Man tervének csak azokat a részeit kell megvalósítani, amelyek az ipari tőkések és a bankok helyzetét javítják meg, s csak azután lehet majd megvalósítani azokat a rendszabályokat, amelyek a munkások helyzetének megkönnyítésére irányulnak. De meddig kell a munkásoknak várniuk a de Man terve által ígért „jólét" *rájuk* jutó részére? A belga *bankárokat* már valóságos *aranyeső* árasztotta el. Keresztülvitték a belga frank 28 százalékos leértékelését, és ennek révén a bankárok diadaluk jeléül a munkabérből élők rovására és a kisemberek megtakarított pénze terhére négy és fél milliárd frankot zsebeltek be. De hogyan egyeztethető ez össze de Man tervének tartalmával? Hiszen ha hinni lehet annak, ami a tervben áll, akkor

ez a terv a „monopolista visszaéléseknek és a spekulánsok manővereinek *üldözését*" ígéri.

A kormány de Man terve alapján egy bankellenőrző bizottságot nevezett ki, amely azonban *bankárokból áll*, akik most vígan és gondtalanul ellenőrzik saját magukat!

De Man terve egy csomó más jó dolgot is megígér: „*a munkaidő csökkentését*", „*a munkabér normalizálását*", „*a munkabér-minimumot*", „*a társadalombiztosítás* átfogó rendszerének megszervezését", „az életfeltételek megjavítását új *lakásépítés* útján" stb. Mindezek olyan követelések, amelyeket mi, kommunisták, támogathatunk. A belga munkásszervezetekhez kell fordulnunk, és azt kell mondanunk: a kapitalisták már eleget, sőt túl sokat kaptak. Követeljük a szociáldemokrata miniszterektől, hogy teljesítsék azokat az ígéreteket, amelyeket a munkásoknak tettek. Tömörüljünk *egységfrontba* érdekeink *eredményes védelmére*. Vandervelde miniszter, mi támogatjuk az ön platformjában foglalt munkáskövetéseket, de nyíltan kijelentjük: ezeket a követeléseket mi *komolyan* vesszük, mi tetteket akarunk, nem pedig üres szavakat, és ezért a munkások százezreit egyesítjük *harcra* ezekért a követelésekért!

Ha ily módon a kommunisták azokban az országokban, ahol szociáldemokrata kormány van, a szociáldemokrata pártokkal és szervezetekkel való közös akciók kiindulópontjaként felhasználják magának a szociáldemokrata platformnak egyes megfelelő követeléseit és a szociáldemokrata miniszteréknek a választásokon tett ígéreteit, akkor könnyebben tudják majd kibontakoztatni a küzdelmet az egységfront megteremtéséért, a tömegeknek már egész sereg egyéb követelése alapján, a tőke támadása, a fasizmus és a háború veszélye elleni harcban.

Továbbá tekintetbe kell venni, hogy ha a szociáldemokrata pártokkal és szervezetekkel való együttes akciók általában azt követelik a kommunistáktól, hogy komolyan és megindokoltan kritizálják a szociáldemokratizmust mint a burzsoáziával való osztályegyüttműködés ideológiáját és gyakorlatát, s fáradhatatlanul, elvtársiasan megmagyarázzák a szociáldemokrata munkásoknak a kommunizmus programját és jelszavait, akkor különösen fontos ez a feladat az egységfrontért folytatott harc során éppen azokban az országokban, ahol szociáldemokrata kormányok vannak.

Elvtársak! Az egységfront kiépítésének fontos szakasza kell hogy legyen a szakszervezeti egység megvalósítása nemzeti és nemzetközi méretekben.

Mint ismeretes, a reformista vezérek egységbontó taktikája a legnyíltabban a szakszervezetekben nyilvánult meg. És ez érthető: a burzsoáziával való osztály-együttműködési politikájuk gyakorlati betetőzését közvetlenül az üzemben érte el, a munkástömegek létérdekeinek a rovására. Ez természetesen a kommunista párt által vezetett, forradalmi gondolkodású munkások éles kritikáját és ellenállását váltotta ki. Ezért játszódott le éppen szakszervezeti téren a legélesebb harc a kommunizmus és a reformizmus között.

Minél nehezebb és bonyolultabb lett a kapitalizmus helyzete, annál reakciósabb lett az amszterdami szakszervezetek vezetőinek politikája, és annál agresszívabb rendszabályokat léptettek életbe a szakszervezeteken belül valamennyi ellenzéki elemmel szemben. Még az sem csökkentette ezt az agresszivitást, hogy Németországban létrejött a fasiszta diktatúra, és a tőke fokozta támadását általában a kapitalista országokban. Vajon nem jellemző, hogy éppen 1933-ban Angliában, Hollandiában, Belgiumban és Svédországban a legszégyenletesebb körleveleket adják ki, amelyek a kommunistáknak és a forradalmár munkásoknak a szakszervezetekből történő kizárását célozzák? Angliában 1933-ban egy körlevél jelent meg, amely megtiltotta a helyi szakszervezeti csoportoknak, hogy háborúellenes és egyéb forradalmi szervezetekbe lépjenek be. Ez előjátéka volt a Szakszervezeti Főtanács híres „fekete körlevelének", amely törvényen kívül helyezett minden szakszervezeti tanácsot, amely küldöttei sorában megtűr olyan tagokat, akik „bármilyen módon kommunista szervezetekkel vannak kapcsolatban". Mit mondjunk ezek után a német szakszervezetek vezetőségéről, amely példátlan megtorló intézkedéseket alkalmazott a szakszervezetek forradalmi elemeivel szemben?

De taktikánk kidolgozásakor nem az amszterdami szakszervezetek egyes vezéreinek magatartásából kell kiindulnunk, bármilyen nehézséget is okoz az osztályharc számára ez a magatartás, hanem mindenekelőtt abból a tényből, *hogy hol vannak a munkástömegek.*

És itt nyíltan ki kell jelentenünk: a szakszervezetekben végzett munka a legfájóbb kérdése valamennyi kommunista pártnak. A szakszervezeti munkában igazi fordulatot kell elérnünk, középpontba állítva a szakszervezeti egységért folyó harc kérdését...

Sok elvtársunk, semmibe véve a munkások vonzódását a szakszervezetekhez, és látva az amszterdami szakszervezeteken belüli munka nehézségeit, elhatározta, hogy mellőzi ennek a bonyolult feladatnak a megvalósítását. Állandóan arról beszéltek, hogy az amszterdami szakszervezetek szervezeti válságban vannak, hogy a munkások menekülnek a szakszervezetekből, és nem vették észre, hogy a szakszervezetek a gazdasági világválság elején bekövetkezett bizonyos hanyatlásuk után újra növekedni kezdtek. A szakszervezeti mozgalmat azonban éppen a következők jellemezték: a burzsoázia támadást intézett a szakszervezeti jogok ellen, megkísérelte, hogy több országban „egységesítse" a szakszervezeteket (Lengyelországban, Magyarországon stb.), szűkítse a társadalombiztosítást, megnyirbálja a béreket; mindennek láttán a reformista szakszervezeti vezetők a legkisebb ellenállást sem kísérelték meg, a munkások viszont még szorosabban igyekeztek a szakszervezetek körül tömörülni. Ez azért történt így, mert a munkások a szakszervezetekben legfontosabb osztályérdekeik harcos védelmezőjét akarták és akarják látni. Ezzel magyarázható meg az a tény, hogy az amszterdami szakszervezetek többségének taglétszáma – Franciaországban, Csehszlovákiában, Belgiumban, Svédországban, Hollandiában, Svájcban stb. – az utóbbi években megnőtt. Az amerikai szakszervezeti szövetség az utolsó két év alatt szintén jelentősen növelte tagjainak számát.

Ha a német elvtársak jobban megértették volna a szakszervezeti munka feladatát, amelyről nemegyszer beszélt nekik *Thälmann* elvtárs, akkor a szakszervezetekben bizonyára jobb lett volna a helyzet, mint amilyen volt a valóságban a fasiszta diktatúra létrejötte pillanatában. 1932 végén a párttagoknak csak 10 százaléka volt a szabad szakszervezetek tagja, holott a kommunisták a Kominternn VI. kongresszusa után egész sereg sztrájk élén állottak. A sajtóban elvtársaink arról írtak, hogy erőink 90 százalékát a szakszervezeti munkára kell fordítani, ténylegesen azonban minden a forradalmi szakszervezeti ellenzék köré csoportosult, amely

a valóságban arra törekedett, hogy helyettesítse a szakszervezeteket. És miután Hitler megragadta a hatalmat? Az utolsó két év folyamán sok elvtársunk makacsul és rendszeresen ellenezte a szabad szakszervezetek helyreállításáért folytatott harc helyes jelszavát.

Hasonló példákat sorolhatnék fel úgyszólván valamennyi többi kapitalista országból.

De már megvan az első komoly sikerünk is abban a harcban, amely a szakszervezeti mozgalom egységéért folyik az európai államokban. A kis Ausztriára gondolok, ahol a kommunista párt kezdeményezésére megteremtették az illegális szakszervezeti mozgalom bázisát. A februári harcok után a szociáldemokraták, Otto Bauerral az élükön, a következő jelszót adták ki: „A szabad szakszervezeteket csakis a fasizmus bukása után lehet helyreállítani." A kommunisták pedig hozzáfogtak *a szakszervezetek helyreállításának munkájához*. Ennek a munkának minden szakasza az osztrák proletariátus eleven egységfrontjába illeszkedett. A szabad szakszervezetek sikeres földalatti helyreállítása a fasizmus komoly veresége volt. A szociáldemokraták válaszúton álltak. Egy részük megkísérelte, hogy tárgyalásokat folytasson a kormánnyal, a másik részük, látva sikereinket, párhuzamosan megteremtette a saját illegális szakszervezeteit. Az út azonban csak egy lehetett: *vagy kapitulálni a fasizmus előtt, vagy közös harcot folytatni a fasizmus ellen, a szakszervezetek egységéért*. A tömegek nyomására a volt szakszervezeti vezetők által alakított párhuzamos szakszervezetek ingadozó vezetősége elhatározta az egyesülést. Ennek az egyesülésnek az alapja a tőke támadása és a fasizmus elleni engesztelhetetlen harc, valamint a demokrácia biztosítása a szakszervezetekben. Mi üdvözöljük a szakszervezetek egyesülésének ezt a tényét. Első ilyen tény ez, amióta a háború után a szakszervezeti mozgalom formálisan kettészakadt, és ezért *nemzetközi jelentősége* van.

Franciaországban az egységfront kétségkívül óriási lendületet adott a szakszervezeti egység megteremtésének. A reformista szakszervezeti szövetség vezetői mindenképpen gátolták és gátolják az egység megvalósítását, mert a szakszervezetek osztálypolitikájának fő kérdésével alárendelt, másodrendű vagy formális jelentőségű kérdéseket helyeznek szembe. A szakszervezetek egységéért foly-

tatott harc kétségtelen sikerét jelentette az *egységes szövetségek* megteremtése helyi méretben; ezek például a vasutasoknál csaknem háromnegyed részét fogják át mindkét szakszervezet taglétszámának.

Mi kifejezetten *a szakszervezetek egységének* helyreállítását akarjuk *minden országban és nemzetközi méretekben is.*

Mi egységes szakszervezeteket akarunk minden termelési ágban.

Mi a szakszervezetek egységes szövetségét akarjuk minden országban.

Mi a szakszervezetek termelési ágankénti egységes nemzetközi szövetségét akarjuk.

Mi osztályharc alapján álló, egységes szakszervezeti internacionálét akarunk.

Mi egységes osztályszakszervezeteket akarunk, és azt akarjuk, hogy ezek a szakszervezetek a munkásosztály igen fontos támaszai legyenek a tőke támadásával és a fasizmussal szemben. A szakszervezetek egyesülésének kérdésében mi csak a következő feltételt állítjuk fel: *harc a tőke ellen, harc a fasizmus ellen, és szakszervezeteken belüli demokrácia.*

Az idő sürget. Számunkra a szakszervezeti mozgalom egységének kérdése mind nemzeti, mind nemzetközi méretekben nagy ügy: osztályunknak az osztályellenség elleni hatalmas, egységes szakszervezetekbe való tömörítését jelenti. Üdvözöljük a Vörös Szakszervezeti Internacionálénak ez év május elseje előtt az Amszterdami Internacionáléhoz intézett felhívását, amelyben azt javasolta, hogy tárgyalják meg közösen a szakszervezeti világmozgalom egyesítésének feltételeit, módszereit és formáit. Az Amszterdami Internacionálé vezérei elvetették ezt az ajánlatot annak a régen elcsépelt érvnek az ürügyén, hogy a szakszervezeti mozgalom egysége csakis az Amszterdami Internacionálé kereteiben lehetséges, amely – itt, ezen a helyen kell rámutatnunk – majdnem kizárólag csak az európai országok egy részének szakszervezeteit egyesíti.

A kommunistáknak azonban a szakszervezetekben dolgozva fáradhatatlanul folytatniuk kell a harcot a szakszervezeti mozgalom egységéért. A vörös szakszervezeteknek és a Vörös Szakszervezeti Internacionálénak minden tőlük telhetőt el kell követniük, hogy minél előbb üssön az az óra, amelyben megvalósul valamennyi

szakszervezet közös harca a tőke támadása és a fasizmus ellen. Minden tőlük telhetőt el kell követniük, hogy megteremtsék a szakszervezeti mozgalom egységét, tekintet nélkül az Amszterdami Internacionálé reakciós vezéreinek makacs ellenállására. A vörös szakszervezeteket és a Vörös Szakszervezeti Internacionálét nekünk a legteljesebb mértékben támogatnunk kell ebben az irányban.

Mi azt ajánljuk, azokban az országokban, ahol kisebb vörös szakszervezetek léteznek, törekedjenek arra, hogy belépjenek a nagy, reformista szakszervezetekbe, követeljék a nézeteik melletti síkraszállás szabadságát és a kizártak visszavételét. Azokban az országokban pedig, ahol párhuzamosan léteznek nagy vörös és reformista szakszervezetek, *egyesítő kongresszus* összehívását ajánljuk a tőke támadása elleni harc és a *szakszervezeti demokrácia* biztosításának platformja alapján.

A leghatározottabban hángsúlyozni kell, hogy az a kommunista munkás, az a forradalmi munkás, aki nem tagja szakmája tömegszervezetének, aki nem harcol azért, hogy a reformista szakszervezetet igazi osztályszakszervezetté változtassák, aki nem harcol az osztályharc alapján álló egységes szakszervezeti mozgalomért – az a kommunista munkás, az a forradalmi munkás nem teljesíti elsőrendű proletár kötelességét.

Az egységfront és az ifjúság

Már rámutattam arra, elvtársak, milyen szerepet játszott a fasizmus győzelmében az ifjúságnak a fasiszta szervezetekbe történt bevonása. Ha az ifjúságról beszélünk, nyíltan ki kell jelentenünk: mi elhanyagoltuk azt a feladatunkat, hogy a dolgozó ifjúság tömegeit bevonjuk a tőke támadása, a fasizmus és a háború veszélye elleni harcba. Számos országban elhanyagoltuk ezt a feladatot. Lebecsültük az ifjúság óriási jelentőségét a fasizmus elleni harcban. Nem mindig vettük tekintetbe az ifjúság külön gazdasági, politikai és kulturális érdekeit. Nem fordítottunk kellő figyelmet az ifjúság forradalmi nevelésére sem.

Mindezt igen ügyesen kihasználta a fasizmus, amikor néhány

országban, például Németországban, az ifjúság jelentékeny részét a proletariátus elleni útra térítette. Tekintetbe kell venni, hogy a fasizmus nemcsak militarista romantikával vonzza az ifjúságot. Vannak, akiknek enni ad, felöltözteti őket az osztagokban, másoknak munkát ad, továbbá úgynevezett kulturális intézményeket létesít az ifjúság számára, és ilyen módon igyekszik elhitetni az ifjúsággal, hogy tényleg élelmezni, ruházni, tanítani akarja, munkával akarja ellátni a dolgozó ifjúság tömegeit, és hogy erre képes is.

Kommunista ifjúsági szövetségeink sok kapitalista országban még mindig túlnyomórészt szektaszerű, a tömegektől elszakadt szervezetek. Legfőbb gyengeségük az, hogy még mindig a kommunista pártokat, azok munkájának formáit és módszereit igyekeznek lemásolni, elfelejtve azt, hogy a kommunista ifjúsági szövetség *az ifjúságnak nem kommunista pártja.* Nem eléggé veszik tekintetbe, hogy ennek a szervezetnek megvannak a maga különleges feladatai. A munka, a nevelés és a harc módszereit és formáit az ifjúsági szervezetekben az ifjúság tényleges színvonalának és szükségleteinek megfelelően kell megválasztani.

Kommunista fiataljaink a hősiesség felejthetetlen példáit mutatták a fasiszta erőszak és a burzsoá reakció elleni harcban. De még nem tudják eléggé konkrétan és kitartóan kivonni az ifjúság tömegeit az ellenséges befolyás alól. Ezt mutatja a még ma is tapasztalható vonakodás a fasiszta tömegszervezetekben végzendő munkától, a nem mindig helyes magatartás a szocialista és egyéb, nem kommunista fiatalokkal szemben.

Mindezért természetesen nagy felelősséggel tartoznak a kommunista pártok is, amelyeknek vezetniük és támogatniuk kell a kommunista ifjúsági szövetség munkáját. Hiszen az ifjúság problémája nemcsak a kommunista ifjúsági szövetség problémája. *Ez az egész kommunista mozgalom problémája.* Az ifjúságért folyó harcban a kommunista pártoknak és a kommunista ifjúsági szervezeteknek határozottan előre kell lépniük. Az ifjúság kommunista mozgalmának fő feladata a kapitalista országokban az, hogy bátran haladjanak az *egységfront* megvalósításának útján, a fiatal dolgozó nemzedék szervezésének és egyesítésének útján. Hogy milyen nagy befolyása van az ifjúság forradalmi mozgalmára már az első lépéseknek is ezen a téren, azt *Franciaország* és az *Egyesült Államok*

példája mutatja az utóbbi időben. Csak hozzá kellett fogni ezekben az országokban az egységfront megvalósításához, és máris jelentékeny sikerek mutatkoztak. Ezzel kapcsolatban figyelemre méltó a nemzetközi egységfront terén a párizsi antifasiszta és háborúellenes bizottság sikeres kezdeményezése abból a célból, hogy megteremtsék az ifjúság valamennyi *nem fasiszta* szervezetének nemzetközi együttműködését.

Az ifjúság egységfrontmozgalmának ezek az utóbbi időben elért sikerei azt is mutatják, hogy az ifjúság egységfrontjának formáit nem lehet sablonszerűen alkalmazni, azok nem okvetlenül ugyanolyanok, mint a kommunista pártok gyakorlati munkájában. A kommunista ifjúsági szövetségeknek minden erővel arra kell törekedniük, hogy egyesítsék az ifjúság valamennyi nem fasiszta tömegszervezetének erejét. Arra kell törekedniük, hogy különböző jellegű általános szervezeteket alakítsanak, amelyeknek a célja: harc a fasizmus ellen, harc az ifjúság hallatlan jogfosztottsága és militarizálása ellen, harc az ifjú nemzedék gazdasági és kulturális jogaiért, harc ennek az ifjúságnak a megnyeréséért az antifasiszta front számára, bárhol legyen is: az üzemekben, a kényszermunkatáborokban, a munkaközvetítőkben, a kaszárnyákban és a flottában, az iskolákban vagy a különböző kulturális, sport- és egyéb szervezetekben.

Fejlesztve és erősítve a kommunista ifjúsági szövetséget, a mi kommunista fiataljainknak azért kell küzdeniük, hogy megteremtsék az osztályharc alapján álló kommunista és szocialista ifjúsági szövetségek antifasiszta egyesüléseit.

Az egységfront és a nők

A dolgozó nők – a munkásnők, a munka nélküli nők, a parasztasszonyok és a háziasszonyok körében végzendő munka terén, elvtársak, szintén tapasztalható volt a szervező munkának ugyanaz a lebecsülése, amit az ifjúság közti munkára vonatkozólag láttunk. Pedig ha az ifjúságot fosztja meg a fasizmus a legtöbbtől, úgy a nőt különösen könyörtelenül és cinikusan igázza le, mert a bizonytalanságtól sújtott anya, háziasszony, egyedülálló munkásnő

legfájóbb érzéseivel spekulál. A fasizmus a jótevő szerepében lép fel, és nyomorúságos alamizsnát vet oda az éhező családnak. Ezzel akarja elfojtani azt a keserűséget, amelyet különösen a dolgozó nőknél vált ki a hallatlan rabság, amelyet számukra a fasizmus hoz. A fasizmus kikergeti a munkásnőket a termelésből. Erőszakkal falura küldi a szűkölködő leányokat, és arra kárhoztatja őket, hogy a kulák és a földesúr ingyencselédjei legyenek. Boldog családi tűzhelyet ígér a nőknek, és ugyanakkor, minden más kapitalista rendszernél inkább, a prostitúció útjára kergeti.

A kommunistáknak, s mindenekelőtt kommunista elvtársnőinknek meg kell érteniük, hogy a fasizmus és a háború elleni sikeres harc lehetetlen, ha ebbe a harcba nem vonjuk be a nők tömegeit. Ezt azonban egyedül agitációval nem lehet elérni. Meg kell találnunk a lehetőségét annak, hogy bármilyen konkrét helyzetben mozgósítani tudjuk a dolgozó nők tömegeit mindennapi érdekeikért és követeléseikért, hogy harcba vigyük őket a drágaság ellen, a munkabér emeléséért az „egyenlő munkáért egyenlő bér" elve alapján, a tömeges elbocsátások ellen, a nők egyenlőtlen helyzete és a nőkre súlyosodó fasiszta járom bármilyen formája ellen.

Amikor arra törekszünk, hogy a dolgozó nőket bevonjuk a forradalmi mozgalomba, nem kell félnünk attól, hogy ebből a célból ott, ahol erre szükség van, külön női szervezeteket is alakítsunk. Az az előítélet, hogy a kapitalista országokban a kommunista pártok vezetésével működő nőszervezeteket meg kell szüntetni, mégpedig a munkásmozgalomban megnyilvánuló „női szeparatizmus" elleni harc nevében – ez az előítélet gyakran nagy károkat okozott.

Meg kell találnunk a forradalmi, a szociáldemokrata és a progresszív háborúellenes és antifasiszta nőszervezetekkel való kapcsolat felvételére és a velük való közös harc céljából a legegyszerűbb, leghajlékonyabb harci formákat. Mindenáron el kell érnünk azt, hogy a munkásnők és a dolgozó asszonyok osztálytestvéreikkel vállvetve harcoljanak a munkásosztály egységfrontjának és az antifasiszta népfrontnak a soraiban.

A megváltozott nemzetközi és belső helyzettel kapcsolatban valamennyi gyarmati és félgyarmati országban kivételes fontosságú az *imperialistaellenes egységfront kérdése.*

A gyarmatokon és a félgyarmatokon folyó harc széles imperialistaellenes egységfrontjának megteremtésekor elsősorban tekintetbe kell venni azokat a különböző feltételeket, amelyek mellett a tömegek imperialistaellenes harca folyik, a nemzeti szabadságmozgalom különböző érettségi fokát s benne a proletariátus szerepét, továbbá a kommunista párt befolyását a tömegekre.

Másképp áll a kérdés Brazíliában, mint Indiában, Kínában vagy más országokban.

Brazíliában a kommunista párt helyesen vetette meg az imperialistaellenes egységfront fejlődésének alapját, amikor megteremtette a Nemzeti Felszabadítási Szövetséget. Most pedig minden erejét meg kell feszítenie ennek a frontnak a további szélesítése érdekében, elsősorban a sokmilliós paraszttömegek bevonása útján, abból a célból, hogy megalakítsa a forradalomhoz mindvégig hű néphadsereg csapatait és megteremtse a Nemzeti Felszabadítási Szövetség hatalmát.

Indiában a kommunistáknak támogatniuk és erősíteniük kell az egységfrontot, részt kell venniük minden imperialistaellenes tömegakcióban, beleértve azokat is, amelyeket a nacionálreformisták vezetnek. Meg kell őrizniük politikai és szervezeti önállóságukat, de ugyanakkor aktív munkát kell kifejteniük azokon a szervezeteken belül, amelyek az Indiai Nemzeti Kongresszusban részt vesznek, hogy ezáltal elősegítsék soraikban a nemzeti forradalmi szárny kikristályosodását abból a célból, hogy tovább fejlődhessék India népeinek az angol imperializmus elleni nemzeti szabadságmozgalma.

Kínában, ahol a népi mozgalom az ország jelentékeny részén már tanácsterületek létesítéséhez és hatalmas Vörös Hadsereg szervezéséhez vezetett, a japán imperializmus rablótámadása és a nankingi kormány árulása veszélyezteti a nagy kínai nép nemzeti létét. Csakis a kínai szovjetek válhatnak egyesítő központtá abban a harcban, amely Kínának az imperialisták általi leigázása és fel-

osztása ellen folyik, s amely az összes imperialistaellenes erőket összefogja majd a kínai nép nemzeti harcára.

Ezért helyeseljük bátor kínai testvérpártunk kezdeményezését, amikor a legszélesebb körű imperialistaellenes egységfrontot igyekszik megteremteni a japán imperializmus és kínai ügynökei ellen, felhasználva mindazokat a Kína területén működő szervezeti erőket, amelyek készek tényleges harcot folytatni országuk és népük megmentése érdekében.

Meggyőződésem, hogy kongresszusunk érzéseit és gondolatait fejezem ki, ha kijelentem: az egész világ forradalmi proletariátusa nevében forró testvéri üdvözletünket küldjük Kína valamennyi tanácsának, az egész forradalmi kínai népnek. *(Viharos taps, mindenki feláll a teremben.)* Forró testvéri üdvözletünket küldjük a harcok ezreiben kipróbált hős Kínai Vörös Hadseregnek. *(Viharos taps.)* És biztosítjuk a kínai népet arról a szilárd elhatározásunkról, hogy támogatjuk harcát, amelyet az összes imperialista rablóktól és kínai ügynökeiktől való teljes megszabadulásáért folytat. *(Viharos taps, mindenki feláll a teremben. Néhány percig tartó hangos éljenzés. Hallatszanak a küldöttek hangos kiáltásai.)*

Az egységfront kormányáról

Elvtársak! Mi határozottan és bátran arra törekszünk, hogy létrehozzuk a munkásosztály egységfrontját, és ezt a vonalat készek vagyunk teljes következetességgel keresztülvinni.

Ha azt kérdezik tőlünk, hogy mi, kommunisták, *csakis* a részletkövetelésekért folytatott harcban állunk-e az egységfront alapján vagy készek vagyunk a felelősséget még akkor is megosztani, ha majd az egységfront alapján álló *kormány* megalakításáról lesz szó, akkor felelősségünk teljes tudatában kijelentjük: igen, számolunk azzal, hogy előállhat olyan helyzet, amelyben a *proletár egységfront vagy az antifasiszta népfront kormányának* megteremtése nemcsak lehetséges, de a proletariátus érdekében szükséges is lesz *(Taps)*; és mi ebben az esetben minden ingadozás nélkül síkraszállunk egy ilyen kormány mellett.

Most nem olyan kormányról beszélek, amelyet a proletárforra-

dalom győzelme *után* lehet majd megalakítani. Természetesen nincs kizárva, hogy valamelyik országban a burzsoázia forradalmi megdöntése után azonnal tanácskormányt lehet alakítani, a kommunista pártnak a forradalomban részt vevő valamelyik párttal (vagy annak balszárnyával) kötött kormányblokkja alapján. Az orosz bolsevikok győztes pártja, mint ismeretes, az Októberi Forradalom után bevette a szovjet kormányba a baloldali eszerek képviselőit is. Ez az Októberi Forradalom győzelme után megalakult első szovjet kormány sajátossága volt.

Nem ilyen esetről van itt szó, hanem az egységfront kormányának esetleges megalakításáról a szovjet forradalom győzelme előestéjén, annak győzelme előtt.

Ez elsősorban a *fasizmus és a reakció elleni harc kormánya*. Ennek olyan kormánynak kell lennie, amely az egységfront-mozgalom eredményeként jött létre, és semmiképpen sem korlátozza a kommunista párt és a munkásosztály tömegszervezeteinek tevékenységét, hanem ellenkezőleg, határozott rendszabályokat léptet életbe az ellenforradalmi finánccmágnások és fasiszta ügynökeik ellen.

Az illető ország kommunista pártja a megfelelő pillanatban, a növekedő egységfrontmozgalomra támaszkodva egy ilyen, határozott antifasiszta platform alapján létesítendő kormány alakítása mellett foglal állást.

Milyen objektív feltételek mellett lehet majd megalakítani egy ilyen kormányt? Erre a kérdésre a legáltalánosabb formában a következőképpen lehet felelni: *politikai válság* esetén, amikor az uralkodó osztályok már nem képesek megbirkózni az antifasizta tömegmozgalom hatalmas fellendülésével. De ez csak általános perspektíva, mely nélkül aligha lehet megalakítani a gyakorlatban az egységfront kormányát. Csakis bizonyos *különleges előfeltételek* mellett lehet napirendre tűzni egy ilyen kormánynak a megalakítását mint politikailag szükséges feladatot. Azt hiszem, hogy ezzel kapcsolatban a következő előfeltételekre kell különös figyelmet fordítani:

először, ha a burzsoázia államgépezete már eléggé *dezorganizálódott* és *megbénult*, úgyhogy a burzsoázia nem képes megakadályozni a reakció és a fasizmus elleni harc kormányának megalakítását;

másodszor, ha hatalmas dolgozó tömegek, de különösen a tömeg-

szakszervezetek viharosan fellépnek *a fasizmus és a reakció ellen,* de *még nem készek* arra, hogy felkeljenek, hogy *a kommunista párt vezetésével a szovjethatalom kivívásáért harcoljanak;*

harmadszor, amikor az egységfrontban részt vevő szociáldemokrata és más pártok soraiban a rétegeződés és a balratolódás már odavezetett, hogy jelentékeny részük *könyörtelen intézkedéseket* követel a *fasiszták és egyéb reakciósok ellen,* együtt harcol a kommunistákkal a fasizmus ellen, és nyíltan fellép saját pártjának reakciós, kommunistaellenes része ellen.

Hogy mikor és milyen országokban következik be ténylegesen egy ilyen helyzet, amelyben ezek az előfeltételek elegendő mértékben meglesznek, ezt előre nem lehet megmondani; de minthogy ilyen lehetőség *egyetlenegy kapitalista országban sincs kizárva,* számolnunk kell vele, és nemcsak magunknak kell ehhez igazodnunk és előkészülnünk, hanem megfelelő módon erre kell irányítanunk a munkásosztályt is.

Az a tény, hogy mi ma egyáltalán megvitatásra ajánljuk ezt a kérdést, magától értetődően összefügg azzal a véleményünkkel, amelyet a helyzetről és a fejlődés legközelebbi kilátásairól alkottunk, valamint az egységfront-mozgalom tényleges növekedésével, amelyet az utóbbi időben igen sok országban tapasztalhatunk. Több mint tíz éven át a kapitalista országokban olyan volt a helyzet, hogy a Kommunista Internacionálénak nem kellett hasonló kérdéseket megtárgyalnia.

Emlékezzünk, elvtársak, hogy IV. kongresszusunkon, 1922-ben, s még az V. kongresszuson, 1924-ben is a *munkás-,* vagy *a munkás- és parasztkormány* jelszaváról tárgyaltunk. Akkor kezdetben lényegében véve majdnem ugyanolyan kérdésről volt szó, mint amilyet ma teszünk fel. Azoknak a vitáknak, amelyek akkor folytak e körül a kérdés körül a Kommunista Internacionáléban, s különösen azoknak a politikai *hibáknak,* amelyeket e viták közben elkövettek, még most is jelentőségük van abból a szempontból, hogy *fokozzuk éberségünket a bolsevik vonaltól ebben a kérdésben való jobboldali és „baloldali" elhajlások veszélyével szemben.* Ezért röviden rámutatok néhányra e hibák közül, hogy levonjuk belőlük a pártunk jelenlegi politikája szempontjából szükséges tanulságokat.

A hibák első sorozatát az okozta, hogy a munkáskormány kérdé-

sét nem kapcsolták világosan és határozottan egybe a politikai válság fennállásával. Ennek következtében *a jobboldali opportunisták* úgy magyarázhatták a dolgot, hogy a kommunista párt által támogatott munkáskormány megalakítására bármilyen, hogy úgy mondjuk, „normális" helyzetben is törekedni kell. A *túlzó baloldaliak ezzel ellentében* csak olyan munkáskormányt ismertek el, amely fegyveres felkelés útján, a burzsoázia megdöntése *után* alakítható meg. Mind az egyik, mind a másik álláspont helytelen volt, és ezért, hasonló hibák megismétlésének elkerülése végett, *hangsúlyozzuk most annyira, hogy pontosan számolni kell* a politikai válságnak és a tömegmozgalom fellendülésének konkrét feltételeivel, amikor is az egységfront kormányának megalakítása lehetséges és politikailag szükséges lehet.

A hibák második sorozatát az okozta, hogy a munkáskormány kérdését nem kapcsolták össze a *proletár egységfront harcos tömegmozgalmának* fejlődésével. Ezért a *jobboldali opportunistáknak* lehetőségük volt arra, hogy elferdítsék ezt a kérdést, és a szociáldemokrata pártokkal tisztán parlamenti kombinációk alapján való elvtelen blokkalkotás taktikájára süllyesztették azt le. *A túlzó baloldaliak* ezzel ellentétben ezt kiabálták: „Semmiféle koalíciót az ellenforradalmi szociáldemokráciával!" – lényegében véve tehát ellenforradalmároknak tekintették az összes szociáldemokratákat.

Mind az egyik, mind a másik álláspont helytelen volt, és mi most hangsúlyozzuk, hogy egyáltalán nem akarunk olyan „munkáskormányt", amely csak úgy egyszerűen egy kibővített szociáldemokrata kormány lenne. Sőt, szívesebben lemondunk a „munkáskormány" elnevezésről és *az egységfront kormányáról beszélünk,* amely politikai jellegénél fogva teljesen más, *elvileg más,* mint az összes szociáldemokrata kormányok, amelyek magukat renszerint „munkáskormányoknak" nevezik. Míg a szociáldemokrata kormány a burzsoáziával való osztály-együttműködés eszköze a kapitalista rend fenntartása érdekében, addig *az egységfront kormánya* a proletariátus forradalmi élcsapatának egyéb antifasiszta pártokkal való együttműködési szerve az egész dolgozó nép érdekében, a fasizmus és a reakció elleni harc kormánya. Világos, hogy ez két, egymástól *gyökerében különböző* dolog.

Másrészről hangsúlyozzuk, hogy látni kell a *különbséget a szociáldemokrácia két különböző tábora között.* Mint már rámutattam, van a szociáldemokráciának egy reakciós tábora, de van, és egyszersmind növekszik a baloldali szociáldemokraták (idézőjel nélkül), a forradalmasodó munkások tábora. A döntő gyakorlati különbség közöttük a munkásosztály egységfrontját illető magatartásukban rejlik. A reakciós szociáldemokraták az *egységfront ellen* vannak; rágalmazzák, szabotálják és bomlasztják az egységfrontmozgalmat, mert az egységfront lehetetlenné teszi számukra a burzsoáziával való megalkuvás politikáját. A baloldali szociáldemokraták az *egységfront oldalán* állnak; védelmezik, fejlesztik, erősítik az egységfrontmozgalmat. Minthogy ez az egységfrontmozgalom a fasizmus és a reakció elleni harcos mozgalom, ennélfogva olyan állandó mozgatóerő lesz, amely az egységfront kormányát a reakciós burzsoázia elleni harcra hajtja. Minél erősebben bontakozik ki ez a tömegmozgalom, annál nagyobb erőt tud majd nyújtani a kormánynak is a reakciósok elleni harcban. És minél szervezettebb lesz ez a tömegmozgalom *alulról,* minél kiterjedtebb lesz *az egységfront pártokon kívüli osztályszerveinek a hálózata az üzemekben, a munkanélküliek körében, a munkásnegyedekben, a város és a falu kisemberei között,* annál több lesz a biztosíték az egységfront-kormány politikájának esetleges elfajulása ellen.

A korábbi vitákban megnyilvánult *hibás nézeteknek harmadik sorozata* éppen a „munkáskormány" gyakorlati *politikáját* érintette. *A jobboldali opportunisták* úgy vélték, hogy a „munkáskormánynak" „a burzsoá demokrácia keretei" között kell maradnia, tehát nem szabad egyetlen lépést sem tennie, amely ezeket a kereteket túllépi. *A túlzó baloldaliak* ezzel ellentétben valójában lemondtak az egységfront-kormány megalakításának minden kísérletéről.

Szászországban és Türingiában 1923-ban szemléltető képét lehetett látni a „munkáskormány" jobboldali opportunista gyakorlatának. Az, hogy a kommunisták a baloldali szociáldemokratákkal (Zeigner csoportja) együtt beléptek a szász kormányba, magában véve még nem volt hiba, ellenkezőleg: a forradalmi helyzet Németországban teljesen igazolta ezt a lépést. A kommunistáknak azonban, amikor a kormány munkájában részt vettek, pozícióikat

mindenekelőtt arra kellett volna felhasználniuk, hogy *felfegyverezzék a proletariátust*. Ezt nem tették meg. Sőt még azt sem tették meg, hogy lefoglalták volna a gazdagoknak akárcsak egyetlenegy lakását is, jóllehet a munkások lakásnyomora olyan nagy volt, hogy sokan közülük gyermekeikkel és feleségükkel fedél nélkül voltak. A munkások forradalmi tömegmozgalmának megszervezésére szintén *semmit sem tettek*. Általában úgy viselkedtek, mint *közönséges* parlamenti miniszterek „a burzsoá demokrácia keretei között". Mint ismeretes, ez Brandler és társai opportunista politikájából következett. Az eredmény akkora csőd lett, hogy még most is kénytelenek vagyunk a szász kormányra hivatkozni, mint annak klasszikus példájára, *hogyan nem szabad* forradalmároknak viselkedniük a kormányban.

Elvtársak! Mi minden egységfront-kormánytól egészen más politikát követelünk. Mi azt követeljük tőle, hogy meghatározott, a helyzetnek megfelelő, *gyökeresen forradalmi követeléseket* valósítson meg, például a termelés ellenőrzését, a bankok ellenőrzését, a rendőrség feloszlatását és felváltását felfegyverzett munkásmilíciával stb.

Lenin 15 évvel ezelőtt arra hívott fel bennünket, hogy egész figyelmünket „a proletárforradalomba vezető *átmenet* vagy a feléje vezető *út* formáinak kutatására" összpontosítsuk. Lehetséges, hogy *az egységfront kormánya* számos országban az *egyik* legfontosabb átmeneti forma lesz. A „baloldali" doktrinérek mindig mellőzték Leninnek ezt az útmutatását, és mint korlátolt propagandisták csak a „célról" beszéltek, sohasem törődtek az „átmeneti formákkal". A jobboldali opportunisták viszont egy külön *„demokratikus átmeneti* szakaszt" igyekeztek a burzsoázia diktatúrája és a proletariátus diktatúrája közé iktatni, hogy a munkásokban az egyik diktatúrából a másikba vezető békés parlamenti séta illúzióját keltsék. Ezt a csalóka „közbeeső szakaszt" szintén „átmeneti formának" nevezték, és egyenesen Leninre hivatkoztak! De ezt a szélhámosságot nem volt nehéz leleplezni: hiszen Lenin a *„proletárforradalomba"* vezető átmenet és út formáiról beszélt, vagyis a burzsoá diktatúra megdöntéséről, és nem valamilyen átmeneti formáról a burzsoá és a proletárdiktatúra *között*.

Miért tulajdonított Lenin olyan rendkívül nagy jelentőséget a

proletárforradalomba vezető átmenet formájának? Azért, mert *„valamennyi nagy forradalom alaptörvényét"* tartotta szem előtt, azt a törvényt, hogy a propaganda és az agitáció egymagában nem képes pótolni a tömegek *saját politikai tapasztalatait,* amikor a dolgozók valóban széles tömegeinek a forradalmi élcsapat számára történő megnyeréséről van szó, amely nélkül lehetetlen győzelemre vinni a hatalomért folytatott harcot. Gyakori hiba az az elképzelés, hogy mihelyt beáll a politikai (vagy forradalmi) válság, a kommunista vezetésnek elegendő kiadnia a forradalmi felkelés jelszavát ahhoz, hogy a tömegek kövessék is. Nem, még ilyen válság esetében sem készek mindig erre a tömegek. Láttuk ezt *Spanyolország* példáján. Segíteni kell a *milliós tömegeknek,* hogy lehetőleg gyorsan, a saját tapasztalataikon okulva sajátítsák el, mit kell tenniük, hol találják meg a kivezető utat, milyen párt érdemli meg a bizalmukat; íme, ezért szükségesek egyebek közt mind az átmeneti jelszavak, mind külön a „proletárforradalomba vezető átmenet vagy a feléje vezető út formái". Másképpen a néptömegek, amelyek a kispolgári demokratikus illúziók és hagyományok rabjai, még forradalmi helyzetben is ingadozhatnak, habozhatnak és tévelyeghetnek, nem találva meg a forradalomhoz vezető utat – s azután a fasiszta hóhérok markába kerülhetnek.

Éppen ezért számolunk mi egy antifasiszta egységfront-kormány megalakításának lehetőségével politikai válság esetén. Ha egy ilyen kormány valóban harcolni fog a nép ellenségei ellen, szabad tevékenységet biztosít a munkásosztálynak és a kommunista pártnak, akkor mi, kommunisták, minden módon támogatni fogjuk, és mint a forradalom katonái, a *tűzvonalban* fogunk harcolni. Ugyanakkor nyíltan megmondjuk a tömegeknek: ez a kormány nem hozhat *végleges menekvést.* Nem képes megdönteni a kizsákmányolók osztályuralmát, és ezért nem képes végleg kiküszöbölni a fasiszta ellenforradalom veszélyét. Tehát *fel kell készülnünk a szocialista forradalomra!* Csakis a szovjethatalom hozhat menekvést!

A világhelyzet jelenlegi fejlődését értékelve látjuk, hogy számos országban érlelődik a *politikai válság.* Ezért annyira időszerű és fontos, hogy kongresszusunk egyértelmű határozatot hozzon az egységfront kormányának kérdésében.

Ha pártjaink képesek lesznek arra, hogy bolsevik módon kihasz-

nálják az egységfront-kormány megalakításának a lehetőségét, kihasználják a harcot a kormány megalakítása körül és egy ilyen kormány fennállását a *tömegek forradalmi előkészítésére*, akkor ez lesz az egységfront-kormány megalakulására irányuló vonalunk *legjobb politikai igazolása.*

A fasizmus elleni ideológiai harcról

Pártjaink antifasiszta harcának egyik leggyengébb oldala az, hogy *nem eléggé és nem idejében reagálnak a fasizmus demagógiájára,* s még mindig lebecsülik a fasiszta ideológia elleni harc kérdését. Sok elvtárs nem hitte, hogy a burzsoá ideológiának az olyan reakciós válfaja, mint a fasizmusnak a maga képtelenségében gyakran az eszelősségig menő ideológiája, egyáltalán tömeghatást tud elérni. Ez nagy hiba volt. A kapitalizmus messze előrehaladt rothadási folyamata behatol ideológiájának és kultúrájának kellős közepéig, s a néptömegek elkeseredett helyzete bizonyos rétegeket fogékonnyá tesz arra, hogy megfertőződjenek e rothadás ideológiai szemetétől.

A fasizmus ideológiai mételyének ezt az erejét semmi körülmények között sem szabad lebecsülnünk. Ellenkezőleg, a magunk részéről széles körű ideológiai harcot kell folytatnunk ellene. Ebben az ideológiai harcban világosan, népszerűen kell érvelnünk, és a néptömegek lelkületének nemzeti sajátosságaihoz helyes, jól átgondolt módon kell közelednünk.

A fasiszták gyökerestől kiforgatják a népek egész *történetét,* hogy úgy tüntessék fel magukat, mint a népek múltjában lejátszódott minden kimagasló hősi esemény kizárólagos örököseit és folytatóit. Mindazt pedig, ami megalázza és sérti a nép nemzeti érzéseit, fegyverként használják a fasizmus ellenségei ellen. Németországban száz és száz könyvet adnak ki, amelyek csak egy célt követnek: fasiszta módon meghamisítani a német nép történetét. Az újdonsült nemzetiszocialista történészek olyan módon iparkodnak Németország történetét bemutatni, mintha valamilyen „történelmi törvényszerűség" erejénél fogva 2000 év folyamán vörös fonálként vonulna végig az a fejlődési vonal, amely arra vezetett, hogy meg-

jelent a történelem színterén a nemzeti „megváltó", a *német* nép „messiása", az a bizonyos *osztrák* származású *„Gefreite"**. Ezekben a könyvekben a német nép múltjának legkiválóbb alakjait fasisztáknak, a nagy parasztmozgalmakat pedig a fasiszta mozgalom egyenes előfutárjainak tüntetik fel.

Mussolini minden erővel tőkét igyekszik kovácsolni Garibaldi hősies példájából. A francia fasiszták az orleans-i szüzet nevezik ki hősnőjüknek. Az amerikai fasiszták az Amerika függetlenségéért vívott háborúk hagyományaira, Washington, Lincoln hagyományaira hivatkoznak. A bolgár fasiszták a hetvenes évek nemzeti szabadságmozgalmát és e mozgalomnak a nép körében szeretetnek örvendő hőseit, Vaszil Levszkit, Sztefan Karadzsát stb. használják fel.

Azok a kommunisták, akik azt hiszik, hogy mindennek semmi köze a munkásosztály ügyéhez, akik semmit sem csinálnak, hogy történelmileg helyes, igazi marxista, marxi–lenini szellemben világítsák meg a dolgozó tömegek előtt népük múltját, hogy *összekapcsolják jelenlegi harcukat múltjuk forradalmi hagyományaival,* ezek a kommunisták önként kiszolgáltatják a fasiszta hamisítóknak a néptömegek butítása végett mindazt, ami a nemzet történelmi múltjában értékes. *(Taps.)*

Nem! Elvtársak! Bennünket *nemcsak népünk jelenének és jövőjének, hanem múltjának is minden fontos kérdése érdekel.* Mi, kommunisták, nem szűkkeblű, a munkások céhszerű érdekeire korlátozott politikát folytatunk. Mi nem vagyunk korlátolt tradeunionista funkcionáriusok vagy a kézművesek és mesterlegények középkori gildjeinek vezetői. Mi a munkásosztálynak, a modern társadalom legfontosabb, leghatalmasabb osztályának osztályérdekeit képviseljük. Ennek az osztálynak az a hivatása, hogy megszabadítsa az emberiséget a kapitalista rend gyötrelmeitől, s ez az osztály a földkerekség egyhatod részén lerázta már a kapitalizmus igáját, és uralkodó osztállyá lett. Mi minden kapitalista országban valamennyi kizsákmányolt dolgozó rétegnek, tehát a nép túlnyomó többségének a létérdekeiért küzdünk.

Mi, kommunisták, *kérlelhetetlen elvi ellenségei* vagyunk a bur-

* Őrvezető; a legalacsonyabb rang az egykori osztrák–magyar hadseregben.

zsoá nacionalizmus minden válfajának, de nem vagyunk *hívei a nemzeti nihilizmusnak*, és sohasem szabad ilyen álláspontot képviselnünk. Minden kommunista pártnak egyik fő feladata az, hogy a munkásokat és minden dolgozót a proletár nemzetköziség szellemében nevelje. De aki azt hiszi, hogy ez megengedhetővé teszi neki, sőt arra készteti, hogy semmibe vegye a dolgozó tömegek minden nemzeti érzését, az távol áll az igazi bolsevizmustól, az semmit sem értett meg Leninnek a nemzeti kérdésről szóló tanításából. *(Taps.)*

Lenin, aki mindig határozottan és következetesen harcolt a burzsoá nacionalizmus ellen, „A nagyoroszok nemzeti büszkeségéről" című, 1914-ben írt cikkében példát mutatott nekünk arra, hogyan kell helyesen értelmezni a nemzeti érzés kérdését.

Lenin ezt írta:

„Idegen-e tőlünk, nagyorosz öntudatos proletároktól, a nemzeti büszkeség érzése? Természetesen nem! Szeretjük nyelvünket és hazánkat, a legtöbbet azon munkálkodunk, hogy *hazánk* dolgozó tömegeit (vagyis lakosságának kilenctized részét) tudatos demokrata és szocialista életre emeljük. Nekünk mindennél fájóbb látni és érezni azt, hogy a cári hóhérok, a nemesek és a tőkések mennyi erőszakot követnek el szép hazánkon, hogy gúzsba kötik és csúfot űznek belőle. Büszkék vagyunk arra, hogy ez az erőszak közöttünk, nagyoroszok között ellenállásra talált, hogy *ebből* a környezetből nőtt ki Ragyiscsev, nőttek ki a dekabristák, a hetvenes évek közrendi forradalmárai, hogy a nagyorosz munkásosztály 1905-ben hatalmas forradalmi tömegpártot teremtett, hogy a nagyorosz muzsik ugyanebben az időben demokratává kezdett lenni és kezdte lerázni magáról a papot meg a földbirtokost.

Jól emlékszünk arra, amit fél évszázaddal ezelőtt Csernisevszkij, a nagyorosz demokrata mondott, aki egész életét a forradalom ügyének szentelte: „szánalmas náció, hitvány náció! rabszolga népség, az aljától a legtetejéig, csupa rabszolga". A nyílt és burkolt nagyorosz rabszolgák (a cári monarchia rabszolgái) nem szívesen emlékeznek ezekre a szavakra. Szerintünk azonban ezek a szavak az igazi hazaszeretet szavai voltak, azé a hazaszereteté, amelyet áthatott a bú, mert a nagyorosz néptömegekben nem volt forradalmiság. Akkor nem volt. Most is kevés van, de már van. A nemzeti büszkeség érzése tölt el bennünket, mert a nagyorosz nemzet

szintén megteremtette a forradalmi osztályt, *szintén* bebizonyította, hogy a szabadságért és szocializmusért folyó harc nagyszerű példáit tudja adni az emberiségnek, nem csupán nagy pogromokat, akasztófaerdőket, börtönöket, nagy éhínségeket és a nagy csúszásmászást a papok, cárok, földbirtokosok, tőkések előtt.

A nemzeti büszkeség érzése tölt el bennünket, és éppen ezért *különösen* gyűlöljük *saját* rabszolga múltunkat (amikor a nemesi földesurak azért vitték háborúba a muzsikot, hogy vérbe fojtsák Magyarország, Lengyelország, Perzsia, Kína szabadságát) és rabszolga jelenünket, amikor ugyanezek a földesurak, a tőkések támogatásával, háborúba visznek bennünket, hogy megfojtsák Lengyelországot és Ukrajnát, hogy elnyomják a demokratikus mozgalmat Perzsiában és Kínában, hogy erősítsék a Romanovok, Bobrinszkijok, Puriskevicsok nagyorosz nemzeti méltóságunkba gázoló bandáját. Senki sem bűnös abban, hogy rabszolgának született; de az a rabszolga, aki nemcsak nem törekszik szabadságra, hanem még igazolja és szépítgeti is rabságát (amikor például Lengyelország, Ukrajna stb. megfojtását a nagyorosz „haza védelmének" nevezi), az ilyen rabszolga a felháborodás, a megvetés, az undor jogos érzését keltő tányérnyaló és hitvány alak."*

Így írt Lenin a nemzeti büszkeségről.

Azt hiszem, elvtársak, helyesen jártam el a lipcsei tárgyaláson; amikor a fasiszták a bolgár népet megrágalmazták és barbárnak nevezték, én megvédtem a bolgár nép dolgozó tömegeinek nemzeti becsületét, azoknak a tömegeknek a becsületét, akik önfeláldozóan harcolnak a fasiszta bitorlók, az igazi barbárok és vademberek ellen *(hosszan tartó, viharos taps)*, s kijelentettem, hogy nincs semmi okom szégyellni bolgár voltomat, sőt büszke vagyok arra, hogy a hős bolgár munkásosztály fia vagyok. *(Taps.)*

Elvtársak! A proletár nemzetköziségnek minden országban, hogy úgy mondjuk, „akklimatizálódnia" kell, hogy a szülőföldben mély gyökeret eresszen. Az egyes országok proletár osztályharcának és munkásmozgalmának *nemzeti formái* nincsenek ellentétben a proletár nemzetköziséggel. Ellenkezőleg, éppen ilyen formák között lehet sikeresen megvédeni a proletariátus *nemzetközi érdekeit* is.

* *Lenin* Összes Művei. 26. köt. Kossuth Könyvkiadó 1971. 96–97. old.

Magától értetődik, hogy *mindenütt és minden esetben* fel kell tárnunk és konkrétan be kell bizonyítanunk a tömegek előtt, hogy a fasiszta burzsoázia az általános nemzeti érdekek védelmének ürügyén saját önző politikáját folytatja egyrészt saját népének leigázása és kizsákmányolása, másrészt egyéb népek kirablása és rabságba döntése céljából. *De nem szabad csak erre szorítkoznunk.* Egyszersmind a munkásosztály harcával és a kommunista pártok akcióival is meg kell mutatni, hogy a proletariátus, amely síkraszáll minden szolgaság és nemzeti elnyomás ellen, egyetlen igazi harcosa a nemzeti szabadságnak és a nép függetlenségének.

A proletariátus érdekei a saját hazájabeli kizsákmányolók és elnyomók elleni osztályharcban nem ellenkeznek a nemzet szabad és boldog jövőjének érdekeivel. Ellenkezőleg: a szocialista forradalom jelenti majd a *nemzet megmentését* és nyitja majd meg előtte a legnagyobb arányú fejlődés útját. A munkásosztály azzal, hogy jelenleg osztályszervezeteit építi és hadállásait erősíti, hogy a fasizmussal szemben a demokratikus jogokat és a szabadságot védi, hogy a kapitalizmus megdöntéséért harcol, *már pusztán ezáltal is* a nemzet jövőjéért küzd.

A forradalmi proletariátus harcol a nép kultúrájának megmentéséért, azért, hogy ez a kultúra kiszabaduljon a rothadó monopoltőke bilincseiből és a barbár fasizmus fojtogató karmai közül. *Csak* a proletárforradalom akadályozhatja meg a kultúra pusztulását, csak a proletárforradalom fejlesztheti és virágoztathatja fel mint *formájában nemzeti és tartalmában szocialista* igazi népi kultúrát, mely szemünk előtt valósul meg a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében...

A proletár nemzetköziség nemcsak nem ellenkezik az egyes országok dolgozóinak a nemzeti, szociális és kulturális szabadságért folytatott harcával, hanem a nemzetközi proletár szolidaritás és harcos egység segítségével biztosítja is azt a *támogatást,* amely ebben a harcban a győzelemhez szükséges. A kapitalista országok proletariátusa *csakis* akkor győzhet, ha *a legszorosabb szövetségben* áll a hatalmas Szovjetunió győztes munkásosztályával. *Csak* az imperialista országok proletariátusával vállvetve vívhatják ki felszabadulásukat a gyarmati népek és az elnyomott nemzeti kisebbségek. *Csak* az imperialista országok munkásosztályának s a gyar-

matok és függő helyzetben levő országok nemzeti szabadságmozgalmának forradalmi szövetségén keresztül vezet az út a proletárforradalom győzelméhez az imperialista államokban, mert mint *Marx* tanított bennünket, „nem lehet szabad az a nép, amely más népeket elnyom".

Hiszen olyan kommunisták, akik egy elnyomott vagy függő helyzetben levő néphez tartoznak, nem harcolhatnak sikerrel a saját nemzetük soraiban fellépő sovinizmus ellen, ha *ugyanakkor nem mutatják meg* a tömegmozgalom gyakorlata során, hogy valóban harcolnak nemzetük felszabadításáért az idegen iga alól. Másfelől az elnyomó nemzet kommunistái ugyancsak nem tehetik meg azt, ami a saját nemzetük dolgozó tömegeinek a nemzetköziség szellemében történő nevelése terén szükséges, ha *nem folytatnak* határozott harcot a „saját" országuk burzsoáziájának elnyomó politikája ellen, az általa leigázott nemzetek teljes önrendelkezési jogáért. Enélkül nem könnyítik meg az elnyomott nemzet dolgozóinak sem azt, hogy leküzdjék nacionalista előítéleteiket.

Ha ilyen szellemben fogunk harcolni, ha egész tömegmunkánk során meggyőzően megmutatjuk, hogy mi egyformán mentesek vagyunk mind a nemzeti nihilizmustól, mind pedig a burzsoá nacionalizmustól, csak akkor tudunk valóban sikeres harcot folytatni a fasiszták soviniszta demagógiája ellen.

Ezért olyan rendkívül fontos a lenini nemzeti politika helyes és konkrét alkalmazása. *Feltétlenül* szükséges előfeltétele ez a sovinizmus elleni sikeres harcnak, márpedig a sovinizmus az a legfontosabb fegyver, amellyel a fasiszták a tömegekre ideológiai hatást tudnak gyakorolni. *(Taps.)*

III. A KOMMUNISTA PÁRTOK MEGERŐSÍTÉSE ÉS A PROLETARIÁTUS POLITIKAI EGYSÉGÉÉRT FOLYÓ HARC

Elvtársak! Az egységfront megteremtéséért folytatott harcban rendkívül megnőtt a kommunista párt vezető szerepének jelentősége. A munkásosztály egységfrontjának kezdeményezője, szervezője és mozgatóereje lényegében egyedül a kommunista párt.

A kommunista pártok *csakis* oly módon tudják biztosítani a dolgozó tömegek mozgósítását a fasizmus és a tőke támadása elleni egységes harcra, ha *minden tekintetben megerősítik saját soraikat,* ha fejlesztik kezdeményezőképességüket, ha marxi–lenini politikát folytatnak és helyes, hajlékony taktikát alkalmaznak, amely számol a konkrét helyzettel és az osztály-erőviszonyokkal.

A kommunista pártok megerősítése

A VI. és VII. kongresszus közötti időszakban pártjaink a kapitalista országokban kétségkívül *megnőttek és jelentékenyen megedződtek.* A legveszélyesebb tévedés lenne azonban, ha ezzel beérnők. Minél jobban szélesedik majd a munkásosztály egységfrontja, annál inkább merülnek majd fel előttünk új, bonyolult feladatok, annál szükségesebb lesz majd, hogy pártjaink politikai és szervezeti megerősítésén dolgozzunk. A proletariátus egységfrontja munkáshadsereget teremt, de az csak akkor tudja hivatását betölteni, ha élén olyan vezető erő áll, amely célt és utat mutat. Ez a vezető erő *csak egy erős forradalmi proletárpárt* lehet.

Amikor mi, kommunisták, minden erőnket megfeszítjük az egységfront megteremtéséért, akkor ezt nem abból a szűkkeblű meggondolásból tesszük, hogy a kommunista pártokba új tagokat toborozzunk. Minden oldalról meg kell azonban erősítenünk a kommunista pártokat, és taglétszámukat is növelnünk kell, *éppen azért,* mert komolyan kívánjuk az egységfront megerősödését. A kommunista pártok megerősítése nem szűk pártérdek, hanem az egész munkásosztály érdeke.

A kommunista pártok egysége, forradalmi egybeforrottsága és harckészsége a legértékesebb tőke, amely nemcsak a miénk, hanem az egész munkásosztályé. Mi készek vagyunk a szociáldemokrata pártokkal és szervezetekkel közösen harcolni a fasizmus ellen. Ezt a készségünket összekapcsoltuk és össze is fogjuk kapcsolni azzal, hogy kérlelhetetlenül harcolunk a szociáldemokratizmus mint a burzsoáziával való megalkuvás ideológiája és gyakorlata ellen, és továbbmenően ennek az ideológiának a saját sorainkba való *bármilyen behatolása* ellen.

Az egységfront politikájának bátor és határozott keresztülvitelénél a saját sorainkban is akadályokra bukkanunk, amelyeket a lehető legrövidebb időn belül mindenáron el kell hárítanunk.

A Komintern VI. kongresszusa után a tőkésországok valamennyi kommunista pártjában *sikeres harc folyt a kapitalista stabilizáció körülményeihez való opportunista alkalmazkodás irányzata, valamint a reformista és legális illúziók fertőzése ellen.* Pártjaink megtisztították soraikat a különböző jobboldali opportunistáktól, és ezáltal megszilárdították bolsevik egységüket és harci képességüket. Kevésbé sikeresen, sőt gyakran egyáltalán nem folyt harc a *szektásság* ellen. A szektásság már nem kezdetleges, nyílt formákban jutott kifejezésre, mint a Kommunista Internacionálé első éveiben, hanem a bolsevik irányelvek formális elismerésének leple alatt akadályozta a bolsevik tömegpolitika kifejlesztését. A mi időnkben ez gyakran már nem „gyermekbetegség" többé, mint Lenin írta, hanem *mélyen gyökerező kór.* Amíg ettől a kórtól meg nem szabadulunk, addig nem oldhatjuk meg feladatunkat: nem teremthetjük meg a proletariátus egységfrontját, nem vezethetjük át a tömegeket a reformizmus álláspontjáról a forradalom oldalára.

A jelenlegi helyzetben a szektásság – az *önelégült* szektásság, ahogy mi határozati javaslatunkban minősítjük – mindennél jobban gátolja harcunkat az egységfront megvalósításáért. Ez a szektásság meg van elégedve a saját *doktrinér korlátoltságával,* a tömegek valóságos életétől való elszakadottságával, meg van elégedve azzal, hogy a munkásmozgalom legbonyolultabb kérdéseit egyazon minta szerint, a maga *leegyszerűsített módszereivel* oldja meg; ez a szektásság mindentudónak képzeli magát, és feleslegesnek tartja azt, hogy a tömegektől, a munkásmozgalom tapasztalataiból tanuljon; egyszóval ennek a szektásságnak, mint mondani szokás, minden csak gyerekjáték. Az önelégült szektásság *nem akarja és nem tudja* megérteni, hogy a kommunista párt vezető szerepe a munkásosztály körében nem valósul meg automatikusan. A kommunista párt vezető szerepét a munkásosztály harcaiban kell kivívni. Ehhez nem a kommunisták vezető szerepéről szóló szavalásra van szükség, hanem mindennapos tömegmunkánkkal és helyes politikánkkal *kell kiérdemelnünk, meghódítanunk a munkástömegek bizalmát.*

Ez azonban csak abban az esetben lehetséges, ha mi, kommunisták, politikai munkánkban komolyan számolunk a tömegek osztálytudatának tényleges színvonalával, forradalmasodásuk fokával; ha józanul fogjuk értékelni a konkrét helyzetet, mégpedig nem kívánságaink alapján, hanem annak alapján, ami valóban megvan. Lépésről lépésre, türelmesen meg kell könnyítenünk a tömegeknek az átmenetet a kommunizmus álláspontjára. Sohasem szabad elfelejtenünk Lenin szavait, aki óva intett minket:

„...éppen arról van szó, hogy azt, ami *számunkra* idejét múlta, *ne* tekintsük úgy, mintha az *osztály számára, a tömegek számára* is idejét múlta volna"*.

Vajon, elvtársak, kevesen vannak-e ma sorainkban az ilyen doktrinér elemek, akik az egységfront-politikában mindig és mindenütt csak veszedelmet látnak? Az ilyen elvtársak számára az egész egységfront nem egyéb, mint tiszta veszedelem. Ez a szektaszerű „elvhűség" azonban nem más, mint politikai tehetetlenség a tömegek harcának közvetlen vezetése közben felmerülő nehézségekkel szemben.

A szektásság *különösen* a tömegek forradalmasodását becsüli túl; túlbecsüli azt az ütemet, ahogyan a tömegek eltávolodnak a reformizmus álláspontjától, megkísérli a mozgalom nehéz szakaszainak és bonyolult feladatainak átugrását. A tömegek vezetésének módszereit a gyakorlatban gyakran helyettesítették egy szűk pártcsoport vezetésének módszereivel. Lebecsülték azt az erőt, amit a tömegeknek szervezeteikkel és vezetőségeikkel tartott hagyományos kapcsolata jelent, s amikor a tömegek ezeket a kapcsolatokat nem szakították egyszerre szét, akkor ugyanolyan élesen kezdtek velük szemben viselkedni, mint reakciós vezetőikkel szemben. Minden országban egy kaptafára készült taktikát alkalmaztak, egy kaptafára készült jelszavakat adtak ki, és nem számoltak az egyes országokban az adott helyzet sajátosságaival. Lebecsülték annak szükségességét, hogy szívós harcot folytassanak a tömegek körében bizalmuk megnyeréséért, lenézték a munkások részletkövetéseiért folytatott harcot, s a reformista szakszervezetekben és a fasiszta tömegszervezetekben folytatandó munkát. Az egységfront-politikát

* *Lenin* Művei. 31. köt. 46. old.

gyakran üres felhívásokkal és elvont propagandával helyettesítették.

Nem kevésbé akadályozták a szektás álláspontok az emberek helyes megválasztását s olyan *káderek* nevelését és kialakítását, akiknek *kapcsolatuk van* a tömegekkel, a tömegek bizalmát élvezik, *forradalmi* szempontból *megállják* a helyüket, *kiállták a próbát* az osztályharcok során, és a tömegmunka gyakorlati *tapasztalatait* össze tudják kötni *a bolsevik elvi szilárdsággal.*

A szektásság ily módon jelentékeny mértékben meglassította a kommunista pártok növekedését, megnehezítette az igazi tömegpolitika keresztülvitelét, gátolta az osztályellenség nehézségeinek kihasználását a forradalmi mozgalom megerősítése érdekében, gátolta a proletár tömegek megnyerését a kommunista pártok számára.

Ugyanakkor, amikor a leghatározottabban harcolunk az önelégült szektásság utolsó maradványainak kiirtásáért és leküzdéséért, minden módon fokoznunk kell éberségünket és a harcot a *jobboldali* opportunizmussal szemben, s annak minden konkrét megnyilvánulása ellen, mivel tudjuk azt, hogy a jobboldali opportunizmus veszélye oly mértékben fog növekedni, amilyen mértékben a széles egységfront kibontakozik. Már észlelhetők törekvések, amelyek a kommunista párt szerepének az egységfront soraiban való alábecsülésében és a szociáldemokrácia ideológiájával való megbékélésben fejeződnek ki. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az egységfront taktikája olyan módszer, amely a szociáldemokrata munkásokat a tények alapján győzi meg a kommunista politika helyességéről és a reformista politika helytelenségéről, *nem pedig megbékülés a szociáldemokrata ideológiával és gyakorlattal.* Az egységfront megteremtéséért folytatott harc sikere érdekében feltétlenül állandóan harcolnunk kell a saját sorainkban mutatkozó olyan törekvések ellen, amelyek *csökkentik a párt szerepét, harcolni kell a legális illúziók ellen,* minden olyan álláspont ellen, amely szerint a fasizmus felszámolása és az egységfront megvalósítása *ösztönös mozgalom útján, automatikusan* elérhető, harcolni kell a *döntő cselekvés pillanatában megnyilvánuló legkisebb ingadozás ellen is.*

Elvtársak! A kommunista és a szociáldemokrata munkások közös harci egységfrontjának kifejlesztése a fasizmus ellen és a tőke támadása ellen napirendre tűzi a *politikai egységnek, a munkásosztály egységes politikai tömegpártjának* a kérdését is. A szociáldemokrata munkások tapasztalataik alapján egyre inkább meggyőződnek arról, hogy az osztályellenség elleni harc egységes politikai vezetést követel, mert a *vezetés kettőssége* megnehezíti a munkásosztály egységes harcának további fejlesztését és erősítését.

A proletariátus osztályharcának érdekei és a proletárforradalom sikere határozottan azt követelik, hogy *egységes proletárpárt legyen* minden országban. Ennek elérése természetesen nem olyan könnyű és egyszerű dolog. Ez szívós munkát és harcot követel, s szükségszerűen többé-kevésbé hosszadalmas folyamat lesz. A munkások körében egyre erősebbé válik az a kívánság, hogy a szociáldemokrata pártok vagy egyes szervezetek egyesüljenek a kommunista pártokkal. A kommunista pártok erre támaszkodva ragadják bátran és bizalommal a kezükbe ennek az egyesülésnek a kezdeményezését. A munkásosztály erőinek egyesítése egy egységes forradalmi proletárpártban – abban a pillanatban, amikor a nemzetközi munkásmozgalom a szakadás megszüntetésének szakaszába lép – *a mi ügyünk*, a Kommunista Internacionálé ügye.

Míg azonban a kommunista és a szociáldemokrata pártok egységfrontjának megteremtésére elegendő a megegyezés a fasizmus, a tőke támadása és a háború elleni harc kérdésében, addig a politikai egység megteremtése csakis egy sor meghatározott, elvi jellegű feltétel alapján lehetséges.

Ez az egyesülés a következő feltételek mellett jöhet létre:

először, teljes függetlenség a burzsoáziától, és a szociáldemokrácia teljes visszavonulása a burzsoáziával alkotott blokktól;

másodszor, az akcióegység előzetes megteremtése;

harmadszor, annak elismerése, hogy szükséges *a burzsoázia uralmának forradalmi úton való megdöntése és a proletariátus diktatúrájának szovjetek formájában való megteremtése;*

negyedszer, lemondás a saját burzsoázia támogatásáról az *imperialista háborúban;*

ötödször; a pártnak *a demokratikus centralizmus* alapján történő felépítése, amely biztosítja az akarat és a cselekvés egységét, s amely *az orosz bolsevikok tapasztalatai alapján* már kiállotta a próbát.

Türelmesen és elvtársias módon kell megmagyaráznunk a szociáldemokrata munkásoknak, hogy miért lehetetlen e feltételek nélkül a munkásosztály politikai egysége. Velük együtt kell megtárgyalnunk ezeknek a feltételeknek az értelmét és jelentőségét.

Miért van szükség a proletariátus politikai egységének megvalósításához a burzsoáziától való teljes függetlenségre s arra, hogy a szociáldemokrácia felmondja a burzsoáziával alkotott blokkját?

Azért, mert a munkásmozgalom összes tapasztalata, s különösen a 15 évi koalíciós politika tapasztalatai Németországban megmutatták, hogy az osztály-együttműködés politikája, a burzsoáziától való függőség politikája a munkásosztály vereségéhez és a fasizmus győzelméhez vezet. És csakis a burzsoázia elleni engesztelhetetlen osztályharc útja, a bolsevikok útja a helyes út, amely győzelemre vezet.

Miért előfeltétele a politikai egységnek az akcióegység előzetes megteremtése?

Azért, mert a tőke és a fasizmus ellen létre lehet és kell is hozni az akcióegységet még azelőtt, mielőtt a munkások többsége a kapitalizmus megdöntésének általános politikai platformján egyesül. Viszont a proletariátus harcának fő útjairól és céljairól táplált nézetek egységének létrehozása, amely nélkül a pártok egyesülése lehetetlen, többé-kevésbé huzamosabb időt követel. És a nézetek egysége legjobban azáltal alakul ki, ha *már ma* közösen harcolunk az osztályellenség ellen. Egységfront helyett az azonnali egyesülést javasolni nem egyéb, mint hátulról fogni be a lovat a szekérbe és azt gondolni, hogy a szekér majd előre megy. *(Nevetés.)* Éppen azért ragaszkodunk mi az akcióegység megvalósításához mint a politikai egységért folytatott harc egyik legfontosabb szakaszához, mert a mi számunkra a politikai egység kérdése nem manőver, mint sok szociáldemokrata vezér számára.

Miért szükséges annak elismerése, hogy a burzsoáziát forradalmi úton meg kell dönteni és létre kell hozni a proletariátus diktatúráját szovjethatalom formájában?

Azért, mert egyfelől a Nagy Októberi Forradalom győzelmének tapasztalatai, másfelől Németország, Ausztria és Spanyolország keserves tanulságai az egész háború utáni időszak során ismét beigazolták, hogy a proletariátus győzelme csakis a burzsoázia forradalmi megdöntése útján lehetséges, és a burzsoázia inkább vértengerbe fojtja a munkásmozgalmat, semmint megengedje a proletariátusnak, hogy békés úton megteremtse a szocializmust. Az Októberi Forradalom tapasztalatai szemléltetően megmutatták, hogy a proletárforradalom alapvető tartalma a proletárdiktatúra kérdése, amelynek az a hivatása, hogy elfojtsa a megdöntött kizsákmányolók ellenállását, felfegyverezze a forradalmat az imperializmus elleni harcra és a forradalmat a szocializmus teljes győzelméig vezesse. Hogy a proletariátus diktatúrája, a túlnyomó többségnek a jelentéktelen kisebbség, a kizsákmányolók feletti diktatúrája megvalósítható legyen – és csakis ilyenként valósítható meg a proletárdiktatúra –, *szovjetek* szükségesek, amelyek átfogják a munkásosztály minden rétegét, a parasztság és a többi dolgozó zömét; mert ha ezek a tömegek nem lépnek a tettek mezejére, ha nem kapcsolódnak be a forradalmi harc frontjába, akkor lehetetlen a proletariátus győzelmének megszilárdítása.

Miért feltétele a politikai egységnek a burzsoázia támogatásáról való lemondás az imperialista háborúban?

Azért, mert a burzsoázia az imperialista háborút rabló céljai érdekében vezeti, a népek túlnyomó többségének érdekei ellen, bármilyen lepel alatt is folyik ez a háború. Azért, mert az imperialisták a háború lázas előkészítése során a végsőkig fokozzák az országukon belül élő dolgozók kizsákmányolását és elnyomását. A burzsoázia támogatása egy ilyen háborúban az ország és a nemzetközi munkásosztály érdekeinek elárulását jelenti.

És végül: miért feltétele az egységnek a párt demokratikus centralizmus alapján való felépítése?

Azért, mert csak a demokratikus centralizmus alapján felépülő párt biztosíthatja az akarat és a cselekvés egységét, vezetheti a proletariátust a központosított államgépezet hatalmas fegyverével rendelkező burzsoázia feletti győzelemre. A demokratikus centralizmus elve az oroszországi bolsevik pártnak, Lenin pártjának tapasztalatain állta ki fényesen történelmi próbáját.

Igen, elvtársak, mi a munkásosztály egységes politikai tömegpártja mellett vagyunk. És ezért van szükség, mint Sztálin elvtárs mondotta:

„...harcos pártra, forradalmi pártra, olyan pártra, amely elég bátor ahhoz, hogy a proletariátust harcba vezesse a hatalomért, eléggé tapasztalt ahhoz, hogy a forradalmi helyzet bonyolult viszonyai között eligazodjék, és eléggé rugalmas ahhoz, hogy a céljához vezető úton minden zátonyt elkerüljön".*

Ezért kell tehát a politikai egyesülésért az említett feltételek alapján küzdenünk.

Mi a munkásosztály politikai egységének hívei vagyunk! Ezért készek vagyunk a legszorosabban együttműködni mindazokkal a szociáldemokratákkal, akik az egységfront hívei, és akik őszintén támogatják az egyesülést a megjelölt alapokon. De éppen azért, mert mi az egyesülés hívei vagyunk, elszántan fogunk harcolni minden „baloldali" demagóg ellen, aki a szociáldemokrata munkások kiábrándulását új szocialista pártok vagy internacionálék megteremtésére igyekszik kihasználni, amelyek a kommunista mozgalom ellen irányulnak, és ilyen módon mélyítik a munkásosztály kettészakadását.

Üdvözöljük a szociáldemokrata munkások fokozódó törekvését a kommunistákkal való egységfrontra. Ebben a tényben a szociáldemokrata munkások forradalmi öntudatának növekedését és a munkásosztály kettészakadása megszüntetésének a kezdetét látjuk. Tudva, hogy az akcióegységre égető szükség van, és hogy az akcióegység a leghelyesebb út a proletariátus politikai egységének a megteremtése felé, kijelentjük, hogy a *Kommunista Internacionálé és szekciói készek tárgyalásokat kezdeni a II. Internacionáléval és annak szekcióival a munkásosztály egységének megteremtésére a tőke támadása, a fasizmus és az imperialista háború veszélye elleni harcban. (Taps.)*

* *Sztálin* Művei. 6. köt. Szikra 1951. 187. old.

Elvtársak!

Befejezem beszámolómat. Mint látják, tekintetbe véve a VI. kongresszus ideje óta megváltozott helyzetet, harcunk tanulságait, s pártjaink már elért konszolidációjára támaszkodva, számos kérdést most új módon vetünk fel: elsősorban az egységfront kérdését, valamint a szociáldemokráciával, a reformista szakszervezetekkel és egyéb tömegszervezetekkel szembeni magatartásunk kérdését.

Akadnak bölcsek, akiknek úgy rémlik, mintha mindezzel eltérnénk elvi álláspontunktól, mintha jobbra fordulnánk a bolsevizmus vonalától. Csak gondolják! Az éhes tyúk – mondják nálunk Bulgáriában – mindig kölessel álmodik. *(Nevetés, viharos taps.)*

Hát csak gondolkodjanak így ezek a politikai tyúkok. *(Nevetés, viharos taps.)*

Bennünket ez kevéssé érdekel. Nekünk az a fontos, hogy saját pártjaink és az egész világ hatalmas tömegei jól megértsék, hogy mi mire törekszünk.

Nem lennénk forradalmi marxisták, leninisták, nem lennénk Marx, Engels, Lenin méltó tanítványai, ha a megváltozott helyzetnek és a világ munkásmozgalmában végbement eltolódásoknak megfelelően nem *építenénk át* megfelelő módon politikánkat és taktikánkat.

Nem lennénk igazi forradalmárok, ha nem tanulnánk a saját tapasztalatainkon és a tömegek tapasztalatain.

Azt akarjuk, hogy pártjaink a kapitalista országokban úgy dolgozzanak és úgy harcoljanak, mint *a munkásosztály igazi politikai pártjai,* hogy valóban *politikai tényezők* legyenek országunk életében, mindig *aktív bolsevik tömegpolitikát* folytassanak, és ne szorítkozzanak csupán *propagandára, kritikára és üres harci felhívásokra a proletariátus diktatúrájáért.*

Ellenségei vagyunk minden sémaszerűségnek. Bármely pillanatban és bármilyen adott helyen számolni akarunk a konkrét helyzettel, s nem akarunk mindenütt *egy meghatározott sablon szerint* cselekedni, nem akarjuk elfelejteni, hogy *különböző* feltételek között a kommunisták álláspontja nem lehet *egyforma.*

Megfontoltan számba akarjuk venni az osztályharc fejlődésének

és a tömegek osztálytudata növekedésének *minden szakaszát*, s minden egyes szakaszban meg akarjuk találni és meg akarjuk oldani a forradalmi mozgalom e szakasznak *megfelelő konkrét* feladatait.

Az osztályellenség elleni harc érdekében meg akarjuk találni a *közös nyelvet* a legszélesebb tömegekkel; meg akarjuk találni az utakat ahhoz, hogy véglegesen leküzdjük a *forradalmi élcsapat elszigeteltségét* a proletariátustól és a dolgozók tömegeitől, meg akarjuk találni az utat, amelyen megszüntethetjük *magának a munkásosztálynak az elszigeteltségét* természetes szövetségeseitől a burzsoázia és a fasizmus elleni harcban.

Egyre nagyobb tömegeket akarunk bevonni a forradalmi osztályharcba, és *égető érdekeikből és szükségleteikből kiindulva, saját tapasztalataik alapján* akarjuk elvezetni őket a proletárforradalomhoz.

Dicső orosz bolsevikjaink példája alapján, a Kommunista Internacionálé vezető pártjának, a Szovjetunió Kommunista Pártjának példája alapján egyesíteni akarjuk a német, spanyol, osztrák és más kommunisták *forradalmi hősiességét az igazi forradalmi realizmussal*, s véget akarunk vetni a komoly politikai kérdések feletti skolasztikus bölcselkedés utolsó maradványainak is.

Minden oldalról fel akarjuk vértezni pártjainkat, hogy képesek legyenek megoldani az előttük álló igen bonyolult politikai feladatokat. E célból egyre magasabbra kell emelni *elméleti színvonalukat*, és az eleven marxizmus—leninizmus, nem pedig a holt doktrinérség szellemében kell nevelni őket.

Ki akarjuk gyomlálni sorainkból az *önelégült szektásságot*, amely elsősorban torlaszolja el előttünk az utat a tömegekhez és akadályozza az igazi bolsevik tömegpolitika keresztülvitelét.

Minden erővel fokozni akarjuk a harcot a *jobboldali opportunizmus* minden konkrét megnyilvánulása ellen, tekintetbe véve azt, hogy a veszély erről az oldalról fog növekedni, éppen tömegpolitikánk és harcunk gyakorlati keresztülvitele következtében.

Azt akarjuk, hogy a kommunisták minden országban idejében vonják le és hasznosítsák saját tapasztalataiknak — a proletariátus forradalmi élcsapata tapasztalatainak — minden tanulságát.

Azt akarjuk, *hogy a kommunisták a lehető leggyorsabban tanuljanak meg az osztályharc viharos vizein úszni*, és ne maradjanak a parton, mint az emelkedő hullámok megfigyelői és regisztrálói, várva a jó időt. *(Taps.)*

Ez az, amit mi akarunk!

És mindezt azért akarjuk, mert csakis ezen az úton lesz képes a munkásosztály, valamennyi dolgozó élén, a Kommunista Internacionálé által irányított milliós forradalmi hadseregbe tömörülve... minden bizonnyal teljesíteni történelmi hivatását: elsöpörni a föld színéről a fasizmust és vele együtt a kapitalizmust. (Mindenki feláll, és viharosan éljenzik Dimitrov elvtársat.

Minden irányból, különféle nyelven hangzik fel az éljenzés: „Hurrá, éljen Dimitrov elvtárs!"

Felhangzik az „Internacionálé" sok nyelven; ismét viharos taps...

A küldöttségek saját forradalmi dalaikat éneklik: az olasz küldöttség a „Bandera rossá"-t, a lengyelek a „Fel a barikádokra" címűt, a franciák a „Carmagnolé"-t, a németek a „Vörös Wedding"-et, a kínaiak a Kínai Vörös Hadsereg indulóját.)

(A szöveget a bolgár eredetiben kissé rövidítették.)

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
5. köt. 5–128. old.

A MUNKÁSOSZTÁLY EGYSÉGÉÉRT A FASIZMUS ELLEN

Zárszó a Kommunista Internacionálé VII. kongresszusán

[1935. augusztus 13.]

Elvtársak! A beszámolóm körül megindult kimerítő vita arról tanúskodik, hogy a kongresszuson igen nagy érdeklődés mutatkozott az alapvető taktikai problémák és a munkásosztály feladatai iránt a tőke támadása, a fasizmus és az imperialista háború veszélye elleni harcban.

A nyolcnapos vita eredményeit összegezve világossá válik, hogy a kongresszus egyhangúlag helyeselte a beszámoló minden lényeges megállapítását. A felszólalók közül senki sem ellenezte taktikai álláspontunkat és a beterjesztett határozati javaslatot.

Bátran mondhatjuk, hogy a Kommunista Internacionálé egyetlen megelőző kongresszusán sem nyilvánult meg ilyen ideológiai és politikai egybeforrottság, mint most. (*Taps.*) A kongresszuson elhangzott vélemények teljes egyöntetűsége arról tanúskodik, hogy sorainkban megérlelődött az a tudat: politikánkat és taktikánkat át kell állítanunk a megváltozott helyzetnek megfelelően, az utóbbi esztendők rendkívül gazdag és tanulságos tapasztalatai alapján.

Ezt az egyöntetűséget kétségtelenül úgy tekinthetjük, mint egyik legfontosabb előfeltételét annak, hogy sikeresen meg lehessen oldani a nemzetközi proletármozgalom legközelebbi fő feladatát: *a munkásosztály minden részét átfogó akcióegység megteremtését a fasizmus elleni harcban.*

Hogy ezt a feladatot sikeresen megoldhassuk, *először* is arra van szükség, hogy a kommunisták hozzáértő módon alkalmazzák *a marxista—leninista elemzés* fegyverét, gondosan tanulmányozva a konkrét helyzetet és fejlődésükben az osztályerők alakulását, s hogy ennek megfelelően dolgozzák ki tevékenységük és harcuk terveit. A legkönyörtelenebb módon ki kell irtanunk a kigondolt

sémákhoz, élettelen formulákhoz, kész sablonokhoz való ragaszkodást, amely elvtársainkat gyakran hatalmába keríti. Véget kell vetnünk az olyan állapotnak, hogy egyes kommunisták, amikor nincs elegendő tudásuk és képességük a helyzet marxista—leninista elemzésére, ezt az elemzést általános frázisokkal és általános jelszavakkal cserélik fel – ilyen például: „a forradalmi kivezető út a válságból!" –, anélkül hogy bármilyen komoly kísérletet tennének annak megmagyarázására, hogy milyen körülmények között, milyen osztály-erőviszonyok mellett, a proletariátus és a dolgozó tömegek forradalmi érettségének milyen fokán, a kommunista párt befolyásának milyen színvonalán lehetséges ez a válságból kivezető forradalmi út. Pedig ilyen elemzés nélkül az effajta jelszavak semmitmondó, tartalmatlan frázisokká válnak, amelyek csak elhomályosítják a ma feladatait. Konkrét marxista–leninista elemzés nélkül sohasem leszünk képesek helyesen felvetni és megoldani sem a fasizmus kérdését, sem a proletár- és általános népfront kérdését, sem a burzsoá demokráciához való viszonyunk, sem az egységfront kormányának kérdését, sem azoknak a folyamatoknak a kérdését, amelyek a munkásosztályon belül és nevezetesen a szociáldemokrata munkások között végbemennek, sem egy sereg más új és bonyolult kérdést, amelyeket maga az élet, az osztályharc fejlődése vet fel.

Másodszor: eleven emberekre van szükségünk, akik a munkástömegekből, azok mindennapos harcából nőttek ki, a harcos cselekvés embereire, akik önfeláldozó hűséggel viseltetnek a proletariátus ügye iránt, akiknek az energiája és keze fogja megvalósítani kongresszusunk határozatait. Bolsevik, lenini káderek nélkül nem oldjuk meg azokat az óriási feladatokat, amelyek a dolgozók előtt a fasizmus elleni harcban állanak.

Harmadszor: olyan emberekre van szükségünk, akik bánni tudnak a *marxista–leninista elmélet iránytűjével,* amelynek hozzáértő alkalmazása nélkül az emberek a szűk látókörű gyakorlatiasság vágányára siklanak, nem képesek előretekinteni, csak esetről esetre találnak megoldást, szem elől tévesztik a széles harci perspektívát, amely megmutatja a tömegeknek, hogy hová és miért megyünk, s hová vezetjük a dolgozókat.

Negyedszer: a *tömegek szervezésére* van szükségünk, hogy határozatainkat végrehajtsuk. Ideológiai és politikai befolyásunk egymagában nem elegendő. Véget kell vetnünk annak, hogy a *mozgalom ösztönösségére* számítsunk, ami az egyik alapvető gyengeségünk. Emlékeznünk kell arra, hogy szervezeti munka nélkül, szívós, huzamos, türelmes, gyakran hálátlannak tetsző szervezeti munka nélkül a tömegek nem eveznek a kommunista partokra. Ahhoz, hogy meg tudjuk szervezni a tömegeket, meg kell tanulnunk azt a lenini művészetet, hogy határozatainkat ne csak a kommunistákkal, hanem a legszélesebb dolgozó tömegekkel is megismertessük. Meg kell tanulnunk a tömegekkel nem a könyvformulák nyelvén, hanem a tömegek ügyéért küzdő harcosok nyelvén beszélni, akiknek minden egyes szava, minden gondolata milliók gondolatát és hangulatát tükrözi vissza.

Ezekre a kérdésekre szeretnék kitérni elsősorban zárszómban.

Elvtársak! A kongresszuson az új taktikai célkitűzést nagy és egyöntetű lelkesedéssel fogadták. Természetesen a lelkesedés és az egyöntetűség önmagában véve gyönyörű dolog. De még jobb, ha az előttünk álló feladatok mély, kritikus átgondolásával jár együtt, azzal, hogy az elfogadott határozatokat helyesen sajátítjuk el, s tényleg megértjük e határozatok alkalmazásának eszközeit és módszereit minden ország konkrét helyzetére vonatkozóan.

Hiszen hoztunk mi már azelőtt is teljesen egyhangúlag jó határozatokat. De az volt a baj, hogy gyakran formálisan fogadtuk el őket, és a legjobb esetben csupán a munkásosztály nem nagy élcsapatának hoztuk tudomására. Határozataink nem váltak a tömegek húsává és vérévé, nem váltak vezérfonallá milliók cselekvéséhez.

Lehet-e azt állítani, hogy már végleg leküzdöttük ezt a formális magatartást az elfogadott határozatokkal szemben? Nem. Azt kell mondanunk, hogy egyes elvtársak beszédeiben ezen a kongresszuson is megnyilvánultak a formalizmus maradványai; időnként itt is érezhető volt az a törekvés, hogy a valóság és az eleven tapasztalatok konkrét elemzését valamilyen új sémával, valamilyen új, leegyszerűsített, élettelen formulával cseréljék fel, hogy *valóságként, már meglevőként* tüntessék fel azt, ami számunkra *kívánatos,* de ami a valóságban még *nincs meg.*

A fasizmus elleni harcnak konkrétnak kell lennie

A fasizmus semmiféle általános jellemzése – bármilyen helyes legyen is az önmagában véve – nem mentesít bennünket attól, hogy a fasizmus fejlődésének sajátosságait s a fasiszta diktatúra különböző formáit az egyes országokban és a különböző időszakokban konkrétan tanulmányozzuk és számon tartsuk. Minden országban meg kell vizsgálni, ki kell kutatni, meg kell találni a fasizmusban azt, ami benne nemzeti sajátosság, nemzeti különlegesség, és ennek megfelelően kell a fasizmus elleni harc hathatós módszereit és formáit kijelölni.

Lenin állhatatosan intett bennünket „a taktikai szabályok, a harci szabályok sablonossá tételétől, mechanikus kiegyengetésétől, azonosításától". Ez az utasítás különösen helyes akkor, amikor olyan ellenség elleni harctól van szó, amely rendkívül agyafúrtan, jezsuita módon aknázza ki a nagytőke érdekében a tömegek nemzeti érzését, előítéleteit és kapitalistaellenes hangulatát. *Az ilyen ellenséget pontosan és minden oldalról ismerni kell.* Minden késedelem nélkül válaszolnunk kell különböző manővereire, le kell lepleznünk fogásait, résen kell lennünk, hogy bármilyen téren és bármely pillanatban vissza tudjuk verni támadását. Még azt sem kell restellnünk, *hogy* az ellenségtől *tanuljunk,* ha ez hozzásegít bennünket ahhoz, hogy gyorsabban és biztosabban *kitekerjük a nyakát. (Taps.)*

Durva hiba lenne valamilyen általános sémát állítani fel a fasizmus fejlődésére minden ország és minden nép számára. Egy ilyen séma nem segíti, hanem akadályozza az igazi harcot. Minden egyébtől eltekintve arra vezetne, hogy a lakosságnak azokat a rétegeit, amelyek az iránt tanúsított helyes magatartásunk esetén a fejlődés bizonyos szakaszán harcba vihetők a fasizmus ellen vagy legalábbis semlegesíthetők, minden válogatás nélkül a fasizmus táborába taszítanánk.

Vegyük például a fasizmus fejlődését Franciaországban és Németországban. Egyes elvtársaknak az a véleménye, hogy a fasizmus Franciaországban egyáltalában nem fejlődhet olyan könnyen, mint Németországban. Mi ebben az igazság, és mi nem igaz ebben? Igaz az, hogy Németországban nem voltak olyan mély demokratikus

hagyományok, mint Franciaországban, amely a XVIII. és a XIX. században több forradalmat élt át. Igaz az, hogy Franciaország olyan ország, amely megnyerte a háborút és ráerőszakolta a versailles-i rendszert más országokra, hogy Franciaország tömegeiben nem él a nemzeti sérelemnek az az érzése, amely olyan nagy szerepet játszott Németországban. Igaz az, hogy Franciaországban a parasztság zöme köztársasági, antifasiszta érzésű, különösen a déli kerületekben, míg Németországban a parasztság jelentékeny része már a fasizmus hatalomra jutása előtt a reakciós pártok befolyása alatt állott.

Annak ellenére azonban, elvtársak, hogy Franciaországban és Németországban különbözik egymástól a fasiszta mozgalom fejlődése, azoknak a jelenségeknek ellenére, amelyek Franciaországban megnehezítik a fasizmus támadását, rövidlátók volnánk, ha nem látnánk meg ebben az országban a fasiszta veszély szakadatlan növekedését és alábecsülnénk egy fasiszta puccs lehetőségét. Franciaországban számos oly jelenség észlelhető, amely kedvez a fasizmus fejlődésének. Ne felejtsük el, hogy a gazdasági válság, amely Franciaországban később kezdődött, mint a többi kapitalista országban, tovább mélyül és élesedik, márpedig ez különösen megkönnyíti a fasiszta demagógia tobzódását. A francia fasizmusnak olyan erős támaszai vannak a hadseregben, a tisztikarban, amilyennel a nemzetiszocialisták hatalomra jutásuk előtt a Reichswehrben nem rendelkeztek. Továbbá a parlamenti rendszer korrupciója talán egy országban sem ért el olyan szörnyűséges méreteket és nem váltotta ki a tömegek oly mérvű felháborodását, mint Franciaországban. Erre spekulálnak demagóg módon a francia fasiszták a polgári demokrácia elleni harcukban. Azt se felejtsük el, hogy a fasizmus fejlődését elősegíti a francia burzsoázia erős félelme attól, hogy elveszíti politikai és katonai hegemóniáját Európában.

Ebből következik, hogy azok a sikerek, amelyeket az antifasiszta mozgalom Franciaországban elért, amelyekről itt Thorez és Cachin elvtársak beszéltek, és amelyeknek teljes lelkünkből örvendünk, még távolról sem tekinthetők bizonyítékául annak, hogy a dolgozó tömegeknek sikerült végképp eltorlaszolniuk a fasizmus útját. Még egyszer teljes nyomatékkal kell hangsúlyoznunk azt, milyen fontosak azok a feladatok, amelyek a francia munkásosztály előtt

a fasizmus elleni harcában állanak, és amelyekre már beszámolómban rámutattam.

Veszélyes az is, ha illúziókban ringatjuk magunkat a fasizmus gyengeségét illetően más országokban, ahol még nincs kiterjedt tömegbázisa. Vannak olyan országok, mint például Bulgária, Jugoszlávia, Finnország, ahol a fasizmusnak nem volt széles bázisa, de mégis hatalomra jutott, mert az állam fegyveres erejére támaszkodott, s azután az államgépezet felhasználásával igyekezett bázisát kiszélesíteni.

Igaza volt Dutt elvtársnak, amikor azt állította: sorainkban megvolt az a törekvés, hogy a fasizmust általánosságban vizsgálják és ne vegyék figyelembe az egyes országok fasiszta mozgalmainak konkrét sajátosságait, a burzsoázia minden reakciós intézkedését helytelenül fasizmusnak, sőt az egész nem kommunista tábort fasiszta tábornak minősítsék. Ennek eredményeképpen nem erősödött, hanem ellenkezőleg, gyengült a harc a fasizmus ellen.

Még most is találkozunk a fasizmus kérdésének ilyen sematikus kezelésével. Vajon nem ilyen sémaszerű álláspontnak mondható-e egyes elvtársaknak az az állítása, hogy Roosevelt „New Deal"-je* még világosabb, még élesebb fejlődési formája a burzsoáziának a fasizmus felé, mint például a „nemzeti kormány" Angliában? Jelentős adag sematizmus kell ahhoz, hogy meg ne lássuk: az amerikai finánctőkének Rooseveltet támadó legreakciósabb köreiből áll mindenekelőtt az az erő, amely a fasiszta mozgalmat az Egyesült Államokban ösztökéli és szervezi. Aki nem látja e köröknek az „amerikai polgárok demokratikus jogainak védelméről" szóló képmutató frázisai mögött az Egyesült Államokban születőben levő valóságos fasizmust, az tévútra viszi a munkásosztályt leggonoszabb ellensége ellen folytatott harca során.

A gyarmati és félgyarmati országokban, mint a vita során megállapítható volt, szintén kifejlődőben vannak bizonyos fasiszta csoportok, de magától értetődik, hogy itt nem lehet szó olyasféle fasizmusról, mint amilyet Németországban, Olaszországban és más

* Az F. D. Roosevelt által 1933-ban kezdeményezett gazdasági reformprogram, amely kiterjesztett állami beavatkozással próbált segíteni a munkanélküliségen, a túltermelésen és a piac válságán.

kapitalista országokban látunk. Itt tanulmányozni kell és tekintetbe kell venni azokat az egészen különleges gazdasági, politikai és történelmi viszonyokat, amelyeknek megfelelően a fasizmus sajátságos formákat vesz fel és fog felvenni.

Egyes gondolatrenyheségben szenvedő elvtársak, mivel nem tudnak konkrétan állást foglalni az eleven valóság jelenségeihez, a *tényleges* helyzet, s az osztály-erőviszonyok részletes és gondos tanulmányozását általános, semmitmondó *formulákkal* helyettesítik. Nem a *mesterlövészekre* emlékeztetnek, akik pontosan a célba találnak, hanem azokra a „gyakorlott" lövészekre, akik rendszeresen és hibátlanul a cél mellé lőnek, hol a cél fölé, hol alá, hol messzebb, hol közelebb találva. Mi pedig, elvtársak, mint a munkásmozgalom kommunista harcosai, mint a munkásosztály forradalmi élcsapata, olyan céllövők akarunk lenni, akik tényleg hibátlanul a célba találunk. *(Hosszan tartó taps.)*

Proletár egységfront – antifasiszta népfront

Egyes elvtársak feleslegesen törik a fejüket azon, hol kezdjük a dolgot: *a proletariátus egységfrontjánál-e vagy pedig az antifasiszta népfrontnál?*

Egyesek azt mondják: az antifasiszta népfront megteremtéséhez addig nem lehet hozzáfogni, amíg nincs megszervezve a proletariátus szilárd egységfrontja.

Minthogy azonban az egységes proletárfront megteremtése több országban a szociáldemokrácia reakciós részének ellenállásába ütközik, jobb azonnal a népfronttal kezdeni, és csak ennek alapján fejleszteni ki azután a munkásosztály egységfrontját – gondolják mások.

Nyilvánvaló, hogy sem ezek, sem amazok nem értik, hogy a proletariátus egységfrontját és az antifasiszta népfrontot *a harc eleven dialektikája* kapcsolja, fonja egybe. A fasizmus elleni gyakorlati harc folyamán egyik a másikba folyik; egyik a másiktól semmiképpen sincs kínai fallal elválasztva.

Hiszen senki sem gondolhatja komolyan, hogy az antifasiszta népfront valóban megteremthető a munkásosztály egységakciójá-

nak megvalósítása nélkül, hiszen a munkásosztály a *vezető ereje* ennek a népfrontnak. Ugyanakkor a proletár egységfront további fejlődése nagymértékben függ attól, hogy mennyire alakul át fasizmus elleni népfronttá.

Képzeljünk el, elvtársak, egy olyan sematikus gondolkodású embert, aki határozati javaslatunkkal a kezében, egy igazi betűrágóhoz méltó buzgalommal, a következő sémát állítja össze magának:

először a proletariátus alulról való egységfrontja helyi méretekben;

azután alulról való egységfront országrészenként;

majd felülről való egységfront, amely ugyanezeken a fokozatokon megy át;

továbbá – a szakszervezeti mozgalom egysége;

ezután – a többi antifasiszta párt bevonása;

majd széles körű népfront felülről és alulról;

ezek után a mozgalmat magasabb fokra kell emelni, politizálni, forradalmasítani kell, és így tovább és így tovább. *(Nevetés.)*

Azt fogják mondani, elvtársak, hogy ez tiszta ostobaság. Ugyanez az én véleményem is. De az a baj, hogy effajta szektás ostobaság egy vagy más formában, sajnos, még mindig igen gyakran előfordul sorainkban.

Hogy áll a dolog a valóságban? Nekünk természetesen mindenütt harcolnunk kell a fasizmus elleni széles népfront megteremtéséért. De egy sor országban nem jutunk túl a népfrontról való általános szóbeszédnél, ha nem tudjuk a munkástömegek mozgósítása útján megtörni a szociáldemokrácia reakciós részének ellenállását a proletariátus harci egységfrontjával szemben. Így áll a dolog elsősorban Angliában, ahol a munkásosztály a lakosság többségét alkotja, ahol az angol szakszervezetek és a Labour Party vezetik a munkásosztály zömét. Így áll a dolog Belgiumban, a skandináv országokban, ahol a nem nagy taglétszámú kommunista pártokkal szemben erős, nagy tömegeket felölelő szakszervezetek és nagy taglétszámú szociáldemokrata pártok állanak.

A kommunisták ezekben az országokban a legnagyobb politikai hibát követnék el, ha lemondanának a proletár egységfront megteremtéséért folytatott harcról, a népfront általános emlegetésével

leplezve azt, noha a népfrontot lehetetlen megteremteni a munkásosztály tömegszervezeteinek részvétele nélkül. Hogy a kommunisták megteremtsék ezekben az országokban az igazi népfrontot, óriási politikai és szervezési munkát kell végezniük a munkástömegek körében. Le kell küzdeniük ezeknek a tömegeknek az előítéleteit, amelyek reformista tömegszervezeteiket úgy tekintik, mintha azok már a proletár egység megtestesítői volnának. Meg kell győzniük ezeket a tömegeket arról, hogy az egységfront megteremtése a kommunistákkal azt jelenti, hogy ezek a tömegek az osztályharc álláspontjára térnek át, és csakis ez a körülmény biztosítja a tőke és a fasizmus támadása elleni harc sikerét. Ezeket a nehézségeket nem azzal hárítjuk el, hogy még nagyobb szabású feladatokat tűzünk magunk elé. Ellenkezőleg, amikor ezeknek a nehézségeknek a megszüntetéséért harcolunk, akkor nem szavakban, hanem tettekkel előkészítjük a fasizmus elleni, a tőke támadása elleni, az imperialista háború veszélye elleni igazi, az egész népre kiterjedő harci front megteremtését.

Másképpen áll a kérdés olyan országokban, mint Lengyelország, ahol a munkásmozgalommal együtt erős parasztmozgalom van kifejlődőben, ahol a paraszttömegeknek saját szervezeteik vannak, amelyek az agrárválság hatására radikalizálódnak, ahol a nemzeti elnyomás a nemzeti kisebbségek között felháborodást vált ki. Itt az egész népre kiterjedő harci front fejlődése párhuzamosan fog haladni a proletár egységfront fejlődésével, sőt az ilyen jellegű országokban az általános népfrontmozgalom még túl is szárnyalhatja a munkásfront mozgalmát.

Vegyünk egy olyan országot, mint Spanyolország, amely a polgári demokratikus forradalom folyamatát éli át. Lehet-e azt mondani, hogy itt, ahol a proletariátus szervezetileg szétforgácsolt, előbb kell megteremteni a munkásosztály teljes harci egységét és csak azután fog megalakulni a munkás–paraszt front Lerroux és Gil Robes ellen? A kérdés ilyen feltevésével elszigetelnénk a proletariátust a parasztságtól, elvetnénk a valóságban az agrárforradalom jelszavát, megkönnyítenénk a nép ellenségeinek azt, hogy elválaszthassák egymástól a proletariátust és a parasztságot, s szembeállíthassák a parasztságot a munkásosztállyal. Ez pe-

dig, mint ismeretes, egyik fő oka volt a munkásosztály vereségének az 1934. októberi asztúriai események idején.

Nem szabad azonban egyet elfelejtenünk: minden olyan országban, ahol a proletariátus aránylag kisszámú, ahol túlsúlyban vannak a paraszti s a városi kispolgári rétegek, még inkább meg kell feszíteni minden erőnket arra, hogy megteremtsük magának a munkásosztálynak szilárd egységfrontját, mert csak így foglalhatja el helyét mint vezető tényező az összes dolgozók között.

Így tehát, elvtársak, a proletárfront és a népfront kérdésének a megoldásánál nem lehet az élet minden eshetőségére, minden ország és minden nép számára teljesen kimerítő receptet adni. Az ilyen dologban az azonos eljárás, ugyanazoknak a recepteknek az alkalmazása valamennyi országra egyenértékű – engedjék meg, hogy így mondjam – a tudatlansággal. A tudatlanságot pedig akkor is ostorozni kell, sőt akkor még jobban kell ostorozni, ha egyetemleges sémák leple alatt lép fel. *(Taps.)*

A szociáldemokrácia szerepéről és a proletariátus egységfrontjához való viszonyáról

Elvtársak! Taktikai feladataink szempontjából nagy jelentősége van annak, hogy helyes feleletet tudunk-e adni arra a kérdésre: vajon fő támasza-e még a burzsoáziának a szociáldemokrácia a jelen pillanatban, és ha igen, hol?

A vitában felszólaló elvtársak közül egyesek (Florin és Dutt elvtársak) érintették ezt a kérdést, de tekintettel a kérdés fontosságára, teljesebb választ kell rá adni. Ezt kérdezik – és lehetetlen, hogy ne kérdezzék – az összes irányzatokhoz tartozó munkások, de különösen a szociáldemokrata munkások.

Tekintetbe kell venni, hogy a szociáldemokrácia helyzete a burzsoá államon belül és viszonya a burzsoáziához számos országban megváltozott vagy változóban van.

Először: a válság gyökerében megingatta még a munkásosztály legjobban fizetett rétegeinek, az úgynevezett munkásarisztokráciának a helyzetét is, akikre, mint ismeretes, elsősorban támaszkodik a szociáldemokrácia. Még ezek a rétegek is egyre inkább

kezdik megváltoztatni előbbi nézeteiket a burzsoáziával való osztály-együttműködés politikájának célszerűségéről.

Másodszor: mint már beszámolómban hangsúlyoztam, több országban maga a burzsoázia kénytelen lemondani a burzsoá demokráciáról, és kénytelen diktatúrájának terrorista formájához folyamodni, amikor is megfosztja a szociáldemokráciát nemcsak a finánctőke államrendszerében elfoglalt előbbi helyzetétől, hanem bizonyos körülmények között a legalitástól is; üldözi, sőt szét is veri a szociáldemokráciát.

Harmadszor: a munkások veresége Németországban, Ausztriában és Spanyolországban főképpen a burzsoáziával való osztály-együttműködés szociáldemokrata politikájának volt a következménye. Ennek a vereségnek a tanulsága egyrészről, másrészről pedig a szocializmus győzelme a Szovjetunióban – amely a bolsevik politikának és az eleven forradalmi marxizmus alkalmazásának az eredménye – forradalmasítóan hat a szociáldemokrata munkásokra, s ezek kezdenek osztályharcos magatartást tanúsítani a burzsoáziával szemben.

Ezeknek az okoknak az összessége igen megnehezíti, egyes országokban pedig egyenesen lehetetlenné teszi azt, hogy a szociáldemokrácia továbbra is megőrizze előbbi szerepét, vagyis azt, hogy a burzsoázia támasza legyen.

Ennek a meg nem értése különösen káros azokban az országokban, ahol a fasiszta diktatúra megfosztotta a szociáldemokráciát legalitásától. Ebből a szempontból helyes volt azoknak a német elvtársaknak az önkritikája, akik beszédeikben megállapították, hogy nem szabad továbbra is ragaszkodni azokhoz az elavult formulákhoz és határozatokhoz, amelyek a szociáldemokráciára vonatkoznak, s nem szabad továbbra is figyelmen kívül hagyni a szociáldemokrácia helyzetében beállott változásokat. Világos, hogy ezeknek a változásoknak ilyen semmibevevése a munkásosztály egységének megteremtésére irányuló vonalunk elferdítéséhez vezet, és megkönnyíti a szociáldemokrácia reakciós elemeinek azt, hogy szabotálják az egységfrontot.

De a szociáldemokrata pártokon belül végbemenő forradalmasodási folyamat, amely most valamennyi országban előrehalad, nem egyenletesen fejlődik. Nem szabad a dolgot olyan módon

elképzelni, hogy a forradalmasodó szociáldemokrata munkások *egyszerre* és tömegesen fognak áttérni a következetes osztályharc álláspontjára, és minden közbeeső szakasz nélkül, *közvetlenül* egyesülnek majd a kommunistákkal. Ez több országban többé vagy kevésbé nehéz, többé vagy kevésbé bonyolult és hosszadalmas folyamat lesz, amelynek eredménye mindenesetre döntően a mi helyes politikánktól és taktikánktól függ. Még azzal a lehetőséggel is számolnunk kell, hogy egyes szociáldemokrata pártok és szervezetek, a burzsoáziával való osztály-együttműködés álláspontjáról a burzsoázia elleni osztályharc álláspontjára térve át, még bizonyos ideig mint önálló szervezetek és pártok fognak fennállani. És ebben az esetben természetesen szó sem lehet arról, hogy az ilyen szociáldemokrata szervezeteket vagy pártokat a burzsoázia támaszainak tekintsük.

Nem számíthatunk arra, hogy azok a szociáldemokrata munkások, akik a burzsoáziával való osztály-együttműködés évtizedek óta beléjük oltott ideológiájának hatása alatt vannak, tisztán objektív okok hatására, maguktól vetik majd el ezt az ideológiát. Nem. Nekünk, kommunistáknak kell segítségükre lennünk abban, hogy felszabaduljanak a reformista ideológia hatalma alól. A kommunizmus elveit és programját elvtársias módon, türelmesen és az egyes szociáldemokrata munkások politikai színvonalának megfelelően kell megmagyaráznunk. A szociáldemokratizmus felett gyakorolt kritikánknak kokrétabbá és rendszeresebbé kell válnia. E kritikának a szociáldemokrata tömegek saját tapasztalatain kell alapulnia. Mindenekelőtt az osztályellenség elleni, a kommunistákkal vállvetve folytatott közös harc tapasztalatainak az alapján lehet és kell megkönnyíteni, meggyorsítani a szociáldemokrata munkások forradalmi fejlődését. Nincsen hathatósabb eszköz a szociáldemokrata munkások ingadozásainak és kétségeinek a legyőzésére, mint részvételük a proletár egységfrontban.

Mi minden tőlünk telhetőt elkövetünk, hogy ne csak a szociáldemokrata munkásoknak könnyítsük meg a velünk való közös munkát és az osztályellenség elleni harcot, hanem a szociáldemokrata pártok és szervezetek ama vezetőinek is, akik őszintén át akarnak térni a forradalmi osztályálláspontra. Ugyanakkor azonban kijelentjük: azok a szociáldemokrata vezetők, egyszerű

funkcionáriusok és munkások, akik továbbra is támogatják a szociáldemokrácia reakciós vezéreinek egységbontó szerepét és az egységfront ellen lépnek fel, akik tehát ilyen módon közvetve vagy közvetlenül támogatják az osztályellenséget – ezáltal nem kisebb felelősséget vesznek magukra a munkásosztály előtt, mint amekkora azoknak a történelmi felelőssége, akik az osztályegyüttműködés szociáldemokrata politikáját támogatták, azt a politikát, amely 1918-ban több európai országban megbuktatta a forradalmat és megtisztította az utat a fasizmus előtt.

Az egységfronttal szembeni magatartás kérdése vízválasztóul szolgál a szociáldemokrácia reakciós része és forradalmasodó rétegei között. A forradalmasodó résznek nyújtott segítségünk annál hatásosabb lesz, mennél erősebb lesz harcunk a szociáldemokrácia reakciós tábora ellen, amely a burzsoáziával közös blokkban áll. És a baloldali tábor egyes elemei is annál előbb döntik majd el, hogy hova csatlakozzanak, mennél határozottabban harcolnak a kommunisták a szociáldemokrata pártokkal való egységfrontért. Az osztályharc gyakorlata és a szociáldemokratáknak az egységfrontmozgalomban való részvétele mutatja majd meg, hogy ebben a táborban ki az, aki csak szavakkal „baloldali", és ki az valóban.

Az egységfront kormányáról

Ha az a magatartás, amelyet a szociáldemokrácia a proletariátus egységfrontjának gyakorlati megvalósításával szemben tanúsít, általában minden országban fő ismertetőjele annak, hogy megváltozott-e, és ha igen, milyen mértékben a szociáldemokrata pártnak vagy egyes részeinek előbbi szerepe a burzsoá államon belül, akkor különösen éles ismertetőjele lesz ennek *a szociáldemokrácia magatartása az egységfront-kormány kérdésében.*

Olyan helyzetben, amikor az egységfront-kormány megalakítása közvetlen gyakorlati feladatként kerül majd napirendre, az illető országbeli szociáldemokrácia válaszút elé kerül: politikájának döntő próbaköve lesz, hogy a fasizálódó burzsoáziával halad-e együtt a munkásosztály ellen vagy a forradalmi proletariátussal

a fasizmus és a reakció ellen, nem szavakkal, hanem tettekkel. Ez elől a kérdés elől nem lehet majd kitérni sem az egységfront-kormány megalakításának pillanatában, sem annak fennállása alatt.

Az egységfront- vagy antifasiszta népfrontkormány megalakításának jellegéről és feltételeiről, azt hiszem, elvtársak, a beszámolómban megmondottam azt, ami az általános taktikai tájékozódáshoz szükséges. Ha ezen túlmenően részletezni akarnánk egy ilyen kormány megteremtésének összes lehetséges feltételeit és válfajait, akkor ez csupán tévelygés volna a meddő találgatások útvesztőjében.

Óvni akarom az elvtársakat minden leegyszerűsítéstől vagy sematizmustól ebben a kérdésben. Az élet bonyolultabb minden sémánál. Helytelen például úgy képzelni a dolgot, hogy az egységfront-kormány *kötelező szakasz* a proletárdiktatúra megteremtésének az útján. Ez éppoly helytelen álláspont, mint ahogy helytelen volt, amikor azelőtt úgy képzelték el a dolgot, hogy a fasiszta országokban nem lesz *semmiféle közbeeső szakasz*, s a fasiszta diktatúrát *okvetlenül* és *közvetlenül* a proletárdiktatúra váltja majd fel.

Az a kérdés lényege, hogy maga a proletariátus készen áll-e majd a döntő pillanatban arra, hogy közvetlenül megdöntse a burzsoáziát és megteremtse a saját hatalmát, s képes lesz-e majd biztosítani ebben az esetben, hogy szövetségesei támogassák, vagy pedig csak a proletár egységfront- és az antifasiszta népfrontmozgalom lesz képes az adott szakaszban elnyomni vagy megdönteni a fasizmust anélkül, hogy azonnal megszüntetné a burzsoázia diktatúráját. Az utóbbi esetben csak ebből az okból lemondani az egységfront- vagy népfrontkormány megalakításáról és támogatásáról megengedhetetlen politikai rövidlátás lenne, és nem komoly forradalmi politika.

Ugyancsak nem nehéz megérteni, hogy az egységfront-kormány megalakítása azokban az országokban, ahol a fasizmus még nincs hatalmon, *más kérdés*, mint a fasiszta diktatúra országaiban. Az utóbbi országokban ilyen kormány alakítása *csakis a fasiszta hatalom megdöntése útján lehetséges*. Azokban az országokban, ahol *burzsoá-demokratikus forradalom van* kibontakozóban, a

népfront kormánya a munkásosztály és a parasztság demokratikus diktatúrájának a kormányává válhat.

Mint már a beszámolóban rámutattam, a kommunisták teljes mértékben támogatni fogják az egységfront kormányát, amennyiben az valóban harcolni fog a nép ellenségei ellen és cselekvési szabadságot nyújt a kommunista pártnak és a munkásosztálynak. Viszont az a kérdés, hogy részt vegyenek-e a kommunisták a kormányban, kizárólag a konkrét helyzettől függ. Ilyen jellegű kérdéseket minden egyes esetben külön kell eldönteni. Semmiféle kész receptet itt előre nem adhatunk.

A polgári demokráciához való viszonyról

Az egyik felszólaló már elmondotta, hogy a lengyel pártban, amely mozgósítja a tömegeket a dolgozók jogaira törő fasizmus támadása ellen, „ennek ellenére megvolt a félelem a demokratikus követelések pozitív megfogalmazásától, nehogy ezáltal demokratikus illúziókat keltsenek a tömegekben". A demokratikus követelések pozitív megfogalmazásától való félelem, ilyen vagy olyan formában, nem egyedül a lengyel pártban észlelhető.

Honnan ered ez a félelem, elvtársak? A polgári demokráciához való viszony kérdésének helytelen, nem dialektikus kezeléséből. Mi, kommunisták, rendíthetetlen hívei vagyunk a szovjetdemokráciának, amelynek nagyszerű tapasztalatait mutatja a proletárdiktatúra a Szovjetunióban. Míg a kapitalista országokban likvidálják a polgári demokrácia utolsó maradványait, addig a VII. szovjetkongresszus határozatában kinyilatkoztatta az egyenlő, közvetlen és titkos választójog bevezetését. Ez a szovjetdemokrácia feltételezi a proletárforradalom győzelmét, a termelési eszközök magántulajdonának társadalmi tulajdonná változtatását, a nép túlnyomó többségének áttérését a szocializmus útjára. Ez a demokrácia formájában nem befejezett, ez a demokrácia fejlődik és fejlődni fog a szocialista építésben, az osztály nélküli társadalom megteremtése terén, valamint a gazdaságban és az emberek tudatában meglevő kapitalista csökevények leküzdésében elért további sikereknek megfelelően.

De ma a dolgozók millióinak, akik a kapitalizmus viszonyai között élnek, *azokkal a formákkal* kapcsolatban kell állást foglalniuk, amelyekben a burzsoázia uralma a különböző országokban alakot ölt. Nem vagyunk anarchisták, s egyáltalán nem közömbös számunkra, hogy milyen politikai rendszer van egy adott országban: burzsoá diktatúra-e polgári demokrácia formájában, akár csak a legmegnyirbáltabb demokratikus jogokkal és szabadsággal is, vagy pedig burzsoá diktatúra a maga leplezetlen, fasiszta formájában. Noha mi a szovjetdemokrácia hívei vagyunk, *védelmezni fogunk minden arasznyi demokratikus vívmányt, amelyet a munkásosztály hosszú évekig tartó, szívós harcban küzdött ki, és elszántan harcolni fogunk ezeknek a vívmányoknak a gyarapításáért.*

Mennyi áldozatába került Anglia munkásosztályának, amíg kivívta a sztrájkjogot, szakszervezetei legális fennállásának jogát, a gyülekezési és a sajtószabadságot, a választójog kiszélesítését stb. Hány tízezernyi munkás áldozta fel életét Franciaországban a XIX. század forradalmi harcaiban, amíg a munkásosztály kivívta elemi jogait és a legális lehetőséget arra, hogy megszervezhesse erőit a kizsákmányolók elleni harcra! Minden ország proletariátusa sok vért ontott a polgári demokratikus szabadságjogok kivívásáért, és érthető, hogy minden erejével harcolni fog megtartásukért.

A polgári demokráciához való viszonyunk nem minden helyzetben egyforma. Például az Októberi Forradalom idején az orosz bolsevikok élethalálharcot vívtak mindazokkal a politikai pártokkal, amelyek a proletárdiktatúra kikiáltása ellen, a polgári demokrácia védelmének zászlaja alatt léptek fel. A bolsevikok harcoltak ezek ellen a pártok ellen, mert a polgári demokrácia zászlaja akkor az összes ellenforradalmi erők mozgósításának zászlaja volt a proletariátus győzelme elleni harcban. Más a helyzet ma a kapitalista országokban. Ma a fasiszta ellenforradalom támadja a polgári demokráciát és arra törekszik, hogy a dolgozók legbarbárabb kizsákmányolásának és elnyomásának rendszerét valósítsa meg. Ma a dolgozó tömegeknek több kapitalista országban *konkrétan* nem a proletárdiktatúra és a polgári demokrácia, hanem a polgári demokrácia és a fasizmus között kell választaniuk.

Azonkívül most más a helyzet, mint volt például a kapitalizmus

stabilizációjának a korszakában. Akkor nem volt olyan időszerű a fasiszta veszély, mint jelenleg. Akkor a burzsoá diktatúra a forradalmi munkások előtt számos országban a polgári demokrácia formájában nyilvánult meg; ez ellen összpontosították a fő tüzet. Németországban a forradalmi munkások nem azért harcoltak a weimari köztársaság ellen, mert ez köztársaság volt, hanem azért, mert *burzsoá* köztársaság volt, amely elnyomta a proletariátus forradalmi mozgalmát, különösen az 1918–1920 és az 1923-as években. Megmaradhattak-e azonban a kommunisták ezen az állásponton akkor is, amikor például 1932-ben Németországban a fasiszták a rohamosztagosok százezreit szervezték meg és fegyverezték fel a munkásosztály ellen? Természetesen nem. A kommunisták hibája több országban és nevezetesen Németországban az volt, hogy nem számoltak a végbement változásokkal, hanem továbbra is ismételgették azokat a jelszavakat, és megmaradtak azokban a taktikai hadállásokban, amelyek helyesek voltak néhány évvel előbb, különösen abban a pillanatban, amikor a proletárdiktatúráért folytatott harc időszerűnek tűnt, s amikor – mint az 1918–1920-as években – a weimari köztársaság zászlaja alatt csoportosult az egész németországi ellenforradalom.

És az a körülmény, hogy még ma is észlelhető sorainkban a pozitív demokratikus követelések kitűzésétől való félelem, csupán arról tanúskodik, hogy mennyire nem sajátították el elvtársaink a marxista–leninista módszert taktikánk ilyen fontos kérdéseiben. Egyesek azt mondják, hogy a demokratikus jogokért folytatott harc elvonhatja a munkásokat a proletárdiktatúráért folytatott harctól. Nem lesz felesleges emlékeztetni arra, mit mondott Lenin elvtárs ezzel kapcsolatban:

„Súlyos hiba volna azt hinni, hogy a demokráciáért vívott harc képes elvonni a proletariátust a szocialista forradalomtól vagy azt elfedni előle, háttérbe szorítani stb. Ellenkezőleg, ahogyan lehetetlen az olyan győzelmes szocializmus, amely nem valósítja meg a teljes demokráciát, ugyanúgy nem készülhet fel a burzsoázia legyőzésére az a proletariátus, amely nem folytat mindenre kiterjedő, következetes és forradalmi harcot a demokráciáért."*

* *Lenin* Összes Művei. 27. köt. Kossuth Könyvkiadó 1971. 244. old.

Ezeket a szavakat igen erősen véssék emlékezetükbe elvtársaink valamennyien, és vegyék tekintetbe, hogy a munkásosztály elemi jogainak védelméért folytatott kis mozgalmakból nőttek ki a történelemben a nagy forradalmak. Ahhoz azonban, hogy a demokratikus jogokért folytatott harcot össze tudjuk kapcsolni a munkásosztálynak a szocializmusért folytatott harcával, mindenekelőtt az kell, hogy felhagyjunk a polgári demokrácia védelmére vonatkozó kérdés sematikus kezelésével. *(Taps.)*

A helyes irányvonal még nem elegendő

Elvtársak! A helyes irányvonal kidolgozása, magától értetődik, alapvető kérdés a Kommunista Internacionálé és minden egyes szekciója számára. A helyes irányvonal azonban egyedül még nem elegendő az osztályharc konkrét vezetésére.

Ehhez számos feltételnek, mindenekelőtt a következőknek a végrehajtása szükséges.

Az első feltétel: szervezeti biztosítása annak, hogy a hozott határozatokat egész gyakorlati munkánkban végre is hajtjuk, és határozottan elhárítjuk az útban álló akadályokat.

A másik feltétel: el kell érnünk, hogy a Komintern és a szekciók határozatait a nagy tömegek határozataivá tegyük. Ez annál inkább szükséges, mivel most az a feladat áll előttünk, hogy megteremtsük a proletariátus egységfrontját, és a legszélesebb néptömegeket bevonjuk az antifasiszta népfrontba. *Lenin* politikai és taktikai lángelméje a legszemléletesebben és legélesebben abban mutatkozik meg, ahogyan a tömegeket, azok saját tapasztalatai alapján, mesteri módon vezeti rá a párt helyes vonalának és jelszavainak megértésére. Ha figyelemmel kísérjük a bolsevizmus egész történetét, a forradalmi munkásmozgalom politikai stratégiájának és taktikájának ezt a leggazdagabb kincsestárát, akkor meggyőződhetünk arról, hogy a bolsevikok sohasem helyettesítették a tömegek vezetésének módszereit a pártvezetés módszereivel.

Annak a taktikának, amelyet az orosz bolsevikok Október előkészítésének időszakában alkalmaztak, egyik sajátosságaként emelte ki Sztálin elvtárs, hogy a bolsevikok helyesen tudták meg-

határozni azokat az utakat és fordulatokat, amelyek természetszerűen elvezetik a tömegeket a párt jelszavaihoz, közvetlenül „a forradalom küszöbére", segítve nekik érzékelni, ellenőrizni és megérteni – a saját tapasztalataik alapján – ezeknek a jelszavaknak a helyességét; hogy nem keverték össze a pártvezetést a tömegek vezetésével; hogy világosan látták a különbséget a kettő között, és ilyen módon dolgozták ki a taktikát, nemcsak mint a párt vezetésének, hanem mint a dolgozók milliós tömegei vezetésének a tudományát is.

Számításba kell továbbá venni, hogy a *tömegek képtelenek magukévá tenni határozatainkat, ha nem tanulunk meg a tömegek számára érthető nyelven beszélni.* Mi távolról sem tudunk mindig egyszerűen, konkrétan, a tömegekhez közel álló és számukra érthető módon beszélni. Még mindig nem tudunk lemondani a betanult és elvont formulákról. És tényleg, nézzék meg röpcéduláinkat, újságjainkat, határozatainkat és téziseinket, s akkor meglátják, hogy gyakran olyan nyelven íródnak, olyan nehézkesen vannak megszövegezve, hogy még pártjaink funkcionáriusai is nehezen értik őket, nem beszélve az egyszerű munkásokról.

Ha meggondoljuk, elvtársak, hogy a munkások, különösen a fasiszta országokban, ezeknek a röpcéduláknak a terjesztésével és olvasásával életüket kockáztatják, akkor még világosabb lesz előttünk: a tömegek számára nekik érthető nyelven kell írni, hogy így a hozott áldozatok ne vesszenek kárba.

Nem kisebb mértékben érinti ez szóbeli agitációnkat és propagandánkat. E tekintetben teljes őszinteséggel el kell ismerni, hogy a fasiszták gyakran ügyesebbek és hajlékonyabbak, mint sok elvtársunk.

Emlékszem például a munkanélküliek egyik gyűlésére Berlinben, még Hitler hatalomra jutása előtt. A Sklarek testvérek, az ismert szélhámosok és spekulánsok hónapokig tartó pöre idején volt ez. A gyűlésen felszólaló nemzetiszocialista szónok kihasználta ezt a pört a maga demagóg céljaira. Rámutatott azokra a szélhámosságokra, vesztegetésekre és egyéb bűntettekre, amelyeket a Sklarek testvérek elkövettek, hangsúlyozta, hogy a pör már hónapok óta folyik ellenük, kiszámította, hogy hány százezer márkájába került ez máris a német népnek, és a jelenlevők hangos

tapsa mellett jelentette ki, hogy az olyan banditákat, mint a Sklarek testvérek, minden huzavona nélkül agyon kellene lőni, a pénzt pedig, amit erre a pörre költöttek, a munkanélküliek javára kellene fordítani.

Feláll egy kommunista, és szót kér. Az elnök először megtagadja, de a jelenlevők nyomására, akik meg akarják hallgatni a kommunistát, kénytelen megadni neki a szót. Amikor a kommunista felment az emelvényre, valamennyi jelenlevő égett a kíváncsiságtól, hogy mit is mond majd a kommunista szónok. Nos, mit mondott?

„Elvtársak! – jelentette ki erős és kemény hangon. – Épp most fejeződött be a Kommunista Internacionálé plénuma. Ez a plénum megmutatta a munkásosztály megmentésének az útjait. A legfontosabb feladat, amelyet elétek állít, elvtársak, »meghódítani a munkásosztály többségét«. *(Nevetés.)* A plénum rámutatott arra, hogy a munkanélküliek mozgalmát „politizálni" kell. *(Nevetés.)* A plénum arra szólít fel, hogy ezt a mozgalmat magasabb színvonalra emeljük..." *(Nevetés.)*

És a szónok hasonló szellemben beszélt tovább, nyilván azt gondolta, hogy a plénum hiteles határozatait „magyarázza".

Magával ragadhatta-e egy ilyen beszéd a munkanélkülieket? Kielégítheti-e őket az, hogy először politizálni akarják őket, azután forradalmasítani, majd pedig mozgósítani, hogy mozgalmukat magasabb fokra emeljék? *(Nevetés, taps.)*

Az egyik sarokban ülve szomorúan figyeltem, hogyan kezdtek ásítozni a jelenlevő munkanélküliek, akik annyira akarták hallani a kommunistát, hogy megtudják tőle, mit kell konkrétan tenniük, és hogyan kezdték kifejezésre juttatni csalódásukat. És egyáltalán nem lepett meg, amikor végül is az elnök gorombán megvonta szónokunktól a szót, anélkül hogy a gyűlés egyáltalán tiltakozott volna.

Ez, sajnos, nem egyedülálló példa agitációnkban. Ilyen esetek nemcsak Németországban voltak. Az ilyen agitáció, elvtársak, azt jelenti, hogy magunk ellen agitálunk. Itt az ideje, hogy egyszer s mindenkorra véget vessünk az ilyen – engedelmet kérek – gyerekes agitációs módszernek, hogy ne használjak erősebb szavakat.

Beszámolóm alatt az elnöklő Kuusinen elvtárs a kongresszus

gyűlésterméből egy hozzám címzett, jellemző tartalmú levelet kapott. Felolvasom:

„Kérem, hogy kongresszusi felszólalásában érintsen egy kérdést, mégpedig: ezentúl a Komintern valamennyi döntését és határozatát úgy fogalmazzák meg, hogy ne csak képzett kommunisták tudják megérteni, hanem bármely, minden előzetes képzettség nélküli dolgozó is, hogy amikor a Komintern anyagait olvassa, azonnal megértse, mit akarnak a kommunisták, és milyen hasznot hoz a kommunizmus az emberiségnek. Erről egyes vezető pártszervek elfelejtkeznek. Erre emlékeztetni kell őket, mégpedig nyomatékosan, hogy a kommunizmusért folytatott agitációt érthető nyelven folytassák."

Nem tudom pontosan, hogy ki ennek a levélnek a szerzője. De nem kételkedem abban, hogy ez az elvtárs levelével a munkások millióinak véleményét és kívánságát fejezte ki. Sok elvtársunk azt gondolja, hogy annál jobban agitálnak és irányítják a propagandát, minél több magasröptű szót, a tömegek számára érthetetlen formulát és tézist használnak, megfeledkezve arról, hogy éppen korunk munkásosztályának legnagyobb vezérei és teoretikusai mindig a tömegek számára legérthetőbb nyelven beszéltek és írtak.

Valamennyiünknek mint törvényt, mint bolsevik törvényt, szilárdan el kell sajátítanunk azt az elemi szabályt:

Amikor írsz vagy beszélsz, mindig arra az egyszerű munkásra gondolj, akinek téged meg kell értenie, hitelt kell adnia felhívásodnak, és téged készséggel követnie kell! Gondolnod kell arra, hogy kinek a számára írsz és kihez beszélsz. (Taps.)

A káderekről

Elvtársak, legjobb határozataink is csak papiroson maradnak, ha nincsenek meg azok az emberek, akik végre tudják őket hajtani. És bizony sajnálattal kell megállapítanom, hogy az egyik legfontosabb kérdés, a *káderek* kérdése, kongresszusunkon úgyszólván teljesen figyelmen kívül maradt.

A Komintern Végrehajtó Bizottságának beszámolóját hét napon

keresztül tárgyalták, egész sereg szónok beszélt a különböző országokból, de csak egyesek, azok is felületesen, szóltak hozzá a kommunista pártoknak és a munkásmozgalomnak ehhez a rendkívül fontos kérdéséhez. Pártjaink gyakorlati munkájukban még távolról sem értették meg, hogy minden *az emberektől, a káderektől függ.*

A káderkérdés elhanyagolása annál inkább megengedhetetlen, mert mi a harcban állandóan elveszítjük legértékesebb kádereink egy részét. Hiszen mi nem tudományos társaság, hanem harcos mozgalom vagyunk, amely állandóan tűzvonalban van. Nálunk a legerélyesebb, a legbátrabb és legöntudatosabb elemek az első sorban vannak. Az ellenség éppen rájuk vadászik, az élenjárókra, megöli őket, börtönökbe, koncentrációs táborokba hurcolja, rettentően megkínozza őket, különösen a fasiszta országokban. Ez a körülmény különös élességgel emeli ki annak a szükségességét, hogy az új kádereket állandóan kiegészítsük, képezzük és neveljük, a meglevő kádereket pedig gondosan óvjuk.

A káderek kérdése különösen nagy jelentőségű azért is, mert a mi hatásunkra bontakozik ki az egységfront tömegmozgalma, amely a proletár aktivisták újabb ezreit és ezreit emeli ki. Ezzel kapcsolatban pártjaink soraiba nemcsak fiatal forradalmárok, forradalmasodó munkások özönlenek be, akik azelőtt sohasem vettek részt politikai mozgalomban, hanem gyakran jönnek a szociáldemokrata pártok volt tagjai és aktivistái is. Ezek az új káderek különös figyelmet kívánnak, kiváltképpen az illegális pártokban, annyival is inkább, mert ezek előtt az elméletileg gyengén képzett káderek előtt gyakorlati munkájuk során nem ritkán a legkomolyabb politikai problémák merülnek fel, amelyeket maguknak kell megoldaniuk.

A helyes káderpolitika kérdése pártjaink, valamint a kommunista ifjúsági szövetség és valamennyi tömegszervezet, az egész forradalmi munkásmozgalom számára a legidőszerűbb kérdés.

Mi a lényege a helyes káderpolitikának?

Először: ismerni kell az embereket. Pártjainkban általában nem tanulmányozzák rendszeresen a kádereket. Csak az utóbbi időben ért el bizonyos sikereket ebben az irányban a Francia Kommunista Párt, keleten pedig a Kínai Kommunista Párt. Németország

Kommunista Pártja annak idején – még illegalitásba kényszerülése előtt – szintén hozzáfogott kádereinek tanulmányozásához. Ezeknek a pártoknak a tapasztalatai megmutatták, hogy mihelyt elkezdték tanulmányozni az embereket, azonnal felfedeztek olyan pártmunkásokat, akiket azelőtt nem vettek észre, ugyanakkor pedig a pártok kezdtek megtisztulni az idegen, politikailag és ideológiailag káros elemektől. Elegendő Célor és Barbé példájára hivatkozni Franciaországban, akikről, amikor bolsevik mikroszkóp alá kerültek, kiderült, hogy az osztályellenség ügynökei, mire kirepítették őket a pártból. Magyarországon a káderek felülvizsgálása megkönnyítette az ellenség ügynökeit gondosan rejtegető provokátorfészkek leleplezését.

Másodszor: helyesen kell előléptetni a kádereket. Ennek nem szabad találomra történnie, hanem a párt egyik normális funkciójaként. Rossz dolog az, ha az előléptetést kizárólag szűk pártszempontokból hajtják végre, nem számolva azzal, hogy van-e az illető kommunistának kapcsolata a tömegekkel. Az előléptetés annak figyelembevételével történjék, hogy alkalmas-e az illető ilyen vagy olyan pártfunkció betöltésére, és mennyire népszerű a tömegek előtt. Pártjainkban vannak tapasztalataink olyan előléptetésekről, amelyek kitűnő eredményekkel jártak. Kongresszusunk elnökségében ül például egy spanyol kommunista, Dolores elvtársnő. Két évvel ezelőtt még egyszerű pártmunkát végzett. Az osztályellenséggel való első összeütközésekben kitűnő agitátornak és harcosnak mutatkozott. A továbbiak során a párt vezetőségébe került, és a pártvezetőség egyik legméltóbb tagjának bizonyult. *(Taps.)*

Számos hasonló esetre mutathatnék rá más országokból is.

Az esetek többségében azonban az előléptetés nem szervezetten, hanem találomra történik, és ezért nem mindig mondható sikerültnek. Néha okoskodókat, szószátyárokat, fecsegőket tesznek meg vezetőknek, akik egyenesen ártanak az ügynek.

Harmadszor: hozzáértően kell felhasználni a kádereket. Meg kell találni és fel kell használni minden egyes aktivistában az értékes tulajdonságokat. Nincsenek ideális emberek; olyannak kell venni őket, amilyenek, ki kell javítani gyengeségeiket és hibáikat. Pártjainkban kiáltó példákról tudunk, amikor helytelenül hasz-

nálnak fel jó, becsületes kommunistákat, akik komoly hasznot tudnának hozni, ha számukra megfelelőbb munkára állították volna őket.

Negyedszer: a káderekét helyesen kell elosztani. Mindenekelőtt szükséges, hogy a mozgalom legfontosabb láncszemeiben megfelelő emberek legyenek, akiknek kapcsolatuk van a tömegekkel, akik a tömegek mélyéből jöttek, tudnak kezdeményezni és szilárdak; szükséges, hogy a központi helyeken kellő számú ilyen aktivista legyen. A kapitalista országokban nem könnyű dolog a káderek áthelyezése egyik helyről a másikra. Ez a feladat ott sok akadályba és nehézségbe ütközik, beleértve az anyagi, családi jellegű stb. nehézségeket is. Ezeket a nehézségeket tekintetbe kell venni, és megfelelő módon el kell hárítani őket, ami nálunk rendszerint egyáltalán nem történik meg.

Ötödször: rendszeresen segíteni kell a káderekét. Ennek a segítségnek részletes eligazításból, elvtársi ellenőrzésből, a hiányosságok és hibák kijavításából, a káderek mindennapi konkrét vezetéséből kell állania.

Hatodszor: gondoskodni kell a káderek megőrzéséről. Idejében kell a káderekét a mögöttes területre vinni, újakkal felcserélni, ha a körülmények így kívánják. Meg kell követelnünk, különösen az illegális pártokban, hogy a vezetőség a legnagyobb felelősséggel tartozzék a káderek megőrzéséért. *(Taps.)* A káderek helyes megőrzése azt is megköveteli, hogy a pártokban a konspirációt a legkomolyabban vegyék. Pártjaink némelyikében sok elvtárs azt gondolja, hogy a pártok már fel vannak készülve az illegalitásra azáltal, hogy séma szerint, formálisan átépítették soraikat. Drágán kellett megfizetnünk azért, hogy a tényleges átépítés csak az illegalitásba való átmenet után, közvetlenül az ellenség súlyos csapásai alatt kezdődött meg. Gondoljanak arra, hogy milyen sokba került Németország Kommunista Pártjának az illegalitásba való átmenet. Ez a tanulság komoly figyelmeztetésül szolgáljon azoknak a pártjainknak, amelyek ma még legálisak, de holnap elveszíthetik legalitásukat.

Csakis a helyes káderpolitika adja meg a lehetőséget pártjainknak arra, hogy maximálisan kifejlesszék és felhasználják a meg-

levő káderek erejét, s a tömegmozgalom hatalmas medencéjéből állandóan új és kiváló aktivistákat merítsenek.

Milyen *alapvető ismertetőjelek* vezessenek bennünket a káderek kiválasztásánál?

Először: a legnagyobb odaadás a munkásosztály ügye iránt, *párthűség*, amely a harcokban, a börtönökben, a bíróságon: az osztályellenséggel szemközt kiállta a próbát.

Másodszor: a legszorosabb *kapcsolat a tömegekkel;* ismerni kell a tömegek érdekeit, érezni a tömegek érverését, hangulatait és szükségleteit. Pártszervezeteink vezetőinek tekintélye mindenekelőtt azon alapuljon, hogy a tömegek bennük lássák vezéreiket, a saját tapasztalataik alapján győződjenek meg vezéri képességeikről, a harcban tanúsított elszántságukról és önfeláldozásukról.

Harmadszor: az a képesség, hogy *önállóan* tudjanak *eligazodni minden helyzetben, és ne féljenek a határozatokért való felelősségtől.* Nem vezető az, aki fél a felelősséget magára vállalni. Nem bolsevik az, akinek nincs kezdeményezőképessége, aki így gondolkodik: „Csak azt teljesítem, amit nekem mondanak". Csak az az igazi bolsevik vezető, aki nem veszti el a fejét a vereség pillanataiban, aki nem bízza el magát a siker pillanataiban, aki megdönthetetlen szilárdságot tanúsít a határozatok végrehajtásában. Akkor fejlődnek és nőnek a káderek a legjobban, ha önállóan kell konkrét harci feladatokat megoldaniuk, és érzik érte a teljes felelősséget.

Negyedszer: fegyelmezettség és bolsevik edzettség mind az osztályellenség elleni harcban, mind a bolsevik irányvonaltól történő valamennyi elhajlás elleni engesztelhetetlen harcban.

Annyival is nyomatékosabban kell hangsúlyoznunk, elvtársak, a káderek helyes kiválasztásának ezeket a feltételeit, mert a gyakorlatban igen gyakran olyan elvtársat részesítenek előnyben, aki például tud irodalmi nyelven írni, szépen beszélni, de nem a gyakorlat embere és nem alkalmas a harcra, egy másik elvtárssal szemben, aki talán nem tud olyan szépen írni és felszólalni, de szilárd, tud kezdeményezni, kapcsolata van a tömegekkel, tud harcolni és másokat is harcba vinni. *(Taps.)* Ritka vajon az olyan eset, amikor egy szektás, doktrinér, egy okoskodó kiszorítja a tömegek emberét, az önfeláldozó, igazi munkásvezért?

Vezető kádereinknek tudniuk kell, hogy *mit* kell tenniük, s ezt össze kell kapcsolniuk a *bolsevik kitartással, a forradalmi jellemmel és a végrehajtáshoz szükséges szilárd akarattal.*

A káderek kérdésével kapcsolatban engedjék meg, elvtársak, hogy néhány szóval arra az óriási szerepre is kitérjek, amelyet e téren a Vörös Segély* hivatott betölteni. Az az anyagi és erkölcsi támogatás, amelyet a VS szervezetei nyújtanak a bebörtönzötteknek és családjaiknak, a politikai emigránsoknak, az üldözött forradalmároknak és antifasisztáknak, a munkásosztály sok ezer igen értékes harcosának mentette meg az életét, őrizte meg erejét és harcképességét a különböző országokban. Aki közülünk ült börtönben, közvetlenül érezhette a VS működésének óriási jelentőségét. *(Taps.)*

A VS tevékenységével szeretetet, ragaszkodást és hálát vívott ki magának a proletariátus, valamint a parasztság és az értelmiség forradalmi elemeinek százezrei körében.

A jelenlegi körülmények között, a növekvő burzsoá reakció, a dühöngő fasizmus, az osztályharc kiéleződésének körülményei között a VS szerepe rendkívüli módon növekszik. A VS most az előtt a feladat előtt áll, hogy valamennyi kapitalista országban, de főleg a fasiszta országokban is (ott ezeknek az országoknak különleges viszonyaihoz alkalmazkodva) a dolgozók igazi tömegszervezetévé váljék. Bizonyos mértékben a proletár egységfront és az antifasiszta népfront Vöröskeresztjévé kell válnia, amely a dolgozók millióit fogja át – a dolgozó osztályok fasizmus ellen küzdő, a békéért és a szocializmusért harcoló hadseregének Vöröskeresztjévé kell lennie. Hogy a VS ezt a szerepét sikerrel tudja betölteni, saját aktivistáinak ezreit kell kiképeznie, nagyszámú saját kádert kell teremtenie, akik jellemüknél és képességeiknél fogva megfelelnek e rendkívül fontos szervezet különleges hivatásának.

És itt a legélesebben és leghatározottabban ki kell jelenteni: ha a *bürokrácia* és az emberek iránti lélektelen magatartás a

* A Nemzetközi Vörös Segély kommunista irányítással működő párton kívüli szervezet volt, 1922 és 1947 között működött. 1947-ben beleolvadt a Vöröskeresztbe, illetve a Vörös Félholdba.

munkásmozgalomban általában ocsmány dolog, akkor a Vörös Segély munkájában nem egyéb, mint gonoszság, amely a *bűnnel* határos. *(Taps.)* A munkásosztály harcosai, a reakció és a fasizmus áldozatai, akik tömlöcökben és koncentrációs táborokban sínylődnek, a politikai emigránsok és családjaik a VS-szervezetek és -funkcionáriusok részéről a legnagyobb figyelmet és gondoskodást kell hogy élvezzék. *(Hosszan tartó taps.)* A VS-nek még jobban meg kell értenie és teljesítenie kötelességét a proletár- és antifasiszta mozgalom harcosainak segítése, s nevezetesen a munkásmozgalom kádereinek fizikai és erkölcsi megőrzése terén. A VS szervezeteiben dolgozó kommunisták és forradalmi munkások minden lépésüknél érezzék azt az óriási felelősséget a munkásosztály előtt, a Kommunista Internacionálé előtt, amelyet a VS szerepének és feladatainak sikeres teljesítéséért viselnek. *(Taps.)*

Elvtársak, mint ismeretes, a káderek legjobban *a harc folyamán*, a nehézségek és a megpróbáltatások leküzdése során, valamint a *pozitív* és *negatív* példákon nevelődnek. Száz és száz példáját látjuk a mintaszerű viselkedésnek sztrájkok idején, tüntetéseken, börtönökben, tárgyalásokon. Ezernyi hősünk van, de sajnos, nem kevés a kishitűség, az ingadozás, sőt a dezertálás esete sem. És gyakran elfelejtik mind az előbbinek, mind az utóbbinak a példáit, nem használják fel nevelésre, nem mutatják meg, hogy *mit* kell követni és *mit* elvetni. Tanulmányozni kell az elvtársak és a munkásaktivisták magatartását az osztály-összeütközések során, a rendőrségi kihallgatásoknál, a börtönökben és a koncentrációs táborokban, a bíróság előtt stb. Ezekből a példákból ki kell választani azt, ami pozitív, ami követésre méltó, és el kell vetni azt, ami rothadt, ami nem bolsevik, ami kispolgári. A lipcsei pör óta számos elvtársunk olyan magatartást tanúsított a burzsoá és a fasiszta bíróság előtt, hogy ezzel megmutatta, milyen nagyszámú olyan káder nő fel nálunk, aki kitűnően érti, *mit* jelent a bolsevik magatartás a bíróság előtt.

De vajon ismerik-e sokan, akár önök közül, kongresszusi küldöttek közül is a román vasutasok pörének, a fasiszták által Németországban lefejezett Fiete Schulze pörének, Itikawa, a hős japán elvtárs pörének, a bolgár forradalmi katonák pörének és sok

más pörnek a részleteit, ahol a proletár hősiesség legméltóbb mintaképeit láthattuk? *(Viharos taps, mindenki feláll.)*

A proletár hősiesség ilyen ragyogó példaképeit népszerűsíteni kell, szembe kell állítani a sorainkban és a munkásosztály soraiban fellépő kishitűséggel, nyárspolgáriassággal, mindenféle rothadtsággal és gyengeséggel. Ezeket a példákat a legszélesebb körben fel kell használni a munkásmozgalom kádereinek nevelésére.

Elvtársak! A pártfunkcionáriusok nálunk gyakran panaszkodnak, hogy *nincsenek emberek,* nincs elegendő ember az agitációra és a propagandára, nincs elegendő az újság számára, nincs elegendő a szakszervezetek számára, nincs elegendő az ifjúság és a nők körében végzendő munkára. Nincs elegendő, nincs elegendő, nincsenek emberek. Erre mi Lenin régi, de örökké új szavaival felelhetnénk: „...*nincs ember és – rengeteg az ember.* Rengeteg az ember, mert a munkásosztályban is, a társadalom legkülönfélébb rétegeiben is évről évre több és több az elégedetlen, tiltakozni akaró ember, akik erejükhöz mérten készek támogatni harcunkat az abszolutizmus ellen, amelynek tűrhetetlen voltát még nem látja mindenki, de egyre nagyobb tömegek és egyre fájóbban érzik. És ugyanakkor nincs ember, mert nincsenek vezetők, nincsenek politikai vezérek, nincsenek szervező tehetségek, akik meg tudnák szervezni azt a nagyarányú és egyben jól összefogott, harmonikus munkát, amely biztosítaná minden mégoly jelentéktelen erő felhasználását is."*

Leninnek ezeket a szavait pártjainknak meg kell szívlelniük, és mint mindennapra szóló utasítást kell megvalósítaniuk. Ember van sok, csak fel kell őket fedezni a saját szervezeteinkben, a sztrájkok és a tüntetések idején, a különböző munkás-tömegszervezetekben, az egységfrontszervekben; támogatni kell őket abban, hogy a munka és a harc folyamán fejlődjenek; olyan helyre kell őket állítani, hogy a munkásosztály ügyének valóban hasznot hajthassanak.

Elvtársak! Mi, kommunisták, a tett emberei vagyunk. A feladat, amely előttünk áll: gyakorlati harc a tőke támadása ellen, a fasizmus ellen és az imperialista háború veszélye ellen, harc a kapitalizmus megdöntéséért. Éppen ez a *gyakorlati* feladat követeli meg a kom-

* *Lenin* Összes Művei. 6. köt. Kossuth Könyvkiadó 1964. 118. old.

munista káderektől, hogy feltétlenül felvértezzék magukat a *forradalmi elmélettel,* mert az elmélet adja meg a gyakorlat embereinek a tájékozódás erejét, a perspektíva világosságát, biztonságot a munkában és a hitet ügyünk győzelmében.

Az igazi forradalmi elmélet azonban engesztelhetetlen ellensége minden tartalmatlan teoretizálásnak, minden elvont meghatározásokkal való meddő játéknak. *„A mi elméletünk nem dogma, hanem a cselekvés vezérfonala"* – mondotta nemegyszer Lenin. *Ilyen* elmélet kell kádereinknek, kell, mint a mindennapi kenyér, mint a levegő, mint a víz.

Aki tényleg ki akarja űzni munkánkból a holt sémaszerűséget, a káros skolaszticizmust, annak izzó vassal kell kiégetnie ezeket mind a *gyakorlati* harcban, a tömegekkel együtt és a tömegek élén, mind *fáradhatatlan munkával,* Marx, Engels, Lenin tanításainak, hatalmas, termékeny, mindent legyőző bolsevik elméletének az elsajátítása útján.

Ezzel kapcsolatban különösen szükségesnek tartom, elvtársak, hogy figyelmüket *pártiskoláink* munkájára irányítsam. Nem szobatudósokat, okoskodókat és idézetmestereket kell iskoláinknak kiképezniük. Nem! A munkásosztály ügyének gyakorlati, aktív harcosai kell hogy kikerüljenek ezeknek az iskoláknak a falai közül. Élenjáró harcosoknak kell lenniük, nemcsak azért, mert bátrak és készek az önfeláldozásra, hanem abban az értelemben is, hogy az egyszerű munkásoknál távolabb látnak és jobban ismerik a dolgozók felszabadításához vezető utat. A Kommunista Internacionálé összes szekcióinak – minden huzavona nélkül – komolyan kell foglalkozniuk a pártiskolák kérdésével, hogy ilyen harcos káderek *kovácsműhelyeivé* tegyék őket.

Pártiskoláink fő feladata szerintem az, hogy megtanítsák az ott tanuló párttagokat és kommunista ifjúsági szövetségi tagokat a marxi–lenini módszer alkalmazására az adott ország konkrét viszonyai között, nem „általában" az ellenség, hanem az adott, konkrét ellenség elleni harcban. E célból nem a leninizmus betűjét, hanem annak eleven, forradalmi szellemét kell megtanulni.

Kétféleképpen lehet pártiskoláinkban kádereket képezni.

Az első mód: az embereket elvontan, elméletileg nevelik, igyekeznek nekik lehetőleg minél nagyobb mennyiségű száraz tudást adni,

teletömik a fejüket, hogy tudjanak irodalmi formában irányelveket és határozati javaslatokat írni, és csak mellékesen, csak amúgy kutyafuttában érintik az illető ország, az illető munkásmozgalom, annak történelme, hagyományai és az illető kommunista párt tapasztalatainak problémáit. Csupán mellékesen!

A másik mód: olyan elméleti tanítás, amelynek segítségével a hallgató a marxizmus–leninizmus alapelveit azoknak az alapvető kérdéseknek a gyakorlati tanulmányozása alapján sajátítja el, amelyek saját országában a proletariátus harca során felmerülnek; mégpedig azért, hogy ha majd ismét visszatér a gyakorlati munkába, önállóan el tudjon igazodni, *önálló gyakorlati szervező és vezető tudjon lenni, aki harcba tudja vinni a tömegeket az osztályellenség ellen.*

Nem mindenki felel meg feladatainak, aki pártiskoláinkból kikerül. Sok a frázis, sok az elvontság, a könyvszerűség, a felületes tudás. Nekünk pedig igazi, valóban bolsevik tömegszervezőkre és vezetőkre van szükségünk. Ma erre égető szükségünk van. Inkább ne tudjon az ilyen hallgató esetleg jó téziseket írni, bár erre is nagy szükségünk van, de tudjon szervezni és vezetni, ne ijedjen meg a nehézségektől, képes legyen elhárítani azokat.

A forradalmi elmélet a forradalmi mozgalom általánosított, *összesített tapasztalata;* a kommunistáknak országukban gondosan fel kell használniuk nemcsak a múlt tapasztalatait, hanem a nemzetközi munkásmozgalom többi osztagának jelenlegi harci tapasztalatait is. A tapasztalatok helyes felhasználása azonban egyáltalában nem jelenti azt, hogy *mechanikusan vigyük át* a harc kész formáit és módszereit egyik helyzetről a másikra, egyik országból a másikba, ami gyakran előfordul pártjainkban. Még a Szovjetunió Kommunista Pártja munkamódszereinek és formáinak puszta utánzása, egyszerű lemásolása is azokban az országokban, ahol még a kapitalizmus az úr, minden jóakarat ellenére is nemcsak hasznot nem hajt, de kárt okozhat, mint ahogy ez nem ritkán fordult elő a valóságban. Éppen az orosz bolsevikok tapasztalatain kell megtanulnunk, hogyan kell elevenen és konkrétan minden egyes ország sajátosságaihoz alkalmazni az *egységes nemzetközi irányvonalat* a tőke elleni harcban, megtanulni, hogyan kell kímélet-

lenül kiirtani, megszégyeníteni, általános nevetség tárgyává tenni a *frázist, a sablont, a szőrszálhasogatást és a vaskalaposságot.*

Tanulni kell, elvtársak, tanulni állandóan, minden lépésnél, a harc folyamán, szabadon és börtönben egyaránt. Tanulni és harcolni – harcolni és tanulni.

*

Elvtársak! Soha, egyetlen nemzetközi kommunista kongresszus iránt sem mutatott a világ közvéleménye olyan élénk érdeklődést, mint amilyet most látunk a mi kongresszusunk iránt. Minden túlzás nélkül el lehet mondani, hogy nincsen egyetlen komoly újság, egyetlen politikai párt, egyetlen valamennyire is komoly politikus vagy társadalmi személyiség, aki ne követné feszült figyelemmel a kongresszus menetét.

A munkások, parasztok, városi kisemberek, alkalmazottak és értelmiségiek, a gyarmati népek és az elnyomott nemzetiségek millióinak tekintete függ Moszkván, a nemzetközi proletariátus *első*, de *nem az utolsó* államának nagy fővárosán. *(Taps.)* Ebben a tényben megerősítését látjuk a kongresszuson tárgyalt kérdések és a kongresszusi határozatok óriási fontosságának és időszerűségének.

Valamennyi ország fasisztáinak, de különösen a tajtékzó német fasizmusnak veszett üvöltése csak azt bizonyítja, hogy határozataink valóban a célba találtak. *(Taps.)*

A burzsoá reakció és a fasizmus sötét éjszakájában, amelyben az osztályellenség a kapitalista országok dolgozó tömegeit igyekszik tartani, a Kommunista Internacionálé, a bolsevikok nemzetközi pártja világítótoronyként emelkedik ki, s az egész emberiségnek mutatja az egyetlen igazi utat a tőke igájától, a fasiszta barbárságtól és az imperialista háború borzalmaitól való megszabaduláshoz.

A munkásosztály akcióegységének a megteremtése *döntő* szakasz ezen az úton. Igen: a munkásosztály legkülönbözőbb irányzatú szervezeteinek akcióegysége, erejének tömörítése működésének minden területén és az osztályharc minden szakaszán.

A munkásosztálynak el kell érnie a *szakszervezeti egységet.* Hiába próbálják egyes reformista szakszervezeti vezetők azzal ré-

mítgetni a munkásokat, hogy a kommunista pártnak az egyesült szakszervezetek ügyeibe való beavatkozása, a szakszervezeteken belüli kommunista frakciók létezése meg fogja semmisíteni a szakszervezeti demokráciát. Bennünket, kommunistákat, a szakszervezeti demokrácia ellenségeiként tüntetni fel – ez a legnagyobb badarság. Mi védelmezzük és következetesen síkraszállunk a szakszervezetek ama joga mellett, hogy maguk döntsék el saját kérdéseiket. Mi még a szakszervezeteken belüli kommunista frakciók megalakításáról is készek vagyunk lemondani, ha erre a szakszervezeti egység érdekében szükség van. Mi készek vagyunk abban is megegyezni, hogy az egyesített szakszervezetek függetlenek legyenek minden politikai párttól. De határozottan ellene vagyunk annak, hogy a szakszervezetek bármilyen *függő helyzetben* legyenek a burzsoáziától, s nem mondunk le arról az elvi álláspontunkról, amely szerint megengedhetetlen a szakszervezetek semlegessége a proletariátus és a burzsoázia között folyó osztályharcban.

A munkásosztálynak törekednie kell a munkásifjúság minden erejének és az antifasiszta ifjúság valamennyi szervezetének az *egyesítésére,* arra, hogy magához hódítsa a dolgozó ifjúságnak azt a részét is, amely a fasizmusnak és a nép egyéb ellenségeinek züllesztő befolyása alá került.

A munkásosztálynak el kell érnie és el is fogja érni az akcióegységet a munkásmozgalom minden területén. És ez annál gyorsabban következik majd be, minél határozottabban és keményebben alkalmazzuk a gyakorlatban mi, kommunisták, és valamennyi kapitalista ország forradalmi munkásai a kongresszuson elfogadott új taktikai irányvonalat a nemzetközi munkásmozgalom legfontosabb időszerű kérdéseiben.

Mi tudjuk, hogy sok nehézség áll utunkban. A mi utunk nem aszfaltozott út, a mi utunk nincs rózsákkal behintve. Nem, a munkásosztálynak nem kevés akadályt kell leküzdenie még a saját soraiban is; mindenekelőtt végleg ártalmatlanná kell tennie a szociáldemokrácia egységbontó, reakciós elemeit. Igen sok áldozat vár rá a burzsoá reakció és a fasizmus csapásai alatt. Forradalmi hajójának rengeteg zátony között kell keresztülsiklania, hogy elérje a megváltást jelentő partokat.

De a kapitalista országok munkásosztálya ma már nem az, ami 1914-ben, az imperialista háború kezdetén volt, és nem is az, ami 1918-ban, a háború végén volt. A munkásosztálynak gazdag, húszéves harci tapasztalatai vannak, a forradalmak próbáin ment át, keserű tanulságokat szűrt le több vereségből, például azokból, amelyeket Németországban, Ausztriában, Spanyolországban szenvedett el.

A munkásosztály előtt ott áll a Szovjetuniónak, a győztes szocializmus országának lelkesítő példája, annak a példája, hogy hogyan lehet legyőzni az osztályellenséget, megteremteni a munkásosztály hatalmát és felépíteni a szocialista társadalmat.

A burzsoázia már nem uralkodik *osztatlanul* az egész világon. A Föld egyhatod részén a *győztes munkásosztály kormányoz.*

A munkásosztálynak van erős, tömör forradalmi élcsapata, a Kommunista Internacionálé.

A történelmi fejlődés egész menete a munkásosztálynak kedvez, elvtársak. Hiábavaló a reakciósoknak, mindenféle fajtájú fasisztáknak, az egész világ burzsoáziájának minden erőfeszítése, hogy visszafelé fordítsák a történelem kerekét. Nem, ez a kerék forog és forogni fog: a szovjet szocialista köztársaságok világszövetsége felé, a szocializmus világméretű, végleges győzelme felé. *(Hosszan tartó, viharos taps.)*

A kapitalista országok munkásosztályának már csak egy dolog hiányzik: saját sorainak az egysége.

Harsogjon hát, hogy az egész világ meghallhassa, annál erősebben erről az emelvényről a Kommunista Internacionálé harci felhívása, Marx, Engels, Lenin felhívása:

Világ proletárjai, egyesüljetek!

(Viharos, hosszan tartó taps. Éljenzés az egész teremben, felkiáltások: „Hurrá!!", „Vörös Front!" „Banzaj!" Mindnyájan felállnak, és az „Internacionálé"-t éneklik...)

(A szöveget a bolgár kiadásban kissé rövidítették.)

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
5. köt. 129–179. old.

FELHÍVÁS A SZOCIALISTA MUNKÁSINTERNACIONÁLÉHOZ

A Komintern Végrehajtó Bizottságának távirata a Szocialista Munkásinternacionálé Titkárságához

[1935. október 7.]

Néhány napja Afrikában tombol a háború. A nemzetközi munkásosztálynak nem sikerült megakadályoznia ezt a háborút, mint ahogyan nem sikerült útját állnia a német fasizmus hatalomra jutásának sem, mivel szervezetei nem bizonyultak egységesnek és nem fogtak össze. Ezért a munkásosztály nem volt abban a helyzetben, hogy az összes békeszerető osztály és nép hatalmas mozgalmát kibontakoztassa a háborús gyújtogatók ellen, és a háború útjába leküzdhetetlen akadályt emeljen.

1935. szeptember 25-én, azaz a hadműveletek megkezdése előtt nyolc nappal, távirattal fordultunk a Szocialista Munkásinternacionálé Titkárságához. Haladéktalanul személyes tárgyalásokat javasoltunk a két Internacionálé képviselői között abból a célból, hogy közösen, a lehető legjobb eredménnyel hajtsuk végre az önök és a mi Internacionálénk által a béke megőrzése érdekében előirányzott intézkedéseket. A Szocialista Munkásinternacionálé Titkársága erre azt közölte velünk, hogy a Végrehajtó Bizottság foglalkozni fog javaslatunkkal. Mindmáig azonban semmiféle pozitív választ nem kaptunk a Szocialista Munkásinternacionálé Végrehajtó Bizottságától.

Az a tény, hogy nem jött létre megegyezés a két Internacionálé közös tevékenységére, kétségtelenül nyílt cselekvésre bátorította a fasiszta háborús gyújtogatókat. Miután eddig sokat mulasztottunk, a jelen pillanatban annál inkább kötelességünk nekünk és önöknek is, hogy a hadműveletek megszüntetését elérjük, hogy megakadályozzuk a háború kiterjesztését a világ más részeire. Minden további késlekedés végzetes lenne a már megkezdődött háború elleni együttműködés létrehozásában. Mindenki, aki eb-

ben a komoly órában még ismételten elutasítja vagy lassítja a munkásosztály és az összes dolgozók erejének egyesítését, de az is, aki nem tesz meg mindent annak érdekében, hogy beszüntessék Olaszország hadműveleteit Abesszínia ellen, nehogy a háború a világ többi részére is kiterjedjen és egy új világméretű mészárlás kezdetévé váljon – az történelmi felelősséggel tartozik a világ proletariátusának.

A béke érdekében és az önök, valamint a mi sorainkban levő munkások nevében, akik a háború és a fasizmus elleni küzdelemben az együttműködést kívánják megvalósítani, még egyszer hangsúlyozzuk, mennyire sürgős az, hogy a Szocialista Munkásinternacionálé Végrehajtó Bizottsága pozitív választ adjon javaslatunkra.

Ismételten közöljük, hogy az általunk kijelölt küldöttség Párizsban tartózkodik tárgyalásra várva. Felkérjük önöket, közöljék Cachin elvtárssal a „l'Humanité" szerkesztőségében a tanácskozás helyét és időpontját.

A Kommunista Internacionálé
Végrehajtó Bizottsága *Georgi Dimitrov*

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
5. köt. 215–217. old.

A HAZAFIAS FRONT PROGRAMJA

[1942. július 17.]

Borisz cár kormányának népellenes politikája súlyos nemzeti veszedelmet rejt magában. Bulgária ma ténylegesen Hitler csatlósává, s a bolgár nép a német imperialisták rabjává vált.

Miután a hitlerizmus mániákus világuralmi tervei elkerülhetetlenül kudarcra vannak ítélve, ennek az áruló politikának minden további folytatása azt jelenti, hogy tudatosan szakadékba taszítják a bolgár népet és megsemmisítik nemzeti függetlenségét.

Ebben a történelmi pillanatban a bolgár népnek, hadseregének, a hazafias értelmiségnek legfőbb kötelessége, hogy Bulgária megmentése érdekében erőteljes Hazafias Frontban tömörüljön.*

A Hazafias Front az alábbi halaszthatatlan feladatokat tűzi maga elé:

1. Meg kell akadályozni, hogy Bulgária belesodródjék a bolgár nép számára vészt hozó, bűnös hitleri háborúba.

2. Haladéktalanul vissza kell vonni azokat a bolgár csapatokat, amelyeket a német és az olasz járom ellen küzdő, testvéri szerb nép elnyomására küldtek.

3. Fel kell bontani Bulgáriának a hitlerista Németországgal és a többi tengelyhatalommal kötött szövetségét, és meg kell szaba-

* E javaslatot 1942-ben a demokratikus pártok vezetőinek egy része még elutasította, másik részük bekapcsolódott a Hazafias Front kiépítésébe. 1942 második felében és 1943 elején alakultak meg az első illegális Hazafias Frontbizottságok. 1943 augusztusában megalakult a Hazafias Front Nemzeti Bizottsága. Tagjai: a Bolgár Munkáspárt (kommunisták), a Bolgár Népi Földművesszövetség, a Szociáldemokrata Munkáspárt, a Zveno politikai kör (értelmiségiek és tartalékos tisztek 1930-ban alakult ellenzéki csoportja) tagjai és párton kívüli értelmiségiek.

dítani a bolgár földet a fasiszta német seregektől és a Gestapo-banditáktól.

4. Meg kell szüntetni a Németországba és a tengelyhatalmak más országaiba irányuló élelmiszer- és nyersanyagkivitelt. Biztosítani kell a nép és a hadsereg élelmezését, s a lakosság közszükségleti cikkekkel való ellátását jutányos árak mellett.

5. Biztosítani kell az Atlanti Charta értelmében a bolgár nép nemzeti érdekeit a többi balkáni néppel való megegyezés, valamint Bulgáriának a Szovjetunióval, Angliával, az Egyesült Államokkal és a többi szabadságszerető néppel való szoros barátsága és együttműködése útján.

6. Haladéktalanul szabadlábra kell helyezni azokat a polgári és katonai személyeket, akiket a fasizmus és a hitleri Németország ellen vívott harcukért üldöznek.

7. Helyre kell állítani a nép politikai jogait, így különösen a sajtószabadságot, a gyülekezési és egyesülési jogot, s el kell törölni minden alkotmányellenes, népellenes és fasiszta törvényt.

8. Ki kell ragadni a hadsereget a monarcho-fasiszta klikk karmaiból, s határozott intézkedéseket kell foganatosítani, hogy ne használhassák fel népellenes célokra. Biztosítani kell a tisztek, altisztek és katonák jogait, teljes állampolgári jogait.

9. Fel kell oszlatni az olyanfajta fasiszta szervezeteket, mint a „Brannik", a „Harcosok Szövetsége", a „Légió".

Ártalmatlanná kell tenni a fasiszta hóhérokat és bűnösöket, s példás megbüntetésük érdekében intézkedéseket kell foganatosítani.

10. Meg kell védeni a nép vagyonát és munkáját az idegenek illetéktelen beavatkozásával szemben, s meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek biztosítják Bulgáriának mint szabad és független országnak helyes irányú gazdasági fejlődését.

11. Biztosítani kell a városi és falusi dolgozó lakosság létalapját, munkáját, jövedelmét, emberhez méltó megélhetését.

12. Ki kell irtani a fasiszta népbutítást, a fajgyűlöletet, s fel kell számolni népünk nemzeti becsületének megalázását.

Hogy e népünk számára létfontosságú feladatokat megvalósíthassuk, olyan igazi nemzeti kormányt kell mielőbb megalakítanunk, amely alkalmas a Hazafias Front honmentő politikájának

kénykezű és következetes keresztülvitelére. Ennek megfelelően a Hazafias Front küzdelmének közvetlen célja a hatalom kiragadása a jelenlegi áruló, népellenes, hitlerista kormány kezéből, és egy igazi bolgár nemzeti kormány megalakítása.

Ez a kormány, az egész bolgár nép akaratára és segítségére támaszkodva, egyben előkészíti a Nagy Nemzetgyűlés összehívásának feltételeit. A Nagy Nemzetgyűlés határozza majd meg Bulgária jövendő kormányzati formáját, s teremti meg azokat az alkotmányos és anyagi biztosítékokat, amelyek hazánk szabadsága, függetlensége és felvirágzása érdekében nélkülözhetetlenek.

Hriszto Botev rádióállomás

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
6. köt. 106–109. old.

IRÁNYELV A PARTIZÁNOK FŐPARANCSNOKSÁGA* RÉSZÉRE A FEGYVERES FELKELÉS ELŐKÉSZÍTÉSÉRŐL

[1944. augusztus 27.]

Közöljék gyorsan, minden lehetséges úton és módon, a párt Központi Bizottságával a következőket:

1. Egyesíteni kell a nép összes demokratikus, haladó erőit, minden valóban németellenes csoportot, cselekvő személyt és elemet a Hazafias Front Nemzeti Bizottsága köré, amely képviseli a bolgár népet, megszervezi és vezeti a népi harcot a német rablók és bolgár fasiszta ügynökeik ellen.

2. Tegyenek intézkedéseket a német fegyveres alakulatok, a Gestapo és más egységek haladéktalan lefegyverzésére, azok könyörtelen ártalmatlanná tételére, és ugyanolyan határozottsággal zúzzanak szét minden ellenállást és ellenséges tevékenységet a Hazafias Fronttal és a Vörös Hadsereggel szemben.

3. Szólítsák fel a népet, a katonákat és a tiszteket a németek és ügynökeik elleni harcra, és minden erővel támogassák a Nemzeti Bizottság erőfeszítéseit a Hazafias Front kormányának megteremtésére.

4. Mozgósítsanak minden erőt, hogy megbénítsák a németeknek és fasiszta ügynökeiknek arra irányuló kísérleteit, hogy hadműveleteket folytassanak az országban a Vörös Hadsereg ellen.

5. Tegyenek gyors intézkedéseket, hogy a Hazafias Front Nemzeti Bizottsága, annak pártjai, csoportjai szabadon működjenek, hogy a cenzúrát eltöröljék, és hogy a bebörtönzött hazafiakat kiszabadítsák.

* Bulgáriában 1941. június végén alakult meg az első partizáncsapat. 1943 tavaszán a partizánosztagokat és csapatokat Népfelszabadító Felkelő Hadsereggé szervezték (NOVA). A párt Központi Bizottságának Katonai Bizottsága e hadsereg vezérkarává alakult át.

6. A bolgár népnek és fegyveres erejének határozottan át kell állnia a Vörös Hadsereg oldalára, a Bulgáriát a német iga alól felszabadító hadsereg oldalára, és vele együtt meg kell tisztítania a bolgár földet a német rablóktól és aljas segítőiktől.

Igazolják a fentiek vételét, és továbbítsák a Központi Bizottságnak. Közöljék gyorsan, mi történt.

G. Dimitrov

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
6. köt. 154–155. old.

MINDENT A FRONTNAK!
A BOLGÁR MUNKÁSPÁRT (KOMMUNISTÁK)* KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁHOZ

[1944. szeptember 28.]

Kedves Elvtársak!

Önökkel, minden bolgár hazafival és a mi dicső ifjúságunkkal együtt mélységes örömet és büszkeséget érzek, hogy végre sikerült a mi sokat szenvedett, küzdő népünknek antifasiszta felkelése által és a győztes Vörös Hadsereg testvéri támogatásával leráznia magáról a szégyenteljes német fasiszta jármot, és felzárkóznia a Szovjetunió, Anglia és Amerika által vezetett egyesült nemzetek táborához.

A Hazafias Front győzelme hatalmas jelentőségű hazánkban. Szeptember 9-e új korszakot nyitott népünk történelmében. A döntő szakítás a hitleri Németországgal, az átkozott német fasiszta ügynökség hatalmának megdöntése, Bulgária árulóinak és sírásóinak legyőzése, a Hazafias Front kormányának megteremtése és a megtiport népi jogok és szabadságok helyreállítása, a megújult bolgár hadsereg részvétele a felszabadító harcban a német rablóhordák ellen a nagy demokratikus államok oldalán – mindez lefekteti a szilárd alapokat az új, szabad, független és erős Bulgária építéséhez.

De ez csupán az *alap*, és a Hazafias Front győzelme is csak a *kezdet*. Ezután következik az a feladat, hogy végleg megszilárdítsuk ezt a győzelmet. Az a feladat vár ránk, hogy kitartóan és okosan építsünk a megteremtett alapokra. Különböző jellegű, hatalmas nehézségek állják utunkat, amelyeket gyorsan és határozottan le kell küzdenünk.

* A Bolgár Kommunista Párt 1938–1944 között Bolgár Munkáspárt, 1944 és 1948 között pedig Bolgár Munkáspárt (kommunisták) néven szerepelt.

A hitleri hordákat szétzúzták, *de még nem pusztították el őket véglegesen.* A fasiszta vadállat súlyosan megsebesült, *de még nincs megsemmisítve.*

A károk után, amelyeket a bolgár állam a németbarát vezetők és a nagybolgár soviniszták hibájából okozott a szomszédos népeknek, felszabadítónknak, Oroszországnak és az egyesült nemzetek felszabadító ügyének, határozottan tudnunk kell, hogy hazánk jövője mindenekelőtt attól a reális hozzájárulástól függ, amelyet népünk és államunk most nyújt a fasiszta Németország minél előbbi közös katonai megsemmisítéséhez, a háború minél előbbi győzelmes befejezéséhez és az új, tartós és igazságos béke megteremtéséhez.

Ennek a feladatnak kell most alárendelnünk minden más kérdést és másodlagos feladatot. „Mindent a frontnak, mindent a fasizmus fölötti végleges győzelem gyors kivívásáért, a német gonosztevők és rabszolgatartók megsemmisítéséért" – ez a legfőbb jelszó, amelynek jegyében mozgósítanunk kell a munkáspártnak, a népi ifjúságnak, a Hazafias Frontnak és kormányának, az egész népnek és hadseregének, valamint az ország valamennyi tartalékának minden erejét.

Nem lehet kétségünk afelől, hogy nálunk az adott helyzetben a legfontosabb feltétel a Hazafias Front megerősítése, amely az egyetlen hatalmas társadalmi-politikai tényező hazánkban, harcos szövetsége az őszinte nemzeti, népi demokratikus, politikai és társadalmi erőknek népünk soraiban. A Hazafias Front nélkül és az általa vezetett felkelés nélkül nem lett volna lehetséges a szeptember 9-i győzelem. De ugyanígy a Hazafias Front megerősítése nélkül nem lehetséges sem hazánk sikeres részvétele a háború győzelmes befejezésében, sem a tartós és igazságos béke biztosítása Bulgária számára. Nem lehetséges a Hazafias Front demokratikus programjának megvalósítása sem. Ennek a programnak határozott és következetes megvalósítása nélkül pedig a kül- és a belpolitika területén hazánkban még gondolni sem lehet komolyan a gazdasági, társadalmi és kulturális élet fejlődésére, az új, demokratikus Bulgária felépítésére.

A Hazafias Front megteremtésének és az antifasiszta felkelés megszervezésének a Bolgár Munkáspárt (kommunisták) volt a

kezdeményezője. A párt és a kommunista ifjúság hozta a legtöbb áldozatot a német fasiszta iga lerázásáért, a nép felszabadításáért vívott harcban. Éppen ezért a párt tartozik a legnagyobb felelősséggel a Hazafias Front további megerősítéséért és feladatainak teljesítéséért. A munkáspárt, becsületesen teljesítve a Hazafias Front programjából eredő kötelezettségeit a Frontban tömörült szövetségeseivel szemben, és elvárva ugyanezt a maga számára is szövetségeseitől, arra hivatott, hogy a Hazafias Frontban az összeforrasztó tényező szerepét vállalja magára, hogy példát adjon a testvéri együttműködésre és harci barátságra minden antifasisztának, hazafias pártnak, társadalmi csoportnak és iránynak, amelyek részt vesznek a Hazafias Frontban, nép- és honmentő ügyének teljes győzelme érdekében. A csoportérdekek és önző elképzelések fölött álló kommunistáknak az a kötelességük, hogy mindig a nép általános és tartós érdekeiből induljanak ki a belső gazdasági, társadalmi, kulturális és a nemzetközi kérdések eldöntésénél, amelyek hazánknak, népi demokratikus államunknak jelenét és jövőjét érintik, hazánkét, amelyet örök barátság fűz felszabadítónkhoz, a nagy orosz néphez.

A munkáspártnak és szövetségeseinek a Hazafias Frontban egy pillanatra sem szabad elfelejteniük, hogy a hitlerista hordák teljes megsemmisítésének és a barbár „új rend" lerombolásának döntő feltétele mind Európában, mind a balkáni államokban a három világhatalom – a Szovjetunió, Anglia és az Egyesült Államok – közötti harci együttműködés; ugyanígy a tartós béke megteremtése is a háború után mindenekelőtt ennek az együttműködésnek a megőrzésétől függ. Hazánk létérdeke, jövőnk biztosítéka, hogy kitérjünk minden elől, ami ezen együttműködés ellenségeinek kedvez, hogy időben megakadályozzunk minden provokációs cselszövényt és megnyilvánulást, ami a szövetségesek közötti kölcsönös gyanú és félreértés megteremtésére irányul, bárhonnan is erednek ezek a cselszövények és megnyilvánulások.

Ma nálunk senki előtt sem lehet titok, hogy a népünket az utóbbi évtizedekben ért minden nemzeti szerencsétlenség és katasztrófa egyik legfontosabb gyökere a *nagybolgár sovinizmusban* rejlik, a Balkán-hegemónia, a szomszéd népek fölötti uralom nagybolgár ideológiájában és politikájában. Ezen a talajon garázdálkodott

éveken át nálunk a fasizmus. Ezen az alapon adta el a német ügynökség Ferdinánd cár és Borisz cár idején Bulgáriát a németeknek, és változtatta a német imperializmus eszközévé felszabadítóink és nyugati, déli szomszédaink ellen. A nagybolgár soviniszták – a nemzet árulói és a német ügynökök – Nagy-Bulgária nevében hazánkat harmadszor is a katasztrófa küszöbére taszították, és majdnem elpusztították. A nagybolgár sovinizmusnak, a hazánk élő testén tenyésző fekélynek könyörtelen megsemmisítése nélkül nem lehetséges az újjászületett, új Bulgária felépítése. E halálos ragály hordozóinak ártalmatlanná tétele mellett hatalmas felvilágosító, ideológiai munkát is kell végeznünk a nép között, az értelmiség között, hogy még emléke se maradjon meg a nagybolgár ideológiának és a kalandorpolitikának. Vasseprőre van szükség, hogy kisöpörjük a sötét, aljas és szégyenletes fasiszta örökség Augiász istállóit, hogy a bolgár ég alatt egészségessé váljék a társadalmi és politikai légkör. Ezen a területen vár ránk az egyik legnagyobb feladat.

Nem kétlem, hogy a bolgár kommunisták pártja, amelyet a fasizmus, az idegen ügynökök és a nép ellenségei elleni sokéves harc megedzett, és amely szüntelenül értékes tapasztalatokat szerzett a múltban – a távoli és közeli múltban –, felismeri történelmi felelősségét a jelenlegi sorsdöntő pillanatban, és minden nehézség ellenére elegendő erőt talál magában és támaszt a néptömegekben, hogy méltón teljesítse kötelességét a néppel és a hazával szemben, józan, reális, a nép számára mindenkor hasznos politikát folytatva, amely elvezeti népünket a szakadék széléről, amelybe a német fasiszta klikk akarta taszítani, s elviszi a szabadsághoz, a haladáshoz, az alkotó munkához és a jóléthez vezető széles és nyílt útra.

Fogadják, kedves elvtársak, forró üdvözletemet.

Az önök *G. Dimitrovja*

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
6. köt. 158–163. old.

UTASÍTÁSOK A KB MINT KOLLEKTÍV VEZETŐ SZERV MUNKÁJÁNAK MEGSZERVEZÉSÉHEZ

Dimitrov levele a Bolgár Munkáspárt (kommunisták) KB titkárához, Trajcso Kosztovhoz

[1944. október 22.]

Kedves Trajcso!

Megkaptam október 17-i leveledet. Köszönöm a részletes és hiteles tájékoztatást.

Világosan elképzelem azokat a hatalmas nehézségeket, amelyekkel a KB és az egész párt most szembekerül, és amelyeket gyorsan és ügyesen kell áthidalni. De ez elkerülhetetlen. Fontos az, hogy higgyetek saját erőtökben és a munkásosztály, az egész nép erejében, okosan használjátok fel e sokat ígérő erőket, ne ragadtassátok el magatokat a pillanatnyi sikerektől, ne hunyjatok szemet a gyengeségek és fogyatékosságok felett, ne alkudjatok meg velük, és úgyszintén ne becsüljétek le az ellenség erejét és ne veszítsétek el lélekjelenléteteket a legnehezebb pillanatokban sem mint párt- és államférfiak és vezetők.

Mindenekelőtt szükség van arra, hogy gyorsan megszervezzétek a KB munkáját, a pártvezetőség tevékenységét, amelynek valóban kollektív és nem formális vezetésnek kell lennie. E célból a KB-nak munkaképes apparátusra van szüksége. (...)

A kérdéseket előzetesen készítsétek elő a titkárságban. Ne engedjétek meg az üléseken a felesleges beszélgetést és a hosszú beszédeket. Szakszerűen tárgyaljátok meg és döntsétek el a kérdéseket. A lehetőség szerint rövid üléseket tartsatok. Kerüljetek el a legbuzgóbban mindenféle felesleges ülésező sürgés-forgást, amint azt Vlagyimir Iljics mondta. Szigorúan ellenőrizzétek a hozott határozatok végrehajtását. Szánjatok több időt ennek érdekében a különféle osztályok és bizottságok stb. dolgozóinak személyes kiképzésére és munkájuk ellenőrzésére. Igyekezzetek időt találni, te és a többi titkár is, valamint a Politbüro tagjai is, hogy figyelem-

mel kísérjétek a sajtót, az irodalmat stb., hogy képezzétek magatokat, és arra is, hogy felszólaljatok a gyűléseken és konferenciákon, hogy gyakrabban legyetek a nép között Szófiában és vidéken. A párttagságnak és a népnek lehetőséget kell nyújtani arra, hogy gyakrabban lássanak és halljanak benneteket, hogy ismerjenek, hogy bízzanak bennetek és szeressenek...

Legyetek nagyon éberek azokkal az elemekkel szemben, amelyek most akarják behízelegni magukat. Kormánypárt vagyunk, és az ilyen elemek be akarnak furakodni sorainkba.

Ne feledkezzetek meg arról, hogy pártunk tagjainak figyelmes kiválasztásával egyidejűleg az egész pártnak, számotokra érthető okokból, szüksége van komoly marxista-bolsevik átnevelésre. A párt lehet nagy és nagynak is kell lennie, összetételénél fogva tömegpártnak kell lennie, de ne törekedjetek a *mennyiségre*. Emlékezzetek arra, hogy mindenekelőtt a *minőségnek* van döntő szerepe. (...)

G. Dimitrovod

Georgi Dimitrov: Piszma 1905–1949.
Partizdat 1962. 407–408. old.

A HAZAFIAS FRONT BULGÁRIÁJÁNAK GAZDASÁGI MEGERŐSÍTÉSÉÉRT ÉS FÜGGETLENSÉGÉÉRT

*Beszélgetés gazdasági küldöttségünkkel**

[1945. január 14.]

Az ország természeti kincseinek felhasználásáról. Bulgáriát a németek kegyetlenül kifosztották, de nincs reménytelenül feldúlva. Gyorsan, rövid időn belül mozgósítanunk kell minden belső erőforrást, hogy kivezessük súlyos gazdasági helyzetéből és megerősítsük az országot. A lehető legjobban kell megszervezni az ország gazdasági életét. Ennek legfontosabb feltétele, ha mindenekelőtt saját erőinkre, munkánkra és természeti kincseinkre számítunk, és képesek leszünk magunk, a lehetőség szerint, minél több olyan árut termelni, amelyek számunkra nélkülözhetetlenek.

A nemzeti gazdasági építőmunkáról. Feltétlenül szükséges, hogy teljesen rendbe tegyük és megindítsuk az egész bolgár ipart, a leggyorsabban és a leghatározottabban megakadályozzuk a szabotázs és a szervezetlenség minden lehetőségét. Létre kell hoznunk saját egészséges gazdasági rendszerünket, saját életképes iparunkat, beleértve a nehézipart is. Fel kell építenünk saját kohóinkat az érc feldolgozására, a gyárakat autók és mozdonyok, valamint gépek gyártására. Hazánk természeti kincsekben gazdag. A bolgár föld mélyén mérhetetlen gazdagság rejlik. A Hazafias Front Bulgáriájának egyik legfontosabb feladata ezeknek a természeti kincseknek a feltárása és feldolgozása. E tekintetben Bulgária bizonyára számíthat a Szovjetunió közreműködésére és támogatására. Sohasem szabad elfelejtkeznünk arról, hogy saját gazdasági rendszerünk kapacitása politikai és nemzeti függetlenségünk biztosításának egyik feltétele.

* A Szovjetunióval folytatott kereskedelmi tárgyalásokról. Az 1972-es bolgár kiadás a beszélgetés szövegét rövidítve közli.

A szövetkezetek szerepéről és részvételéről Bulgária gazdasági életében. A szövetkezet a széles néptömegek szervezete. *Fontos* szerepet játszik a belső gazdasági és építőmunkában. Elmondhatjuk, hogy a szövetkezetnek *olyan nagy jelentőségűnek kell lennie* a lakosság gazdasági és kulturális érdekkörében, mint amilyen a Hazafias Front Bulgária társadalmi-politikai életében. A szövetkezetnek részt kell vennie a gazdasági, társadalmi és szociális élet minden fontosabb területén: a termelésben, az ellátásban, a lakásépítésben, a hitelnyújtásban, a lakosság életkörülményeinek megjavításában fürdők, pékségek stb. által. De ennek megvalósítása érdekében a szövetkezetet szilárd demokratikus alapokra kell építenünk. Meg kell szerveznünk a föld szövetkezeti megművelését. Így megnöveljük a bolgár föld termelékenységét, és megjavul a parasztoknak és általában a népnek az életszínvonala is.

Az ipar részvételéről a Hazafias Front Bulgáriájának gazdasági építőmunkájában. Az ipar a népgazdaság alapvető fontosságú ága. Az iparnak a népet, Bulgáriát kell szolgálnia, és nem az üzérek csoportjának önző érdekeit. A hazafias gyárosoknak meg kell érteniük, hogy az ő érdekük is azt követeli, hogy maguk űzzék ki köreikből a szabotálókat és a parazita elemeket, az üzéreket, akik a nép verejtékes munkájából akarnak meggazdagodni. Ez esetben biztosak lehetnek abban, hogy minden lehetőségük meglesz kezdeményező és vállalkozó szellemük hasznot hajtó kibontakoztatására gyáraik vezetésében. Ugyanez vonatkozik a kereskedői rétegre.

A munkások és a gyárosok közötti viszonyról. 1. A gyárosoknak biztosítaniuk kell a dolgozók normális munkafeltételeit és életkörülményeit: jó bánásmód, jó munkaviszonyok, étkezdék, normális munkabérek és egyéb. 2. A gyárosoknak abban a biztos tudatban kell lenniük, hogy amennyiben tevékenységüket és kezdeményezéseiket a nép szolgálatába állítják, ezt a munkások értékelni fogják, és pozitívan fogadják a gyárosok termelési kezdeményezéseit. A munkások és a gyárosok között olyan viszonynak kell kialakulnia, amely segíti a munkát, fejleszti és növeli a termelést az egész ország boldogulása érdekében. Természetes, hogy az új néphatalom idején sem szűnnek meg az osztályellentétek. Az osztályharc folytatódik, amíg osztályok vannak.

A nép eszmei és politikai átneveléséről. Népünknek átnevelésre

van szüksége. Átnevelésre van szükségük bizonyos mértékben a munkásoknak, parasztoknak, kisiparosoknak és az értelmiségnek. A demokratikus és haladó szellemű átnevelésre azonban leginkább a kereskedők és a gyárosok szorulnak rá. A kereskedők és a gyárosok többsége a nagy finánctőke néprabló politikájának hatása alatt állt, amely a bolgár gazdaságot irányította. A kereskedőknek és a gyárosoknak ez az átnevelése kifejezésre kell hogy jusson az állam és a munkások iránti megváltozott viszonyukban és abban, hogy egyéni érdekeiket alárendelik az össznépi érdekeknek.

A Hazafias Front uralmának jellegéről. Bulgáriában a hatalom a Hazafias Front kezében van. Ez azt jelenti, hogy Bulgáriában először lett a népé a hatalom. Ez megnyitja Bulgária útját a jobb, a fényesebb jövőbe. Minden kizárólag a Hazafias Front szilárdságától függ. A múltban kormánykoalíciók kormányoztak. Ideiglenes koalíciók, amelyekben harc folyt a hatalomban való nagyobb részesedésért, a nagyobb előnyért és nyereségért, a több hivatalért. A Hazafias Front nem ilyen koalíció. A Hazafias Front a munkások, parasztok, kisiparosok és az értelmiség tartós harci szövetsége. Részt vesznek benne, és részt kell hogy vegyenek, a hazafias gyárosok és kereskedők képviselői is. Minden igazi hazafinak dolgoznia kell a Hazafias Front uralmának megszilárdításán. A Hazafias Front népmozgalom, amelynek keretében Bulgária politikai élete fejlődni fog. A Hazafias Front hatalma népi, demokratikus hatalom. A Hazafias Front demokráciája a demokrácia új típusa – népi demokrácia, amely különbözik attól a hazug demokráciától, amely valóban csak eltakarja a nép gazdasági és politikai elnyomását, a népelnyomók és -rablók tevékenységét. A Hazafias Front biztosítja a magántulajdont. A magánkezdeményezést szintén biztosítja, csupán korlátozza a magánérdeket az állam, a társadalmi érdek, az össznépi érdek javára. Jelenleg az a legfőbb feladat, hogy minden erőnkkel támogassuk a Hazafias Frontot, hogy folytassuk a harcot a fasizmus minden formájának és megnyilvánulásának végleges kiirtásáért, és dolgozzunk az erős, demokratikus és jólétben élő Bulgária megteremtéséért.

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
6. köt. 170–174. old.

A REAKCIÓS ELLENZÉK ELLENI FELLÉPÉSRŐL A VÁLASZTÁSOK BOJKOTTÁLÁSÁRÓL TETT NYILATKOZATTAL ÉS HATÁROZATTAL KAPCSOLATBAN

Távirat a Bolgár Munkáspárt (kommunisták) Központi Bizottságához

[1945. október 18.]

Az ellenzéki csoportok, miután bejelentették a választások bojkottálását,* kétségkívül fokozzák rágalomhadjáratukat, és arra összpontosítják erőfeszítéseiket, hogy az országban megzavarják a rendet és szabotálják a hatalom rendelkezéseit, hogy gazdasági szabotázst, diverziós és terrorista akciókat váltsanak ki stb. Feltétlenül szükséges, hogy a kormány gyorsan megfelelő intézkedéseket tegyen, társadalmi vonalon biztosítsa a törvényes rendet, és ugyancsak időben figyelmeztesse a lakosságot, felhívja a legnagyobb éberségre az ellenség tevékenységével kapcsolatban. A következőket javasolom:

1. Határozott támadást kell indítani a reakcióval szemben, le kell leplezni az ellenzéki csoportok bojkottjának valódi okait.

2. Tények segítségével kell leleplezni Petkov és társai szabotáló tevékenységét még abból az időből, amikor a Hazafias Front kormányának miniszterei voltak, és szabotálták a népi hatalom megerősítését és a belső, gazdasági és külpolitikai nehézségek leküzdését.

3. Ki kell nyomtatni és terjeszteni kell a Demokratikus Szövetség múltbeli antidemokratikus tevékenységét leleplező vádiratot.

* 1945 nyarán a Népi Földművesszövetség burzsoá jobboldala Nikola Petkov vezetésével és a Szociáldemokrata Munkáspárt jobboldala Lulcsev vezetésével kivált; külön ellenzéki pártokat hoztak létre hasonló elnevezéssel a Hazafias Fronton kívül. Az 1945. augusztus végére kitűzött parlamenti választások elhalasztását és a szövetséges hatalmak (Anglia és az Egyesült Államok) ellenőrző szerepét követelték. Négy miniszter az ellenzék oldalára állt és lemondott. Az Egyesült Államok és Anglia jegyzékkel avatkozott be, támogatva az ellenzék követelését. A választásokat 1945 novemberében tartották meg, s az ellenzék súlyos vereséget szenvedett.

4. Meg kell indokolni és széles körben meg kell magyarázni a népnek a Népbíróság Muraviev kormánya ellen hozott ítéletének helyességét.

5. Nem kell olyan lépéseket tenni, amelyek azt a benyomást kelthetik, mintha a Hazafias Front és kormánya bizonytalannak érezné helyzetét. Ellenkezőleg, e tekintetben nagy szilárdságot és biztonságot kell tanúsítani. A Hazafias Front kormánya a nép nevében ura az országnak, és mint ilyen cselekszik, anélkül hogy a legkisebb gyengeséget és tétovázást tanúsítaná a képviselő-választások lebonyolításakor és a szükséges politikai és gazdasági intézkedések gyors megvalósításában.

Ded

Georgi Dimitrov: Piszma. 459. old.

A MONARCHIA ELLEN, A NÉPI KÖZTÁRSASÁGÉRT

A „Borba" című jugoszláv lap képviselőjének adott nyilatkozat

[1945. december 5.]

Kérdés: Milyen jelentősége van az 1945. november 18-i választási győzelemnek?

Válasz: A Hazafias Front választási küzdelmének és november 18-i választási győzelmének nagy politikai jelentősége van. A választások megszilárdították az 1944. szeptember 9-i győzelmet. Megerősítették a Hazafias Front belső és nemzetközi helyzetét. Az egész világnak megmutatták, hogy a bolgár nép túlnyomó többsége szilárdan áll a Hazafias Front mögött, elfogadja programját, és hogy a nép a Hazafias Front demokráciájának zászlaja alatt kíván előrehaladni és nem akar visszatérni a gyűlölt fasiszta múltba. A választások végül megmutatták, hogy a Hazafias Front *az egyetlen társadalmi-politikai erő, amely élvezi a bolgár nép bizalmát, és hogy egyedül képes megbirkózni a nagy belső gazdasági feladatokkal és a külpolitikai kérdésekkel, hogy a Hazafias Front szilárd elhatározottsággal megvédi az ország szabadságát, nemzeti függetlenségét és állami szuverenitását mindenféle külső beavatkozás ellen. Nincs és nem is lehet semmiféle visszatérés a múlthoz.*

Kérdés: Mik a következményei a Hazafias Front győzelmének?

Válasz: A választások eredményeit úgy értékelhetjük, mint *a Hazafias Front fényes győzelmét és az ellenzék megsemmisítő vereségét.* A választójoggal rendelkezők 86 százaléka, a szavazók 88 százaléka a Hazafias Frontra adta szavazatát – ez olyan eredmény, amellyel a Hazafias Front büszkélkedhet, és amelyet kitűnőnek tarthatunk. Ahhoz, hogy ezt a nagy eredményt jobban értékelhessük, figyelembe kell vennünk azt a légkört, amelyet a mindenféle híresztelések, az ellenzéknek és pártfogóinak fenyegetése teremtett, és amelyben a választások lefolytak. Amikor töme-

gesen a Hazafias Frontra szavazott, *a bolgár nép megmutatta fejlett öntudatát és hazaszeretetét, nagy állhatatosságát és szilárdságát.*

A Hazafias Front a választásokból megerősödve került ki, megnövekedett egysége és összeforrottsága, az általános politikai helyzet megszilárdult. A közös választási harc megerősítette a Hazafias Front pártjai között a baráti együttműködést. Ezzel még nagyobb lehetőség nyílt arra, hogy megszilárduljon a Hazafias Front erőinek összekovácsoltsága a Hazafias Front programjának megvalósítása közben, a demokratikus rendszer megerősítése és a méltó béke kivívása érdekében. A külföldi ügynökség szerepét játszó, más nyelvet beszélő és elvtelen ellenzék szörnyű erkölcsi-politikai vereséget szenvedett, és a teljes felbomlás állapotában van.

A jugoszláv népfront fényes választási győzelménél nem kisebb a Hazafias Front fényes győzelme Bulgáriában, és ez nagymértékben hozzájárul a demokrácia és a béke megerősödéséhez a Balkánon.

Kérdés: Mi a szerepe a Bolgár Munkáspártnak a Hazafias Frontban?

Válasz: A munkáspárt a legfőbb tényező a bolgár nép egységének támogatásában, valamint a Hazafias Front belső nehézségeinek leküzdésében. Először azért, mert a munkáspárt szoros kapcsolatban áll a munkásosztállyal és az egész dolgozó néppel. Másodszor azért, mert a munkáspárt mindenféle önző, szűk párt- és ideiglenes érdekek fölött áll, és minden kérdést úgy old meg, ahogyan azt Bulgária és a bolgár nép általános nemzeti érdekei kívánják. Végül azért, mert 1944. szeptember 9-én a kommunisták voltak a legtevékenyebb szervezői a monarcho-fasiszta diktatúra elleni, a német megszállók elleni harcnak, ők voltak a szervezői a partizánmozgalomnak, és a gyakorlatban bebizonyították következetes hazafiasságukat; most pedig ők a Hazafias Front politikájának legőszintébb és legkövetkezetesebb végrehajtói, azért harcolnak, hogy a Hazafias Front egysége és összeforrottsága még szorosabbá váljék.

Kérdés: Milyen feladatok állnak a választások után a Hazafias Front és az új Nemzetgyűlés előtt?

Válasz: Komoly feladatok állnak előttünk, amelyeket meg kell

oldanunk választási győzelmünk megszilárdításához és az ország további demokratikus fejlődése érdekében.

A Hazafias Front első feladata: haladéktalanul hozzá kell látnunk a gyors, gyakorlati építőtevékenységhez a Hazafias Front programjának megvalósítása, a dolgozók helyzetének megkönnyítése, ellátásuk megjavítása, a gazdasági élet fellendítése érdekében. Itt nemcsak a széles törvényhozói tevékenységről van szó, amelynek fejlesztenie kell az új Nemzetgyűlést, hanem a meglevő anyagi eszközök, természeti kincsek és minden adott hely lehetőségeinek közvetlen mozgósításáról is. A tömegek lelkesedésének és kezdeményezésének (mint amilyen különösen a munkás- és kulturális brigádok mozgalma) a Hazafias Front vezetése alatt egész sor életbevágó kérdés gyakorlati megoldásában hatalmas tényezőnek kell lennie. Népünk figyelme és energiája minden területen az alkotó munkára irányul, ellentétben a rosszindulatú ellenzék zugpolitizálásával és cselszövényeivel. A Hazafias Front szervezetei – a Hazafias Front bizottságai, a pártok és a szakszervezetek is, valamint a kulturális és egyéb szervezetek – munkájuk homlokterébe ezeket a gyakorlati kérdéseket fogják helyezni. Dolgozunk a termelés fokozásáért, a munkafegyelem megszilárdításáért a gyárakban és a hivatalokban, az igazi élmunkásmozgalom és a munkaverseny kibontakozásáért, a mezőgazdaság és a falu kulturális életének fejlődéséért. A Hazafias Front minden erejével hozzálát a gazdasági kérdések megoldásához a néptömegek, elsősorban a munkások és a parasztok helyzetének könnyítése érdekében, s ezzel egyidejűleg könyörtelenül lesújt a gazdasági szabotálókra és azokra, akik a nép kenyerével üzérkednek.

Az új Nemzetgyűlésnek ki kell dolgoznia egy sor fontos törvényt, így például a népi demokratikus költségvetésről, a progresszív jövedelmi adóról, a parasztasszonyok nyugdíjáról, a földreformról, a villamosításról, a munka tényleges védelméről és így tovább. A Nemzetgyűlésnek úgyszintén foglalkoznia kell az Alkotmányozó Nemzetgyűlés összehívásával, hogy az módosítsa az alkotmányt, mivel azt feltétlenül összhangba kell hozni a történelmi szeptember 9-i felszabadítás által megteremtett és életbe léptetett Hazafias Front-demokráciával. S ez többek között az olyan konzervatív és káros intézmények megszüntetését is jelenti, mint például a

monarchia, amely akadályozta Bulgária és a testvéri Jugoszlávia, valamint más szabadságszerető népek közötti együttműködést, és mindig veszélyt jelentett a demokráciára és a békére Bulgáriában és a Balkánon. A Koburg-dinasztia eddigi, a bolgár népre káros tevékenysége a népnél semmiféle támogatásra nem számíthat.

A Bulgária előtt álló egyik legfontosabb feladat az, hogy megerősítse nemzetközi helyzetét, és minél előbb elérje az igazságos és tartós béke megkötését, amely véglegesen meghatározza Bulgária helyét az egyesült nemzetek családjában.

A másik feladat: következetesen győzelemre kell vinnünk a küzdelmet a fasizmus és a reakció mindennemű maradványának gyökeres kiirtásáért, mert ezek az erők kísérleteket tesznek a sötét fasiszta múlt visszaállítására; a bolgár nép az ez évi november 18-i választásokon ugyan megsemmisítő csapást mért a reakcióra, de annak maradványai még léteznek.

Ezzel kapcsolatban úgy vélem, hogy a rendezés kulcsa a nemzetközi kérdések terén mindenekelőtt *a bolgár nép kezében van, és függ a nép egységétől, szilárdságától és állhatatosságától.*

Kérdés: Mi a szerepe a Hazafias Front bizottságainak a választás után?

Válasz: A Hazafias Front bizottságai, amelyek a fasizmus ellen vívott harcban jöttek létre, 1944. szeptember 9-e után nagyon fontos szerepet játszottak. Elősegítették a Hazafias Front új, demokratikus Bulgáriájának azonnali felépítését 1944. szeptember 9-e után; kezdeményezésre és tettekre mozgósították a tömegeket, például a front megsegítésére, a népkölcsön-akcióra, a jugoszláv gyermekek megsegítésére, a vetési kampányra, a munkás- és kulturális brigádok megszervezésére és így tovább. A Hazafias Front bizottságai most, a választások után fognak csak igazán nagy és fontos szerepet játszani a Hazafias Front demokráciájának tömegszervezeteiként. Tudni kell, hogy a Hazafias Front demokráciája nem szovjet-demokrácia, de már nem is a régi, reakciós, konzervatív, népellenes demokrácia, és nem is lehet az. Ez népi demokrácia, nem a szavak, hanem a tettek demokráciája. Ez a demokrácia teljesen megfelel a bolgár nép demokratikus, szabadságszerető és békeszerető jellemének, valamint országunk demokratikus gazdasági felépítésének. A Hazafias Front bizottságai – a tömegek

mozgósítói a néphatalom intézkedéseinek végrehajtásában, a társadalmi kezdeményezés és ellenőrzés szervei, a Hazafias Frontba tömörült öt párt és a széles párton kívüli tömegek erőfeszítéseinek egyeztető szervei, a Hazafias Front programjának megvalósításáért folytatott konkrét munka megszervezői – nemcsak hogy nem veszítettek jelentőségükből, hanem fontosságuk még inkább nőtt. *A Hazafias Front az, amely népünk sorsát továbbra is irányítja.*

Kérdés: A reakciós körök külföldön miért ellenzik az új Bulgáriát és az új Jugoszláviát?

Válasz: Szerintem ezt egyáltalán nem nehéz megérteni. A reakciós körök a közeli és távoli országokban ellenünk vannak.

Először azért, mert Bulgária és Jugoszlávia már nem az idegen kizsákmányolás tárgya, nem az imperialista célok eszköze.

Másodszor azért, mert országaink a Balkánon és Európában a demokrácia és a béke tényezői lettek, és ellenzik az agresszív és rablóháborúk különféle híveinek kalandor terveit.

Harmadszor azért, mert a gyökeres demokratikus átalakulás Jugoszláviában és Bulgáriában feltétlenül hatni fog a reakciós és félfasiszta rendszerek országainak népeire harcukban.

Negyedszer azért, mert a demokratikus Bulgária és a demokratikus Jugoszlávia közeledése, szoros testvéri együttműködése fenekestől felforgatja azok számításait, akik megszokták, hogy raboljanak, hogy leigázzanak más népeket és uralkodjanak a Balkánon, alkalmazva azt az álnok elvet: oszd meg és uralkodj!

De éppen azért annyira szükséges testvéri országaink számára, hogy szilárdan és megingathatatlanul haladjanak az általuk választott egyedüli helyes úton – a népfront útján Jugoszláviában, és a Hazafias Front útján Bulgáriában.

Mi – Bulgária és Jugoszlávia – nem vagyunk egyedül. Velünk van a nagy orosz nép, a hatalmas Szovjetunió. Velünk vannak a Balkán félsziget, Európa és az egész világ összes demokratikus erői. Velünk vannak azok a népek, amelyek nem akarnak rabságban élni, amelyek a tartós és igazságos békét akarják a nagy és a kicsiny demokratikus államok között.

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
6. köt. 242–250. old.

A HAZAFIAS FRONT ÚJ KORMÁNYÁNAK PROGRAMNYILATKOZATA

[1946. november 28.]

Tisztelt országgyűlési képviselők, hölgyeim és uraim!

A kormány, amelynek elnöke vagyok, összetételénél és jellegénél fogva a Hazafias Front kormánya. Kormányom az előző kormánynál még nagyobb eréllyel és szilárdsággal folytatja a Hazafias Front programjának teljes és következetes megvalósítását.

A Hazafias Front, amely az 1944. szeptember 9-i népi felkelés történelmi győzelmének eredményeként vette át az ország vezetését, két év folyamán háromszor kérhetett tanácsot a népakarattól, és háromszor nyerte el a nép bizalmát.

Az Alkotmányozó Nemzetgyűlés választásai – teljesen demokratikus választási törvény alapján – minden elfogulatlan megfigyelő megállapítása szerint teljes rendben és szabadon folytak.

A Hazafias Front fényes győzelme ezeken a választásokon különösen világosan megmutatta a bolgár nép hatalmas többségének a Hazafias Frontba vetett megingathatatlan bizalmát. Ez a győzelem tanúsítja, mennyire mélyek a gyökerei a Hazafias Frontnak, a bolgár nép antifasiszta, demokratikus és haladó erőit egyesítő, történelmileg szükségszerű szövetségének.

A népköztársaság kikiáltása és az Alkotmányozó Nemzetgyűlés választásainak megrendezése a szeptember 9-e után végbement demokratikus változások alapján, országunk fejlődésének és a népi hatalom megszilárdításának egy szakaszát zárja le. A reakció restaurációs reményei, hogy az új Bulgáriát visszafordíthatja az átkozott múltba, teljesen kudarcba fulladtak az Alkotmányozó Nemzetgyűlés választásain. A Hazafias Front, Bulgária sorsának irányítójaként, véglegesen megszilárdította hatalmát. Arra a kér-

désre, hogy a Hazafias Front rendszere megfelelően képviseli-e az országot, népünk pozitív választ adott.

Országunk fejlődésének új szakaszába lép. A népi demokrácia alapjait szilárdan leraktuk, s szabaddá tettük az utat fiatal népköztársaságunk teljes felépítése előtt. Lehetőség nyílt arra, hogy az ország belső és külső helyzetét egészében rendezzük.

A kormány jól tudja, hogy népünk ellenségei továbbra is megkísérlik a néphatalom aláásását, és ezért szilárdan és következetesen folytatja a harcot a fasizmus maradványainak végleges megsemmisítése és a reakció megfékezése érdekében. Ugyanakkor lehetségesnek és szükségszerűnek tartja, hogy a közeljövőben hozzálásson egy sereg intézkedés visszavonásához, amelyek az 1944. szeptember 9-i népi felkelést követő első szakaszban elkerülhetetlenek voltak népünk demokratikus vívmányainak biztosítására. Gazdasági téren szintén lehetségesnek és szükségesnek tartja, a termelés fokozásának előmozdítására, hogy a magángazdaságok, különösen a mezőgazdasági termelők kezdeményezését és tevékenységét korlátozó rendelkezések egész sorát enyhítse és megszüntesse, amennyiben ezeket a korlátozásokat nem a népélelmezés biztosítása és más össznépi szükségletek követelték meg.

A kormány szilárd elhatározása, hogy mindent elkövet a szigorú rend és törvényesség végleges megszilárdítása, az alkotó munka teljes biztonsága és zavartalansága, minden hasznos egyéni gazdasági kezdeményezés és a lakosság életének és vagyonának biztosítása érdekében.

A kormány szilárd elhatározása, hogy szigorú állami fegyelmet léptet életbe, amely a rendszer minden hivatalától és szervétől megköveteli, hogy gyorsan és lelkiismeretesen teljesítsék szolgálati kötelességeiket, valamint a kormány határozatait és utasításait is. Határozottan és tétovázás nélkül folytatja az államgépezet, a társadalmi és kulturális intézetek, tanintézetek és iskolák megjavítását és erősítését, hogy azokat teljesen a nép szolgálatába állítsák. A kormány a legszigorúbb intézkedéseket foganatosítja annak érdekében, hogy az államgépezetből gyökerestől kiirtsa a bürokratizmust és a korrupció minden megnyilvánulását.

Hangsúlyozva a népi rendőrség szervezetében és munkájában eddig elért javulást, a kormány fontos feladatának tartja, hogy ezt

a javulást tartóssá tegye és olyan mértékben fokozza, hogy a népi rendőrség az új viszonyok között is méltón teljesíthesse a rend és a törvényesség őrzőjének funkcióját.

A kormány nagy gondot fordít katonaságunknak, a nép hadseregének megszilárdítására és harcképességének fokozására; hadseregünk mindörökre egybekötötte sorsát a néppel, hű őre földünknek, nemzeti szabadságunknak és függetlenségünknek. Meg fogjuk teremteni azokat a szükséges erkölcsi-politikai feltételeket, amelyek szeretett hadseregünkben szavatolják a tiszti és altiszti állomány biztonságos szolgálati és anyagi helyzetét.

A kormány még nagyobb következetességgel és állhatatossággal folytatja az egészségügy és a szociális politika megszervezését, különösen az anya- és gyermekvédelem területén. Ösztönöz és segít minden egyéni és társadalmi kezdeményezést a lakásépítés terén, hogy enyhítse a lakásínséget.

A kormány előmozdítja a népi kultúra sokoldalú fejlődését és felvirágoztatását. Segít anyagi eszközökkel, támogatással és ösztönzéssel minden alkotótevékenységet és minden kezdeményezést, amely a népi kultúrát gazdagítja és fejlődését a haladás irányába viszi.

A kormány minden tekintetben megvédi a fizikai és a szellemi munkát, népünk jólétének forrását. A nők és a fiatalok munkája különösen nagy védelmet és ösztönzést élvez.

A kormány merészen előnyben részesíti a néphez hű ifjúságot az állami, társadalmi-politikai, gazdasági és kulturális életben. Hazafias ifjúságunk, amely méltóképpen kivette részét a fasizmus elleni harcból, és a Hazafias Front egészséges élcsapatává vált, most a legnagyobb lehetőséget kapja, hogy részt vegyen a népköztársaság felépítésében. A fiatalság oktatására és művelődésére, a kulturális és technikai szakemberek nagy számának kiképzésére, a sportra, a nyári táborozásokra, az ifjúsági brigádmozgalomra, a gyermekekre és a serdülő ifjúságra a kormány különös figyelmet fordít.

A kormány nagyra értékeli a nők kiterjedt tevékenységét, amelyet a megérdemelt egyenjogúság elnyerése után tanúsítanak, és mindent megtesz annak érdekében, hogy biztosítsa a nők széles

körű és hasznos részvételét társadalmi-politikai, gazdasági és kulturális életünk minden területén.

A Hazafias Front megadja a bolgár népi egyháznak az őt megillető figyelmet, és teljes mértékben együttműködik vele egyházjogi szervezetének megszilárdításában, ami lehetővé teszi az egyházi szakadás megszüntetését és a kapcsolatok újbóli felvételét az összes pravoszláv egyházakkal. Ennek pozitív hatása megnyilvánult a rilai kolostor ezeréves évfordulójának ez évi ünnepségén Alekszej moszkvai és összoroszországi pátriárka látogatása, valamint az ünnepségeken való személyes szereplése alkalmával.

Az egyház és az állam szétválasztása, amit a Hazafias Front programjában kilátásba helyezett a lelkiismereti és a vallásszabadság elvének alapján, abban a tudatban született, hogy ez erősíti a bolgár egyház népi jellegét, lehetőséget nyújtva az egyház dolgozóinak arra, hogy a nép hű szolgái legyenek.

A kormány közreműködik népi egyházunk demokratizálásában és abban, hogy az még teljesebben azonosuljon a bolgár nép szükségleteivel és fejlődésével. A hivők vallásos érzelmét tiszteletben tartva, a kormány a jövőben is biztosítja az egyháznak és a papságnak a szükséges anyagi támogatást, amíg lehetőség nem nyílik arra, hogy maguk a hivők tartsák el őket.

Tisztelt országgyűlési képviselők, hölgyeim és uraim!

Aligha kell hangsúlyoznom, hogy a kormány még erélyesebben folytatja a Hazafias Front eddigi helyes és a gyakorlatban bevált külpolitikáját. A kormány, külpolitikája sarkkövének a Bolgár Népköztársaság és a nagy Szovjetunió – hazánk felszabadítója – közötti őszinte és következetes barátságot tartva, minden erőfeszítést megtesz Bulgária és az észak-amerikai Egyesült Államok, valamint a Nagy-Britannia közötti viszony teljes normalizálására. A kormány mélységesen meg van győződve arról, hogy ennek nincsenek elháríthatatlan akadályai.

A kormány kötelességének tartja, hogy legforróbb háláját és az egész bolgár nép mélységes köszönetét fejezze ki a Szovjetunió kormányának a nemzeti ügyünk védelmében nekünk nyújtott felbecsülhetetlen támogatásért. Ugyancsak hangsúlyoznunk kell, hogy az igazságos bolgár követelések határozott védelemben ré-

szesültek az ukrán és a belorusz küldöttség részéről is a békekonferencián, amiért a bolgár nép köszönetét és háláját tolmácsolja.

Elégedettséggel állapítjuk meg a demokratikus Franciaország növekvő rokonszenvét az új Bulgária iránt, és kormányunk minden tőle telhetőt megtesz, hogy a két ország közötti hagyományos baráti kapcsolatokat tovább erősítse.

A kormány ugyancsak kifejezi forró köszönetét Lengyelországnak és Csehszlovákiának azért a nagy segítségért, amelyet küldöttségük kifejtett az igazságos békéért folytatott küzdelmünk során.

A kormány nagyra értékeli barátságát északi szomszédunkkal, Romániával. A demokrácia ragyogó győzelme mindkét országban záloga annak, hogy népeink a gazdasági és kulturális haladás útján egyre nagyobb, kölcsönös segítséget nyújtsanak egymásnak.

A kormány ápolja a jószomszédi viszonyt Törökországgal, és ösztönzi a kereskedelem fejlődését a két ország között.

A kormány erőfeszítéseket tesz, hogy felvegye és megerősítse a diplomáciai kapcsolatokat minden demokratikus országgal.

A gazdasági kapcsolatok előnyös fejlődése Bulgária és a Szovjetunió között, valamint a kereskedelmi kapcsolatok felújítása a legtöbb európai országgal teljességgel biztosítanak bennünket arról, hogy a kormány erőfeszítése annak érdekében, hogy népgazdaságunk termékeinek egyre nagyobb külföldi piacot találjon az európai és a tengeren túli, valamint a közel-keleti országokban, és megjavítsa országunk ellátását a legszükségesebb nyersanyagokkal és technikai felszerelésekkel, kedvező eredményekhez vezet.

Tisztelt országgyűlési képviselők, hölgyeim és uraim!

A kormány legfontosabb feladata a külpolitika terén, hogy megkösse az igazságos és megfelelő békét az egyesült nemzetekkel.

Az ilyen béke reménye azokra a tényekre épül, hogy a bolgár nép makacs ellenállással meghiúsította a hitleri Németországnak azt a tervét, hogy a bolgár hadsereget hadműveleteiben felhasználja bármely fronton is, sőt a felszabadító háborúban az egyesült nemzetek oldalán segített a hitleri Németország végleges szétzúzásában.

A bolgár népnek ez a lényeges hozzájárulása a szabadság ügyéhez kivívta a Szovjetunió és a testvéri szláv országok elismerését, amelyek határozottan támogattak és támogatnak bennünket az

igazságos békéért folytatott harcunkban. Bár országunkban és a határokon kívül is tapasztalhatjuk az ellenséges ellenállást, az igazság utat tör magának, és népünk s az új Bulgária iránti rokonszenv szüntelenül nő más államok széles, mérvadó köreiben is. A nemzetközi demokratikus közvélemény Bulgáriát küzdőtársának tartja; és a kormány folytatja erőfeszítéseit, hogy ez kifejezésre jusson a Bulgáriával kötendő békeszerződés végleges szövegében és különösen abban, hogy a jóvátételt minimális összegre csökkentsék, amely elviselhető a németektől kifosztott és kimerült országunk számára.

A kormány megkettőzött eréllyel folytatja országunk védelmét minden idegen támadással szemben, és védelmezi Bulgáriának azt az elvitathatatlan jogát, hogy visszakapja a tőle igazságtalanul elvett Nyugat-Trákiát, amely biztosítja természetes kijutását az Égei-tengerhez. Ebben az erőfeszítésében a kormányt egyedül az a vágy vezérli, hogy biztosítsa a tartós békét a Balkánon, és őszintén együttműködjék az összes szomszéd néppel, köztük a görögökkel is, akik iránt a bolgár nép a legszívélyesebb érzéseket táplálja. S ha Bulgária és Görögország között mégsem valósulhatnak meg olyan jószomszédi kapcsolatok, amilyenek az összes többi szomszédhoz fűznek bennünket, azért nem mi vagyunk a hibásak. A kormány a leghatározottabban visszautasítja azokat a Bulgária elleni rágalmazó vádakat, amelyeket Athénban rendszeresen terjesztenek, s amelyek között az az utolsó vádaskodás is szerepel, miszerint Bulgáriából csapatok léptek át görög területre.

Egyszóval: a kormány a Hazafias Front programjának szellemében jár el, és mindent megtesz annak érdekében, hogy Bulgária sikerrel tölthesse be szerepét a béke, a demokrácia és a népek közötti testvéri együttműködés egészséges képviselőjeként.

Tisztelt országgyűlési képviselők, hölgyeim és uraim!

A Hazafias Front új kormánya különösen fontosnak tartja a gazdasági kérdéseket, és nagy figyelmet szentel nekik. Egész tevékenysége során előnyben részesíti a gazdasági kérdéseket, és minden erőfeszítést megtesz annak érdekében, hogy minél előbb leküzdje azokat a nehézségeket és zavarokat, amelyeket a fasizmus és a háború hagyott ránk, és amelyeket elmélyített az azt követő két aszályos esztendő.

Az elmúlt évi szörnyű aszály következtében beállt nehéz körülmények ellenére a nép megmenekült az éhségtől, az állatállomány a pusztulástól, mégpedig a Hazafias Frontnak és kormányának erélyes intézkedései következtében, továbbá annak a segítőkészségnek eredményeképpen, amellyel a nép ezeket az intézkedéseket fogadta, valamint azért, mert a Szovjetunióból időben érkezett élelem és takarmány.

Az ez évben megismétlődő aszály ellenére a mezőgazdasági termelés általában véve megnövekedett a múlt évhez viszonyítva, annak a készségnek és szorgalomnak következtében, amellyel a lakosság teljesítette a kormány által előirányzott vetéstervet. Ez évben az ipari termelés kilenc hónap alatt 10 százalékkal növekedett. Ez még tovább nő a következő hónapokban, mivel az ipart jól ellátjuk helyi és behozott mezőgazdasági nyersanyagokkal, valamint azért is, mert a munka termelékenysége és a munkafegyelem is növekedni fog.

Jelentősen megnőtt a forgalom a vasúton és a közlekedés más területein.

Belkereskedelmünkben növekedett az áruforgalom. A külkereskedelem növekedést mutat mind az áruforgalomban, mind a más országokkal való kereskedelmi kapcsolatokban. Az elmúlt tíz hónapban a kivitel és a behozatal jelentősen megnövekedett a múlt évhez viszonyítva. Nem csupán a Szovjetunióval alakultak kedvezően kereskedelmi kapcsolataink, hanem Csehszlovákiával, Lengyelországgal, Svájccal, Franciaországgal, Romániával, Jugoszláviával, Törökországgal, Belgiummal, Olaszországgal, Svédországgal, Ausztriával, Magyarországgal, Dániával és más országokkal is.

A leva megszilárdulása azt bizonyítja, hogy a kormány sikerrel munkálkodik azon, hogy megjavítsa az ország pénzügyi és gazdasági helyzetét, valamint igazolja a nép bizalmát is, amelyet a Hazafias Front kormánya iránt táplál.

Mindeme kétségtelen sikerek ellenére, amelyeket ebben az évben elértünk, Bulgária gazdasági helyzete továbbra is nehéz és feszült. A kormány tudatában van annak, hogy még nagy nehézségek állnak előttünk, s legyőzésükhöz a kormánynak és a nép minden rétegének rendkívüli erőfeszítései szükségesek.

Tisztelt országgyűlési képviselők, hölgyeim és uraim!

A kormány gazdaságpolitikájában a jövőben is abból indul ki, hogy csupán a termelés növelésével, a minőség javításával és a termelési költségek csökkentésével biztosíthatja a népgazdaság helyreállítását, fejlődését és az állam pénzügyeinek teljes rendezését.

A kormány határozottan és tétovázás nélkül folytatja azoknak az intézkedéseknek keresztülvitelét, amelyek az ország lehetőleg minél gyorsabb iparosodását szolgálják. Ennek érdekében arra fog törekedni, hogy az állam, a közösségek, a szövetkezetek és a magánvagyonnal rendelkező emberek anyagi eszközeivel egy sereg új üzemet és gyárat építsen, mint például nitrogénműtrágya, szóda, kénsav és egyéb gyárat, valamint hogy bővítse és tökéletesítse a meglevő ipari vállalatokat. Annak érdekében, hogy a mezőgazdasági termelést a legracionálisabban hasznosítsák, a mezőgazdasági termelés hozamát növeljék, a lakosság ellátását javítsák és szélesítsék exportlehetőségeinket, intézkedéseket hajtanak végre: észszerűsítik a mezőgazdasági termékek feldolgozását, és kiépítik az ilyen új vállalatok széles hálózatát. A kormány ösztönzi a magánkézben levő ipar kezdeményezését újabb iparvállalatok építésére és a meglevők fejlesztésére.

Különleges figyelmet szentelünk az energiaellátás válságának leküzdésére egységes villamosítási rendszer kiépítésével, amely megfelelő gőz- és vízerőművekre épül, és amelynek elosztó hálózata beborítja az egész országot és eljut a legeldugottabb kis helyekre is.

Figyelembe véve azt a nagy veszélyt, amelyet az elégtelen és elmaradott kőszénbányászat jelent az egész népgazdaság fejlődése szempontjából, a kormány kidolgozta programjában az új bányák maximális feltárását gazdag barnaszénmedencéinkben, a szófiai és a maricai medencékben.

A kormány feltétlenül gondoskodik a vasúti, közúti és légi közlekedés megjavításáról és fejlesztéséről.

Annak érdekében, hogy a falu jólétét előmozdítsa és ezzel megerősítse az egész gazdasági élet bázisát, a kormány minden tekintetben segíti a földművelést és az állattenyésztést. Ösztönzi és támogatja a mezőgazdaság gépesítését és korszerűsítését. Azért, hogy öntözéssel növelje a terméshozamot, a kormány felveszi program-

jába a víztartalékok legszélesebb és teljes felhasználását. A legfontosabb víztárolók építését gyorsított ütemben fejezzük be. A kormány ugyancsak széles körű intézkedéseket foganatosít a Duna melletti és az ország belső részében levő mocsarak mielőbbi lecsapolására.

A kormány továbbra is minden támogatást megad a földművesszövetkezeti gazdaságoknak és az egyéni gazdálkodóknak.

A kormány ugyancsak nagy gondot fordít a kisipar fejlesztésére és korszerűsítésére, a kisiparosok rendszeres nyersanyagellátására. Ugyanakkor ösztönzi a kisipari szövetkezetek megalakítását.

A belkereskedelem terén a kormány folytatja erőfeszítéseit a közvetítőhálózat ésszerűsítése érdekében, és elsődleges feladatának tekinti, hogy teljesen megszüntesse a társadalmilag káros és népgazdaságilag indokolatlan közvetítést, különösen a nagykereskedelem területén. Hogy az árakat szabályozhassa, a kormány szorgalmazza egy új, állami kereskedelmi vállalat, a Népi Áruház létrehozását. A kormány támogatja a szövetkezetek részvételét az árucserében, hogy megrövidítse és olcsóbbá tegye az áruk útját a termelőktől a fogyasztókig; ugyanakkor erélyes küzdelmet folytat a névleges szövetkezés és a szövetkezeti parazitizmus ellen, amely egyes szövetkezetekben előfordul. Lehetőséget nyújt a magánkereskedőknek, hogy részt vegyenek az árucserében a szövetkezeti kereskedelemmel párhuzamosan és azzal versenyezve.

A külkereskedelem sokoldalú fejlesztése érdekében a kormány folytatja erőfeszítéseit, hogy egészséges külkereskedelmi szervezetet hozzon létre az állami vállalatok, szövetkezeti szervezetek és más államosított vállalatok részvételével, valamint a tekintélyes és bizalmat érdemlő magánkereskedelmi vállalatok bekapcsolásával.

A kormány nagy figyelmet fordít a szakemberképzés megjavítására és bővítésére, hogy felkészítse a szükséges szakképzett munkásokat növekvő iparunk, az építkezés, a kisipar és a mezőgazdaság számára.

Tisztelt országgyűlési képviselők, hölgyeim és uraim!

A Hazafias Front, folytatva eddigi gazdaságpolitikáját, amely megnyilvánult abban, hogy a népgazdaságból eltávolította a spekulációra alapozott, parazita tőkét, bátorította az alkotó magánkezdeményezést és összhangba hozta az állami és szövetkezeti

szektor erősítésével és a gazdasági élet szükséges tervszerűségének bevezetésével, arra törekszik, hogy a gazdaságpolitikában minden szükséges módosítást végrehajtson, amelyet az élet megkövetel. A kormány erélyesen fellép a fennálló rendellenességek ellen az utalványok elosztásában és a lakosság élelmiszer-, ruházat- és fűtőanyag-ellátásában, s ugyancsak megszünteti a munka, az alkotó magánkezdeményezés és a lakosság vagyona elleni káros túlkapásokat és önkényes intézkedéseket, amennyiben a magántőke és a magánkezdeményezés összhangba kerül a nép általános érdekeivel és az állam gazdaságpolitikájával, hogy biztosítva legyen a bolgár nemzeti ipar és az egész népgazdaság helyes fejlődése.

Miután megtette a szükséges intézkedéseket a lakosság élelmiszer-ellátására abban a nehéz helyzetben, amelybe az országot a német fosztogatás, a háború és az aszály sodorta, a kormány könyörtelen harcot vív a nép kenyerével, valamint a legszükségesebb árukkal való üzérkedés ellen.

A kormány támogatja az élmunkásmozgalmat és a hazafias munkaversenyt, előmozdítja a munkafegyelem megszilárdítását az üzemekben és a vállalatoknál, és megteremti a helyes viszonyt egyrészt a munkások és az alkalmazottak között, másrészt a gyárosok, a vállalatok és hivatalok vezetői között; ezzel egy időben a kormány minden lehetőt megtesz annak érdekében, hogy a munkások, alkalmazottak és más dolgozók helyzetén javítson. A kormány hangsúlyozza, hogy csupán a termelés fokozása, a gazdaság megerősödése teremtheti meg az alapot a munkások helyzetének tartós és biztos javulásához, és emelheti az egész dolgozó bolgár nép életszínvonalát.

A kormány szükségesnek tartja, hogy felülvizsgálja az állami hivatalnokok és alkalmazottak fizetési besorolását azzal a céllal, hogy megszilárdítsa és megjavítsa helyzetüket, ugyanakkor azonban végrehajtja a szükséges racionalizálást és a hivatalok egyszerűsítését.

A helyi tartalékok és lehetőségek teljesebb felhasználása érdekében a kormány a közigazgatás szerveit egyre inkább buzdítja a gazdasági és szervező kezdeményezésre.

Az új kormány pénzügyi téren kiegyensúlyozott, reális, jövedelmező költségvetést dolgoz ki, amely megfelel a bolgár nép adófizető

képességének, és hatást gyakorol a gazdasági és kulturális fejlődésre. Az új kormány adópolitikájában továbbra is alkalmazza azt az elvet, amely figyelembe veszi minden egyes adófizető adóterhét és fizetőképességét; ez az elv képezi alapját a progresszív jövedelmi adókivetésnek. A kormány buzdítja és támogatja a takarékosságot, átalakítja és tökéletesíti hitelrendszerünket, hogy még jobban a termelés szolgálatába állítsa. Szigorú takarékosságot vezet be mindenhol – az államgépezetben és a népgazdaságban –, takarékoskodik az élelemmel és a takarmánnyal, a nyersanyaggal, a szénnel és a villamos energiával, takarékoskodik a munkával és az idővel; elrendeli a szigorú elszámolást és ellenőrzést, s így küzd a bolgár leva szilárdságának további biztosításáért.

A kormány még nagyobb határozottsággal folytatja eddigi árpolitikáját a mezőgazdasági és ipari termékek és kisipari szolgáltatások árának kiegyensúlyozására, szem előtt tartva a világpiaci árakat. A kormány e célból átszervezi az árhivatalt. Szigorú intézkedéseket léptet életbe a gazdasági élet minden rendbontója, a kártevők, a spekulánsok és a szabotőrök ellen.

A kormány kétéves tervet dolgoz ki a népgazdaság fejlesztésére, hogy megteremtse népgazdaságunkban a szükséges tervszerűséget és a nagyobb rendet a biztos és határozott fejlődés érdekében, a rendszertelenség és rendetlenség elemeinek maradéktalan megszüntetése céljából.

A kijelölt gazdasági feladatok teljesítése, és különösen a népgazdaság kétéves fejlesztési tervének megvalósítása nagy terheket ró a kormányra. Helyzetét súlyosbítják a szegénységünkből, gazdaságunk elmaradottságából eredő nehézségek, az előző reakciós és fasiszta rendszer által okozott pusztítások, valamint a két aszályos év csapásai.

A kormány ezért úgy véli, hogy a Hazafias Front gazdasági programjának megvalósításához teljesen igénybe kell venni a nép anyagi és erkölcsi erejét, és átmenetileg vállalni kell a nélkülözéseket. Mert országunk gazdasági fellendülését és népünk jólétét csak a kitartás és a megfeszített munka biztosíthatja.

Tisztelt országgyűlési képviselők, hölgyeim és uraim!

Az Alkotmányozó Nemzetgyűlésnek, mint az ismeretes, igen fontos feladatokat kell megoldania, történelmi jelentőségű feladatokat.

Először is kidolgozza és elfogadja a népköztársaság valóban haladó szellemű alkotmányát, amely figyelembe veszi a bolgár nép szükségleteit és történelmi fejlődését, és összhangban áll nemzeti sajátosságaival és hagyományaival. Nem kétséges, hogy az Alkotmányozó Nemzetgyűlés kellő figyelmet szentel azoknak a véleményeknek és javaslatoknak, amelyek a választások alatt és után hangzottak el a Hazafias Front Nemzeti Bizottsága által kidolgozott alkotmánytervezet össznépi megvitatása során.

Másodszor: a kormány megvitatás és jóváhagyás céljából az Alkotmányozó Nemzetgyűlés elé terjeszti az 1947-es állami költségvetést és a kétéves népgazdasági tervet.

Harmadszor: a kormány beszámol az Alkotmányozó Nemzetgyűlésnek a törvénytervezetről, amely összhangba kívánja hozni a jelenlegi törvényhozást a népköztársaság jövőbeli alkotmányával. A kormány ugyancsak vitára bocsátja, jóváhagyás céljából, azokat a törvényjavaslatokat, amelyeket a kormányzás folyamatos szükségletei igényelnek.

Tisztelt országgyűlési képviselők, hölgyeim és uraim!

A kormány nagy és felelősségteljes feladatainak megoldásában számít az Alkotmányozó Nemzetgyűlés támogatására és a nép egészséges erőinek egységére, amely a Hazafias Frontban valósult meg. Az új kormányt egész tevékenységében az a tudat vezérli, hogy feltétlenül szükséges a Hazafias Front pártjai és társadalmi szervezetei közötti együttműködés folytatása és elmélyítése, továbbá a Hazafias Front egységének megerősítése, amely az egészséges népi erők törhetetlen szövetsége, a bolgár nép sorsának irányítója és a Bolgár Népköztársaság legfőbb, megdönthetetlen támasza. A kormány elfogadja azoknak a társadalmi és politikai csoportoknak és személyeknek az együttműködését is, akik a Hazafias Fronton kívül állnak, de akik készek becsületesen és őszintén szolgálni hazánkat. A kormány készséggel üdvözöl minden komoly, józan és a nép számára hasznos javaslatot az ország kormányzásával kapcsolatban, bárkitől is jöjjön az.

A kormány mélységesen meg van győződve arról, hogy minden becsületes és hazafias ember országunkban szorosan felzárkózik a Hazafias Front köré, és tevékeny részt vesz programjának megvalósításában.

A Hazafias Front igaz ügye győzedelmeskedni fog!
Éljen a Bolgár Népköztársaság!
Éljen a Hazafias Front!
Éljen a bolgár nép!

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
7. köt. 228–247. old.

A BOLGÁR NÉPI FÖLDMŰVESSZÖVETSÉG POLITIKÁJÁNAK ÉS TAKTIKÁJÁNAK LEGFONTOSABB KÉRDÉSEI

Beszéd a BNFSZ XXVII. kongresszusán

[1947. december 29.]

Kedves Küldöttek!
Testvéreim!
Különösen azért kellemes számomra, hogy üdvözölhetem kongresszusukat, mert úgy vélem, hogy ennek a kongresszusnak történelmi jelentősége van nem csupán az egyesült bolgár földművesek, hanem az egész bolgár nép számára. *(„Úgy van!" Nagy taps.)* Ez a kongresszus mélységesen különbözik minden kongresszustól, amelyet a Földművesszövetség eddig tartott. Elmondhatjuk, hogy kongresszusuk határozataival mély barázdát húz a múlt és a jelen között. *(„Úgy van!" Taps.)* Az egyesült földművesek által bizonyos korszakokban átélt sok szerencsétlen hányattatás és tévelygés után önök most felteszik az i-re a pontot, kifejtik álláspontjukat társadalmi fejlődésünk főbb kérdéseiről és saját szövetségük politikájáról és taktikájáról. *(Taps.)* A határozat, amelyet éppen most olyan egyhangúan és olyan forró lelkesedéssel fogadtak el, kitűnő bizonyítéka ennek. *(„Úgy van!" Taps.)*

Melyek azok a legfontosabb kérdések, amelyek oly sok félreértést, kellemetlenséget okoztak, sőt szerencsétlenséget hoztak az egyesült földművesekre, munkásosztályunkra és egész népünkre?

Az első alapvető kérdés, amelyet nálunk a történelmi események eldöntöttek, de amellyel bizonyos zugpolitikusok, kicsinyes karrieristák még most is üzérkednek népünk körében, az az önálló paraszthatalom lehetőségének kérdése Bulgáriában a munkásosztály nélkül, sőt ellenére. *(„Azok provokátorok!")* Ez a kérdés most végleg megoldódott. Ez a kérdés a történelmi levéltárba került! Az 1923. június 9-i vereség erre a kérdésre mindörökre világos, határozott választ adott. Ilyen paraszthatalom lehetetlen.

(„Úgy van!" Viharos és hosszan tartó taps, mindenki feláll és ütemesen kiáltja: „Egységet!")

A második alapvető kérdés arra a felfogásra vonatkozik, hogy a parasztok, falusi termelők és a munkásosztály létérdekei között áthidalhatatlan ellentmondások vannak. Szerencsétlen, tragikus szembeállítása ez a falunak a várossal és a városnak a faluval! Ha ez a szembeállítása a városnak a faluval és a falunak a várossal, a város dolgozóinak a falu dolgozóival, a munkásoknak a parasztokkal nem létezett volna, nem következik be Bulgária nagy szerencsétlensége, június 9-e. De ez elmúlt, és mint szerencsétlen tapasztalat került be a történelem archívumába. *(Viharos taps.)*

A harmadik alapvető kérdés, amely bizonyos körökben talán még ma is tovább él, az, hogy a Földművesszövetség hivatott megvédelmezni a falu és az egész parasztság érdekeit, a Bolgár Munkáspárt pedig, a kommunisták arra hivatottak, hogy megvédjék a munkások, a város dolgozóinak érdekeit.

Mi szeptember 9-én, sőt bizonyos tekintetben már szeptember 9-e előtt is egészen más úton indultunk el. Saját tapasztalatunkból láttuk, hogy sem a munkáspárt egyedül nem védheti meg a város munkásainak és dolgozóinak érdekeit, sem a Földművesszövetség maga nem védheti meg a parasztok, a falusi termelők érdekeit. *(„Úgy van!" „Éljen!" Taps.)*

Társadalmunk e két alapvető termelő osztálya érdekeinek megvédése közös ügyünk. *(„Úgy van!" Mindenki feláll és lelkesen, ütemesen kiáltja: „Egységet! Egységet!")*

A negyedik alapvető kérdés olyan, hogy bizonyos körökben még ma is a szocializmushoz való viszony kérdése maradt. A nép ellenségei, áruló demagógok azt sugallták, és egyesek még ma is azt sugallják paraszt testvéreinknek és falusi termelőinknek, hogy a szocializmus megvalósítása bajt, szerencsétlenséget hoz a falura és a falusi termelőkre.

Önök nagyon jól tudják, hogy egy hatalmas országban a szocializmus már megvalósult, és ez a hatalmas ország ma már a társadalmi fejlődés magasabb fokán halad a kommunizmus felé. *(Taps.)* Ott, a szocializmus rendszerében, a parasztok nemcsak hogy nem lettek cselédek és rabok, hanem közös, együttes erő-

feszítéssel, a munkásosztály vezetésével igazi gazdái lettek földjüknek, munkájuk gyümölcsének; boldogságuk kovácsai, saját jövőjük építői lettek. *(„Éljen!" Taps.)*

És gondolják csak meg: ki fél nálunk, Bulgáriában a szocializmus megvalósításától? Kicsoda? Csupán a kizsákmányoló csoportok, akik a más munkájának gyümölcséből akarnak élni, mint ahogyan eddig is éltek, anélkül hogy dolgoztak volna. Ezek a paraziták, naplopók. Ezek a falusi népnyúzók és uzsorások. *(Kiáltások: „Úgy van!" Viharos és hosszan tartó taps.)* A szocializmus megvalósításával népünk, munkásosztályunk és falusi termelőink csupán csak nyernek. *(„Éljen!" Taps.)*

Az ötödik alapvető kérdés abban rejlik, hogy amikor közös feladat áll előttünk, amikor nekünk, munkásoknak és parasztoknak, parasztoknak és munkásoknak vállvetve kell haladnunk, ki hivatott a *vezető szerepre* ebben a sokmilliós testvéri szövetségben? Pedig valakinek vállalnia kell a vezető szerepet, mert erre feltétlenül szükség van minden kollektíva, minden szervezet, minden katonai vagy politikai sereg, minden állam munkájában. Általában azt mondják, hogy a parasztok többen vannak a munkásoknál, és őket illetné meg a vezető szerep.

Hogyan áll a kérdés valójában? Miért éppen a munkásosztálynak és pártjának, a kommunistáknak van elismert vezető szerepe népünk körében? Vajon ez csak egyes személyek érdeme vagy történelmi tény, amely mélyen gyökerezik gazdasági és társadalmi életünkben? Milyenek a társadalmi viszonyok hazánkban?

A szó legtágabb értelmében a munkásosztályhoz tartoznak az egyszerű munkások, a képzett munkások, a technikus-mérnöki réteg, meg bizonyos hivatalnokok és bérmunkások, akik a közért dolgoznak. A munkásosztály a termelés legfontosabb központjaiban és ágazataiban összpontosul, maga a termelés folyamata tömöríti. Dolgozók vannak a bányákban, a vasúton és más közlekedési eszközökön, a fémfeldolgozó-, textil- és egyéb gyárakban. Kezükben tartják nemzeti iparunk rugóit. Így összetömörülve könnyebben megszervezik soraikat, könnyebben művelődnek, és a dolgozó tömegek élcsapatai lehetnek.

A munkásosztálynak vezető szerepe van még azért is, mert szilárd elméleti fegyverrel rendelkezik – a marxista tudománnyal,

amely képessé teszi, hogy helyesen és időben tájékozódjék az ország belső helyzetéről és a nemzetközi viszonyokról, időben kitapintsa a társadalmi fejlődés haladó törekvéseit, és a nép figyelmét, erejét és harcát a szükséges irányba terelje. Semmilyen más osztálynak nincsen lehetősége arra, hogy ezt megtegye, egyrészt korlátolt osztályérdekei miatt, másrészt, mivel képtelen helyesen tájékozódni a haladó társadalmi fejlődés irányzataiban.

A parasztok – nem saját hibájukból, hiszen ők is szenvednek emiatt – sok ezer faluban és községben vannak szétszórva. Sokan, különösen a hegyi és más távol eső vidékeken, nem gyűlhetnek össze gyakran, és nem ismerhetik fel saját, közös érdekeiket. Ezért nem is szervezkedhetnek jól; eddig nem is szervezkedtek úgy, mint a munkások, hogy magukra vállalhassák az élcsapat bonyolult és súlyos szerepét.

Véletlen-e az a tény, hogy 1923. június 9-e után, meg a szeptemberi felkelés bukását követően a kommunista párt, minden szörnyűség ellenére, amelyet ki kellett állnia, egyetlen pillanatig sem szűnt meg létezni, illegálisan működött szeptember 9-ig, folytatta tevékenységét, küzdelmét közös ellenségünkkel szemben – a dolgozók és parasztok ellenségével szemben –, sok-sok áldozatot adott, de mindent kiállt. Ugyanakkor ebben a húszéves időszakban a Földművesszövetség, több éves történelme ellenére és akkori halhatatlan vezetője, Alekszandâr Sztambolijszki ellenére *(Mindenki feláll, és hosszan tapsolnak.)*, nem tudta megőrizni szervezetének egységét. Sok részre és részecskére hullott szét, és amint tudják, számos politikai kalandor és karrierista hídként használta fel, amelyen keresztül eljutott az állami és más posztokig, és züllést, korrupciót vitt a mi testvéri, harcos szervezetünk soraiba.

Véletlen-e mindez? Nem. Ez nem véletlen.

Véletlen-e egy másik tény, az például, hogy szeptember 9-ig a kialakuló partizánmozgalomban, a német megszállók elleni partizánharcban és a monarcho-fasiszta diktatúra elleni küzdelemben nálunk kizárólag kommunisták és ifjúkommunisták vettek részt tevékenyen, a munkásosztály harcosai és ifjúsága? A Földművesszövetség tagjai pedig, bár nem húzódtak félre, segítették a partizánokat, ellátták őket élelemmel, s ezzel nagyon hasznos munkát végeztek, de mégis csak segítő szerepet játszottak.

Véletlen-e vajon mindez? Nem. Ez egyáltalában nem véletlen. Hangsúlyoznom kell, hogy éppen azokkal a körülményekkel magyarázható, amelyek között a Földművesszövetség a múltban kifejlődött, hogy Sztambolijszki népi eszméinek egészséges magját a burzsoá gyomok és dudvák elnyomták, amelyektől önök most már véglegesen megszabadultak. *(„Hurrá!" kiáltások és taps.)*

Személyesen és jól ismertem a felejthetetlen Sztambolijszkit. Az első világháború idején hosszú ideig együtt ültünk a központi börtönben, ahová őt más földművesszövetségbeli politikusokkal, engem meg elvtársaimmal, a szűkelvű szocialistákkal együtt vetettek, mivel elleneztük a népellenes ferdinándi politikát. *(Felkiáltások: „Éljen!" Taps.)* Jól ismerve Sztambolijszkit, mélyen meg vagyok győződve arról, és önöket is megnyugtathatom, hogy ha Sztambolijszki megélhette volna a mi időnket és felhasználhatta volna az 1923 utáni társadalmi fejlődés minden tapasztalatát és különösen a Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújának tanulságait, első lett volna önök közül, aki nekigyürkőzne, hogy tőle telhetően tollal és szóval, vasseprővel kisöpörje a burzsoá gazt, hogy véget vessen mindannak, ami a parasztpárt megbélyegzett elnevezését viseli. *(Kiáltások: „Éljen!" „Úgy van!" Mindenki feláll, és viharosan, sokáig tapsolnak.)*

S nagyon örvendetes az, hogy önök, Sztambolijszki követői, határozataikban bátran és eltökélten sokat kijavítottak a múlt hibái közül azokban az alapvető kérdésekben, amelyekről beszéltem. Önök ezzel most nagyban hozzájárulnak népünk politikai és erkölcsi egységének megerősítéséhez és a Hazafias Frontnak mint egységes népi társadalmi-politikai szervezetnek a felépítéséhez, amelyben részt vesz minden becsületes, hazafias, egészséges és valóban népi elem hazánkban. *(Taps.)*

Elvtársak és Elvtársnők!

1944. szeptember 9-én népünk, felhasználva a testvéri, dicső Vörös Hadsereg segítségét, amely a hitlerista hordákat üldözve és szétzúzva elérte Bulgária határait, népi felkeléssel előzte az állam hajójának kormányától a rothadt és rabló bolgár burzsoáziát. *(Taps.)* A nép kezébe vette az államhatalmat. Saját sorsát is kérges kezébe vette. Demokratikus fejlődésünk és népköztársaságunk felépítése lépésről lépésre halad előre. Mi – népünk örömére, és

nem csupán népünk, hanem hűséges barátaink és szövetségeseink örömére is – végrehajtjuk a legnagyobb, legmélyebb és legkomolyabb reformot: a gyárak, a bányák és a bankok államosítását. *(Taps.)* Szeptember 9-én a burzsoáziát eltávolítottuk az államhatalomból, az ország irányításából, most pedig az államosítással egyszer s mindenkorra eltávolítjuk a gazdasági életből. Ily módon egyengetjük az útját gazdasági, nemzeti és katonai hatalmunk gyors ütemű fejlődésének, így mozdítjuk elő a dolgozók, különösen a parasztok és a falusi termelők anyagi és kulturális színvonalának gyors emelkedését. Az ország iparosításának fokozásával, a villamosítással, az erőművek felépítésével a mezőgazdaságot és annak termelékenységét az ország történelmében eddig soha nem ismert magas színvonalra emeljük, és könnyítünk a földműves gazdák áldott, de még most is nehéz munkáján. *(Taps.)*

A fejlődésnek olyan útján haladunk, amely a város és a falu közötti különbségek eltüntetéséhez vezet. *(Taps.)* Olyan állapotokat akarunk teremteni, hogy a város és a falu kultúrája és jóléte közötti különbség megszűnjék. *(Taps.)* Akkor falun élni és dolgozni nem lesz érdektelen és megalázó, mint ahogyan eddig a burzsoázia tartotta, hanem teljes értékű és megbecsült életforma lesz. Az a helyzet, ami a burzsoá rendszerben, a burzsoázia uralma alatt volt jellemző, tudniillik hogy a szellemi munka lényegében arisztokratikus foglalkozás volt, csupán a kiválasztottak, a gazdagok számára elérhető a burzsoázia köréből, a fizikai munka pedig a gyárakban és különösen a szántóföldön az egyszerű nép számára adott – az ilyen helyzet meg fog szűnni. *(Kiáltások: „Éljen!")*

Azokon az alapokon, amelyeket szeptember 9-e teremtett, és amelyeket a gyárak és a bankok államosításával most továbbfejlesztünk, a Hazafias Front folytatja az új, népi állam felépítését, az új társadalmi rendszer megteremtését, amely a két alapvető társadalmi osztályra támaszkodik: a munkásosztályra és a dolgozó parasztságra. *(Taps.)* A munkásosztály, a dolgozó parasztok és a kisiparosok a népi intelligenciával a Hazafias Frontban tömörültek – ez népgazdaságunk igazi vezetője és a bolgár nép sorsának irányítója. *(Viharos taps.)* E két termelő osztály, a mun-

kások és a parasztok egysége, más demokratikus erőkkel együttműködve a Hazafias Front keretein belül, határozza meg népünk jövőjét és gyermekeink boldogságát. *(Taps.)*

Együttes erőfeszítéssel, minden nehézséget és akadályt legyőzve, semmiféle fenyegetéstől vissza nem riadva, bárhonnan is jöjjön az, mindent meg kell tennünk, és mi meg is teszünk, hogy kis országunk a jövőben a bolgár nép virágzó kertjévé váljon, amely bevehetetlen erőd az idegen hódítók és beszivárgók számára. *(„Éljen!" Taps.)* S aki megkísérli, hogy szétzúzza egységünket, azt eltaposса a történelem kérlelhetetlen gőzhengere. Könyörtelenül eltaposunk minden zugpolitikust és idegen ügynököt, aki alá akarja ásni a népi egységet. *(„Úgy van!" Taps.)* Azok pedig, akik két széken akarnak egyszerre ülni – nálunk még mindig vannak ilyenek – *(nevetés)*, akik Buridán szamarához hasonlóan nem tudják, melyik szénaboglyából egyenek, azokat a történelem kíméletlenül félretaszítja, mint használhatatlan, felesleges holmit. *(Taps. „Úgy van!")*

Szívem mélyéből őszintén kívánom önöknek, hogy ezeket a kitűnő határozatokat, amelyeket a kongresszus elfogadott, a gyakorlatban is valósítsák meg *(Viharos taps, kiáltások, ütemes kiáltások: „Ígérjük!" Mindenki feláll, és hosszan tapsol.)*, hogy húsává és vérévé váljanak a megújult, életképes Népi Földművesszövetségnek. *(Taps.)* Az önök szövetsége egy tölgyfához hasonlít, amely sok vihart élt át, de testén, törzsén rengeteg élősdit tartott el, amelyek életnedveit kiszívták, nem hagyták, hogy helyesen fejlődjék, és majdnem kiszáradt. *(„Úgy van!" Taps.)* Tisztítsák meg tölgyfájukat végleg ezektől a parazitáktól! *(Kiáltások: „Megtisztítjuk!" Az egész terem lelkesen tapsol.)*

Együttes erőfeszítéssel haladjunk előre, egyre csak előre népünk jólétéért, nagy eszméinek diadaláért, drága Bolgár Népköztársaságunk ügyének diadaláért. *(„Hurrá!" Viharos és hosszan tartó taps, mindenki feláll és ütemesen kiáltja: „Dimitrov a miénk!", „Dimitrovval előre!")*

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
8. köt. 19–30. old.

A HAZAFIAS FRONT FEJLŐDÉSE ÉS AZ ELŐTTÜNK ÁLLÓ FELADATOK

Előadói beszéd a Hazafias Front II. kongresszusán

[1948. február 2.]

Kedves Küldöttek!

A Hazafias Front II. kongresszusának az a feladata, hogy a Hazafias Frontot egységes népi társadalmi-politikai szervezetté alakítsa, amely új általános programmal, kötelező fegyelemmel és választott vezető szervekkel rendelkezik. Ez Hazafias Frontunk fejlődésében történelmi jelentőségű, döntő lépés, amely képessé kell tegye arra, hogy mint népünk sorsának irányítója, megbirkózzék azokkal az új, nagy feladatokkal, amelyek fiatal népköztársaságunk és annak haladó társadalmi-gazdasági és kulturális fejlődése előtt állnak.

Engedjék meg, hogy mindenekelőtt a nemzetközi helyzettel foglalkozzam, azokkal a körülményekkel, amelyek között kongresszusunknak rendkívül fontos feladatát teljesítenie kell.

I. A NEMZETKÖZI HELYZET ÉS A HAZAFIAS FRONT

A Hazafias Front kongresszusa nagyon bonyolult nemzetközi helyzetben ülésezik, amikor a demokrácia és a szocializmus erői, élükön a nagy Szovjetunióval, egyre határozottabban lépnek fel az imperialisták bősz támadása és aljas tervei ellen, hogy megvédelmezzék a béke, a haladás, a népek szabadsága és függetlensége ügyét, hogy megfékezzék az új imperialista agressziót, és megmentsék a világot egy új világháború mérhetetlen szenvedéseitől.

A népek békére áhítoznak. De igazságos, demokratikus és tartós békére vágynak, amely kölcsönös tiszteleten és együttműködé-

sen alapul, olyan békére, amely komoly biztosítékot teremt az imperialista agresszorok ellen.

Mint ismeretes, már a jaltai és a potsdami egyezményben megfogalmazták, később pedig az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmányában is kifejezésre juttatták azokat az elveket, amelyeknek megvalósítása egyes-egyedül biztosíthatja a tartós és igazságos békét a népek számára.

Az amerikai imperialisták azonban már a háború befejezése utáni napon ellenszegültek ezen elvek megvalósításának. És ők ma, felhasználva a háború alatt felhalmozódott busás hasznot, szüntelen nyomást gyakorolnak a többi országra, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetét a béke eszközéből és támaszából saját világuralmi törekvéseik eszközévé és támaszává tegyék.

Mindent elkövetnek, buzgón támogatva a Churchillektől és Bevin-féle csatlósaiktól, hogy helyreállítsák a Szovjetunió- és a demokráciaellenes imperialista frontot, pártfogolnak és ösztönöznek minden reakciós rendszert és mozgalmat, nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy a nemzetközi reakció döntő erejéül a különböző országokban felélesszék a német imperializmus és a fasizmus új formáit.

Ez a reakciós irányvonal kitűnik már a hitlerista Németország egykori szövetségeseivel – köztük hazánkkal – kötött békeszerződések előkészítésénél is.

Mint ismeretes, követelésükre a németek által kifosztott és a háborúban tönkrement és legyengült Bulgáriára igazságtalan és elviselhetetlen terheket róttak. Csak a Szovjetunió és a többi baráti ország energikus tiltakozásának köszönhető, hogy visszaverték a nagygörög sovinisztáknak azt a kísérletét, hogy területünkből új részt szakítsanak ki.

Az amerikai és az angol imperialisták minden objektivitással és igazságossággal ellentétben tagadták a békeszerződésben azt a tényt, hogy Bulgária szeptember 9-e után nyomban minden erejével a hitlerista Németország elleni háborúba vetette magát. A Biztonsági Tanács legutóbbi ülésén pedig Bulgáriának az Egyesült Nemzetek Szervezetébe való felvétele ellen szavaztak, s ezzel nem tettek eleget a békeszerződésben ünnepélyesen vállalt kötelezettségüknek, miszerint támogatni fogják Bulgária felvételét.

Az amerikai monopóliumok imperialista világuralmi törekvései a legvilágosabban az úgynevezett Truman-elvben és a Marshall-tervben jutnak kifejezésre.

A Truman-elv – szakadatlan nyomás más államokra, különösen a népi demokratikus országokra, állandó kísérlet a belügyeikbe való beavatkozásra azzal az ürüggyel, hogy ott állítólag „diktatúra" és „totalitarizmus" van, és területi hódításokra készülnek. Ez nyílt segítése valamennyi reakciós rendszernek és a demokrácia- és békeellenes elemeknek.

Ezzel magyarázható az az Európa számára oly szégyenletes tény, hogy Hitler szövetségese, a pribék Franco még most is kegyetlenkedhet a spanyol néppel. Sőt mi több: Franco fasiszta rendszere minden ellenkező diplomáciai és egyéb határozat ellenére széles körű támogatást kap az imperialistáktól, akik a francóista Spanyolországban expanziós és agressziós terveik európai bázisát látják.

A Marshall-tervnek az a célja, hogy az amerikai imperializmus nyugat-európai uralmát biztosítsa a dollár erejével; a hitelekért cserében az európai államoknak le kell mondaniuk gazdasági és politikai függetlenségükről.

A Truman-elv érvényesülését Görögországban látjuk, ahol az amerikai imperialisták, akiket az angol csapatok és saját katonai szakértőik támogatnak, dollárhitelek és katonai felszerelések nyújtásával szégyentelenül harcolnak a bátor és szabadságszerető görög nép ellen, amely dicső nevet szerzett magának az olasz és a német invázió elleni hősies harcban. Görögországban olyan népellenes rendszert támogatnak, amely állandóan veszélyezteti a Balkán-félsziget és Európa békéjét. Az ENSZ-alapokmány szellemével ellentétesen létrehozták a Balkán-bizottságot, amely lényegében az athéni vezető körök Bulgária, Jugoszlávia és Albánia elleni állandó provokációinak bátorítására és igazolására szolgáló szerv.

Az amerikaiak világuralmi terve különösen szemléletesen látszik az amerikai és az angol küldöttek elutasító álláspontjából Németország egységének kérdésében. Egyetlen józan gondolkodású ember sem tagadhatja azonban, hogy lehetetlen tartós békeszerződés Németországgal, ha az egység nem jön létre demokratikus

alapon. De ezt nem lehet véghez vinni a német nép demokratikus erőinek aktív részvétele nélkül.

Az amerikai imperialisták a jobboldali szocialisták személyében, mint amilyen Blum Franciaországban és Schuhmacher Németországban, engedelmes eszközükre találtak, akik nem riadnak vissza semmitől, hogy szidalmazzák és rágalmazzák a Szovjetuniót és az új demokratikus országokat. Ezek az álszocialisták minden erővel arra törekednek, hogy valamiféle „harmadik erő" létének téves eszméjével a dolgozókat félrevezessék, ily módon leplezve az amerikai imperializmus kiszolgálását és saját népük elárulását.

Az amerikai monopolisták áruló ideológusai és szócsövei mindenféleképpen igyekeznek ijesztgetni és rémíteni a gyenge idegzetű, ingatag embereket az Amerikai Egyesült Államok „teljhatalmával", csaknem „végtelen erejével" és lehetőségeivel, az atombomba „mindent legyőző" képességével; ezzel leplezik a „demokráciának" képmutató frázisokkal való kiszélesítésére, „az éhező európaiak önzetlen segítésére", „a civilizáció és a rend megőrzésére" irányuló politikájukat ugyanúgy, ahogy annak idején Hitler és Goebbels szédítette és rémítette a világot.

A dollármilliárdos imperialista monopolisták a fasiszta rabság helyett új rabságot akarnak a népek nyakába varrni, a demokrácia és a szocializmus útját el akarják torlaszolni, és a rothadó imperialista rendszert akarják megmenteni; hódító és agressziós terveik azonban most a népek sokkal nagyobb és határozottabb ellenállásába ütköznek, mint a második világháború előestéjén. A népek, okulva e háború és a fasizmus elleni harc keserves leckéjéből, saját erejük tudatára ébredve összegyűjtik és egyesítik minden erejüket, hogy meghiúsítsák az amerikai imperialisták által vezetett nemzetközi reakció vészjósló terveit. *(Taps.)*

A béke, a demokrácia és a szocializmus tábora, élén a nagy és legyőzhetetlen Szovjetunióval, napról napra hatalmasabb, és kiáll az imperializmus ellen. *(Viharos taps.)* Ez a tábor egyesíti a világ valamennyi népének egészséges és demokratikus erőit. *(Taps.)*

Egyesek úgy képzelik el a dolgokat, mintha Európa Kelet- és Nyugat-Európára lenne felosztva. Kelet a Nyugat ellen! Ez súlyos tévedés. Valójában létezik egyrészt az imperialista reakció és az

új világháborúra bujtogatók tábora, másrészt pedig a demokrácia és a béke tábora. A felosztás nem földrajzi vonalak mentén történik, nem területi felosztás Keletre és Nyugatra, hanem aszerint, hogy ki a béke és a demokrácia híve, ki az imperializmusé és az új világháborúé, függetlenül attól, hogy kelet-európai vagy nyugat-európai. *(Taps.)*

Azok az imperialista körök érdekeltek a világnak Keletre és Nyugatra való mesterséges felosztásában, amelyek a demokrácia és a világ tartós és demokratikus békéjének megteremtése ellen az imperialista és reakciós erőkből „nyugati tömböt" akarnak létrehozni.

Azért, hogy igazán megérthessük a két tábor reális erőviszonyait és pontosan felmérhessük a demokratikus tábor fölényét, számot kell vetnünk azzal a sok komoly, mélyreható változással, amely a második világháború eredményeként a nemzetközi helyzetben végbement.

A második világháború első és legfőbb eredménye az, hogy a Szovjetunió, a nemzetközi reakció várakozásával ellentétben, megerősödve került ki a háborúból, nemzetközi ereje hallatlanul megnőtt. A Szovjetunió és a szabadságszerető népek győztesként fejezték be a háborút, amelyben a Szovjetunió állt az élen és viselte a harc fő, döntő terhét. A szovjet szocialista rendszer kibírta a világháború megpróbáltatásait, és fényesen bebizonyította előnyeit a kapitalista rendszerhez képest. Az imperialisták semmiféle rágalma és „kommunistaellenes hadjárata" nem képes már eltörölni azt a mély benyomást és leírhatatlan hatást, amelyet a szocialista rendszer keltett a világ dolgozóiban és haladó értelmiségében. A Szovjetunió a béke, a demokrácia és a szocializmus bevehetetlen bástyája lett; a nemzetközi reakció egykori ütőereje, a hitleri Németország, a fasiszta Olaszország és a militarista Japán pedig összeomlott, és ki van ütve a nyeregből. *(Taps.)*

Mindemellett nézzék meg, milyen elképesztő különbség van a Szovjetunió és a kapitalista országok helyzete között!

Az imperializmus hatókörében levő országokban belső konfliktusok, éles osztályharcok, gazdasági káosz uralkodik, krónikussá vált és egyre növekszik a tömeges munkanélküliség, általános a

dolgozók létbizonytalansága, és nem lehet tudni, mit hoz a holnap.

Ezzel szemben a Szovjetunióban a történelemben eddig még sohasem tapasztalt erkölcsi-politikai egység uralkodik a kapitalizmus borzalmaitól és szenvedéseitől örökre megszabadított népek között. Ott nincs és nem is lehet munkanélküliség. Ott véglegesen megszűnt az embernek ember által való kizsákmányolása. A két alapvető osztály – a munkásosztály és a szövetkezeti parasztság – két szövetséges osztály, a közöttük levő különbségek fokozatosan eltűnnek. Az egész szovjet értelmiség a munkásokkal és a parasztokkal vállvetve részt vesz a szocialista gazdasági életben. A Szovjetunióban ezért nincsenek és nem is lehetnek szociális konfliktusok és összeütközések, nincs és nem is lehet gazdasági válság. A munkástömegek léte biztosítva van. A fényes jövőbe vetett hitük megingathatatlan. Ezt különösen a valamennyi szovjet népet eltöltő hazafias lelkesedésben látjuk, amellyel fáradhatatlanul dolgoznak a népgazdaság helyreállításáért, a háború utáni ötéves terv négy év alatti teljesítéséért.

Amint tudják, megszűnt a jegyrendszer, és biztosítható a közfogyasztási cikkek árának csökkentése.

A szovjet népek a nagy bolsevik párt köré tömörülve magabiztosan és szilárdan haladnak előre a kommunizmus megvalósítása felé. *(Taps.)*

A második világháború másik fontos eredménye az, hogy egy sor új ország kivált az imperialista világrendszerből. Bulgária, Románia, Lengyelország, Csehszlovákia, Magyarország, Albánia, Jugoszlávia népei a győzelmes felszabadító szovjet hadseregre támaszkodva megdöntötték a fasizmust, megszabadultak az imperialista függőségtől, saját kezükbe vették sorsuk irányítását. A hatalom a munkásosztály vezetésével a munkások, a parasztok és a népi értelmiség szövetségének kezébe ment át. Mindezekben az országokban a munkásosztály volt a legaktívabb, a leghősiesebb, a legkövetkezetesebb a fasizmus és az idegen hódítók elleni harcban, és ezért befolyása rendkívül megnőtt. Ezekben az országokban számos demokratikus intézkedést hajtottak végre, mint például az agrárreform, a nagybirtokok megszüntetése, a bankok és az ipari üzemek államosítása, a német ügynökök vagyonának ki-

sajátítása. Ezekben az országokban a népek sikeresen alakítják ki egységüket, és határozottan szembeszállnak a sötét reakciós erők külső és belső támadásaival. A belső reakció erőit ezeknek az országoknak a többségében véglegesen szétverték. Az új demokrácia országai örülnek az egyre jobban megszilárduló belső és nemzetközi helyzetnek, és népeik minden erejükkel saját boldogulásukért és az egész emberiség békéjéért és haladásáért küzdenek. Az új demokrácia országaiban hatalmas állami, össznépi tulajdon alakul ki, ez az új típusú államnak, a népköztársaságnak az alapja. Ezen az alapon vált lehetővé a tervgazdálkodás és a termelőerők gyors fejlődése ezekben az országokban.

Az olyan figyelemreméltó jelenségek, mint például a brigádmozgalom, a vasútvonalak, villamos erőművek és más vállalatok építése társadalmi munkával, fényes bizonyítéka e népek elszánt akaratának, hogy megteremtsék az imperialista államoktól való függetlenségük szilárd alapját.

Ezeknek az országoknak az imperialista világrendszerből való kiválása szemmel láthatólag annak gyengüléséhez nagymértékben hozzájárult, és ugyanakkor a demokratikus, imperialistaellenes tábort erősíti.

Az imperializmus alapjainak további megingásához harmadik jelentős tényezőként járul az imperializmus mély válsága a gyarmati és függő országokban. Tanúi vagyunk a nemzeti felszabadító mozgalmak hatalmas arányú fellendülésének Kínában és Indonéziában, Indiában és Burmában, Vietnamban és a Maláj-félszigeten, a Közel-Keleten és Afrikában, Latin-Amerika országaiban. A második világháború eredményeként több mint félmilliárd ember lerázta magáról az imperialista rabságot, és harsogva jelenti ki, hogy nem akar többé a régi módon élni. *(Taps.)*

A gyarmati és függő országok nagy mozgalmat indítottak szabadságukért és függetlenségükért. Saját növekvő nemzeti felszabadító demokratikus hadseregekkel rendelkeznek, amelyek a teljes győzelem reményében fegyveresen állnak ellen az imperialista gyarmattartók haderejének.

Európa és Amerika népeinek túlnyomó többsége azonban szintén egyre inkább felkel az imperialista agresszió ellen. Széles körű népi mozgalmak rázzák meg Franciaországot, Olaszországot,

Nyugat-Németországot. A nemes lelkű és hősi spanyol nép nem hagyta abba harcát a francóista fasiszta diktatúra ellen. A szomszédunk – a görög nép – hősi felszabadító harca egyre jobban erősödik. Az angol munkásosztály széles köreinek közhangulata egyre inkább Bevin úr munkáspárti kormányának antidemokratikus, az amerikai monopolistákat kiszolgáló politikája ellen irányul. Az amerikai nép jelentős demokratikus körei szintén ellenszegülnek az amerikai trösztök és pénzmágnások kalandorpolitikájának.

Végül nem kis szerepet játszanak és fognak is játszani az imperialista táboron belüli ellentmondások – amelyek már a Marshall-tervvel kapcsolatban megnyilvánultak – a különböző pénzreformok bevezetésénél, a nyugati tömb megteremtésével kapcsolatban és egyéb olyan események során, amelyekre most nincs módom kitérni.

Roppant nagyok tehát a béke, a demokrácia és a szocializmus erői. Ha kellő mértékben kitartóak és szilárdak, az új imperialista agresszió teljes kudarcra van ítélve, amint ezt a kilenc kommunista párt múlt szeptember végi lengyelországi tanácskozásán* megállapította. *(Taps.)* És ezek az erők mély meggyőződésünk szerint képesek lesznek a kellő kitartásra és határozottságra. *(Taps.)*

Ezeknek a növekvő és hatalmas erőknek az élén a kommunista pártok állnak, amelyek a második világháború éveiben a legnagyobb következetességet és kitartást, a legnagyobb hősiességet tanúsították, hazájukhoz a végsőkig hű népi vezetőknek bizonyultak akkor, amikor minden társadalmi réteg, politikai szervezet és társadalmi, politikai aktivista hazaszeretetből szigorúan vizsgázott. Teljesen érthető és törvényszerű, hogy mindennek eredményeként a kommunista pártok befolyása és tekintélye az egész világon jelentősen megnőtt és tovább is nő; az új demokrácia országaiban ők a vezető és a legbefolyásosabb erő. *(Taps.)*

Európa és Ázsia számos országának kommunista pártja most tömegpárt, több millió tagjukkal népeik demokratikus fejlődésének és nemzeti függetlenségének hű őrei.

* Azaz a Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodájának 1947. szeptemberi ülésén.

A kommunista pártok ereje és befolyása többek között annak is köszönhető, hogy képesek hatalmas népi frontba tömöríteni a nemzet egészséges erőit az össznépi érdekek nevében.

Egyre több demokratikus paraszti szervezet és irányzat halad a kommunista pártokkal kart karba öltve abból a célból, hogy létrehozzák a munkások és a parasztok szövetségét. Erősödik és terjed az a mozgalom, hogy a munkásosztály egységes legyen a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott harcban. A haladó értelmiség is valamennyi országban egyre határozottabban csatlakozik a demokratikus táborhoz.

A tartós és demokratikus békéért vívott harc komoly hajtóereje a Szakszervezeti Világszövetség is, amely 71 millió szervezett munkást és alkalmazottat egyesít, valamint a nők és a fiatalok világszövetségei, amelyeknek soraiba szintén több millióan tartoznak.

Ily módon a második világháború eredményeként az imperialista és a demokratikus tábor erőviszonyai élesen megváltoztak a demokratikus tábor javára. A világ demokratikus tábora a munkásosztályra, a városi és a falusi dolgozó tömegekre, a haladó értelmiségre, valamennyi ország demokratikus mozgalmaira, a gyarmati és függő országok nemzeti felszabadító mozgalmaira, az új demokráciákra támaszkodik. E tábor élén, mint már említettem, a nagy Szovjetunió áll. Mindez valóban olyan erő, amely képes megfékezni a rabló imperialistákat, képes meghiúsítani terveiket, és képes megmenteni az emberiséget az új, véres imperialista kalandoktól.

A szovjet külügyminiszternek, Vjacseszlav Molotovnak teljesen igaza volt, amikor a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 30. évfordulóján tartott beszédében megjegyezte, hogy „a demokratikus erők tömörülése, az imperializmus és tervezett új katonai kalandjai elleni bátor harc a népeket olyan hatalmas hadsereggé fogja egyesíteni, amekkorával nem rendelkezhet az imperializmus, amely nem ismeri el a népek demokratikus jogait, lábbal tiporja a nemzetek szuverenitását, fenyegetésekre és kalandokra építi terveit. A nyugtalanság és az izgalom nő az imperialisták körében, mert mindenki számára világos, hogy az imperializmus lába

alatt inog a talaj, a szocializmus és a demokrácia erői pedig napról napra nőnek és erősödnek." *(Taps.)*

És valóban, éppen amiatt, hogy az imperializmus erői egyre inkább gyengülnek, hogy a népek elnyomására, leigázására és kizsákmányolására egyre csökken a lehetőség, az imperialisták bősz aktivitással új háborút szítanak, amelytől azt remélik, hogy elodázhatják vele a közeledő válságot és eltorlaszolhatják a demokrácia és a szocializmus útját.

A népek azonban nem akarnak újabb háborút, és minden erejükkel határozottan harcolni fognak a háborús gyújtogatók ellen. *(Taps.)*

Az imperialista, a kapitalista rendszer, amely semmi mást nem adhat a népeknek, csak pusztító háborúkat, amely visszatartja a termelőerők fejlődését és hátráltatja a tudomány és a kultúra fejlődését – ez a rendszer történelmileg túlhaladott, elkerülhetetlenül pusztulásra van ítélve, és már többé semmi sem mentheti meg. *(Taps.)*

Olyan korban élünk, amikor a szocializmus napirendre került, amikor nem lehet másképp előrehaladni, csakis a szocializmus felé. A szocializmushoz vezető út az egyes országokban különböző, történelmi, nemzeti és más sajátosságaiknak megfelelően, de ez az út minden ország és minden nép számára elkerülhetetlen és egyedül üdvözítő. *(Taps.)* A világuralomra törekvő imperialisták végső, dühödt kalandjai csak nehezíthetik, de nem akadályozhatják meg a demokrácia és a szocializmus győzelmét az egész világon.

Mások is megpróbálták már ezt elérni: a német imperialisták, Hitlerrel az élükön; ők azonban, mint ismeretes, betörték a fejüket, és most a föld alatt vannak.

A népi mozgalmak és a kommunizmus fejlődik, növekszik a népek és az egész emberiség javára, él és halhatatlan lesz. *(Taps.)*

A bulgáriai Hazafias Front a demokrácia és a béke hatalmas hadseregének egyik fontos csapata. Mi ezt most erkölcsi megelégedettséggel és büszkeséggel nyíltan hangsúlyozhatjuk. A Hazafias Front II. kongresszusán a zászlója alatt tömörült bolgár népnek ki akarja nyilvánítani azt az akaratát, hogy minden erejével elszántan megvédelmezi a több éves harcban sok áldozattal és

szenvedéssel kivívott szabadságot és nemzeti függetlenséget minden imperialista beavatkozástól, és hogy a Balkán félsziget, Európa és az egész világ tartós békéjéért és demokráciájáért vívott harcból aktívan kiveszi a részét. *(Taps.)*

A Hazafias Front II. kongresszusa a jelenlegi nemzetközi helyzetben kifejezésre akarja juttatni, hogy népünk fenntartás nélkül és rendületlenül a demokratikus táborhoz tartozik, és hű a nagy Szovjetunióhoz, amely e tábor élén áll. Népünk ott megtalálta a helyét, és nincs az az erő, amely elmozdítaná onnan, mivel létérdekei teljes egészében egybeesnek a nagy Szovjetunió által vezetett demokratikus világtábor érdekeivel. *(Taps.)*

II. A HAZAFIAS FRONT TÖRTÉNELMI GYÖKEREI

Elvtársak és Elvtársnők!

Mint ismeretes, a Hazafias Front hazánkban saját programmal és saját szervekkel rendelkező népi antifasiszta mozgalomként alakult meg 1942 júliusában. Az egyetlen erő, amely megalapítását és kiépítését kezdeményezhette, a monarcho-fasiszta diktatúra ellen a kommunista párt vezetésével vívott több éves harcban megedződött munkásosztály volt. Ez lett a központja hazánkban valamennyi demokratikus és haladó társadalmi réteg egyesülésének.

A Hazafias Front gyökerei azonban mélyen visszanyúlnak hazánk korábbi történelmi fejlődésébe. Létrehozásának gondolata nem véletlenül merült fel, és nem kívülről vagy felülről kellett jönnie. Ez a mentő ötlet ott érlelődött a nép körében. A Front a dolgozó tömegeknek a Koburg-dinasztia áruló monarchiája, a korrupt kapitalista burzsoázia és népellenes klikkjei ellen vívott harca eredményeként született meg.

A Hazafias Front történelmi gyökerei azokig a harcokig nyúlnak vissza, amelyeket a városi és a falusi dolgozók a Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatására a kommunista párt vezetésével Vrangel fehérgárdistái ellen vívtak, akiket a fiatal Szovjet Szocialista Köztársaság elleni imperialista intervencióra képeztek

ki, valamint visszanyúlnak az első világháború után hazánkat megtámadó kapitalista reakció elleni harcokig.

A Hazafias Front történelmi gyökerei mély összefüggésben vannak azokkal a keserű tanulságokkal, amelyeket népünk a fasizmus elleni harcból vont le, azzal a nagy iskolával, amelyen népünk legnagyobb demokratikus szervezeteivel együtt keresztülment az elmúlt két évtizedben és különösen a Balkán félsziget hitlerista leigázásának éveiben.

A következő kérdések vetődtek fel aggódó népünk körében:

Hogyan volt lehetséges, hogy egy olyan országban, amelynek erős kommunista pártja volt, amelyben a Földművesszövetség kormánya volt hatalmon a nagy népvezér, Alekszandâr Sztambolijszki vezetésével, s ez a kormány nagy népszerűségnek örvendett a parasztok körében, a burzsoá pártok pedig már a két nemzeti katasztrófával lejáratták magukat – hogyan volt lehetséges, hogy ebben az országban fasiszta diktatúra diadalmaskodjék, hogy ugyanazok az erők kerüljenek újra hatalomra a Koburg-dinasztiával az élen, amelyek korábban a német imperializmus táborába sodorták Bulgáriát, és ugyanazok kapjanak lehetőséget arra, hogy ezt megismételhessék?

Miért nem sikerült az 1923. évi szeptemberi antifasiszta felkelés, miért nem győzött a nép a fasiszta reakció felett, miért nem alakulhatott népi demokratikus kormány?

Népünk a kommunisták segítségével és saját tapasztalataiból okulva feleletet talált ezekre a kínzó kérdésekre. Megértette, hogy ez főként azért volt lehetséges, mert ténylegesen nem épült ki a munkások és a parasztok harci szövetsége, és ezen az alapon nem voltak tömörítve az egészséges demokratikus erők széles körű, egységes antifasiszta frontba. *(Taps.)* Népünk megértette, hogy az ellenség kihasználta megosztottságát, és rákényszerítette diktatúráját.

Népünk az 1923-as szeptemberi felkelés során hozott drága áldozatok és nagy szenvedések árán és utána, a fasiszta diktatúra sötét és véres esztendeiben levonta azt a nagy tanulságot, hogy nélkülözhetetlen valamennyi antifasiszta, haladó erő egysége.

Az 1923-as szeptemberi felkelésnek a bolgár demokrácia fejlődése szempontjából az a múlhatatlan érdeme, hogy megvetette a

valódi egység alapját. Összekovácsolta a munkás-paraszt harci szövetséget ezen egység alapjaként. Éppen ezért, az 1923. évi szeptemberi felkelés kudarca nem eredményezte nálunk a fasizmus tartós győzelmét. A felkelést leverték, a néptömegek hatalmas többsége azonban a fasizmus kérlelhetetlen ellensége maradt. A felkelés a nép és a fasizmus között, a tőkés burzsoázia és a dolgozó tömegek között olyan mély szakadékot idézett elő, melyet semmivel sem lehetett áthidalni, és amely meghatározta hazánk egész további fejlődését a győztes népi antifasiszta felkelésig, 1944. szeptember 9-ig. *(Taps.)*

A Hazafias Front gyökerei összefonódnak továbbá az úgynevezett Hazafias Front-bizottságok azon erőfeszítéseivel, amelyeket a múltban a munkások és parasztok egységes frontjának kiépítéséért tettek a munkások, a parasztok, a kisiparosok és az értelmiség legkülönbözőbb konkrét követeléseiért vívott harcok során. Összefüggnek ezek a gyökerek a népnek a háborús veszély elhárításáért vívott harcával, széles mozgalmával, amely a nagy Szovjetunióval és a többi demokratikus néppel kialakítandó barátságért és együttműködésért, Bulgáriának a német imperializmustól való növekvő függősége ellen, a monarchizmus és a fasizmus egész külső és belső, hazánkat a romlásba döntő politikája ellen bontakozott ki. Gyökerei felfedezhetők abban a harcban, amellyel az egységes munkás-paraszt frontot népi antifasiszta fronttá szélesítették, hogy megvédje Bulgáriának a hitleri agressziós által közvetlenül fenyegetett szabadságát és nemzeti függetlenségét.

A kommunisták pártja a legkövetkezetesebben levonta saját maga és egész népünk számára a legfőbb tanulságokat nemzetünk történelmi tapasztalataiból. Más demokratikus körök és szervezetek is vontak le tanulságokat, ahogy fokozatosan megszabadultak a vétkes burzsoá politika hatásától és megértek a demokratikus erők közös tetteire, közeledtek a munkásosztályhoz és annak politikai képviselőjéhez, a kommunista párthoz. Ez a folyamat különösen a Bolgár Népi Földművesszövetség körében ment végbe. A földműveseknek a szövetségbe tömörült egyre jelentősebb része ébredt tudatára annak, hogy az önálló paraszthatalom illúziója káros, és csatlakoztak a munkás-paraszt harci szövetséghez. Ha-

sonló folyamat zajlott le az értelmiség egy részében is, főként a tisztek körében, akik keresték a kiutat abból a zsákutcából, ahová a monarchizmus és a kapitalista burzsoázia Bulgáriát juttatta. Az értelmiségnek ez a része szintén alaposan megfizetett azért az illúziójáért, hogy hazánk nemzeti újjászületése lehetséges lenne a a munkásosztály nélkül, sőt ellenére is, a munkások és a parasztok szövetsége ellenére. Az értelmiség is feladta illúzióit, és csatlakozott a demokratikus, antifasiszta egység eszméjéhez. Ezen eszme érésének hasonló folyamata játszódott le a Bolgár Szociáldemokrata Munkáspárt és a Radikális Párt körében is.

Ily módon saját történelmünk keserves tanulságai Vladajaban 1918-ban, a közlekedési és általános politikai sztrájk 1919 végén és 1920 elején, a június 9-i fasiszta államcsíny, a dicsőséges 1923. évi szeptemberi felkelés, a dolgozóknak a monarchizmus és a fasizmus ellen vívott kemény, szakadatlan, hősies és önfeláldozó harcai népünk harci egységének kiépülését eredményezték.

És amikor a hitlerista hódítók a monarcho-fasiszták támogatásával 1941 tavaszán benyomultak a Balkán félszigetre és hazánkba, majd hátba támadták Jugoszláviát és Görögországot, és különösen miután a hitleri Németország hitszegő módon a Szovjetunió ellen intézett támadást, valamennyi erő együtt volt a Hazafias Front kiépítéséhez. A Vörös Hadsereg és a szovjet népek hősi harca a barbár betolakodók ellen fellelkesítette a bolgár antifasisztákat is, és új, erős lökést adott az ellenállási mozgalomnak és valamennyi demokratikus, antifasiszta erő egyetlen, Hazafias Frontba való tömörülésének. A Bolgár Munkáspártnak (kommunisták) az a kezdeményezése, hogy alakítsák meg a Hazafias Frontot a munkások, a parasztok, értelmiségiek, a hadsereg hazafias elemei és más demokratikus rétegek harci szövetségeként, és a Front vezetésével bontakozzék ki a fegyveres partizánharc, majd a monarcho-fasiszta diktatúra és a német hódítók ellen egy össznépi fegyveres felkelés, ez a kezdeményezés termékeny talajra talált, népünk túlnyomó többsége valamilyen formában magáévá tette.

A Hazafias Front tehát népünknek saját történelmi tapasztalataiból önállóan levont tanulsága, amelyért nagyon megszenvedett. A Hazafias Front hazánk sorsának igazi és egyetlen irányítójává vált. A Hazafias Front a jelenlegi történelmi helyzetnek

megfelelő új politikai, gazdasági, szociális és kulturális tartalmú programmal nagy nemzeti forradalmárjainknak és szabadságunk apostolainak, Vaszil Levszkinek és Hriszto Botevnek az örököse. *(Taps.)*

A tőkés burzsoázia nem tette magáévá és nem folytatta Levszki és Botev ügyét. Ellenkezőleg, elárulta ezt az ügyet. A külföldi imperializmus eszköze lett. A burzsoázia a felelős hazánk gazdasági elmaradottságáért. Évtizedek alatt azt a meggyőződést igyekezett elültetni népünk tudatában, hogy egymaga saját erőből képtelen bármit is csinálni. Így éppen a burzsoázia az idegen Koburg-dinasztiával az élen vetette oda hazánkat a német hódítók zsákmányául, ezzel kiszakította Bulgáriát a szláv népek családjából, és bekövetkezett az a szégyen, hogy Bulgária a Szovjetunió ellen intézett hitlerista támadás egyik bázisa lett.

És népünk ezt a rothadó, korrupt, semmirekellő tőkés burzsoáziát söpörte le a történelem színpadáról, megszégyenítve és megvetetten. *(Taps.)*

A Hazafias Front tehát a munkásosztály vezetésével Bulgáriában történelmi szükségszerűségként jelent meg, fejlődött és növekedett. Ma ő tartja magasra a nemzeti lobogót. A bolgár nép a béke, a demokrácia és a szocializmus útján a hatalmas, megingathatatlan és legyőzhetetlen Hazafias Front vezetésével halad előre most is és a jövőben is. *(Taps.)*

III. A HAZAFIAS FRONT FEJLŐDÉSÉNEK FŐ FORDULÓPONTJAI

A Hazafias Frontnak mint népi mozgalomnak a fejlődésében ki lehet mutatni néhány olyan fordulópontot, amelyre most különösen érdemes figyelmet fordítanunk.

Először: a Hazafias Front megszervezte a bolgár nép ellenállását a német megszállók és a monarcho-fasiszta diktatúra ellen. Fő feladatként már első programjában – amelyet 1942. július 17-én tett közzé a Hriszto Botev rádióállomás – az országnak a német megszállás és a monarcho-fasiszta diktatúra alóli felszabadítását,

a Hitler-ellenes koalícióhoz való csatlakozást és a népi demokratikus hatalom megteremtését jelölte meg.

A népnek a hitleri agresszió ellen kifejtett ellenállása a Hazafias Front vezetésével fokozatosan nagy méreteket öltött. Ennek az ellenállásnak köszönhető, hogy a monarcho-fasiszta klikk nem tudott egyetlen bolgár csapatot sem küldeni a szovjet frontra a németek oldalán. A dicsőséges Vörös Hadsereg győzelmei, a németek sorozatos vereségei valamennyi fronton, a fasiszta Olaszország kapitulációja, a népi felszabadító harc fejlődése Jugoszláviában és a szovjet csapatok közeledése a Dunához – mindez a néptömegek erősödő harcának döntő lökést adott ahhoz, hogy szakítsanak a hitleri Németországgal, mentsék meg hazájukat a fenyegető katasztrófától és igazi bolgár népi demokratikus kormányt alakítsanak. Az egész országban bővült a Hazafias Front bizottságainak hálózata, élén a Hazafias Front Nemzeti Bizottságával. A partizánmozgalom jelentősen fellendült. Az egyes partizánosztagok saját vezérkarral rendelkező harci brigádokban egyesültek a kommunisták nagyon aktív és példamutató részvételével, valamint a hitlerista hódítók elleni hősies csatákban megedződött testvéri Jugoszláv Népfelszabadító Hadsereg felbecsülhetetlen értékű közreműködésével.

Az országban érlelődött az össznépi fegyveres antifasiszta felkelés. A határozott össznépi ellenálláson megtört a monarcho-fasiszta klikk Bozsilov, Bagrjanov, Musanov, Burov és Muravievféle vezetőinek minden kísérlete, hogy megmentsék Bulgáriában a monarchizmus és a fasizmus süllyedő hajóját. A győzedelmes Vörös Hadsereg megjelenése Bulgária északkeleti határain meggyorsította és megkönnyítette az antifasiszta népi felkelést 1944. szeptember 9-én, amely egy csapással elsöpörte a korhadt monarcho-fasiszta diktatúrát és megteremtette a nép hatalmát, amelyet a Hazafias Front testesített meg.

1944. szeptember 9-én teljes győzelem koronázta a bolgár népnek a reakció és a fasizmus ellen vívott több éves kitartó harcát. Ez a győzelem igazán a nép ügye volt, a Hazafias Front zászlója alatt egyesült munkások, parasztok, kisiparosok, haladó értelmiségiek, a hazafias érzelmű katonák ügye, népünk valamennyi egészséges erejének ügye. Dicsőséges partizánjainknak és az őket rej-

tegetőknek és segítőknek különösen nagy érdemük van a fasizmus felett aratott győzelemben. És népünk ezt sohasem fogja elfelejteni; örökre tisztelni fogja a hazánk szabadságáért és függetlenségéért elesett hősök dicső emlékét. *(Taps.)*

1944. szeptember 9-én a fegyveres népi felkelés kiragadta a hatalmat a tőkés burzsoázia, a kizsákmányoló monarcho-fasiszta kisebbség kezéből, és átadta a munkásosztály által aktívan vezetett nép túlnyomó többségének a kezébe.

A szeptember 9-i antifasiszta népi felkelés döntő fordulat hazánk fejlődésében. Új korszakot nyitott történelmünkben, a mélyreható forradalmi – politikai, gazdasági, szociális és kulturális – átalakulások korszakát, amelyek megtisztítják egy új társadalmi rend, a kizsákmányolástól mentes társadalmi rend előtt az utat.

A *második* fontos fordulópont – közvetlenül 1944. szeptember 9-e után – az új Bulgária részvétele a Szovjetuniónak a hitleri Németország elleni Nagy Honvédő Háborújában. A Hazafias Front központi feladata akkor a következő volt: „Mindent a frontra, mindent a fasizmus, a rabló és kegyetlen hitleristák feletti végleges győzelem gyors kivívásáért."

Népünk azzal vette ki részét a Nagy Honvédő Háborúból, hogy a dicsőséges Vörös Hadsereggel és a Jugoszláv Népfelszabadító Hadsereggel vállvetve küzdött a Balkán félsziget német uralom alóli felszabadításáért és a hitlerista Németország teljes szétzúzásáért.

Ez volt az az időszak, amikor soha nem látott mértékben fokozódott a néptömegek aktivitása és kezdeményezőkészsége, a Hazafias Front és a tömegszervezetek kibővültek és megerősödtek, a régi hadsereg néphadsereggé alakult át. A monarcho-fasiszta rendszert rövid idő alatt megsemmisítették, a hitleri Németországgal kötött szövetségért felelősöket és a bolgár nép hóhérait gyorsan és keményen megbüntették. A reakcióra súlyos csapást mértek.

A Hazafias Front központi feladata volt a Nagy Honvédő Háború győztes befejezése után, hogy harcoljon az igazságos békéért, az ország területi egységének és nemzeti függetlenségének megvédéséért, a népgazdaság helyreállításáért, a külföldi segítséggel aktivizálódott reakciós, szabotáló és kártékony elemek ártalmatlanná tételéért. A Hazafias Front tovább erősödik és növekszik,

amint megszabadul a sorai közt megbúvó ellenségektől, akik idegen sugalmazásra ellenzékbe vonultak a Hazafias Front ellen irányuló, restaurációs szándékkal. A nemzetgyűlési választásokon a Hazafias Front fényes győzelmet ért el, amely megerősítette belső és nemzetközi pozícióit, és az országban a bolgár nép bizalmát élvező egyetlen társadalmi-politikai erővé emelte.

A Hazafias Front kormánya ezalatt számos fontos intézkedést léptetett életbe, mint a földtulajdontörvényt, a törvénytelen úton szerzett vagyon elkobzásáról szóló törvényt stb. A Hazafias Front a nagy nehézségek és az aszályos esztendő ellenére jelentős sikereket ért el a népgazdaság helyreállításában, az élelmiszer- és takarmányellátásban is. Népszavazást tartott a monarchia megszüntetése ügyében, és Bulgáriát népköztársasággá kiáltotta ki. Megválasztották a Nagy Nemzetgyűlés képviselőit, s itt a Hazafias Front újabb fényes győzelmet aratott.

Az ellenzék vezérei, külső támogatással, cselekvési szabadságukkal szemérmetlenül visszaélve, a legaljasabb demagógiával, az ország elkerülhetetlen belső nehézségeit és még rendezetlen nemzetközi helyzetét kihasználva, a választások során jelentős mennyiségű szavazatot tudtak összegyűjteni. A reakció a külső felbujtók ösztönzésére lázadozott. Restaurációs és puccsista terveik egyre élesebben tárultak fel.

Népünk a Hazafias Front vezetésével vállalkozott a következetes politikai támadásra a reakció és annak képviselői, az „egyesült ellenzék" ellen. Feladatául tűzte ki egyrészt a reakciós vezérek terveinek meghiúsítását és a restaurációra törekvő elemek ártalmatlanná tételét, másrészt pedig az ellenzéki demagógia által egy időre megtévesztett, félrevezetett becsületes bolgárok bevonását a Hazafias Front soraiba.

Siker koronázta ezúttal is a Hazafias Front erőfeszítéseit. A békeszerződést aláírták. Anglia és az Egyesült Államok elismerte a Hazafias Front kormányát. A reakciós ellenzéket megsemmisítő csapás érte, módszeresen leleplezték népellenes tevékenységét. Vezetőit, mint ismeretes, a néphatalom elleni államcsíny előkészítése közben fogták el, és így a reakciós ellenzéket ártalmatlanná tették.

A Nagy Nemzetgyűlés által elfogadott népköztársasági alkot-

mány megszilárdította a szeptember 9-i felkelés történelmi vívmányait, és megnyitotta hazánk további fejlődésének távlatát a demokrácia, a haladás és a felemelkedés útján az élet minden területén.

A Hazafias Front tehát az elmúlt öt év alatt dicsőséges harci utat tett meg. Fejlődött és erősödött, mivel sorait megtisztította a nyílt és a titkos ellenségektől. A Hazafias Frontban egyesült különböző demokratikus körök és szervezetek egyre inkább kölcsönösen megismerték egymást, a munkában összeszoktak és közeledtek egymáshoz, egyre inkább tudatára ébredtek annak, hogy a munkásosztály vezető szerepe a Hazafias Front és a népi demokrácia megerősödésének fontos, lényeges eleme. Így jutottunk el a jelenlegi helyzetig, amikor bátran és meggyőződéssel mondhatjuk, hogy a Hazafias Népfrontban, mint azelőtt sohasem, népköztársaságunk bel- és külpolitikájának alapvető létkérdéseit illetően teljes egyetértés és összeforrottság uralkodik.

IV. MIT ADOTT NÉPÜNKNEK A HAZAFIAS FRONT?

Kedves Küldöttek!

A Hazafias Front története csak öt évre tekinthet vissza. Ez a rövid időszak azonban döntő jelentőségű legújabb kori történelmi fejlődésünkben. Ez alatt az öt év alatt a Hazafias Front vezetésével olyan mélyreható állami, politikai, gazdasági, szociális és kulturális reformokat valósítottak meg, amelyek gyökeresen átalakítják hazánkat.

Engedjék meg, hogy nagy vonásokban felvázoljam, mit adott a Hazafias Front ez alatt az időszak alatt népünknek.

1. A külpolitika területén

Mint már azt annyiszor hangsúlyoztuk, a Hazafias Front megmentette Bulgáriát a fenyegető harmadik nemzeti katasztrófától. A szeptember 9-i győztes népi felkelés és a szovjet csapatok bolgár területre lépése megelőzte a Muraviev–Gicsev–Musanov–Burov

kormányának beleegyezésével Kairóban előkészített angol–amerikai megszállást, török csapatok és görög felkelők esetleges részvételével. A Hazafias Front ily módon elhárította Bulgária feldarabolását, amelyet a nagygörög soviniszták és magas védnökeik rablóköveteléseinek kielégítésére terveztek.

A Hazafias Front kormányának legnagyobb érdeme, hogy gyorsan felfrissített bolgár hadsereget küldött a hitlerista Németország elleni harcba, hogy a szovjet és a jugoszláv csapatokkal vállvetve küzdjön. A bolgár nép, amely először kelt fel fegyveresen a fasizmus ellen 1923-ban, és az azt követő két évtizedben számtalan áldozatot hozott a demokrácia győzelméért, azzal, hogy részt vett a hitlerista Németország szétzúzásában, letörölte homlokáról a szégyenletes bélyeget, a „Hitler csatlósa" gúnynevet, és elnyerte a világ demokratikus közvéleményének rokonszenvét és támogatását.

Ennek köszönhető, hogy Bulgária méltó fegyverszünetet köthetett, és lényegében felszabadult az idegen katonai megszállás alól. A Bulgáriában maradt testvéri szovjet seregek megóvták hazánkat a megsemmisítő és kegyetlen megszállástól, és biztosították a bolgár népnek azt a jogát, hogy szabadon és önként igazán demokratikus alapon szervezze meg saját államát.

Ennek köszönhető, hogy Bulgária Párizsban olyan békeszerződést köthetett, amelynél kedvezőbbre nem számíthatott az akkori nemzetközi helyzetben; mindazonáltal a szerződésnek számos súlyos, igazságtalan záradéka van, amelyek felülvizsgálatáért a bolgár nép mindent meg fog tenni.

A legfontosabb sikerünk az volt, hogy a Szovjetunió és a testvéri szláv országok hatalmas támogatásával megőriztük területi egységünket és biztosítottuk nemzeti függetlenségünket. *(Taps.)*

Kötelességemnek tartom, hogy ezért az önzetlen testvéri segítségért erről a szónoki emelvényről is népünk legmélyebb háláját fejezzem ki a Szovjetuniónak, Szovjet-Ukrajnának és Szovjet-Belorusszijának. Ilyen köszönettel tartozunk a Jugoszláv Népköztársaságnak is, valamint a Lengyel és a Csehszlovák Köztársaságnak is! *(Taps.)*

A Hazafias Front döntő fordulatot hozott Bulgária külpolitikájában. Egyszer s mindenkorra kiragadta hazánkat a német im-

perializmus karmaiból, határozottan fellépett a külföldi imperialista körök minden beavatkozási kísérlete ellen, a bolgár állam hajóját a béke vizeire kormányozta, együttműködést szorgalmazott valamennyi szabadságszerető és demokratikus néppel, első helyen pedig – a bolgár nép hagyományainak és akaratának megfelelően – a nagy Szovjetunióval, hazánk kétszeres felszabadítójával és pártfogójával.

A Jugoszláviához való közeledés hazánk jövője szempontjából rendkívül jelentős. Népeink, amelyeket a német imperialisták bérenceik segítségével egymás elleni háborúkra uszítottak és azért választottak el egymástól, hogy véglegesen leigázzák őket, most rátaláltak az igaz útra, a testvériség és az egység útjára; ezt erősítette meg ünnepélyesen a két ország között nemrég megkötött barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés. A népeink közötti testvéri érzés ragyogó megnyilvánulása a felmerülő kérdések baráti rendezése, főként az a tény, hogy Jugoszlávia lemondott arról, hogy a békeszerződés szerint Bulgáriától jóvátételt követeljen; ezért külön köszönettel tartozunk a jugoszláv kormánynak. A két testvéri szomszéd ország között létrejött szoros gazdasági együttműködés egyre közelebb fogja hozni népeinket egymáshoz, és hatalmas lökést fog adni gazdasági fejlődésünknek és előrehaladásunknak minden területen.

A demokratikus rendszerek megalakulásának köszönhető, hogy az évszázadokon át elkülönülve és viszálykodásban élő szláv államok közötti szolidaritás ma a béke, a demokrácia és a szociális előrehaladás hatalmas előmozdítója. A Hazafias Front politikája azonban nem faji politika, és nem az a célja, hogy Európa és az egész világ blokkokra hulljék, hanem demokratikus és haladó politika, amelynek a célja valamennyi szabadságszerető és demokratikus nép közeledése és együttműködése, hogy közösen biztosítsák az általános békét, ennek keretében anyagi és szellemi fejlődésüket nemzeti függetlenségük alapján és az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapokmánya szellemében.

Ezt bizonyítottuk azzal, hogy barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést nemcsak a szláv Jugoszláviával, hanem a nem szláv Albániával és Romániával is kötöttünk, valamint azzal, hogy azonos célú tárgyalásokat folytatunk Cseh-

szlovákiával, Lengyelországgal és Magyarországgal, továbbá azzal is, hogy készek vagyunk együttműködni valamennyi demokratikus néppel, kölcsönösen segítséget nyújtani azoknak, akik ugyanazokért a célokért lelkesednek és tiszteletben tartják szabadságunkat és függetlenségünket. *(Taps.)*

Külpolitikai tárgyalásaink fő tárgya eddig is és a jövőben is az esetleges külső agresszió elleni közös védekezés kérdése, az, hogy biztosítsuk nemzeti függetlenségünket, területi egységünket és állami szuverenitásunkat, mivel népeink enélkül nem szentelhetik magukat a békés alkotó munkának. Különös gondot fordítunk arra, hogy erősítsük kölcsönös gazdasági és kulturális kapcsolatainkat, hogy segítsük egymást a gazdasági élet fejlesztésében, amely függetleníthet bennünket az imperialista trösztöktől és bankoktól.

Valamiféle keleti blokk megteremtésének gondolata azonban természetesen távol áll tőlünk, ahogy azt a nyugati blokk megteremtésének kezdeményezői és ügynökeik helytelenül gondolják.

Ezzel kapcsolatban felhasználom az alkalmat, hogy kijelentsem: a „Pravdá"-ban, a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának központi lapjában megjelent bíráló megjegyzések,* amelyek legutóbbi interjúmnak** azt a részét bírálták, amely a balkáni és Duna menti államok – beleértve Lengyelországot, Csehszlovákiát és Görögországot is – föderációjának vagy konföderációjának esetleges létrehozására, továbbá a köztük létrehozandó vámunióra vonatkozott, helytállóak. „Ezeknek az államoknak nincs szükségük problematikus és mesterséges föderációra vagy konföderációra, illetve vámunióra; az, amire szükség van, függetlenségük és szuverenitásuk megerősítése és védelme a belső népi demokratikus erők mozgósításával és megszervezésével, amint ezt a kilenc kommunista párt közismert nyilatkozata helyesen hangsúlyozta." – A „Pravdá"-nak ezek a megállapításai idejében való, értékes és hasznos figyelmeztetésként hangzanak a nem helyénvaló, sőt a népi demokráciákra esetleg káros felbuzdulások ellen.

A Hazafias Front külpolitikájával kapcsolatos kérdések tárgyalását befejezve néhány szót szólok azokról a vádakról, amelyekkel

* Pravda, 1948. január 28.

** Ugyanott, 1948. január 21.

a külföldi sajtó, valamint külföldi felelős és nem hivatalos helyek illetik Bulgáriát, Jugoszláviát és Albániát – semmiféle ténnyel alá nem támasztható és hamis vádakról, hogy ezek az országok állítólag beleavatkoznak Görögország belügyeibe, és ott háborút szítanak. Ezek a vádak olyanoktól erednek, akiknek érdeke hibájukat más nyakába varrni. A legtermészetesebb dolog, hogy népünk létérdeke a demokratikus rendszer, a rend és a nyugalom megteremtése a déli szomszéd országban, mert akkor majd teljesen nyugodtan folytathatja alkotó munkáját, nem fogják elvonni tőle mesterségesen előidézett határvillongások és állandó aggodalmak. Az is természetes, hogy a bolgár nép rokonszenvez a görög nép harcával, és kész segíteni a Görögországban uralkodó terrorista rendszer áldozatain, akik hazánkban kerestek menedéket. Kötelességem azonban határozottan visszautasítani a bolgár kormány elleni vádakat és kategorikusan kijelenteni, hogy a felelősség a nálunk is nyugtalanságot keltő görögországi polgárháborúért kizárólag az ott uralkodó terrorista rendszert és azokat a külföldi köröket terheli, amelyek saját imperialista céljaik érdekében haderővel és a belügyekbe való durva beavatkozással el akarják tiporni a szabadságszerető görög nép rendszerét. *(Taps.)*

Az eddig elmondottakból világos, hogy a Hazafias Front helyes nemzeti politikájával megmenti Bulgáriát a biztos pusztulástól, megőrzi területi egységünket, megvédi államunk szuverenitását, és hazánkat a Balkán félsziget és az egész világ békéjének szilárd oszlopává teszi.

Népünk ezeken a sikereken felbátorodva és szigorúan számot vetve az előttünk álló nehézségekkel és a Bolgár Népköztársaság ellen szőtt intrikákkal, még serényebben, éberebben és határozottabban fog haladni a választott úton és küzdeni szabadságának, függetlenségének és állami szuverenitásának végleges megszilárdításáért. *(Taps.)*

Áttérek a belpolitikára.

A Hazafias Front kemény kézzel szétzúzta a monarchista klikket és a német ügynökök csoportját, feloszlatott minden fasiszta szervezetet, az állami és a társadalmi élet minden területén kibontakoztatta a néptömegek kezdeményezőkészségét és aktivitását. Helyreállította, növelte és garantálja a nép demokratikus szabadságjogait, megteremtette azt a lehetőséget, hogy a nép tényleges irányítója legyen saját sorsának.

A Hazafias Front egyenjogúságot adott a bolgár nőknek, és bevonta őket az aktív társadalmi és politikai életbe. A nők nálunk minden olyan állami és felelős beosztást betölthetnek, amely azelőtt elérhetetlen volt számukra. Asszonyaink – miniszterek, elöljárók, bírók, szakfelügyelők, gazdasági vállalatok és társadalmi szervezetek vezetői, valamint az egyszerű munkásnők és a parasztasszonyok – méltón teljesítik társadalmi kötelességüket, és tökéletesen rászolgálnak a néphatalom által beléjük vetett nagy bizalomra. *(Taps.)*

A Hazafias Front biztosította, hogy minden 18. életévét betöltött fiatal választójoggal rendelkezzék és választható is legyen. Ifjúságunk a Bolgár Népköztársaság büszkesége. Külön említést érdemelnek nagy hazafias tettei, amelyeket az elmúlt évben a munka frontján vitt véghez.

A bolgár nép még sohasem vett részt ilyen nagy tömegben, ilyen aktívan, tudatosan és lelkesen politikai életünkben, az állami vezető szervek megválasztásában. Az 1945. november 18-i választásokon 3 862 492 állampolgár vett részt, azaz a választópolgárok összlétszámának 86 százaléka. Az 1946. szeptember 8-i népköztársasági népszavazáson 4 129 544 ember vett részt, azaz a választópolgárok 91,67 százaléka, a Nagy Nemzetgyűlési választásokon pedig 4 244 337 ember, azaz 93,19 százalék.

Ezek a számok népi demokráciánk vívmányairól beszélnek, különösen akkor, ha összehasonlítjuk azokat a múltban lefolytatott választások adataival és az agyondicsért nyugati demokráciák országainak választásaival. A régi választási törvényben a szavazáson való meg nem jelenés esetére kilátásba helyezett büntető

szankciók ellenére a szavazók összlétszáma a legjobb esetben is jóval kevesebb volt a Hazafias Front által jegyzettek felénél.

Az újságok a múlt rendszerben általában egyes tőkések vagy tőkéscsoportok birtokában voltak, vagy kétes eredetű anyagi források támogatásával tartották fenn magukat, hogy népellenes politikát és propagandát folytassanak. A haladó újságokat és folyóiratokat elhallgattatták. Különleges drákói törvények és a barbár cenzúra megfosztotta a népet attól a jogától, hogy kifejezésre juttasa véleményét. Népi demokráciánkban azonban a sajtószabadság elve ragyogóan érvényesül. Népünk demokratikus politikai szervezetei és kulturális tömegszervezetei elnyerték a lehetőséget, hogy saját sajtótermékeket adjanak ki és szabadon véleményt nyilvánítsanak minden állami és társadalmi kérdésről.

És valóban, a munkásoknak, a parasztoknak, a népi értelmiségnek, a kisiparosoknak, valamennyi demokratikus és haladó állampolgárnak mikor volt valaha is ilyen szabadsága és lehetősége arra, hogy összegyűljenek, szervezetbe tömörüljenek, saját társadalmi, politikai és kulturális tevékenységükhöz kihasználják a tereket, az utcákat, a termeket, a nyomdákat, a rádiót?

Figyeljék meg, hogy hétmilliónyi lakosságunk körében szabadon és korlátlanul szerveződnek és tevékenykednek a szakszervezetek csaknem 540 000 munkással és alkalmazottal, a Földművesek Általános Szövetsége 1 280 000 taggal, a Kisiparosok Általános Szövetsége 114 000 taggal, a szövetkezeti szervezetek több mint 2 000 000 taggal, a Népi Nőszövetség több mint 600 000 taggal, a Népi Ifjúsági Szövetség körülbelül 1 000 000 taggal és egyéb társadalmi szervezetek jelentős taglétszámmal, köztük a Szeptemvrijcse, a tanuló gyerekek úttörőszervezete több mint 600 000 taggal. Bátran mondhatjuk, kedves elvtársak, hogy aligha van olyan bolgár állampolgár, aki ne tartoznék valamelyik társadalmi, gazdasági vagy kulturális szervezethez. *(Taps.)*

A népi demokrácia teljesen megvalósította a lelkiismereti szabadság elvét is. Ma minden bolgár állampolgár tökéletesen szabadon megvallhatja hitét, és bármely vallási felekezethez tartozhat.

A Hazafias Front biztosította a nemzeti kisebbségek teljes egyenjogúságát. A török nemzetiségű kisebbség Bulgáriában, az egyes török újságokban megjelent rágalmakkal ellentétben, teljes

egyenjogúságot élvez. Korlátlanul szabadon tanulhat a saját nyelvén, és művelheti saját nemzeti kultúráját.

Magától értetődő, hogy a népi demokráciában, amelyet sok ezer bátor harcos a fasizmus ellen küzdve saját vérével, az egész bolgár nép mérhetetlen szenvedése árán vívott ki, nincs és nem is lehet helye olyan „szabadság"-nak, amely sértené a bolgár nép érdekeit és az ellenséget szolgálná. Nálunk nincs és nem is lehet szabadság a monarcho-kapitalista klikk, a nemzeti katasztrófák okozói, a nép hóhérai, a fasiszták, az összeesküvők és a restauráció hívei számára. *(Hosszan tartó taps.)* Mindenki megértheti, ahogy a revolveres gazembernek börtönben a helye, a gazembert tollal a kezében sem hagyhatjuk szabadon, nehogy ártson a népnek. *(Hosszan tartó taps.)*

A Hazafias Front megteremtette és megerősítette dicső népi rendőrségünket és államvédelmi hatóságunkat, ők hazánkban a rend és a törvényesség, valamint szeptember 9-e történelmi vívmányainak szilárd őrei.

A Hazafias Front megtisztította, demokratizálta és megerősítette szeretett néphadseregünket. A hadsereg azelőtt eszköz volt a monarchizmus és az uralkodó reakciós, fasiszta klikk kezében a bolgár nép elnyomására, a nép számára idegen érdekek és célok szolgálatára. Ma népünk békéjének, szabadságának és függetlenségének eszköze. Hadseregünk és derék határőreink hazánk szabadságának hű őrei, éberen őrködnek, nehogy valaki megkísérelje megsérteni biztonságunkat és területi egységünket. *(Taps.)*

Hazánk belső helyzete tehát megszilárdult. Megvannak a feltételei a teljes rendnek, törvényességnek és a biztonságos alkotó munkának. *(Taps.)*

3. A népgazdaság területén

Beszámolóm természetesen nem lenne teljes, ha nem térnék ki népgazdaságunk kérdéseire, bár a részletes adatok és számok nyilván fárasztóak.

Szeptember 9-e után nagy gazdasági feladatok álltak hazánk előtt. Ki kellett elégítenünk a Nagy Honvédő Háborúból fakadó

szükségleteket, a lehető leggyorsabban helyre kellett hoznunk a háború okozta népgazdasági károkat, és határozottan el kellett kezdenünk gazdaságunk gyors fejlesztését, hogy biztosítsuk nemzeti függetlenségünket és népünknek jólétet teremtsünk. Ebből a célból tervszerűen mozgósítanunk kellett minden anyagi, erkölcsi és munkatartalékunkat.

A kétéves állami népgazdasági terv kidolgozása és elfogadása 1947 tavaszán népünk életében nagy esemény volt, amely gazdasági fejlődésünknek új irányt szabott. A tervszerű gazdálkodás ezentúl egyre teljesebben és egyre átfogóbban érvényesül népgazdaságunkban, és véglegesen fel fogjuk számolni a termelés és az elosztás anarchiáját és rendszertelenségét. A tervgazdálkodás azért vált szükségessé, mert az állam vezetése a nép kezében van, és mert az új hatalom mellett a társadalmi rendszer – az állami és a szövetkezeti – is egyre inkább bővül.

Két alapvető feladatot tűztünk ki a gazdasági tervben. Az első feladat az örökölt nehézségek leküzdése és a háború ütötte sebek begyógyítása. A második feladat hazánk gyorsabb iparosításának megkezdése abból a célból, hogy villamosenergia-gazdálkodásunkat fejlesszük, kőszéntermelésünket fokozzuk, a mezőgazdaságot gépesítsük, fejlesszük az állattenyésztést, javítsuk és bővítsük a közlekedést, fejlesszük és modernizáljuk a kisipari szakmákat, bővítsük és növeljük a bel- és a külkereskedelmet.

Hazánk, mint ismeretes, az ipar területén nagyon elmaradott. Dolgozó lakosságunknak csak 8 százaléka foglalkozik ipari termeléssel, ugyanakkor csaknem valamennyi nyugat-európai, sőt némelyik balkáni ország is jóval megelőz bennünket. Ez a múltbeli burzsoá reakciós és fasiszta kormányzatok nemzetellenes, káros politikájának köszönhető, amely országunkat a német imperialisták éléskamrájává tette és a félgyarmat sanyarú sorsára juttatta. A tőkésosztály nálunk nem gondoskodott komolyan a nehézipar kiépítéséről. Főként a könnyűiparral törődött, amely rövid idő alatt nagyobb és könnyebben megszerezhető nyereséghez juttat, leginkább pedig a kereskedelmet és az üzérkedést szerette, mivel az a meggazdagodás legkönnyebb útja.

Iparunk jelentős sikereket ért el annak ellenére, hogy igen nehéz körülmények között kellett dolgoznia: rossz örökség, három aszá-

lyos esztendő, megnehezített külkereskedelem. Az ipari termelés 1947-ben 30,5 százalékkal volt nagyobb, mint a háború előtt, 1939-ben, és 16 százalékkal nagyobb, mint 1946-ban. A széntermelés az 1939. évihez képest 80 százalékkal emelkedett.

A Vulkan üzemóriás első cementégető kemencéjét 1947-ben helyezték üzembe Dimitrovgradban, a másodikat pedig idén fogják üzembe helyezni. Dimitrovgradban megkezdődött a nitrogénműtrágya-gyár építése; évi 110 000 tonna műtrágya termelésével fel fogja frissíteni mezőgazdaságunkat. A nitrogénműtrágya-gyár mellett kénsavgyártó részleg is fog működni. Szerződést kötöttünk a Szovjetunióval, hogy idén olyan üzem építését kezdjük, amely a Cserno more bánya szenéből száraz desztillációval folyékony fűtőanyagot fog előállítani. Gazdaságpolitikánkban kétségtelenül különösen fontos lépés a magántulajdonban levő ipari üzemek és bányák államosítása, amely nagymértékben fel fogja lendíteni az ipar fejlődését. 1946 végén az ipar állami és szövetkezeti szektora ipari termelésünk 30 százalékát adta, ma csak az állami szektor több mint 80 százalékát adja. *(Taps.)* A népi állam ily módon a gazdasági élet egyik legfontosabb kulcsállását vívja ki magának, és ezzel széles tere nyílik hazánkban a gyorsított ipari fejlesztésnek.

Az államosítás, amelyet népünk lelkesen fogadott, nagy lehetőségeket teremt az ipari üzemek kibővítésére és ésszerű megszervezésére, a termelés fokozására, olcsóbbá tételére és minőségének javítására. Az állami iparvállalatok új vezetői, a munkások és a műszakiak már előkészítik a nagyipari vállalatok létrehozását az államosított kisebb vállalatok tömörítésével, elsősorban a gépipar és a vegyipar területén. Ugyanakkor még megfeszítettebben folytatódik az új ipari üzemek építése. Az 1948. évi terv erre a célra 8 300 000 000 levát irányoz elő.

A geológiai és bányászati kutatások új irányelve komoly tevékenységet bontakoztatott ki azzal a céllal, hogy feltárják a szakértők véleménye szerint földünk mélyén bőségesen rejlő természeti kincseket, amelyek gazdaságunk fejlődése és hazánk előrehaladása szempontjából létfontosságúak. Ez a tevékenység ebben az esztendőben tovább fokozódik.

Szeptember 9-e után a villamosításra is nagy figyelmet fordítot-

tunk. Azelőtt e téren rendkívül lassú ütemű és rendszertelen volt a fejlődés, főként a hazai és a külföldi tőkések kereskedelmi spekulációs érdekeinek megfelelően. Kijavítottunk igen sok meglevő áramfejlesztő-berendezést, újakat is építettünk, és ezzel jelentősen megnöveltük a villamosenergia-termelést a népgazdaság és a lakosság szükségleteinek jobb kielégítésére. 1944-ben 313 000 000 kilowattóra villamos energiát termeltünk, 1947-ben pedig 488 000 000 kilowattórát. Számos víz- és hőerőmű, valamint vízduzzasztó épül, ezek 1950–1951-ben lesznek készek, s meg fogják háromszorozni villamosenergia-termelésünket. A villamos távvezetékek hálózata egyre inkább bővül. Körülbelül 300 új település kapott villanyt szeptember 9-től a mai napig, az idei népgazdasági tervben pedig újabb 280 település villamosítása szerepel.

A mezőgazdaság területén a bevetett földterület növekedett, 1940-ben 43 000 000 dekár volt, 1947-ben pedig 48 000 000 dekár. (1 dekár 0,8 hold.) Az agrárreform 127 000 családot juttatott földhöz, összesen 1 252 000 dekárhoz, és 7863 családot körülbelül 12 000 dekárnyi területű telekhez. Azonkívül 381 közös gazdaság, hivatal és intézet összesen 71 000 dekár földet kapott.

Az egyik legfontosabb új intézkedés a mezőgazdaságban a termelőszövetkeztek megalakítása. 579 termelőszövetkezet alakult már, ezeknek csaknem 50 000 földműves gazda tagja van, 1 890 000 dekár földdel. A termelőszövetkezeti gazdaságok a három aszályos esztendő minden nehézsége ellenére jelentősen megerősödtek. A dolgozó földműves gazdák egyre inkább bennük látják mezőgazdaságunk fejlesztésének és a mezőgazdasági lakosság boldogulásának leghelyesebb útját.

Fokozzuk a mezőgazdasági gépek gyártását, hogy korszerűsíthessük mezőgazdaságunkat, és hamarosan saját mezőgazdasági gépgyártó iparral fogunk rendelkezni. *(Viharos taps.)*

Harminc gép- és traktorállomást hoztunk létre, hogy jobban elláthassuk a mezőgazdaságot a rendelkezésre álló mezőgazdasági gépekkel és különösen traktorokkal. 1944. szeptember 9-e előtt gépeket rendszerint csak a cséplésnél használtak. A gép- és traktorállomások száma ebben az esztendőben el fogja érni a 70-et. Ott fog összpontosulni a mezőgazdasági gépek alapvető hányada. A gép- és traktorállomások lesznek a föld gépi megművelésének

úttörői, ez növelni fogja a munka termelékenységét és meg fogja könnyíteni a földművelők munkáját.

A Duna menti gátak építésével több százezer dekár mocsaras terület vált első osztályú termőfölddé. Ugyanakkor földjeink öntözésének terve is megvalósul azáltal, hogy nagy vízduzzasztókat építünk, a vízgyűjtőkből több száz kilométeres új csatornákban vezetjük el a vizet, a talajvíz felhasználására szivattyútelepeket és kis vízduzzasztókat építünk. A Hazafias Front ebben a vonatkozásban hazánk nagyságához viszonyítva méreteivel lenyűgöző építési tevékenységre vállalkozott, amelynek eredményei majd a következő években mutatkoznak meg. Több millió dekár földet fognak öntözni, a termelékenység így megháromszorozódik.

A mezőgazdasági termelésre tehát nagy gondot fordítunk. A kedvezőtlen időjárási viszonyok azonban eddig megakadályozták, hogy megkapjuk a várt eredményeket. Az előttünk álló feladat, hogy mezőgazdasági termelésünket az időjárás szeszélyeitől függetlenítsük, s ezt a célt szolgálja a gépesítés, a villamosítás és az öntözés érdekében tett valamennyi intézkedésünk.

Jelentős erőfeszítéseket teszünk állattenyésztésünk növeléséért. Hazánkban 922 állattenyésztő telepet és számos körzeti csirkekeltető-állomást szerveztek már. Megszervezték a zöldtakarmány silózását, és intézkedéseket foganatosítottak a vágómarhák hizlalására.

Megragadom az alkalmat, hogy itt, a Hazafias Front kongresszusán őszinte köszönetünket fejezzem ki a dolgozó parasztgazdáknak, akik nagy erőfeszítéssel 101 százalékra teljesítették az őszi vetési tervet, és készségesen teljesítik a gabona és egyéb mezőgazdasági termények beszolgáltatását. *(Viharos taps.)* Nem kételkedem abban, hogy ugyanilyen lelkesedéssel és ugyanilyen nagy állampolgári öntudattal fogják teljesíteni az idei tavaszi vetési tervet is, és ezzel biztosítják családjuk és egész népünk kenyerét.

Szeptember 9-e előtt nálunk évente csak 50 000 dekár területet erdősítettek, tavaly viszont 155 000 dekár területet, idén pedig 200 000 dekár terület erdősítését tervezik. Az 1948. évi terv nagy nemzeti feladatul tűzi ki az ország teljes erdősítését tíz esztendő alatt. Szeptember 9-e előtt nálunk évente átlagosan 100–120 kilo-

méter erdei utat építettek, tavaly viszont 335 kilométert, az idei terv pedig 350 kilométer.

Jelentős eredményeket értünk el a közlekedés területén is. Az első világháború után négy év alatt csak 51 kilométer vasútvonalat tudtunk építeni, most viszont három év alatt 156 kilométert.

A mozdony- és vasúti kocsipark, valamint kihasználásuk megszervezése lényegesen javult. Mindez lehetővé tette a forgalom jelentős növelését. Az utasok száma az 1940. évi 16 millióról 1947-ben 38 700 000-re nőtt. Az 1947-ben szállított áruk mennyisége 1940-hez viszonyítva 119 százalékra növekedett.

Megtettük az első komoly lépéseket a vízi és a légi közlekedés növelése és javítása érdekében.

A belkereskedelem területén számos intézkedés történt, amelyek könnyítik az országon belüli árucsere-forgalmat. A belső árucsere-forgalom fokozódott annak ellenére, hogy népgazdaságunk 1944. szeptember 9-e után igen nehéz helyzetben volt az ország kifosztása és a három egymást követő aszály miatt. Még számos lényeges hiányosság mutatkozik ugyan a lakosság ellátásában, de azokat hamarosan bátran fel kell számolni. A belkereskedelem és az áruellátás területén különösen értékes szerepet játszottak és fognak játszani továbbra is az egyre jobban megszervezett szövetkezetek. Kívánjuk a szövetkezeteknek, minél előbb fejlődjenek olyan szintre, hogy megfelelhessenek különösen fontos hivatásuknak.

A belkereskedelmet alaposan átszervezték, hatalmas állami és vegyes vállalatokat hoztak létre számos kereskedelmi ágban, a nagykereskedelem az állam kezébe ment át, a közszükségleti cikkek eladására községi népboltokat nyitottak.

A társadalmi szektor erősödése a kereskedelem területén is hozzájárul a lakosság ellátásának jobb megszervezéséhez, megkönnyíti az üzérkedés és a feketézés elleni harcot, s lehetővé teszi, hogy a kereskedelmi tevékenységből származó nyereséget új ipari és egyéb vállalatok építésére használják fel.

1944. szeptember 9-e előtt Bulgária kizárólag a hazai nagy magáncégek és a német imperializmus érdekeinek megfelelően folytatott külkereskedelmet. A bolgár reakciós és fasiszta vezetők a

hatalmas kereskedelmi cégek kívánságára külkereskedelmünket elsősorban Németország felé orientálták, és ezzel nagy veszteséget okoztak a bolgár népnek.

Bulgária szeptember 9-én gazdaságilag teljesen elszigetelt volt. A kormány azonnal magára vállalta, hogy a külvilággal helyreállítja és megerősíti kereskedelmi kapcsolatainkat. Legelőször a szovjet kormánnyal köthetett kereskedelmi egyezményt. A Szovjetunió felbecsülhetetlen gazdasági segítséget nyújtott népgazdaságunk talpra állításához. Iparunkat számtalan géppel és nagy mennyiségű alapanyaggal látta el, élelem- és takarmányellátási problémáinkban is segítségünkre sietett: 130 000 tonna gabonát és takarmányt, valamint 30 000 tonna szénát szállított, az idei év első hónapjaiban pedig 75 000 tonna búzát fog szállítani. *(Taps.)* A Szovjetunió ezenkívül ötmillió dollár áruhitelt adott. Segített nekünk az ország iparosításáért tett erőfeszítéseinkben is. Beleegyezett abba, hogy hosszú lejáratú törlesztésre felépít Dimitrovgradban egy vegyipari kombinátot villamos erőművel, Burgasz megyében pedig folyékony fűtőanyagot előállító üzemet.

Kereskedelmi egyezményeket kötöttünk már Csehszlovákiával, Lengyelországgal, Jugoszláviával, Romániával, Magyarországgal, Ausztriával, Svájccal, Franciaországgal, Belgiummal, Hollandiával, Dániával, Németországgal, Finnországgal, Olaszországgal és Svédországgal is.

Különleges behozatali és kiviteli központokat szerveztek – állami és vegyes tulajdonban levőket –, amelyek kézbe vették az egész külkereskedelmet, a behozatalt és a kivitelt egyaránt. A külkereskedelem ily módon a bolgár nép kifosztásának eszközéből, ahogyan ez a múltban volt, népgazdaságunk teljes felépítésének fontos tényezője lett.

Az állami dohány- és szeszegyedáruság véget vetett annak, hogy a rabló nagytőke korlátlanul kizsákmányolhassa a bolgár termelőket, és lehetővé tette, hogy a bolgár népé legyen munkájának egyik legértékesebb gyümölcse.

Annak a kemény politikának köszönhető, amellyel az árakat tartottuk és szabályoztuk, hogy sikerült megóvni hazánkat az infláció szörnyűségeitől és a belső piac széthullásától, és sikerült elérni azt, hogy a dolgozók nagy tömegeinek életszínvonala a rossz

termések és egyéb kedvezőtlen körülmények ellenére se rosszabbodjék.

Mint tudják, belső kölcsönkötvényeket bocsátottunk ki – a „Szabadság-kölcsönt", amelyre 1947. november végéig 23,5 milliárd leva folyt be. Ez a kölcsön és a bankjegyek cseréje elősegítette pénzügyi helyzetünk megszilárdítását.

A Hazafias Front új adópolitikát folytat, amely lényegesen eltér a régi reakciós és monarchista kormányzatok adópolitikájától. Az igazságosság elve érvényesül az adókivetésnél, minthogy az adóterhek nagyobbik része a vagyonosokra hárul, a kisbirtokosok pedig szinte teljesen vagy legalábbis jelentős mértékben megszabadultak az adóterhektől. Így van ez a progresszív jövedelemadónál és az összes többi adónál egyaránt.

Azzal fenyegettek bennünket, hogy politikánk katasztrófához fog vezetni, és a bolgár nép el fogja veszíteni pénzügyi intézeteinkbe vetett bizalmát. A tények azonban egészen mást mutattak: a Takarékpénztárba, a Bolgár Földműves és Szövetkezeti Bankba, valamint egyéb pénzintézetekbe betett összegek jelentősen növekedtek: 1940-ben 19 milliárd, 1945-ben 63 milliárd és 1947-ben 118 milliárd levát tettek ki.

Mindennek köszönhető, hogy 1947-ben, egy esztendő alatt, 34 milliárd leva új tőkebefektetést eszközölhettünk népgazdaságunkban.

A bolgár nép a bankok államosításával kiszabadította magát a bankrendszer és az utolsó élősdi magánbankok karmai közül, és az állam ily módon az ország egész hitelkészletével rendelkezik.

Az Állami Biztosító Intézet, amelyet a hazai és a külföldi alapítású biztosítótársaságok államosításával hoztunk létre, megmentette a bolgár népet egyféle rablástól, a biztosítások körét bővítette, és csökkentette a befizetendő összegeket. Az e társaságok birtokában levő alaptőkéket, amelyek meghaladták a hárommilliárd levát, a népgazdaság szükségleteinek kielégítésére hasznosítjuk. Az alaptőke most növekszik, és hamarosan el fogja érni a kereken tízmilliárd levát.

A dolgozók azelőtt arra kényszerültek, hogy a fasiszta rendszernek dolgozzanak, ma viszont az ország urainak érezhetik magukat, s bár helyzetük még korántsem kielégítő, népgazdaságunkat ed-

dig sohasem tapasztalt lelkesedéssel és azzal a biztos tudattal építik, hogy tartósan csak ily módon javíthatják meg életüket.

Szeptember 9-e után a munkaverseny és az élmunkásmozgalom nálunk a munkára való ösztönzés új, történelmünkben addig ismeretlen formájaként indult meg. A dolgozók százezrei kapcsolódtak be ebbe a tömegmozgalomba, és öntudatos hazafiakként példát mutattak, hogyan kell dolgozni a hazáért. Elmondhatjuk, hogy a verseny ma már a munka frontjának állandó és leghatékonyabb fegyvere.

Újítók könnyítik a munkát és növelik eredményeit a termelés legkülönbözőbb ágaiban.

Az a 86 000 ifjúsági brigádtag, aki a Pernik–Volujak közötti vasútvonalon, a Hainboazi szorosban, Dimitrovgradban, a vízduzzasztóknál, a távvezetékek lefektetésénél és más országos fontosságú létesítményeknél dolgozott, hatalmas, 1 134 000 000 leva értékű munkát végzett. Nem kisebb az érdemük az építőmunkában részt vevő katonáknak sem, akik gátak, utak, vasútvonalak, vízduzzasztók, áramfejlesztő telepek és egyéb fontos létesítmények építésén dolgoztak.

Az a tény, hogy a brigádokban pravoszláv papok is részt vettek, a munkabrigád-mozgalom össznépi jellegét tanúsítják. A brigádmozgalom azonkívül magához vonzotta a nemzeti kisebbségek ifjúságát is, különösen a török fiatalokat.

Még egy másik csodálatos jelenség is megfigyelhető hazánkban: a városokból a falvakba és a falvakból a városokba járó, munkával nevelő brigádok mozgalma. Ezek a brigádok hatalmas, hasznos gazdasági tevékenységet végeznek. Három év alatt több mint tízmillió munkaegységet teljesítettek, több mint hárommilliárd leva értékben. Ezek a brigádok nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a városi és a falusi dolgozók még szorosabb egységének létrehozásában.

Erről a szónoki emelvényről szívből köszöntöm új építőmunkánk hőseit: a brigádtagokat – az ifjakat és a lányokat, a munkaszolgálatot teljesítő katonákat, az építőipari munkásokat és a műszaki vezetőket, akik népköztársaságunk felépítéséért nem kímélik erejüket.

Megállapíthatjuk tehát, hogy a Hazafias Front gazdaságpoli-

tikájának eredménye a három aszályos év és egyéb kedvezőtlen körülmények ellenére a gazdasági élet kétségtelen megélénkülése. Nehézségek természetesen még bőven akadnak. Egész népünk – munkások, parasztok, kisiparosok és értelmiségiek – azonban ma erejüket megfeszítve törekszenek arra, hogy leküzdjék a nehézségeket és teljesítsék azokat a nagy feladatokat, amelyeket az 1948. évi népgazdasági terv tűzött ki, hogy újabb gazdasági eredményeket érjenek el és újabb döntő lépéseket tegyenek a nép boldogulása felé vezető úton.

4. A népművelés és a kultúra

A Hazafias Front a népművelés és a kultúra területén is vitathatatlan sikereket ért el.

A fasiszta diktatúra megdöntése rendkívüli mértékben fokozta a nép tudásszomját, a művelődés és a kultúra utáni vágyát. A Hazafias Front a népnek ezt az igényét azzal elégítette ki, hogy szélesre tárta az oktatási intézmények kapuit a dolgozók fiai és leányai előtt, támogatásul jelentős anyagi segítséget biztosítva számukra.

A tanintézetek száma 1944. szeptember 9-e után országszerte jelentősen megnövekedett; a tanulók száma szintén gyarapodott, különösen a felsőfokú oktatási intézményekben. Megkezdődött egy olyan alapvető oktatásügyi reform végrehajtása, amely közoktatásunk egészére kiterjed. Ennek a reformnak az a feladata, hogy közoktatásunkat tudományos alapokra helyezze, a haladó és közhasznú ismeretek forrásává tegye.

Gazdasági fejlődésünkhöz különösen elengedhetetlenül szükséges, hogy minél több jól képzett és a hazájához hű műszaki káderünk legyen. A Hazafias Front ezért nagy figyelmet szentel a szakoktatás fejlesztésének, a dolgozók közül szakmunkások, művezetők és műszaki vállalati vezetők képzésének.

A Hazafias Front komoly gondot fordít a tanárok anyagi és kulturális színvonalának emelésére, hogy sikeresen tölthessék be rendkívül fontos szerepüket.

A felsőfokú oktatási intézmények arculata újat mutat. Munkájuk tartalma gyökeresen megváltozott. A Tudományos Akadémia

is átszervezi munkáját. Hozzálát a tudományos kutatótevékenység tervszerű vezetéséhez.

Hazánk kulturális élete szeptember 9-e után igen fellendült: új állami, községi, olvasóköri és egyéb nyilvános színházak alakultak. A falvak többségében működedvelő színjátszó körök működnek. Szeptember 9-e után az országban létrehoztak hét új szimfonikus zenekart, több száz öntevékeny kórust, vonószenekart. A körülbelül 4000 öntevékeny művészegyüttes több mint 200 000 fiatal és idősebb munkást, parasztot, egyetemistát és kisiskolást fog össze. Körükben figyelemreméltó tehetségek tűnnek fel. Több ezer önképzőkör és műszaki továbbképző tanfolyam létezik.

Az irodalom is átalakulóban van, hogy hűen és művészien tükrözze új valóságunkat. A nép hazafias és demokratikus nevelésének fontos eszköze, mozgósítja és helyesen irányítja a nép alkotó törekvéseit.

A Hazafias Frontnak sikerült zászlója alatt tömörítenie az értelmiség hatalmas többségét és fellelkesíteni arra, hogy a népi államért és annak minden téren való előrehaladásáért dolgozzék.

Hogy a Hazafias Front kormánya igazi népi demokratikus kormány, azt a legjobban mutatja az a tény, hogy a bolgár értelmiségiek körében minden valóban tehetséges és alkotóképes ember vagy aktívan részt vesz népköztársaságunk építésében, vagy erejéhez és lehetőségeihez mérten segíti ezt az építést. Ki tagadhatná, hogy nálunk nem lehet találni egyetlen olyan igazi tudóst, művészt vagy értékes kulturális aktivistát sem, aki félrehúzódna a Hazafias Front nagy építőtevékenységétől?

A tudománynak és a kultúrának melyik értékes, tehetséges művelője volt ott a népellenes, szétzúzott, reakciós ellenzék soraiban? Egyik sem! *(Taps.)* Egyetlenegy sem! *(Taps.)*

Én is szeretném erről a szónoki emelvényről kifejezni a nép őszinte elismerését a népművelés és a kultúra területén hazánkért odaadóan munkálkodóknak, különösen a sok ezer tanárnak és tanárnőnek, az olvasókörökben dolgozóknak, az agronómusoknak, a szülésznőknek, az ápolóknak, akik falvainkban és a munkásnegyedekben dolgoznak. A népnek ez az elismerő köszönete hadd ösztönözze őket, hogy még nagyobb buzgalommal bonta-

koztassák ki minden képességüket és alkotóerejüket a nép és a haza szolgálatában.

Bátran mondhatjuk, hogy egyetlen hatalom sem gondoskodott eddig ennyire népünk kulturális felemelkedéséről. Nyíltan be kell azonban ismernünk, hogy még csak a kezdetén vagyunk annak a mélyreható népművelő és kulturális munkánknak, amelyet a bolgár nép és felnövekvő új nemzedékünk neveléséért, valamint hazánk további kulturális fejlődéséért kifejtünk.

5. A szociális és az egészségügyi politika

A Hazafias Front egyik nagy feladata mindig is az volt, hogy a dolgozók munka- és életkörülményeinek javítása érdekében a lehetőségek legvégső határáig nagy erőfeszítéseket tegyen.

A megkezdett hatalmas építőmunka egyre újabb és újabb munkaerőt nyel el. Népgazdaságunk tervszerű vezetése lehetővé tette, hogy megszűnjék nálunk a munkanélküliség. A munkaverseny- és az élmunkásmozgalom széles körű fejlődése, a munkatermelékenység emelkedése, a munka mennyisége és minősége szerinti bérezés, valamint számos szociális intézkedés hozzájárul a munkások helyzetének javulásához.

Széles körű intézkedéseket hoztak a dolgozók egészségvédelméről és gyógyításáról. Új munkáskórházakat, rendelőintézeteket nyitottak, orvoscsoportokat alakítottak a szakorvosi ellátás biztosítására. Megvetették a dolgozók fürdőhelyi gyógykezelésének alapját.

Számos ipari városban megkezdték a munkáslakások építését; néhányat már befejeztek és át is adtak.

Az az elv érvényesül: egyenlő munkáért – egyenlő bért. A csaknem minden vállalatnál és hivatalban létesített üzemi étkezde számottevő juttatást jelent a munkások és az alkalmazottak számára. Külön gondját viselik azoknak az árváknak, akiknek a szülei a partizánmozgalom, illetve a honvédő háború harcaiban haltak hősi halált.

123 000-ről 582 000-re nőtt azoknak a parasztgazdáknak a

száma, akik nyugdíjat kapnak; nyugdíjat élveznek a parasztaszszonyok és az idegen származású parasztgazdák is.

Ugyanakkor növelték a saját jogú és az örökölt rokkantsági, öregségi, valamint balesetből kifolyólag megállapított nyugdíjakat. Mindezt persze a még korlátozott lehetőségeink határain belül.

A közegészségügy területén számos fontos intézkedés történt. A szanatóriumok, a rendelő- és gondozóintézetek száma megkétszereződött. Hegyvidéki, fürdőhelyi és tengeri üdülőket szerveztek. Különös gondot fordítottak a kórházakra és a tüdőbeteg-gondozók felállítására. A Hazafias Front megszervezte és bővíti a falusi egészségügyi szolgálat hálózatát. Ma már 1075 egészségügyi szolgálati hely és 75 egészségügyi állomás működik a falvakban, összesen 3020 egészségügyi dolgozóval. Az egészségházak hálózata is bővül, már 313 van, és most épül még újabb 150.

Azonkívül az orvosi szakemberképzésre is komoly gondot fordítanak.

Szeptember 9-e előtt mindössze 25 szülőotthon létezett. A Hazafias Front nagy gondot fordított a szülőotthonok szervezésére és felépítésére, számuk ma eléri a 284-et.

A napközbeni és a hetes bölcsődék, illetve napközi otthonok száma állandóan növekszik. A nyári napközi otthonok hálózata bővül. Kollégiumokat létesítenek szegény szülők gyermekei, árvák és gyenge szellemi képességű gyermekek számára.

A gyermekekről való gondoskodás, a nevelés, valamint az anyákkal való törődés általános, össznépi feladat kell hogy legyen, mert a gyermekhalandóság nálunk még mindig jelentős.

V. A HAZAFIAS FRONT LEGFONTOSABB FELADATAI

Elvtársak és Elvtársnők!

A Hazafias Front 1942. évi programjában kitűzött feladatok tekintélyes részét már teljesítettük. A Hazafias Frontnak most meg kell újítania programját, olyan új feladatokat kell kitűznie, amelyek a nép létszükségleteinek kielégítését és az ország további fejlesztését tartják szem előtt.

A kongresszus elé terjesztett programjavaslat kifejti ezeket az alapvető feladatokat. Az eddig elmondottak után aligha szükséges, hogy részletesen kitérjek valamennyire. Csupán jelzem, hogy ezek a feladatok legfőképpen mire vonatkoznak. Röviden a következőkben lehet összegezni őket.

Először: a tömegeket és az ifjúságot a népi alkotmány szellemében kell nevelni; öntudatra kell ébredniük, mélyen a tudatukba kell vésni, hogy erősek és saját sorsuk irányítói; a nép körében tömeges politikai felvilágosító munkát kell végezni, hogy a Bolgár Népköztársaság állampolgárai aktívan vegyenek részt, igenis, aktívan vegyenek részt az állam kormányzásában, tudatosan gyakorolják jogaikat és pontosan teljesítsék kötelezettségeiket; fel kell kelteni a népben a nemzeti önérzetet, hogy hazafias kötelességként kész legyen minden erejével megvédelmezni az állami és az össznépi érdekeket.

Másodszor: minden eszközzel elő kell segíteni a termelőerők legmagasabb fokú fejlesztését mind az iparban, mind a mezőgazdaságban; az országot iparosítani és villamosítani kell, hogy ily módon is a lehető legnagyobb mértékben növekedjék gazdasági ereje és modern ipari-mezőgazdasági országgá alakuljon, amely fejlett iparral és bányászattal rendelkezik, ahol széles körben alkalmazzák az elektromos energiát és az öntözést, fejlett, korszerű a közlekedés és gépesített a mezőgazdaság; a népgazdaság állami, azaz össznépi szektorát egyre inkább fejleszteni és bővíteni kell, és ki kell építeni az életképes mezőgazdasági és kisipari termelőszövetkezetek országos hálózatát, ugyanakkor azonban minden segítséget és védelmet meg kell adni az önálló parasztgazdáknak, kisiparosoknak és egyéb gazdasági tevékenységet folytatóknak, hogy a városi és a falusi lakosság anyagi és kulturális helyzete javuljon az ország szüntelen gazdasági fejlődése és a munka termelékenységének növelése alapján.

Harmadszor: az ország védelmi képességét fokozni kell azzal, hogy a népet minden tekintetben fel kell készíteni szabadságának és függetlenségének minden külső beavatkozás elleni megvédésére.

Negyedszer: biztosítani kell a helyes nemzeti külpolitika következetességét; ez a politika a tartós és demokratikus béke alapjain áll, sarkköve pedig a Szovjetunióhoz fűződő őszinte és megbont-

hatatlan barátság; biztosítani kell a testvériség és az egység politikáját Jugoszlávia népeivel is, az együttműködést valamennyi közeli és távoli szabadságszerető néppel az egyenjogúság és a nemzeti függetlenség tiszteletben tartása alapján; a szövetségi szerződések rendszerét minden oldalról meg kell erősíteni; a barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződéseket a demokratikus szláv és a nem szláv országokkal kötöttük meg az imperialista agresszió ellen és a gazdasági felemelkedés elősegítése céljából.

Mindezeknek a feladatoknak a megvalósítása nálunk a kizsákmányoló tőkés rendszer maradványainak a felszámolását és a szocialista társadalmi rend alapjainak a lerakását fogja jelenteni. *(Hosszan tartó taps.)*

VI. A HAZAFIAS FRONT SZERVEZETE

Ezek a feladatok és sikeres teljesítésük magának a Hazafias Frontnak az átszervezését is szükségessé teszik. A Hazafias Front sohasem volt egyszerű pártkoalíció, egyes pártok vezetőinek megállapodása ideiglenes célok és feladatok érdekében, és különösen nem úgy, ahogyan ez azelőtt volt, a hatalom kihasználása saját előnyök, szándékok és kívánságok érdekében. Ez kezdettől fogva népi mozgalom. Vezetőségeiben azonban azelőtt szükségképpen megvoltak a pártkoalíció elemei, amelyektől fejlődése során fokozatosan megszabadult. A Hazafias Front eddig nem rendelkezett saját szervezettel, olyan fegyelemmel, amely kötelező valamennyi benne tömörülő pártra és társadalmi szervezetre, és nem voltak saját választott vezető szervei. Mennyi kellemetlenség és közös feladatainknak nem időben történő teljesítése származott ebből a helyzetből!

A programtervezetben megjelölt feladatok megvalósítása azonban elképzelhetetlen a népi erők maximális egysége és összeforrottsága nélkül, a népköztársaság állampolgárainak még nagyobb tudatossága és aktivitása nélkül, a városi és a falusi dolgozók növekvő aktivitásának egységes és irányadó vezetése nélkül. Íme, hát ezért szükséges, hogy a Hazafias Frontot egységes népi társadalmi-politikai szervezetté alakítsuk át, amely valamennyi tagja számára

kötelező fegyelemmel, egységes közös programmal és választott vezetőségekkel rendelkezik.

A Hazafias Front II. kongresszusának figyelmébe ajánlott alapszabályzat-tervezet tartalmazza ennek az egységes népi társadalmi-politikai szervezetnek az alapelveit.

A Hazafias Front új szervezetének legfőbb elve a demokratikus centralizmus. Ez a következőket jelenti: a Hazafias Front valamennyi vezető szervének választhatósága fentről lefelé; e szervek beszámolási kötelezettsége a megfelelő szervezeteknek; az alsóbb vezető szervek alávetettsége a felsőbb szerveknek; a kisebbség alárendeltsége a többségnek; a vezető szervek döntései kötelező erejűek a szervezet tagjaira; az építő, alkotó jellegű kritika és önkritika széles körű fejlődése, amely a mi körülményeink között egyre inkább a társadalmi fejlődés egyik fontos mozgatóereje. Ez azt jelenti, hogy a Hazafias Front fentről lefelé erős szervezettel fog rendelkezni, amely képes biztosítani népünk vezetését építőtevékenységében.

Mint az alapszabályzat-tervezetből kitűnik, bárki tagja lehet a Hazafias Front szervezeteinek, párt, nemzeti, felekezeti hovatartozásra és társadalmi helyzetre való tekintet nélkül, mindenki, aki elfogadja a Hazafias Front alapszabályzatát és programját, aláveti magát fegyelmi követelményeinek, az egyik szervezetében dolgozik és fizeti a megállapított tagsági díjat. A Hazafias Frontnak csak az nem lehet tagja, aki közvetve vagy közvetlenül a reakciót szolgálja, aki részt vett a fasizmus ellen harcolók üldözésében és lemészárlásában, vagy a fasiszta rémuralom aktív sugalmazója és szálláscsinálója volt. A Hazafias Front ily módon igazi össznépi szervezetté válik, amely szélesre tárja kapuit minden becsületes bolgár férfi és nő előtt, aki kész dolgozni hazánk boldogulásáért, politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális felemelkedéséért. Ez azt jelenti, hogy a párton kívüli férfiak és nők minden lehetőséget megkapnak, hogy a Hazafias Front tagjai legyenek, hogy politikailag képezzék magukat azáltal, hogy egyre aktívabban vesznek részt az államvezetésben, és ehhez nem feltétlenül szükséges valamelyik politikai párthoz való tartozás.

Ide kívánkozik az a megjegyzés, hogy a Hazafias Frontnak egységes népi társadalmi-politikai szervezetté alakulásával mind-

azok a honfitársaink, akiket a múltban az ellenzéki vezérek demagógiája megtévesztett, de tudatára ébredtek átmeneti tévedéseiknek, most csatlakozhatnak a Hazafias Fronthoz, és annak programját és alapszabályzatát elfogadva dolgozhatnak a haza előrehaladásáért. Nyilvánvaló, hogy a Hazafias Front éberen fog őrködni az olyan elemekkel szemben, akik hátsó szándékkal jönnek, és akik már megpróbálták kihasználni a Hazafias Frontban való részvételüket sötét, népellenes célok érdekében.

A Hazafias Frontnak egységes népi társadalmi-politikai szervezetté való alakulása nem zárja ki a benne egyesült pártok létét és tevékenységét. Káros tévedés azt gondolni, hogy nálunk már elérkezett a Hazafias Fronton belüli egyes pártok felszámolásának pillanata, és hogy azok már eljátszották szerepüket. A Hazafias Front egyes pártjainak megléte az egységes népi társadalmi-politikai szervezet esetén is indokolt. Az lesz a feladatuk, hogy energikus munkával azokból a körökből, ahol befolyásuk és kapcsolataik vannak, még sok személyt vonjanak be a Hazafias Frontba, hogy ily módon is elősegítsék a Hazafias Front további erősödését, népünk erkölcsi-politikai egységének mielőbbi megvalósítását, minden jövendő sikerünk fő biztosítékát. A Hazafias Fronton belüli pártoknak új, a Hazafias Front átszervezéséből származó kötelezettségük, hogy a Hazafias Front programjának keretében kell tevékenységüket kifejteniük, és alá kell vetniük magukat az előterjesztett alapszabályzatban előírt kötelező fegyelemnek.

Ezen az úton egy napon eljutunk népünk egységes politikai pártjának megalapításához is, amely kétségtelenül nagyon hasznos lesz népköztársaságunk jövője szempontjából.

Hazánk haladó társadalmi fejlődése nem hátrafelé megy, vissza a pártok és a klikkek sokaságához, hanem a kizsákmányoló tőkés rendszer valamennyi maradványának felszámolása felé, amely el fog vezetni egy egységes politikai párt megteremtéséhez, hogy az vezesse az államot és a társadalmat.

Népünk, kellőképpen okulva a múlt keserves tapasztalataiból, nem fogja eltűrni, hogy az állam és a társadalom vezetői a Krilov orosz író állatmeséjében szereplő sashoz, rákhoz és csukához hasonlítsanak, amelyek közösen akartak kocsit húzni, a sas azonban

felfelé húzta, a rák hátrafelé, a csuka pedig lefelé, és a kocsi ott maradt az ingoványban.

Népünk egységes politikai pártjának megteremtéséért még nagyon sokat kell dolgozni. Szükség lesz még számos gyökeres reform bevezetésére, hogy véglegesen megsemmisüljön a tőkés kizsákmányoló rendszer és ne legyenek antagonisztikus osztályok; szükség lesz hatalmas átnevelő munkára. Ez pedig éppen a Hazafias Front mint egységes társadalmi-politikai szervezet révén fog megvalósulni. Kongresszusunk e szervezet létrehozására hivatott.

Vannak olyan, nem tiszta lelkiismeretű emberek, akik mindezt totalitarizmusnak, egypártdiktatúrának nevezik. A fasizmus volt a totális rendszer, amelyet azonban, mint tudják, felülről, terrorral és erőszakkal kényszerítettek a népre, és értelme a maroknyi nagytőkésnek, pénzmágnásnak spekulánsnak és politikai kalandornak a nép hatalmas többsége feletti korlátlan uralmában nyilvánult meg, amely a nép kifosztására és leigázására irányult.

A Hazafias Frontnak semmi köze sincs az ilyen jellegű rendszerhez. A Hazafias Front a népi erők egyesülése, amelyet a nép hozott létre, és az ő érdekét szolgálja. Öt párt vesz részt a Hazafias Frontban. A vezető párton, a kommunisták pártján kívül négy másik párt is részt vesz, amely szakított a burzsoá múlttal, a tőkés kizsákmányoló rendszerrel, magáévá tette a Hazafias Front haladó elveit, és szövetkezett egymással a nép és az ország javának előmozdításáért. A nép akaratát teljesítve vállalják a közös politikai fegyelmet és az egységes programot, amely az alkotó munkát, a nép boldogulását, a tartós békét és egy olyan igazságos társadalmi rend felépítését tűzi ki célul, amelyben minden dolgozó érdemei szerint fog részesülni a javakból. Világos, hogy ez nem totalitarizmus, hanem a népköztársaság egységes politikai vezetése, amelynek a béke, a demokrácia és a haladás a célja.

A hazai reakció és az imperialisták bérencei azt akarták, hogy ne legyen ilyen egységes népi politikai vezetés. Az ő érdekük a népi erők megosztottsága. Jelszavuk: oszd meg és uralkodj!

Népünk azonban egyszer s mindenkorra megtagadta a régi, hazai polgári pártokat. Létezésüknek nincs és nem is lehet semmiféle indoka. Új társadalmi rendszerünkben nemcsak hogy felesle-

gessé váltak, hanem károsak is, mivel a hazai és a nemzetközi reakció ügynökei.

A Hazafias Front arra hivatott, hogy irányítsa országunkat. És ő, csakis ő fogja irányítani népünk akarata, csakis az ő akarata szerint. *(Taps.)*

A népköztársaság ellenségei természetesen azt kívánták, hogy legyen nálunk „ötödik hadoszlop", legyenek olyan ügynökeik, akik aláássák demokráciánk alappilléreit. A nép azonban, amely kezébe vette sorsát és a világért sem eresztené el, nem tudja és nem is fogja eltűrni, hogy országában valamiféle „ötödik hadoszlop" vagy a külföldi imperialisták valamilyen bolgár ügynökei, a tőkéskonszernek és -kartellek eszközei létezzenek. *(Taps.)*

Szilárd meggyőződésem, hogy valamennyi, a Hazafias Fronton belüli párt, a kongresszus után megfelelően átalakítva egész szervezetét és tevékenységét, valamint valamennyi, a Hazafias Fronthoz tartozó tömegszervezet, népünk minden hű fia azon lesz, hogy közös erőfeszítéssel a Hazafias Frontot több milliós egyetértő, egységes és fegyelmezett, diadalmas társadalmi-politikai hadsereggé építse ki, gránitsziklává tegye, amelyet semmiféle vihar nem zúzhat szét. *(Taps.)*

VII. ZÁRSZÓ

Beszédem a vége felé jár. A következő zárszóval szeretném befejezni:

Ha figyelmesen és kritikus szemmel végigtekintjük népünknek a Hazafias Front vezetésével megtett nehéz és meredek útját, bátran mondhatjuk, hogy a nehezén már túl vagyunk. Természetesen a jövőben is sok nehézség vár ránk. Ezek a nehézségek azonban népünk és népi demokráciánk fejlődésének és növekedésének elkerülhetetlen nehézségei. Amellett most megvannak a feltételek és lehetőségek ahhoz, hogy még sikeresebben birkózzunk meg az újabb előttünk álló nehézségekkel.

Ennek érdekében azonban meg kell szüntetnünk a meglevő visszáságokat és hiányosságokat, idejében ki kell javítanunk az elkövetett hibákat, tűzzel-vassal harcolnunk kell a kapitalizmus-

tól örökölt tudatlanság, korrupció, naplopás, bürokratizmus, a társadalmi eszközök és tulajdon tékozlása ellen, gyökerestül ki kell irtanunk a korhadt kapitalista csökevényeket és szokásokat, amelyek akadályozzák népköztársaságunk építését. Még serényebben kell dolgoznunk, alkotnunk és építenünk, mint eddig, növelnünk és javítanunk kell a termelést, hihetetlenül nagy munkát kell végeznünk a nép érdekében, és különösen tanulnunk kell, fáradhatatlanul meg kell tanulnunk azt, hogyan szolgálhatjuk jobban népünket és hazánkat. *(Hosszan tartó taps.)*

Egy olyan nép számára, mint a mienk, amely keményen kezébe vette a sorsát, és amely megingathatatlan eltökéltséggel szabadon akar élni, minden erejével meg akarja védeni önálló létezésének jogát, és a népi demokrácia útján a boldogulás és a jobb jövő felé akar előrehaladni, amelyik mélyen hisz saját erejében, és szüntelenül szilárdítja harci egységét – az ilyen nép számára semmiféle nehézség nem lehet félelmetes, és semmiféle erőfeszítés, nélkülözés és áldozat nem lehet elviselhetetlen. *(Hosszan tartó taps.)*

Népünk előtt, amely a belső és az idegen elnyomóktól oly sokat és iszonyatosan szenvedett a múltban, ma olyan ragyogó perspektívák nyiltak meg, amilyenek egész eddigi történelmében még sohasem. *(Hosszan tartó taps.)*

A bolgár nép azáltal, hogy a Hazafias Frontot hatalmas, egységes népi társadalmi-politikai szervezetté alakítja és új programmal fegyverezi fel, még magabiztosabban haladhat előre nagy ügye végleges diadala felé, minden nehézség és akadály ellenére. *(Viharos taps.)*

Népünk feladatát jelentősen megkönnyíti az a körülmény, hogy lelkesen kész tanulni a testvéri Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében élő népek példájából, amelyek a gigantikus nehézségek és a megszámlálhatatlan áldozatok ellenére, a nagy bolsevik párt vezetésével felépítették az új szocialista társadalmat, és bátran haladnak a kommunizmus megvalósítása felé. *(Hosszan tartó taps.)*

Népünknek valóban vannak ellenségei, de nincs egyedül. Nagy és kicsi, hűséges és önzetlen barátai vannak. Népünk a Hazafias Fronton belül szilárdan egyesülve ki fogja vezetni állama és társadalma hajóját a zátonyok közül a menekülést jelentő partra.

Éljen a törhetetlen és legyőzhetetlen Hazafias Front! *(Viharos és hosszan tartó taps, „Hurrá!" kiáltások, mindenki feláll.)*

Éljen, erősödjék és virágozzék a Bolgár Népköztársaság, a békének és a szabadságszerető népek testvériségének szilárd alapja az imperialista agresszió és az új háborús gyújtogatók ellen! *(Viharos és nagyon hosszan tartó taps, mindenki áll. Kiáltások: „Hurrá!" Hosszan tartó, ütemes kiáltás: „Dimitrovval előre!" és „Éljen Dimitrov!" „Éljen Dimitrov!".)*

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
8. köt. 42–99. old.

A MUNKÁSOSZTÁLY NÉLKÜL NINCS NÉPI DEMOKRÁCIA

Beszéd az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetség II. kongresszusán

[1948. március 2.]

Kedves Küldöttek!

Mindenekelőtt engedjék meg, hogy a kormány, a Hazafias Front Nemzeti Bizottsága és a Bolgár Munkáspárt (kommunisták) Központi Bizottsága nevében üdvözöljem önöket. *(Hosszan tartó taps.)* Az önök személyében forrón üdvözlöm egész hősi munkásosztályunkat, valamennyi fizikai és szellemi dolgozót – azokat a férfiakat, nőket és fiatalokat, akik népi demokráciánk kulturális és gazdasági erejének növeléséért dolgoznak, különösen a termelés és az államapparátus híres élmunkásait és újítóit. *(Hosszan tartó taps.)*

Mint ismeretes, a szeptemberi népi felkelés győzelme, amely önmagában véve is nagy történelmi, forradalmi tett volt, államunkban, gazdasági, társadalmi-politikai és kulturális életünkben mélyreható forradalmi átalakulások lehetőségét nyitotta meg. A Hazafias Front vezetésével, amelynek alapvető tényezője a munkásosztály, megkezdődött az állam és a társadalom gyökeres átalakítása új, népi demokratikus alapon. Ez az átalakítás radikális változásokat hozott a különböző társadalmi osztályok helyzetében és szerepében.

Mik ezek a változások, és melyek a legfontosabbak?

Az első és legfontosabb változás az, hogy a tőkéseket mint osztályt, eltávolították a társadalom, a népgazdaság és az állam vezetéséből. Az ipari üzemek, a bankok, a nagykereskedelmi vállalatok államosításával, valamint az állami és szövetkezeti vállalatok megalakításával a kizsákmányoló tőkésosztály teljes felszámolásának folyamata megy végbe hazánkban. *(Taps.)*

A második fontos változás az, hogy az agrárreform bevezetésével, a termelőszövetkezeti és az állami gazdaságok létrehozásával,

valamint a nagy mezőgazdasági felszerelések állami tulajdonba vételével az élősködő nagyparaszti gazdaságok felszámolásának folyamata megy végbe, minthogy véglegesen megszűnik annak a lehetősége, hogy a földművelők munkáját kizsákmányoló új, élősködő gazdaságok kialakuljanak.

A harmadik fontos változás az, hogy az értelmiség, amely azelőtt az uralkodó tőkésosztályt szolgálta, most népi államunkban, amelynek vezető ereje a munkásosztály, megszabadult attól a kényszertől, hogy kizsákmányoló rendszert szolgáljon, és egyre inkább minden erejével és képességével csatlakozik a dolgozó népnek népköztársaságunk építésében kifejtett erőfeszítéseihez.

Így a szeptember 9-e után bekövetkezett mélyreható változások gyökeresen átalakították nálunk az osztály-erőviszonyokat. Társadalmunkban jelenleg két alapvető termelő társadalmi osztály van – a munkásosztály és a dolgozó parasztság, közöttük nincs érdekellentét. Az oldalukon áll és alkot haladó értelmiségünk. Az állam, a társadalom, az egész társadalmi-politikai, gazdasági és kulturális élet élén a munkásosztály áll, a dolgozó parasztokkal és a kisiparosokkal szövetségben, az értelmiség aktív támogatásával, valamennyien testvéri egységben a hatalmas és győzelmes Hazafias Front zászlaja alatt *(Taps.)*

De a munkásosztály körében is komoly szerkezeti változások mentek és mennek végbe. A kétéves népgazdasági tervvel lefektettük a széles körű és gyors ipari építés alapját; ez a munkásosztály számszerű növekedéséhez vezet, a munkásosztály sok ezer új munkással és munkásnővel gyarapszik a többi társadalmi rétegből, különösen a falvakból. A mérnökök és a technikusok, akik azelőtt a tőkéseket segítették a munkások elnyomásában és kizsákmányolásában, most összeforrnak a munkásokkal, a munkásosztály részévé válnak. Ugyanígy az állami és más alkalmazottak, akik azelőtt el voltak különítve a munkásosztálytól s az uralkodó burzsoázia politikájának eszközéül szolgáltak, most beleolvadnak a munkásosztályba, a népi állam alkalmazottaivá válnak. *(Taps.)*

Az agrárreform végrehajtásával és az állami gazdaságok létrehozásával a mezőgazdasági munkások, a volt zsellérek helyzete is megváltozott. Ők most szintén a munkásosztály szerves részét alkotják.

Másrészt a mezőgazdaság gépesítésével a munkások új kate-

góriája alakul ki: a traktoristák és más szakképzett munkások a termelőszövetkezetekben, az állami gazdaságokban dolgoznak, vagy magántulajdonban levő mezőgazdaságokat látnak el. Ez egy másik olyan új réteg, amely beleolvad a munkásosztályba.

Mint tudják, azok a korábbi rendszerek, amelyeknek alapelve volt az „oszd meg és uralkodj rajta", mindenáron arra törekedtek, hogy megosszák és egymással szembeállítsák a szellemi és a fizikai dolgozókat. Ma közeledés és kiegyenlítődés megy végbe közöttük. A múltban a fizikai és a szellemi dolgozók a kapitalizmus bérmunkásai voltak. Ma ők a fizikai és a szellemi munka fáradhatatlan művelői a népgazdaságban és az össznépi kultúra területén.

Mit mutatnak ezek a tények?

Szemléletesen mutatják, hogy a munkásosztály osztályszerkezetében komoly belső változások mentek és mennek végbe. Ez a mélyreható folyamat zajlik most hazánkban, és a jövőben még tovább erősödik.

A munkásosztály nálunk már nem a szó régi értelmében vett proletariátus, amelyet a kapitalizmus kizsákmányolt és elnyomott.

„Régi szokásból – mondja Sztálin – a munkásosztályt gyakran proletariátusnak nevezik. De mi az a proletariátus? A proletariátus olyan osztály, amely meg van fosztva a munka- és termelési eszközöktől a gazdaságnak abban a rendszerében, amelyben a munka- és termelési eszközök a kapitalisták birtokában vannak, s ahol a kapitalisták osztálya kizsákmányolja a proletariátust. A proletariátus olyan osztály, amelyet a kapitalisták kizsákmányolnak. Nálunk azonban, mint ismeretes, a kapitalisták osztályát már felszámoltuk, a munka- és termelési eszközöket elvették a kapitalistáktól és átadták az államnak, amelynek vezető ereje a munkásosztály. Tehát nincs többé kapitalista osztály, amely a munkásosztályt kizsákmányolhatná. Tehát munkásosztályunk nemcsak nincs megfosztva a munka- és termelési eszközöktől, hanem ellenkezőleg: rendelkezik velük, az egész néppel együtt... Lehet-e munkásosztályunkat ezek után proletáriátusnak nevezni? Világos, hogy nem lehet."*

* *Sztálin:* A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének alkotmánytervezetéről. Szikra 1949. 10–11. old.

Mi, természetesen, hazánk mai fejlődési szakaszában még távolról sem értük el a szovjetunióbeli munkásosztály helyzetét, de a mi társadalmi fejlődésünk is olyan helyzet felé vezet. És el is fogjuk érni, *feltétlenül el fogjuk érni azon az úton, amelyen haladunk. (Viharos taps.)*

Nálunk a munkásosztály már megszabadult a tőkés kizsákmányolástól, mivel az alapvető termelési eszközök az ő kezébe kerültek, a nép, népi államunk kezébe.

Mindez, elvtársak, arról tanúskodik, hogy mélyreható változások mentek végbe a munkásosztály helyzetében, szerepében és feladataiban. Ma egyesíti saját gazdasági, szociális és kulturális érdekeinek állandó védelmét a nép, az új demokrácia közös érdekeinek következetes és helyes védelmével. *A munkásosztály nélkül, annak új helye és feladatai nélkül nincs és nem is lehet népi demokrácia. (Taps.)* A népi demokrácia csak a munkásosztály vezető szerepével lehetséges. *(„Helyes!" „Éljen!" „Úgy van!" Viharos taps.)*

Meg kell jegyeznem, hogy ma munkásosztályunk vezető szerepét egyöntetűen elismeri a Hazafias Front és valamennyi hazáját szerető állampolgár. *(Taps.)* És tökéletesen törvényszerű jelenség az, hogy népünk minden reményét, bizalmát éppen a munkásosztály történelmi küldetésének sikeres teljesítésébe veti. *(Taps.)* De nem lehet kétséges, hogy a munkásosztály ezen küldetésének sikeres teljesítése főképp szakszervezeteitől, Általános Munkás Szakszervezeti Szövetségétől függ. *(Taps.)*

Milyen tanulságokat kell levonni hazánkban a munkásosztály számára a munkásosztály osztályszerkezetében, helyében, szerepében és feladataiban végbement lényegbeli változásokból?

Az első tanulság a munkásosztályon belül végbement szerkezeti változásokkal kapcsolatos. Ezek a változások pozitívak, de együtt járnak bizonyos nehézségekkel. A különböző új rétegeknek, amelyek most olvadnak a munkásosztályba, és amelyek a jövőben fognak beleolvadni, megvannak a maguk külön szokásai, külön nézetei, külön pszichológiája. Feltétlenül minden erőnkkel azért kell dolgoznunk, hogy felszámoljuk a meglevő különbségeket, elsimítsunk minden félreértést, és ezeket az új rétegeket arra neveljük, hogy tagjaik munkájukat és népüket igazán szerető, öntudatos dolgozókká váljanak.

A második tanulság a munkásosztály új szerepére vonatkozik. A munkásosztály az új körülmények között arra hivatott, hogy szilárd testvéri együttműködést és megbonthatatlan baráti viszonyt alakítson ki a dolgozó parasztokkal és a kisiparosokkal, valamint azok szervezeteivel, főként az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetség, az Általános Földműves Szakszervezeti Szövetség és az Általános Kisiparos Szakszervezeti Szövetség között alakítsa ki az együttműködést. Ennek az együttműködésnek a megteremtése és megerősítése elengedhetetlen feltétele mind a munkásosztály, mind a parasztság, mind a kisiparosok haladásának és fejlődésének, hazánk építésének és fejlődésének a szocializmushoz vezető úton. *(Hosszan tartó taps.)*

Harmadszor, a munkásosztály vezető szerepének elismerése egyben kötelességet jelent a munkásosztály számára. Ő áll az állam élén, és történelmi küldetést neki kell teljesítenie. Ezért mindenekelőtt ő a felelős hazánk felemelkedéséért, és nagy terhek hárulnak rá. Valóban tudatosan kell azokat vállalnia. Akinek sokat adott a természet, attól sokat is követel. Annak az osztálynak, amelynek vezető szerepet szán a történelem, annak tudatosan, türelmesen és keményen el kell viselnie minden nehézséget és nélkülözést. Ez annál is inkább rendjén való, mivelhogy a munkásosztály csakis ezen az úton fogja betölteni vezető szerepét a gazdasági és társadalmi-politikai életben, és csak ezen az úton biztosíthatja a maga és gyermekei boldogulását. *(Taps.)*

Elvtársak és Elvtársnők!

Mindarról, amiről a kongresszuson beszámoltak és tanácskoztak, tájékoztatva vagyok, mondhatnám a legapróbb részletekig. *(Taps.)* És meg kell mondanom, hogy elégedett vagyok, mert a kongresszus igen komolyan és aktívan foglalkozik azokkal a kérdésekkel és feladatokkal, amelyek a szakszervezeti mozgalomban általában és különösen az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetségben jelenleg megoldásra várnak. Különösen örülök az egészséges, építő bírálatnak és önbírálatnak, amelyet a kongresszus után is folytatni kell mindenütt az egész országban, és talán még elmélyültebben, még keményebben és még inkább építő szándékkal, mint itt a kongresszuson. *(Egy hang: „Helyes!")*

Mindannyiunknak meg kell értenünk, hogy veszélyes minden

beletörődés a visszásságokba, a hibákba és a múltból örökölt számtalan korhadó jelenségbe. Nem elkendőzéssel és leplezéssel, hanem bátor és idejében való feltárásukkal és kemény bírálatukkal lehet azokat megszüntetni.

Nem akarom megismételni, ami már a kongresszuson elhangzott, csak *néhány előttünk álló feladatra* kívánom felhívni a figyelmüket.

Amint tudják, a Hazafias Front II. kongresszusa, amely a Hazafias Frontot egységes népi társadalmi-politikai szervezetté alakította, új programot dolgozott ki és fogadott el. Ez az egész bolgár nép előtt álló alapvető és közvetlen feladatokat tartalmazza. Ez az alkotó program természetesen egyúttal valamennyi szakszervezet programja, az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetségé is, amely a Hazafias Front erős támasza.

A Hazafias Front első programfeladata előirányozza *a nép és az ifjúság nevelését a népköztársaság alkotmányának* és népünk szabadságharcos hagyományainak *szellemében*. Az alkotmány, amint tudják, a munkát alapvető társadalmi tényezőnek jelöli meg. Ez a körülmény nemcsak nagy jogokat ad a fizikai és szellemi dolgozóknak, a szakszervezeteknek, hanem nagyon komoly kötelességeket és felelősséget is ró rájuk. Nekik kell gondoskodniuk arról, hogy véglegesen megszilárduljon nálunk a munkához, a társadalmi tulajdonhoz, az államhoz – népi államunkhoz – való új viszony. A munkások és az alkalmazottak most saját magukért, gyermekeikért, a nép jólétéért és nem a tőkésekért, a parazita kizsákmányolókért dolgoznak. A munkások és az alkalmazottak mindennapi életükben átmenetileg még nélkülöznek, de ezekért a nélkülözésekért a munkásosztályt és egész népünket a közeljövőben gazdagon kárpótolják. *(Taps.)*

A második nagy programfeladat *népi demokráciánk társadalmi-gazdasági alapjainak építése*. A Hazafias Front kongresszusa felszólította a munkásosztályt, minden bolgár állampolgárt, a fiatalokat, hogy vegyenek részt a termelőerők lehető legmagasabb fokú fejlesztésében mind az ipar, mind a mezőgazdaság területén, vegyenek részt hazánk gyors, sokoldalú fejlesztésében. Ez azt jelenti, hogy teljes erővel kell dolgozni a népköztársaság szilárd gazdasági alapjának megteremtéséért, amely a nemzeti függetlenség

és az állami szuverenitás biztosítéka. Szükség van arra, hogy önök, szakszervezeti aktivisták, akik a bolgár dolgozó nép első soraiban állnak a kétéves népgazdasági terv második részének megvalósításáért vívott harcban, önök, akik vezetik és előreviszik az egész nép tulajdonában levő új, állami ipari és egyéb vállalatokat, önök mozgósítsák hatalmas és állandóan növekvő erőiket, használják fel az összes meglevő tartalékot, és tárjanak fel újakat, *indítsanak még szélesebb körű, tervszerűbb és intenzívebb munkaversenyt és élmunkásmozgalmat,* az legyen az állandó munkamódszerük. *(Taps.)* Állandóan gyarapítaniuk kell az élmunkások vezető rétegét, akik úttörők a munkában, ugyanakkor állandóan növelniük kell a termelésben és az államapparátusban az újítók számát. *(Taps.)* Ezenkívül gondosabban, mint eddig bármikor, az üzemekben és a hivatalokban meg kell szilárdítaniuk a munkafegyelmet, nagy figyelmet kell fordítaniuk az anyagtakarékosságra, a gépek és a műszerek karbantartására, kérlelhetetlen és kíméletlen harcot kell folytatniuk a vétkes pazarlás, a bürokrácia és a naplopás ellen. Különösen fontos, hogy megerősítsék az együttműködést egyrészt a munkások és az alkalmazottak között, másrészt a vezetők meg a műszaki és adminisztratív káderek között, megőrizve a normális termelési folyamathoz szükséges egyszemélyi vezetést.

Szükség van arra, elvtársak, hogy *fokozottabban felkészítsük a jó szakszervezeti és termelési káderekет.* A szakszervezetek és az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetség vezetőitől és aktivistáitól megkívánjuk, hogy fejlődjenek, fáradhatatlanul képezzék tovább magukat, emeljék eszmei és politikai színvonalukat; ne általánosságokban, hanem konkrétan és lényegbevágóan gondolkodjanak és cselekedjenek. *(Taps.)* Ne tűrjenek meg a szakszervezetekben és az üzemekben vezető helyen szószátyárokat és szájhősöket, hanem sarkallják a jó képességű, tehetséges és tevékeny szakszervezeti aktivistákat és a termelésben élenjárókat mint iparunk és egész gazdasági életünk parancsnokait. *(Viharos taps.)* Sztálin elvtárs nem véletlenül hangsúlyozta annyiszor, hogy az ügy sikere a kádereken múlik. Eddigi tapasztalataink, a jók, a rosszak egyaránt, ragyogóan alátámasztják Sztálinnak ezt a gondolatát. És ez legyen a mi vezető elvünk, amikor felkészülünk arra a munkánkra, hogy a munkásosztály, a parasztság, népünk legszegényebb

rétegeiből kiemeljük a jó képességű, tehetséges, fejlődőképes termelési, szakszervezeti, társadalmi és állami szakembereket és vezetőket. *(Taps.)*

Ne felejtsék el, hogy az államosított vállalatok megfelelő tevékenységének biztosítása, rekonstrukciójuk és fejlesztésük nagyon komoly vizsgát jelent a szakszervezeteknek, a szakszervezeti bizottságoknak, az aktivistáknak és az egyes tagoknak. Ennek a vizsgának a sikeres letétele hazaszeretetből, politikai érettségből, munkabírásból, szervezőkészségből – ez az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetség minden tagja számára becsület dolga, önbecsülés és bátorság kérdése kell hogy legyen.

A harmadik feladat elválaszthatatlan a népi demokrácia, népköztársaságunk társadalmi-politikai alapjainak építésétől. A munkásosztály, amely a fasizmus elleni harcban a fő terhet viselte, és a népi hatalom létrejötte óta eddigi lehető legnagyobb eredményeit érte el, ma arra hivatott, hogy mint haladó osztály minden energiáját mozgósítsa, latba vesse egész tekintélyét, s *harcoljon még hevesebben a teljes népi egység megvalósításáért.* Váljon még szilárdabb pillérré, amely körül mindörökre tömörülnek a parasztok, a kisiparosok, a népi értelmiség és hazánk minden becsületes állampolgára, valamennyien a Hazafias Frontnak mint munka- és szabadságszerető népünk egyetlen szervezőjének, vezetőjének és kezdeményezőjének zászlaja alatt. *(Viharos taps.)*

A következő, különösen fontos feladat *hazánk védelmi képességének fokozása,* valamint nemzeti függetlenségünk és állami szuverenitásunk biztosítása erőink egyesítésével és mozgósításával, belső és külső éberségünk erősítésével, továbbá a demokratikus népekhez, mindenekelőtt a nagy Szovjetunióhoz fűződő barátságunk elmélyítésével. *(Viharos taps.)* Munkásosztályunk mélyen hazafias érzelmű, végtelenül szereti drága hazáját, és nem fogja kímélni erejét, hogy eleget tegyen ennek a feladatnak. De azért szükség van a szakszervezeteknek, az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetségnek a legaktívabb részvételére is. *(Taps).*

Az önök egyik sajátos feladata az, hogy biztosítsák az *Általános Munkás Szakszervezeti Szövetség,* valamennyi szakszervezeti alapszerv *továbbfejlődését,* s népi demokráciánk szilárd alapjain alakítsák ki töretlen egységüket. Rövid idő alatt sikerült önöknek szer-

vezetükbe bevonniuk hazánk munkásainak és alkalmazottainak nagy többségét. Ez azonban még nem elegendő. A többi, még nem szervezett munkásnak és alkalmazottnak is csatlakoznia kell. Zárják még szorosabbra soraikat, az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetséget változtassák még szilárdabb bástyává, és fáradhatatlanul dolgozzanak népünk politikai, gazdasági és kulturális felemelkedéséért.

Mivel az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetség aktívan részt vesz a Szakszervezeti Világszövetségben, köteles szüntelenül felvilágosítani tagjait a nemzetközi eseményekről és békés külpolitikánkról, köteles a nemzetközi szolidaritásra, az imperializmussal és az imperialista agresszióval szembeni engesztelhetetlenségre nevelni *(Taps.)*, hogy tagjai tudatosan és határozottan harcoljanak a béke megőrzéséért és a háborús gyújtogatók ellen.

Itt kell megjegyeznem, hogy szakszervezeteinknek és általában társadalmi szervezeteinknek feltétlenül ki kell fejleszteniük az igazi belső demokráciát. *Önöknek az ilyen kezdeményezésekre kell támaszkodniuk; szerintem támaszkodniuk kell a legegyszerűbb munkás és alkalmazott kezdeményezésére is,* különösen azokéra, akik már valamelyik alapszervük tagjai. Engedjék meg, hogy megmondjam, ne sértődjék meg senki, ebben a vonatkozásban még nagyon sok hiba van. *(Derültség.)* Egy szakszervezeti vezető nem parancsnok, az elnök, a titkár stb. nem főnök. Ők nem parancsolhatnak. Nekik figyelemmel kell kísérniük a szakszervezeti fegyelem betartását. Kötelesek ezt tenni, erre figyelmeztetniük kell az embereket, és mint vezetőknek, szigorú rendszabályokat kell foganatosítaniuk. De nem parancsolnak. Vezetnek, vezetnek a meggyőzés, a nevelés, a ráhatás erejénél fogva, s főként saját személyes példájukkal. *Valamennyi szervezet tagjainak kell rendelkezniük annyi szabadsággal, hogy ne kelljen félniük semmiféle következménytől, elmondhassák véleményüket és bíráló megjegyzéseiket* bármely kérdésről. *(Taps.) Szabadság kell!* Akiknek nincs igazuk, azokat majd helyreigazítják – azért van a vezetőség, azért vannak a szakszervezetek központi igazgató tanácsai és az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetség Központi Bizottsága! A tévedéseket javítsátok ki, de mindenkinek meg kell adni a lehetőséget arra, hogy véleményt nyilvánítson; ami jó és hasznos a gondolataikban, javaslataikban és tanácsaikban, azt

fogadjátok meg, kapva kapjatok rajta. *(Taps és „Hurrá!" kiáltások.)*

A munkásosztályban nem tűrhetünk meg nagyurakat, nem tűrhetünk meg kiskirályokat. *(Élénkség.)* A munkásosztály napról napra növekszik, és aktivistáitól értelmet, jellemet, akaratot és tapintatot követel – igen, tapintatot is! – a munkásokkal és az alkalmazottakkal való viszonyban. És amelyik vezető, akár kicsi, akár nagy, nem érti ezt meg, azt még életében elsirathatjuk. *(Nevetés és hosszan tartó taps.)* Ez nemcsak a szakszervezetre mint egészre vonatkozik, hanem vonatkozik minden vállalatra, minden hivatalra, szakszervezeti bizottságra, vállalati és hivatali szakszervezeti csoportra. A vállalat igazgatójára is vonatkozik, különösen most, amikor tehetséges, odaadó embereket választanak ki, nehogy a fülek túlnőjenek a fejeken! *(Nevetés és taps.)* Nehogy a fejükbe szálljon a dicsőség, mert ők is kárát látják, maga az ügy is kárát vallja, amelyért mindannyian nagy felelősséggel tartozunk.

És végül az a feladat, amely szintén az Önök sajátos feladata, és amelyről természetesen nem szabad azt hinni, hogy fontosságát tekintve az utolsó: ez a munkások és az alkalmazottak anyagi és kulturális helyzetének állandó javítása a lehetőségekhez mérten. A népi állam, a kormány és a Hazafias Front mindent elkövet és mindent el is fog követni azért, hogy könnyítse hazánkban a dolgozók még mindig nehéz helyzetét. Nem szabad azonban megfeledkeznünk arról, hogy a jelenlegi általános ínség közepette nehézségek még vannak és lesznek is.

Nem lehet azt gondolni, én sem gondolom úgy, hogy a szakszervezetek minden tőlük telhetőt megtettek a munkások és az alkalmazottak ellátási nehézségeinek könnyítéséért. A tapasztalatok némely helyen azt bizonyították – nemrég hallottam az egyik szónoktól –, hogy jóakarattal és idejében való kezdeményezéssel, a helyi tartalékok ésszerű felhasználásával, nagy vállalatok és egyesülések mellett kisegítő gazdaságok létrehozásával és más ehhez hasonló intézkedéssel *jelentősen lehet könnyíteni a munkásokon és alkalmazottakon az ország általánosan nehéz ellátási helyzete ellenére.* Mielőtt befejezem, még egy kérdésre szeretnék kitérni.

A szétvert reakció ügynökei és a külföldi provokátorok a küszöbönálló világháborúról, illetve hazánk megtámadásáról szüntelenül

rémhíreket terjesztenek. Tehetetlen gyűlöletükben és zavarodottságukban mindenekelőtt ezekben a hírekben keresnek vigaszt. Miután meggyőződtek arról, hogy népi hatalmunk megdönthetetlen, csak valamiféle külső intervencióra számíthatnak. Megpróbálnak zavart kelteni népköztársaságunk építői között azzal, hogy bebeszélik nekik: nincs értelme építeni és alkotni, nincs értelme brigádokat, munkaversenyt és élmunkásmozgalmat szervezni, mert holnap vagy holnapután új világháború törhet ki, és a nép, a munkásosztály minden erőfeszítése kárba vész. Hasztalanok azonban a nép ellenségeinek ezek az alattomos rémítgetései. Munkásosztályunk, népünk nem enged és nem is fog engedni az ilyen aljas befolyásnak. Valóban vannak vakmerő kalandorok, akik új háborúra és népköztársaságunk elleni provokációkra úszítanak. De *minden józan ember számára, aki nagyjából ismeri a tényleges nemzetközi helyzetet, a napnál is világosabb, hogy új világháború nem fenyeget, és a hazánk elleni mindenfajta provokáció a kezdet kezdetén meghiusítható és meg is fogjuk hiúsítani. (Hosszan tartó taps.)*

A demokráciának és a békének az egész világon naponta növekvő ereje, a népek ébersége, közöttük a mi népünké is, elegendő bizonyságot ad arra, hogy keményen és kitartóan folytathatjuk alkotó munkánkat, és semmiféle fenyegetés és ravaszul álcázott rémítgetés sem zavarhat meg bennünket. Csak az kell, hogy éberek legyünk, éberek a saját posztunkon.

Én nem is kételkedem abban, kedves elvtársak, hogy Önök, a szakszervezetek és az egész munkásosztály, minden erejüket mozgósítani fogják, és még nagyobb energiával és lelkesedéssel fognak dolgozni a népi demokrácia erősítéséért, a nép jólétének biztosításáért, a szocializmus győzelméért hazánkban. *(Hosszan tartó taps.)*

Éljen az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetség, amely a Földművesszövetséggel együttműködve a kétéves népgazdasági terv teljesítésének legfőbb előrevivője. *(Mindenki feláll, viharosan és sokáig tapsolnak. Hatalmas „Hurrá!")*

Éljen a mi dicsőséges, hősi munkásosztályunk! *(Hosszan tartó taps, kiáltások: „Éljen" és hatalmas „Hurrá!" kiáltás.)*

Éljen a Hazafias Front – munka- és szabadságszerető népünk szervezője, vezetője és lelkesítője!

Az elnökség egyik tagja: És alapítója! *(Hosszan tartó taps.)*

Dimitrov: Éljen és örökké erősödjék a Bolgár Népköztársaság! *(Hatalmas „Hurrá!" kiáltások: „Éljen!" Ütemes kiáltás: „Éljen Dimitrov!" „Hurrá!" Néhány percig viharos ünneplés és ütemes kiáltások: „Dimitrovval előre!" Hosszan tartó taps. A vezetőség minden tagja, az elnökség tagjai és a küldöttek, akik még mindig állnak, eléneklik a munka himnuszát, a „Druzsna peszen"-t és az „Internacionálé"-t. A viharos ünneplés percekig tart.*

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
8. köt. 129–148. old.

MAGYARORSZÁG 1848-BAN ÉS MA

[1948. március 14.]

A német imperialisták mindig saját „életterüknek" tekintették Délkelet-Európát, és Délkelet népei évszázadok óta küzdenek a németek rabló, gyarmatosító politikája ellen.

A német gyarmatosító elnyomás elleni küzdelmek történetének dicső lapja a magyar nép 1848-as forradalma. Ez a forradalom polgári demokratikus forradalom volt a feudalizmus megszüntetéséért, de ugyanakkor a nemzeti függetlenségért folytatott harc is volt a felszabadulásért, a Habsburg-dinasztia és a német betolakodók ellen.

Egy évszázaddal később, a hatalmas Vörös Hadsereg segítségével, a német imperializmust szétzúzták, és Délkelet népei szabadon és függetlenül élnek. Nem történt meg ugyanez a hős görög néppel, amelynek országa politikailag és gazdaságilag még most is a nagy kapitalista monopóliumok nyugati pártfogóitól függ.

Az Egyesült Államok és Anglia imperialistái, akik azzal a céllal viseltek háborút, hogy a német és a japán imperializmus piacait örököljék, rátörnek a német gyarmatosító uralom alól felszabadult országokra is Délkelet-Európában. De országaink szívósan védelmezik szabadságukat és függetlenségüket.

Nagy érdeklődéssel kísérem a baráti Magyarország fejlődését. Ez a fejlődés sokkal gyorsabban bontakozik ki a demokrácia útján, mint ahogy várni lehetett. Magyarországon nagy erőfeszítéseket tesznek, és olyan átszervezéseket hajtanak végre, amelyeknek eredményeképp az ország valóban demokratikus köztársasággá alakulhat át.

Ez nagy örömünkre szolgál. Délkelet-Európában olyan helyzet van kialakulóban, amely ellen, ha szilárdak vagyunk, és ha még

jobban erősítjük országaink egységét és az egyes demokratikus országok közötti együttműködést, az imperialisták semmit sem tehetnek! Szerintem a magyar politikai vezetőknek és a magyar népnek minden lehetőségük megvan arra, hogy sikerrel visszavágjanak a cselszövő imperialistáknak. Bármit is tesznek az imperialisták, már nem téríthetik le az új demokrácia népeit a megmenekülés útjáról, amelyen haladnak. Bátran elmondhatjuk, hogy az út legnehezebb szakaszát népeink már megtették.

Nehézségek természetesen még akadnak, de azok más jellegűek. A legfontosabb, hogy az új demokráciák országainak belső helyzetét fő vonásaiban szilárdnak tekinthetjük.

Ami most számunkra még hátra van az az, hogy dolgozzunk! Ne engedjünk meg semmiféle letérést a választott útról. Természetesen körültekintően kell cselekednünk, nehogy magunk nehezítsük meg nemzetközi helyzetünket nem megfelelő intézkedésekkel. Ami azonban országaink fejlődésének főbb vonalait, szabadságunkat és függetlenségünket illeti, mindenféle tétovázás megengedhetetlen és rendkívül káros.

Aláírás: *Georgi Dimitrov*

Georgi Dimitrov: Szacsinenija.
14. köt. Szófia 1955. 18–19. old.

A SZOVJETUNIÓVAL KÖTÖTT BARÁTSÁGI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÉS KÖLCSÖNÖS SEGÍTSÉGNYÚJTÁSI SZERZŐDÉS NÉPÜNK LEGHŐBB VÁGYAIT FEJEZI KI

Beszéd a szerződés aláírásakor

[1948. március 18.]

A Bolgár Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között éppen most aláírt barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés véglegesen megerősíti a bolgár nép és a nagy orosz nép, valamint a Szovjetunió más népei közötti történelmi, testvéri kapcsolatokat.

Ez a szerződés teljesen megfelel népünk létérdekeinek, és kifejezi leghőbb vágyait. A szerződés határozatainak megvalósítása még szilárdabbá teszi népünkben az ügye igazságosságába vetett hitet, és megkettőzi alkotó erőfeszítéseit a Bolgár Népköztársaság felépítésében, amely a Balkán félszigeten a demokrácia és a béke egészséges elemét képezi, és egyben biztosítja Bulgária sokoldalú, szocialista fejlődését. A megkötött szerződés kétségkívül új és értékes hozzájárulás a Szovjetunió és a Bolgár Népköztársaság közös erőfeszítéséhez, amely a szilárd béke és a normális nemzetközi együttműködés megvalósítására irányul az egyesült nemzetek elveinek szellemében.

Igen kellemes kötelességnek tartom, hogy ez alkalomból kifejezzem a bolgár nép és kormánya nevében a legforróbb köszönetet a szovjet kormánynak és nagy képviselőjének, Joszif Visszarionovics Sztálinnak mindazért, amit tettek e szerződés megkötése érdekében, amely megnyitja népeink és országaink között a testvéri viszony fejlődésének új, ragyogó távlatait.

Georgi Dimitrov: Szacsinenija.
14. köt. 22–23. old.

ÚJ, FONTOS HOZZÁJÁRULÁS A BÉKE MEGSZILÁRDÍTÁSÁHOZ DÉLKELET-EURÓPÁBAN ÉS A VILÁGON

Beszéd a bolgár–magyar barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés aláírásakor

[1948. július 16.]

Miniszterelnök Elvtárs, Miniszter Elvtársak, Elvtársak!

A Bolgár Népköztársaság és a Magyar Köztársaság között éppen most aláírt barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést népeink őszintén kívánták és várták. Aláírását kétségtelenül örömmel üdvözli minden békeszerető nép mint új, fontos hozzájárulást a világ tartós, demokratikus békéjének biztosításához.

Népeink létérdeke, hogy kölcsönös viszonyukat áthassa a barátság őszinte érzése, és mélységesen meg vannak győződve arról, hogy a két ország legfontosabb érdekei megkövetelik, hogy a legszorosabban együttműködjenek a politikai, gazdasági és a kulturális életben.

Népi demokráciájukat sikeresen építve, népeink bátran haladnak a népi demokrácia útján, mivel csupán így kerülhetik ki azt a veszélyt, hogy az imperialisták kivessék rájuk hálóikat, és mint a múltban, ismét a kalandok útjára taszítsák őket. Figyelemmel kísérve azokat az erőfeszítéseket, amelyekkel a német imperializmust mint a világ biztonsága elleni új merénylet eszközét igyekeznek feltámasztani, népeink szilárdan elhatározták, hogy egyesítik erőiket a demokratikus népek erőivel, melyeknek élén a Szovjetunió áll, és együtt védelmezik szabadságukat, függetlenségüket és demokratikus vívmányaikat, amelyeknek örülnek, és amelyekre büszkék.

Népeink, amelyek jövőjüket egyöntetűen abban látják, hogy a szocializmus felépüljön országukban, teljesen tudatában vannak annak, hogy e cél megvalósításához elengedhetetlen a kölcsönös segítségnyújtás, és a legszilárdabban elhatározták, hogy kölcsönösen segítik egymást és együttműködnek minden néppel, amely

hozzájuk hasonlóan nem kíván az idegen imperialista törekvések áldozatává válni.

Ez az a gondolat, amelyet kifejezésre juttattunk a Bolgár Népköztársaság és a Magyar Köztársaság között éppen most aláírt barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződésben. Mélyen meg vagyunk győződve arról, hogy a magyar népet és kormányát ugyanezek az érzések és gondolatok hatják át, és népeink vállvetve, bátran haladnak előre ezeknek a nemes céloknak a megvalósítása érdekében.

Éljen a bolgár—magyar barátság!

Éljen az együttműködés minden szabadságszerető, békeszerető és demokratikus néppel!

Erősödjék a népek egységes demokratikus frontja a Szovjetunió nak, a béke, a demokrácia és a haladás nagy támaszának vezetésével!

Georgi Dimitrov: Szacsinenija.
14. köt. 181–182. old.

A BULGÁRIA ÉS MAGYARORSZÁG KÖZÖTTI SZERZŐDÉS FONTOS HOZZÁJÁRULÁS A BÉKE ÜGYÉHEZ ÉS A KÉT NÉP KÖZÖTTI BARÁTSÁG ELMÉLYÍTÉSÉHEZ

Beszéd a bolgár–magyar barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés aláírása alkalmából Szófiában tartott nagygyűlésen

[1948. július 16.]

Szófia Polgárai! Brigádtagok! Elvtársak és Elvtársnők!
Azután, amit a mi drága magyar barátaink elmondtak, csak néhány kérdéssel kell röviden foglalkoznom, amelyek a bolgár nép és a magyar nép mai ünnepnapjával vannak összefüggésben.

Nem véletlen és nem váratlan esemény a barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés, amelyet ma a Magyar Köztársaság kormányküldöttségével aláírtunk. Ezt az eseményt, amely rendkívül nagy jelentőségű népeink és köztársaságaink jövendőbeli viszonyában, népünknek és a magyar népnek a fasizmus elleni és a német elnyomók, hódítók elleni hosszú harca készítette elő.

Ez az esemény azért következhetett be, mert a nagy Szovjetunió dicsőséges, hős hadserege felszabadította országainkat a fasiszta, hitleri iga alól. *(Viharos és hosszan tartó taps, hatalmas „Hurrá!" kiáltások.)* Ezt az eseményt megelőzte, hogy közös nagy szövetségesünknek és pártfogónknak, a Szovjetuniónak erkölcsi, politikai és anyagi támogatásával létrejött a népi demokratikus rendszer Bulgáriában és Magyarországon, hogy népeink sorsuk irányítását acélos kezükbe vették.
(Viharos, hosszan tartó taps, erőteljes „Hurrá!" kiáltások.)

A testvéri magyar és bolgár nép már régen kívánta és várta ezt a szövetségi szerződést. Ez a szerződés megfelel a két nép legfőbb létérdekeinek, amelyek parancsolólag előírják, hogy kölcsönösen segítsék egymást, hogy szorosan együttműködjenek, hogy közösen védjék meg demokratikus vívmányaikat és vállvetve haladjanak a többi népi demokráciával együtt, a szocializmus hatalmas, erős

országának vezetésével, előre népeink jólétének megteremtéséért, hogy felépítsük a szocializmust országainkban! *(Viharos taps, és hatalmas „Hurrá!" kiáltások.)*

Ez a szövetségi szerződés nem olyan szerződés, amelyet csupán a diplomáciai irodákban kötnek meg két kormány képviselői. Ez a szerződés, amelyet a két nép kiontott vére pecsételt meg, kifejezi a kölcsönös megértés, a kölcsönös testvéri szeretet mély érzéseit, a fasizmus, az imperializmus és az új háborús gyújtogatók elleni közös gyűlöletet és utálatot *(Viharos taps, „Hurrá!" kiáltások)*, a Szovjetunió iránti közös hűséget és szeretetet. *(Viharos taps.)* Ez olyan szerződés, amelyet maga a nép kötött meg – a bolgár és a magyar nép.

Az ilyen szerződések előmozdítják a népek fejlődését. Az ilyen szerződések az egészséges népi erők megtestesítői, és akadályai, hatalmas akadályai az imperializmus támadásának és agressziójának.

Annál inkább szükséges ez a szerződés, elvtársak és elvtársnők, a jelenlegi időpontban, amikor *az imperialisták minden erőfeszítést megtesznek annak érdekében, hogy feltámasszák a német militarizmust és ipari erejét, amely az imperialista agresszió eszköze,* hogy ezáltal merényletet kövessenek el a világ békéje és a népek biztonsága ellen, a béke ellen, népeink ellen, amelyek oly sokat szenvedtek a német imperializmustól, amelyek oly sok súlyos áldozatot hoztak a német bárók, hercegek és földesurak elnyomó és rablórendszerének bűnéből. Népeinknek létérdekük, hogy közösen védekezzenek a béke és a demokrácia egységes világfrontjára támaszkodva, amelynek élén a szocializmus legyőzhetetlen országa áll.

S egészen természetes, hogy a szerződés aláírásának hírét nagy örömmel, lelkesedéssel és ujjongással fogadták nemcsak Szófiában, hanem bizonyára Budapesten is, nem csupán Bulgáriában, hanem Magyarországon éppen úgy.

Semmilyen kétség nem férhet ahhoz, hogy minden szabadságszerető és békeszerető nép, minden becsületes, haladó ember a világon úgy értékeli szerződésünket, mint *új, fontos hozzájárulást a tartós és demokratikus béke megteremtéséhez.*

Hangsúlyoznom kell, hogy a szerződés megvitatásával és alá-

írásával kapcsolatban alkalmunk volt őszintén és testvérien beszélgetni egy sor olyan kérdésről is, amelyek az új Bulgária és az új Magyarország közötti gazdasági együttműködésre vonatkoznak. Egyhangúlag arra a következtetésre jutottunk, hogy eddig erősen alábecsültük a két nép és a két köztársaság érdekeit szolgáló széles körű gazdasági együttműködés reális lehetőségeit. Kiderült, hogy többszörösére növelhetjük és kiszélesíthetjük árucserénket, kereskedelmi kapcsolatainkat, és így megszilárdíthatjuk az együttműködést. S mi, magyar barátainkkal együtt, szilárdan elhatároztuk, hogy a legközelebbi jövőben pótoljuk azt, amit elmulasztottunk, és fokozzuk gazdasági együttműködésünket, amely feltétlenül szükséges a népgazdaság fejlődésének meggyorsításához mind Bulgáriában, mind Magyarországon. Örömmel állapítottuk meg magyar barátainkkal együtt, hogy a Magyar Köztársaság kormánya élénk érdeklődést tanúsít a Duna-híd iránt, amelynek felépítését a Romániával kötött szerződésünkben határoztunk el, és amelynek óriási gazdasági és egyéb jelentősége lesz. *(„Hurrá!" és taps.)*

Szerződésünkkel és azokkal a testvéri érzésekkel, amelyek nálunk és a magyar népben kialakultak, *élő hidat építünk Szófia és Budapest között.* A közeljövőben egyébként az a feladat áll előttünk, hogy közös erőfeszítéssel felépítsük a dunai vasuti hidat, amely Románián keresztül összeköti Szófiát Budapesttel, Bulgáriát Magyarországgal. *(Hosszan tartó taps. „Hurrá!" kiáltások.)*

Országaink nemzetközi helyzetét értékelve megállapítottuk, hogy a két kormány között teljes az egyetértés. Egyetértünk abban, hogy *nem létezhet olyan népi demokrácia, amely képes fejlődni, talpraállni és egyengetni a szocializmus útját, ha nem vesz részt erőteljesen a béke, a demokrácia és a szocializmus egységes világfrontjában, amelynek az élén a Szovjetunió áll, és nem támaszkodik e növekvő egységfrontra. (Viharos, hosszan tartó taps, „Hurrá!" kiáltások.)*

Egyhangúan úgy véljük, hogy a mi országaink is, amikor ma ezt a szerződést megkötik, kölcsönösen kiszélesítik és megerősítik testvéri kapcsolataikat, egyre jobban és jobban tömörítik erőiket a demokratikus egységfrontban. Idegen számunkra minden szűkkeblű nacionalizmus; a demokratikus népek közötti egészséges együttműködés és a dolgozók nemzetközi szolidaritása lelkesít

bennünket. *Egyöntetűen úgy véljük, hogy az imperializmus elleni demokratikus egységfronttól való minden eltávolodás, ennek az egységfrontnak a gyengítésére tett minden kísérlet, és ebben az egységfrontban nagy szövetségesünk, a Szovjetunió vezető szerepének bármiféle lebecsülése árulás, a népi demokrácia ügyének elárulása, saját népünk legfőbb érdekeinek elárulása. (Nagy, hosszan tartó és viharos taps, „Hurrá!" kiáltásokkal és ütemes kiáltásokkal: „Éljen a Szovjetunió!")*

Mélységesen meg vagyunk győződve arról, hogy minden efféle kísérletet, bárhol is jelentkezzék, vagy akár ott, ahol most felbukkant, a népek megakadályoznak *(Hosszan tartó taps.)*, mert a népi demokráciák, a munkásosztály és annak kipróbált kommunista élcsapata vezetésével nemcsak hogy nem akarhatják e front gyengülését, hanem az az érdekük, hogy mindent elkövessenek erősítéséért, mivel nélküle nem haladhatnak előre. Ezért népeink – a népi demokratikus országok népei és az egész világ demokratikus erői – nem akarnak visszatérni ahhoz a helyzethez, amely a második világháború előtt volt, és nem akarják magukat kitenni egy új imperialista háború szörnyűségeinek. Határozott szándékuk, hogy megerősítik a békét, mert a béke nélkülözhetetlen saját jólétük megteremtéséhez; a béke nélkülözhetetlen, hogy előrehaladhassanak és megvalósíthassák országaikban a dolgozók számára a szocialista társadalom igazságos, boldog rendszerét. *(Viharos taps.)*

Elvtársak és Elvtársnők! Mi eddig is nagy érdeklődéssel figyeltük a testvéri Magyar Köztársaság fejlődését. Éppen azért mindaz, amit ma hallottunk erről az emelvényről *a magyar népi demokratikus rendszerben tett előrehaladásáról és az elért sikerekről*, egész dolgozó népünk, minden bolgár hazafi szívét rendkívül nagy örömmel és erkölcsi elégedettséggel tölti el. *(Viharos taps.)*

Felhasználom ezt az alkalmat, hogy az önök nevében és az egész bolgár nép nevében megkérjem a Magyar Köztársaság kormányküldöttségét, adja át legforróbb üdvözleteinket és jókívánságainkat a magyar népnek, a magyar munkásosztálynak és a Magyar Dolgozók Pártjának, amely bátran és sikerrel vezeti a magyar nép demokratikus fejlődését a szocializmus felé. *(Viharos taps, „Hurrá!" kiáltások.)*

Éljen és virágozzék szövetségesünk, új szövetségesünk, hű szövet-

ségesünk, testvéri szövetségesünk, a Magyar Köztársaság! (Viharos taps, és „Hurrá!" kiáltások.)

Éljen a bolgár–magyar és a magyar–bolgár barátság! (Viharos taps, és „Hurrá!" kiáltások.)

Erősödjék napról napra a béke, a demokrácia, a haladás és a szocializmus egységfrontja, amelynek élén a Szovjetunió áll! (Viharos és hosszan tartó taps, „Hurrá!" kiáltások.)

Georgi Dimitrov: Szacsinenija.
14. köt. 183–188. old.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG POLITIKAI BESZÁMOLÓJA A BOLGÁR MUNKÁSPÁRT (KOMMUNISTÁK) V. KONGRESSZUSÁN

[1948. december 19.]

Küldött Elvtársak és Elvtársnők!

A Bolgár Munkáspárt (Kommunisták), amelyet a kongresszus ma kétségtelenül egyhangúlag újra Bolgár Kommunista Pártnak fog elnevezni *(taps, éljenzés: „Éljen!")*, hosszú múltra tekinthet vissza. Mint szociáldemokrata pártnak vetették meg alapjait 1891-ben a buzludzsai kongresszuson. A munkásosztály marxista pártjává azonban csak 1903-ban, a tágelvű szocialistákkal történt szakítás, azaz a pártnak a szociálreformista, osztály-együttműködést hirdető szárnytól való megtisztítása után vált, Dimitâr Blagoevnek és küzdőtársainak, Georgi Kirkovnak és Gavril Georgievnek a vezetésével.

Pártunk az idegen kispolgári és burzsoá befolyás ellen, a még fiatal munkásosztálynak önálló osztályként, saját ideológiával és szervezettel rendelkező önálló társadalmi erőként való elhatárolásáért vívott szakadatlan küzdelemben növekedett. Kicsiny, de növekvő csapatból, amely a munkások osztályöntudatának fejlődéséért, a munkások szervezkedéséért és létérdekei megvédéséért küzdött, olyan szervezetből, amely elsősorban a szocializmus agitációjával és propagandájával foglalkozott – ilyen volt a párt a múlt század végén és e század kezdetén –, a párt fokozatosan növekedett, és 1914–1918-ban, az első világháború idején és különösen utána már a munkásosztály politikai tömegpártjává lett.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatására, amelyet pártunk és dolgozóink kimondhatatlan örömmel és lelkesedéssel fogadtak, és a forradalom magasztos eszméinek hatására, amelyeket pártunk magáévá tett, a párt 1919-ben *Bolgár Kommunista Párt*nak nevezte el magát, a bolsevik párt vezetésével részt vett a

Kommunista Internacionálé megalapításában, és aktív tagja is maradt egészen annak feloszlatásáig, amelyet maga a Kommunista Internacionálé mondott ki 1943-ban.

Pártunk három évtizeden át fejlődött, alakult, és felvértezte magát a marxista–leninista tanítással. Fejlődése során, különösen az 1923. évi szeptemberi felkelés után, leküzdötte a nem bolsevik, szűkelvű szocialista csökevényeket, harcolt a saját soraiban, valamint az egész munkásmozgalomban a különféle jobb- és baloldali likvidátori irányzatok és csoportok ellen, tanult a bolsevik párttól, és gazdag tapasztalatokra tett szert. A párt mint marxista–leninista párt, mint a munkásosztály szervezett és öntudatos élcsapata, mint új típusú párt szilárdult meg, amely képes a munkásosztályt megszervezni és döntő harcba vezetni, képes megszervezni és vezetni a munkásosztály harci szövetségét a város és a falu többi dolgozó rétegeivel, megdönteni a kegyetlen fasiszta diktatúrát és kezébe venni országunk sorsát azzal a szilárd elhatározással, hogy az országot a szocializmus győzelméhez, a kommunizmus teljes diadalához vezeti el. *(Taps.)*

A párt fejlődése során nehéz, tövises, kanyarokkal teli utat járt meg, amelyet hősiesség, a munkásosztály és a dolgozó nép iránti rendíthetetlen hűség jellemez. Pártunk hosszú ideig illegális helyzetben volt, súlyos vereségeket szenvedett és hatalmas áldozatokat hozott, de egyetlen pillanatra sem szűnt meg létezni és harcolni.

A párt mindig hű volt a munkásosztályt felszabadító küldetéséhez. Fennállása során a hibák, gyengeségek és ingadozások ellenére mindig arra törekedett, hogy a tömegek sűrűjében legyen és velük haladjon előre, felvilágosítsa a tömegeket az engesztelhetetlen osztályharc és a proletár internacionalizmus szellemében, becsületesen és önfeláldozóan védje érdekeiket, és merészen vezesse harcba őket esküdt ellenségeik ellen. A monarcho-fasiszta diktatúra, valamint a német megszállás legsúlyosabb éveiben a párt bátran élére állt a fasizmus és az idegen hódítók elleni harcnak, megszervezte és vezette a partizánmozgalmat, létrehozta a Hazafias Frontot, önfeláldozó, helyes irányításával elvezette az országot a győzelmes szeptember 9-hez, és kivívta a néptömegek rokonszenvét és bizalmát.

A Hazafias Frontban részt vevő Szociáldemokrata Munkás-

pártnak pártunkkal nemrég történt egyesülése, amely a marxizmus–leninizmus alapján és pártunk szervezeti szabályzatának és fegyelmének elismerése alapján jött létre, egyszer s mindenkorra véget vetett a munkásosztály soraiban mutatkozó széthúzás utolsó elemeinek is; a munkásosztálynak most már egységes, forradalmi politikai pártja van. *(Taps.)*

Egészen természetes, törvényszerű az a körülmény, hogy pártunkat ma vezető erőnek ismerik el az állam kormányzásában és országunk egész társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális életében.

Pártunk vitathatatlan érdemei, az az általános érdeklődés, amely a kongresszust kíséri, és azok a remények, amelyeket a nép a kongresszus határozataihoz fűz, ékesen tanúskodnak pártunk történelmi küldetéséről abban a küzdelemben, amelynek célja országunk felemelése, a szocialista társadalom alapjainak lerakása, amely társadalomban ember embert nem zsákmányol ki.

Nem férhet semmiféle kétség ahhoz, elvtársak, hogy a munkásosztály élén álló bolgár kommunisták pártja, amely a dolgozó nép bizalmára és támogatására támaszkodik, és mindig hű a mindent legyőző marxista–leninista tanításhoz, sikeresen teljesíteni fogja történelmi küldetését. Ennek biztosítékául szolgálnak majd mostani kongresszusunk határozatai is.

A PÁRT FEJLŐDÉSÉNEK FŐ IDŐSZAKAI

Mielőtt szemügyre vennénk pártunk jelenlegi helyzetét és az előtte álló feladatokat, helyesnek látszik, hogy általános kritikai áttekintést adjunk a párt fejlődéséről alapításától napjainkig. Ennek nemcsak történelmi, hanem időszerű politikai jelentősége is van mind a párt, mind népünk és országunk számára. Szükséges, hogy pártunk múltját illetően egész sor kérdésben teljes világosságot teremtsünk.

Pártunk történetét a következő fő időszakokra oszthatjuk fel:

Első időszak: a párt megalapításától, 1891-től, a tágelvű szocialistákkal történt szakításig, 1903-ig.

Második időszak: a pártnak mint a munkásosztály marxista

pártjának 1903-ban történt megalakításától a Nagy Októberi Szocialista Forradalomig, a pártnak 1919-ben kommunista párttá történt átalakításáig és a Kommunista Internacionálé megalapításában való részvételéig.

Harmadik időszak: 1919-től az 1923. szeptemberi felkelésig.

Negyedik időszak: az 1923. szeptemberi felkeléstől a második világháborúig, 1940-ig.

Ötödik időszak: a második világháborútól az 1944. szeptember 9-i felkelés győzelméig.

Hatodik időszak: 1944. szeptember 9-től napjainkig.

Pártunk fejlődésében mindezeknek az időszakoknak természetesen megvannak a maguk külön szakaszai.

Vizsgáljuk meg röviden pártunk e fejlődési időszakainak legjellemzőbb vonásait.

1. A szűkelvű szocialista időszak

Mielőtt szemügyre vennénk a szűkelvű szocialista időszakot, meg kell jegyeznünk, hogy a párt 1891-ben történt megalapításától 1903-ig eltelt első időszakot a szocialista eszmék fokozott és szívós propagandája jellemzi, valamint szakadatlan küzdelem a burzsoá és kispolgári ideológusok ellen, akik tagadták a szocialista mozgalom lehetőségét az akkor még fejletlen társadalmi viszonyok között. Be kellett bizonyítani, hogy Bulgáriában is, miután megkezdődött a kapitalista fejlődés, megvan a talaj a szocializmus fejlődésére, és ennek hordozója a kialakuló munkásosztály, továbbá, hogy ezé az osztályé a jövő és ennek az osztálynak önálló politikai párttal kell rendelkeznie. Ezzel kapcsolatban a párton belül mind hevesebbé vált a harc a Dimitâr Blagoev vezette forradalmi marxista irányzat és a Janko Szakâzov vezetése alatt álló reformista, osztály-együttműködést hirdető irányzat között.

Ebben a hosszú ideig tartó eszmei és politikai küzdelemben a forradalmi marxizmus, mint ismeretes, legyőzte a kispolgári tágelvű szocializmust.

A párt szűkelvű szocialista időszakának fő pozitív sajátosságai a marxizmushoz, a proletár szocializmushoz és az internacionaliz-

mushoz való mély hűsége, osztálytudatos kérlelhetetlensége a burzsoáziával és a reformista ügynökeivel szemben, megingathatatlan hite a munkásosztály erejében és jövőjében, tudatos vasfegyelmében. A szűkelvű szocialisták számára alaptörvény volt, hogy magánéletüket, magánérdekeiket, a párttag egyéni akaratát teljesen alárendelték a proletárpárt érdekeinek és akaratának. Pártunknak ezek a fő sajátosságai az első világháború előtti és a közvetlenül utána következő időszakban biztosították nagy sikereit. Lehetővé tették, hogy a munkások harcának szervezője és vezetője legyen, és kiszorítsa az osztály-együttműködést hirdető irányzatot a munkásmozgalomban elfoglalt pozícióiból. Ezek a tulajdonságok segítették a pártot az első világháború idején is, hogy bátor internacionalista álláspontot foglaljon el, közeledjék a bolsevikokhoz, s az Októberi Szocialista Forradalom után, a Kommunista Internacionálé megalapítását követően, rálépjen a párt bolsevizálásának útjára.

Pártunk a szűkelvű szocialista időszakban megtisztította sorait az osztály-együttműködés híveitől, biztosította a munkásosztálynak mint önálló, az uralkodó burzsoá osztály ellen kérlelhetetlen harcot folytató osztálynak a fejlődését. Osztály osztály ellen: ez volt a párt jelszava és irányvonala ebben az időszakban. A párt élére állt a munkások és dolgozók egyre növekvő küzdelmének a nyolcórás munkanapért, a szociális törvényhozásért, létfeltételeik és munkakörülményeik megjavításáért, a burzsoázia reakciós bel- és külpolitikája ellen. A párt szervezte és vezette az osztályalapon álló szakszervezeti mozgalmat. Ő vezette a perniki bányászok 1906-os nagy sztrájkját és a munkásosztály más sztrájkjait és harcait a következő években. Nem volt egyetlen munkássztrájk sem, amely ne a párt vezetése vagy befolyása alatt folyt volna le.

A párt a proletár internacionalizmus szellemében nevelte a dolgozókat. Kezdeményezte és a legtevékenyebben részt vett a szocialista pártok balkáni szövetségének megalakításában* és annak üdvös tevékenységében, mivel minden erejével azon dolgozott,

* 1909 decemberében, a belgrádi kongresszuson alakult meg a Balkáni Szociáldemokrata Föderáció. Célja volt a nemzetek önrendelkezési jogán alapuló Balkáni Föderatív Köztársaság létrehozása.

hogy megerősítse a bolgár dolgozók szolidaritását más balkáni országok és az egész világ dolgozóival.

A szűkelvű szocialista kérlelhetetlenség a reformizmus és a reformisták különböző változataival szemben, az a körülmény, hogy a szűkelvű szocialisták nem tűrték meg a burzsoá ügynököket a munkásmozgalomban, valamint hősi küzdelmük a munkásosztály létérdekeinek és jogainak védelmében – mindez a szűkelvű szocializmust a nemzetközi munkásmozgalomban és a II. Internacionáléban sajátos forradalmi marxista irányzattá tette, és valamennyi többi baloldali szociáldemokrata irányzatnál közelebb vitte a bolsevikokhoz.

Ebből azonban, elvtársak, egyáltalán nem következik az, hogy a szűkelvű szocializmus és a bolsevizmus között az alapvető kérdések tekintetében ne lettek volna lényeges különbségek.

Igen veszélyes volt az a pártban uralkodó felfogás, hogy a szűkelvű szocializmus nem egyéb, mint bolgár talajon álló bolsevizmus, amelynek csupán az új nemzetközi helyzethez kell igazodnia.

Már itt hangsúlyozni kell, hogy a pártnak, és különösen a Dimitâr Blagoev vezetése alatt álló pártvezetőségnek ez a téves nézete hosszú ideig a régi marxizmus álláspontján tartotta a pártot, és megakadályozta, hogy idejében magáévá tegye azt az újat, amellyel a zseniális Lenin – az imperializmusnak mint a kapitalizmus legfelsőbb fokának korszakában kialakult feltételekből kiindulva – a marxizmust gazdagította. Ez jelentős mértékben késleltette a párt bolsevizálódását, és elősegítette azt is, hogy a pártvezetőség hibás álláspontot foglalt el a vladajai események* idején és különösen a június 9-i katonai-fasiszta államcsínyt illetően.

Az igaz, hogy a szűkelvű szocializmus, különösen osztálytudatos kérlelhetetlenségével, a bolgár mensevizmus elleni harcával, vasszigorú pártfegyelmével a bolsevizmushoz közel álló irányzat volt. Nem kevésbé igaz azonban az is, hogy egész sor alapvető elvi és taktikai kérdésben különbözött a bolsevizmustól, a leninizmustól.

* Katonai felkelés 1918. szeptember végén. A Népi Földművesszövetség és Sztambolijszki élére állt a felkelésnek, és kikiáltották a köztársaságot. A szűkelvű szocialisták pártja elutasította a két párt együttműködését. A felkelést a kormány október elején leverte.

Melyek a fő különbségek a szűkelvű szocializmus és a bolsevizmus között?

A szűkelvű szocializmus a proletárdiktatúrát nem tekintette a proletárforradalom alapvető kérdésének, sőt mi több, ez a kérdés nem is szerepelt pártunk programjában. A párt nem értette meg, hogy a kapitalizmus új szakasza a kapitalizmus utolsó szakasza, a a proletárforradalom előestéje, s ezért nem vetette fel konkrétan a hatalom kérdését, a fegyveres felkelésnek mint a burzsoá osztály hatalmát megdöntő eszköznek a kérdését.

A szűkelvű szocializmus a párt szerepének kérdésében nem állt teljesen a lenini állásponton, amely szerint a párt a munkásosztály harcos élcsapata a forradalomban, a hatalomért való küzdelemben – noha mind a párt felépítésében, mind szervezetében és fegyelmében erősen közeledett a pártról szóló lenini tanításhoz. A párt még nem tekintette magát a bolgár munkásosztály olyan legmagasabb szervezeti formájának, amely vezetni tudja a dolgozók valamennyi más szervezetét, meg tudja valósítani a legszorosabb kapcsolatot a tömegekkel és ily módon biztosítani tudja forradalmi munkájának sikerét.

A szűkelvű szocializmus nem volt mentes az ösztönösség bizonyos elismerésétől a munkásmozgalomban. Annak a szociáldemokrata felfogásnak a befolyása alatt állott, amely szerint az objektív társadalmi törvények automatikusan hatnak. Fő feladatának azt tartotta, hogy agitációs és propagandatevékenységet folytasson a társadalmi fejlődés objektívan ható törvényeinek magyarázatára és megvilágítására, szocialista szellemben megszervezze és felvilágosítsa a munkásokat és dolgozókat, emelje a munkások osztályöntudatát, vezesse mindennapi harcukat, számolva az objektív feltételek megérésének eredményeképpen bekövetkező szocialista forradalom elkerülhetetlenségével. A párt nem tartotta magát olyan aktív erőnek, amely a dolgozók szervezésén és felvilágosításán, mindennapi harcaik vezetésén, az események megmagyarázásán kívül arra is hivatott, hogy részt vegyen a forradalmi események kialakításában és irányításában, vezető tényező legyen a proletárforradalom előkészítésében, megszervezésében és kifejlesztésében. Innen ered a párt elmaradása és passzivitása az

éles osztályharc pillanataiban, a szekta jellegű elszakadás a harcra kelt tömegektől.

A szűkelvű szocializmus dogmaként fogott fel számos marxista tételt, aminek következtében a párt szekta jellegűvé vált, és ami megnehezítette a párt kapcsolatait a dolgozók széles tömegeivel. Így például, miközben kérlelhetetlen harcot hirdetett a burzsoázia mint osztály ellen, s nagyon helyesen megtagadta, hogy válogatás nélkül választási koalícióra lépjen a burzsoá pártokkal és „alkotó" törvényhozó munkát végezzen a burzsoá parlamentben, ugyanakkor az önálló cselekvést dogmaként kezelte, megtagadott általában mindenféle megegyezést a többi társadalmi és politikai csoporttal a körülményekre való tekintet nélkül, és ily módon gyakorlatilag elszigetelte magát. Pártunk számára idegen volt a forradalmi kompromisszumokról szóló lenini tanítás, amely nélkül egyetlen forradalmi párt sem küzdhet sikeresen és haladhat előre.

A párt a parasztokhoz való viszony kérdésében nem Lenin, hanem Plehanov álláspontján állt, mert nem értette meg, hogy a parasztok szövetségesei a munkásosztálynak a kapitalizmus elleni harcban. Csak annyiban vonta zászlaja alá a parasztokat, amennyiben azok a proletariátus álláspontjára helyezkedtek. Pedig mint ismeretes, Lenin kiegészítette és továbbfejlesztette a proletariátusnak a parasztokhoz való viszonyáról szóló marxi tanítást. Lenin felvetette és kifejtette a munkások és parasztok harci szövetségének eszméjét a cárizmus és a burzsoázia elleni küzdelemben, amelynek során a munkásosztály a maga oldalára vonja és szövetségesének nyeri meg a parasztokat még mint kisárutermelőket, még mielőtt megértek volna arra, hogy magukévá tegyék a szocializmust. Lenin szerint fel lehet használni a nagy paraszttömegekben rejlő forradalmi lehetőségeket mind a polgári demokratikus, mind a szocialista forradalomban.

Pártunk helyesen és sikeresen küzdött a reformisták ellen, akik a munkásosztály pártját felhígított kispolgári párttá akarták átalakítani, hogy ily módon a burzsoá osztály fegyverévé tegyék és a munkásosztályt megfosszák önállóságától. Pártunk azonban nem értette meg, hogy a parasztokban mint kisárutermelőkben, akiket a monopolista és spekuláló nagytőke kizsákmányol és tönkretesz,

jelentős forradalmi lehetőségek vannak, hogy a parasztok természetes szövetségesei a munkásosztálynak felszabadító harcában, és hogy valójában a munkások és a parasztok szövetsége nélkül, a munkásosztálynak ebben a szövetségben való vezető szerepe nélkül nem lehet megdönteni a kapitalista uralmat, nem lehetséges a proletariátus győzelme.

A szűkelvű szocializmus doktrinér módon az árutermelő parasztokat csupán konzervatív elemnek tartotta. Nem vette számításba, hogy a monopóliumok uralma együtt jár a paraszttömegek egyre nagyobb elnyomásával és tönkretételével, fokozza közöttük az elégedetlenséget és a forradalmi hangulatot. A parasztságban rejlő forradalmi lehetőségek meg nem értése – amely lehetőségek alapján a parasztság a munkásosztály szövetségese a forradalomban – egyik legjellemzőbb különbség a szűkelvű szocializmus és a leninizmus között. Ennélfogva nem véletlen, hogy a párt 1900-ban, a parasztlázadások idején, lebecsülte a kapitalizmus elleni harcban a parasztok forradalmi képességeit, amelyeket természetesen csak a munkásosztály és ennek harci élcsapata vezetésével lehet kifejleszteni és felhasználni. Egyáltalán nem véletlen az sem, hogy pártunknak annak idején nem volt forradalmi agrárprogramja. Félreérthetetlenül le kell szögezni, hogy a szűkelvű szocializmus nem volt lenini álláspontón egyetlen olyan kérdésben sem, amelyet Lenin kidolgozott, amellyel Lenin gazdagította a marxizmus kincsestárát, és amellyel továbbfejlesztette s az imperializmus korszakára alkalmazta a marxizmust. Ezért a szűkelvű szocializmus nem tudta levonni a szükséges tanulságokat az 1905-ös első orosz forradalomból, és sem a forradalom értékelésében, sem a vele kapcsolatos következtetésekben nem jutott messzebb Kautskynál. Számára teljesen idegenek voltak a proletárforradalom marxista elméletének új, lényeges momentumai, amelyeket Lenin alapozott meg már a „Két taktiká"-ban: a munkásosztály vezető szerepe a polgári demokratikus forradalomban, a polgári demokratikus forradalom átnövése szocialista forradalomba, a fegyveres felkelés. Ezért pártunknak, tekintet nélkül arra, hogy fáradhatatlanul propagálta a szocialista forradalom eszméjét, hogy úgy mutatott rá erre a forradalomra, mint a dolgozók számára egyetlen menekvést jelentő kiútra, nem voltak világos elképzelései a forra-

dalom alapvető kérdéseiről. Nem tűzte maga elé, hogy kidolgozza a nálunk, Bulgáriában megvalósítható forradalom konkrét módjait, megállapítsa fő mozgatóerőit, jellegét, sajátosságait, a munkásosztály és a párt szerepét a forradalomban. Nem vetette fel a munkásosztály szövetségeseinek kérdését.

Ez arról tanúskodik, hogy pártunk, jóllehet hatalmas forradalmi érdemeket szerzett országunk dolgozói előtt, még nem volt bolsevik, marxista–leninista párt, új típusú párt, amely elég bátor ahhoz, hogy a proletariátust harcba vezesse a hatalomért, eléggé tapasztalt ahhoz, hogy a forradalmi helyzet bonyolult viszonyai között eligazodjék és eléggé rugalmas ahhoz, hogy a céljához vezető úton minden zátonyt elkerüljön.

Az első világháború előtti időszakban, amikor a munkásosztály megszervezésének és osztálytudatosításának feladata állt az előtérben, a szűkelvű szocializmus hibái és gyengeségei gyakorlatilag még nem voltak érezhetők. Mikor azonban kitört az első világháború és nálunk is napirendre került a kapitalizmus megdöntésének gyakorlati feladata, ezek a hibák nagy erővel nyilvánultak meg, és teljes mértékben éreztették hatásukat.

Az első világháborúban, majd különösen az Októberi Szocialista Forradalom után, a párt széles körű felvilágosító és agitációs munkát folytatott a katonák között a fronton és a hátországban. A feladat a katonák előkészítése volt arra, hogy „kövessék orosz testvéreik példáját", azaz a forradalomra. De a döntő pillanatban, amikor a katonák a fronton a háborús bűnösök ellen fordították szuronyaikat, amikor felkeltek és Szófia felé indultak, azaz valóban követték orosz testvéreik példáját, a párt nem állt feladata magaslatán, hogy megszervezze a katonák felkelését és élére álljon, kiterjesztve a felkelést az egész országra, bevonva a munkásokat és a parasztokat, s hogy olyan irányt adjon a felkelésnek, hogy az népfelkeléssé változzék a monarchia ellen – amely a német imperializmus fő ügynöksége volt – és a hatalmon levő tőkésosztály ellen, amely rablásra és gazdagodásra használta fel a háborút. Ha akkor a párt kiadta volna a béke és a népi demokratikus köztársaság jelszavát, kétségtelenül egyesítette volna a város és falu dolgozóinak óriási tömegét. Pártunk és a Földművesszövetség együttműködése pedig biztosította volna a felkelés sikerét. E győ-

zelmes népfelkelés a népköztársaságért 1918-ban megváltoztathatta volna az ország és a Balkán fejlődésének általános irányát, népünk túlnyomó többsége érdekeinek megfelelően.

A fő ok, amely miatt pártunk 1918 őszén nem állt a felkelő katonatömegek élére, módszereiben, a szűkelvű szocializmus csökevényeiben rejlik.

Mivel pártunkban nem volt meg az a lenini felfogás, hogy a különböző országokban a forradalmi folyamat sajátosan megy végbe, hogy a demokráciáért folyó harc és a szocializmusért folyó harc között összefüggés és szerves kapcsolat van – pártunk úgy vélekedett, hogy a szociális forradalom korszakában a népköztársaságról szóló jelszót, mint nem sajátosan szocialista jelszót, marxista párt nem vetheti fel.

Mivel pártunkban nem volt meg a munkások és a parasztok harci szövetségének lenini felfogása, azt tartotta, hogy amennyiben a főleg parasztokból álló katonatömegek még nem készek harcolni a szovjethatalomért, nem alkalmasak semmiféle igazi forradalmi harcra. Pártunk éppen ebből, a marxizmus doktrinér értelmezéséből kifolyólag nem vette kezébe a katonafelkelés vezetését, nem tett semmit, hogy azt általános népfelkeléssé tegye. Ennek következtében a felkelés elszigetelődött, megbízható vezetés nélkül maradt, és leverték.

A szűkelvű szocializmus tehát forradalmi marxista irányzat volt, de nem volt bolsevizmus bolgár talajon. Hosszú harcra volt szükség a párt bolsevizálásához, ahhoz, hogy új típusú párt, marxista–leninista párt legyen, amilyennek a jogos büszkeség érzésével mondhatjuk ma, mostani kongresszusán. *(Viharos taps.)*

2. Pártunk a Kommunista Internacionáléban, és pártunk bolsevizálásának kezdete

Pártunk, mint ismeretes, egyhangú ujjongással és nagy lelkesedéssel fogadta a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat. Magáévá tette ennek jelszavait. Mozgósította országunk dolgozóit a fiatal szocialista szovjetköztársaság védelmére.

A polgárháború, az imperialista intervenció és a Volga-vidéki

kegyetlen éhínség idején pártunk jelentős politikai és segélynyújtási kampányt fejtett ki. Emlékezetesek maradnak történelmünkben azok a hónapok, amikor dolgozó parasztjaink páratlan lelkesedéssel és áldozatkészséggel jelentős mennyiségű élelmet adtak a szovjet testvéreknek, amikor a munkásosztály a maga harcával, amelyet a párt vezetett, felbomlasztotta a bolgár területen tartózkodó 20 000 főnyi Vrangel-hadsereget, és megakadályozta, hogy ezt a rablósereget Churchillék háborús beavatkozásra használhassák fel a szovjetország ellen.

1919-ben tartott kongresszusán pártunk kommunista pártnak nyilvánította magát. Sok más ország pártjaitól eltérően pártunk mint teljes egész lépett be a Kommunista Internacionáléba. Sőt, a bolsevik párt mellett, a halhatatlan Lenin vezetésével részt vett annak megalapításában. Pártunk új programnyilatkozatot fogadott el; a proletárforradalmat már nem mint a meghatározatlan jövő ígéretét, hanem mint közeli feladatot fogta fel, amelyhez már megértek az objektív feltételek, és amelynek megoldása a forradalom szubjektív tényezőjének előkészítésétől függ, azaz főleg attól, hogy maga a párt készen álljon és képes legyen arra, hogy a forradalom szervezője és vezére legyen. 1912-ben tartott kongresszusán a párt elfogadta a proletárdiktatúrának mint a proletárforradalom alapkérdésének elveit a szovjethatalom formájában. A parasztkérdésben hozott határozatában a párt a forradalom győzelme szempontjából elengedhetetlen feltételként hirdette a munkások és parasztok szövetségét a munkásosztály vezetése mellett. E programtételek elfogadását – amelyeket a párt Lenin alapvető munkáinak bolgár nyelven történt kiadásával széles körben népszerűsített – a pártnak a Kommunista Internacionálé munkájában való tevékeny részvétele kísérte.

A párt elvként elfogadta az illegális harc módszereit is, valamint azt, hogy ezeket a módszereket össze kell kapcsolni a harc és a forradalmi propaganda minden olyan legális lehetőségének széles körű felhasználásával, mint amilyet a parlament s a községi és megyei közigazgatási testületek nyújtanak.

A párt lerakta harci szervezetének alapjait. Jelentős propaganda- és szervező munkát fejtett ki a katonák között, és megkezdte a tömegek felfegyverzését. Élére állt a dolgozók viharos harcának

a katasztrofális háború után, vezette az amnesztiáért folytatott nagy mozgalmat, harcolt a drágaság ellen és azellen, hogy Bulgáriát a Szovjet-Oroszország elleni intervenció támaszpontjává tegyék. Küzdött Szovjet-Oroszország elismeréséért.

Ezzel egyidejűleg a párt hatalmas küzdelmet folytatott azért, hogy a közigazgatási testületeket az elnyomás, a rablás és kizsákmányolás eszközeiből a dolgozó tömegek érdekeit szolgáló szervekké tegye. Egész sor fontos városi és néhány falusi közigazgatási testület a kommunista párt vezetése alatt állott. Így 1920-ban 22 városi és 65 falusi kommunista közigazgatási testület volt nálunk. E szervek népi, gazdasági és kulturális politikáját, amelyet a munkásosztály és a lakosság többi dolgozó rétegeinek érdekében folytattak, természetesen felbőszült ellenállással fogadta a burzsoázia és a szolgálatában álló központi hatalom. Országunk történelmében emlékezetes marad az a hosszan tartó és rendkívül elkeseredett küzdelem, amely akkor az úgynevezett kommunák megvalósításáért és megszilárdításáért folyt.

Természetesen anélkül, hogy a proletariátus a párt vezetésével magához ragadta volna az állami és politikai hatalmat, ezek a kommunák nem létezhettek sokáig; a burzsoázia egymás után számolta fel őket.

Az a harc azonban, amelyet a dolgozók a párt vezetésével a közigazgatási szervek meghódításáért folytattak, nagyban hozzájárult a tömegek egybekovácsolásához a kizsákmányolók elleni, a nép munkájának gyümölcseit elrablók elleni küzdelemben, és még jobban megerősítette ezeknek a tömegeknek a pártba vetett bizalmát.

Pártunk általában összekapcsolta a dolgozók közvetlen szükségleteiért folytatott harcot a forradalom győzelméhez szükséges döntő harcok előkészítésével. Amikor a dolgozók különösen fontos érdekeit érintő kérdés merült fel, vagy amikor a dolgozók politikai jogait és szabadságát komoly veszedelem fenyegette, a párt ingadozás nélkül általános politikai sztrájk megszervezéséhez folyamodott. Így volt ez például 1919–1920-ban, a közlekedési munkások sztrájkja idején. A párt ilyen esetekben nagy tömegmegmozdulásokat szervezett, majd 1922-ben együttműködésre lépett a földművesszövetségi kormánnyal a feltámadó reakció és fasizmus

ellen. Ily módon a párt újabb hatalmas városi és falusi tömegeket kovácsolt egybe.

Jóllehet a párt már tagja volt a Kommunista Internacionálénak, és jelentős sikereket ért el mint a dolgozók osztályharcának vezetője a háború után közvetlenül kialakult forradalmi helyzetben – ennek ellenére a pártvezetés még mindig nem jutott tudatára a szűkelvű szocializmus és a bolsevizmus közötti gyökeres különbségnek, és nem tudta levonni ebből a pártra nézve szükséges tanulságokat. Nem volt képes harcot indítani azért, hogy leküzdje a szűkelvű szocializmus káros csökevényeit és felfegyverezze a pártot a marxi–lenini tanítással.

A párt valóban szerzett magának forradalmi tapasztalatokat, de még továbbra is túlsúlyban voltak a legális propaganda szokásai; a marxizmust inkább tantételnek tekintették és nem mint a forradalmi cselekvés vezérfonalát.

Ez különösen élesen nyilvánult meg a pártvezetőség 1923. június 9-én elfoglalt álláspontjában, amikor a vezetőségben éppen a forradalmi folyamat szűkelvű szocialista, doktrinér értelmezése került fölénybe. A pártvezetőség által kinyilatkoztatott szerencsétlen „semlegesség" igazolására a valóságtól és a forradalmi marxizmustól távol álló holt, doktrinér érveket sorakoztattak fel. A pártvezetőség azon a nézeten volt, hogy mivel a földművesszövetségi kormány kompromittálta magát kormányzásával, a néptömegek nem fognak védelmére kelni a fasiszta államcsínnyel szemben. Másfelől, mivel a parasztok még nem készek harcolni a munkás-paraszt kormányért, nem fogják követni a kommunista pártnak a fasizmus elleni felkelésre szólító felhívását. A pártvezetőség nyilván lebecsülte a kommunista párt óriási tekintélyét, a tömegeknek a fasizmussal, a katonai-pénzügyi oligarchiával szemben érzett gyűlöletét, amelyet az udvar és a burzsoá-monarchista klikk képviselői keltettek, és amelyet maga a kommunista párt szított magasra. Ha a kommunista párt a bolsevik pártnak a Kornyilov-féle államcsínykísérlet idején (1917 szeptemberében) mutatott példáját követi, ha szövetkezik a Földművesszövetség egészséges erőivel és határozottan a fasiszta összeesküvők ellen nyilatkozik, kétségtelen, hogy a fasiszta államcsínyt leverték volna.

A párt 1923. június 9-én és az utána következő napokban éppen

azért szenvedett erkölcsi és politikai vereséget, mert vezetésében túlsúlyban volt a forradalom nem bolsevik, szűkelvű szocialista felfogása. Rendkívül kedvező helyzetet szalasztott el a párt a monarcho-fasiszta erők teljes szétverésére akkor, amikor azok még csak megkezdték támadásukat, elmulasztotta a kedvező helyzetet ahhoz, hogy komoly pozíciókat szerezzen a kapitalizmus ellen, a szocializmusért vívott küzdelemben.

A szűkelvű szocializmus tehát mint a munkásosztály eszmei és politikai fegyvere nem állta ki a történelem próbáját a kapitalizmus háború utáni válságának és a hatalomért vívott közvetlen harcnak új feltételei között. Ez a fegyver elégtelennek és alkalmatlannak bizonyult a proletariátus győzelmének biztosítására országunkban.

Pártunknak tudatára kellett volna ébrednie ennek, meg kellett volna látnia saját forradalmi tapasztalatainak fényében a szűkelvű szocializmus és a bolsevizmus közötti különbséget, át kellett volna építenie egész politikai és szervezeti tevékenységét a marxizmus–leninizmus szellemében, határozottan leküzdve a múltból maradt káros szociáldemokrata nézeteket, szokásokat és módszereket. Az egészséges, marxista, szűkelvű szocialista hagyományokat, erényeket és tapasztalatokat – mint már máskor is mondottam – bolsevik szellemben kellett volna átformálni.

Pártunk már akkor rálépett erre az útra. Csakhogy a pártnak a múlt káros csökevényeitől való megtisztítása és bolsevizálása a szeptemberi felkelés utáni illegalitás és a fehérterror súlyos viszonyai között, az ellenség szakadatlan és kegyetlen tüzében kellett hogy végbemenjen.

3. Az 1923. szeptemberi felkelés fordulópont pártunk bolsevizálásában

Az 1923. szeptemberi antifasiszta népi felkelést, amelyet a Bolgár Kommunista Párt szervezett és vezetett, fordulópontnak tekintjük a párt fejlődésében a szűkelvű szocializmustól a bolsevizmus felé.

Azt, amit a kommunista párt nem tudott elérni a fasiszta államcsíny okozta válság idején, megpróbálta később megvalósítani, amikor a fasiszta kormány új válságba döntötte az országot. Ez

vezetett a szeptemberi fegyveres felkelésre. Az egészséges marxista mag a Komintern támogatásával 1923 augusztusában felülkerekedett a pártvezetőségben, és gyökeres változtatást hajtott végre a párt stratégiájában és taktikájában. A párt véget vetett addigi elszigeteltségének, határozott célként tűzte ki, hogy minden antifasiszta erőt tömöríteni kell a városi és falusi dolgozók egységes blokkjában, és megkezdte a tömegek előkészítését a monarcho-fasiszta diktatúra elleni harcra, beleértve a fegyveres felkelést is a munkás-paraszt kormány megvalósításáért.

Ezt az új irányvonalat követve a párt egyezményt kötött a Földművesszövetséggel a közös harcra, megkísérelte, hogy egyezségre lépjen a macedón szervezet* vezetőségével, és a közös küzdelem érdekében kezét nyújtotta a szociáldemokrata pártnak is, amelyet vezetői Cankovék szekeréhez kötöttek. A Földművesszövetséggel együttműködve a párt az 1923. szeptemberi fegyveres népi felkelés élére állt.

Érthető, hogy azok a körülmények, amelyek között a szeptemberi fegyveres felkelés végbement, már nem voltak olyan kedvezőek, mint a júniusi körülmények. A kezdeményezés az ellenség kezébe ment át. De szeptemberben is objektíve lehetséges és reális volt a felkelés győzelme. Minden a kommunista párt és a felkelő tömegek energiájától, állhatatos merészségétől és egységességétől függött. Csakhogy az a körülmény, hogy a párt valamennyi szerve, a legfelsőtől a legalsóig, nem ismerte fel véglegesen, hogy június 9-ének a taktikája hibás és ártalmas volt, az, hogy a párt még nem volt valóban bolsevik párt, mint már máskor is hangsúlyoztam, megakadályozta a pártot abban, hogy helyesen szervezze meg és vezesse az 1923. szeptemberi felkelést és biztosítsa annak sikerét.

A szeptemberi események emellett megmutatták, hogy a párt vezetőinek elég jelentős része – a központban és a helyi szervezetekben egyaránt – vagy egyáltalán nem fogadta el azt az irányvonalat, hogy döntő, kérlelhetetlen harcot kell vívni a fasizmus ellen, vagy csak szavakban, meggyőződés és harci akarat nélkül fogadta el, anélkül hogy a pártot valóban elő kívánta volna készíteni

* A Belső Macedón Forradalmi Szervezet (VMRO) nevű anarchista szervezetről van szó.

egy ilyen harcra. Éppen ez a körülmény magyarázza meg, hogy a szeptemberi események egész sor pártszervezetet felkészületlenül találtak. A felkelés idején sok helyi pártfunkcionárius nem szánta rá magát vagy alkalmatlannak bizonyult arra, hogy bármilyen akciót is végrehajtson a fasiszta hatalom ellen.

Éppen ebben rejlenek a felkelés vereségének fő okai.

Vannak azonban vereségek, amelyek jelentős mértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy a munkásosztály felszabadításának ügye a jövőben győzelmet arasson. Ilyen eset volt az 1923. szeptemberi felkelés veresége is.

Az a körülmény, hogy a párt a felkelés élére állt, hogy véget vetettek a június 9-i megalkuvó szellemnek és elszánt harcot indítottak a fasiszta diktatúra ellen – döntő jelentőségű volt a párt és forradalmi mozgalmunk jövője szempontjából.

A szeptemberi felkelés olyan mély, véres barázdát vont a néptömegek és a fasiszta burzsoázia közé, amelyet soha többé nem lehetett betemetni. A fasizmus az egész további időszakban nem tudta soha megszilárdítani állásait, és nem tudott széles szociális bázist teremteni magának. Másfelől a kommunista párt önfeláldozó harca, az antifasiszta egységfront létrehozása érdekében kifejtett következetes és fáradhatatlan munkája közel hozta a pártot a néptömegekhez, megerősítette a velük való kapcsolatát, és megteremtette az előfeltételeket ahhoz, hogy a párt a város és a falu dolgozóinak igazi vezérévé váljék a demokráciáért és a szocializmusért vívott küzdelemben.

Ezek nagy vívmányok voltak, nagy helyet foglaltak el pártunk forradalmi fegyvertárában.

A szeptemberi felkelés véres tanulsága döntő módon előrevitte a párt bolsevizálásának folyamatát. Ebben segítségére volt, hogy Dimitâr Blagoev, a párt vezére, nyíltan elismerte június 9-e hibáit, és fenntartás nélkül helyeselte a szeptemberi felkelést.

Ugyanakkor azonban a vereség és azok a súlyos áldozatok, amelyeket a párt és a tömegek hoztak, előmozdították a jobb- és a baloldali likvidátor irányzatok keletkezését a párton belül. Mindkét irányzat a szeptemberi felkelés ellenfelének nyilvánította magát, és egy elvtelen blokkban egyesült, hogy harcot folytasson

a párt szeptemberi vezetősége ellen. E blokk végső célja a kommunista párt tényleges felszámolása volt.

Volt kommunista vezetők egy csoportja Nikola Szakarov és Ivan Klincsarov vezetésével a pártot „feloszlottnak" jelentette ki, és alapított egy opportunista torzszülöttet – megalapította a Független Munkapártot. A munkások mélységes felháborodással fogadták ezt az áruló „pártot", a Központi Bizottság pedig kizárta a pártból a likvidátorokat. Ez az eset jelezte azt a veszélyt, amely a pártot a szeptemberi felkelés veresége után fenyegette, s amely ellen a leghatározottabb harcot kellett folytatni. A szeptemberi vereség után és azután, hogy a fasiszta kormány a pártot törvényen kívül helyezte, a párt fejlődésének fontos mozzanata volt a vitosai illegális konferencia, amely a megyék többségének küldöttei részvételével 1924 áprilisában folyt le.

A vitosai konferencia magáévá tette azt az értékelést, amelyet a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága adott az áttekintett időszak alatt lefolyt eseményekről és a párt taktikájáról. A konferencia elismerte, hogy június 9-én a párt gyengeséget tanúsított egységfront-taktikája alkalmazásában, és hogy a párt június 9-ével végzetes hibát követett el.

A konferencia helyesnek tartotta, hogy „a párt augusztus elején a fegyveres felkelésre vett irányt, de elítéli a Központi Bizottság és a Párttanács többsége által szeptember előtt és után makacsul támogatott június 9-i taktikát. Az a körülmény, hogy a Központi Bizottság helyeselte a hibás álláspontot, nagymértékben akadályozta, hogy a párt tudatosan felkészüljön a fegyveres felkelésre" – hangsúlyozta a vitosai konferencia.

A konferencia helyesnek tartotta, hogy a párt „élére állt a felkelésnek", amelyet a néptömegek kezdtek, „meghatározta, hogy annak célja egy munkás-paraszt kormány", továbbá „rendkívül nehéz feltételek között" megkísérelte, hogy „megszervezze, egyesítse és kiszélesítse a felkelést". Ezzel a párt bebizonyította, hogy „képes a forradalmi propagandáról és agitációról áttérni a forradalmi cselekvésre", hogy „igazi kommunista párt", amely képes arra, hogy teljesítse az eléje kitűzött feladatot: hogy újabb fegyveres felkelésre készítse elő és vezesse a dolgozókat, amelynek célja munkás-paraszt kormány alakítása.

A vitosai konferencia jelentőségét az adja, hogy a párt életének egyik legnehezebb időpontjában tömöríteni tudta a párt egészséges erőit a Központi Bizottság szeptemberi magja köré, ezeket az erőket a pártnak a Komintern által helyeselt és megerősített szeptemberi vonalára tudta állítani. Csakhogy miközben a tömegeket a helyes pártvonal követésére mozgósította és csapást mért a jobboldali elhajlásra, a konferencia nem hívta fel elég nyomatékosan a párt figyelmét a baloldali elhajlások veszélyére, amelyek ellen szintén határozott harcot kellett folytatni.

A szeptemberi felkelés veresége, valamint a kommunista párt és az osztálytudatos munkásszervezetek betiltása utáni időszakot a következő tények jellemzik:

Először: az ország új küzdelem előtt állott a fasiszta kormány megdöntéséért és a munkás-paraszt kormány létrehozásáért. Az 1923. novemberi parlamenti választások eredményei igazolták a pártvezetőség értékelését, amely egyezett a Komintern felfogásával. A választások bebizonyították, hogy a fasiszta kormánnyal szemben álló ellenzék – a kommunista párt és a Földművesszövetség – igen erős volt. Ebből arra lehetett következtetni, hogy a néptömegek felháborodása nagy volt, és hogy hajlandók voltak folytatni a harcot a fasiszta kormány megdöntéséért.

Másodszor: az a tény, hogy a kommunisták és a Földművesszövetség tagjai a választáson közös listával indultak, megmutatta, hogy levonták a tanulságot a múltból és elfogadták az egységfronttaktikát. A kommunista párt és a Földművesszövetség közös harcának döntő jelentősége volt a választási győzelem szempontjából.

Harmadszor: a fasiszta diktatúra erősen megnehezítette a párt legális tömegharcát. Ugyanakkor egy új fegyveres harc kilátásai arra késztették a pártot, hogy figyelmét főleg a tömegek harci előkészítésére fordítsa.

Ezen a talajon, amelyhez a fasiszta kormány fehérterrorja járult, született meg az ultrabaloldali elhajlás veszélye a pártban és mindenekelőtt a párt harci szervezetében, amely a kormány terrorjára válaszul partizánegységek és terrorcselekmények szervezéséhez látott.

Közben 1924 végén és 1925 elején már megváltozott a helyzet.

A fasizmus nemzetközi és belső helyzete a kapitalizmus ideiglenes és részleges stabilizációjának bekövetkeztével Európában átmenetileg megerősödött. Nem nyílt semmiféle kilátás egy újabb fegyveres felkelésre. 1925 márciusában a párt külföldi képviselete újból megvizsgálta az ország belső, valamint nemzetközi helyzetét, és javaslata, hogy a párt vegye le a napirendről a fegyveres felkelést. Az új irányvonal, amelyet ajánlott – tömegszervezeteket alakítani, valamint kibontakoztatni a munkások és parasztok tömegharcát mindennapi szükségleteik kielégítéséért –, arra volt hivatva, hogy elhárítsa a pártot és a forradalmi mozgalmat egyaránt elkerülhetetlen pusztulással fenyegető ultrabaloldali elhajlás veszedelmét. Csakhogy az országban levő pártvezetőség nem volt képes arra, hogy idejében és határozottan szembeforduljon az ultrabaloldali elhajlással, gyakorlatilag felhagyjon a fegyveres irányvonalával, és az újonnan adódott helyzet figyelembevételével hozzáfogjon a párt egész tevékenységének átépítéséhez.

A fasiszta kormány még nagyobb dühvel folytatta terrorintézkedéseit, és kihasználva a párt harci szervezete vezetőségének elkeseredéséből fakadó fellépéseit, megkezdte az aktív kommunisták, munkás- és parasztvezetők tömeges kiirtását.

A szófiai székesegyháznak 1925. április 16-án történt felrobbantása utáni terror, mint ismeretes, rendkívül súlyos csapást mért a pártra. Vezetőségét felbomlasztották. A szeptemberi felkelés után életben maradt pártkáderek nagy részét megölték, börtönbe zárták vagy emigrációba kényszerítették. Az illegális munka feltételei rendkívül megnehezültek. De a pártnak ezek között a körülmények között is biztosítania kellett a dolgozók harcának vezetését, folytatnia kellett a küzdelmet a fasizmus ellen. Ezzel együtt le kellett vonnia az 1923. és 1925. évi vereségek tanulságait, fel kellett tárnia e vereségek okait, bolsevik alapon kellett tömörítenie a párt kádereit és valamennyi tagját. Súlyos vereségeket, jelentős vérveszteséget szenvedve, legjobb vezető kádereitől megfosztva a párt fejlődésének különösen nehéz időszakát élte át.

A párt múltjának és a párt bolsevizálásának kérdését először 1925-ben vetették fel és vizsgálták meg a moszkvai értekezleten, amelyet a párt külföldi képviseletének kezdeményezésére és a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának hozzájá-

rulásával hívtak össze. Ezen az értekezleten részt vettek a Központi Bizottság életben maradt tagjai és azok a pártfunkcionáriusok, akik az 1923–1925. évi események idején mentek emigrációba. Csakhogy az az értékelés, amelyet az értekezlet adott, és amely úgy hangzott, hogy a párt „fokozatosan és megrázkódtatások nélkül, súlyos belső válságok nélkül tudott átmenni a kapitalizmus organikus fejlődésének korszakából a kapitalizmus megdöntésének korszakába, magáévá tudta tenni a forradalmi korszak sajátságait és alkalmazkodni tudott hozzájuk" – ez az értékelés túlzott volt, és nem felelt meg teljesen a valóságnak. A tapasztalat megmutatta, hogy a pártnak „a kapitalizmus organikus fejlődésének korszakából a kapitalizmus megdöntésének korszakába" történt átmenete igen nehéz volt, ingadozások, súlyos hibák kísérték, mint például az 1918. évi vladajai katonai felkelés idején és az 1923. június 9-én elkövetett hiba, vagy a harci szervezet ultrabaloldali vezetőségének 1925. április 16-án elkövetett hibája.

A forradalmi időszak jellegzetes vonásainak felismerése általában komoly és nehéz feladat volt, de még nehezebb volt eligazodni a forradalmi korszak specifikus sajátosságai között a Balkánon, ahol pártunk a munkáját végezte. Az értekezlet helyesen állapította meg, hogy ehhez a marxizmus–leninizmusnak mint a cselekvés vezérfonalának elsajátítása szükséges, és szükséges az orosz forradalom és saját forradalmi tapasztalataink tanulmányozása. Egészséges önkritika segítségével „a pártnak át kell nevelődnie oly módon, hogy el tudjon igazodni bármilyen történelmi helyzetben, és számításba véve a konkrét feltételeket, helyesen tudja vezetni a tömegek harcát a nemzetközi forradalom útján".

A Központi Bizottságnak 1926-ban Bécsben megtartott kibővített ülése nem ment tovább a moszkvai értekezletnél a párt bolsevizálásának kérdésében. Kétségtelenül előtérbe állította azt a feladatot, hogy „a párttömegeket eszmeileg tömöríteni kell a párt és a Kommunista Internacionálé zászlaja alatt, a leninizmus alapján". Teljesen helyes volt az is, hogy a moszkvai értekezlet és a Központi Bizottság bécsi kibővített ülése hangsúlyozta, milyen hatalmas jelentősége van a bolsevizálódás szempontjából annak, ha a párt a leninizmus fényében tanulmányozza saját tapasztalatait. Ellenben helytelen volt, hogy mind a Központi Bizottság ki-

bővített ülése, mind a moszkvai értekezlet a párt bolsevizálását úgy fogta fel, mint a „szerves fejlődés folyamatát", és nem mint a szűkelvű szocialista időszak nem bolsevik hagyományainak leküzdésére irányuló harcot.

A vitosai konferencia után, amely a kommunista pártot a szeptemberi felkelés irányvonala köré tömörítette, a II. pártkonferencia, amely 1927 december végén és 1928 január elején volt Berlinben, részletesen megvizsgálta a párt 1923 utáni tevékenységét, taktikáját, eredményeit, hibáit és elszenvedett vereségeit. A II. konferencián elkeseredett harcot kellett folytatni a jobb- és baloldali elhajlások ellen.

A párt által elkövetett hibák értékelésében mutatkozó lényeges véleménykülönbség már a moszkvai értekezleten is megnyilvánult. A június 9-i kapituláció védelmezői és az áprilisi eseményekben megnyilvánult ultrabaloldali elhajlás hívei gyakorlatilag egyesültek a szeptemberi irányvonalat követő pártvezetőség elleni harcban. A szeptemberi vonal képviselőinek két fronton kellett harcolniuk. Az összes kérdések kimerítő megvitatása után a jobb- és a baloldali elhajlók egyaránt bevonták zászlójukat, és formálisan csatlakoztak a pártvezetőség által előterjesztett határozatokhoz.

Az értekezlet után azonban a nézeteltérések újult erővel törtek ki. A jobboldali opportunisták és a baloldali szektások elvtelen blokkban egyesültek a párt szeptemberi vezetősége elleni harcra, ami élénken megmutatkozott a II. pártkonferencián.

A párt súlyos szervezeti állapota következtében ezen a konferencián a pártszervezetek csak igen kis számban képviseltethették magukat, és sokak jelenléte csak a véletlennek volt köszönhető. Ezenkívül igen előrehaladt a titkos, ultrabaloldali szektás frakció kialakulása a pártban. Ez a néhány kispolgári értelmiségiből álló frakció mesterségesen, aljas agitációval frakciós többséget igyekezett létrehozni azzal a céllal, hogy elfogadtassa a maga szektás elgondolásait és magához ragadja a párt vezetését.

Hosszadalmas és elkeseredett viták eredményeképpen teljesen és véglegesen leleplezték és lefegyverezték június 9-e híveit és a jobboldali likvidátorokat. Az ultrabaloldali szektás frakció azonban, néhány más kommunista párt trockista és baloldaliaskodó elemeinek támogatásával, annak ellenére, hogy megszavazta a

szeptemberi vezetés határozatait, nem tette le a fegyvert, hanem mindjárt a konferencia után folytatta és fokozta frakciós munkáját.

A konferencia komoly kísérletet tett arra, hogy elemezze és általánosan értékelje a párt múltját. Rámutatott arra, ami a szűkelvű szocializmust közel vitte a bolsevizmushoz, és ami segítségére volt a pártnak, hogy áttérhessen a bolsevizmusra. Rámutatott egész sor olyan kérdésre is, amelyekben a szűkelvű szocializmus különbözött a bolsevizmustól, és amelyek akadályozták a párt bolsevizálását. A II. pártkonferencia azonban, bár határozott lépést tett előre, mégsem ment végig az úton, nem határozta meg világosan a szűkelvű szocializmus és a leninizmus között a forradalom leglényegesebb kérdéseiben fennálló gyökeres különbséget. A II. konferencia is azt tartotta, hogy a párt bolsevizálása nem egyéb, mint a forradalmi szűkelvű szocializmus alkalmazása az új körülményekre, nem pedig határozott harc a párt szociáldemokrata csökevényeinek leküzdéséért és a pártnak bolsevik (marxista–leninista) szellemben történő felfegyverzéséért. Hangsúlyozva, hogy a háború utáni időszakban a párt „általában mint a bolgár proletariátus forradalmi pártja fejlődött és cselekedett", a II. pártkonferencia leszögezte, hogy a párt következetesen áttért „a háború előtti időszak agitációs és propagandamódszereiről és a gazdasági harc módszeréről a forradalmi tömegcselekvés módszerére, alkalmazkodván a forradalmi korszak szükségleteihez és követelményeihez". Igaz, a konferencia kiemelte, hogy ez a fejlődés „nem egyenes vonalban, hanem zegzugosan és ingadozásoktól kísérve ment végbe", hogy a párt bolsevizálódása „az előrehajtó bolsevik irányzatok és a visszatartó szociáldemokrata maradványok küzdelme" útján folyt, de egyszersmind egyértelműen kijelentette, hogy „a forradalmi szűkelvű szocializmus és a szeptemberi irányvonal a pártnak, a bolgár proletariátus bolsevik pártjának két alapvető, szilárd gyökereként fonódott össze".

A II. konferencia a szeptemberi felkelést a „június 9-i taktika teljes tagadásaként", a párt fejlődésében mély fordulatként jellemezte, amely mint döntő lépés a párt bolsevizálása felé, lerakta az alapokat „a szociáldemokratizmussal és a június 9-i irányzattal való végleges és visszavonhatatlan szakításhoz".

A szűkelvű szocialista időszak értékelésében a II. pártkonferencia nem azonosította ugyan a szűkelvű szocializmust a bolsevizmussal, mégis elsősorban azt emelte ki, amiben egyeztek, és nem egészen mutatott rá arra, ami megkülönböztette őket.

Áttekintve ezt az időszakot, erről a helyről is meg kell mondanom, amit nemegyszer már kijelentettem, hogy sajnos, mi, Dimitâr Blagoev legközelebbi küzdőtársai, halála után nem tudtuk kellő időben a párt és a bolgár proletariátus forradalmi múltját marxista–leninista szellemben maradéktalanul átértékelni, ami szükséges lett volna ahhoz, hogy a forradalmi mozgalom nagy, pozitív tőkéjét teljes mértékben kihasználva, gyorsan és véglegesen leküzdjük a szűkelvű szocialista időszak nem bolsevik maradványait.

Ezt a körülményt, a párt súlyos illegális helyzetével együtt, különböző ultrabaloldali és jött-ment elemek arra használták ki, hogy behatoljanak pártunk vezetőségébe, sőt átmenetileg fölénybe is kerüljenek a pártvezetőségben.

4. Harc a pártban mutatkozó baloldali szektásság ellen és ennek leküzdése

A baloldali szektások, Iszkrov, Georgi Lambrev, Ilija Vaszilev (Bojko), visszaéltek a Kommunista Internacionálé tekintélyével, úgy állították be a dolgot, mintha ők lennének a Kommunista Internacionálé határozatainak legmegfelelőbb értelmezői az országban, és felhasználták a párt illegális helyzetéből folyó, már említett súlyos állapotot. Ezeknek a baloldali szektásoknak, akiket támogattak a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának apparátusában és más kommunista pártokban abban az időben megbújt ellenséges elemek, 1929 nyarán sikerült frakciós módon megszervezniük a párt Központi Bizottságának plénumát, és ténylegesen beültek a párt vezetőségébe. A párt bolsevizálásának álarcában a baloldali szektások lényegében bolsevikellenes irányvonalat követtek. Kiadták a jelszót, hogy „ki kell irtani a szűkelvű szocializmust", általában aljas küzdelmet folytattak a párt régi, hű káderei ellen, a párt forradalmi múltja ellen, és a pártot a tömegektől való

elszigetelődés végzetes útjára taszították. Ezt nem kis mértékben elősegítette azoknak az országban tartózkodó régi, egykor tekintélyes pártfunkcionáriusoknak a passzivitása, akik az idő tájt abbahagyták a tevékeny munkát a pártban.

A baloldali szektás frakció fő akadálya lett a párt bolsevizálásának. Akkor, amikor a fasiszta diktatúra a pártunk ellen végrehajtott egész sor terrorcselekmény mellett a pártot belülről is szét akarta bomlasztani, meg akarta fosztani vezetőitől, szét akarta zilálni vezetőségét – a baloldali szektás frakció fő irányítóiban a legjobb szövetségesekre talált.

Sőt mi több, amikor később a Szovjetunióban leleplezték, hogy a bolsevik pártban és más kommunista pártokban idegen, ellenséges ügynökség működik, az is kiderült, hogy a baloldali szektás frakciónak ezek közül a vezetői közül néhányan hasonló ügynökség szolgálatában álltak.

Mégis, a baloldali szektás frakció ideiglenes túlsúlya ellenére, a pártnak elég egészséges ereje volt ahhoz, hogy a munkásmozgalom helyi fellendülésekor vezetni tudja a dolgozók harcait. Az a stagnálás ugyanis, amely az 1923. és 1925. évi súlyos vereségek után a munkások és a dolgozók mozgalmában tapasztalható volt, fokozatosan felengedett. 1927-ben megalakult a Bolgár Munkáspárt mint a munkásosztály legális szervezete. Újra létrejöttek a munkásszakszervezetek. A munkáspárt az illegális kommunista párt vezetésével rövid idő alatt nagy tekintélyre tudott szert tenni a tömegek között. Mutatkoztak már a tömegek új forradalmi fellendülésének jelei. Ebben az időszakban komoly sztrájkharcok fejlődtek ki, nagy sikereket vívtunk ki a választásokon, széles körben kihasználtuk a legális lehetőségeket. A párt nőtt, és bátran haladt tovább előre. Kétségtelen azonban, hogy a párt sikerei sokkal nagyobbak lettek volna, ha nem lett volna a baloldali szektás frakció káros befolyása. Így például a II. plénumon a baloldali szektások nem arra irányították figyelmüket, hogy a párt álljon a tömegek újra fellendülő harcának élére, hanem skolasztikus, szektás eszmefuttatásokba bocsátkoztak a párt múltjáról, és kilométer hosszúságú határozatokat szerkesztettek, amelyeket egyetlen munkás sem tudott végigolvasni. A baloldali szektás frakció hibája volt az is, hogy pártunk nem tudta kiszélesíteni és elmélyí-

teni azt a komoly szakadást, amely 1931 nyarán* és az 1934. május 19-i puccs idején** támadt a fasiszta diktatúra frontjában.

A baloldali szektás irányzatnak, amely lényegében trockista irányzatnak tekinthető, semmi köze sem volt a Komintern irányvonalához, ezzel ellenségesen állott szemben.

Először: ahelyett hogy a helyzetet a hatóerők konkrét, marxista elemzése alapján józaul értékelték volna, a baloldaliak csak a lenini stratégia és taktika általános formuláit ismételgették, és gépiesen átvették más kommunista pártok irányelveit, anélkül hogy számoltak volna az ország valóságos helyzetével. A baloldali szektások maguknak könyvelték el azokat a sikereket, amelyeket a párt a baloldali szektás vezetőség ellenére elért, és kijelentették, hogy a párt közvetlenül az előtt a feladat előtt áll, hogy megvalósítsa a proletárdiktatúrát Bulgáriában.

Másodszor: a munkások és a parasztok körében a párt jelszavainak népszerűsítéséért, a harc előkészítéséért és a tömegek mozgósításáért való komoly és szívós munkát „forradalmi" frázisokkal, „forradalmi" tettekre szólító pufogó felhívásokkal cserélték fel. A baloldali szektás irányzatra jellemző volt az a jelszó, hogy „mindenütt általános, nyílt támadásba kell átmenni, el kell foglalni az utcákat, a földeket", és más hasonló, „forradalmi" ömlengések. A politikai sztrájkra vonatkozó jelszót annyira kompromittálták a baloldali szektások, hogy a Szakszervezeti Internacionálé kénytelen volt külön állást foglalni azellen, hogy Bulgáriában ilyen jelszót adjanak ki.

Harmadszor: a tényleges vezetést, amely azon alapult, hogy a párttagság és a tömegszervezetek tagjai öntudatosan magukévá

* A gazdasági válság és a sztrájkmozgalom fellendülése közepette a kormány megingott. A burzsoázia többsége az uralkodó párttal szemben külön ellenzéki politikai blokkot hozott létre Népi Tömb elnevezéssel. Ez az 1931. júniusi parlamenti választásokon győzött. A választásokon a Bolgár Munkáspárt a Földművesszövetség baloldalával létrehozta a Munka Tömböt. A Népi Tömb kormányának megalakulásával véget ért a június 9-i nyílt terrorista rendszer. A munkásmozgalom fejlődéséhez kedvezőbb feltételek alakultak ki. 1935-ben újra bevezették a nyílt monarcho-fasiszta diktatúrát, Kioszeivanov kormányával az élen.

** A Zveno politikai kör által végrehajtott katonai puccs, amely megdöntötte a Népi Tömb kormányát.

tették a párt határozatait és irányelveit, gépies, durva vezénylet váltotta fel. A baloldali szektás vezetőség a pártunk által létrehozott legális munkáspárttal szemben helytelenül és rendkívül káros módon viselkedett. Noha a munkáspártban tömegtapasztalatokkal rendelkező nagyszámú munkáskáder egyesült és a kommunista párt tömegbefolyása a munkáspárton keresztül érvényesült, a baloldali szektások mégis mint másodrendű káderekkel bántak a munkáspárt kádereivel. Az 1934. május 19-i fordulat után, amikor a munkáspártot és a többi tömegszervezetet betiltották, a baloldali szektás vezetőség semmiféle ellenállást nem szervezett, hanem sietett bejelenteni, hogy a munkáspárt „feloszlatta önmagát".

Negyedszer: „bolsevizálás" leple alatt a párt szűkelvű szocialista korszakát „menseviknek" és „bolsevikellenesnek" nyilvánították. A szeptemberi felkelés védelmének álarcában valójában a szeptemberi felkelés trockista „bírálatát" népszerűsítették, és hadat üzentek a párt szeptemberi kádereinek. Sőt, a baloldali szektás vezetőség szabotálta a lipcsei pörrel kapcsolatos nemzetközi antifasiszta küzdelmet is!

Ötödször: külső, trockista kebelbarátaik segítségével ideiglenesen birtokolva a párt belső vezetését és azonosítva magukat a párttal, a baloldali szektások a párt titkos, trockista frakciójává alakultak. A leninizmus álarcában, kétszínűen, a Komintern tekintélyét felhasználva rombolták a párt alapjait, és kompromittálták a forradalmi mozgalmat.

Hálával kell megemlékezni arról, hogy a párt a baloldali szektásság leküzdésére irányuló harcában nagy segítséget kapott a Kommunista Internacionálétól és az azt vezető bolsevik párttól, különösen a Központi Bizottság II. plénumával kapcsolatban, amelynek káros határozatait a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottsága elvetette.

Igen fontos volt pártunkra nézve az a határozat, amelyet a Komintern Végrehajtó Bizottságának Politikai Titkársága 1930 augusztusában hozott. Ez a határozat érintette a bulgáriai kommunista mozgalom alapvető kérdéseit. Szilárd alapul szolgált ahhoz, hogy a párt egészséges kádereit tömöríteni lehessen az igazi marxista–leninista politika alapján.

A határozat világosan kiemelte a szűkelvű szocialista korszakból azt, ami forradalmi, ami marxista, amelyről a pártnak nem kell lemondania, hanem annak „öntudatos hordozójává kell válnia és el kell azt mélyítenie".

Ugyanakkor azonban a Politikai Titkárság határozata pontosan megmutatja a szűkelvű szocializmus és a leninizmus közötti különbséget is a proletárforradalom alapvető kérdéseiben. Rámutatott arra, hogy a szeptemberi felkelés döntő fordulatot jelentett a párt bolsevizálása szempontjából, kezdetévé vált a régi és az új pártkáderek között megindult bolsevik kikristályosodásnak, amelyet az fékezett, hogy a pártvezetőség nem folytatott eléggé következetes eszmei harcot a nem bolsevik hagyományok maradványai és a baloldaliság gyermekbetegsége ellen.

A határozat felszólította a pártot, hogy véglegesen küzdje le a szűkelvű szocialista időszak maradványait, amelyek akadályozták abban, hogy áttérjen a forradalom agitátorának és vezérének szerepére a hatalomért vívott küzdelemben, hogy közös nevezőn kovácsolódjék össze mind az opportunizmus, az uszálypolitika és a passzivitás mindennemű megnyilvánulása mint fő veszedelem ellen, mind a baloldali szektásság ellen folytatott harcban.

A Komintern Végrehajtó Bizottságának Politikai Titkársága határozott harcra hívta fel a pártot a klikkszellem és a frakciózás pártbomlasztó veszélye ellen.

A baloldali szektások akadályozták, hogy a párt összekovácsolódjék a Komintern által kidolgozott platform alapján. Szóban elfogadták a határozatot, de a párt előtt és a Komintern előtt eltitkolták, hogy nem értenek vele egyet, és megkezdték a határozat baloldali szektás szellemű felülvizsgálását.

A párt léte és fejlődése újra nagy veszedelembe került. Megmentésére meg kellett feszíteni minden erőt, hogy felszámolhassuk a baloldali szektás irányvonalat, ki kellett ragadni a párt vezetését a baloldali szektások kezéből, és döntő fordulatot kellett tenni a forradalmi frázisoktól az igazi bolsevik tömegmunka és harc felé. Csak a szektás eltévelyedéseknek a párttevékenység egész területén való gyors leküzdése segíthette a pártot abban, hogy helyreállítsa kapcsolatait a tömegekkel és képessé váljék arra, hogy egységes anti-

fasiszta népfrontot hozzon létre a fasiszta katonai diktatúra megdöntésére.

Az illegális helyzet és a fasiszta terror okozta nagy nehézségek ellenére pártunk, a Kommunista Internationálé segítségével, sikeresen megbirkózott ezzel a fontos feladattal. *(Taps.)*

5. A párt új, bolsevik irányvonala

A Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa fordulatot hozott a kommunista pártok irányvonalában; a legközelebbi időszak fő feladatául a munkásosztály és a dolgozók legnagyobb veszedelme, a fasizmus ellen, a népek békéjéért és szabadságáért folytatandó harcot jelölte meg. A fasiszta támadás megállítására és a fasizmus szétverésére össze kell kovácsolni a munkásosztályt, és ezen az alapon hatalmas antifasiszta népfrontot kell létrehozni. Az egységfront megvalósítása azt követelte a kommunistáktól, hogy küzdjék le saját soraikban az önelégült szektásságot, amely a fő hiba lett. A Kominternben meglevő szektásság a tömegek forradalmasodásának túlértékelésével és a dolgozók közvetlen érdekeinek és jogainak védelmében folytatandó harc lebecsülésével támogatta a fasizmus támadása iránti passzivitást. A szektások a tömegekre építő politikát elvont propagandával és doktrinérkedéssel cserélték fel, egy kaptafára húzták a különböző országok jelszavait és taktikáját, nem vették tekintetbe az egyes országok konkrét sajátosságait, és ezzel lassították a kommunista pártok növekedését, megnehezítették az igazi tömegharc kifejlődését, és fékezték azt a folyamatot, amely arra irányult, hogy a kommunista pártok megnyerjék a dolgozók széles tömegeit. Ezzel egyidejűleg a kommunista pártoknak ébereknek kell lenniük a jobboldali veszéllyel szemben is, amely az egységfront-politika alkalmazása során erősödik. Ez a veszély az ösztönösség és az automatizmus követésében, a párt szerepének lebecsülésében, a döntés pillanatában való ingadozásban nyilvánul meg.

Ez volt a Kommunista Internacionálé VII. kongresszusának alapvető megállapítása.

A Komintern VII. kongresszusának határozata döntő befolyást

gyakorolt abban a tekintetben, hogy pártunkban is végrehajtsuk a fordulatot és véglegesen bolsevizáljuk a pártot. Már a Kominternek az a határozata, amely az 1934. május 19-i eseményekkel kapcsolatban a párt baloldali szektás vezetősége ellen irányult, élesen felvetette a bitorló baloldali szektás vezetőség leváltásának kérdését, mert ez a vezetőség egyáltalán nem volt alkalmas arra, hogy megvalósítsa a fordulatot a pártban. A leváltás 1935 elején végérvényesen megtörtént.

Az új pártvezetőség 1935. október 1-én kelt Nyílt levelében, a Komintern 1934-ben hozott határozata alapján, tömören és világosan kifejtette, miben állt a baloldali opportunista szektás irányvonal lényege az utolsó néhány évben, amikor „a párt vezetőségében ideiglenesen kispolgári elemek – doktrínérek, szektások, frakciósok – kerekedtek felül, akik arra kényszerítették a pártot, hogy baloldali opportunista, szektás irányvonalat kövessen". A Komintern VII. kongresszusának határozataira hivatkozva a Nyílt levél a következőkben jelölte meg a párt legfontosabb feladatait: egységes antifasiszta népfrontot kell létrehozni, meg kell szervezni a munkásosztályt, s egyidejűleg minden tekintetben meg kell erősíteni a pártot.

A párt 1936 februárjában tartott VI. plénumán hozott határozatok az új, bolsevik irányvonal helyes és következetes kidolgozását jelentik, a Komintern VII. kongresszusán hozott határozatok figyelembevételével. A kidolgozott irányvonal a következőkre épült:

Először: a Központi Bizottság plénuma az adott pillanatban alapvető feladatnak tartotta egy széles körű antifasiszta népfront létrehozását minden nem-fasiszta szervezet részvételével, hogy küzdjön az alábbi politikai követelésekért: a tirnovói alkotmány visszaállítása, nemzetgyűlési választások a régi választási törvény alapján, minden alkotmányellenes rendelet érvénytelenítése, valamennyi fasiszta szervezet feloszlatása. Ebben a frontban és ezeknek a követeléseknek a jegyében egyesíteni és tömöríteni kell valamennyi egészséges népi erőt.

Ezzel egyidejűleg a párt javasolta a dolgozók valamennyi szervezetének, folytassanak közös harcot a dolgozók égető szükségleteinek kielégítése érdekében. A párt kijelentette, hogy kész támoga-

tást nyújtani a fent kifejtett platform megvalósításában az antifasiszta népfront kormányának, tekintet nélkül arra, hogy a párt véleménye szerint a tömegek helyzetének gyökeres megjavítását és a népi szabadságjogok, a béke és az ország függetlenségének teljes és következetes védelmét csakis egy tanácskormány tudja megvalósítani Bulgáriában.

Másodszor: a plénum teljes mértékben helyeselte a baloldali szektás vezetőség leváltását és a vezetés átadását azoknak a kezébe, akik a párt új, bolsevik irányvonalának meggyőződéses és kipróbált hívei. Ezzel egyidejűleg hangsúlyozta, hogy feltétlenül fokozni kell a baloldali szektás irányzat bírálatát abból a célból, hogy a párttagok felismerjék annak antileninista, trockista jellegét; rendszeres felvilágosító munkát kell folytatni, hogy a párt új irányvonalának elfogadása öntudatosan, ne szavakban, hanem tettekben nyilvánuljon meg.

Harmadszor: a plénum részletes irányelveket dolgozott ki arra vonatkozólag, hogy valamennyi párthű kádert, öreget, fiatalt egyaránt, tömörítse és bevonja a gyakorlati munkába; továbbá, hogy a pártot a marxizmus–leninizmus alapjain és a Központi Bizottság körül igazán és öntudatosan egyesítse.

Ennek az új, bolsevik irányvonalnak köszönhető, hogy a párt kapcsolatai a tömegekkel gyorsan helyreálltak, és megerősödött a párt szerepe az ország politikai életében is.

Noha nehezen, noha más, nem fasiszta pártok jobboldali vezetőinek ellenállása és szabotázsa ellenére, de az antifasiszta népfront létrejött. A parlamenti és a községi választások során az antifasiszta népfront, és mindenekelőtt a párt, nagy politikai erőnek bizonyult.

A fő ellenség az országban, amely ellen az antifasiszta népfront harcolt, a fasizmus hordozója, Borisz cár kormánya és Cankov úgynevezett szociális mozgalma* volt. Az ország határain kívül pedig a fő ellenség, amely a békét és Bulgária nemzeti függetlenségét fenyegette, a két fasiszta állam, a hitleri Németország és a fasiszta Olaszország volt. Az antifasiszta népfront ezzel a kettős ve-

* Hitleri mintára megalakított fasiszta szervezet, a neve Nemzetiszocialista Mozgalom. Új fasiszta puccsra készült.

szedelemmel szemben harcra mozgósította a tömegeket a békéért, a háborús uszítók és bolgár ügynökeik ellen, Bulgária nemzeti függetlenségének védelméért, baráti kapcsolatok létesítéséért minden szomszéd országgal, valamennyi békés és demokratikus politikát folytató, a háború és a fasizmus ellen küzdő nagy vagy kis demokratikus állam közös védelméért és kollektív biztonságáért.

A hitleri Németország lázas készülődése egy új világháborúra, az Ausztria és Csehszlovákia elleni hitlerista agresszió, valamint a német imperialistáknak a bolgár monarcho-fasizmus közreműködésével tett erőfeszítései, hogy kiterjesszék uralmukat Bulgáriára és bekapcsolják a német „élettérbe", majd a Lengyelország elleni német támadás következtében kitört világháború – mindez megteremtette a közvetlen veszélyét annak, hogy a Balkán és Bulgária belesodródik a háborúba. A párt helyesen ítélte meg, hogy a balkáni béke és a balkáni népek függetlenségének egyetlen hatalmas támasza a Szovjetunió.

A párt ebből kiindulva Bulgária külpolitikájának fő feladataként jelölte meg barátsági és kölcsönös segítségnyújtási szerződés megkötését a Szovjetunióval. Ha pedig Bulgária abba a veszedelembe kerül, hogy a háborúba való bevonás céljából meg akarják támadni, vagy netán a két harcoló fél valamelyike meg is támadja, akkor a bolgár nép minden erejéből küzdeni fog szabadságának és függetlenségének megvédéséért, számítva a Szovjetunió támogatására.

A párt ilyen körülmények között minden erőfeszítését arra irányította, hogy egyesítsen minden demokratikus erőt az ország békéjének és függetlenségének, a tömegek szabadságjogainak és létszükségleteinek védelmére, a háború, a reakció és a kapitalista rablás ellen.

A szovjet kormánynak az a javaslata, amelyet Szoboljev követ útján 1940 decemberében tett a bolgár kormánynak, hogy kössenek barátsági és kölcsönös segítségnyújtási szerződést a Szovjetunió és Bulgária között, igazolta a párt helyes állásfoglalását – miszerint Bulgáriának a Szovjetunió felé kell orientálódnia –, és megszilárdította a párt helyzetét a nép körében. A párt középpontja lett annak a hatalmas, egész népet felölelő mozgalomnak, amely barátsági szerződés megkötését kívánta a Szovjetunióval. E mozgalomtól

csupán a nyíltan kapitalista és reakciós elemek – a németbarát és az angolbarát tábor – maradtak távol. Ezt a két tábort a Szovjetunióval és a bolsevizmussal szemben érzett gyűlölete egyesítette.

A párt VII. plénuma 1941 januárjában annak a küzdelemnek a jegyében folyt le, amelynek az volt a célja, hogy megakadályozza Bulgária bevonását a háborúba. A párt számot vetett azzal, hogy Borisz cár fasiszta kormánya, elvetve a szovjet javaslatot, Bulgáriát véglegesen a hitleri Németország oldalára állítja. Ez olyan körülmény volt, amely fokozta a veszedelmet, hogy Bulgáriát bevonják a háborúba. A párt még erélyesebb agitációt fejtett ki a tömegek között a Szovjetunióval kötendő szerződés és a háborúba való be nem avatkozás érdekében.

Ennek az agitációnak az volt az eredménye, hogy a mozgósított és a határokra küldött bolgár csapatok között sok helyen zavargások törtek ki, a katonák megtagadták az engedelmességet a tisztek parancsainak. Követelték, hogy engedjék haza őket, hogy Bulgária ne avatkozzék be a háborúba a hitleri Németország oldalán. A hitlerista megszállók és bolgár ügynökeik számára világossá vált, hogy Bulgária korántsem jelent biztos hátországot, hogy bűnös politikájuk nem számíthat a bolgár nép támogatására.

A hitleri Németország 1941. június 22-én aljas módon megtámadta a Szovjetuniót. Ez gyökerében megváltoztatta a nemzetközi helyzetet. A második világháború, amely mint az imperialista tömbök közötti háború kezdődött, a Szovjetunió vezetésével a szabadságszerető népek háborúja lett a hitleri támadás ellen. Pártunk kezdettől fogva határozott álláspontot foglalt el a német fasiszta blokk és bolgár ügynöksége ellen.

1941. június 22-én a párt Központi Bizottsága felhívással fordult a bolgár néphez, amely világosan meghatározta a párt álláspontját:

„A történelem – hangzott a felhívás – nem ismer rablóbb, imperialistább és ellenforradalmibb háborút, mint azt, amelyet a fasizmus indított a Szovjetunió ellen. És viszont nincs igazságosabb és haladóbb háború, mint az, amelyet a szovjet nép folytat a fasiszta betörés ellen, és amelynek kimenetelétől függ minden nép sorsa. Ilyen igazságos háború csak rokonszenvvel találkozhat, és támogatják is mindazok, akik becsületesek és haladó szelleműek

a világon... A bolgár nép előtt, amely túlnyomó többségében határtalanul szereti a testvéri szovjet népet és hozzá fűzi a jobb jövőre vonatkozó minden reményét... az az óriási feladat áll, hogy semmi körülmények között ne engedje meg földjének és hadseregének felhasználását a német fasizmus rablócéljai érdekében...

Legyetek éberek, és mindenképpen a legerélyesebben szálljatok szembe azokkal az intézkedésekkel, amelyeket a kormány foganatosít, hogy bevonjon bennünket a háborúba vagy országunkat a fasiszta rablók szolgálatába állítsa! Egyetlen szem bolgár búzát, egyetlen falat bolgár kenyeret se a német fasiszta fosztogatóknak! Egyetlen bolgár embert se az ő szolgálatukra!"

A Központi Bizottságnak már ez a felhívása úgy jellemzi a Szovjetunió elleni német támadást, mint „esztelen kalandot", amely „elkerülhetetlenül Hitler fejébe kerül".

1941. június 24-én a párt Politikai Irodája azt tűzte ki céljául, hogy a bolgár népet előkészítse a fegyveres harcra a hitlerista megszállók és bolgár ügynökeik ellen. Ennek az előkészítésnek a végrehajtására külön katonai bizottságot szerveztek. Megkezdték fegyveres harci csoportok alakítását romboló- és szabotázscselekmények végrehajtására. E csoportoknak az volt a feladatuk, hogy zavarják a német közlekedési vonalakat és megsemmisítsék a németeket ellátó üzemeket és raktárakat. Szabotázsakciókat szerveztek, aminek eredményeképpen a termelés számos fontos vállalatnál 40–50 százalékkal csökkent; a parasztokat a mezőgazdasági termények elrejtésére buzdították. Kiadták a jelszót: „Támadásokat kell intézni a német egységek és támaszpontok ellen, és általában háborús erőfeszítéseik szétzilálása és megbénítása érdekében teljes bizonytalanságot kell teremteni a németek és bolgár ügynökeik számára az országban." Ezzel egyidejűleg a párt fokozott munkához látott a hadseregben. Kiadta a jelszót: „Egyetlen katonát se a keleti frontra!" A Jugoszláviában állomásozó megszálló hadtest katonáit rábeszélték, hogy barátkozzanak a jugoszláv partizánokkal és menjenek át hozzájuk. Már 1941-ben megjelentek az első partizáncsapatok a razlogi, a bataki és a karlovói járásban, a Keleti-Középhegységben, a szevlievói, gabrovói járásban és másutt.

Ez a hősies küzdelem számos áldozattal és sok szenvedéssel járt;

a harcosok tucatjait akasztották fel vagy lőtték agyon, a városokban és falvakban végighordozták a partizánok levágott fejét, a börtönök és koncentrációs táborok zsúfolásig megteltek. Ám a harc a dühöngő terror ellenére is szakadatlanul erősödött. És minél több vereség érte a németeket a keleti fronton a Vörös Hadsereg győzelmeinek eredményeképpen, minél világosabbá vált a hitleri Németország elkerülhetetlen veresége, annál inkább létrejöttek a feltételek ahhoz, hogy a nép összes egészséges hazafias erőit tömöríteni lehessen a Hazafias Frontban. A Hazafias Front alapjait pártunk kezdeményezésére 1942 közepén vetettük meg, programjának közzétételével.

A Hazafias Front programja világosan és határozottan rámutatott arra, hogy a világuralomra törő hitlerista terv elkerülhetetlenül a hitleri Németország szétverésével végződik, és hogy Borisz cár kormányának politikája, amely Bulgáriát Hitler csatlósává tette, az országot katasztrófába sodró, népellenes politika. Éppen ezért a bolgár népnek, hadseregének és hazafias értelmiségének az a legfőbb kötelessége, hogy hatalmas Hazafias Frontban tömörüljön Bulgária megmentése érdekében.

A program követelte, hogy azonnal szakítsák meg a rablószövetséget Bulgária és a hitleri Németország között, űzzék ki a német hódítókat a bolgár földről; óvják meg a népi vagyont és a nép munkáját az idegen merényletektől; oszlassák fel és tegyék ártalmatlanná a fasiszta szervezeteket; állítsák helyre, terjesszék ki és erősítsék meg a dolgozó tömegek politikai jogait; ragadják ki a hadsereget a monarcho-fasiszta klikk karmaiból, változtassák népi hadsereggé; egyesítsék népünk anyagi és erkölcsi erőfeszítéseit a többi népek erőfeszítéseivel, hogy a Szovjetunió vezetésével végleg szétzúzzuk a német imperialistákat. A program felhívást tartalmazott arra, hogy minden antifasiszta erő tömörüljön a Hazafias Frontban, és hozzák létre a Hazafias Front kormányát, hogy biztosítsák országunknak mint szabad és független országnak politikai és gazdasági fejlődését, elszakíthatatlan kapcsolatban mindenekelőtt a nagy Szovjetunióval, együttműködésben minden szabadságszerető néppel.

A pártnak az volt a véleménye, hogy abban a küzdelemben, amely a fasizmus felszámolásáért hazánkban folyt, mint csomó-

pontban összpontosult a dolgozók, az egész nemzet életének és jövőjének valamennyi legégetőbb kérdése, és hogy a fasiszta rendszer szétverése nélkül az országot nem lehet kiszakítani a hitlerista táborból, nem lehet megmenteni a katasztrófától, a pusztulástól, attól, hogy fejlődésében évtizedekre visszaessék. Minél nyilvánvalóbbá vált a hitleri Németország szégyenteljes és elkerülhetetlen veresége, annál inkább világossá vált a lakosság legszélesebb rétegei előtt, hogy nálunk a Hitler rabszolgatartó politikájával életrehalálra összekapcsolódott fasiszta rendszer jelenti a fő veszedelmet, amelyet a lehető leggyorsabban fel kell számolni. Az egész nemzetközi és belső helyzet azt a központi feladatot tűzte a munkásosztály, a városi és falusi dolgozók, népünk valamennyi igazi demokratikus és hazafias erői elé, hogy szabadítsák meg az országot a fasiszta bilincsektől.

Ez volt pártunk gyakorlati, általános nemzeti, demokratikus platformja a háború idején. E platform célja az volt, hogy felszabadítsa az országot a fasizmus és a német megszállás alól. A platform igen nagy visszhangra talált, egybekovácsolta a nép óriási többségét a Hazafias Front zászlaja alatt, és általános népi üggyé vált.

A párt e program megvalósítását elkerülhetetlen és döntő szakasznak tekintette az ország további fejlődése szempontjából. Ennek a fejlődésnek mélyreható politikai, gazdasági és szociális átalakulások útján kellett végbemennie.

E harci program alapján a párt minden erejét megfeszítette, hogy mielőbb ténylegesen létrehozza a Hazafias Frontot mint egyetemes népi mozgalmat, és széles körben növelje az ellenállási mozgalmat, hogy az a tömegeket felölelő népi mozgalommá váljék.

Már 1942 második felében jelentősen megnövekedett a tömegek általános aktivitása a hitleri megszállók és a bolgár ügynökeik elleni harcban. Számos helyen kis létszámú partizáncsoportok szervezett csoportokká alakultak, amelyek a nép széles körű támogatását élvezték. Emlékezetesek a partizánok hősies harcai, amelyeket 1942–1943 telén a Középhegységben vívtak. 20 000 főnyi hadsereget és rendőrséget vetettek harcba sikertelenül ezek ellen a partizánok ellen. 1943 márciusában és áprilisában a Központi

Bizottság határozata értelmében az országot 12 felkelő hadműveleti övezetre osztották fel, közös katonai vezetés alatt. A partizáncsapatoknak a németek meg a falusi és városi fasiszta hatóságok ellen végrehajtott támadásait a lakosság körében kifejtett széles körű politikai munka kísérte. Minél nagyobb vereségeket szenvedtek a hitlerista hordák a keleti fronton, annál jobban fokozódott a partizánok harca, és annál szélesebb néptömegeket vont magához a partizánmozgalom az ország minden részében. Különösen így volt ez a németek sztálingrádi veresége után.

1943 végén és 1944 elején százezres hadsereg és csendőrség vett részt fasiszta vezetéssel a partizánmozgalom elleni harcban. És ha Hitlernek és Borisz cárnak nem sikerült egyetlen bolgár katonát sem küldenie a keleti frontra, ez főleg azért volt, mert a bolgár hadsereg fő erői a partizánok elleni harccal voltak elfoglalva nálunk is és Jugoszláviában is.

Ez valóban hősies időszak volt, amely pártunkat és a bolgár népet megpróbáltatások elé állította. Bátran elmondhatjuk, hogy pártunk a Munkásifjúsági Szövetség legaktívabb segítségével, az óriási áldozatok, a dühöngő terror és egyes párttagok opportunista ingadozása és meglapulása ellenére becsülettel kiállta ezt a megpróbáltatást.

Az ellenállási mozgalom időszaka örökre aranybetűkkel lesz beírva pártunk és népünk történetébe. Pártunk és népünk méltán büszke lehet a hős partizánokra, partizánnőkre és segítőik tízezreire, akiket a párt megszervezett és fegyveres harcba vitt a német megszállók és a bolgár fasiszták ellen. *(Hosszan tartó taps.)*

A partizánmozgalom növekvő lendülete, amelyet elősegített a Vörös Hadsereg győzelmes támadása és a fasiszták sikertelen elnyomó kísérletei, bátorságot adott a népnek, fokozta hitét a végső győzelemben, bátorságot öntött a Hazafias Front köréhez tartozó szövetségesekbe, és aktivizálta őket.

A Hazafias Front a dolgozók létszükségleteinek védelmében, valamint a Bulgária kirablása ellen folytatott harcban, abban a harcban alakult meg, amelyet azért vívtunk, hogy a német fasiszta imperialisták ne igázhassák le Bulgáriát. A Hazafias Front motorja pártunk volt, de tevékenységébe bekapcsolódtak más, nem fasiszta pártok és szervezetek is.

1944-ben a német hordáknak az összes frontokon elszenvedett súlyos, jóvátehetetlen vereségei, a szovjet csapatok villámszerű támadása Németország irányában, a fasiszta Olaszország kapitulációja, a 3. Ukrán Front közeledése Bulgária határaihoz – mindez meggyorsította a hitlerista Németország szétverését. A bulgáriai német ügynökség és a hatalmon levő monarcho-fasiszta klikk körében teljes fejvesztettség és zűrzavar keletkezett. Az a kísérletük, hogy vérbe fojtsák a partizánmozgalmat, kudarcot vallott. Kudarcot vallott az a kísérlet is, hogy megbontsák a Hazafias Frontot. A mindjobban érlelődő népfelkelés elhárítása végett Bagrjanov, majd Muraviev–Gicsev kormányai útján javaslatot tettek az angol–amerikai vezérkarnak, hogy feltétel nélkül kapitulálnak, abban a reményben, hogy Bulgária angol–amerikai megszállása esetén biztosítják maguknak a büntetlenséget gaztetteikért és fenntartják Bulgáriában a monarcho-kapitalista rendszer megrendült alapjait.

A szovjet csapatok villámgyors támadása és pártunk ébersége azonban meghiúsította ezt a tervet.

1944. augusztus 26-án a párt Központi Bizottsága a történelmi jelentőségű 4-es számú körlevéllel fordult a párt valamennyi szervezetéhez, vezetőségéhez és tagjaihoz. Ebben feladatul tűzte ki a fasiszta régensuralom* és a Bagrjanov-kormány fegyveres felkelés útján történő haladéktalan megdöntését és a Hazafias Front kormányának megalakítását. E körlevélben többek között ez áll:

„Bulgária számára ütött a tizenkettedik óra!

Bulgária sorsa most kizárólag a néptől és a hazafias katonaságtól függ. A ránk kényszerített régensuralomnak és a németbarát Bagrjanov-kormány uralmának minden további meghosszabbítása, akár csak egy napra is, a németekkel való szövetség további fenntartása – pusztulást és megsemmisülést jelent hazánk számára.

A párt, a Hazafias Front, az egész bolgár nép és a hadsereg előtt parancsoló módon az a feladat áll, hogy minden erejével bátor és döntő fegyveres harcra keljen.

A Hazafias Front az egyetlen politikai erő, amely azonnali,

* III. Borisz cár 1943 augusztusában meghalt. Kiskorú fia, Szimeon lett az utóda. Mellette kormányzótanács alakult.

bátor és határozott cselekedetekkel megmentheti és meg is kell hogy mentse az országot."

Ugyanazon a napon a Népfelszabadító Felkelő Hadsereg főparancsnoksága a következő parancsot adta ki:

„Mindenütt támadó hadműveleteket kell végrehajtani, és hozzá kell fogni a Hazafias Front hatalmának a helyszínen való megteremtéséhez. A fő csapásokat a központokra kell irányítani, elsősorban oda, ahol az egyes katonai alakulatok támogatására is lehet számítani."

A párt, teljes tudatában történelmi hivatásának, a proletariátus élén, a dicsőséges Vörös Hadsereg döntő segítségére támaszkodva, felhasználta harci múltjának minden tapasztalatát, győzelmeinek és vereségeinek minden tanulságát, kifejtette minden erejét, latba vetette hatalmas tekintélyét, hogy bátor, fegyveres harcba vigye a Hazafias Frontba tömörült bolgár népet a monarcho-fasiszta diktatúra megdöntéséért, amely a kapitalizmus és a reakció legveszedelmesebb, leggonoszabb segítőtársa volt az országban.

És szeptember 7-én, amikor a szovjet csapatok Bulgária területére léptek, a fegyveres felkelés már teljes mértékben kibontakozott. A perniki bányászok általános sztrájkjával, a szófiai villamosvasutasok sztrájkjával és a szófiai dolgozók tüntetésével, a plovdivi és a gabrovói általános sztrájkkal, a pleveni, várnai és szliveni börtönök elfoglalásával egy időben a partizáncsapatok egész sor falut és várost szabadítottak fel. A szovjet csapatok feltartóztathatatlan előnyomulása elől a német hordák sietve elhagyták az országot. A bolgár katonák megtagadták a reakciós tisztek parancsainak teljesítését, és átálltak a partizánok oldalára.

A felkelés győzelme biztosítva volt. Szeptember 9-én a felkelő csapatok, a forradalmi katonák és parancsnokok által segített egyesült néptömegek hatalmas csapásai megdöntötték a gyűlölt monarcho-fasiszta diktatúrát, és megalakult az első bolgár népi kormány, a Hazafias Front kormánya *(Hosszan tartó taps.)*

A szeptember 9-i felkelés győzelméről szólva azonban ismételten hangsúlyoznunk kell, hogy a szeptember 9-i felkelés győzelmében, hazánknak a német fasiszta iga alól történt felszabadításában a legnagyobb érdem a testvéri, hősies Vörös Hadsereget illeti. *(Viharos*

és hosszan tartó taps. Mindenki feláll. A küldöttek ütemesen tapsolnak és éljeneznek. Erőteljes és hosszan tartó éljenzés: „Hurrá!") Ezért a párt, a munkásosztály és egész dolgozó népünk örök hálával és elismeréssel gondol rájuk. *(Hosszan tartó taps.)*

A SZEPTEMBER 9-I NÉPFELKELÉS MEGNYITOTTA AZ UTAT A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSÉHEZ ORSZÁGUNKBAN

1. 1944. szeptember 9-től a Nagy Nemzetgyűlés megválasztásáig

Elvtársak és Elvtársnők! A szeptember 9-i fegyveres népfelkelés történelmi jelentőségű fordulatot jelent országunk fejlődésében.

1944. szeptember 9-én kiragadtuk a politikai hatalmat országunkban a kapitalista burzsoázia, a kizsákmányoló monarchofasiszta kisebbség kezéből, és a hatalom a nép túlnyomó többségének, a város és falu dolgozóinak kezébe ment át, a munkásosztálynak és kommunista élcsapatának aktív, vezető szerepével. *(Erős taps.)* A hős Vörös Hadsereg döntő segítségével győzelmet aratott szeptember 9-i felkelés megnyitotta az *utat a szocializmus felépítéséhez országunkban. (Viharos és hosszan tartó taps.)*

Az 1944. szeptember 9-i népfelkelés összekapcsolása a Vörös Hadsereg balkáni győzelmes hadjáratával nemcsak a felkelés győzelmét biztosította, hanem nagy erőt és lendületet is adott neki. A dolgozó tömegekben a fasizmus ellen két évtized folyamán felgyülemlett gyűlölet és az az eltökéltség, hogy leszámolnak a fasizmussal, feltartóztathatatlanul átszakította a gátakat, és egy csapásra elsöpörte a fasiszta rendszert. A dolgozókon elkövetett erőszak burzsoá-fasiszta rendőri apparátusát még szeptember 9-e körül szétvertük. Megkezdődött a népi milíciának, annak a fegyveres erőnek a megalakítása, amely hivatva volt a fasiszta elemek ellenállásának elnyomására és a népfelkelés vívmányainak megvédésére. Megdöntöttük a nagytőkés klikk hatalmát, amely a monarchia körül tömörült és legszorosabban összekapcsolódott a német imperializmussal. Az államhatalom a pártunk vezette Hazafias Frontban tömörült munkások, parasztok, iparosok és a népi értelmiség

harci szövetségének kezébe került. *(Taps.)* Gyökeres változás ment végbe az államhatalom jellegében: megdőlt a tőkéseket szolgáló államhatalom, a néptömegek elnyomásának és kizsákmányolásának eszköze, és megalakult a népi hatalom mint a kapitalizmus megsemmisítésének és a dolgozók mindenfajta kizsákmányolástól való fokozatos felszabadításának eszköze.

Szeptember 9-én a régi burzsoá államgépezetet valójában még nem vertük szét teljesen. A megalakult kormányban a kommunisták még kisebbségben voltak.* Sok fontos állami vezető pozíció olyan emberek kezében volt, akiknek egy része a későbbiek folyamán megbízhatatlannak vagy a népi hatalommal szemben ellenségesnek bizonyult. Ténylegesen azonban a hatalom a Hazafias Front bizottságaié volt. Pártunk kezében tartotta a Belügyminisztériumot és a hadsereg politikai tisztjeinek újonnan alakult intézményét. Ez az egész nép érdekében történt, mert csupán pártunk volt képes arra, hogy megszervezze a megdöntött monarcho-fasiszta klikk szétverését, biztosítsa a belső rendet és az átszervezett hadsereg sikeres részvételét a honvédő háborúban. A párt erőfölénye és befolyása a nép körében, továbbá a Hazafias Front bizottságában elfoglalt pozíciói biztosították neki azt a lehetőséget, hogy gyakorlatilag megvalósítsa vezető szerepét a kormányban is, és sikeresen vívja a harcot a fasiszta, reakciós, restaurációs elemek és a Hazafias Fronton belül megtalálható cinkosaik ellen.

Mint már hangsúlyoztuk, új emberek, a munkásosztály soraiból jött, a népből származó emberek kerültek a kormányzás élére. A nép hatalmas rétegei, amelyeket a fasiszta diktatúra a csizmája alá taposott, élénk és erőteljes politikai életre ébredtek, és a párt vezetésével bekapcsolódtak az ország politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális kormányzásának szerveibe. Új, jellegére nézve népi demokratikus államhatalom alakult ki, amelynek mind jobban és jobban kellett fejlődnie és tökéletesednie.

A szeptember 9-i népfelkelés, jóllehet közvetlenül demokratikus feladatok megoldását tűzte maga elé, nem mehetett másképp vég-

* A Hazafias Front első kormányának összetétele: Bolgár Munkáspárt (kommunisták) 4 minisztériummal, Népi Földművesszövetség és Zveno-szövetség 4–4, Szociáldemokrata Munkáspárt 2 tárcával + 1 pártonkívüli.

be, mint hogy gyökerében megingassa a kapitalista rendszert országunkban és túlhaladjon a polgári demokrácia keretein.

Ebben áll szeptember 9-i felkelésünk fő sajátossága.

Ez a sajátosság abból a körülményből ered, hogy a fasizmus felszámolása, a dolgozók demokratikus jogainak biztosítása, megszilárdítása és fejlesztése nem mehet végbe a kapitalizmus uralmába való beavatkozás nélkül. A fasizmus ugyanis nem más, mint a nagytőke leplezetlen terrorista diktatúrája. Nem lehet gyökeresen és végérvényesen felszámolni a fasizmust, ha nem törjük meg a nagytőke uralmát, nem lehet biztosítani a dolgozók demokratikus jogait, ha a nagytőke megtartja politikai és gazdasági mindenhatóságát. Ezért a szeptember 9-i népfelkelés – bár előtérbe állította a jellegük szerint demokratikus feladatok megoldását és azt a nagy nemzeti feladatot is, hogy népünk részt vegyen a háborúban a hitlerizmus végleges szétverése érdekében – később elkerülhetetlenül a nagytőke uralma ellen kellett hogy fordítsa fegyverét, új, komoly csapásokat kellett rá mérnie, és meg kellett nyitnia a lehetőséget a nagytőke uralmának és általában a kapitalista rendszernek a felszámolására és a szocializmusba való átmenetre.

E lehetőség valósággá tétele érdekében azonban pártunknak komoly és szívós harcot kellett folytatnia.

Mindenekelőtt meg kellett védelmezni és meg kellett szilárdítani a szeptember 9-i győzelmet. A pártnak világosan számot kellett vetnie azzal a helyzettel, amelyben a felkelés végbement, az abban a helyzetben szükséges és megvalósítandó legfőbb intézkedésekkel, az azonnal megvalósítható feladatok számával.

A szeptember 9-i felkelés a hitlerista Németország ellen még folyó háború közepette ment végbe. Kétségtelen, hogy e háború győzelmes befejezésének érdekei mindenek felett állottak, és nem volt szabad semmit sem tenni, ami árthatott volna ezeknek az érdekeknek. Ha értékeljük azt a tevékenységet, amelyet pártunk ebben az időszakban folytatott az országnak szeptember 9-e utáni fejlődésétől a háború végéig és a békeszerződés aláírásáig, semmiképpen sem szabad szem elől téveszteni ezt a fontos körülményt, valamint azt sem, hogy országunk, mint a hitleri Németország volt csatlósa, külön Szövetséges Ellenőrző Bizottság ellenőrzése alatt állott, amelyben részt vettek a népi hatalommal szemben ellenséges be-

állítottságú angol és amerikai képviselők is. Másrészt nemzeti létének és szabadságának védelmében Bulgária előtt az a feladat állt, hogy a Szovjetunió oldalán és vezetésével aktívan részt vegyen a hitlerista Németország elleni háborúban.

Ilyen helyzetben a valóság józan értékelésére volt szükség nemzetközi és belső szempontból egyaránt. Csak a legjobban megérett kérdéseket lehetett megoldani, hogy át ne ugorjuk a munkásosztály, a városi és falusi dolgozók kapitalizmus elleni harcának egyes fejlődési szakaszait. E tekintetben pártunk teljes tudatában volt a munkásosztály és minden dolgozó előtti történelmi felelősségének.

Szeptember 9-én és közvetlenül utána pártunk kiadta a jelszót, hogy a lehető legnagyobb mértékben tömöríteni kell népünk minden demokratikus és hazafias erejét a monarcho-fasiszta klikk döntő és könyörtelen megsemmisítésére, mozgósítani kell a nép minden anyagi és erkölcsi erejét, és szervezetten be kell kapcsolódni a Szovjetunió vezette szabadságszerető népek közös harcába. Ez volt az a központi feladat, amelyet pártunk közvetlenül szeptember 9-e után maga elé tűzött, és amelyet, mint ismeretes, sikeresen teljesített is. Bulgária erőihez mérten hozzájárult a Balkán felszabadításához, a hitlerista hódítók felett kivívott végső győzelemhez. „Mindent a frontnak, mindent a honvédő háború győzelméért!" – ez volt a párt, a Hazafias Front, az állam fő jelszava ebben az időben. Minden más kérdés ennek volt alárendelve. A párt harcolt azellen, hogy bármiképpen is eltérjenek ettől a jelszótól. Határozottan fellépett egyes szervek baloldali előreszaladása, egyes elvtársak türelmetlensége ellen, akik azon a véleményen voltak, hogy a pártnak azonnal a közvetlen szocialista átalakításokhoz kell hozzáfognia.

A lehető legnagyobb mértékben egyesíteni a nép minden antifasiszta, demokratikus, hazafias erejét, közte a polgárság bizonyos németellenes elemeit is a fasiszta klikk teljes szétverése, a Hitler-ellenes háborúban való győzelmes részvétel érdekében, a haza nemzeti függetlenségének, területi épségének, állami szuverenitásának megvédése és biztosítása érdekében – ez az irányvonal volt az egyetlen helyes vonal. Ennek az irányvonalnak a megvalósítása volt az előfeltétele és biztosítéka annak, hogy megóvjuk és továbbfejlesz-

szük a szeptember 9-i népfelkelés történelmi vívmányait. Ez a vonal lehetőséget nyújtott a pártnak arra, hogy a legszélesebb tömegekkel teremthesse meg a kapcsolatokat, megszilárdítsa állásait, elszigetelje a felkelés és a népi hatalom ellenségeit. Pártunk Központi Bizottsága ezt a vonalat szilárdan és következetesen végig is vitte.

Ebben az időszakban a nyíltan fasiszta elemeket megsemmisítő csapások érték. A fasizmus és a német ügynökség fő képviselőit, akik bűnösek voltak a német imperializmussal kötött rablószövetségért és azért, hogy az ország a harmadik nemzeti katasztrófa szélére került, szigorúan megbüntették, és a fasiszta szervezeteket szétzúztuk. Példátlan méretekben fejlődtek a dolgozók társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális szervezetei és alakult ki eddig ismeretlen aktivitásuk a társadalmi és politikai munka terén. Egész sor demokratikus reform valósult meg. Megvalósult a nők teljes egyenjogúsága, mert lehetőséget biztosítanak nekik arra, hogy tevékenyen részt vegyenek a közéletben, az állam gazdasági és kulturális életében. Az ifjúság előtt a legszélesebb tér nyílott meg a tevékenységre és a fejlődésre. A nemzeti kisebbségek szintén teljes egyenjogúságot kaptak, biztosítottuk iskoláik fenntartását állami költségen. Bevezettük a munkából és földből eredő tulajdonra vonatkozó törvényt, amely a 200 dekáron felüli földbirtokokat elvette. (Dobrudzsa kivételével, ahol a magántulajdonban meghagyható föld felső határát 300 dekárban szabták meg.) Törvényt hoztunk a jogtalanul szerzett vagyonok elkobzásáról. Hatékony intézkedéseket foganatosítottunk a hadsereg népi jellegének biztosítására. A hadseregben bevezettük a politikai tisztek intézményét. Ezek a tisztek a nép kipróbált fiaiból, az antifasiszta harcosok közül kerülnek ki.

Megkezdődött államapparátusunk más területeinek is új, népi alapokon történő átalakítása. Megerősítettük a nép demokratikus jogait, szabadságjogait. Ezek az átalakulások és egyéb változások a monarchia eltörlésében és a népköztársaság kikiáltásában* tükröződtek vissza és nyertek megerősítést. *(Hosszan tartó taps.)*

Ebben az időszakban gazdasági téren az erőfeszítések főleg a népgazdaság helyreállítására irányultak. A népgazdaságot a háború

* 1946. szeptember 15-én.

szétzilálta, a németek kegyetlenül kifosztották, és ráadásul még két év szárazságától is szenvedett. Ebben az időszakban nem volt és nem is lehetett napirenden a komoly gazdasági átalakítások kérdése. A még be nem fejezett háború és országunk még rendezetlen nemzetközi helyzete, valamint a Szövetséges Ellenőrző Bizottság jelenléte nem engedte meg, hogy nyomban radikálisan fellépjünk a tőkés reakció gazdasági bázisaival szemben. A nagyüzemek, a bankok és a kereskedelmi vállalatok továbbra is a magántőkések kezében maradtak.

Az igaz, hogy a kapitalisták már nem voltak olyan abszolút urai vállalataiknak és tőkéjüknek, mint azelőtt. Állami és társadalmi ellenőrzés létesült tevékenységük fölött. Erősen megnövekedett a munkásszakszervezetek társadalmi szerepe. De bármennyire is korlátozva volt a kapitalisták hatalma, mégis a vállalatok tulajdonosai maradtak. Arra használták fel ezt a körülményt, hogy ilyen vagy olyan formában, de akadályozzák a termelés fejlődését és a kormány intézkedéseit. Saját gazdasági bázissal rendelkezve, a kapitalistáknak megvolt rá a lehetőségük, hogy bizonyos nyomást gyakoroljanak a népi hatalomra. Még nagy harcra volt szükség, hogy véglegesen kiverjük a kapitalista elemeket politikai és gazdasági pozícióikból.

Szeptember 9-én olyan erős és megsemmisítő csapást mértünk a fasiszta klikkre, a nép ellenségeire, hogy a tőkés burzsoázia egy időre teljesen visszahúzódott. De ez még nem jelentette azt, hogy a burzsoázia feladta ama szándékait, hogy visszafordítsa az ország szekerét.

A még megmaradt gazdasági bázisára és arra a segítségre támaszkodva, amelyet a reakciós amerikai és angol körök nyújtottak neki, a tőkés burzsoázia hamarosan megpróbálkozott reményeinek és szándékainak megvalósításával. A Hazafias Frontban is voltak ügynökei, mégpedig azoknak a jobboldali, reakciós elemeknek a személyében, akik beszivárogtak a Hazafias Front egyes pártjaiba, és ott elrejtőztek. A burzsoázia még nem szánta rá magát, hogy nyílt harcot kezdjen a népi hatalommal, ezért ezeket a jobboldali, reakciós elemeket használta fel. Ezek szeptember 9-e után hamarosan dühödt harcot indítottak a kommunista párt ellen, vitatták vezető szerepét, és minden erejüket latba vetették, hogy szétzilál-

ják a gazdasági életet, megakadályozzák a kormányintézkedések végrehajtását, kompromittálják a pártot, gyöngítsék a Hazafias Frontot és előkészítsék a restaurációt.

Pártunknak meg kellett szerveznie a dolgozó tömegek harcát, hogy határozottan visszaverjék a belső és a nemzetközi reakció egyesült, egyre növekvő erőfeszítéseit, amelyek szeptember 9-ének ügye és vívmányai ellen irányultak. A pártnak a legnagyobb éberséget, nagy taktikai készséget, tapintatot és határozottságot kellett tanúsítania, hogy győztesen kerüljön ki ebből a bonyolult és felelősségteljes küzdelemből. Pártunk a Központi Bizottság vezetésével becsülettel teljesítette kötelességét. A párt ebben az időszakban mint a Hazafias Front, a dolgozók, az egész nép vezetője, a helyzet magaslatán állt. *(Taps.)*

Országunk dolgozói emlékeznek arra, milyen eréllyel és határozottsággal hívta őket a párt az utcára, hogy tiltakozzanak Damjan Velcsev híveinek ismeretes negyedik határozata ellen. Ezzel akarták ugyanis a kormányban és a Hazafias Frontban levő reakciós elemek megmenteni a népnek a hadsereg soraiban megbújt hóhérait a megtorlástól, hogy káderekként megtartsák őket puccsista terveik végrehajtására. Pártunk ugyanakkor leleplezte Gemetót is, ezt az önjelölt földműves-„vezért", aki fémjelzett idegen ügynök volt, és akihez a bulgáriai népi hatalom ellen acsarkodó reakciós angol–amerikai körök nagy reményeket fűztek. Gemeto megkísérelte, hogy a Hazafias Front valamennyi jobboldali, reakciós eleméből blokkot hozzon létre, és ezt nyíltan szembeállítsa pártunkkal. Ezek a reakciós elemek harcot kezdtek a Hazafias Front bizottságainak feloszlatásáért, amelyek, véleményük szerint, már túlélték magukat, a Hazafias Frontnak közönséges pártkoalícióvá való alakításáért, továbbá azért, hogy Bulgária ne vegyen részt a hitleri Németország elleni háborúban a Szovjetunió oldalán, a szovjet parancsnokság vezetése alatt. Aljas propagandát folytattak a népi milícia, a népbíróságok ellen, defetizmust hirdettek és terjesztettek az országban és a fronton.

Pártunk a néptömegek előtt leleplezte Gemetót és híveit mint ellenséges ügynököket, elszigetelte és szétverte őket, s még szorosabbra fűzte, még jobban megerősítette együttműködését a Hazafias Front egészséges erőivel, különösen a Földművesszövetséggel.

A hírhedt dr. G. M. Dimitrov Gemeto hamarosan hadsereg nélküli tábornok lett, és a nép megvetésétől és gúnyától kísérve a szófiai amerikai követségen rejtőzött el, majd szégyenletesen Amerikába menekült. *(Taps.)*

Gemetónak, az amerikai és angol imperialisták e bulgáriai főügynökének sikertelen fellépése és kudarca arra késztette megbízóit, hogy más eszközöket keressenek. A háború befejezésével az amerikai és angol reakciós körök fokozták nyomásukat országunkra. Egyenes utasításukra kiváltak a Hazafias Frontból Nikola Petkovék meg Grigor Csesmedzsievék, és galád, népellenes ellenzékké, az amerikai imperializmus leplezetlen ügynökségévé alakultak.

Az országnak még rendezetlen nemzetközi helyzete, az amerikai imperialisták nyílt beavatkozása az ország belügyeibe (az 1945. augusztus 26-ra kitűzött választások elhalasztása), a nagy gazdasági, élelmezési és egyéb nehézségek, amelyeket a németek rablásai és a háborús pusztítások idéztek elő, kedvező helyzetet teremtettek az ellenzéki vezérkarok számára, hogy bomlasztó aknamunkát fejtsenek ki a Hazafias Front, a népi hatalom és pártunk ellen.

Ennek ellenére a népellenes ellenzék súlyos és megsemmisítő vereséget szenvedett.* A XXVI. Rendes Nemzetgyűlés választásainak bojkottja szánalmasan megbukott. Később, a Nagy Nemzetgyűlés megválasztása idején** bár az ellenzék a legaljasabb zsaroláshoz folyamodott, külső beavatkozással fenyegetőzött, demagóg módon hazugságokat szórt a kommunistákra, rágalmazta őket és elferdítette a Hazafias Front programját – a Hazafias Front mégis fényes győzelmet aratott, a szavazatoknak több mint 70 százalékát kapta meg. Pártunk egymaga több mint 50 százalékát kapta meg a szavazatoknak, és többséghez jutott a Nagy Nemzetgyűlésben.*** *(Viharos taps.)* A Nagy Nemzetgyűlés megválasztásának

* Az 1945. november 18-i választáson a Hazafias Front pártjai – a Bolgár Munkáspárt (Kommunisták), a Bolgár Népi Földművesszövetség, a Zveno-szövetség, a Bolgár Szociáldemokrata Munkáspárt és az 1945 szeptemberében a Hazafias Fronthoz csatlakozott Radikális Párt közös listán indultak, s megkapták a szavazatok 88,18 százalékát.

** 1946. október 27.

*** A Nagy Nemzetgyűlésben a képviselők száma 465 volt. Ebből 275 kommunista, 69 parasztpárti, 9 szociáldemokrata, 8 Zveno-szövetségi és 1 radikális párti; az ellenzékhez tartozott 99.

eredményei bebizonyították, hogy a dolgozó tömegek teljesen megbíznak pártunkban, és beléhelyezik bizalmukat mint az ország kormányzásának és szocialista átalakításának vezető erejébe. A szabályosan megtartott és szabad választásokon, amelyek általános, közvetlen és egyenlő választójog alapján, titkos szavazással mentek végbe, parlamenti úton is véglegesen megszilárdult pártunk vezető szerepe a Hazafias Frontban és életünk minden területén. *(Taps.)* A párt még szilárdabban és még biztosabban haladhatott előre azon az úton, amelyet a szeptember 9-i népfelkelés nyitott meg. *(Taps.)*

Az ellenzék tevékeny ellenállása ellenére megkötöttük a békeszerződést. Helyreállt a diplomáciai kapcsolat Angliával és Amerikával. A párt és a Hazafias Front széles körű felvilágosító munkája az ellenzék által ideiglenesen megtévesztett parasztok és városi lakosok között teljesen elszigetelte ezt a népellenes ellenzéket a dolgozó néptől. Az ellenzéki vezérek elszigeteltségükben és a néptől megvetve összeesküvések szervezésére törekedtek, hogy erőszakkal, külső beavatkozás segítségével döntsék meg a népi hatalmat. Ez rövidesen Nikola Petkov ál-Földművesszövetségének teljes szétveréséhez vezetett.

Pártunk vezetésével leleplezték és kemény kézzel felszámolták a reakciós összeesküvések egész sorát. Lelepleztük és felszámoltuk Damjan Velcsev híveinek összeesküvését. A hadsereget következetesen megtisztítottuk a reakciós tisztektől.

Pártunk végigvitte a harcot a restaurációra törekvő ellenzékkel szemben, küzdve ugyanakkor minden egészséges, demokratikus és hazáját szerető erő minél teljesebb egyesítéséért a Hazafias Front zászlaja alatt. Teljes mértékben feltárta azt az árulást, amelyet az ellenzéki vezérek mint idegen ügynökök követtek el a nemzettel szemben. Ez éles osztályharc volt. A munkásosztály ellenségei a nemzet ellenségei is voltak. Ezzel egy időben a párt mindent megtett a munkásosztály pozícióinak erősítésére, a munkás-paraszt szövetség erősítésére, a Hazafias Front sorainak szoros felzárkóztatására. A párt abból indult ki, hogy a továbbiakban is a Hazafias Front növekvő demokratikus politikai hadseregének élén kell haladnia, ésszerűen felhasználva különféle részeinek és elemeinek erőit és lehetőségeit az ország demokratikus, haladó szellemű fejlődése érdekében. A párt tudta, hogy e hadseregből kiesnek majd

egyes csoportok és elemek – a Hazafias Front ingadozó és nem következetes tagjai –, attól függően, milyen jellegű feladatokat kell megoldania a Hazafias Frontnak. A párt világosan megértette, hogy magában a hadseregben következtes harcot kell folytatni a fasizmus és a kapitalista reakció ügynökei ellen. De azt is tudta, hogy a kommunista párt vezetésével folytatott közös munka és harc folyamatában e hadsereg egyes részlegei mindjobban meg fogják szilárdítani a maguk belső egységét, és hogy e hadseregen belül egyre inkább nőni és erősödni fog pártunk tekintélye és vezető szerepe.

Ma senki sem kételkedik abban, hogy pártunk politikája, amely arra irányult, hogy a legnagyobb mértékben egyesítsen minden demokratikus és hazafias erőt a Hazafias Front zászlaja alatt, megszilárdította a munkásosztály helyzetét, a nép teljes győzelmére vezetett a reakció felett, és biztosította a Hazafias Front programjának megvalósítását.

A munkásosztály vezető szerepe nyilvánvalóan kifejezésre jutott a Hazafias Front új kormányának összetételében* is, amely a Nagy Nemzetgyűlés megválasztása után alakult meg. Az állam döntő kulcspozícióit a kommunisták és a Hazafias Front valóban kipróbált tagjai foglalták el.

Még jobban megerősödött a Hazafias Front is. Soraiból eltávolítottuk a jobboldali elemeket (Damjan Velcsev, Jurukov híveit és a hozzájuk hasonlókat). Fő szövetségesünk, a Földművesszövetség, a Hazafias Frontban részt vevő kipróbált vezetőinek irányításával, eltávolította soraiból az ingadozó, kétszínű elemeket, és világosan, határozottan állást foglalt a parasztoknak és a munkásoknak a munkásosztály vezette harci szövetsége mellett, továbbá a szocializmus építése és a mezőgazdaság szocialista átalakítása mellett, amely a mezőgazdasági termelőszövetkezeti gazdaságok alapján, a falu kizsákmányoló kulákelemei korlátozásának és likvidálásának következetes politikája révén megy végbe. Megerősödött a kölcsönös bizalom a Hazafias Front pártjai között, jobban megismerték egymást és közeledtek egymáshoz.

* Az 1946. november 22-én megalakult kormány összetétele: a Bolgár Munkáspárt (kommunisták) 10, a Földművesszövetség 5, a Szociáldemokrata Munkáspárt 2, a Zveno-szövetség 2 tárcát kapott, + 1 pártonkívüli.

Ilyen módon visszavertük a belső és a nemzetközi reakció támadását. A harc a munkásosztály, a nép győzelmével végződött. Véget ért pártunk és a Hazafias Front vállvetve folytatott súlyos és elkeseredett harcának rendkívül fontos szakasza a szeptember 9-i népfelkelés történelmi vívmányainak megvédéséért. Ezzel kapcsolatban határozottan hangsúlyozni kell, hogy ha a belső és a nemzetközi reakció támadása ebben az időszakban nem nyílt fegyveres fellépés formájában jelentkezett, úgy ezt nemcsak a népi hatalom határozott intézkedései, pártunk ébersége és erélye magyarázza, hanem nagymértékben az is, hogy országunkban jelen voltak a felszabadító szovjet hadsereg alakulatai, és jelenlétük puszta ténye bizonyos fokig egyszerűen megbénította a reakciót. *(Taps.)*

2. Irány: a szocializmus alapjainak lerakása országunkban

A kapitalista reakció restaurációs törekvései felett pártunk vezetésével aratott népi győzelem megteremtette a lehetőséget és a feltételeket az ország gyorsabb politikai és gazdasági fejlődésére, arra, hogy hozzáfoghassunk a népi hatalom átalakító és alkotó feladatainak megvalósításához.

A Nagy Nemzetgyűlés megválasztása és a pártunk közvetlen vezetése alatt álló kormány megalakulása után kialakult helyzetben a termelőerők fejlődése, az ország gazdasági erejének és a dolgozók jólétének növekedése elképzelhetetlen volt anélkül, hogy ne nyúljunk radikálisan a tőkésosztály gazdasági bázisához. A bolgár tapasztalat is megerősítette azt a lenini tételt, hogy a rothadó kapitalizmus, a fasizmust szülő burzsoá demokrácia reménytelen organikus válságának körülményei között szó sem lehet semmiféle komoly és tartós demokratikus átalakulásról; nem lehet előrehaladni, ha nem nyúlunk a kapitalizmus alapjaihoz, ha nem teszünk lépéseket a szocializmus felé, amely országunk számára a Szovjetunió, a hatalmas szocialista állam testvéri segítsége folytán még sokkal inkább lehetővé vált. *(Taps.)*

Már szabad volt az út a népi hatalom alkotó feladatainak teljes kibontakozása felé, a népgazdaság területén megvalósítandó forradalmi változások, a kapitalista reakció gazdasági bázisának fel-

számolása, a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet felé, amely természetesen nem valósítható meg az ország kapitalista elemei elleni kérlelhetetlen osztályharc nélkül.

Ebben a helyzetben a pártnak kellő időben meg kellett volna határoznia az új feladatokat, hogy világos perspektívákkal fegyverezze fel kádereit, a Hazafias Frontot, a dolgozókat. Meg kell azonban mondani, hogy ebben a tekintetben bizonyos késedelem történt. Még azután is, hogy alapjában véve megoldottuk az előző időszak fő feladatait, a párt jelentős mértékben még a régi jelszavak jegyében folytatta munkáját. Eltűrtük, hogy bizonyos lelassulás álljon be a reakciós ellenzék szétzúzásában. Továbbra is arról beszéltünk, hogy össze lehet egyeztetni a nagyiparosok és a kereskedők érdekeit az állam általános érdekeivel akkor, amikor az általános helyzet már megengedte, hogy döntő intézkedéseket tegyünk a nagytőke uralmának felszámolására az ország gazdasági életében is, és amikor már megvoltak a szükséges feltételek és erők ahhoz, hogy sokkal határozottabban fogjunk hozzá országunkban a szocializmus alapjainak lerakásához.

Sohasem tévesztettük szem elől, hogy fejlődésünk általános perspektívája a szocializmus felé mutat. Mindig teljes tudatában voltunk annak, hogy a fasizmus felszámolása, ama számos reform megvalósítása, amelyet a Hazafias Front 1942. július 17-én meghirdetett programja tartalmaz, elszakíthatatlanul összefügg végső célunkkal, a szocializmussal és a kommunizmussal. Nemegyszer hangsúlyoztuk, hogy pártunknak mint a munkásosztály élcsapatának szemszögéből nézve a Hazafias Front programjának tényleges és teljes megvalósítása azoknak a szükséges feltételeknek létrehozását jelenti, amelyek lehetővé teszik népünk áttérését a szocializmusra. Mindig hangoztattuk, hogy egyrészt Hazafias Front-politikánk – azaz minden demokratikus és haladó erőnek a Hazafias Frontban való egyesítéséért, a Front programjának megvalósításáért folytatott küzdelmünk –, másrészt a szocializmusért folyó küzdelmünk között nincs semmiféle ellentmondás. De meg kell mondani, hogy abban az időben a szocializmusba való átmenet előttünk a viszonylag távolabbi jövő kérdésének tűnt, s úgy véltük: a belső és a nemzetközi helyzet még nem engedi meg, hogy gyakorlatilag ilyen gyökeres intézkedéseket tegyünk.

Közben, mint ismeretes, 1946 végére a Hazafias Front programja abban a formában, ahogyan 1942-ben meghirdettük, és ahogyan a Hazafias Front első kormánya szeptember 9-e után nyilatkozatában konkretizálta, alapjában véve megvalósult. Sőt, a népköztársaság kikiáltásával, a kétéves állami népgazdasági terv kidolgozásával valójában már továbbmentünk a Hazafias Front első programján. A szeptember 9-én elkezdődött forradalmi átalakító folyamat fejlődése halaszthatatlanná tette, hogy határozott intézkedéseket foganatosítsunk a nagytőkés magántulajdon felszámolására. Szükségessé tette, hogy a falu tőkéselemeivel kapcsolatban a korlátozás következetes politikáját folytassuk, valamint hogy gyökeresen átszervezzük az államapparátust, és ennek megfelelően kidolgozzuk a szocializmus felé haladás perspektívájának világos megfogalmazásával a Hazafias Front új programját. A fejlődés szükségessé tette, hogy e fő feladat figyelembevételével átszervezzük a Hazafias Frontot és minden erőnkkel tovább erősítsük a párt vezető szerepét.

Az a tény, hogy pártunk, ha rövid időre is, de megengedte az ország gazdasági és társadalmi-politikai fejlődésének lelassulását, azt mutatta, hogy bizonyos mértékig lebecsülte a munkásosztály és a dolgozók erejét, saját erőit, és túlbecsülte a reakció erőit. Ez azt jelentette, amint a Központi Bizottság XVI. plénuma* megállapította, hogy pártunkban „nem volt eléggé világos a szocializmus felé történő haladás távlata és üteme". A párt nem volt felvértezve a szeptember 9-i fordulat és e fordulat adta lehetőségek következetes marxi–lenini elemzésével, nem tudta idejében felismerni a fejlődés különböző szakaszait. Szerencsénkre azonban a párt, ha bizonyos késéssel és nem eléggé fejlett elméleti megalapozással is, de valójában ki tudta tűzni a helyzet követelte új feladatokat, és biztosította azok megoldását.

A mi esetünkben is érvényes az a közismert igazság, hogy könnyebb megtanulni a marxi-lenini tanítás elveit, mintsem a cselekvés vezérfonalaként helyesen és idejében alkalmazni azokat a gyakorlatban, a társadalmi fejlődés minden szakaszán. Hogy a párt vezetői elsajátíthassák ezt a tudást, ezt a nehéz művészetet, a nagyobbak-

* 1948. július 12–13-án tartották.

nak is, a kisebbeknek is fáradhatatlanul kell dolgozniuk és lelkiismeretesen tanulniuk, hogy a párt ne maradjon el, ne késlekedjék a szükséges cselekmények végrehajtásában, de ne is rohanjon előre.

Mindenkor hálásak leszünk azért a felbecsülhetetlen és idejében jött segítségért, amelyet a nagy bolsevik párttól *(Hosszan tartó taps.)* kaptunk tanácsok formájában és olyan vonatkozásban, hogy megvilágította pártunknak mint a népi demokrácia vezető erejének politikai problémáit. Ez a segítség lehetővé tette számunkra az elkövetett hibák kiküszöbölését.

Az utóbbi egy, másfél esztendőben pártunk vezetésével számos döntő jelentőségű intézkedés történt, amelyek végleg megszilárdították a népi demokráciát, és megteremtették a szocializmus gazdasági alapjainak lerakásához szükséges feltételeket országunkban.

Elfogadtuk az új köztársasági alkotmányt,* amely törvényesen megerősítette a szeptember 9-i népfelkelés történelmi vívmányait, az ország kormányzásának népi demokratikus formáját, s lehetővé tette ennek további fejlődését.

Pártunk kezdeményezésére és vezetésével végrehajtottuk az ipar, a magánbankok, a külkereskedelem, a belső nagykereskedelem, a városi beépített nagy ingatlantulajdon és az erdőbirtokok államosítását.** A mezőgazdasági nagybirtok-felszerelést megváltottuk. Ily módon a termelési és csereeszközök döntő része társadalmi tulajdonba került.

Az ipar államosítása volt a gazdasági életben végrehajtott legfontosabb forradalmi intézkedés, amely véglegesen megerősítette országunk tervszerű fejlődését a szocializmus felé. Az ipar, a hitel és a közlekedés terén a társadalmasított szektor szinte teljesen monopolhelyzetbe jutott, majdnem teljesen monopolizálta a külkereskedelmet és a belföldi nagykereskedelmet, a belföldi kiskereskedelemben pedig lényeges túlsúlyba jutott a magánszektor fölött. Szilárd alapokra tett szert a társadalmasított szektor a mezőgazdaságban és a kisiparban is, és egyre erősödik. Több mint 70

* 1947. december 4-én.

** 1947. december 23. és 27. között.

gép- és traktorállomásunk van, több mint 1000 földműves termelőszövetkezeti gazdaság alakult, amely csaknem hárommillió dekár szántóföldet rendelkezik; közel egymillió dekár földterülettel rendelkeznek az állami gazdaságok, és újabb kisipari termelőszövetkezetek alakulnak. A szövetkezeti mozgalom széles körben fejlődik városban és falun egyaránt.

Az ismertetett mélyreható átalakító intézkedésekkel egyidejűleg és népi alkotmányunknak megfelelően gyökeresen átszerveztük az egész államapparátust, amely számos fogyatékossága ellenére egyre javul és tökéletesedik mint a népi demokratikus állam apparátusa. Pártunk kezdeményezésére és vezetésével – mint ismeretes – a Hazafias Frontot egységes társadalmi és politikai szervezetté alakítottuk át, megújított közös programmal és közös szervezeti szabályzattal, amelyek az ország átalakításának új feladatait a szocializmus felé haladás figyelembevételével fogalmazták meg. Ily módon a párt kitartó és hosszas munkája eredményeként végleg felszámoltuk a koalíció elemeit a Hazafias Frontban, és ez a város és a falu dolgozóinak harci szövetségévé változott a pártunk vezette munkásosztály vezető szerepének általános elismerése mellett. Ma már a Hazafias Front minden pártja és társadalmi szervezete elismeri a szocializmus felépítésének szükségességét.

A Hazafias Front II. kongresszusa roppant fontos szakaszt jelentett a Front fejlődésében. Az ellenséges, ingadozó, állhatatlan elemek, amelyek korábban behatoltak a Hazafias Frontba, hogy azt belülről szétbomlasszák és erőtlenné tegyék, leszakadtak vagy kizárták őket. A Hazafias Front ezzel csak nyert. Helyükre a II. kongresszus után új, friss erők kerültek a dolgozó nép soraiból és tömegszervezeteiből. A Hazafias Front, mint a városi és falusi dolgozók munkásosztály vezette harci szövetségének társadalmi-politikai tömegszervezete, most erősebb, és belső egysége szilárdabb és tömörebb, mint valaha. Létrejöttek a legkedvezőbb feltételei annak, hogy pártjai még szorosabban együttműködjenek és közeledjenek egymáshoz. E pártok mindegyike, jóllehet a meggyőzés, az agitáció és a propaganda különböző módszereit alkalmazza azoknak a köröknek a sajátosságaitól függően, amelyekben leginkább dolgozik, egyaránt közreműködik abban, hogy a lakosság minél szélesebb rétegei csatlakozzanak ahhoz a közös ügyhöz,

melyet a szocializmus alapjainak népi demokratikus módon való lerakása jelent.

Jelenleg a Hazafias Front élő megtestesítője dolgozóink egyre növekvő, harcos erkölcsi és politikai egységének. Ez az egység a kapitalista elemek ellen és a szocializmus felépítéséért vívott harc végigvitelének alapvető feltétele és hatalmas tényezője.

A Hazafias Front átalakítása egységes társadalmi és politikai szervezetté közös, lényegében szocialista programmal, s közös, mindenkire kötelező fegyelemmel, a kommunista párt vezető szerepének osztatlan elismerésével – kétségtelenül hatalmas eredmény. Éppen ezért határozottan visszautasítjuk a Hazafias Front jelentőségének és szerepének minden lebecsülését: országunk életszükséglete volt és maradt. Feltétlenül elítéljük azokat a kommunistákat, akik az egységes társadalmi és politikai szervezet félvállról való kezelésével a Hazafias Front felbomlasztásában érdekelt osztályellenség malmára hajtják a vizet.

Magától értetődik, hogy a Hazafias Front keretén belül a mostani pártok közül egyesek előnyben részesíthetik azt, hogy egymással egyesüljenek, vagy hogy megszüntessék önálló szervezeti életüket, amikor azt időszerűnek, hasznosnak és célszerűnek találják. Ez azonban kizárólag az ő elbírálásukra tartozik, az ő lehetőségük és fenntartott joguk.

Az ismertetett mélyreható átalakulások és az ország osztály- és politikai erőviszonyaiban bekövetkezett változások a Szovjetunió aktív támogatása és segítsége mellett lehetővé tették azt, hogy kitűzzük a szocializmus alapjainak lerakására való áttérés kérdését mint életbe vágó fontosságú, gyakorlati feladatot. *(Taps.)* Ez most pártunk fő irányvonala. És a párt, a város és a falu dolgozóival szövetségben álló munkásosztály élén, keményen és tántoríthatatlanul, a győzelem biztos tudatával meg fogja valósítani ezt a helyes fő irányvonalat, bármilyen belső és különösen külső nehézségek vagy akadályok ellenére is. *(Viharos, hosszan tartó taps.)*

A NÉPI DEMOKRÁCIA ÉS A NÉPI DEMOKRATIKUS ÁLLAM JELLEGE, SZEREPE ÉS PERSPEKTÍVÁI

Hogy tökéletes biztonsággal haladhassunk előre az általunk választott helyes úton, a szocializmus útján, teljesen világosan kell álljon előttünk a népi demokrácia és a népi demokratikus állam jellegének, szerepének és perspektíváinak kérdése. Ezzel kapcsolatosan eddigi nézeteink közül egyeseket pontosabban kell meghatároznunk, másokat pedig ki kell javítanunk, figyelembe véve az eddigi tapasztalatokat és az erre az – amint tudják – országunk és más népi demokratikus országok számára is új, bonyolult kérdésre vonatkozó legújabb adatokat is

Mi röviden a kérdés lényege?

Először: mint ismeretes, a népi demokrácia és a népi demokratikus állam a német fasiszta erők szétverésének, a Szovjetunió második világháborúban aratott történelmi győzelmének és a munkásosztály vezette néptömegek nemzeti szabadságért és függetlenségért vívott harcának eredményeként jöhetett létre. Ez azt eredményezte, hogy egész sor kelet- és délkelet-európai ország kivált az imperializmus rendszeréből.

A népi demokrácia és a népi demokratikus állam jellegét négy igen fontos sajátosság határozza meg:

a) A népi demokratikus állam a dolgozóknak, a nép óriási többségének hatalma, amelyet a munkásosztály vezet. Ez először is azt jelenti, hogy megdőlt a tőkések és nagybirtokosok hatalma, s létrejött a munkásosztály vezette városi és falusi dolgozók hatalma; a munkásosztály, mint a jelenkori társadalom leghaladottabb osztálya, vezető szerepet tölt be az állami és társadalmi életben; másodszor azt jelenti, hogy az állam a dolgozók harci eszköze a kizsákmányoló elemek ellen, a kapitalista rend és a burzsoá uralom visszaállítására irányuló minden kísérlettel és irányzattal szemben.

b) A népi demokratikus állam az átmeneti időszak állama, melynek az a feladata, hogy biztosítsa az ország fejlődését a szocializmus felé vezető úton. Ez azt jelenti, hogy bár a tőkések és a nagybirtokosok hatalma megdőlt, s ezeknek az osztályoknak a

vagyona a nép tulajdonába ment át, a kapitalizmus gazdasági gyökereit még nem számolták fel, kapitalista elemek még maradtak és fejlődnek, igyekeznek visszaállítani a tőkés rabszolgarendszert. Ezért előrehaladni a szocializmus felé csak akkor lehetséges, ha kérlelhetetlen osztályharcot folytatunk a tőkéselemekkel, teljes felszámolásukig.

A népi demokratikus állam csak akkor erősödhet és teljesítheti történelmi hivatását, ha szüntelenül halad előre a szocializmus felé. Ha a népi demokrácia nem harcolna a kizsákmányoló osztályok ellen, nem nyomná el és nem szorítaná ki a tőkéselemeket, úgy azok előbb-utóbb felülkerekednének, és nem csupán aláásnák a népi demokrácia alapjait, hanem pusztulásba is döntenék azt.

c) A népi demokratikus állam a Szovjetunióval, a szocializmus országával való együttműködés és barátság útján jön létre. Mint országunk felszabadítása az imperializmus jármából és a népi demokratikus állam megteremtése annak a segítségnek és felszabadító küldetésnek volt köszönhető, amelyet a Szovjetunió a fasiszta Németország és szövetségesei elleni harcban betöltött, úgy népi demokráciánk további fejlődésének is előfeltétele az országunk és a nagy szovjetállam közötti szoros kapcsolatok, az őszinte együttműködés, a kölcsönös segítség és barátság fenntartása és erősítése. *(Taps.)* Minden irányzat, amely a Szovjetunióval folytatott együttműködést gyengíti, országunkban magának a népi demokratikus rendszer létének az alapjai ellen irányul. *(Taps.)*

d) A népi demokratikus állam a demokratikus, imperialistaellenes táborhoz tartozik. Csak a hatalmas szovjetállam vezette egységes, demokratikus, imperialistaellenes tábor tagjaként biztosíthatja minden népi demokratikus ország a függetlenségét, szuverenitását és biztonságát az imperialista erők agressziójával szemben. *(Taps.)*

Másodszor: abban a helyzetben, amelyre a fasiszta agresszor államok katonai szétzúzása, a kapitalizmus általános válságának kiéleződése, a Szovjetunió hatalmának óriási megerősödése, a Szovjetunióval és a népi demokratikus államokkal való szoros együttműködés jellemző, országunk számára, akárcsak a többi népi demokrácia számára, megnyílt a lehetőség, hogy szovjetrendszer létesítése nélkül, népi demokratikus rendszer útján teremtsük

meg az átmenetet a kapitalizmusból a szocializmusba azzal a feltétellel, hogy ez a rendszer erősödik és fejlődik, s hogy a Szovjetunió, valamint a népi demokratikus országok támogatását élvezzük.

Harmadszor: megtestesítve a dolgozók uralmát, melyben a munkásosztály a vezető erő, a népi demokratikus rendszer az adott történelmi helyzetben, mint már a tapasztalat megmutatta, sikeresen teljesítheti és kell is hogy teljesítse a proletárdiktatúra funkcióit a kapitalista elemek felszámolása és a szocialista gazdaság megszervezése céljából. *(Viharos, hosszan tartó taps.)* A népi demokratikus rendszer megtörheti a megdöntött tőkések és nagybirtokosok ellenállását, elnyomhatja és felszámolhatja a tőke hatalmának visszaállítására irányuló kísérleteiket. Megszervezheti az iparnak a társadalmi tulajdon és a tervgazdálkodás alapján történő építését. A népi demokratikus rendszer képes lesz leküzdeni a városi kispolgárság és a középparasztság állhatatlanságát, le tudja majd győzni a kapitalista elemeket a falun, és képes lesz arra, hogy a szocializmusba való átmenetért döntő harcra tömörítse a dolgozó tömegek zömét a munkásosztály körül.

E vonal érvényesítésekor, amely a kapitalista elemeknek a népgazdaságból történő kiszorítására irányul, a népi demokratikus rendszer kétségtelenül nem marad változatlan. Feltétlenül szükséges lesz, hogy állandóan erősítsük a munkásosztály vezető pozícióit az állami és társadalmi élet minden területén, feltétlenül szükséges lesz a faluban is tömöríteni mindazokat az elemeket, akik megbízható szövetségeseivé válhatnak a munkásosztálynak a kulákok és szekértolóik elleni harc kiélesedésekor. Feltétlenül erősíteni és javítani kell majd a népi demokratikus rendszert, az osztályellenség korlátozásának és felszámolásának harci eszközét.

Negyedszer: a népi demokratikus országok, közöttük a mi országunk is, már megindultak a szocializmus felé vezető úton, miközben szüntelenül harcolnak a belső és különösen a külső ellenséges erők ellen. Jelenleg ezekben az országokban a szocializmus felépítéséhez szükséges feltételek megteremtésén dolgoznak, így a mi országunkban is – a jövendő szocialista társadalom gazdasági és kulturális alapjainak létrehozásán.

Éppen ez a fő feladata a mai szakaszban a népi demokráciának, tehát a munkásosztálynak és a munkásosztályt vezető kommunista pártnak is.

Ez az általános feladat egy sor fontos részletfeladatot foglal magában, melyek közül döntő jelentősége van nálunk a következőknek:

a) A kommunista párt vezette munkásosztály vezető szerepének állandó erősítése az állami, gazdasági, társadalmi-politikai és kulturális élet minden területén.

b) A munkásosztály és a dolgozó parasztság szövetségének erősítése, amely szövetségben a munkásosztály vezet.

c) A népgazdaság társadalmasított szektorának, különösen a nagyiparnak gyorsított fejlesztése.

d) A mezőgazdaság kapitalista, kizsákmányoló elemeinek felszámolásához szükséges feltételek előkészítése, korlátozásuk és kiszorításuk, majd ezután felszámolásuk következetes politikája útján.

e) A termelőszövetkezetek sokoldalú fejlesztése a paraszttömegek körében, állami segítség nyújtása a kis- és középparasztoknak, a gép- és traktorállomások mezőgazdasági gépeinek rendelkezésre bocsátása hitelek, vetőmagkölcsönök stb. formájában, hogy érdekeltebbé váljanak a munkásosztállyal kötött szövetségben. A szövetkezetek életéből vett példákkal kell meggyőznünk őket a közös gazdálkodás előnyeiről, és a kapitalista elemek iránti kérlelhetetlenség szellemében kell nevelnünk őket.

Ami a föld nacionalizálását illeti, úgy találjuk, hogy ennek a kérdésnek a mi körülményeink között, a földműves termelőszövetkezeti gazdaságok fejlesztésekor nincs gyakorlati jelentősége, azaz a föld nacionalizálása nem elengedhetetlen feltétele mezőgazdaságunk fejlesztésének és gépesítésének.

Ötödször: a népi demokrácia és a népi demokratikus állam az internacionalizmus alapján áll. A nacionalizmus összeférhetetlen a népi demokráciával, mert a nacionalizmus a kapitalizmus, a tőkés reakció fegyvere. Pártunk az internacionalizmusban, a nemzetközi együttműködésben látja országunk önálló létének, boldogulásának, a szocializmus felé haladásának biztosítékát. Mi a nacionalizmust, bármilyen álarc mögé rejtőzzék is, a kommuniz-

mus ellenségének tartjuk. Ezért a nacionalizmus elleni harc a kommunisták, minden kommunista elsőrendű kötelessége.

A nacionalizmus minden megnyilvánulása ellen küzdve a dolgozókat a proletár nemzetköziség és a hazájuk iránti odaadás, vagyis az igazi hazafiság szellemében kell nevelnünk.

A proletár nemzetköziség és a haza iránti odaadás szellemében történő nevelés mindenekelőtt annak a tudatnak a fejlesztését és erősítését jelenti, hogy a népi demokratikus országok és a nagy Szovjetunió erős, szilárd egységfrontja döntő fontosságú a nemzetközi reakció és imperializmus agresszív erőinek támadása elleni harcban. Népünk egész jövője egyrészt attól függ, hogy a Szovjetunió hatalmas legyen, amelyben életbevágóan érdekelve vagyunk, másrészt attól, mennyire kész és képes népünk kapitalista agresszió esetén méltón teljesíteni kötelességét a közös harcban. *(Taps.)*

Ezzel együtt a proletár nemzetköziség szellemében történő nevelés annak a tudatnak a fejlesztését és erősítését is jelenti, hogy igen fontos a kommunista pártok teljes cselekvési egysége és a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának vezető szerepe. *(Viharos taps.)* Mert a kommunista pártoknak egységes elméletük van – a marxizmus–leninizmus elmélete –, amely cselekvésük vezérfonala, mert egységes céltudatosság van politikájukban, és mert létezik Lenin nagy pártja, a nemzetközi munkásmozgalom vezető pártja. *(Viharos, hosszan tartó taps. Mindenki feláll. Zúgó, hosszas éljenzés: „Hurrá!" „Éljen a bolsevikok nagy kommunista pártja!")*

Minden sikerünk legfontosabb feltételének azt tartjuk, hogy éppen ebben a szellemben kell fáradhatatlanul és nyíltan nevelnünk a pártot, a munkásosztályt, a dolgozó parasztságot, a dolgozó értelmiséget, az egész dolgozó népet. *(Viharos taps.)*

A NEMZETKÖZI HELYZET ÉS KÜLPOLITIKÁNK

Elvtársak és Elvtársnők! A délelőtti ülésen kifejtettek után most áttérek a nemzetközi helyzetre és külpolitikánkra, majd perspektíváinkra a gazdasági és kulturális élet terén, végül pedig pártunkra.

Ami a nemzetközi helyzetet illeti, az emberiség életében két fő tény jellemzi a jelenkort: az egyik tény a kapitalista rendszer

általános válsága és bomlása, a másik a szocialista társadalom állandó fejlődése és virágzása a Szovjetunióban. *(Taps.)*

A kapitalizmus általános válságát a kapitalizmus egész fejlődése készítette elő. Azután, hogy a tőkés rendszer a társadalom termelőerőit hallatlan mértékig kifejlesztette, számára megoldhatatlan ellentétekbe keveredett. Már az 1914–1918-as imperialista háború jelezte, hogy a tőkés rendszer általános, mély válságának korszakába lépett. Az Oroszországban végbement Nagy Októberi Szocialista Forradalom a világkapitalizmus rendszeréből kiszakította a földkerekség egyhatodát. A kapitalizmus megszűnt a világgazdaság egységes, mindent átfogó rendszere lenni, elvesztette előző szilárdságát.

A második világháború, amelyet a nemzetközi reakció erői készítettek elő és a fasiszta agresszorok robbantottak ki, még jobban elmélyítette és kiélezte a kapitalizmus általános válságát. Miként az első háborúnak, ennek is a kapitalizmus további gyengülése lett az eredménye.

A fasizmus és a világagresszió fő tűzfészkeinek, Németországnak, Olaszországnak és Japánnak a szétzúzása megfosztotta a nemzetközi reakciót előretolt hadállásaitól a Szovjetunió, a demokrácia és a szocializmus, a munkás- és a nemzeti felszabadító mozgalom elleni harcában, megfosztotta a kapitalizmust a fasiszta országoktól.

A Szovjetunió nemzetközi tekintélye és hatalma mérhetetlenül megnőtt, mert hősi harcával nem csupán megvédelmezte szabadságát és függetlenségét, hanem felszabadította az európai népeket is a rabság alól. A Szovjetunió döntő szerepet játszott az agresszorok felett kivívott győzelemben, és megmentette az emberi civilizációt a fasiszta barbárságtól. Megmutatta az egész világnak, hogy a szocializmus és a demokrácia erői legyőzhetetlenek. A Szovjetunió a nemzetközi politika döntő tényezőjévé vált. A Szovjetunió a béke és a népek biztonságának hatalmas támasza, biztosítéka annak, hogy a népek szabadon fejlődhessenek a haladás és az igazi demokrácia útján. A világ imperialistaellenes egységfrontjának élén álló Szovjetunió ma ledönthetetlen akadályként áll a nemzetközi reakció sötét terveinek megvalósítása útjában, hiszen ez a reakció a népeket új világháborúba akarja sodorni.

Amint az első világháború azzal fejeződött be, hogy Oroszország kivált a kapitalizmus világrendszeréből, úgy a második világháború és a fasizmus szétzúzása azt eredményezte, hogy egy sor kelet- és délkelet-európai ország kivált az imperialista rendszerből. Ezek az országok, amelyek a Vörös Hadsereg segítségével szabadultak fel, ezáltal lehetőséget nyertek arra, hogy a Szovjetunió önzetlen támogatása alapján, népeik szabad választása szerint határozzák meg sorsukat.

A gyarmati rendszer válsága, amely a második világháború következtében kiéleződött, a gyarmati és függő országok nemzeti felszabadító mozgalmainak hatalmas arányú fellendüléséhez vezetett, és fenyegeti az imperialista rendszer hátországát. A gyarmati népek többé már nem akarnak a régi módon élni, és elszánt harcba kezdtek önálló, szabad és független államaik megalakításáért.

A háború az egész tőkésvilágban példátlanul elszegényítette a tömegeket, növelte a munkanélküliséget, a nyomort, az éhínséget, és kiélezte az osztályellentéteket, mert a burzsoázia mindenütt át akarja hárítani a háború és a háború utáni nehézségek fő terhét a dolgozó tömegek vállaira. Ezzel egy időben a háborút a nemzetközi munkásmozgalom nagy fellendülése követte.

A fasiszta agresszorok szétverése után a nemzetközi reakció központja az Egyesült Államokba helyeződött át. A legutóbbi háborúban megbukott hitleri világuralmi terveket az amerikai imperialisták világuralmi tervei, az úgynevezett Marshall-terv és Truman-elv váltották fel. Európa és az egész világ gazdasági, politikai és ideológiai rabságba döntésének e kalandor tervei az országok és népek túlnyomó többségének életbevágó nemzeti érdekei ellen irányulnak. E terveket a finánccoligarchia kapzsi, imperialista törekvései diktálják, valamint az, hogy a finánccoligarchia retteg a szocializmus és a népi demokrácia világszerte észlelhető erősödésétől.

Az úgynevezett nyugati demokrácia zászlaja alatt az amerikai imperializmus rá akarja kényszeríteni az európai országokra, így a mi országunkra is, a dollár mindenhatóságán és néhány monopolista uralmán alapuló rendszerét. Célul tűzte ki, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetét terjeszkedési politikájának eszközévé tegye, megsértve a tagállamok szuverenitásának és egyenjogúságának

elvét. Az amerikai imperializmus le akarja igázni a kis és ideiglenesen meggyengült népeket, imperialista blokkot akar létrehozni a Szovjetunió, a népi demokratikus országok, a dolgozók forradalmi mozgalma, valamint a szabadságukért küzdő gyarmati népek ellen. Az amerikai imperializmus eszeveszett fegyverkezési politikát folytat. Az angol–amerikai imperialisták szemérmetlenül beavatkoznak más országok belügyeibe – ennek különösen tipikus esete szomszédunk, Görögország –, mindenütt támogatják a népből kitagadott reakciós és nyílt fasiszta elemeket.

De a második világháború után megalakult angol–amerikai blokk – amelyben, mellesleg mondva, Anglia a másodrendű, másodosztályú szövetséges szerepét játssza – aligha lehet tartós és hosszú életű. A mai imperializmus két fő hatalma, az Egyesült Államok és Anglia között, valamint a többi tőkésország között fennálló ellentétek elkerülhetetlenül kiéleződnek a világ különböző részein a piacokért és befolyási övezetekért folytatott harcban.

Ebben a nemzetközi helyzetben a Szovjetunió iránti viszony döntő vízválasztó a demokrácia tábora és a reakció tábora között a nemzetközi porondon, a háborús uszítók és a tartós, demokratikus béke hívei között.

A Szovjetunió határozottan elhárítja az imperialisták próbálkozásait és törekvésüket, hogy az atomfegyverrel ijesztgessék a népeket. A Szovjetunió a béke és a népek közötti baráti együttműködés kipróbált politikájának folytatásakor növekvő gazdasági és politikai hatalmára, legyőzhetetlen hadseregére, az egész világ munkásainak és dolgozóinak feltétlen támogatására támaszkodik, akiknek létérdeke a béke fenntartása. *Az agresszorok és az új háborúra uszítók tervei kikerülhetetlenül kudarcba fulladnak. (Hosszan tartó taps.)*

Az új világháború uszítóit leleplezve Sztálin elvtárs nemrégiben megmondotta, hogyan végződhet ez a kalandorpolitika:

„Ez – mondotta Sztálin elvtárs – csak az új háborúra uszítók csúfos kudarcával végződhetik. Churchill, a fő háborús uszító, elérte, hogy nemzetének és a világ demokratikus erőinek bizalmát elveszítette. Ugyanez a sors vár a többi háborús gyújtogatóra. *A közelmúlt háború borzalmai még nagyon is élénken élnek a népek emlékezetében, és a béke melletti társadalmi erők sokkal nagyobbak,*

semhogy azok, akik Churchillnek az agresszió terén tanítványai, ezeket az erőket legyűrhetnék és új háború felé fordíthatnák."*

Valóban, elmúlt már az az idő, amikor a népek vak és tehetetlen eszközei voltak az uralkodó tőkés és monarchista klikkeknek. Mindkét félteke békeszerető népei egyre határozottabban mozgósítják erőiket a béke, a demokrácia és a világkultúra védelmében, egyre világosabban rajzolódik ki az imperialistaellenes világfront, melynek élén a szüntelenül erősödő nagy Szovjetunió áll. Most, midőn az amerikai imperialisták szemérmetlenül fenyegetőznek a világ színe előtt az atombombával, s cinikusan dicsekszenek, hogy ezekkel az atombombákkal a békés lakosság millióit tudják megsemmisíteni, egész országokat és világrészeket tudnak romba dönteni – *minden nép a Szovjetunióban látja a világbéke legfőbb őrét és a civilizáció védelmezőjét a kapitalista barbársággal szemben.* A békeszerető népek igen tanulságos leckét kaptak, különösen a háború és a béke erői között lefolyt ismert párbajból, amely az Egyesült Nemzetek Szervezetének imént zárult közgyűlésén játszódott le. *Az angol–amerikai imperialisták*, akik elutasították a Szovjetuniónak a szovjet küldöttség útján előterjesztett, az atomfegyver betiltásáról és az öt nagyhatalom fegyverzetének egyharmadával való haladéktalan csökkentéséről szóló javaslatát, *az egész világ előtt lelepleződtek mint a béke és a népek közötti együttműködés ellenségei.*

Megmutatkozott, milyen mélyre süllyedtek az amerikai imperializmus irányítói, amikor minden teketória nélkül, szemérmetlenül kérkednek a világ előtt azzal, hogy van atombombájuk és készek előre megfontolt szándékkal tömeggyilkosságokat elkövetni, hogy megmentsék rothadt, imperialista rendszerüket. *(Taps.)*

Nem csupán a Szovjetunió és a népi demokráciák népei, hanem a kapitalista országok népeinek és a gyarmati népeknek túlnyomó többsége is a béke arcvonalában tömörül. A reakciós és harcias köztársasági párt kudarca a legutóbbi amerikai választások alkalmával meggyőzően tanúsítja, hogy az amerikai nép többsége nem akar háborút és elutasítja a nagy kapitalista monopóliumok, kon-

* *Sztálin:* A békéért. 1946–1952. Második, bővített kiadás. Szikra 1952 78. old.

szernek és kartellek reakciós programját. Minden józan szemlélő joggal kérdezheti: melyik angol miniszter viheti például háborúba az angol népet a Szovjetunió ellen, amikor az angol nép emlékszik arra, hogy éppen a Vörös Hadsereg védelmezte meg Angliát a hitlerizmus fenyegető, borzalmas veszélyétől. A néptömegek harca az új háború gyújtogatói ellen különösen világos formát öltött Franciaországban és Olaszországban. A harcias imperialisták, akik egyre inkább elvesztik abbeli hitüket, hogy ágyútölteléknek használhatják fel a polgári demokratikus országok népeit a Szovjetunió ellen, most a megszállásuk alatt tartott Nyugat-Németországba és a fasiszta Spanyolországba helyezik reményeiket. Ezeket akarják támaszpont és fegyver gyanánt felhasználni európai hódító politikájukban. Ezek azonban végtelenül kétes, hogy ne mondjam, hiú reményei az amerikai imperialistáknak. *(Taps.)*

A háború után az imperialistaellenes arcvonal messze kiterjedt keletre, és ezen az arcvonalon most Indonézia, Vietnam, Burma és más gyarmati országok népei küzdenek függetlenségükért.

A koreai nép, amely a Szovjetunió önzetlen támogatását élvezi, ragyogó győzelmet aratott a reakció és az imperializmus szolgái felett, kikiáltotta független népköztársaságát, amelyet a bolgár kormány elismert és forrón üdvözölt. *(Taps.)*

A világ két táborának erőviszonyában rendkívüli jelentősége van annak a hosszú évek óta tartó szívós és hősies harcnak, amelyet a kínai nép folytat függetlenségéért az imperialisták és megvásárolt reakciós kínai ügynökeik ellen. E pillanatban Kína milliós Népi Felszabadító Hadserege, amely a Kínai Kommunista Párt bátor és bölcs irányításával számos elsöprő győzelmet aratott a kínai reakció csőcseléke felett (bár azt az amerikai imperialisták anyagilag és fegyverrel támogatták), már felszabadította *egész Mandzsúriát, majdnem egész Észak-Kínát, majdnem egész Belső-Mongóliát,* most hevesen támad, és *Csang Kaj-sek fővárosa, Nanking kapui előtt áll.* Az 500 milliós kínai nép demokratikus erői már a reakció erői fölé kerekednek, és végső győzelmük – osztatlan örömünkre – világosan kirajzolódik. *(Taps.)*

A kínai események egyikét jelentik azoknak a nagy hatású tényezőknek, amelyek összezavarják és visszájára fordítják a magukról megfeledkezett amerikai imperialisták terveit. *(Taps.)*

Így az imperialistaellenes arcvonal szüntelenül növekszik és erősödik. Már ma legyőzhetetlen erőt képvisel. A világ imperialistaellenes erőinek néptömegei, amelyeknek első soraiban vannak a testvéri Szovjetunió népei és a kommunista pártok, meg tudják bénítani az agresszív imperializmus háborús mesterkedéseit, és ily módon biztosítva lesz a tartós, demokratikus béke az egész világon. (Taps.)

*

Külpolitikánk, pártunk és a Hazafias Front politikájának alapvonalait már az 1942-es programban megjelöltük: biztosítani kell a bolgár nép nemzeti szabadságát és függetlenségét, szoros barátságban a Szovjetunióval és egyetértésben a szomszéd országokkal.

Ezekhez az elvekhez híven a Hazafias Front kormánya megalakulása után valóban haladéktalanul a szövetségesek mellé állt, és bolgár csapatokat indított a hitlerista hordák ellen; kivonta a csapatokat a megszállt görög és jugoszláv területekről, és megegyezésre lépett a szovjet parancsnoksággal a Balkánnak a hitleri megszállástól való mielőbbi felszabadítása érdekében.

Ma már tudjuk és jobban értékelhetjük, mint bármikor, milyen hatalmas politikai és erkölcsi jelentősége volt annak, hogy Bulgária a szovjet parancsnokság vezetése alatt részt vett a hitleri Németország szétzúzásáért folytatott felszabadító háborúban.

A Szovjetunió hatalmas és pótolhatatlan segítségét éreztük akkor is, amikor a párizsi békekonferencián Molotov elvtársunk felemelte tekintélyes szavát, hogy *a bolgár nép nyugodt lehet határai felől: senki sem vehet el földjéből egy talpalatnyit sem! (Hosszan tartó taps.)*

Attól a pillanattól kezdve, hogy a szovjet kormány barátsági és kölcsönös segítségnyújtási szerződést ajánlott fel az akkori bolgár kormánynak, hogy megakadályozza Bulgária bevonását a háborúba Németország oldalán, a bolgár nép állandóan érezte maga mögött a Szovjetunió hatalmas baráti segítségét. A bolgár nép emlékezik a szovjet kormány intő szavára, amikor a bűnös monarcho-fasiszta banda szövetséget kötött Németországgal, és bebocsátotta bolgár területre a hitleri hordákat. A bolgár nép mély hálával emlékezik azokra a bátorító szavakra, amelyekkel Sztálin

elvtárs fordult hozzá különböző alkalmakkor a háború legsúlyosabb pillanataiban, nevezetesen: hogy tartson ki a német faiszta diktatúra elleni harcban, a harc feltétlenül diadallal fog végződni. 1944. szeptember 5-én, amikor a német ügynökség provokációi kimerítették a szovjet kormány türelmét, ez utóbbi, mint ismeretes, hadat üzent Bulgáriának. *Ma már teljesen világosan látjuk ennek a ténynek döntő jelentőségét Bulgária sorsában.* E „háborúban" természetesen egyetlen szovjet katona, egyetlen bolgár katona sem esett el, viszont a szovjet csapatok bevonulása Bulgáriába elősegítette a fasiszta diktatúra megdöntését, és biztosította a bolgár nép jövőjét, államunk szabadságát és függetlenségét. *(Taps.)* Sohasem felejtjük el: még a háború be sem fejeződött, amikor a szovjet kormány olyan értékes anyagokat bocsátott Bulgária rendelkezésére, amelyek szükségesek voltak gazdaságunk helyreállításához, segített népünk élelmezésében az aszályos években, és ma is egyre növekvő mértékben nyújt nekünk rendkívül értékes gazdasági, politikai, erkölcsi és tudományos-technikai segítséget. *(Taps.)*

Történelmi érdeme pártunknak, amely az Októberi Szocialista Forradalom előtt szoros kapcsolatban állott az orosz forradalmi mozgalommal, hogy még inkább fokozni tudta a bolgár nép hálaját felszabadítói iránt, és a Szovjetunióval való barátságot *népköztársaságunk külpolitikájának alapkövévé tette.* Ma barátságunkat már forma szerint is megerősítette a két ország barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezménye.*

A Szovjetunió barátságára támaszkodó szabad, független népköztársaságunkat minden állam elismerte, a körülményekhez mért legelőnyösebb békét kötöttük, és rendes diplomáciai kapcsolatba léptünk majdnem minden országgal azok közül, amelyekkel a háború előtt ilyen kapcsolatunk volt. Bulgária ma joggal küzd azért, hogy felvegyék az Egyesült Nemzetek Szervezetébe, mert ezzel az utolsó nemzetközi következményét is felszámolja annak, hogy egykor a hitleri Németország csatlósa volt. És ez a küzdelem feltétlenül sikerrel fog járni. *(Taps.)*

Köztársaságunk és a többi népi demokratikus köztársaság kö-

* Az egyezményt 1948. március 18-án írták alá.

zötti barátság a másik rendkívül fontos eleme külpolitikánknak. Ez a barátság történelmi körülmények között alakult ki akkor, amikor népeink a Szovjetunió támogatásával szabadságuk és függetlenségük kivívásáért és megszilárdításáért harcoltak. Nagyra értékeljük a segítséget, amelyet a testvéri Lengyelország és a testvéri Csehszlovákia kormánya nyújtott nekünk a párizsi békekonferencián és az Egyesült Nemzetek Szervezetének röviddel ezelőtt befejeződött közgyűlésén, ahol Bulgáriát alaptalan vádak és igazságtalan támadások érték. Baráti viszonyunk velük, szintúgy a Román, a Magyar és az Albán Népköztársasággal, amelyet barátsági, kölcsönös segítségnyújtási és együttműködési egyezménnyel is megpecsételtünk, napról napra erősödik, és nagy lehetőségeket nyit népeink szoros együttműködésére és jövőjük biztosítására a demokrácia és a szocializmus útján.

Pártunk és a Görögország Kommunista Pártja közötti barátság kiállotta ezt a próbát, amelynek a második világháború alávetette. A német–bolgár megszállás legsúlyosabb időiben pártunk a görög népi felszabadító mozgalom oldalán állott, és erejéhez mérten segítséget nyújtott neki. Nyugat-Trákia önkéntes kiürítésekor a bolgár csapatok minden készletüket a szűkölködő helyi lakosság rendelkezésére bocsátották. Pártunkat és népünket mélyen megindították azok a megpróbáltatások, amelyekkel a monarchista reakciós klikk, idegen erők katonai segítségével, sújtotta a hős görög népet, amely a Balkánon elsőként kezdte meg a harcot az olasz–német agresszorok ellen. Mi élénk együttérzéssel kísérjük a görög nép héroszi harcát az idegen megszállók és görög ügynökségük ellen. *Pártunkban és a bolgár népben Görögország Kommunista Pártja és a testvéri görög nép hű barátot talált. (Viharos és hosszan tartó taps.)* Megingathatatlanul hiszünk a népi demokrácia végleges görögországi győzelmében, mert egyedül ez biztosítja a görög nép szabadságát és függetlenségét, ez teremti meg a lehetőségét annak, hogy a görögök velünk és többi északi szomszédaikkal őszinte barátságot és együttműködést alakítsanak ki.

Az imperialisták és az új háború gyújtogatói nem válogatósak az eszközökben, hogy népköztársaságunk fejlődését gátolják. Nagy erőfeszítést tettek, hogy cselekvésre ösztönözzék a restauráció szétvert bulgáriai erőit. Az Amerika Hangja rádióállomás na-

ponta rágalmazza és szidalmazza országunkat, kormányát, vezetőit, és nyiltan bűncselekményekre hív fel a népi hatalom ellen.

Maguk a csődbe jutott Lulcsev-féle szociáldemokrata párt* vezetői tárták fel nemrégiben a bíróság és az egész világ előtt bizonyos külföldi diplomaták kulisszák mögötti mesterkedéseit. Köztársaságunk azonban az összeesküvők e kudarca után is a rosszakaratú rágalmak és támadások célpontja maradt. Akkor, amikor népünk minden anyagi erőforrását és az egész nemzetet mozgósítja az előttünk álló ötéves népgazdasági terv teljesítésére, akkor, amikor népünk minden figyelmét összpontosítja a gazdasági és kulturális építés feladataira, akkor, mintegy adott jelre, az igazi háborús gyújtogatók példátlanul pimasz módon „militarizmussal" és szomszédainkkal szembeni „agresszivitással" vádolják a mi kis békés köztársaságunkat!

Az igazság azonban éppen az ellenkező. És ezt a vitathatatlan igazságot látja és tudja minden tisztességes és elfogulatlan szemlélő. Köztársaságunknak tartós békére és a többi néppel való barátságra és együttműködésre van szüksége, hogy elérhesse a többi fejlettebb országot, és gazdaságilag fejlett, magas kultúrájú, demokratikus és szocialista állammá váljék. *(Taps.) Erre irányul külpolitikája is.* Pártunk tudja, hogy ezt csak akkor érhetjük el, ha államunk szabad, független és egyenjogú lesz. Éppen ezért pártunk a Hazafias Front élén küzd az imperialisták minden beavatkozása ellen, figyelmesen őrködik a Bolgár Népköztársaság szabadságán és függetlenségén, és azon dolgozik, hogy még szorosabb legyen az együttműködés szövetségeseinkkel, a békeszerető és szabadságszerető népekkel.

Népünk fáradhatatlanul dolgozik ezért, és kész arra, hogy egy emberként felkeljen és még csírájában megsemmisítsen minden provokációt, a Bolgár Népköztársaság területi épsége, határai ellen irányuló minden merényletet. (Minden küldött feláll, hosszan tartó, viharos taps. Éljenzés: „Hurrá!" Felkiáltások: „Építünk és őrködünk!")...

* Az 1945 nyarán az SZDP-ből és a Hazafias Frontból kivált jobboldali szociáldemokrata pártról van szó.

Engedjék meg, hogy most a gazdasági és a kulturális élet perspektíváira térjek át.

Mint tudják, a gazdasági élet területén az a közvetlen feladat állott a népi hatalom előtt, hogy helyrehozza a károkat és eltüntesse a pusztítás nyomait, amelyeket a háború és a német rablás okozott népgazdaságunknak, s előkészítse a talajt az ország további gyors gazdasági fejlődésére a szocializmus felé.

Az ipar területén a helyreállítás feladatát sikeresen megoldottuk, még a kétesztendős állami népgazdasági terv idején. 1948-ban iparunk 75 százalékkal múlta felül a háború előtti termelés színvonalát. Különösen erős lökést adott az ipar fejlődésének az államosítás, amely lehetővé tette, hogy hozzálássunk az ipar szocialista újjáalakításához, az iparvállalatok nagyüzemmé fejlesztéséhez és a termelés központosításához úgy, hogy iparáganként egyesítettük és a legjobb termelőegységekben összpontosítottuk a termelést.

A mezőgazdaságban a helyreállítási folyamat még nem fejeződött be teljesen. Ennek oka főként az, hogy a háború után három aszályos esztendő volt. Az állattenyésztés és növénytermesztés bizonyos ágai elmaradtak. De itt is, azzal a munkával egyidejűleg, hogy a mezőgazdaság minden ágában elérjük és túlhaladjuk a háború előtti színvonalat, szövetkezeti és állami gazdaságok létesítése útján hozzáfogtunk a mezőgazdaság szocialista újjászervezéséhez. A földműves termelőszövetkezeti gazdaságok a mezőgazdaságban szilárd új formát jelentenek, amely egyedül képes arra, hogy a gép- és traktorállomások segítségével gépesítse és korszerűvé tegye földművelésünket, javítsa a falusi lakosság életszínvonalát és a szocializmus felé irányítsa a mezőgazdaságot.

Az utóbbi időben a középparasztok körében kedvező fordulat állott be a termelőszövetkezeti gazdaságokkal kapcsolatban. E gazdaságok száma szakadatlanul nő. A feladat most az, hogy ezek a gazdaságok az önkéntes részvétel elvének szigorú betartásával erősödjenek, szilárduljanak, sokasodjanak és például szolgáljanak további szövetkezeti gazdaságok létesítésénél.

Az 1948. évi nemzeti jövedelem már 10 százalékkal felülmúlja

a háború előtti színvonalat. Ez az eredmény főként az államosított ipar sikereinek köszönhető. Emellett, minthogy a burzsoáziától elvettük az iparvállalatokat, a bankokat, a nagykereskedelmet, felszámoltuk a nagybirtokokat, valamint a városi beépített nagy ingatlantulajdonokat, és ezzel megszűntek a kizsákmányolásból eredő nagy jövedelmek, a nemzeti jövedelem elosztása ma sokkal igazságosabb.

A feladat azonban nem merül ki csupán annak újjáalakításával, ami már megvan a népgazdaságban. Gyorsított ütemben kell fejlesztenünk országunk termelőerőit, hogy gyorsan megszüntessük gazdasági elmaradottságát és rövid időn belül fejlett ipari agrárországgá változtassuk Bulgáriát. Mint már más alkalommal is mondottam, az ország iparosítása és villamosítása, valamint a mezőgazdaság gépesítése útján 15–20 év alatt feltétlenül el kell érnünk azt, amit más országok más körülmények között egész évszázad alatt értek el. E célból nagyarányú energiagazdálkodást kell teremtenünk az ország vízi és fűtőanyag erőforrásainak kihasználásával. Gyorsan fejlesztenünk kell bányászatunkat, saját kohászatot, kellőképpen fejlett gépgyártást és más nehézipari ágakat kell teremtenünk, továbbá fejlesztenünk, korszerűsítenünk kell és nagyüzemivé kell kiépítenünk könnyűiparunkat. Meg kell erősítenünk a mezőgazdaságot is, mégpedig úgy, hogy nagy mezőgazdasági gépekből, főleg különféle traktorokból álló hatalmas gépparkot bocsátunk a rendelkezésére, s jobb agrotechnikával, öntözéssel, villamosítással és a műtrágyázás széles körű alkalmazásával fokozzuk a talaj terméshozamát.

Iparfejlesztésünk fő irányvonala az önköltség rendszeres csökkentése, az ipari termelés olcsóbbá tétele, az ipari termékek gyári árának rendszeres leszállítása. Ez az a széles út, amelyen az iparnak haladnia kell, ha azt akarjuk, hogy fejlődjék és erősödjék, hogy magával ragadja a mezőgazdaságot és meggyorsítsa szocialista gazdaságunk alapjainak felépítését.

Az államosított ipar, amely a bővített szocialista újratermelés törvényei, azaz a termelés évről évre történő növelése és új üzemek építése alapján fejlődik, egyre több és több élelmiszert és mezőgazdasági nyersanyagot követel. Az ipar, a városi lakosság és a hadsereg növekvő szükségleteit nem lehet sikeresen kielégíteni egyéni,

kisárutermelő, alacsony termelékenységű mezőgazdaság segítségével. Ez az ipar szocialista újjáalakításával és fejlesztésével együtt élesen felveti a mezőgazdaság szocialista átszervezésének kérdését. A népi demokratikus hatalom és a szocialista építés nem nyugodhat huzamosabb ideig két különböző alapon – nagyüzemű, koncentrált szocialista iparon és szétforgácsolt, elmaradt kisárutermelő mezőgazdaságon. A mezőgazdaságot fokozatosan, de módszeresen és következetesen új technikai alapra kell átállítani – a nagyüzemi termelés alapjára úgy, hogy az egyéni gazdaságokat szövetkezetekbe tömörítjük és nagyüzemi, gépesített földműves termelőszövetkezeti gazdaságokban egyesítjük. Ezért az ötéves állami népgazdasági terv célul tűzi ki, hogy a szövetkezeti gazdaságokban egyesült parasztok arányszáma öt év múlva elérje a 60 százalékot. Ez a feladat teljes mértékben megvalósítható, ha tekintetbe vesszük a mezőgazdasági termelőszövetkezeti mozgalom fejlődésének eddigi sikereit.

A szocializmus felé vezető gazdasági fejlődésben népünk mindenekelőtt saját erejére és országunk erőforrásaira – munkájára, takarékosságára és eszközeinek, valamint lehetőségeinek gazdaságos és célszerű felhasználására – számít. Népköztársaságunkban minden állami és gazdasági vezetőnek, minden munkásnak és parasztnak, mindenekelőtt pedig minden kommunistának állandó és mindennapos gondja kell hogy legyen a legnagyobb fokú takarékosság. Népünknek azonban szerencséje, hogy a szocializmus nagy országának, a Szovjetuniónak nagylelkű, testvéri segítségére, valamint a többi népi demokratikus országgal való szoros, tervszerű együttműködésre is számíthat. Ez sok munka és erőfeszítés megtakarítását teszi lehetővé, és gyorsítja a fejlődést.

Jó gazdákként nem fogyasztunk el mindent, amit termelünk, hanem a nemzeti jövedelem egy részét népgazdaságunk további fejlesztésére – új gyárak és üzemek, új gép- és traktorállomások létesítésére, az ipar és a mezőgazdaság termelőerőinek további fokozására – fordítjuk. Ezzel az eljárással biztosíthatjuk a dolgozók életszínvonalának fokozatos és szakadatlan javulását, a város és a falu növekvő szükségleteinek teljesebb kielégítését, anyagi és kulturális színvonalának emelését, de biztosíthatjuk országunk gyors

gazdasági fejlődését is, ami dolgozó népünk és gyermekeink jövendő jólétének záloga.

Megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy a beszolgáltatásban még teljesen le nem küzdött nehézségek ellenére is biztosítva van népünk felemelt fejadagok szerint történő ellátása, egészen az új aratásig. *(Taps.)* A dolgozó parasztok hatalmas többsége becsülettel és készséggel teljesítette kötelezettségét az állammal és a néppel szemben. Csupán egy jelentéktelen, főként a kuláksághoz és a volt reakciós ellenzékhez tartozó réteg, amelynek egyes képviselői a Hazafias Front soraiban rejtőztek, kísérelte meg a szabotálást és az üzérkedést a nép kenyerével. Ennek a reakciós rétegnek az ellenállását azonban határozottan meg fogjuk törni.

A kormány által bevezetett új rendszer az, hogy kötelező eladni az államnak mezőgazdasági termékeket; ezt a rendszert az eddigi tapasztalatok alapján még tökéletesíteni fogjuk, lehetővé téve a feleslegek szabad eladását, földjük és lehetőségeik arányában igazságosabban osztva fel a kötelezettségeket a mezőgazdasági termelők között, ösztönözve a gazdákat a föld jobb megmunkálására és jobb terméshozam elérésére. A mezőgazdasági termelők termékeik egy részét szabott áron adják el az államnak, és ugyanúgy megszabott áron kapják és fogják kapni egyre növekvő mennyiségben a nekik szükséges ipari termékeket.

Az állam egész árpolitikájával arra törekszik, hogy viszonylag szilárd és igazságos kapcsolatot létesítsen a különböző áruk árai között, hogy az egyes termelő tudhassa, mit vásárolhat termékéért ma, holnap és holnapután. Nem szabad megengednünk annak a helyzetnek megismétlődését, ami az első világháború után történt, amikor évekig tartó magas mezőgazdasági termékárak után katasztrofális áresés következett, s ez a mezőgazdasági termelők tömeges tönkremenésére vezetett. Az ipari és a mezőgazdasági munka termelékenységének rendszeres emelése fokozatos árcsökkenést okoz az ipari és mezőgazdasági termékeknél, általában olcsóbbá teszi az életet és szilárdítja a levát.

A lakosságnak közszükségleti cikkekkel történő ellátása az utóbbi hónapokban új lépéssel haladt előre. De tudjuk, hogy még nem minden szükségletet elégíthetünk ki teljesen. Két-három egymás utáni év jó termése szükséges ahhoz, hogy teljesen kielégíthes-

sük a dolgozók megnövekedett szükségleteit, megnagyobbodott fogyasztóképességét és eltörölhessük a jegyrendszert. Ezért minden erőnket meg kell feszítenünk a vetésterv teljesítéséért, a föld terméshozamának lehető legnagyobb fokozásáért. Addig is, amíg a jegyrendszer eltörlése lehetővé válik, a szétosztásnak nem szabad az egyenlősdi, azaz a mindenki számára ugyanannyi elve szerint történnie, hanem a végzett munka mennyisége és fontossága szerint. Mindenféle egységes áron történő ellátásból ki kell zárni az élősdi, semmittevő és kizsákmányoló elemeket. *(Felkiáltások: „Úgy van!")* Biztosítani kell a döntő fontosságú munkás- és dolgozó kategóriák rendszeres és kielégítő ellátását, mert tőlük függ a gazdasági tervek teljesítése és túlteljesítése. „Mindenkinek munkája szerint" – ez igazságos is és gazdaságilag célszerű is. Mindenki számára nyitva áll a lehetőség, hogy többet és jobban dolgozzék, következésképpen többet kapjon.

A gazdasági fő feladat – az ötéves állami népgazdasági terv sikeres teljesítése – erőfeszítéseket és lelkesedést követel egész dolgozó népünktől. Különösen fontos szerep vár e tekintetben a munkásszakszervezetekre. Vezetésük alatt az élmunkásmozgalomnak és a szocialista versenynek a munka általános és mindenütt alkalmazott módszerévé kell válnia, magával kell ragadnia a munkásokat és a parasztokat, férfiakat és asszonyokat, fiatalokat és öregeket. A munkának nálunk is egyre inkább becsület, dicsőség és hősiesség dolgává kell válnia. *(Taps.)* Az országnak ismernie kell a szakma legjobbjait és a munka hőseit, feltalálóit, ésszerűsítőit, újítóit, a szellemi és a fizikai munka odaadó és tehetséges munkásait, akik növelik népünk gazdasági és kulturális erejét, és gyarapítják a közvagyont. Legjobb és legméltóbb fiaiként és leányaiként kell tisztelnie őket. *Az új Bulgáriában senkinek sem a neve és a származása vagy az önmagáról alkotott véleménye határozza meg a helyét, hanem egyes-egyedül a munkája (Taps, felkiáltások: „Éljen! Úgy van!"), amellyel népe gazdasági, kulturális és társadalmi fejlődéséhez hozzájárul. (Viharos taps.)*

E tekintetben nálunk semmilyen más értékmérő sem létezhet. (Viharos taps. Élénkség a teremben.)

Országunkban a népgazdaság minden területén folyó építkezés hatalmas lendülete építőmunkásokból és munkásnőkből, mérnö-

kökből és technikusokból álló egész hadsereg megteremtését és korszerű építési technikával való ellátását követeli meg. Az egész ország elragadtatással figyeli a brigádokban és munkástáborokban dolgozó ifjúságunk sikereit. Sok hatalmas építkezésünk viseli majd az „Ifjúsági építkezés" büszke és megtisztelő nevet. A brigádok és munkástáborok munkájának további széles körű felhasználásával, valamint a helyi brigádok munkájával egyidejűleg egyre növeljük az állandó építőmunkások és munkásnők hadseregét, akik mesterei és lelkes hívei munkájuknak, és fel vannak fegyverezve a korszerű építési technika vívmányaival. Az építők hivatásának az egyik legszebb és legtiszteletreméltóbb hivatásnak kell lennie az új Bulgáriában. *(Viharos taps.)*

Növekvő és fejlődő gazdasági életünk új kádereit egyrészt a parasztlakosságnak abból a részéből fogjuk meríteni, amelyet a mezőgazdaság nem tud eléggé foglalkoztatni, másrészt a háziasszonyok közül, akiknek munkája igen ésszerűtlenül használódik fel az egyes egyéni háztartásokban. *Nem válhatunk jómódú néppé és nem emelhetjük fel lényegesen életszínvonalunkat mindaddig, amíg a nép munkájának nagy része az év jelentékeny szakaszában terméketlenül fecsérlődik el vagy nem teljes mértékben használódik fel.* Az új építkezéseken és az új iparvállalatokban alkalmazásra talált a falu és a város nagyszámú részleges munkanélkülije. Az egyre több óvoda és bölcsőde, közös étkező és mosoda üzembe helyezése könnyebbé teszi a házi munkát, és sok háziasszony számára lehetővé válik, hogy ésszerűbben és a társadalom számára hasznosabban gyümölcsöztesse munkáját és képességeit. *(Taps.)* Ingyen tanfolyamok és ingyenes iskolák segítségével máris hozzáláttunk munkaerő-tartalékaink, azaz a munkás- és parasztifjúság köréből származó ipari és építőszakmunkások és munkásnők kiképzéséhez. Ezt a fontos munkát különös energiával és szilárdsággal kell folytatni.

Miként mondottam, országunk már megindult a szocialista fejlődés útján. Rendelkezésre állnak a szocializmus felépítésének fő tényezői. *Ezek:* a népi demokratikus hatalom, a proletariátus szövetsége a parasztsággal a proletariátus vezetésével, a nagyüzemi ipari termelés a népi demokratikus állam kezében, a termelőerők gyors fejlesztése, az új gazdaság építése a szövetkezeti

mozgalom és mindenekelőtt a földműves termelőszövetkezeti gazdaságok és a kisipari termelőszövetkezetek segítségével. E tekintetben különösen nagy jelentőségű a Szovjetunió aktív testvéri segítsége és a szoros gazdasági együttműködés a népi demokratikus országokkal, ami biztosítja és nagymértékben meggyorsítja országunk szocialista fejlődését.

Az első ötéves tervben feladatul tűzhetjük ki magunk elé a szocializmus alapjainak lerakását mind az ipar, mind a mezőgazdaság terén. Éppen ennek a feladatnak a megoldására készült az első ötéves állami népgazdasági terv. Erre az alapra építjük fel a következő két–három ötéves terv alatt magának a szocializmusnak az épületét, és megteremtjük a szocialista társadalmat országunkban. *(Viharos taps.)*

A szocializmus gazdasági és kulturális alapjai megteremtésének fő feladatait országunkban a következőképpen fogalmazhatjuk meg:

1. Minden erőt és erőforrást az ötéves állami népgazdasági terv sikeres teljesítésére kell fordítani.

2. A termelési és csereeszközöknek a népköztársaság, azaz minden dolgozó közös tulajdonába juttatását teljes mértékben végre kell hajtani; meg kell szüntetni minden nem munkából eredő jövedelmet, be kell vezetni az „aki nem dolgozik – ne is egyék" elvét. *(Viharos taps.)*

3. Minden gazdasági tevékenységet az egységes állami népgazdasági tervnek megfelelően kell egyesíteni; a legszigorúbb takarékosság rendszerét kell alkalmazni anyagban, eszközökben, élelmiszerekben és más erőforrásokban.

4. Fokozottan kutatni kell természeti kincseinket, fel kell tárni olajunkat, meg kell teremteni saját vas- és fémkohászatunkat.

5. Fel kell számolni a villamosenergia-termelés, valamint az ipar és a földművelés szükségletei között fennálló aránytalanságot; hatalmas villamos erőműveket kell építeni, és fokozni kell a széntermelést a meglevő és új szénmedencékből, villamosenergia-termelésre kell felhasználni a gyenge minőségű szenet.

6. A könnyűipar teljes kapacitását ki kell használni a munka két és három műszakban való megszervezése, ésszerűsítése és a könnyűipar újjáalakítása útján; fel kell számolni az egymással

kapcsolatos iparágak aránytalanságát, hogy a könnyűipar termeléséből teljes mértékben kielégíthessük a lakosság szükségleteit.

7. A villamosenergia-termelés fejlesztésével, a szén- és az ércbányászat, valamint a kohászat, a gépgyártás, a vegyi- és kaucsukipar és más iparágak termelésének fejlesztésével meg kell javítani a nehéz- és a könnyűipar kölcsönös viszonyát az előbbi javára, hogy a nép jóléte emelkedjék és népgazdaságunk kevésbé függjön a behozataltól.

8. A lehető legnagyobb mértékben kell hazai nyersanyagokat termelnünk iparunk számára azáltal, hogy növeljük az ipari növények vetésterületét, megjavítjuk az állattenyésztést és fokozzuk a föld kincseinek kiaknázását.

9. Gyökeresen át kell szervezni a mezőgazdaságot a földműves termelőszövetkezeti gazdaságok és az állami gazdaságok alapján, amelyeknek magas a terméshozamuk és magas az árutermelésük, hogy biztosítsuk a lakosság, az ipar és a kivitel növekvő szükségleteit.

10. Ezen az alapon egyszer s mindenkorra meg kell oldani gabonaproblémánkat. Állandó és bőséges termést kell biztosítanunk a termőföld modern gépi megművelésével, műtrágya használatával, védőerdősávokkal, öntözéssel.

11. Magas hozamú állattenyésztést kell kifejlesztenünk, elsősorban sertés- és baromfitenyésztést. Növelni kell a takarmányfélék vetésterületét, be kell vezetni a füves vetésforgó rendszerét.

12. Az erdősítést az előírt egész területen végre kell hajtani, a lefolyó esővíznek gátat kell emelni, az erdőket helyesen kell ápolni és kihasználni, hogy az ország éghajlatát megjavítsuk és az építőipar növekvő faanyagszükségletét jobban kielégítsük; korszerűvé kell tenni az erdőkitermelést, az erdők évi hozamát teljes mértékben ki kell használni; hegyi földművelést (len, burgonya stb.) és állattenyésztést kell létesíteni (a hegyi legelők nemesítése).

13. A halászatot fejleszteni kell a tengeren és a Duna mentén is. Halakat kell tenyészteni a folyókban és mesterséges halastavakban.

14. Gyors és kényelmes közlekedési eszközöket kell rendszeresíteni a vasúti közlekedés fejlesztésével és villamosításával; sűrű,

jól karbantartott úthálózatot kell teremteni; fejleszteni kell a gépkocsi- és a légi közlekedést.

15. Emelni kell a munkásság, a dolgozó parasztok és a dolgozó értelmiség anyagi és kulturális színvonalát; javítani kell a lakosság ellátását a közszükségleti cikkek terén.

16. Ki kell bővíteni és meg kell erősíteni az állami és a szövetkezeti kereskedelmet. Jól működő apparátust kell teremteni a mezőgazdasági feleslegek felvásárlására, a város és a falu közötti csere teljesebb biztosítására.

17. Új, szocialista munkafegyelmet kell teremteni a tömegek átnevelése, az élmunkásmozgalom és a szocialista munkaverseny útján, amelybe egyre több munkást és dolgozót kell bevonni.

A gazdasági feladatok teljesítése a legszorosabb kapcsolatban van, elvtársak és elvtársnők, a bolgár nép kulturális és ideológiai színvonalának emelésével. Ezért különös gondot kell fordítani a városi és falusi tömegek, valamint a haladó értelmiség kulturális színvonalának emelésére és szocialista szellemben történő eszmei-politikai nevelésére.

Mindig szem előtt kell tartanunk, hogy a kulturális és ideológiai fronton folyó munkának és harcnak elsőrendű jelentősége van a kapitalizmus rothadt örökségének megsemmisítése, a bürokrácia legyűrése, a pazarlás és a parazitizmus felszámolása, a munka termelékenységének emelése, az ötéves népgazdasági terv teljesítése és általában országunknak a szocializmus útján történő sikeres haladása terén.

Ennek a fejlődésnek eredményeképpen országunk néhány ötéves terv során elmaradt agrárországból fejlett ipari agrárországgá fog változni. Ez azt jelenti, hogy a mezőgazdaság terméshozamának lehető legnagyobb emelésével jelentékenyen meggyorsítjuk iparunk fejlesztését, ami nagymértékben növeli országunk gazdaságát és jólétét, biztosítja gazdasági függetlenségét az imperializmustól, és növeli védelmi képességét.

Ez a fejlődés *szocialista fejlődés lesz*. Gazdasági téren felszámoljuk a városi kizsákmányoló osztályok – a városi burzsoázia – utolsó maradványait is. A dolgozó kisiparosság kisipari termelőszövetkezetekbe tömörül. A falusi burzsoáziát (kulákság) egyre jobban korlátozzuk és kiszorítjuk gazdasági hadállásaiból – ame-

lyek lehetővé teszik, hogy kizsákmányolja a dolgozó parasztt ömegeket –, amíg a földműves termelőszövetkezeti gazdaságok fejlődése meg nem teremti az előfeltételeket a kulákság teljes felszámolására. Az antagonisztikus osztályok eltűnnek, a társadalom munkásokból, falusi dolgozókból és dolgozó értelmiségből fog állni. Ezeknek az érdekei nem lesznek ellentétesek, közös erővel ők fogják elvezetni országunkat a szocializmushoz, majd később a kommunizmushoz. *(Taps.)*

Eddigi tapasztalatunk, ha nem is elegendő még, máris világosan mutatja, hogy a bolgár munkásosztályt nemcsak a vágy lelkesíti, de kellő határozottságot és képességet is mutat arra, hogy szovjet testvéreinek példáját kövesse a Bolgár Kommunista Párt vezetésével. *(Viharos taps. Felkiáltások: „Úgy van! Éljen!")*

Országunk szocialista fejlődése az előfeltétele népesedési problémánk megoldásának is. A közeli ötéves tervek során a bolgár nép a születések számának növelésével és a gyermekhalandóság csökkentésével tízmilliós lélekszámot fog elérni. *(Viharos taps.)* Ily módon népünk véglegesen megszilárdul mint egészséges, életképes nemzet, amely formájában nemzeti, tartalmában szocialista kultúrát épít, és hozzájárul az általános emberi kultúra kincsestárának gyarapításához. *(Taps.)*

Georgi Dimitrov: Izbrani proizvedenija.
8. köt. 167–291. old.

LEVÉL A PÁRTFŐISKOLA HALLGATÓIHOZ

[1949. június 12.]

A legszívélyesebben köszönöm őszinte üdvözleteiket és jókívánságaikat, hogy minél előbb meggyógyuljak.

Nem szeretnék egy pillanatig sem kételkedni abban, hogy az első egyéves pártfőiskola végzős hallgatói igazolják dicső pártunk bizalmát és reményeit; Lenin nagy bolsevik pártjának világtörténelmi tapasztalataira támaszkodva pártunk rendkívül fontos feladatot teljesít hazánk, valamint a demokrácia és a szocializmus világtáborának érdekében.

Elvtársak és Elvtársnők! Mindig tartsák szemük előtt ezt a három rendkívül fontos dolgot:

Először: csupán az a kommunista, aki sohasem választja el tevékenységében a marxizmus–leninizmus elméletét a kommunista gyakorlattól a szocializmus felépítése érdekében, csak az lehet teljes értékű munkása kommunista pártunknak, csak az lehet a dolgozók igazi vezetője.

Másodszor: a pártfőiskola elvégzése után napról napra folytatniuk kell a tanulást, hogy eszmeileg és politikailag fejlődjenek és sokoldalúan fejlesszék kulturális színvonalukat, bármilyen területen is dolgoznak.

Harmadszor: tanúsítsanak állandó éberséget, és határozottan küzdjenek a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus elveitől való minden eltérés ellen, mindenfajta nacionalista elhajlás és nagybolgár sovinizmus ellen – amely szabadságunk és függetlenségünk veszedelme –, és küzdjenek a szocializmus fel-

építéséért hazánkban, amely csupán a hatalmas Szovjetunió iránti őszinte barátság és a Szovjetunió testvéri segítsége útján lehetséges.

Barátsággal szorítom meg kezüket.

Az önök: *Georgi Dimitrovja*

Georgi Dimitrov: Szacsinenija. 14. köt.
Szófia 1955. 381–382. old.

TARTALOM

Előszó 5

Neve – a nemzetközi proletárforradalom jelképe. (Előszó „Lenin Európa és Amerika munkásaihoz" című röpiratához) – *1919. május* 13

Nagy lépés előre – *1920. december 6.* 17

Munkás-egységfront – *1923. május 1.* 21

Az egységfront és a tőke támadása – *1923. augusztus 22.* 26

Az egységfront és a politikai válság – *1923. augusztus 24.* 30

Félelem a munka egységfrontjától – *1923. augusztus 27.* 34

Egységfront vagy osztály-együttműködés – *1923. augusztus 29.* 38

Nyílt levél Bulgária munkásaihoz és parasztjaihoz – *1923. október 27.* 42

Levél a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságához a legális párt létrehozásának szükségességéről és jellegéről, az illegális kommunista párt vezető szerepéről – *1924. január 12.* 49

A bolgár kérdés és a Komintern – *1924.* 51

A bíróság előtt az utolsó szó jogán mondott védőbeszéd gyorsírói szövege. *(Elhangzott 1933. december 16-án a lipcsei perben)* 60

Dimitrov tollából származó dokumentumok a Kommunista Internacionálé VII. kongresszusára való előkészületek idején 85

1. G. M. Dimitrov levele a kongresszus második napirendi pontját előkészítő bizottsághoz – *1934. július 1.* 85

2. Előadói beszédvázlat: „A fasizmus támadása és a Kommunista Internacionálé feladatai a munkásosztály egységéért, a fasizmus ellen folytatott harcban" – *1934. július 1.* 88

3. G. M. Dimitrov beszéde 1934. július 2-án a kongresszus második napirendi pontjának előkészítésére alakított bizottság ülésén 92
4. G. M. Dimitrov észrevételei a „legközelebbi feladatok" című fejezethez 95

A fasizmus támadása és a Kommunista Internacionálé feladatai a munkásosztály egységéért, a fasizmus ellen folytatott harcban. (Előadás a Kommunista Internacionálé VII. világkongresszusán) – *1935. augusztus 2.* 97

I. A fasizmus és a munkásosztály 97
A fasizmus osztályjellege 98
Mit hoz a fasizmus győzelme a tömegeknek? 103
Elkerülhetetlen-e a fasizmus győzelme? 106
A fasizmus dühödt, de nem szilárd hatalom 113
II. A munkásosztály egységfrontja a fasizmus ellen 117
Az egységfront jelentősége 117
Az egységfront ellenfeleinek fő érveiről 119
Az egységfront tartalma és formái 122
Az antifasiszta népfrontról 125
Az egységfront fő kérdései az egyes országokban 127
a) Amerikai Egyesült Államok 127
b) Anglia 129
c) Franciaország 130
Az egységfront és a fasiszta tömegszervezetek 133
Az egységfront azokban az országokban, ahol szociáldemokraták vannak a kormányban 138
Harc a szakszervezeti egységért 144
Az egységfront és az ifjúság 148
Az egységfront és a nők 150
Az imperialistaellenes egységfront 152
Az egységfront kormányáról 153
A fasizmus elleni ideológiai harcról 160
III. A kommunista pártok megerősítése és a proletariátus politikai egységéért folyó harc 165
A kommunista pártok megerősítése 166
A munkásosztály politikai egysége 170
Következtetések 174

A munkásosztály egységéért a fasizmus ellen. (Zárszó a Kommunista Internacionálé VII. kongresszusán) – *1935. augusztus 13.* 177

A fasizmus elleni harcnak konkrétnak kell lennie 180
Proletár egységfront – antifasiszta népfront 183
A szociáldemokrácia szerepéről és a proletariátus egységfrontjához való viszonyáról 186
Az egységfront kormányáról 189
A polgári demokráciához való viszonyról 191
A helyes irányvonal még nem elegendő 194
A káderekről 197

Felhívás a Szocialista Munkásinternacionáléhoz. (A Komintern Végrehajtó Bizottságának távirata a Szocialista Munkásinternacionálé Titkárságához) – *1935. október 7.* 210

A Hazafias Front programja – *1942. július 17.* 212

Irányelv a partizánok főparancsnoksága részére a fegyveres felkelés előkészítéséről – *1944. augusztus 27.* 215

Mindent a frontnak! A Bolgár Munkáspárt (kommunisták) Központi Bizottságához – *1944. szeptember 28.* 217

Utasítások a KB mint kollektív vezető szerv munkájának megszervezéséhez. (Dimitrov levele a Bolgár Munkáspárt [kommunisták] KB titkárához, Trajcso Kosztovhoz) – *1944. október 22.* 221

A Hazafias Front Bulgáriájának gazdasági megerősítéséért és függetlenségéért. (Beszélgetés gazdasági küldöttségünkkel) – *1945. január 14.* 223

A reakciós ellenzék elleni fellépésről a választások bojkottálásáról tett nyilatkozattal és határozattal kapcsolatban. (Távirat a Bolgár Munkáspárt [kommunisták] Központi Bizottságához) – *1945. október 18.* 226

A monarchia ellen, a népi köztársaságért. (A „Borba" című jugoszláv lap képviselőjének adott nyilatkozat) – *1945. december 5.* 228

A Hazafias Front új kormányának programnyilatkozata. – *1946. november 28.* 233

A Bolgár Népi Földművesszövetség politikájának és taktikájának legfontosabb kérdései (Beszéd a BNFSZ XXVII. kongresszusán) – *1947. december 29.* 246

A Hazafias Front fejlődése és az előttünk álló feladatok. (Előadói beszéd a Hazafias Front II. kongresszusán) – *1948. február 2.* 253

I. A nemzetközi helyzet és a Hazafias Front 253
II. A Hazafias Front történelmi gyökerei 263
III. A Hazafias Front fejlődésének fő fordulópontjai 267
IV. Mit adott népünknek a Hazafias Front? 271
1. A külpolitika területén 271
2. A belpolitika területén 276
3. A népgazdaság területén 278
4. A népművelés és a kultúra 287
5. A szociális és az egészségügyi politika 289
V. A Hazafias Front legfontosabb feladatai 290
VI. A Hazafias Front szervezete 292
VII. Zárszó 296

A munkásosztály nélkül nincs népi demokrácia. (Beszéd az Általános Munkás Szakszervezeti Szövetség II. kongresszusán) – *1948. március 2.* 299

Magyarország 1848-ban és ma – *1948. március 14.* 311

A Szovjetunióval kötött barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés népünk leghőbb vágyait fejezi ki. (Beszéd a szerződés aláírásakor) – *1948. március 18.* 313

Új, fontos hozzájárulás a béke megszilárdításához Délkelet-Európában és a világon. (Beszéd a bolgár–magyar barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés aláírásakor) – *1948. július 16.* 314

A Bulgária és Magyarország közötti szerződés fontos hozzájárulás a béke ügyéhez és a két nép közötti barátság elmélyítéséhez. (Beszéd a bolgár–magyar barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés aláírása alkalmából Szófiában tartott nagygyűlésen) – *1948. július 16.* 316

A Központi Bizottság politikai beszámolója a Bolgár Munkáspárt (kommunisták) V. kongresszusán – *1948. december 19.* 321
A párt fejlődésének fő időszakai 323
1. A szűkelvű szocialista időszak 324
2. Pártunk a Kommunista Internacionáléban, és pártunk bolsevizálásának kezdete 331
3. Az 1923. szeptemberi felkelés fordulópont pártunk bolsevizálásában 335

4. Harc a pártban mutatkozó baloldali szektásság ellen és ennek leküzdése 344
5. A párt új, bolsevik irányvonala 349
A szeptember 9-i népfelkelés megnyitotta az utat a szocializmus építéséhez országunkban..... 360
1. 1944. szeptember 9-től a Nagy Nemzetgyűlés megválasztásáig 360
2. Irány: a szocializmus alapjainak lerakása országunkban 370
A népi demokrácia és a népi demokratikus állam jellege, szerepe és perspektívái 376
A nemzetközi helyzet és külpolitikánk..... 380
Perspektíváink és feladataink a gazdasági élet és a kultúra területén 390

Levél a pártfőiskola hallgatóihoz – *1949. június 12.* 400

A kiadásért felel a Kossuth Könyvkiadó igazgatója
Szerkesztette Réz Miklósné
A borító és a kötésterv Erdélyi János munkája
Műszaki vezető Szécsi Andor
Műszaki szerkesztő Székffy Gyula
A szedést 1973. XI. 23-án kezdték meg
Megjelent 1974. IV. 30-án 4500 példányban
Terjedelme 25,5 (A/5) ív
Készült a Zrínyi Nyomdában (73.9011/1–3311)
Felelős vezető: Bolgár Imre vezérigazgató